לשעבר, ובו יונח היסוד למפעל שישא עליו את שם המנוח. את יום הטקס נודיע במועדו.

רשימת תלמידי מחזור כ״ה

כתה ח״א

(המחנך: מר בן ציון גולדצויג ז״ל)

1) ברמץ אריה 2) ביטר בנימין 3) גנסין יצחק 4) דבשני בנימין 5) רוזוריץ יוסף 6) הניכוביץ נתן 7) הרמתי אלחנן 8) וינטורה חנוך 9) וינשטין מאיר 10) זהבי אליהו 11) זינגפר דב 12) ז׳ק דוד 13) טרופר שמואל 14) לאש יהושע 15) לאש צבי 6) לבנון כרמל 17) ליברמן יעקב 18) לוי בצלאל 19) לפקוביץ מאיר 20) מיזל יצחק 21) מלינסקי אברהם 22) מתיוביץ אליהו 23) עמיקם עקיבא 24) פחטר נחום 25) פלדמן אברהם 26) פלדמן אהרן 27) פרלשטין יעקב 85) פירנקו מנחם 29) צימרמן אריה 30) קאהן דוד 31) קרוננברג מנחם 32) ראובני משה 33) ריכמן משה 33) שפיגל עמיהוד.

כתה ח״ב

(המחנכים: ה״ה ש. סנדק, מ. מיכאלי)

1. איזנברג מיכאל 2. איקן רפאל 3. אשרי מנחם 4. בלטמן יונה 5. בוכמן יעקב 6. בק ישראל 7. ברזני משה 8. ברוינר נחמיה 9. ברנשטין נתן 10. ברנשטיין יוסף 11. דונוביץ חיים 12. הרגיל אריה 12. הריה שמעון 14. חלבי יעקב 15. יהושפט אברהם 16. ישר שמעון 17. כהן אלכסנדר 18. כהן משה 19. כהן אהרון 20. לוי יהושע 21. לוין מנחם 22. לנגר ראובן 23. יאיר יוסף 24. מזרחי רמון 25. מזרחי ששון 26. סבוראי נחום 27. פיטלוביץ אברהם 28. פרידמן ישראל 29. פרמינגר שלום 30. פריזנט אליהו 31. פיירמן אליעזר 32. פורכט יהודה 33. קסר אריה 34. שיביץ צבי 35. שיביץ אמנון 36. שלם שמעון 37. שמעיה אברהם.

אִגְּרוֹת פְּרֵדָה

א

מנהלנו, מורינו וחברינו היקרים.

מנהג נאה נהוג בבית ספרנו, שהתלמידים הגומרים את חוק למודם במוסד הזה, נפרדים בברכה מעל מוריהם וחבריהם החביבים עליהם. הבה ננהג גם אנו כך ונשלח מעל דפי עתוננו היקר „חברנו", את ברכתנו הנאמנת למחנכינו ולמורינו על הביאם אותנו עד הלום.

מורינו היקרים! בימי יגון וכאב לעם ישראל אנו מסימים את למודינו בבית הספר העממי. עמנו נשחט ונערף בידי חיתו טרף, אלה הנאצים המנואצים, ימח שמם וזכרם. „עת צרה היא ליעקב", אך מאמינים אנו באמונה שלמה כי „ממנה יושע". חובה קדושה מוטלת על כל נער בישראל להעמיד את עצמו לשרות העם והמולדת העתיקה והחדשה. ברוח זו חנכתם אותנו בביה״ס ואכן כל ימינו נקדיש את כוחנו לבנין הארץ ולהגנה עליה.

אנו מברכים את חברינו התלמידים ואת עתוננו „חברנו" בשנות ברכה והצלחה, ומי יתן ונזכה כלנו לראות במפלתם הגמורה של צוררי ישראל ובגאולתו השלמה של עמנו.

בשם תלמידי מחזור כ״ח
שמואל טרופר (כתה ח״א)
רפאל איקן (כתה ח״ב)

ירושלים, י״ט בסיון תש״ג

ב

חברינו היקרים, תלמידי המחזור כ״ה

היום בגמרכם את חוק למודיכם בבית - ספרנו, אנו נזכרים שזכיתם ללמוד חצי שנה בלי מאורעות ובלי מלחמה. אנחנו היינו פחות מאושרים מכם. כל שנות למודנו עד כה הן שנות סבל ויסורים לעמנו, שנות טבח והשמד. ביחוד גבר בשנים האחרונות כחו של המשחית היטלר הרשע, ימח שמו וזכרו, אשר שם לו למטרה לעשות בנו שמות חלילה וחס. אך לא כאשר ידמה הרשע כן יהיה. הוא ימות ושמו יהיה לדראון ועמנו יחיה לעדי עד!

את הזכרונות העגומים האלה אנו מעלים היום בראש שמחתכם, למען תזכרו את החובות המוטלות על הנער העברי לעת כזאת. עלינו למגר את שלטון הזדון והרשע ולא לשקוט ולא לנוח עד אם מצא עמנו מנוח לכף רגליו בארצו חשבה לתחיה.

מורינו מוריכם אשר נטעו בקרבכם את חוקי המוסר היהודי, המכונסים בספרינו הקדושים, הכשירו אתכם להיות נושאי העיונות נעלים. ואנו מאמינים שתגשימום בחיים. אנו מברכים אתכם שתזכו להיות בין הבנים הבונים את ארצנו ובין גבורי עמנו.

בשם תלמידי בית הספר
בן ציון כהן (כתה ז״א)
אהרן דה אבילא (כתה ז״ב)

ירושלים, י״ט בסיון תש״ג

הנהלת בית הספר, המורים והתלמידים
מבכים מר את מורם ורעם
בן ציון גולדצויג נ״ע
שנפטר בדמי ימיו ומשתתפים באבלן הכבד
של אשתו ובתו היחידה ת.נ.צ.ב.ה.

תלמידי הכתה ח״א
מתאבלים אבל כבד על מות מחנכם ומורם היקר
מר בן ציון גולדצויג נ״ע
גדול כאבנו ואין מרפא לו

מקוצר מקום לא נכנסו לגליון חבורים אחדים ומדור החדשות מ„קרוב ומרחוק".

נדפס בדפוס רוהלד ירושלם

שנת העשרים וארבע (גליון 200) ירושלים, טבת-שבט, התש״ד גליון א׳-ב׳

חַבְרֵנוּ

יוצא ע״י תלמידי ביה״ס תחכמוני
בירושלים

עלון חדשי

יצחק עפרוני (כתה ז״ב)

חַג הָאוֹרִים - חַג הַגְּבוּרָה

(הרהורים לאורו של נר חנכה)

אין לך חג המעורר בלב היהודי תקוה לנצחון ולגאולה כחג החנכה. כל ילד בישראל, גם הקטן שבקטנים, יודע על שום מה ולזכר מי אנו מעלים את שמונת הנרות הנחמדים: הנרות הללו נרות נשמה הם לזכר המכבים גבורינו, אשר גרשו את הפולשים היונים מאדמת ישראל ושהררו את עמם וארצם והצילו את דתם.

לנו, הילדים, יקר החג הזה באשר בו אנו מקבלים דמי חנכה, אוכלים לביבות ומשחקים בסביבון ועורכים חגיגות ונשפים. כן יפה ונהדר החג הזה, אך אם נשוה לנגד עינינו את הדם הרב שהקריבו גבורינו המכבים נוכח, ששום מחיר לא היה יקר בעיניהם כדי לשחרר את מולדתם היקרה ואת עמם הנרדף. ומאליה תעלה השאלה: ומה אנו עושים כיום? האין מצב עמנו רע כיום הרבה יותר ממצבם של אבותינו הקדמונים? האין הגרמנים האכזרים ושאר שונאי ישראל גרועים מחילות אנטיוכוס הרשע? מרוע לא יקומו לנו גם כיום גבורים כיהודה המכבי ואחיו אשר הערו את נפשם לָמוּת להצלת עמם? אולם עד שאנו שואלים שאלה זו את הגדולים, הבה נשאל את עצמנו: מה אנחנו, הילדים, עושים כדי להקל ולו גם במעט, את יסורי עמנו? בשנים כתקונן רשאי כל ילד להתענג על המנוחה כי נָעֵמָה ולעסק רק בלמודים בלבד. לא כן הימים שאנו חיים בהם. כיום אסור לילד עברי להסיח את דעתו ממצבו האיום של עמו ושל אחיו הקטנים, עצמם ובשרם, הנטרפים בידי חיות אדם שרַחֵם לא ידעו. חובתנו, הילדים, היא לקום כאיש אחד לעזרת אחינו הנרדפים והעזרה יכלה להתבטא בצורות שונות: בעבודה בבתי החרשות, במשק החקלאי, בעדוד אחים שנצלו ועלו לארץ. כמה שמחנו ביום בוא אלינו ילדי טהרן, אך מי מאתנו התקרב אליהם ונחם אותם וקשר עמהם קשרי רֵעוּת? והלא רב העולים האלה הם יתומים וודאי שהיו שמחים לקנות להם בארץ חברים אחים. הגדולים חיבים להתגים ולהלחם באויב האכזר. חלילה לנו מחשב שעמי הברית בלבדם יעשו את שליחותנו וישמידו את משמידינו. גם ידינו צריכה להיות ברשעים הללו. ומחג החנכה, שהוא חג הנצחון, עלינו לשאב אמץ לב וגבורה ורצון כביר להושיע את עמנו ואת ארצנו. ובבוא היום הגדול, כאשר ישובו בנים לגבולם, נחֹג את חג החנכה בלב שמח ונעלה בו נרות לא רק לכבוד המכבים הקדמונים כי אם גם לכבוד המכבים שבדורנו.

עודד בן ישראל (כתה ח״ב)

אוֹרוֹת מֵאֹפֶל

ארבע שנים רצופות שלטה הָאֲפֵלָה בארצנו, רבת האור. מדי ערב בערב, עם שקיעת החמה, היה כל אדם נמלט מן האפלה שבחוץ וממהר אל ביתו, מגיף את תריסי חלונותיו וסותם בהם כל חור וסדק ועוכר את עבודתו לאור כהה ומכהה עינים. אכן שנות אפלה גדולה היו השנים האלה: היטלר הרשע, ימח שמו, וגיסותיו העצומים, ארור זכרם, גברו ועשו חיל. כבשו ארצות לא־להם ודכאו באכזריות את תושביהן ושפכו את דמם, הדם עכשוב, על עמנו היקר, הגולה והנרדף, והרגו ושרפו אנשים, נשים וטף.

אך לא לעולם תשלוט האפלה בעולם! והראשונה במבשרות האור היתה ארצנו הקדושה, ארץ השלום והצדק! ביום ו', בשלישי בחג החנוכה, הוארה ירושלים עיר תפארתנו. לפתע נתאחדו האורות שמבפנים, הלא הם נרות חנכה החביבים עם האורות שמבחוץ והיו לתאורה אחת וגדולה. מכל בית יהודי נוצצו הנרות הקדושים והפיצו את זהרם על פני הרחובות, אורות ישראל המה, לזכר נצחון המכבים הגבורים! אותה שעה פעמה בלב כל אדם מישראל, התקוה כי קץ החשך והטמאה והזדון קרוב־קרוב. בשורות טובות מגיעות אלינו משדות הקטל. הרשעים ותמרצחים מוכים שוק על ירך. עמי הברית מפליאים את מכותיהם בשונא הנקלה ומוציאים את בלעו מפיו. לאט לאט גובר הצדק על הרשע. כל הדוגלים ברגל הזדון והרצח יִשָּׁמדו ורק הצדק והשלום ישלטו בעולם. אור חדש הציף את עירנו. האור הזה מבשר אותנו כי קרוב יום הנצחון והשמחה, אך האור הזה שזכינו בו איננו שָׁלֵם, כל עוד נאנק עמנו באפלת הגלות באין זיק של תקוה ואור.

ומי יתן ולא ירחק היום שבו יגאלו כל אחינו בני ישראל ויעלו לארץ הקדושה. אז תהיה האורה כפולה ומכופלת ותאיר לעם ישראל היושב בארצו שקט ושאנן תחת גפנו ותחת תאנתו.

רוּחי בן רוחי (כתה ו״א)

״נֵס״ בַּחֲנֻכָּה

ביום הרביעי, ביום הראשון לחפש חנכה, התהלכתי כל היום ברחובות והלקתי סרטי הקרן הקימת. ועם ערב, כשנתמלאה הקופסא וְכָבדה, הלכתי לצריף צופי הקהלה והחזרתיה. השמחה בצריף היתה גדולה, שרנו ורקדנו ובלינו את הזמן בנעימים, ולפני שובי הביתה שאלתי את ראש גדוד „הירדן״ אם יתקים מחר הטיול לכבוד חג האורים. ראש הגדוד ענה לי שאם יהיה מחר יום בהיר נערך טיול מחוץ לירושלים ואם ירד גשם נדחהו לזמן אחר. לצערי ירד אותו לילה גשם ופסק רק לפנות בקר. אך החלטתי להשפיע על ראש הגדוד שלא יבטל את הטיול. אני ואחי סדרנו את ילקוטינו והצטידנו היטב והלכנו אל הצריף. שם מצאנו ארבעה חברים וחברה אחת. זמן רב חכינו לבוא ראש הגד.ד והוא איננו. סוף סוף נלאינו חכות והלכנו אל ביתו והוא התנצל לפנינו ואמר שלפי דעתו יש לבטל את הטיול, אך כולנו הפצרנו בו לטיל ונאות לנו. בינתים נוספו הברים וחברות ומספרנו היה י״ג. בשמונה שעות ישבנו באוטו מספר 9 ונסענו עד בית החולים „הדסה״ ומשם הלכנו ברגל ובשתים עשרה שעות, בערך, הגענו לנחל פרת, הוא עין פרה. הטיול נעם עלינו. היום היה צח וחמים וכלנו היינו שרויים במצב רוח מרומם. בעין פרת ישבנו לנוח ואכלנו את ארוחת הצהרים ולבנו טוב עלינו, כאמור. אחרי מנוחה ממושכת קמנו לתור את המקום וכשהגענו לבין שני הרים שמענו קול קורא אלינו בערבית: „עמדו!״ והנה ערבי מזוין ברובה מתקרב אלינו ולא שמנו לב אליו והמשכנו ללכת. ראה הערבי שאין אנחנו עומדים אלא הולכים ומתקרבים אליו וחשב שגם בידינו נשק ואיננו יראים מפניו ומהר והסתתר בין אחד מסלעי ההר וירה בנו. החברות נבהלו ועמדו. עכשיו התקרב אלינו הערבי וקרא: „מהרו והתפשטו את בגדיכם ותנו כל אשר בכיסיכם ובילקוטיכם״. לא נבהלנו ועניגו: „את ראשך נרוצץ אם תעז לגעת בנו״. אולם הערבי השמיע קול צפצוף ובן רגע ציץ, כמו מתחת האדמה, עוד ערבי ופניו מכוסים מסכה שחורה ושניהם התנפלו עלינו ופשטו מעלינו את בגדינו. ממני גזלו מעיל חדש, נעלים חדשות, כפפות עור, ארנק, סודר, תרמיל צדה, מטפחת משי, אולר, פנס, עט נובע, כרטיסים לתצגה, ושלשים תמונות. טוב שהספקתי להצפין את מבעתי בתוך הגרבים והצלתיה. אחרי שכלו השודדים „האצילים״ לשדדנו נשאו את רגליהם ונעלמו. ערומים ויחפים שרכנו את דרכנו עד שהגענו לטחנת מים וטלפנו אל המשטרה ואחרי ארבע שעות בא אוטובוס ובו שוטרים אחדים. התחילו בחפושים, חפשו פה, חפשו שם — ולשוא! השוטרים הסיעונו העירה, אל המשטרה, ושם נחקרנו עד שמונה שעות בערב. רצינו לשוב הביתה והתביישנו — הלא היינו ערומים ויחפים! — לעבור ברחוב וגם גשם התחיל לרדת. רצינו לנסוע באוטומוביל הביתה, אך השודדים גזלו גם את פרוטותינו. באין ברירה אחרת לוינו כסף במשטרה והזמנו מכוניות טקסי, והובאנו לבתינו. כשנכנסנו אני ואחי הביתה שאל אותנו אבינו בהשתוממות: „כלום כך יצאתם לטיול״? פרצנו בצחוק וספרנו לו את כל שקרנו בדרך. התחיל גם אבינו לצחוק ואומר בשמחה: „נס גדול היה פה וחייבים אני ואתם לברך את ברכת „הגומל״ על אשר הצילכם ה' ממות. השמחה בבית היתה רבה. ישבנו אל התנור והתחממנו ואחרי ארוחת הערב עלינו על משכבנו ומיד נרדמנו.

אלישע פרישר (כתה ח״ב)

אֶל חוֹף הַמּוֹלֶדֶת

נער קטן הייתי אז, ביום שזכיתי לדרך על אדמת ארצנו הקדושה, אך עודני זוכר היטב את כל אשר עבר על משפחתנו עד הגיענו אל החוף המקֻוֶּה.

שנת תרצ״ט. העיר דנציג, שבה נולדתי, עטופה יגון אבל. הנאצים המנואצים משתוללים ברחובותיה ופורעים פרעות ביהודים. חוקי נירנבורג נכנסו לתקפם ופקידי הנאצים מוציאים אותם לפעל בדיוק נמרץ, כיד הדיקנות הגרמנית. גדודי הפורעים מתנפלים יום יום על בני עמנו ומתעללים בהם, מכים בהם באכזריות ולועגים לקול תחנוניהם ובכים. יום יום נרצחים יהודים — ואין דורש דמם. יום יום נזרקות אל ביתנו אבנים — ואין שומע למחאתנו. קשו עלינו החיים. קצנו בחיים המרים האלה. ובימים הקשים האלה הופיע איש אחד (ואיני זוכר אם מארץ ישראל בא האיש או מארץ אחרת, כי נער קטן הייתי אז, כאמור) בעירנו והתחיל לטפל בהעלאת יהודים לארץ ישראל. אבי הטוב השתדל שגם את משפחתנו יצָרף האיש אל העולים—והצליח. אך כשהגיע היום לצאת לדרך נודע לנו, לצערנו, שרק אבי ואני נוכל לעלות לארצנו. אחותי הקטנה היתה בת שנתים ולילדים בגיל רך כזה לא נִתנה הרשות להעלות. רבות התחבטנו עד שבאנו לידי החלטה, שאמי ואחותי תשארנה לפי שעה בדנציג, ואבי ואני נעלה לארץ וכשנבוא שם אל המנוחה נחיש להביאן אלינו. וכך עשינו. רגעי הפרידה היו קשים מאד. בכינו בכי מר על צוארי אמי ואחותי הפעוטה ובלב כבד יצאנו מן העיר. נסענו באוטובוסים וברכבת שלשה ימים ושלשה לילות. ראיתי מראות טבע נפלאים, אך לא שמתי עליהם לב כי כל הגיגי היו באמי ובאחותי היקרות. אחרי טלטולים רבים הגענו לעיר נמל רומנית והכינו לאניה. לילה אחד לנתי בעיר ההיא ובבקר באה האניה ומיד עלינו עליה. הסתדרנו בתאים צרים וקשתה עלינו הנשימה מרב דחק וצפיפות. סוף סוף נשמעה צפירה חזקה וממושכת והאניה הפליגה. כשיצאנו מהדנובה ונכנסנו לים השחור אזל האוכל מכלינו. במקום הלחם הרגיל התחלנו לקבל צנימים עבושים הפסולים גם לאכילת כלב. ולא תמיד קבלנו גם את הלחם הקלוקל הזה. היו ימים שרעבנו ממש ללחם—ולחם אין. ולא רק לחם חסרנו כי אם את העיקר —רשיונות עליה מטעם ממשלת ארץ ישראל. קוינו להשיגם בדרך — ולשוא. גורשנו מנמל לנמל ועוד מעט וקצנו בחיינו. אך התגברנו על כל המכשולים ואחת החלטנו: לעלות לארץ, ברשיון או בלי רשיון — ויהי מה! וכך הגענו בשעה טובה לחיפה העיר והימים ימי חג הפסח. קוינו לחוג את חג חרותנו על אדמת המולדת ותקותנו לא באה. המשטרה לא נתנה לנו לרדת אל היבשה. יהודי חיפה השתתפו בצערנו. שלחו שליחים אלינו לנחמנו ולעודדנו ואף כבדונו יום יום במצות ובתפוחי זהב. בחלקי נפלו שתי מצות ותפוזים אחדים. עסקני הישוב השתדלו בכל מאמצי כחם להשיג בשבילנו רשיון כְּניסה אל הארץ, אך ללא הועיל. הֻרחקנו בכח מעל גבול ארצנו. בצער רב הבטתי אל הכרמל ההר הטוב וקנאתי בילדי הארץ הזוכים לעלות בו ולהתענג על הדרו. חזרנו לפראום שביון. שם שכרנו סירת דיגים, ישבנו בה והפלגנו—לארץ ישראל. 700 איש היינו בסירה. בדרך התפוצצה מכונת הקיטור. הבהלה בין הנוסעים גדלה, אך למזלנו לא קרה דבר והסירה עשתה את דרכה בכח הרוח. רק הגענו אל אחד מחופי הארץ ושתי סירות מלאות שוטרים ארץ ישראלים התקרבו אלינו. השוטרים אסרונו והעלונו אל החוף. ברגע זה השְׁתטחו רב העולים האסירים על אדמת הקודש ונשקו אותה כשדמעות חמות ירדו מעיניהם. מפי ערבי אחד נודע לנו כי באשקלון עומדות רגלינו. כחושים וחלשים מטלטולי הדרך ומרעב הובאנו לצריפין, שם קבלנו מזונות ובגדים חדשים וכעבור ארבעה ימים קורא לנו דרור.

שנתים ימים ישבנו בארץ באין אתי אמי ואחותי ומה רבו געגועי עליהן! ידיעות מחרידות הגיעו אלינו מדנציג ולבי חרד אל הנפשות היקרות לי. וביום מן מן הימים הגיעה לארץ האניה האומללה פטריה שהביאה אתה את אמי ואחותי. בדרך נס נצלו מאסון ההתפוצצות ועכשיו אנו חיים יחד בארצנו היקרה, בארץ אשר שאפנו אליה כל הימים.

מנחם כספי (כתה ח״א)

שְׁנֵים עָשָׂר

אכן, מחזה נהדר הוא לראות את כל חילי משפחתנו כשהם מתאספים יחד ומשוחחים בעניני המלחמה ותכסיסיה! כל הרואה אותם, את שנים עשר הגבורים הללו, ידמה בנפשו שלפניו פלוגה צבאית שלמה על חיליה, קציניה וסגניה, אם כי אין בה אלא חיל אחד או ביתר דיוק: חילת אחת. כל בני משפחתנו זכו לעלות לדרגות שונות, בהם סרג׳נטים, קצינים נמוכים וקצינים גבוהים ורק אחותי לבדה נשארה, לצערי, חילת רגילה. אך הצד השוה שבכלם, שהם לוחמים אמיצים ונאמנים לעמם ולארצם.

מיד עם ההכרזה על הגיוס היהודי היו דודי משה ובן דודי יגאל בין המתגיסים הראשונים. בדודי זה נפתחה רשימת המתנדבים והוא החיל הראשון. החיל השני היה צריך להיות בן דודי, אך מנהלי הגיוס לא רצו ששני המתנדבים הראשונים יהיו בני משפחה אחת ולכן נרשם בן דודי במספר ג׳. שניהם כיום קצינים בעלי שלשה כוכבים. מפי חילים שמעתי כי בן דודי חביב מאד על חילי פלוגתו, באשר הוא חי את חיי החילים, הסרים למשמעתו, ודואג להם ומטפל בהם כאח נאמן באחיו הצעירים. חילי משפחתנו אינם נמנים עם החרדים הקיצונים, אולם בעת שהם מסבים יחד בליל הסדר אפשר לחשב שחבר רבנים יושבים ומספרים בהתלהבות ביציאת מצרים. זכורני: בהיות עוד דודי קצין בעל כוכב אחד חנה זמן מה עם פלוגתו בארצנו והוא חשב שזמן רב יעשה בארץ. מה עשה? הלך ונשא לו אשה, לשמחת כל משפחתנו. אך השמחה לא ארכה אלא ארבעה ימים. בעצם ימי שמחתו קבל פקודה לצאת עם פלוגתו לחוץ לארץ — ויצא. אשתו הצעירה נשארה לבדה והיא מצפה

ליום בו ישוב בעל נעוריה. „אך כָּל דְּעָבֵד רַחֲמָנָא לְטָב עָבֵד": לאחר זמן מה נתבשרנו שעלה בדרגה.

כך נתגיסו כל בחורי בני משפחתנו ובחורתה ורק שנים נותרו בביתנו: אני בן הארבע עשרה ואחי הקטן. בקנאה רבה אני מביט אל מדי אחי ואחותי, דודי ובן דודי. מה רב חשקי לשרת את מולדתי ואת עמי: מקוה אני כי יום יבוא וגם אני אהיה לחיל, אך חיל בצבא העברי, שיוקם בארץ ישראל העברית והמשוחררת.

גֶּטֶף דִּמְעָה עַל קִבְרוֹ שֶׁל מוֹרִי וְרַבִּי

שבועות וחדשים עברו חלפו למן היום המר והנמהר ההוא, בו הובלנו לקבורת את מורי ומחנכי מר בן ציון גולדצויג זכרונו לברכה, דמותו האצילה מרחפת עדיין לפני עיני רוחי. כמו חי אראהו, את מורי היקר, את קומתו הגבוהה ואת הבעתו השוקטה והענוה. כאח גדול היה לתלמידיו ובמשך שנות חנכו אותנו לא השמיע קול גערה בכתה. לא רגז, לא כעס ולא עלב תלמיד, כי אם בנחת ובשקט היה מטיף לנו מוסר. הוא למדנו בכשרון רב מקצועות למוד אחדים אך המענין בשעוריו היה שעורו בחשבון, כי ידע להסביר לנו, במשלים הנטולים מחיי יום יום, את השאלות הסבוכות והמסובכות ביותר שבספר הלמוד. נוהג היה לפנות אלינו תמיד: „מי שלא הבין יצביע ואבאר לו עוד פעם". והוא לא נלאה אמנם לחזור ולבאר את כלל החשבון או את מהלך פתרון השאלה פעמים אין מספר. מורי היה, כאמור, אח ורע לתלמיד ולא חשך כל עמל ממנו כדי לגרם לנו ענג ורגעי אשר. חדש ימים לפני פטירתו ערך לנו טיול גדול לגליל והוא אז חולה וחלש. אלו ידענו על מצב בריאותו היינו מבקשים ממנו שיבטל את הטיול. אנחנו, תלמידיו, היינו תלמידי המחזור העשרים וחמשה ובכליון עינים ממש חכה מורנו ליום חלוקת תעודת הגמר — ולא הגיע לכך. „מה מאד רציתי לחתום עוד על תעודות תלמידי" — אמר מורי יומים לפני פטירתו. הידיעה האיומה על מותו החטוף הדהימתני. מר בכיתי כל אותו יום וכשהביאו את גויתו לבית הספר לא האמנתי למראה עיני ושאלתי את עצמי: הזה הוא מורי, זה שרק לפני שבעה ימים דבר אתנו על למודינו בעתיד? מורי היקר, לעולם לא תמוש דמותך החביבה מלבי. תהי נפשך הטהורה צרורה בצרור החיים.

אבדהם מלינסקי (תלמיד מחזור כ"ה)

אמציה פורטן (כתה ז"א)

אָחִי אַבְרָהָם

אח יש לי, בן תשע שנים, ואברהם שמו. גבה הוא מכפי גילו, שערותיו שחורות, אפו ארך ועיניו חומות ושקטות והמסתכל בהן יחשב לתומו שאין בריה תמה וצנועה כאחי. אהבה רבה אֹהַב את אחי הקטן מפני שהוא מבדח את דעתי בעליצותו ובהעויותיו המשונות המעוררות בי צחוק. יש ואני מספר לו ספור מבדח ומיד הוא פורץ בצחוק וקולו מנסר והולך בכל חלל החדר, אך אין טוב בלא רָע. לא פעם ישביעני השובב הזה גם רוגז רב בשל עקשנותו ותקיפותו. אביא לפניכם משל מחיי יום יום בביתנו: אני משחק לי להנאתי בכדור ויש שהוא נשמט מידי ונופל ומתגלגל עד לרגלי אחי ואני מבקשהו שיטריח את עצמו וירימהו ויזרקהו אלי. כלום טרחה גדולה זו? ילד אחר היה ממהר לעשות את רצון אחיו הבכור. לא כן זה אברהם. זה השובב עונה מיד בחריפות: „וכי משרתך אני? השד לא יחטפך אם תואיל לכף מעט ראשך ותרים בכבודך ובעצמך את הכדור הארור". הרי לכם תשובה. מובן שאני מכבדהו בסטירת לחי קלה ומרים את כדורי ומפנה את ערפי לעזבו לנפשו וללכת לי, אך פתאם יזנק עלי כחיה פצועה — ובן רגע ושנינו שוכבים על הארץ ונלחמים איש באחיו. לקול צעקותינו נבהלת אמנו והיא ממהרת להפריד בינינו. מיד מתברר לנו שלא רק להשלים בינינו באה אמא, כי אם להזכיר לאחי שעדיין לא הכין את שעוריו. אני שמח על כך. אחי מוחה את דמעותיו ונכנס על כרחו הביתה להכין את שעוריו. לאחר רגעי הכעס אני חוזר הביתה במחשבה טובה לעזר לו במקצת בלמודיו. „ראה אברהם, אני אומר לו — שגיאה כתבת, תקנה". „ברח לך מזה, פרחח,—עונה הוא עזות — מי שמך למורה לי?" סבלן אני מטבעי ואיני נוח לכעוס ואני מוסיף ומדבר על לבו: „תקן את השגיאה הלא המורה יציב לך ציון רע". והוא באחת: „לא מדבשך ולא מעקצך, ברח לך." חברים רבים שראו את הנעשה בינינו העירו לי כי ותרן גדול אני כלפיו. אולי צדקו חברי, אך מה אעשה ואני אוהב את אחי, ומאהבתי אותו הנני רוצה שתהיה לו תעודה טובה.

כזה הוא אחי על מעלותיו ומגרעותיו.

דן שליטין (כתה ה"א)

„פְּשִׁיטַת רֶגֶל"

(מזכרונות הילדות)

לפני שנים אחדות היה הדבר ואני הייתי אז בן חמש שנים. מבין כל חברי בחרתי לי בשנים חברים קרובים.

אחד לומד כעת בכתה ה' המקבילה והשני גר כיום עם משפחתו בתל אביב. באחד הימים החלטנו לפתח בנק. כדי שיוסד בנק יש צרך, כידוע, בכסף וכסף מאין ימצא? לכן החלטנו לעשות מטבעות מטיט. גִבַּלנו מטבעות של מיל ושני מילים אבל מטבעות של חמשה או עשרה מילים קצרה ידינו, לגַבֵּל, כי לא יכלנו לנקב נקבים בטיט. לבסוף הגענו לכלל דעה שאם נצרף מיל אל מיל נקבל סכום השוה לחצי גרוש או אפילו לגרוש שלם. עשינו הרבה מטבעות, אך איפה נשים את כל הרכוש הרב הזה? חפשנו ופשפשנו בכל החצר עד שלבסוף מצאנו בקשי מקום בטוח באחת מפנות חצרנו. שם טמנו את אוצרנו הגדול.

לסוף נשארה עוד שאלה אחת לפתרה: כיצד נחלק את התפקידים בינינו? בבנק יש צרך במנהל, בגזבר ובמזכיר. קפץ חבר אחד ודרש שימנו אותו מנהל, כי על כן הוא חוגר כבר חגורה על מכנסיו, ואנו מכנסינו, שלי ושל חברי השני, עדין מחוברים הם בכפתורים לחולצה, וכלום ראיתם מנהל שמכנסיו מרוכסים בכפתורים אל החולצה? צודקות היו טענותיו ועל כרחנו הסכמנו לשימו למנהל שלנו. את תפקיד הגזבר שהיה חשוב בעיני כמעט כתפקיד מנהל דרשתי לעצמי, מפני שהבנק נמצא בחצר שבה גרתי. את תפקיד המזכיר, הנמוך ביותר, קבל עליו חברי השני בלי רצון. כמה ימים לא שבעו עינינו מראות את כספנו אבל כעבר זמן לא רב והנה — שוד ושבר! הטיט יבש וכאשר רק נגענו במטבעות התפוררו כלם. עוד זכור לי באיזו צער הבטנו אל כספנו שהיה לאבק פורח, ובכמה צער הוכרחנו לפשט את הרגל.

דוד מלומד (כתה ו"ב)

דּוֹר דּוֹר וְצָרוֹתָיו

בקר. אני יוצא מביתי כשהסל ו„פנקס הנקודות" בידי ופני מועדות לשוק, למקום ששם נשמעות צעקות מחרישות אזנים. הגעתי לחנות. קניתי לחם והתחלתי צועד הביתה. פתאם הרגשתי שמשהו חסר לי. פניתי כה וכה ולתמהוני הגדול אין „פנקס הנקודות" בידי. מהרתי וחזרתי לחנות כי חשבתי למצוא שם את האבדה, אך לשוא. הבטתי וחפשתי בכל המקומות ובכל הפנות אך כל עמלי עלה בתהו. העוברים והשבים רחמו עלי ועזרו לי בחפוש אך ללא הועיל: „הפנקס" אבד ואיננו. שבתי במפח נפש הביתה. משנודע הדבר בבית יצאו כלם את הבית לחפש את האבדה. חפשתי את פנקסי בשעה שעיני מלאות דמעות מצער, אך האדמה כמו בלעה אותו ואיננו. האנשים שעברו ברחוב זרו מלח על פצעי ואמרו: תצטרכו לשלם לירה לשבוע, השני — שתים, השלישי — יותר והרביעי — עוד יותר. חזרתי הביתה בידים ריקות ורועדות ובפנים מורדים ארצה מצער וסכאב, ישבנו כלנו בלי להוציא הגה מפינו, אך את הדממה הפריע קול סבתי אשר אמרה באנחה: „דור דור וצרותיו". ואמי חזרה אחריה: „כן, היום גם זו צרה."

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(ספורי חברינו הקטנים)

א

יוֹם הַשִּׁשִּׁי

בכל יום ו', בשעה הראשונה, תורם כל ילד וילד את תרומתו ל„קרן הקימת" ולפני שהוא שם בקופסא את פרוטותיו הוא מברך: „ברוך אתה ד' אלהינו מלך העולם שהחיינו וקימנו והגיענו להשתתף בבנין ארצנו ובגאולת אדמתנו", והמורה מברכו בזו הלשון: ברוך תהיה, בני, לה'. בשעה הרביעית נכנסת כתתנו אל הכתה השכנה (ד"ב). מורנו מר רפאל אבישר פותח את המסבה בזמרה ואחר מספר מורנו מר מ.מ. אגדה יפה וכלנו מאזינים לאגדתו. עד עתה ספר לנו כבר מורנו שתים עשרה אגדות. כאשר הוא גומר את ספורו שר אתנו מר אבישר שירי שבת. בי' בטבת ספר לנו מר אבישר את כל מה שקרה לאבותינו הקדמונים כיום זה. מר מ.מ. רצה לספר לנו על חיי ביאליק ז"ל, אך לא הספיק כי הפעמון צלצל. למחר, ביום הששי, כשנתכנסנו לכתה השכנה אמר לנו המורה, שבמקום אגדה יספר לפנינו היום על חיי ביאליק. כלנו הסכמנו ומורנו ספר לנו על ימי ילדותו של המשורר הגדול. כשגמר את דבריו שר אתנו מר אבישר משירי ביאליק, ועם צלצול הפעמון נפרדנו מעם מורינו והלכנו הביתה.

אמנון טננבוים ויצחק דימנט (כתה ד"א)

ב

מְסִבַּת חֲנֻכָּה

מה עלצו הילדים בהִוָדע להם על המסבה שתערך בכתתנו! ביום המסבה באנו לבושים בגדי חג. ההכנות היו מרובות. ראשית כל שלח מחנכנו שני ילדים גדולים אל מאפית פת להביא את הלביבות שהזמין שם. שנית נבחרו מקרב תלמידינו תלמידים זריזים אחדים לסדר את הכתה לכבוד החג. סוף סוף הובאו הלביבות ואנחנו נכנסנו לכתה. מורנו מר מ.מ. פתח את החגיגה ואחריו דבר לפנינו מחנכנו מר אבישר על ערך חג החנכה ועל המכבים הגבורים שהצילו את עמם וארצם מכף אנטיוכוס הרשע. מחנכינו ספר לנו שגם כיום יש לנו גבורים הנלחמים בגיטאות עם הנאצים הרשעים, וגם בארצנו קמו גבורים יהודים שהקדישו את חייהם לגאולת ישראל וארצו. אחרי נאומו נגנו שני ילדים בכנור ובמפוחית. אני דקלמתי את השיר „זפתינוק" והשומעים היו מרוצים מדקלומי, אולם הילדים רצו כבר לטעם מהלביבות הטעימות וכשחלקון ביניהם היתה שמחתם שלמה. השעות עברו עלינו בנעימים, שרנו ורקדנו וכתם המסבה נפרדנו מעם מורינו וחברינו בברכת חג שמח.

חיים גיפמן (כתה ד"ב)

ג

הַמּוֹרָה הַקְּטַנָּה

(מספורי דודי החיל)

כאשר נכבשה בֶּנְגָזִי על ידי צבאות עמי הברית מיד המרצחים הנאצים והפאשיסטים, נכנסה אל העיר ההיא גם פלוגה עברית. ראו החילים העברים, שילדי היהודים שבבנגזי מתהלכים תמיד ברחובות העיר בטלים מלמוד תורה, ובחרו מביניהם אנשים היודעים לְלַמֵּד שיטפלו בהם וילמדום עברית. בין המורים האלה היה מורה אחד ושמו משה שקראו לו „משה וחצי", כי היה אדם חזק וגבה קומה. בכל יום היה משה וחצי מאסף את התלמידים ומלמדם לקרא ולכתב ולדבר עברית. יום אחד ישב משה וחצי בכתתו ולמד את תלמידיו והנה נשמעה דפיקה על הדלת. כעבור רגע נכנסה לכתה ילדה קטנה ושאלה: „האתה משה וחצי?" „כן"—ענה— מאין אַתְּ ומִמי למדת לדבר עברית יפה כל כך?" הילדה ענתה שהיא מתל אביב ובאה הנה לזמן מה עם אמה ואחיה ואחיותיה לסדר עניני דודה שמת. אמה עסוקה כל היום והיא נשארת לבדה בבית ומשתעממת תמיד. רוצה היא לשחק עם חברות ואף אחת מהן איננה יודעת לדבר עברית. והילדה בקשה שירשוה לְלַמֵּד את חברותיה עברית. משה וחצי מלא את בקשת הילדה ונתן לה מחברות ועפרונות וגם חדר למוד מיוחד פנה לה. מאז למדה הילדה את ילדות בנגזי היהודיות עברית — והצליחה. התלמידות התקדמו והחלו לפטפט עברית. משה וחצי ספר את הדבר במחנה וחבריו לא האמינו לדבריו, עד שבאו וראו בעיניהם את המורה הקטנה המלמדת את התלמידות ושמחו שמחה רבה.

דן הורנינג (כתה ג"א)

ד

„הַבֹּקֶר לִילָדִים"

זה חדשים אחדים יוצא עתון חדש בארצנו ושמו „הבקר לילדים". העתון יוצא בכל יום חמשי בשבת ואני מחכה לו בכליון עינים. בכל יום ה' אני לוקח מהורי חצי שילינג וקונה את העתון. בו אני קורא שירים וספורים נאים וחידות מענינות. יש בו גם מדור בשם „שפה ברורה" ומטרתו לעקור את השגיאות השגורות בפינו. תודה רבה לעתון החדש. גדולה שמחתי שיש לי שני עתונים בשבוע, „דבר לילדים" ו„הבקר לילדים".

משה אילן. (כתה ג"ב)

חֲדַר הַתַּרְבּוּת

עם פתיחת בית הספר לשנת הלמודים החדשה נפתח בבית ספרנו חדר קריאה ועיון לתלמידים. בחדר זה מצויים ספרים שונים שמהם יכל הנער ללמוד כל מה שהוא רוצה. הספרים מחולקים למחלקות שונות: א) ספורים ואגדות של ישראל ועמים אחרים. ב) טבע, מחלקה זו עשירה בספרי פיסיקה, חימיה ותורת החי. ג) גאוגרפיה: ספרי גאוגרפיה על ארץ־ישראל ושאר הארצות ד) הסטוריה: ספרית הסטורית, כגון: תולדות ישראל, הסטורית קצרה, הסטוריה כללית ועוד, ה) עתונות: כל עתוני הילדים שיצאו בארץ ובחוץ לארץ כגון „בן ארצי", „עדן", „עתוננו", „דבר לילדים", „הכוכב" „החיים והטבע", „עולמי", „ילדותנו" ועוד. ו) אישים: כל האישים המפורסמים של עמנו ושל עמים אחרים כגון: הרצל, ז'בוטינסקי, טולסטוי ועוד. ז) הקרנות תלאומיות: הקרן הקימת וקרן היסוד, הישוב העברי ועוד. ח) הגינה וכריאות: ספרים המדריכים את הנוער בהלכות בריאות.

פעם בפעם נכנסת כתה והילדים קוראים לפי רצונם ספרי הסטוריה גאוגרפיה או ספור ודברי אגדה. בכל יום יושב בחדר תורן המשגיח על הילדים ומסדר את הרהיטים.

מורנו החביב מר ח. נימן הקדיש את כל זמנו ומרצו במפעל חשוב זה, אסף ספרים רבים וכרכם והם עומדים כיום לשרות הקורא הצעיר.

אני מקוה שחדר זה יגדל ויתפתח ויתוספו בו עוד ספרים רבים.

מיכאל בַּש (כתה ח"א)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— בה' בתמוז, תשי"ג, נערכה באולם „אהל שם" שבבית ספרנו חגיגת הסיום של מחזור כ"ה, שעמו מלא חצי יובל למחזורי ביה"ס. אורחים רבים נָכְחוּ בחגיגה וביניהם מתלמידי המחזור הראשון, ב"כ הועד הלאומי מר א. אלמליח, המפקח על בתי הספר העברים מטעם הממשלה מר ד"ר גולדשמיט, מר חיים סלומון, ממיסדי ביה"ס, ומר י. עבאדי מראשוני המורים במוסדנו. מר אילן, מנהל המוסד, פתח את החגיגה בנאום שבו ספר את תולדות ביה"ס שיטתו ולבטיו הרבים ופרשת נדודיו מדירה לדירה עד רכשו לו את בנינו. ה"ה סלומון, אלמליח (אב לשלשה בנים שגמרו את למודם בביה"ס) ועבאדי דברו על ערכו של ביה"ס בחיי ירושלים ועל השגיו בשדה החנוך העממי. מר מ. כהן, יו"ר ועד הוהרים ומר ד"ר שפירא חבר הועד הודו בשם הורי המחזור למנהל ולמורים על טפולם הנאמן בילדיהם. נתקבלו מכתבי ברכה ממר ד"ר חשין, שופט בבית משפט השלום בתל אביב (מתלמידי המחזור הראשון), מעוה"ד ה"ה י. סלומון ונ. ליפשיץ מחיפה ומחרבה תלמידי חילים המשרתים בצבא אי שם בארץ. בחגיגה החלט להקים מפעל תרבותי חשוב בביה"ס שישא עליו גם את שם חברנו המורה המנוח בן ציון גולדצויג ז"ל, שהיה ממיסדי ביה"ס ומראשוני מוריו.

— ב"ד באלול נפתח ביה"ס לשנת הלמודים החדשה המנהל מר מ. אילן קדם את פני התלמידים בברכה ואחל להם הצלחה בלמודים. אחרי קריאת פרק מפרקי התהלים נכנסו התלמידים ומוריהם לכתות, לשעור הראשון.

— בכ"ח בתשרי תשי"ד נתכנסו התלמידים ומוריהם לאולם „אהל שם" ומר מ. אילן ומר י. רבוסים דברו על מצבם האיום של אחינו בני ישראל בפולניה ובשאר הארצות שנכבשו ע"י הנאצים ימ"ש

— בה' בחשון, ביום השבתון הכללי שהוכרז ע"י מוסדותינו הלאומיים, דברו לפני התלמידים מר מ. אילן ומר א.א. אורי. השבתון נמשך בביה"ס שתי שעות.

— בט"ז בחשון, במלאת שלשים לפטירת משוררנו המפואר שאול טשרניחובסקי ז"ל, נערכה לו אזכרה בביה"ס ובה נאמו ה"ה מ. אילן, א. אלקלעי ומ.מ.

— בל' בכסלו ובא' בטבת נערכו חגיגות הנכה הוצג, בביומו של מורנו מר דוד אופיר, מחזה הילדים הנודע „חשמונאים קטנים" לסופר ולמורה המנוח קדיש יהודה סילמן ז"ל. בתכנית היו גם תמונות חיות (חנכיה ועוד), הקראות ודקלומים. בחגיגת הערב נאם המנהל מר מ, אילן מעניני היום.

— בט"ו בטבת קבלו התלמידים את תעודת השליש הראשון.

— בשליש הראשון של שנת תש"ד הגיעת הכנסת הקהק"ל בביה"ס למעלה מ־20 לא"י. התלמידים השתתפו בהרשמת מורנו המנוח בן ציון גולדצויג, ז"ל בספר הזהב. כן נשלם והולך אוסף הכספים לנטיעת עצים בחורשת רמת הכובש. התלמידים משתתפים בכל מפעלי הקהק"ל הנערכים ע"י אגודות הנוער, בהפצת סרטים וכו'. בכתות ח' נתנות שעות מיוחדות ללמוד הציונות.

— מספר התלמידים השנה כ־800.

ועד ההורים לשנת תש"ד:

1) ה' י. אחיטוב — יו"ר 2) גב' בוברמן 3) גב' גוזמן 4) גב' צ. דיסקין 5) גב' דן 6) גב' זלקו 7) גב' חכמוב 8) גב' מ. חקלאי — סגנית יו"ר 9) גב' מלמד 10) גב' ב.ש. פניגשטיין 11) ד"ר נ. קורקידי 12) גב' שור 13) ה' ד. שליטין 14) ה' א. שליפר 15) גב' שמי 16) ד"ר ל. שפירא.

— חברי מרכת „חברנו" לשנת ת"שד; בן ישראל עודד, בַּש מיכאל, כהן בן ציון, פרישר אלישע, פרנס משה.

בַּש מיכאל, פרנס משה (כתה ח"א)

מִקָּרוֹב וּמֵרָחוֹק

(חדשות שונות)

— „ימי קול האדמה" — בשם זה נקראו הימים י"א וי"ב בתשרי, תש"ד, שבהם נתכנסו בקרית ענבים ובהר הצופים סופרים, מורים, אמנים, אנשי מדע ואישים פעילים במפעל תחיתנו לעורר את הלבבות, להחיש ולגאל את אדמתנו, כי בלי קרקע לא נוכל לְיַשֵּׁב בארצנו את המוני פליטי החרב והשד שאנו מצפים ליום בואם. ביום י"ב בתשרי, יום פטירת „גואל האדמה" הלוחם הנאמן מנחם אוסישקין, עלו המתכנסים אל קברו במערת ניקנור אשר לרגלי הר הצופים. בימי „קול האדמה" החלט להעמיד לרשות הקהק"ל בשנה זו שני מליון לירות, למען תוכל להגשים את תכניותיה ולגאל שטחי קרקע להתישבות עולים וחילים משוחררים ותלוצים. על הישוב העברי בארץ, זה שזכה להיות בין מגשימי הגאולה והתחיה, הוטל הסכום מאתים אלף לירות שיהא קודש למפעל „קרקע לפליטת ישראל."

— אור ליום ראשון של סכות תש"ד, מת עלינו בירושלים משוררנו הגדול שאול טשרניחובסקי. בשנה שעברה חגג העם העברי את יובלו הספרותי ונערכו מסבות ונשפים שבהם עמדו על יצירתו הכבירה ורבת הגונים. בבית ספרנו הקדש חודש ימים ללמוד שיריו ונערכו לכבודו שתי חגיגות גדולות, לכתות הנמוכות ולכתות הגבוהות ולהורים. מותו עורר אבל כבד בלב כל מוקירי תרבותנו. המשורר בקש בצואתו לקברו ליד קברי חבריו הסופרים „בלי הספדים, בלי פרחים, עם אחי הסופרים". ביום ו', ט"ז בתשרי, הובל לתל אביב ושם נקבר סמוך לקבריהם של אחד העם, מ. דיזנגוף ומ. נרדו; כבן ששים ותשע היה במותו, ת.נ.צ.ב.ה.

— ביום ה' דחוה"מ סוכות נערך בחצר המוסדות הלאומיים בירושלים הטקס המסורתי לכבוד מסירת דגל ירושלים לשנת תש"ד ע"י הקהק"ל. השנה זכתה הגימנסיה „הרצליה" בדגל.

— הקהק"ל הוציאה פנקס בולים חדשים מחיי הגולה, לפני בוא השואה עליה. תעודת הבולים האלה איננה, כמובן, לחבב עלינו את הגלות והנכר, אלא להכיר ללמוד על פיהם את ההוי היהודי, חייו, מנהגיו ואת גורלו המר של עמנו בארצות הגולה.

— בכ"ט בתשרי מלאו מאה שנה להולדתו של הסופר והלוחם, רֵעַ הד"ר פינסקר ז"ל בפעלת התחיה העברית, משה ליב לילנבלום ז"ל (נפטר באודסה בג' אדר ראשון תר"ע). מטעם הקרן קימת לישראל נתקימה בכפר מל"ל, הנושא עליו את שם הסופר, מסבת זכרון שבה נאמו מר ב. כצנלנסון ופרופ' י. ולקני על אישיותו ועל פעולותיו הספרותיות והלאומיות.

— בי"ב בחשון נוסד בצפון החולה, על אדמת הקהק"ל ישוב חלוצי חדש ע"ש של ליאון בלום, מי שהיה נשיא המיניסטריון בצרפת ועתה הוא נענה במחנה הסגר נאצי עם רבים מאחיו היהודים. בשעת ירית אבן הפנה בכפר נכחו נציגי המוסדות הלאומיים ואורחים רבים וביניהם הקונסול הצרפתי של צרפת הלוחמת.

— בי"ב בחשון נפטר בגדרה האכר הנודע מר דוב אריאל (ליבוביץ), אחד משרידי אגודת בילו" וממניחי היסוד לחקלאות העבדית בארץ ת.נ.צ.ב.ה.

— בי"ג בטבת נפטר בחיפה הציר והציוני המפורסם היים אהרן (הרמן) שטרוק, בשנת הס"ח לחייו

המנוח היה מותיקי החברים של הסתדרות „המזרחי".
ת.נ.צ.ב.ה.

— גבורת אנשי רמת הכובש ועמידתם האמיצה והגאה נגד המשמצים את הישוב העברי בארץ ומפעל התחיה וההתגוננות שלנו, עוררה הד חזק בלב כל העם, שוחר חרות וגאולה. תלמידי בתי הספר בארץ רשמו את הכפר בספר הזהב ומרבים לתרם תרומות עצים ליער רמת הכובש. ביום השלושים למות החבר שמואל ולניץ הי"ד, בקרה ברמת הכובש משלחת של נוער להביע לחברים את רגשי השתתפותם באבלם הכבד.

— הנאצים הארורים ימ"ש יסרו להם מאז עלו לגדולה פלוגת רשעים ומרצחים בשם „פלוגות סער" שתפקידם הוא להסתער בנשק חם וקר על אנשים חפים מפשע, על חלשים וזקנים וביחוד על היהודים, שנואי נפשם הטמאה. ולהבדיל בין הטמא והטהור, בין הרע והטוב, תוסדנה ע"י הסוכנות היהודית והועד הלאומי „פלוגות סעד", שתעודתן להביא סַעַד (ישע ועזרה) לאחינו בני ישראל שבגולה. רבים מהנוער העברי נרשמים כמתנדבים בפלוגות הסעד.

— בט"ז בטבת נתקים באולם הסוכנות היהודית בירושלים מושב מיוחד של אסיפת הנבחרים ובו החלט להכריז בארצנו על מגבית בסכום של מיליון לירות׳ הכסף הזה נועד להציל את אחינו האומללים מארצות הנאצים ימ"ש ולהעלותם לארץ הקודש.

פרגם משה, בש מיכאל (כתה ח"א)

חִידָה

1. חרב
2. ציון
3. . . . דוד את הפלשתי.
4. מזון המכלכל את האדם.
5. תבואה לפני שהרימו ממנה תרומה
6. כתב התחיבות
7. בא אחרי הברק.
8. חיה טורפת.
9. ו . . . עשו את הבכורה.
10. אם שמואל
11. פרח ריחני.
12. מים יוצאים דרכו.
13. משטר
14. בית קבול לדיו.
15. ו . . . יעקב בארץ כנען.

	ל	
	ו	
	י	
	ח	
	ב	
	ט	
	ע	
	מ	
	ב	
	נ	
	ר	
	ר	
	ד	
	ס	
	ש	

בטור הראשון מלמעלה למטה תמצא את שמו של משורר עברי גדול שנפטר זה מקרוב.

מיכאל בש (כתה ח"א)

בְּרָכוֹת

הננו מברכים את חברינו היקרים:
עצמוני יהודה, מילר חיים
ליום הכנסם למצות
תלמידי כתה ז"א ומחנכה.

הננו מברכים את חברינו:
בראוו אברהם, הנדלסמן לוי. ורטהימר מרדכי׳ לנצמן יחיאל, מזרחי משה, קרוננברג אליעזר, שבני ירמיהו, שיטרית שמואל, שטיין ראובן,
במלאת להם י"ג שנה
יהיו בנים נאמנים להוריהם לעמם ולמולדתם.
תלמידי כתה ז"ב

מעמק לבנו אנו מברכים את חברינו היקרים:
ירקוני יהודה, גדעון קבלה, יחיאל בן־צבי, מרדכי גינצבורג, מרדכי תמרי, מרדכי כהן, בן־עטר חיים
במלאת להם י"ג שנה
היו בנים נאמנים לעמכם ולמולדתכם
תלמידי כתה ח"א ומוריהם

לחברנו היקרים:
אהרוני אמנון, בן־ישראל עודד, בס יעקב, עבאדי דוד, קמינסקי אלעזר, שמחה שלמה, האחים שאולזון
ליום הכנסם למצות, עלו והצליחו,
חבריהם תלמידי כתה ח"ב ומוריהם.

ברכתנו הנאמנה לחברנו היקר, הציר האמן,
מר **אהרן שאול שור**
במלאת לו שבעים שנה
יאריך ימים ויזכה לראות בגאולתנו השלמה
חבריו מוקיריו
ההנהלה וחבר המורים

ההנהלה, חבר המורים וחברי אגודת הבריאות
שולחים את ברכתם הנאמנה לאחות ביה"ס
הגברת יהודית גינצבורג ולבעלה
להולד להם בנם מְנחם
תזכו לגדלו ולראות בו רב נחת

מקוצר מקום לא באו בגליון זה חבורים אחדים וביניהם „בריאת התלמוד", „הספורט", ו„ספרים חדשים".

נדפס בדפוס שמעון רוהלד ירושלים

שנת העשרים וארבע (גליון 202—201) ירושלים, אדר-ניסן, תש"ד גליון ג׳-ד׳

חַבְרֵנוּ

יוצא ע"י תלמידי ביה"ס תחכמוני
בירושלים

עלון חדשי

„חברנו" מברך את כל חבריו, תלמידי בית הספר, ואת כל ידידיו הרבים בחג שמח. נזכור נא בימי חגנו הגדול, חג הפסח, את אחינו ואחיותינו, הנאנקים בארצות הכבוש הנאצי, שאינם זוכים לשמה אתנו יחד. הבה נקוה כי בשנה הבאה נחג כלנו את חג חרותנו בירושלים הפדויה ובארצנו הגאולה והבנויה· אמן ואמן.

עודד בן ישראל (כתה ח"ב)

בִּשְׁבִילֵי צְפַת

בחביוני הרי הגליל העליון גולשת לה מכונית ומתפתלת בפתולי הדרכים שבין הרי נפתלי. האויר ההררי הקריר והצונן מנשב על פני הנוסעים, מפזר את שערותיהם, ומזרזם להתעטף במעיליהם. על אחד הספסלים הרועדים מזעזועי המכונית ישבתי לי גם אני והתבוננתי אל הנוף הנהדר שמסביבי, אל ההרים והגבעות המתנשאים בכל הודם ואל העמקים והגאיות השוממים. בעד זגוגית החלון ככר מתחילים להראות באופק הבתים הלבנים של צפת העיר, אשר יש וידמו לאבני חן קטנות שננעצו באדמה. אוירה של צפת ככר היה נסוך על פני. עוד רגעים מספר ואני ככר בעיר. ולבי דאב בקרבי לפי שסבור הייתי, שעיר שכה רבו האגדות עליה ושתפארתה נודעה לתהלה, רחובותיה ודאי רחבים ונאים, ובתיה הדורים ועטורי גנים. והנה נתגלתה לפני עיר שבתיה רעועים וסמטותיה מעקלות ורבות בה החורבות שיד בנאי לא עלתה עליהן זה שנים רבות. ירדתי מן המכונית ונכנסתי לבית סבי וסבתי שהזמינוני לחוג בצל קורתם את חג בר מצוה שלי. וכיון שנותרו לי ימים מספר, נתמלא לבי כמיהה גדולה לסיר את העיר על בתיה וסמטאותיה. עמדתי ברחוב הראשי, בעבורה של צפת, וראיתי שחרף דלותה נמשכים אליה המונים מישראל הבאים כאן להנפש מעמלם וממלאים הם את רחובותיה רנה וצהלה. אולם לא הרבה זמן עמדתי ברחוב הזה ועברתי את העיר לארכה ולרחבה. מדי פעם בפעם נצבו לעיני בתי כנסת קדושים, גבוהים ומקמרים, שכל אחד מהם מזכיר את שמו של איזה גאון תורה, או צדיק גדול ונערץ. על ספסלי העץ הישנים שבהם יושבים להם זקנים עטורי זקן ועוסקים בתורה ובתפלה. כה התקרבתי לבית הקברות העתיק. עמדתי לי ברחבה הגדולה משתומם על מראה הטבע הקוסם ביופיו, מרחוק נראה העצמון, אבי הערים, בכל עצמתו ולמרגלותיו ישכן לו הכפר מירון, מקום קברו של אבי תורת הקבלה רבי שמעון בר יוחאי זצ"ל. רגע נדמה לי כאלו מצבות הקברים נפתחות ומתוכם עולים צדיקים זכים וטהורים. עזבתי את המקום מלא רשמים כשמאחורי שקעה החמה בין כתפות ההרים.

הגיע יום שמחתי. בוקר צונן היה זה. אחרוני הכוכבים הלכו ודעכו בשמים, והיום עוד טרם ישפך את ממשלתו על פני היקום הדומם. יצאתי מפתח הבית כשהרוח הקלילה והנעימה מסלסלת את שערותי ופני לבית הכנסת של האר"י הקדוש. בינתים נתתי עיני ביהודים הנחפזים לדרכם וממהרים לעבודת הבורא, בערבים חלבושים מכנסים רחבים והם מחמרים אחרי חמוריהם הקטנים, ובערביות שפניהן רעולים ועל ראשן סלים מלאים מפרי אדמתם. נכנסתי אל בית הכנסת ולאזני הגיע קול רנה ותפלה. המנורות הגדולות עוד דלקו והפיצו את אורן הכהה שהתמזג עם זהרורי הבוקר הראשונים. בחרדת קודש ישבתי על אחד מספסלי העץ והוצאתי את התפילין החדשות מנרתיקן. התחלתי כורך את רצועת העור על ידי ועיניהם של הזקנים הבריקו משמחה, בראותם כי נוספה עוד נפש אחת המצטרפת למנין ישראל. פתחתי בתפלה. אותה שעה ראיתי בדמיוני את האר"י הקדוש ו„גוריו" יושבים להם במקום זה, כלם לבושים כלי לבן ועוסקים בתורת הקבלה, ובלבי אמרתי: מה קדוש המקום הזה! הסתכלתי בבית הכנסת היפה, בקירותיו הגבוהים המקושטים ציורים נאים שבודאי עמלו עליהם ידיו של אמן במשך שנים רבות, ובארון הקודש המצטין בפתוחי העץ שבו ובקשוטים השונים בדמות אשכולות ענבים, כלם עשויים נחושת קלל ומצופים כסף, מעשה ידי צורף אמן. אמרתי אני לנפשי: מה קטנים אנו ונטולי ערך לעמת כל הגדולה והטהרה שבמקום קדוש זה. נסתימה עבודת הבורא. המתפללים נכנסו לחדר צדדי ואתם גם אני. שם חלק להם סבי בשמחה רבה יין ועוגות. וקריאת ל„חיים" אמתית, היוצאת מעמקי הלב של יהודים נאמנים ושומרי מסורת, התפרצה מפי כל המתפללים. הם לחצו את ידי וברכוני שאהיה בן נאמן לאמי ולארצי. בו ברגע הרגשתי שאיזה שנוי חל בנפשי: נהייתי לגדול, והנני מצטרף למנין לכל דבר שבקדושה! מלא רגשות שמחה שבתי לבית סבי. כאן נערכה מסבה קטנה, צנועה ונלבבת.

למחרת אותו יום כבר נמצאתי שוב במכונית נוסעים גדולה ופני מועדות ירושלימה. אכן לא כאשר באתי כן חזרתי. באתי לתוטי לצפת למען אשמח בשמחתי יחד עם זקני וזקנתי החביבים, וחזרתי מלא רגשות קודש. תמיד, תמיד אזכור אותו יום גדול בו הנחתי תפילין בבית הכנסת הגדול והקדוש הזה, הנושא עליו את שם הצדיק האר"י הקדוש.

עמנואל ברדן (כתה ח"א)

לֵיל־שְׁמִירָה

בימי החפש הגדול התארחתי שבועות אחדים בבית דודי האכר אשר בפתח תקוה. דודי עוסק בחקלאות זה זמן רב ולו כרם ופרדס ומִקְשָׁה והוא ובני ביתו עובדים במרץ ובחריצות במשקם. ובלילות הם יוצאים, איש בתורו, לשמור על רכושם ועל פרי עמלם. פעמים רבות הפצרתי בדודי שיתנני לצאת לשמירה אל הכרם או אל המקשה — ולא הסכים. „מה לילד עירוני ולשמירה?" — טען — „הן תברח על נפשך משתשמע את יללת התנים". בקשי הסכים שאצא לשמירת יום ואני שמרתי היטב והשגחתי בשבע עינים על כל עץ והצלחתי בשמירתי, אך בלילה לא זכיתי לשמור.

יום אחד חלה דודי ולא יכל לצאת בלילה לשמירה. עתה השתמשתי בשעת כושר זו ובקשתי ממנו שיתנני לשמור יחד עם בנו. הוא הרשני בתנאי שאשמֹר רק שעה אחת בלבד. קבלתי עלי את התנאי הזה ובלבי אמרתי „שעה זו תמָשך עד עלות השחר"... עם שקיעת החמה יצאתי עם בן דודי אל המקשה. בידי בן דודי היו מצלתים והוא התהלך והקיש בהם כדי להבריח את השועלים הקטנים, המחבלים והמכַלים את היבול. עליתי אל הסָכה והסתכלתי בשמים שהיו זרועִים כוכבים נוצצים. היום רד כליל והלילה בא. החשך עטף את כל היקום. ברגעים הראשונים עברה עלי רעדת פחד, כי לא הסכנתי להיות לבדי בשדה בשעות הלילה. אולם התגברתי על רגש הפחד ויללת התנים לא הבעיתו אותי. בן דודי חזר מהשמירה ושכב לישון בסכה—ותורי הגיע לשוטט בין האבטיחים ולשמרם מפני המזיקים הקטנים. לקחתי את המצלתים והתעטפתי בשמיכה וירדתי מן הסכה ויצאתי לשמירה. התהלכתי לכל אורך המקשה ודבר לא קרה. פתאם שמעתי קול צעדים ומיד התחלתי מכה במצלתים והנה ראיתי שלא תנים באו, כי אם הסוס הוא שצעד צעדים אחדים. כעבור כמה רגעים נדמה לי שאיש מתקרב אלי והתחלתי מצלצל במצלתים, אך מיד נוכחתי כי לא היה כל איש ורק דמיוני הטעני. החֹשך גבר והלך ואני התחלתי לפחד. רגלי כבדו, ולבי דפק מפחד ומחשבה עברה במחי: לשוב הביתה, אבל גם הפעם אִמַצתי את לבי וסבבתי בכל המקשה לראות אם לא נגנבו משם אבטיחים. הכל היה בשלֵמות. מרחוק נשמע קול זמרה. עמדתי במקשה והטיתי אוזן קשבת לשירת השומרים היפה. בעוד אני מתענג על השירה הערבה והנה שוב התקרבה אלי איזו דמות. קראתי: מי שם? אין קול ואין עונה. לא נבהלתי והרימותי אבן וזרקתי אותה על הדמות. „אוי — שמעתי את קול בן דודי — פגעת ברגלי." הוא בא להחליפני ואני עליתי אל הסכה לישון. אך לא יכלתי להרדם. דאגתי לבן דודי וירדתי אליו. בינתים נראו זהרורי השחר העולה. ריחות נעימים עלו באפי. נשמעו געית פרות ונעירת חמורים. הלילה הגיע אל קצו והבקר בא. שבתי עיף מאד הביתה אך שמחתי בלבי, על שזכיתי לעמד על משמרתי כל הלילה כאחד השומרים הותיקים.

חיים מילר (כתה ז"א)

אִמִּי זִכְרוֹנָהּ לִבְרָכָה

מקדש לאמי שרה נ"ע

אם טובה היתה לי, יפה, חמודה וצעירה. אהבה עזה אהבתני, כי יחיד הייתי לה ובעצב

יְלָדַתְנִי. כשגדלתי והתחלתי להבין לשיחות גדולים נתגלָה לי סוד, שמלא את לבי מרירות וצער. נודע לי, כי יציאתי לאויר עולם זה המיטה עליה אסון גדול, מחלת לב אֲנוּשָׁה אשר מֵאֲנָה הֵרָפֵא. מאז, מדי הַבִּיטִי אליה, אל עיניה הנוגות, כאבתי את כאבה. עיניה כמו לחשו לי: „בן טפוחַי, אני את חיי נתתי לך. אתה — חיי". אמי ראתה ללבבי והתאמצה לשמחני תמיד בצחוקה, בבדיחותיה ובמעשיותיה. יש שראתה שאני מהלך בחדר עצוב ומדֻכא, מיד התקרבה אלי ונחמַתְנִי: „אל תדאג, בני. בריאה ושלֵמה אמך. עוד אזכה לגדלך ולחנכך ועוד אראה בך רב נחת ושמחה". ודבריה היפים נטפו על לבי נטפי צרי ותנחומים. כה עברו ימים ושבועות וחדשים ושנים. לעתים קרובות הובהלו אליה רופאים והם רפאוה במסירות ובנאמנות ואף עודדו אותי: „יש תקוה, לא אבדה התקוה". ואמנם קוינו, קויתי שאמי תשוב לאיתנה, כי על כן א מ י היא, אמי הטובה, הרחמניה. התקפות הלב חזרו ונשנו, פעָמים בצורה קלה ופְעמים בצורה קשה. פעם באה עליה התקפה קשה מאד מאד, עד שגם בפי הרופאים המנחמים לא היתה עוד מלת תנחומים. כצללים נהלכנו, אבי ואני, למראה פניה החורים ולמשמע נשימתה הכבדה. אך גם בפעם ההיא נצלה מִשִּׁנֵּי המות האכזרי והיא החלימה ושוב הרנינה את לבי בשיחותיה ובמעשיותיה. אחרי ההתקפה הקשה ההיא, שהתגברה עליה, חזקה תקותנו שלא תחלה עוד והיא תוכל לחלי לבה. כה עברו שלש עשרה שנה, עד הגיעי לחג בר מצוה שלי. אמי טרחה ועבדה למעלה מכחה למען צָרֵף את חגיגתי ברב פאר והדר. בקשנו ממנה לחוס על כחה ולא לעבד עבודה יתרה ולא נשמעה לנו ואמרה: „מי יודע, אולי לא אזכה להגיע לחג חתונת יחידי, אפאר את חג בר מצוה שלו". כך אמרה, הטובה והרחמניה. ואכן יפה ונעים היה אותו יום. כל היום המה ביתנו מהמון האורחים שבאו לכבדנו. גם מורַי ומחנכי כבדוני בבקורם. אמי שמחה שמחה גדולה, אך, אהה, זו היתה שמחתה האחרונה. לאחר חג בר מצוה שלי נפלה למשכב ולא יספה לרדת ממנו. מר בכיתי, מר קראתי לד' כי ישלח לה רפואה, אולם שערי הרחמים ננעלו ותפלתי לא עלתה מעלה. אמי מתה עלי ואין מנחם לנפשי. בלא עת לוקחה ממני ולבי עלי דוי. אינני יודע איכה אחיה בלעדיה, בלי אמי המסורה אלי.

אמי, אמי, למה עֲזַבְתִּנִי?

ברוך סגל (כתה ה"ב)

„טוֹב לָמוּת בְּעַד אַרְצֵנוּ"

קדש לאבי הלל ז"ל

בימי ההתגיסות לצבא הבריטי הודיע לנו אבי כי גם הוא רוצה להלחם עם הנאצים והפאשיסטים הרשעים. אמי ואני בקשנו ממנו שלא יתגַיֵס אך הוא אמר: „טוב למות בעד ארצנו". אני אמרתי לו: „טוב לחיות בעד ארצנו. היה חיל אבל השאר בארץ". הוא ענה לי שלא נאה למתנדב להתנות תנאים. החיל חַיָב לצֵית וללכת אל כל אשר ישלחוהו. אבי התגים וכאשר בא הביתה לבוש מדי צבא שמחתי והתגאיתי בו לאחר חודש נשלח לחזית יון. בשעת הפרידה חבקתיו ונשקתיו נשיקות רבות. נשיקותי האחרונות ודאי חממוהו כל הדרך. פעם קבלנו ממנו מכתב שהוא בשבי הנאצי והצטערנו מאד. מאז כתב לנו משם מכתבים טובים ובהם כתב לנו שהוא מתגעגע עלינו מאד ומשתוקק לשוב הביתה. קוינו שבקרוב ישוב אלינו, אך לאסוננו לא נתקימה תקותנו: בשבוע שעבר קבלנו מהממשלה הודעה איומה שאבי היקר מת בשבי. אב יקר! כגבור נלחמת, אך לא זכית לשוב אל ארצך ואלינו, אל משפחתך, אשר אהבת. קדוש, קדוש יהיה לי זכרך ולעולם אזכר כי אב גבור היה לי שמת בנכר בעד עמנו וארצנו.

אריה פֶּניגשטֵין (כתה ח"ב)

דִּבַּרְתִּי עִם אַדְמִירָל!

דוד לי בתל אביב, האהוב לי כנפשי, ומדי פעם בפעם הוא נוהג להסב לי שמחה ותענוגות. באחד מימי חֻפשי מלמודי בבית הספר רָחַש לבו דָבָר טוב, לנהגני ולהביאני אל מפעלי ים המלח. הרבה טרחות טרח והרבה יגיעות יגע עד שהצליח להשיג רשיון כניסה אל המפעלים וכשהשלים את כל הכנותיו בא אלינו ואמר לי להיות מוכן ומזומן לנסיעה. מיד הייתי מוכן ומזומן, כי קל תנועה אני מילדותי. ישבנו במכונית וזו החלה לרוץ אֹרַח. היום היה יום חם ולוהט, אך מי טַיָל וישים לב לקטנות כאלו, לחום ולשרב! המכונית אצה-רצה וכשהגענו למורד חלפו במהירות הבזק מראות טבע נהדרים. לא יצאה שעה קלה ומכוניתנו עמדה לפני שערי המפעל. ירדנו ונכנסנו לצריף המשמר ושם בדקו הבודקים את הרשיון ורשמו את שמותינו בפנקס מיוחד. מהצריף עד עצם המפעל יש לעבור דרך ארוכה למדי, אבל שחקה לנו השעה ונזדמנה לנו מכונית משא ונהגה הטוב הסכים להסיענו אל מחוז חפצנו וכעבור רגעי מספר הגענו אל המקום. כשקרבתי אל בנין האשלג הגדול נדהמתי ממש ממראה עיני ועמדתי תוהה ומשתאה והנה נגש אלי אדם חביב אחד, טפח על גבי בידידות גלויה והזמינני ללכת אחריו. אדם זה הוא חימאי העובד במעבדת המפעל. הודיתי לו והלכתי עמו. לראשונה העלני למקום הגבוה ביותר שבבנין ומשם נתגלה לי מחזה טבע קוסם בהדרו: מרחוק הכחיל האופק. ים המלח השתרע לו על פני כל השטח שוקט על מימיו הכבדים. הרים וקמטי הרים הכתירו את כל הסביבה. החימאי הטוב העיר את אזני להתבונן אל הסביבה

הקרובה, שמעתי בקולו וראיתי את כל בְּרֵכות המפעל. הוא הסביר לי את דרך הפקת החמרים הרבים שבים המלח. הוליכני לחדרי בתי החרושת והראה לי את מהלך העבודה. התפלאתי לראות כיצד עובר האשלג דרך סרט מיוחד לארך כל בית החרושת, נכנס למחסנים ויורד לשקים המתמלאים באופן אוטומטי ונתפרים ע"י מכונה הקבועה במקום, ודי לאיש רק ללחוץ בכפתור והשק עולה מעצמו בעגלה ומשם למכונית, המביאה את המטען לבתי חרושת שונים. שאלתיו אם מפיקים מהים גם מלח בשול והוא ענה לי שאלו רצו אפשר היה להפיץ את המלח בכל העולם, אבל הם מחזירים את המלח לים ונוצרת שם ממנו תערובת שממנה מיצרים רפואות. הודיתי למורה הדרך שלי על באוריו המאליפים ונפרדתי ממנו ונסעתי עם דודי למסעדה „קליה". שם ישבתי עם דודי ושתיתי בירה כדרך הגדולים. אולם האמת נתנה להאמר, שלא יכלתי לשבת במנוחה, כי מטבעי איני אוהב מנוחה. הים כמו קרא לי לבוא אליו ולרחוץ במימיו. בקשי רב הסכים דודי שאצא מעט לטיל לבדי על שפת הים. ודאי שהבטחתיו שלא ארחץ בים. אחרת הרי לא היה מרשה לי ללכת. אך כשעמדתי על שפת הים השיאני יצרי לרחץ בו מעט. נכנסתי למקום המרחצאות, שאלתי לי בגדים ומגבת — ואני כבר בים. שם ראיתי סירה קשורה אל רציף קטן. חשבתי בלבי; הואיל ואני בים מדוע לא אשוט מעט בסירה ולמי אזיק בזה? מיד התרתי את הסירה והתחלתי מפליג בים. לצערי לא ידעתי כי סירה זו לא סירת הפקר היא, אלא סירת משמר החופים. פתאם שמעתי קול צפירה בוקע את חלל האויר. פניתי כה וכה והנה סירת מוטור דולקת אחרי. נבהלתי וגם השתוממתי: מה הרדיפה הזאת, כלום נאצי אני חס ושלום? הלא ידיד עמי הברית אני! עוד אני משתומם והסירה קרבה אלי ובן רגע הוטלתי שמה. השוטרים אמרו לי כי יביאוני אל האדמירל בכבודו ובעצמו וכאשר אמרו כן עשו. ערום למחצה הֶחזרתי ליבשה והובאתי לפני שר הדור בלבושו. לא נבהלתי מפניו, אך התבוששתי לעמד לפניו במצב זה. הוא דבר אלי בכעס. לא הבנתי את לשונו, אם כי אני לומד אנגלית, כי דבר בקצף גדול ובמהירות רבה. ממבול המלים שהגיעו אלי הבנתי שקרא לי „חצוף", „שובב". העליתי מאוצר המלים שאני יודע בלשון האנגלית מספר מלים ובקשתי בהן סליחה מהשר והבטחתיו שלא אוסיף לעשות עוד כמעשה הזה. השר גער בי וקרא בכעס: „צא, פרחח!" וליתר תקף בעט בי ברגלי ונדחפתי מחוץ לאהלו. מיד נשאתי את רגלי וברחתי אל דודי וספרתי לי את כל אותו מעשה והוא צחק במלא פיו.

ודאי שמח על שזכיתי לשוחח עם אדמירל.

יצחק איזנברג (כתה ו"א)

מִכְנָסֵי הָאֲרֻכִּים

יום אחד בא אלינו בן דודי — והנה הוא חדש וגדול. הוריו קנו לו מכנסי חַקי ארוכים והם עשו אותו לגדול. הסתכלתי בו ומששתי את המכנסים החדשים ושאלתי למחירם והוא ענה לי: תשעים וששה גרוש. כמה קנאתי בו! רציתי לבקש מאמי שתקנה לי מכנסים כאלה, כי גם אני משתוקק להיות לגדול, אך כבשתי את יצרי ולא אמרתי לה דבר. אולם אמי הטובה ראתה כי אני מביט בקנאה אל בן דודי הגדול ואל מכנסיו הארוכים ואמרה לי: „גם לך יהיו מכנסים כאלה, אך בתנאי שתהיה באמת לגדול, לגדול בתורה ובמעשים טובים". שמחתי עברה כל גבול. בכליון עינים חכיתי ליום בו תקַיֵם אמי את הבטחתה. והיום הזה בא. אמי ואני נסענו לקנות לי מכנסים. נכנסנו לחנות „אתא" והמוכר מדד אותי לארכי ולרחבי ואמר לאמי: „אין לנו כרגע מכנסים לפי מדתו. סורו אל החנות בעוד שבועים ימים ואמכר לכם". דבריו צערוני מאד ולולא בושתי הייתי פורץ בבכי. אמי הרגישה בצערי ושאלה את המוכר אם אפשר למצא מכנסי „אתא" גם בחנות אחרת והוא אמר, לשמחתי: „כן, ודאי שאפשר. תוצרתנו מפורסמת ונמכרת בכל החנויות. לכו לחנות „מעין שטוב" או לחנות „שוַרץ". שמחתי ורציתי לצחוק מרוב שמחה, אך התבישתי להביע את שמחתי בפני אנשים שאיני מכיר אותם. יצאנו מחנות „אתא" וסרנו אל חנות שוַרץ. המוכרת מסרה לידי אמי מכנסי חַקי ארוכים שהיו לפי מדתי ואמרה שמחירם לירה ושמונה גרושים. אמי שאלה אותה, מפני מה היא דורשת מחיר גדול כל כך והיא ענתה: „בנך איננו ילד. גבהו כגבה גבר". הדברים האלה שמחוני ביותר והודיתי בלבי למוכרת הטובה. אמי שלמה את הכסף ואני לקחתי את המכנסים והלכנו לדרכנו. הייתי נרגש מאד ולו יכולתי הייתי לובש את המכנסים עוד בדרך הלוכנו הביתה. סוף סוף הגענו הביתה ומיד לבשתי אותם וקראתי בשמחה: גדלתי! קשה היה לי להפרד מעליהם. אך אמי בקשתני ללבוש את המכנסים הישנים ועשיתי כדבריה. כל אותו ערב הייתי שמח ולפני עלותי על משכבי לבשתים עוד פעם. בבקר השכמתי קום ומיד לבשתי את מכנסי הנחמדים ונגשתי אל המראה והנה — אני גדול וגבה!

בלב מלא שמחה הלכתי לבית הספר.

משה ג'יניאו (כתה ו"ב)

„הָעֵד הָרָאשִׁי"

הדבר קרה אחרי הצהרים. שחקתי כדרכי עם חברי בשכונתנו והנה שמעתי קול קורא: „משה" „משה". הפניתי את ראשי ואראה את חברי עומד בקצה הרחוב. באותו רגע הייתי פנוי מהמשחק וארוץ אליו. „משה"!

פנה אלי חברי — „אולי יש לך במקרה"... „ר, ר, ר, ר"... רעש כזה וזעקת ילד הפסיקו את דבריו. מיד נשאנו עינינו לאותו צד שמשם נשמעה הצוחה ולנגד עיני נגלה מחזה מזעזע ומחריד: אופנוע התקרב במהירות לקראת ילדה קטנה שרצה מעבר האחד של הרחוב לעברו השני והיא צועקת מרה. האסון לא אחר לבוא. כהרף עין השיג האופנוע את הילדה שכרעה לרגלי הגלגלים. בדרך נס ממש הספיק הנהג לעצור בעוד מועד את האופנוע, אולם הילדה לא יצאה שלמה לגמרי, כי נחבטה בגלגל הקדמי ונפצעה פצעים קלים בפניה, בידיה וברגליה. דם התחיל שותת מפצעיה ודרוש היה להגיש לה עזרה מהירה, אחד הילדים רץ להורי הפצועה להבהילם למקום האסון אך לא נמצאו בבית. כשהתקרבתי והעיפותי מבט בילדה נרתעתי לאחור: הלא זו חיה'לה הקטנה, הגרה בשכנות אתנו, בבית שממולנו!

במקרה עבר אותה שעה שוטר חרש והוא החל להשליט סדר בקהל שהלך והתאסף במקום. מיד צוה לנהג שעמד כהלום רעם ללכת אחריו, ואת הילדה לקח על זרועותיו ונשא אותה לבית החולים „שערי־צדק" שנמצא בקרבת מקום. אני ואחי הילדה שרכנו את דרכנו אחרי השוטר, וכאשר נסה לגרשנו התחיל אחיה, ילד כבן שמונה וחצי, לבכות ולהתחנן ודמעותיו נגעו אל לבו והוא נעתר לבקשתו ומטילא השאיר גם אותי. בבית החולים הגישו לפצועה עזרה ראשונה ומשם הלכנו כלנו אל תחנת המשטרה, כי השוטר רצה למסור את הנהג לידי הרשות. את חיה'לה הפצועה, את אחיה ואותי הכניסו לחדר ההמתנה לחכות עד שיקראוּ לנו. את יהודה אחי הפצועה שלחו לבקש את הוריו, והנה נגש אלי קצין, ספק יהודי ספק אנגלי, והוא פנה אלי בעברית ויאמר: „הגידה נא לי, נער, הראית את המקרה הזה?" שלא מדעת נפלטה מפי תשובה חיובית. „אם כן", — ענה לי — „תצטרך להעיד מה שראית, ועתה שב וחכה", אמר ויצא.

בינתים בא אבי הילדה חור ונבהל. „מה קרה"? „מה קרה"? — התפרץ בצעקה — „איה בתי?" ככה עברו עלי מספר שעות בישיבה. את האב ובתו שלחו זה מכבר הביתה, אך אנכי נשארתי יחידי כדי להעיד על המקרה.

ופתאום הופיע אבי ובראותו אותי במשטרה נראה חיוך על שפתיו ואמר: „כבר דאגנו לך בבית, והנה הודיע לי שָׁכֵן שאתה נמצא במשטרה, כדי להעיד על איזה מקרה". הגיע תורי להחקר. הקצין החוקר שאלני כמה שאלות ואחר אמר לי לספר את עצם המקרה. אודה על האמת ולא אכחד כי התחלתי לפחד, ואוי לאותה בושה, התחלתי גם קצת לרעוד. התחרטתי על כל הענין, אבל מיד התרעמתי על עצמי ואמרתי בלבי: „מה הפחד שתקפני פתאום, כלום תינוק אני?" ורוח אמץ לבשה אותי ועניתי בעוז על שאלות הקצין החוקר. החקירה ארכה כחצי שעה ואחר שבתי לביתי בשעה מאוחרת.

בבית קבלו את פני בתרועות ובחדוה: „הנה הולך ובא העד הראשי!" „נו, מה חדש האדון העד?" ועוד ועוד, ואני לא נעלבתי כלל. אדרבה, גאוה ושמחה כאחת הציפו את לבי, כי סוף סוף העידותי בפני המשטרה וזכיתי לדבר עם קצינים ושוטרים. וכאשר שאלה אמי מדוע היה עלי להתערב בכל הענין הזה עניתי לה בגאוה: „אין דבר. מקרה זה ישמש לי נושא נאה לחבור חפשי."

ומה דעתכם אתם, חברים, כלום לא צדקתי?

גִּנָּתֵנוּ

מאחורי אחד הבנינים של בית ספרנו מגרש עזוב ומוזנח יש, שרגל בן אדם לא דרכה בו כמעט. זמן רב היה המגרש שומם והצמיח קוצים וחרולים ואיש לא שם אליו לב. אך עם ראשית שנת הלמודים החלטנו לשים קץ לעזובה הזאת ולהפך את המקום למקום זֶרע ונטע. תלמידי כתתנו קבלו עליהם לבצע את ההחלטה והתחילו לעבד במרץ, בהדרכת מורנו מר אבישר חלקנו את המגרש לערוגות וכל ילד טפל בערוגתו. קדם כל סקלנו את האדמה וכתם עבודת הסקול עקרנו את העשבים הרעים, עשינו שבילים, והכשרנו את הקרקע לזריעה ולנטיעה. יחד עם העבודה המעשית למדנו גם את הלכתה, את טבע גדולו של כל צמח וצמח, את הבצל ועליו הירוקים ואת הפול ושרשיו הגדולים וכדומה. כך עבדנו באהבה ובמסירות עד שהצלחנו לעשות כאשר הטלנו על עצמנו. ימים אחדים אחרי ט"ו בשבט נודע לנו, כי בית הספר עורך טקס מיוחד לכבוד נטיעת העצים שבגנה. חפרנו בורות לכל ארך הגדרות וזבלנום והכינונום לשתילה. ביום הנטיעה קשטנו את בית ספרנו בשתילים רעננים לכל אורך המגרש. הטקס עלה יפה מאד. המנהל מר מ. אילן פתח את החגיגה בנאום על ערך הנטיעה וספר על החורשה שנטעה אף היא על ידי מורים ותלמידים וברך אותנו שנזכה להנות ממעשי ידינו. דבריו שנאמרו ברגש עודדו אותנו ועוררו בנו רצון להוסיף ולעבוד עוד ביתר מרץ והתלהבות. עבודת הנטיעה נשלמה ועכשו אנו מחכים בקוצר רוח ליום הזריעה. מי יתן ונזכה בקרוב ליבול טוב לשמחת כל הילדים והמורים.

אלישע פרישר (כתה ח"ב)

„שַׁי לַחַיָּל"

דודי שמעון—חיל. יום אחד קבלנו ממנו מכתב ובו היה כתוב לאמור: בערב ראש השנה קבל גדודנו פקודה להתכונן ולעזב את מקומנו ולעבור למקום אחר. אחרי כמה שעות נסענו למחנה החדש. המקום היה זר לנו והיינו שרויים במצב רוח רע. אך הנה הגיעו אלינו חבילות השי היקרות ובהן מצאנו מתנות ומכתבים מארצנו הקטנה שלוחים על ידי ילדים, אנשים ונשים. חטפנו את החבילות כדברי חפץ יקרים. התחלפנו והכנו את עצמנו לכבוד החג, חגונו את החג בשמחה. אני וכל חברי החילים מודים לאחינו שבא"י על שלחם לנו

את השי. ביחוד מודים אני לאחינו הקטנים על מכתביהם היפים השופעים אהבה אל החיל העברי שהתגים להלחם בגרמנים ובכל שונאי ישראל". אלו הם דברי המכתב של דודי. ואני מקוה שכלנו נוסיף לשלח שי לחיל העברי, הלוחם „אי שם" באיטליה. ונשלח לחילינו גם ספרים עברים רבים. כדי שהחיילים יהנו גם הם מהספרים ויזכרו את ארצם היקרה וידעו שאחיהם לא שכחום ולא עזבום.

מיכאל בַּש (כתה ח״א)

אֲזָ״ר וְסִפְרוֹ

בכ״ד בשבט חגג סופרנו הישיש רבי אלכסנדר זיסקינד רבינוביץ, הידוע גם בכנויו אז״ר, את יום הולדת התשעים, יוסף ויאריך ימים ושנים. הסופר אז״ר כתב הרבה ספורים וציורים, שבחלקם נכנסו לספרי הלמוד והם נקראים בענג. אח הוא לפועל העברי ורֵעַ לכל בוני ארצנו וגואלי עמנו. בין הסופרים הוא זקן הסופרים ובין העובדים הוא זקן העובדים וב„הסתדרות העובדים העברים בארץ ישראל" הוא בעל כרטים חבר מספר א׳. אז״ר חביב על כל הקוראים העברים, על הגדולים ועל הילדים. בפי הילדים הוא נקרא בשם סבא אז״ר ויש גם כפר הנושא את שמו, הוא „כפר אז״ר". ליום הולדתו הוציאה הוצאת „עם עובד" בספרית „שחרות" קבץ כתביו בשם „מבחר ספורים". בראש הקבץ באה הקדמה יפה מאת ד. זכאי. הספור הגדול והמענין ביותר הוא הספור „כימי חמלניצקי", שבו מתאר הסופר את חיי היהודים בפולין במאה הי״ז ואת הפרעות האיומות שפרעו בהם הקוזקים ומצביאם הפורע והמרצח בוגדן חמלניצקי ימ״ש. בפרעות הללו, הידועות בדברי ימינו בשם גזרות ת״ח (1648), נטבחו והשמדו, כמו בימינו אלה, רבבות יהודים בפולין. אז הרגונו קוזקים וחמלניצקי הרשע ימ״ש, וכיום—הגרמנים והיטלר הרשע ימ״ש זהו גורלו תמיד של עם גולה שאין לו ארץ מולדת. וכשם שקמו בימינו אלה „לוחמי הגטו", הנלחמים בגבורה עם הנאצים הארורים, כן קמו גם בימי גזרות ת״ש גבורים יהודים שלא פשטו את צוארם לשחיטה אלא נלחמו באויביהם עד טפת דמם האחרונה. בספור השני, „הגבור הקטן", מתאר הסופר מעשה גבורה של נער יהודי קטן, בימי ניקולאי הראשון, שנחטף לצבא הרוסי. השרים מכריחים אותו להתנצר, אך שמואל הקטן, גבור הספור, סובל יסורים גדולים ונשאר נאמן לדת אבותיו. ומעשה גבורה ממין אחר הוא הספור „אהבת התורה". בחור גדול סובל בוז וחרפות ולומר מפי נער קטן תורה וסופו שנעשה רב בישראל ועם הנכורים נמנים גם „הבורח" מן הצבא בֶּר-לֵיב וחיים זלמן, זה שהתגבר על יצרו ולא הלשין על שונאו המדומה. גם הספורים „ילדי העברים" ו„אחוה" נקראים בענין רב. ב„פרקי זכרונות" מספר לנו הסופר על חייו בימי ילדותו ועל הרפתקאותיו ונדודיו עד שזכה לעלות לארצנו.

אכן שי נאה נִתַּן לנו ויבורך עליו מחברו היקר ותבורך גם ספרית „שחרות".

ראובן שטיין, שמואל שנייד (כתה ז״ב)

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(ספורי חברינו הקטנים)

א

נְסִיעָתִי הָרִאשׁוֹנָה לְתֵל-אָבִיב

(מזכרונות הילדות)

עוד אזכור את היום, בו נסעתי בפעם הראשונה לתל־אביב. קטן ורך הייתי אז, בן שלש שנים. ביום זה שבתי מן הגן עיף, נכנסתי הביתה, נטלתי את ידי וישבתי לשולחן הערוך ואכלתי. כשהגיעה הארוחה אל קצה קראתני אמי ואני מהרתי ונגשתי אליה. אמי פשטה מעלי את בגדי שאני לובשם יום יום ותלבישני את חליפת הקטיפה שלי. „מה יום מיומים?" — שאלתיה. נוסעים אנו לתל־אביב — ענתה אמי. התחלתי מכרכר ומפזז בכל עז מרוב שמחה. אבי הזמין מכונית אשר תבוא לקחתנו. המזודות הוצאו ודודתי נגבה אותן מהאבק אשר כסה אותן. יצאתי החוצה ונפרדתי מדודתי, סבתי, סבי, ודודי ורצתי אל פתח שער ביתנו. נשמעה צפירה והמכונית נעצרה מול פתח ביתנו. אבי קרא אלי: „בוא, עלה ונסע!" פתחתי את הדלת וקפצתי מתוך הרחבת דעת והתישבתי על מקומי כנוסע מבהק. עינתי בעתון שהיה מונח שם אף על פי שלא ידעתי עדיין קרוא. המכונית זזה לקול תרועתי הקלה. עולים אנו ברחוב השני ומסתובבים ברחוב „החלוץ". לשני צדינו חורשות מפוארות. הנה אנו ברחוב „מחנה יהודה" חסואן. קולות שונים עולים באזנינו. המכונית משמיעה מדי פעם בפעם צפירה חזקה וממושכת. והנה עברנו את סוף השוק. מתגלים סלעים יפים. רוח צוננת מלטפת את פני הקטנים ומפזרת את קבוצות תלתלי. הנה עובר גמל וערבי לבוש גליםה ארוכה, בעלת פסים שחורים, דופק אותו. לפנינו מדרגות עגולות נטועות עצי זית והמראה כלו נהדר. לתל־אביב הגענו בערב. היא היתה מוצפה כלה אור חשמל. מבתי הקפה עלו קולות נגינה ומלאו את לבי אושר. הגענו לחברת „אגד" בתל-אביב ושם ירדנו והלכנו למלון „גאולה". את כל ימי חפשתי בליתי בתל־אביב בנעימים ורחצתי גם בים. כעבור החפש חזרנו לירושלים.

מאיר ארגמן (כתה ד״א)

ב

מְסִבַּת אֲזָ״ר

בכ״ד בשבט, ביום מלאת תשעים שנה לסופרנו הישיש החביב רבי אלכסנדר זיסקינד רבינוביץ, נתכנסנו יחד, תלמידי הכתות ד״א וד״ב, עם מחנכינו וערכנו לנו הגיגה צנועה לכבודו. מחנך הכתה ד״א פתח את החגיגה וספר לנו על חיי אז״ר ועל ספריו הרבים שכתב וגם ספר לנו את ספורו המענין של הסופר „המלך ויועצו היהודי". מחנך הכתה ד״ב ספר לנו על חיי אז״ר בגליל בימי המלחמה הקודמת. שרנו שירים רבים. לכבוד יום הולדתו נטענו לשמו 2 עצים ביער הרצל וכתבנו לו מכתב ואחד מחברינו, המצטין בכתב ידו, העתיקהו על גליון ניר גדול.

וכה כתבנו לו:

והיה צדק אזור מתניו
והאמונה אזור חלציו
(ישעיה י״א, ה׳)

„למורנו ורבנו הסופר החביב רבי אלכסנדר זיסקינד רבינוביץ נרו יאיר, איש הצדק במלאת לו שנות צדק.

אנחנו, תלמידי הכתות ד״א וד״ב, היושבים בשבת „תחכמוני", בעיר הקודש ירושלים תובב״א, שולחים לך, סבא יקירא, את ברכתנו החמה והנאמנה ליום מלאת לך תשעים שנה.

בלב מלא חבה והערצה אליך אנחנו מברכים אותך שתאריך ימים ותוסיף לכתב לנו ספורים לקטנים ולגדולים ותזכה לראות בעיניך בגאולת עמנו וארצנו, אמן סלה."

את המכתב בצרוף שתי תעודות הקרן הקימת שלחנו באקספרס בכדי שיגיעו לתעודתם בו ביום. אנו מברכים את סופרנו היקר שיחיה עד מאה ועשרים שנה.

יהודה מלכא, חנוך קריסטל (כתה ד״ב).

ג

שַׁבָּת בְּלֹא אַבָּא

בכל ערב שבת אני נזכר, שבזמן שלמדתי בכתה ב׳ היה לי בערב שבת כל כך נעים! אבא היה חוזר מהעבודה. היינו מחליפים את הבגדים ובבית — שמחה ואורה. אבל עכשיו לא כך. אבא עובד בפרס ואיננו יכול לשוב הביתה, עכשיו השבת אחרת. נדמה: אותה שבת, אותו אוכל ובכל זאת שבת אחרת זאת. אין מרגישים אותה שמחה. חסר משהו. משעמם. בלי אבא משעמם תמיד בבית וביחוד — בשבת.

זאב צירקל (כתה ג״ב)

פִּנַּת־הַסְּפּוֹרְט

— זה שבועות אחדים שהחלו בבית-ספרנו ההכנות והאמונים לקראת הכינוס השנתי שיחול בקיץ. מדי יום ביומו מתקימות תחריות בין שתי הכתות ח׳ במשחקי „מחנים", תרגילי קפיצה למרחק ולגבה, ריצה ממושכת וריצה של 10 מ׳. מורנו מר גריסמן מקדיש מאמצים רבים לפתוח הספורט בקרב התלמידים. ואנו מקווים שגם הפעם יתפוש בית ספרנו מקום נכבד בכנוס.

—ב-14 לאפריל תופיע קבוצת וונדררס בת״א בהרכב החזק ביותר נגד שלוש קבוצות „מכבי" „הפועל" ו„ביתר". קבוצת וונדרס מרכבת משחקנים אנגלים שהיו שייכים לאגדות ספורט מפורסמות. שלש הקבוצות בא״י מעריכות מאד את המשחק עמה ומתכוננות לתחרות שתערך בקרוב.

— השחקן הידוע פנטון יופיע בקבוצת „קורינ-טיאנס" שתשחק עם מכבי ת״א. הוא שחקן מהליגה הראשונה באנגליה והופיע כבר פעם בת״א בקבוצת וונדררס והיה השחקן הטוב ביותר במגרש. קבוצת מכבי מתאמנת בהכנות ספורטיביות למשחק חשוב זה.

— מחלקת הבוקס של מכבי ת״א ארגנה מפעל העלול להביא תועלת רבה לבוקס הארצישראלי. למעלה מ-30 מאגרפים צעירים השתתפו בתחריות שנערכו באולם „מכבי" ת״א. אם יוסיף „המכבי" ויתן את האפשרות לכוחות צעירים ולמתחילים להופיע בתחריות שונות, יקים מקרבו הנוער הארצישראלי אנשי בוקס מובשרים.

בן ציון כהן (כתה ח״א)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— בא׳ בשבט טילו כתות ג׳ בסביבות ירושלים ובקרו ב„בית חנוך עורים".

— בב׳ בשבט נערך יום טיול כללי: הכתות ד״א וד״ב טילו ל„נוה יעקב" ולגבע בנימין; הכתות ה״א וה״ב—לענתות; ו״א, ו״ב בקרו בעיר העתיקה ובסביבה; ז״א, ז״ב, ח״א וח״ב בקרו בכפר מַלְחָה וקטמון ובמקור חיים.

— בט״ו בשבט נדחתה חגיגת הנטיעות מפאת מזג אויר רע.

— בכ״ד בשבט הלכו תלמידי הכתות ז׳—ח ומוריהם לחגיגת הנטיעות בגן-לוריא שעל אדמת הקרן הקימת. בחגיגה השתתפו למעלה מאלף ילדים. הד״ר סולוביטשיק. ראש מחלקת החנוך, נשא את דבריו לילדי ירושלים.

— בכ״ח בשבט מלאו תשעים שנה לסופר העברי אלכסנדר זיסקינד רבינוביץ (אז״ר). תלמידי הכתות ד׳ ומחנכיהם שלחו ברכה לחתן היובל, ושני עצים נטעו על אדמות הקרן הקימת על שמו.

— בד׳ באדר נערכה בבית-ספרנו חגיגת הנטיעות בנוכחות תלמידי בית-הספר, המחנכים, המורים ובאי-כח ועד ההורים. למעלה ממאה עצים ושתילים נטעו. המנהל מר מ. אילן והמורה מר אבישר נאמו לפני התחלת הנטיעה וברכו את התלמידים וקראו להם לשמור על נטיעיהם.

— מורנו מר ר. אבישר הכריז על התחרות בין תלמידי הכתות ח״א ו-ח״ב, המטפלות בגנת בית-הספר, בהכנת החלקה היפה והמסודרת ביותר. הפרס שהכתה המנצחת תזכה בו, יהיה חמשה עצים על אדמת הקרן הקימת שינטעו על שמה על ידי הכתה המנַצחת.

— בז׳ באדר טילו כתות ו׳ בלוית מחנכיהם א. אילן וא. א. אורי בסביבות החומה, כפר השלוח ומעין השלוח.

— בית הספר יסגר לפגרת החפש ביום ד׳ ה׳ בניסן ויפתח ביום ב׳, כ״ד בניסן.

אלישע פרישר, עודד בן-ישראל. (כתה ח״ב)

מִקָּרוֹב וּמֵרָחוֹק
(חדשות שונות)

— בז׳ באדר מלאו לאכר ולסופר החשוב משה סמילנסקי שבעים שנה. מר סמילנסקי עלה לארצנו לפני נ״ד שנה, בעודנו עלם רך וצעיר, ונמנה עם בוני הישוב החדש ועם העסקנים הלאומיים הנאמנים והחרוצים. העשיר את ספרותנו בספורים יפים מחיי הארץ והיה הסופר הראשון שתאר את החוי הערבי. ספרו „בני ערב״ נקרא בענין רב ונתחבב על כל קוראיו. זה מקרוב יצא ספרו המצוין „משפחת האדמה״, שבו העלה נרות נשמה לחלוצי תחיתנו ולמניחי היסוד לחקלאות העברית בארץ.

— העסקנית הלאומית הגברת הנריאטה סולד העומדת בראש מפעל „עלית הנוער״, הכתרה על ידי האוניברסיטה של בוסטון בתואר הכבוד „דוקטור למדעי הרוח״. טכס ההכתרה שודר ברדיו מבוסטון לירושלים ביום ג׳, יט באדר, ב־3 שעות לפנות בוקר. נשיא האוניברסיטה של בוסטון הד״ר מארש ברך את המוכתרת בנאום קצר ודבר על פעולותיה הכבירות לעמנו ולילדיו. בין שאר דבריו אמר הנשיא: „אם בישראל! בְּאַרְגֶּנֵךְ וּבְהַדְרִיכֵךְ את עלית הנוער נַעֲשֵׂית אם שְׂמֵחָה ל-10.000 ילדים חסרי אם. ימי שנותיך הם כספור אגדה, אגרת חיים שהוקדשו ליפה לאמת ולטוב״.

— בימים האחרונים מגיעות בשורות טובות מחזית רוסית. הצבא האדום האמיץ מכה בכח רב בנאצים ימ״ש ומגרש אותם מארצם. אבדות הגרמנים, כן תרבינה, עצומות. הצבא הרוסי נלחם כבר בגליציה מתקרב לארצות הבלטיות וקרוב לרומניה. שחרור חרסון מקרב את זמן שחרור אודסה. היטלר הרשע פטר כמה ממצביאיו שנחלו תבוסה ברוסיה ומנה אחרים במקומם, אך גם גורלם יהיה בלי ספק כגורל חבריהם לשוד ולרצח.

— ברלין, כרך גדול זה, שנקרא פעם בשם בירת גרמניה, נחרבת והולכת. מפציצים בריטים ואמריקנים מתקיפים אותה יומם ולילה ולפי דברי מומחים יצאה כבר מכלל עיר, והיא עתידה, עם התגברות ההפצצות באביב ובקיץ, להפך לתל שממה. מפציצי עמי חברית פוקדים לעתים קרובות גם את שאר ערי התעשיה שבגרמניה, כמו: פרנקפורט, דיסלדורף ברוינשוויג, מינכן ועוד.

— באיטליה פסקה ההפוגה שנמשכה זמן מה לרגל מזג האויר הקשה. הצבא הבריטי והאמריקני התחיל בהפצצות כבדות על עמדות האויב וקרוב היום שגם שם יוכו הגרמנים מכת-השמד.

מיכאל בַּשׁ, פרנס משה (כתה ח״א)

חִידָה מִקְרָאִית

עינו בספר ישעיהו, פרק ב׳. הוצאו משם שמונה מלים שמהן הרכבו, על ידי שנוי סדר האותיות, צרופים אלו: א) בשאר. ב) דגלם. ג) לאום. ד) נשאים. ה) נשכה. ו) לצער. ז) חושי. ח) פנים. עליכם, הפותרים, למצא את המלים הנכונות כפי שהן כתובות בפרק ולסדרם זו תחת זו לפי הסדר. צרפו את אותיותיהן האחרונות מלמעלה למטה ותקבלו את הפתרון הסופי: הרעיון העיקרי של הפרק.

עודד

בְּרָכוֹת

מעמק הלב אנו מברכים את חברינו החביבים
ברדן עמנואל, באבד שלום, ידידיה שמעון, כדי אורי, ליברמן חיים, מרגורסקי צבי, פניני משה, שניצר יאיר
ליום הכנסם למצוות
יהיו נא בנים נאמנים לעם ולמולדת
חבריהם תלמידי הכתה ח״א ומחנכם

ברכה מקרב לב ונפש שלוחה לחברינו
יהלום (דימנט) טוביה, כספי צבי, סלובודסקי בנימין, עצמוני יהודה, פלטי אהרן, שפיגל ברוך, רוזנברג שמעון
במלאת להם י״ג שנה
הצליחו בכל אשר תפנו והיו מאושרים כל ימיכם
חבריהם
תלמידי הכתות ז״א וז״ב ומוריהם

ברכת אושר והצלחה לחברינו בני המצוה
טוג׳ר רפאל, כהן צדוק, מוסיוף נח, קרנפוס דב
תזכו להיות בבוני ציון וירושלים
חבריהם תלמידי הכתות ו״א, ו״ב ומוריהם

כוס תנחומים

אנו משתתפים באבלו הכבד של רענו חביבנו
חיים מילר
במות עליו אמו היקרה שרה נ״ע
הנחם, יקירנו, והתגבר על יגונך הגדול
רעיך תלמידי הכתה ז״א ומחנכם

אנו מבכים יחד עם חברנו החביב ברוך סגל
את אביו החיל הלל ז״ל
שמת במחנה השבויים הנאצי
חזק, רענו, ומצא תנחומים בבנין ארצנו
חבריך תלמידי הכתה ה״ב ומחנכם

דפוס ש. רוהלד ירושלים

שנת העשרים וארבע (גליון 204—203) ירושלים, אייר-תמוז, התש״ד גליון ה׳-ו׳

חֲבֵרֵנוּ
יוצא ע״י תלמידי בי״הס תחכמוני
בירושלים

עלון חדשי

אַרְבָּעִים שָׁנָה לְהִסְתַּלְּקוּת הַמַּנְהִיג

נחום סוקולוב*)

קִינָה

קרן קימת לישראל

הרצל

...הבן יקיר לנו בנימין! הננו מַטים את הָעֵט העברי למטה, לאות אבל, כנטות אנשי החיל את ראשי כידוניהם מטה, וכרגע אנו מרימים אותו מעלה, גם כן כאנשי חיל, הזוכרים, כי עליהם לשוב אל המערכה. בשם הסופרים העברים לא אשפך דמעות על הקבר החדש, כי אם סל של חרמון ותבור. בשם הסופרים העברים לא אשמיע קול נכנע ונואש, כי אם קול בהיר וגאה, כקולך אתה, הדָגול! ...תור פז היה לנו פרק חייו, תור פז בתנועה הלאומית, כתקופת שלמה המלך בחיי הלאום: גבורה, יופי, שאיפה טבעית ועז חיים.

לו בקש צַיָּר בימינו לתאר את שלמה המלך בַּהֲדָרוֹ, המצוא מצא דמות יתר נאותה לתמונה זו מדמות מְתֻנּוֹ אשר „כל אצבע בו היתה מלכות״? וכך יהיה בקרבנו זכר האיש, אשר הקדיש לנו את תמצית דם לבו. בעת ההלויה כה גדולה היתה היללה, עד כי גם האבנים הורידו דמעות. תבכינה האבנים—השפה העברית לא תשוב להצטמצם בקינות, כי לא כן יְכֻבַּד הרצל.

הציונות לא תשוב להיות לציונות של „צער בעלי חיים״, משליכה פתותי לחם לאנשים רעבים, כי לא כן יְכֻבַּד הרצל. הוא אהב את ירושלים של שלמה, את השמש, את האויר הטהור, את המרחב העברי.

את רוח בנימין אנו צוררים כבר מעתה בספרות העברית אשר לישראל.

*) לפני ארבעים שנה, בשנת תרס״ד, בעשרים בתמוז, בחמש שעות אחרי הצהרים, נפטר מנהיגו הגדול הד״ר בנימין זאב הרצל ז״ל, יוצר ההסתדרות הציונית וכל מוסדותיה הקימים עד ימינו אלה. צעיר לימים, בן ארבעים וארבע, היה בטותו ובעצם פעולתו הלאומית הכבירה לוקח מעמנו. השמועה על פטירתו החרידה את כל בית ישראל ובכל ארץ וארץ ובכל עיר ועירה, אשר היהודים נחתים בהן, קשרו מספד עליו. הקטעים הנתונים כאן הם מתוך הספדו העברי של הסופר המנוח שנשאו בוינה, בשם הסופרים העברים, בשבוע הראשון לאחר מות המנהיג.

מ. נורדוי

* *

...אֶת מִפְעָלְךָ וְאֶת תְּמוּנָתְךָ
הָעָם בַּלֵּב לָעַד יִזְכֹּר.
אֲנַחְנוּ נִשְׁמֹר עַל צַוָּאָתְךָ.
אַף נְצַוֶּנָּה מִדּוֹר אֶל דּוֹר.

עוֹד יָבוֹא יוֹם וּבְדִגְלֵי צִיּוֹן
אֲרוֹנְךָ יַעֲטוּ, מַנְהִיג נַעֲלֶה,
אֲנַחְנוּ נִצּוֹר אֶת שְׁבוּעָתְךָ,
וּמַשָּׂא נַפְשְׁךָ יִתְמַלֵּא...

תרגום יוסף ליכטנבוים

שמואל זַמְרוֹ (כתה ח״א)

דַּרְכִּי הַחֲדָשָׁה

(הרהורי נער הגומר את חק למודיו)

מה יקרו לי ימים אלה, הימים האחרונים בבית ספרי! כל בחינה שאני נבחן עכשו מקרבת אותי אל אותו יום גדול בחיי, בו אפרד מעל מורי ומחנכי. ודאי שרבה שמחתי על שזכיתי לברך על הטוגמר, אך עם זה מלא לבי גם רגשי נעגועים על ימי ילדותי שחלפו לבלי שוב, והמה הלא בבית הספר הזה עברו עלי. קטן ורך הייתי כשנכנסתי ללמד בבית ספרי ולא ידעתי עדיין קרוא וכתב ועכשו, עם צאתי את בית חנוכי הראשון, אינו קטן עוד ואף למדתי לקרא ולהתענג על ספור ושיר ולהבין לפעמים גם דברי חכמים. במשך שנות למודי קניתי לי חברים וידידים מבין התלמידים והתעשרתי גם ברשמים רבים. רֹשֶׁם מזעזע עשה עלי מותו של מורי היקר, שלמדני את תורת החשבון, מר בן ציון גולדצויג ז״ל. עודני זוכר את דמותו הנלבבת ואת מבטו הרך והטוב ואת שעוריו המאלפים ולעולם לא אשכח את יום פטירתו. עמדתי עם חברי על יד מטתו וקראתי בלב קרוע ומורתח פרקי תהלים ובפעם הראשונה בחיי חשתי בנפשי את מר המות. רשם הזק עשתה עלי מחלת מחנכי, יאריך ימים, שארכה זמן רב. כמה התגעגעתי עליו וכמה הצטערתי בצערו! יום יום היינו באים

תלמידי המחזור כ״ו ומוריהם

אל הכתה ומחכים למחנך—ולשוא. „הוא חולה עדיין״— זוהי התשובה ששמענו פעם בפעם מפי המנהל. עברו ימים ושבועות ובשורה טובה הגיעה אלינו, שמחנכנו מבריא והולך ובקרוב ישוב לבית הספר. שמחנו מאד לשמע הבשורה הזאת וכו ביום שלחנו לו זר פרחים גדול בצרוף שורות ברכה, כדי לשמח את לבו ולעודדו. ורבה היתה שמחתנו כשחזר אלינו בריא ועליז חיים ושנית התחיל ללמדנו מתוך מסירות ואהבה כדרכו. ובין הרשמים העזים, שלא ימחו מעל לבי, אמנה גם את הרשם שעשה עלי „יום עצומת הישוב״ בי״ב בסיון בשנה שעברה, עת התכנסנו כלנו, המורים והתלמידים לאולם „אהל שם״, להתאבל על חללי עמנו, קרבנות היטלר הרשע וחבריו הנאצים ימ״ש. עדיין זכורים לי דברי מורי, ספוגי הכאב והצער, על גורלו הרע של עמנו הנהרג והמושמד בארצות הכבוש הגרמני ועדיין מצלצלים באזני דברי מחנכי שקרא אלינו: „רק בארץ הזאת, בארץ אבותינו, יבנה עמנו את עתידו ואת חָסנו ואתם התלמידים, בני הדור הצעיר, חיבים לקום ולהתלקט לעזרתו לגאול את אדמתו הקדושה ולהפרותה בזיעתכם ובעמלכם״. שנים על שנים למדתי תורה ומדות טובות מפי

מורי החביבים ועכשו, עם סיומי את בית ספרי, אבֹר לי דרך חדשה: לא אמשיך את למודי בבית ספר תיכון, אלא עמל ועבודה אלמד. רצוני להיות בין בוני הארץ, בוניה ממש. אבל קודם כל עלי ללמוד את העבודה למען אהיה עובד מומחה, בעל מקצוע, ולשם כך אכנס ללמוד בבית הספר המקצועי „עמל״. אמנם גם אז לא אסיח את דעתי מלמודים ומהשתלמות, אך את כחי אתן בעיקר לעמל, לעבודת הגוף, ליגיע הכפים, כי על כן עובדים נאמנים ומומחים דרושים לעמנו ולארצנו. זהי הדרך החדשה שבחרתי לי ובה אלך כל ימי.

בֵּין אַחִים וַאֲחָיוֹת

א.

דוד מלומד (כתה ו״ב)

„יֶלֶד סְתָם״

אחות יש לי והיא גדולה ממני בשנתים וחצי ואח לי הקטן ממני בתשע שנים ומחצה. לפני שנולד אחי הייתי, כמובן, בן יחיד ובן זקונים והורי וכל בני משפחתנו פנקוני תמיד. כל הימים חייתי בשלום עם אחותי ורצון משותף היה לי ולאחותי שֶׁיִוָסֵף לנו אח או שתהיה לנו אחות. משאלתנו נתמלאה ובמשפחתנו נולד בן — ולשמחתנו לא היה קץ.

עבר זמן מה ואני לא שמתי לב שאיני עוד בן יחיד ובן זקונים והוספתי להתפנק בפני הורי כאשר הורגלתי כל ימי. אך הנה הגיע הקץ לפנוק. בהיותי פעם מתפנק לפני הורי, כדרכי, קמה שכנתנו ואמרה; „רב לך להתפנק! כל עוד לא נולד משה׳לה היית מיוחס. אולם עתה אינך אלא „ילד סתם״, לא בכור, לא בן יחיד ולא בן זקונים, נשארת ללא כל תואר כבוד. דרך אחת נשארה לפניך לתקן את שמך והוא: להיות ילד טוב ולהיות מהולל בפי כל״. והשם „ילד סתם״ נתקבל בביתנו. מן היום ההוא נקראתי בפי כל בשם „ילד סתם״, והיו שבטאו את השם בלעג, בכונה להרגיזני. הדבר נגע מאד ללבי. יום אחד, כשבני הבית הלכו ורק אחי ואני נשארנו לבדנו, תפשתי את אחי והחילותי להכותו ולנקום בו על העלבונות שנגרמו לי בגללו. ואחי הקטן משה׳לה לא הבין על מה ולמה אני רוגז עליו ופרץ בבכי מר. בין כה וכה שבה אחותי מבית הספר, וכאשר שמעה את קול הבכי, שאלה אותי מיד: „מדוע בוכה משה׳לה״? הייתי נבוך ונדהם ועניתי לה בגמגום. היא הבינה מיד את הנכון והתחילה לגעור בי, והוסיפה: „בנערה בלבד לא אסתפק הפעם, עוד נכונה לך מנה אחת אפים.״ ובדברה סטרה לי שתי סטירות קלות. אני לא טמנתי ידי בצלחתי והשיבותי לה כגמולה, אך אחותי לא נרגעה וחפצה לתפסני וללמדני פרק בדרך ארץ כיצד להתנהג עם אחות גדולה. אני הסתובבתי מסביב לשלחן והיא — אחרי. כך הסתובבנו סחור סחור וכאשר ראתה אחותי כי אינה יכולה לתפסני התחילה להרגיזני וקראה „ילד סתם״ „ילד סתם״ והתחילה למנות; „לא בכור, לא בן יחיד, אף לא בן זקוי... לא הספיקה לגמור את המלה וזרקתי עליה מגבת.

כך נלחמנו שנינו שעה קלה. ולולא אמא שבאה מי יודע עד מתי היתה המלחמה נמשכת ובמה היתה נגמרת. אמא השכינה שלום בינינו וברית האהבה בינינו נתחדשה. השם „ילד סתם״ נעלם. והחלטתי בלבי לזכות בשם לואי „ילד טוב״, בשקידתי על למודי ובהתנהגותי הטובה.

ב.

שמאי גודודנצ׳יק (כתה ו״ב)

לֹא תָקוּם

מזלה גרם לה לאחותי להשאר כעין בת יחידה בבית, מכיון ששתי אחיותי הגדולות נשאו זה מכבר. ולכן רצתה לנהוג כבת יחידה שהכל חיבים בפינוקה ולעשות את רצונה. על שני אחי הגדולים העובדים מבקר עד ערב לא יכלה לשלוט על כן הטילה את כל מרותה עלינו, על אחי אברהם ועלי תקטנים ממנה, כאילו לא באנו לעולם אלא כדי לשרתה. פקודותיה היו יוצאות מפיה משעת הבקר המוקדמת ונמשכות עד הערב: „שמאי רוץ וקנה שרוכים לנעלי״, „אברהם, הורד את פח „הזבל״ „שמאי, הבא לי את הספר שעל המזנון״, „הסר את הכלים מעל השולחן״. ואם חס וחלילה לא שמענו בקולה, היתה מתאוננת עלינו בפני ההורים וטופלת עלינו כל מיני שקרים והם היו כועסים עלינו, כיון שהיו מאמינים לה ולא לנו. ככה נשאנו גורלנו המר בדומיה ונאנחנו תחת עולה עד אשר הגיע קץ לדבר. קרה מקרה ואורחים באו להתאכסן בביתנו ובתוכם ילד בגילי. והוא ספר לנו שאינו מפחד מפני אחותו, אדרבה, הוא מציק לה עד מות. אחי ואני החלטנו גם אנו לעשות כמוהו ולקחת נקם באחותנו על התעמרה בנו. מאותו יום היינו מלכלכים את הבית, מחביאים את ספריה ומחברותיה והיא היתה צריכה לחפש בכל פנות הבית, כשהיו באות אליה חברות להכין את השעורים היינו מפריעים להן, כשהיתה מתלוננת עלינו בפני אמא, היינו מכחישים כל זאת, ואז היה פורץ ריב שהסתים לא פעם במכות. והואיל ולנו ארבע ידים ולה רק שתים היתה, כמובן, ידינו על העליונה. באחד הימים העלבנו אותה קשה בפני חברותיה. מבושה ומכעס יצאה מהבית בלי מעיל וכובע ובחוץ ירד גשם שוטף ורוח חזקה נשבה. בשובה הביתה לעת ערב היו פניה לוהטים מחום. כל הלילה התהפכה על משכבה ולמחרת הבהילו אליה את הרופא והוא קבע שיש לה „דלקת אזנים״ מהצטננות. עברו ימים אחדים ומצבה הורע, החום הגיע לארבעים מעלות, והרופא אמר שאם חס וחלילה תגיע המוגלה אל עצם האזן מן ההכרח יהיה לנתחה. נתמלאנו חרטה וצער. הלכנו לבית הכנסת והתפללנו בעדה. וה׳ שמע לקול תפלתנו. החום החל לאט לאט לרדת והוקל ללבנו. כחדש ימים לאחר המעשה הרשה לה הרופא לרדת מהמטה. זמן רב לא בקרה

בבית הספר והפסידה הרבה שעורים. אני ואחי עזרנו לה בכל. קבלנו על עצמנו לעשות הכל בבית, כדי שתהיה פנויה למלא את מה שהחסירה בימי חליה. התחלנו למלא את משאלותיה לא מתוך כפיה אלא מרצון ובראותה שאנו נשמעים לה, פסקה לפקד עלינו.

כך פסקה המלחמה בינינו והשלום הוקם עד היום הזה.

יצחק אחיטוב (כתה ו״א)

נֶכְדוֹ שֶׁל מוֹרֵנוּ

מוקדש למורי החביב מר א. א. אורי

בקפיצה קלה אנו יורדים מהאוטובוס שהביאנו ל„בית וגן", היא השכונה הנאה והשקטה שמורנו אוה לו למושב. היום יום חג לנו, כי לרגל יום הולדת המלך קורא לנו דרור ואני וחברי החלטנו לבקר בבית המורה. התקרבנו אל חצר ביתו וכשפתחנו את השער ראינו לפנינו לול ובו מתרוצץ תינוק חביב ונחמד. על ידו יושבת אשה צעירה ושערנו שהיא בת מורנו. אחרי ברכת השלום שאלנוה אם המורה בבית וכשענתה בשלילה הצטערנו. מצבנו היה בלתי נַח. הן באנו לבקר את המורה ולשוחח עמו מעט והוא איננו בבית. הגברת הצעירה הרגישה במבוכתנו וקבלה אותנו בסבר פנים יפות ודברה אלינו בידידות, אך אנחנו התביישנו לדבר וענינו על כל שאלותיה בגמגום ובקצור. סוף סוף מצאנו לנו מוצא טוב — והתינוק החביב גרם לכך! פטפ׳טו המתוק משך את לבנו והשקיט אותנו. התקרבנו אליו והוא סקרנו בעיניו הגדולות והיפות מכף רגל ועד ראש. חיוכו העליז ולחייו השמנמנות והאדומות מעידים כי עתיד זה להיות חזק ובן חיל. לא עברו רגעים מועטים והפעוט הצמיד אותנו אליו. הוא נעשה כבר לידיד קרוב לנו ולטף בידיו הקטנות את רגלינו. בלול מצאנו צעצ׳ע פיל, ז׳מבו שמו. רצינו לבדח את התינוק ולקחנו את זמבו וזרקנוהו איש אל אחיו. הקטן עקב אחרי כל תנועה ותנועה שעשינו כשעיניו הגדולות נע׳צות בנו. נכר היה שמשחקנו גרם לו קורת רוח. בינתים בא המורה והשמחה רבת. המורה דבר אלינו כדבר איש אל רעהו ושאל לשלומנו וטיל עמנו בסביבה הקוסמת ביפיה. שמחנו שמורנו גר במקום הנהדר הזה ונהנה מהדר הטבע. לפנות ערב נפרדנו ממורנו וממשפחתו החביבה וחזרנו הביתה.

אסציה פורמן (כתה ז״א)

בַּמִּסְפָּרָה

— „ראה נא, בחור",—פנתה אלי אמי — „שְׂעָרְךָ ככר גדל פֶּרַע ופאות ארוכות צמחו לך. לך להסתפר!"

ואני, צר לי על הבלורית הנאה, שגדלתי, וקשה עלי הפרידה ממנה והריני מבקש מאמי שתבטל את גזרתה — והיא באחת: „לא, לא. לך להסתפר, כי שערות כומר שערך". באין ברירה אני נכנע והולך אל המספרה. השעה שעת הצהרים. במספרה אין איש ואני שמח על כך: עתה אוכל להשתרע על אחת הכסאות ועיני זר לא תראינה בקצור המכונה את שערותי. הספר לא הרגיש בי בשעת הכנסי פנימה, הוא ישב על כסא הסַּפָּרים וקרא להנאתו בעתון, אני אומר לו „שלום" והוא עונה לי בשפה רפה וחוזר וקורא. בינתים אני מסתכל סביבי. הכל נוצץ ומבריק. התערים ממורטים. הארונות מלאים כל מיני תמרוקים ובקבוקי מֵי קֶלֶן אשר ריחותיהם מגרים את אפי. המראות המלוטשות משקפות את פני. „אני רוצה להסתפר"—פונה אני שוב לספר והוא משים את עצמו כאינו שומע ומוסיף לקרא. סוף סוף פוקעת סבלנותי ואני לוקח בידי האחת מכונת חשמל הקשורה לחוט ובשניה אני לוחץ בכפתור ופתאם קול רעש נשמע והמכונה נשמטת מידי. „הזהר" — אומר אלי הספר — „להבא אל תקח את המכונה בידך פן תשברנה". ובדברו הניח את העתון ושם כסא נוסף על הכסא ורמז לי לשבת. מעשהו זה, המשינה, עורר בי רגז ועלבון ואמרתי לו: „את הכסא הנוסף תשים בשביל ילד גן ולא בשבילי, תלמיד הכתה השביעית". הספר חייך וענה: „צדקת. סליחה. נכון: אתה כבר נער גדול גדול". וכשהוריד את הכסא הנוסף ישבתי על כסא הספרים והשתדלתי להגביה את עצמי... לקח הספר סדין לבן ועטפני בו עד הצואר והריני מוכן ומזומן להקריב לו את בלוריתי. „בלוריתי היקרה והמסכנה" — עוברת מחשבת עצב במוחי - „עוד מעט ולא ישאר ממך זכר ולשוא טפחתי־ך וגדי־תיך". ואכנם כעבור רגעי מספר התחיל הַסַּפָּר לסרוק את שע־ותי לכען תקל עליו עבודת הספור ומכיון שהיו מסובכות הרגשתי בשעת הסריקה כאב, אך התגברתי ושתקתי. כלום ילד־גן אני? הספר לקח את המכונה בידו והתחיל מקצץ בשערותי, בבלוריתי... המכונה עוברת ברעש קל סחור סחור על ראשי ומדי פַּעַם בפעם נתלשת שערה על שרשה ואני מרגיש מעין עקיצה חדה ושותק — כלום קטן אני? השערות נושרות קווצות, קווצית, ונופלות על פני על אזני והן חודרות אפילו לאפי ואני נושף נשיפה חזקה — ולשוא, התחלתי מתעטש עטישה אחר עטישה עד שהספר חמל עלי והסיר את השערות מעלי במברשת. הספר הטוב רצה לבדח את דעתי והתחיל שואל אותי על בית ספרי, על מורי וחברי ואני מספר לו. הוא עובר משיחה לשיחה ושואל אותי אם אני קורא בעתון על מהלך המלחמה בהיטלר ובכנופיתו הפושעת. כאן אני מראה לו את כל בקיאותי במלחמה ומספר לו על חורבן ברלין ושאר ערי גרמניה ועד שאנו משוחחים נגמרת מלאכת הספור. אני משלם לספר את שכרו ונפרד ממנו והולך לדרכי. בחוץ מנשבת רוח. אני מרגיש קור בראשי המסופר. נדמה לי כי כובעי גדל פתאם. בבית מתחילה פרשה חדשה. אמי מתבוננת אל ראשי ומעירה הערות רבות: „התראה, פה קֻצַּר מדי". „כאן השאיר שערות". „במקום זה תלש שערות רבות". ואחי הקטן אשר זה דרכו לקנטרני לועג

לי וקורא: „ראשך כאבטיח צהב". ואני אינני טומן את ידי בצלחת וגומל לו כגמולו ושעה ארוכה אנו נלחמים איש באחיו.

יעקב מזרחי (כתה ה״ב)

מוֹת אֲחוֹתִי

אחות קטנה היתה לי, יפה שמה, וכשמה כן היתה: יפה ונחמדה. אהבתי אהבה רבה את התינוקת החמודה והייתי משעשעה תמיד ומבדחה בכל מיני תעלולים ומעשה צחוק והיא היתה צוחקת בקול נעים ומתוק. יום אחד ואני ואחי יושבים בחנותנו ומחכים לאבינו שהלך בצהרים הביתה לסעוד את לבו. פתאם בא אחד ממכרינו וקרא לנו לשוב מיד הביתה. נבהלנו וסגרנו את החנות ואצנו הביתה. באנו — והנה מהומה בבית. הבכיות והצעקות נשמעו עד למרחוק. שמלת אמי היתה מכוסה דם ויפה שלנו מוטלת במטה ונושמת בכבדות. פרצתי בבכי ומהרתי אל אחותי, אך לא נתנו לי לגשת אליה. שמעתי שאמי מספרת לאנשים ששלאו את ביתנו: „כבסתי לבנים ויפה שחקה עם אחיותיה ולא הרגשתי כלל בצאתה. פתאם שמעתי קול צעקה מפי שכנתי: יפה נפלה מעל המעקה שבקומה השניה. וכעבור רגע נכנסה השכנה ובידיה בתי המסכנה, כשראשה מרוסק". אמי לא יכלה להמשיך ולדבר ובכתה בכי תמרורים. כלנו בכינו בכי מר. בינתים בא אוטו ואחותנו לוקחה לבית החולים „הדסה". הורי ישבו כל היום בבית החולים ולפנות ערב שבו הביתה עצובים ומדוכאים. בבוקר הודיעו לנו שאחותי נפטרה. בלב מלא כאב וצער הלכנו בעשר שעות בבוקר לחלוק לה את כבודה האחרון. לעולם אשא בלבי את זכר אחותי היקרה יפה שלוקחה מעמנו באביב ימיה.

ניסן נסים (כתה ו״א)

אָסוֹן וְיֶשַׁע

הדבר היה לפני שבועות מספר. חזרתי מבית ספרי אחרי הלמודים וילקוטי על שכמי ומהרתי הביתה כי הרעב הציק לי. בדרך נזדמנתי עם כמה מחברי והתחלנו לשוחח ובשעת שיחה פרצה מריבה בינינו ומריבה עברנו למלחמת ידים והסוף היה שנשאתי את רגלי והתחלתי לברח. אחד מחברי שנטר לי עברה רדף אחרי ואני מהרתי לחצות את הכביש ולהמלט ופתאם נרתפתי דחיפה חזקה: אוטובוס עבר על גופי בשתי גלגליו הקדמיים. למען האמת עלי לספר, שהאשמה לא היתה בנהג והמעשה שהיה כך היה: הנהג השמיע קול אזהרה ובראותו שאיני נשמע לו הטה את האוטובוס לצד השני, אך אני נתבלבלתי ופניתי לצד זה דוקא ונדרסתי ונפצעתי וכמעט שלא נותרה בי רוח. לא חשתי כל כאב בשעה שנשאוני „לבית ההולים וולך". הייתי חסר הכרה. לא הרגשתי דבר. כששבה אלי רוחי ראיתי את עצמי יושב על כסא ואחות נצבת עלי ומטפלת בי. עברה שעה קצרה והורי באו אלי ופניהם מבוהלים ונרגשים. מה רחמתי עליהם, על הורי היקרים, שדברו אלי בקול רועד ובכיני. עכשו עצמו מכאובי. היו רגעים שחשבתי בהם שלא אוכל להתגבר על יסורי, אך הכרתי חזרה אלי. שמעתי שרופא אחד אמר לאבי שיש להביאני תיכף ומיד לבית החולים „הדסה" שעל הר הצופים. אבי טלפן „למגן דוד" ומיד בא אוטו והביאני שמה. השכיבוני על מטה רכה ורופאים ואחיות טפלו בי במסירות. הורי עמדו על ידי ונחמוני, אך אני רציתי לנחם אותם ולא יכלתי מעצמת המכאובים. כעבור שעה קלה הכניסוני לחדר הצלום וצלמוני והֶחזרתי אל חדרי. למחרת בבקר נעשה לי נתוח ואני לא הרגשתי כל כאב כי תרדמה גדולה נפלה עלי. לאט לאט הוטב מצבי. הורי ומורי החביב בקרוני ומה שמחו כשבשרתי להם שמצב בריאותי טוב! ואמנם בריאותי השתפרה מיום ליום, האחיות והרופאים הטובים פנקוני וחזקו את רוחי. כעבור שנים עשר יום השיבוני הורי הביתה ואחר חג השבועות זכיתי לשוב אל בית ספרי, אל מורי ואל למודי.

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(חבורי חברינו הקטנים)

א
מַתָּנָה

ימים אחדים לפני חג ל״ג בעמר קראנו ב„מקראות" את הספור הנחמד „בן כוכב" מאת לוין קיפנים. מורנו הסביר לנו כל שורה ושורה שבספור וגם ספר לנו בפרוטרוט על חיי גבורנו שמעון בר כוכבא ורבי עקיבא בן יוסף. לאחר שגמרנו לקרא את הספור רצינו להודות לסופר על הענג הרב שהסב לנו. חשבנו וחשבנו במה נודה לו והחלטנו למטע על שם בנו הקטן, טל, עץ ביערות הקרן הקימת ולשלוח לו את התעודה. החלטנו— ועשינו. אספנו בינינו 300 מיל ושלחנו את הכסף ללשכת הקרן הקימת וקבלנו את התעודה. מורנו אמר לנו שנאה יהיה אם נצרף אל התעודה גם מכתב לסופרנו היקר. שמענו לעצתו וכתבנו את המכתב ושלשה ילדים חתמו עליו את שמותיהם בשם כל הכתה ושמנו אותו יחד עם התעודה במעטפה גדולה. חברנו גדעון קורקידי נבחר על ידינו ללכת אל הדואר לשלח את המכתב, כי ידענו שהוא יודע כיצד שולחים מכתבים באחריות. ואמנם כעבור חצי שעה חזר גדעון והביא לנו קבלה מאת

הדואר שהמכתב נמסר שמה על ידו. עברו ימים אחדים ואנו קבלנו תשובה מאת הסופר, אך, לצערנו, חלה מורנו באותו יום ולא בקר בבית הספר ולא רצינו לפתח את המכתב על דעת עצמנו. כששב מורנו לאיתנו קרא לפנינו את מכתבו של מר קיפנים וגם את שירו היפה „יונים שתים" ששלח לנו במתנה. למדנו את השיר על פה ודקלמנו אותו בכתה.

ואנו מודים מקרב לבנו למר קיפנים על מתנתו ששלח לנו.

עדי ברטוב (כתה ד"א)

ב
יוֹם הָעֲצָרֶת

ביום השני, בי"ד בסיון, היה אבל ומספד לזכר אחינו ואחיותינו זק"ל (זכר קדושים לברכה), שנהרגו בידי היטלר הרשע וחיליו הרוצחים, ימח שמם וזכרם. עצובים ומדוכאים נתכנסנו יחד, תלמידי הכתות ד', לכתתנו ומורנו מר מ. מ. ספר לנו על גורלם המר של בני עמנו בגרמניה, בפולניה וברומניה ובכל הארצות שכבשו הגרמנים האכזרים. מורנו מר ר. אבישר קרא לפנינו פרק מתהלים ואחר הלכנו הביתה ביגון. כשבאתי הביתה רצתה אמי לתת לי פֵּרות ואני לא רציתי לטעם מהם וספרתי לה כל מה ששמעתי מפי מורי. אמי בכתה ולא בקשתני הפעם, כמנהגה תמיד, לאכל מן הפרות. הכנתי את שעורי והלכתי עם חברי לבית הכנסת של בית ספרנו. החנויות סגורות. הרחוב היה רק וגרמה לי, כי גם הוא התעצב כמוני. בית הכנסת היה מלא מפה לפה וגם רבים מחברי מבני כתתי היו שם. החזן קרא בעצב פרקי תהלים והקהל קרא אחריו. כשגמרנו לקרא ישבנו כלנו על הארץ ובכינו. לפנות ערב חזרתי הביתה ובלב מלא צער שכבתי לישון.

אליאב כהן (כתה ד"ב)

ג
אִמָּא חֲדָשָׁה

כל השנה התאבלתי על אמי היקרה שמתה עלי. ביום אחרון של פסח, בהיותי בתל אביב, טילתי עם סבי בככר דיזנגוף. סבי אמר לי, שעוד מעט אתודע אל דודה. לבי דפק בי, כי לא ראיתי את הדודה מעודי. כעבור שעה קלה נגש אלינו אבי והדודה והלכנו אתם יחד. כשחזרתי לירושלים אמר לי אבי: „עכשו אספר לך מי היא הדודה. לא דודה תהיה לך, כי אם אֵם תהיה לך". שמעתי את דבריו — ושמחתי, כי אמרתי בלבי: טוב שתהיה לי אמא חדשה מאשר לחיות בלי אם כלל. ואמנם מהיום שבאה אלינו אמא החדשה הוטב לי, כי כיצד אפשר לחיות בלי אמא?

עמירם גרשוני (תתה ג"א)

ד
בִּטְבֶרְיָה

בין פסח לשבועות רחצה אמי בחמי טבריה ושבוע לפני חג השבועות נסעתי אליה. כשהגעתי לטבריה הקסימה אותי העיר ביפיה ובהדרה. העיר קטנה ומלאה חן. היא שוכנת לרגלי הרים גבוהים מצד אחד והכנרת מצד שני. לצערי חליתי שם יומים ולא יכלתי להתענג. מה כלתה נפשי לשוט בסירה על פני הכנרת! והנה הוזמן אלי רופא ואחר שבדקני אמר לאמי שהשיט בים ירפאני. לבי נתמלא רגשי תודה לרופא הטוב הזה. יום יום הייתי יושב מאז על שפת ים כנרת ומסתכל בי להנאתי. ביותר אהבתי לשוט בסירה וליהנות ממימי כנרת הזכים והשקטים. לחג השבועות בא גם אבי לטבריה ונסענו יחד לתור את הסביבה. בקרנו בדגניה, באשדות יעקב ועוד. בדגניה ראינו את הירדן במקום שהוא יוצא מן הכנרת. ילדי דגניה רחצו בירדן יחד עם מורה ההתעמלות שלהם ולמדו לשחות — מה קנאתי בהם!

משה אילן (כתה ג"ב)

פִּנַּת הַסְּפּוֹרְט

בט"ו באייר נערך, במגרש האוניברסיטה בירושלם כנוס ספורטיבי של בתי הספר העממיים והתיכוניים. ההתחריות הראשונות המוקדמות התחילו בזריקת כדור הוקי. בית ספרנו הצטיין בתחרות זו ותפס בה את המקום ה ר א ש ו ן. כן הראה בית ספרנו את כחו בריצת 60 מ' שאף כאן תפס את המקום ה ר א ש ו ן בירושלים. בגמר הריצה החלה תחרות במרוץ שליחים שבה השתתפו 4 מתלמידינו. הפעם תפסנו את המקום השני. אמנם בתחריות הקפיצה למרחק לא עלה משחקנו בידינו יפה, אך גם פה תפשו להם תלמידי בית ספרנו מקום נכבד. המשחק המענין ביותר היה משחק „מחנים" שהתקיים אחר-הצהרים בשעה 5.30. כאן אפשר היה לראות את הנקודה העקרית שעליה קיים הספורט בבית ספרנו. הודות למשמעת ששלטה בין המשחקים הצליח בית ספרנו ונצח בהצטינות את כל בתי הספר העממיים, וזכה ב„מגן מחנים" התמידי, שישאר לזכר עולם במוסדנו. כתם התחריות הסתדרו כל בתי הספר ונערך המספקר. כלם עמדו דם ודגלנו הלאומי הורד ושרנו את „התקוה". אחר חלקו הפרסים למשתתפים. בית-ספרנו קבל שני מגנים: מגן „מחנים" התמידי ומגן נודד. כמה מתלמידינו קבלו תעודת הצטיינות בספורט.

עם גמר כנוסי הספורט העירוניים התקיים בל"ג בעמר כנוס ארצי שנערך במגרש האצטדיון בתל-אביב. קדמו לו כנוסים מחוזיים, בכמה מערי הארץ וכפריה, לשם בחירת מועמדים לכנוס הזה. באי הכח שנבחרו מבתי הספר העממיים והתיכוניים היו התלמידים שהצטיינו במשחקים שנערכו בכנוסים השונים. מבית-ספרנו השתתפו ששה תלמידים. בשעה הקבועה יצאה לדרך כל נבחרת ירושלים. את זמן הנסיעה בלינו בשירים, בשיחות, בספורים ובבדיחות נאות מחיי הספורט והספורטאים הגדולים. כשהגענו למגרש האצטדיון כבר המה המקום מרעש מאות הילדים, באי כח הערים והמושבות השונות. לקול תקיעת חצוצרה החלו התחריות, כשכל הקהל מסתכל במתיחות רבה. לפני הצהרים נערכו תחריות בריצת 60 מ', במרוץ שליחים, בקפיצה למרחק, בריצה ממושכת של 800 מטר וכו'.

התוצאות היו: בריצת 60 מ' תפשנו מקום שלישי. בריצה ממושכת של 800 מ' היה מקומנו החמישי. במרוץ שליחים — המקום הרביעי. המקום שתפס בית ספרנו ב„מחנים" היה המקום השני בכל הארץ. אחרי גמר הכנוס מסר את דברו לנוער מר רוקח, ראש עירית תל-אביב. בשירת „התקוה" ננעל הכנוס ואנחנו יצאנו לדרכנו ירושלימה, עצובים ושמחים גם יחד.

בן ציון כהן (כתה ח"א)

מְקָּרוֹב וּמֵרָחוֹק
(חדשות שונות)

— יום י"ד בסיון היה יום עצרת לישוב בארצנו. הרבנים הראשיים וראשי המוסדות הלאומיים השמיעו קול אזעקה לכל העם יושב ציון ולעמי הברית להחיש ישע ופדות לאחינו בני ישראל המושמדים והולכים בארצות הכבוש הגרמני. בזמן האחרון מגיעות ידיעות מחרידות על מצב אחינו האיום בארצות הבלקן והישוב נתבע לקום לעזרתם ולהצלתם.

— לפי הידיעות המגיעות מהונגריה נשלחים משם יום יום רכבות מלאות יהודים למחנות ההשמדה שבפולין. ההיטלראיים המרצחים ימ"ש מתפארים שבקרוב יחסלו גם את יהודי הונגריה. ממשלת ארצות הברית של אמריקה פנתה באזהרה חמורה להונגריה להפסיק את ענויי היהודים, כי יום הנקם והשלם קרוב לבוא.

— הקולונל אליעזר מרגולין, מפקד הגדוד העברי „ראשון ליהודה", בימי מלחמת העולם הראשונה, מת באוסטרליה בשנת השבעים לחייו. בנעוריו היה אכר ברחובות ואח"כ נדד לאוסטרליה והתישב בה ת.נ.צ.ב.ה.

— 768 עולים הגיעו לארץ 578 מאיטליה והשאר מתימן.

— הוקם ועד מיוחד לעניני סיוע לנצרכים היהודים בשטחי צרפת המשתחררים מהנאצים ימ"ש. ועד זה יקדיש תשומת לב מיוחדת לילדי ישראל בצרפת אשר הוריהם נהרגו בידי הגרמנים האכזרים.

— ביום י"ד בסיון נכבשה ע"י עמי הברית רומא בירת איטליה. צבא הברית מוסיף להכות בגרמנים וקרוב היום שיגרשו או ישמדו כלם מאיטליה.

— ביום ט"ו בסיון נפתחה ע"י צבאות עמי הברית החזית השניה. בו ביום התחילה פלישתם הכבירה לצפון צרפת, צבאות היטלר הרשע הוכו על ידם מכה קשה, הנמל הגדול שרבורג נשמט ככר מידי הנאצים ועם כבושו יוכלו עמי הברית להעלות לצרפת אספקה ותגבורת ללא כל הפרעה כמעט.

— מצפים להתחדשות ההתקפה הרוסית על צבאות הנאצים הרשעים. לפי שעה הנחילו הרוסים תבוסה איומה לפינלנד וכבשו את עיר מבצרם ויבורג ועולים על הלסינקי הבירה. ואין כל ספק בדבר, שהמדינה הקטנה, הקשורה בבריתה עם הנאצים הפושעים, תפסיק בקרוב את מלחמתה ותעשה שלום נפרד עם רוסיה.

— ברגע האחרון מודיעים על התחלת התקפת הקיץ של הצבא האדום — ובהצלחה מרובה. ברוסית הלבנה פרצו צבאות רוסיה את קוי האויב ושחררו את העיר המבוצרת ויטבסק ואת ז'לובין.

מ. ב. מ. פ. (כתה ח"א)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— בג' באייר נערכה ע"י מר מ. ברונזפט בסדור „פנת הנוער", ברדיו, תכנית מיוחדת מוקדשת לעתוננו „חברנו". תלמידינו מכתה ח' ספרו את תולדותיו וקראו חבורים שונים שנדפסו בגליונותיו.

— בי"א באייר טילה הכתה ד"ב בהדרכת מחנכת מר אבישר ביריחו ובים המלח.

— בכ"ב באייר טילו חברי „אגודת חבריאות" ומורתם האחות הגב' יהודית גינצבורג למעלה החמשה ובלו שם את היום בשיחות ובמשחקים.

— בל' בסיון, ב־8 בבוקר, במלאת שנה לפטירת מורנו וחברנו החביב בן ציון גולדצויג ז"ל, עלו המורים ובני משפחתו וידידיו ותלמידיו של המנוח, לקברו שבהר הזיתים. לאחר קריאת פרקי תהלים ליד מצבתו הספידו מנהל ביה"ס מר מ. אילן במלים קורעות לב ותנה את מרותיו התרומיות כמורה וכמחנך. החי' מר ברסלבסקי, חברו של המנוח לעבודה ב„מסד", העלה זכרונות מעבודתו המסורה והנאמנה לחבריו המורים. בו בבוקר התיחדו המורים ותלמידי ביה"ס עם זכרו של מורנו היקר והחלט לטעת עצים ע"ש ביער הרצל.

— הכנסות הקה"ק בביה"ס בשנת הלמודים הזאת היו כ־70 לירה.

— תלמידי בית הספר תרמו למעלה מ־4 לא"י להרשמת ילדו של גנרל צירלס וינגיט ז"ל ב„ספר הילד" של הקרן הקימת לישראל. גנרל וינגיט ז"ל היה מחסידי אומות העולם והקדיש את כל כחו לתחית עם ישראל בארצו הקדושה. מת מות גבורים במלחמה במזרח הרחוק.

— בתערוכת התזונה הארצית שנתקימה בתל אביב זכו בפרס תלמידינו הופטמן (כתה ז"ב) וירקוני (כתה ח"א).

— ביום ג', י"ג בתמוז, יפסקו הלמודים לחדשי החופש ויתחדשו ביום ג' י"ז באלול.

— ביום א', י"א בתמוז, יערך בבית הספר טקס הסיום של מחזור כ"ו.

מיכאל בש ומשה פרנס (כתה ח"א)

שמות תלמידי המחזור כ"ו
כתה ח"א
(המחנך: מר אליהו לולו)

1) אודיז אליהו 2) ארליך ראובן 3) באבד שלום

4) בן עטר חיים 5) בן צבי יחיאל 6) ברדן עמנואל
7) בש מיכאל 8) גולדברג חיים 9) גינצבורג מרדכי
01) גרינבוים גדעון 11) הלבריך אשל 12 הררי אליהו
13) הרשליקוביץ יעקב 14) זסרו שמואל 15) חיון יהודה
16) טווג ששון 17) ידידיה שמעון 18) יוסף מרדכי
19) ירקוני יהודה 20) כדי אורי 21) כהן בן ציון
22) כהן מרדכי 23) כספי מנחם 24) לוי אברהם
25) לוין צבי 26) ליברמן חיים 27) מוכשוביץ עזריאל
28) מורוביץ משה 29) מילון יעקב 80) מרגובסקי צבי
31) נחום יצחק 32) סימן טוב מאיר 33) פניני משה
34) פרנס משה 35) קבלה גדעון 36) שחור מאיר
37) שיטרית יוסף 38) שלום דוד 39) שנצר יאיר
40) תמרי מרדכי

כתה ח״ב

(המחנך: מר לוי יוסף דבשני)

1) אביבי אהוד 2) אהרוני אהרן 3) אהרוני אמנון
4) אודיז משה 5) אורנשטיין בנימין 6) אפשטיין נתן
7) בן ישראל עודד 8) בם יעקב 9) גלזן עזריאל
10) גרשוני שמעון 12) דיאבלה אהרן 12) דסה דניאל
13) הוכרמן יעקב 14) הולצמן יוסף 15) וולקוביץ נתן
16) וינוגרד אברהם 17) זיגלשיפר אהרן 18) זלוצובר משה
19) זרובבל עובדיה 20) חבליו מאיר 21) חסין יצחק 22) כהן יוסף 23) לוין שלמה 24) מורשוביץ אריה 25) סיטון מאיר
26) סרגוסטי חיים 27) עבאדי דוד 28) פלטי תיים
29) פניגשטיין אריה 30) פרישר אלישע 31) פרנקל דב
32) קמינסקי אליעזר 33) קרשינסקי צבי 34) שאולזון יהורה
25) שאולזון משה 36) שטינברג אהרן 37) שטיינברג מנחם
38) שמחה שלמה 39) שעבלי אריה 40) שאקי ישעיה

אִגְּרוֹת פְּרֵדָה

א

מנהלנו, מורינו וחברינו היקרים,

הגיע היום הגדול בחיינו בו אנו גומרים את חק למודינו ונפרדים מכם, מורינו היקרים, אשר חנכתם אותנו במשך שמונה שנים. בשעה זו, עת נרדף עמנו על ידי הנאצים הארורים ושאר העמים בעלי בריתם, נחלצים טובי בחורי ישראל למשק ולנשק, גם אנו שואפים ומשתוקקים לבוא לעזרת עמנו הסובל ולהמנות עם לוחמיו ובוניו הנאמנים. מעמק לבנו אנו מודים למורי בית הספר ולמחנכינו הנכבדים מר אליהו לולו ומר לוי יוסף דבשני, אשר שקעו בנו את מיטב מרצם וכחם כדי להדריכנו בדרך הטוב והיושר ואהבת הלאום והארץ. וברכתנו שלוחה לעתון היקר שלנו, „חברנו", אשר הסב לנו שעות עונג ואושר מרובות. יאריך ימים ויפרח ויוסף להיות חבר נאמן לכל חבריו הרבים. ויעמדו על הברכה גם רעינו התלמידים. ויהי רצון שיזכו כלם לגמור בהצלחה את למודיהם בבית הספר החביב על כלנו.

בשם תלמידי מחזור כ״ו

מיכאל בש, משה פרנס (כתה ח״א)

אלישע פרישר, עודד בן ישראל (כתה ח״ב)

ירושלים, ז׳ בתמוז, תש״ד

ב

חברינו היקרים, תלמידי המחזור העשרים וששה,

קבלו נא, רעים נאמנים, את ברכתנו ליום גמרכם את חק למודיכם בבית ספרנו. עד כאן עסקתם כלכם רק בלמודים ועכשו עם הפרדכם מעלינו תבחרו לכם בדרכים חדשות ללכת בהן: מכם שיפנו אל העבודה הגופנית ומכם שימשיכו את למודיהם בבתי ספר תיכוניים ומקצועיים ואל כל אשר תפנו הצליחו ועשו חיל!

אנו מקוים שהשנה הזאת נראה במפלתו של היטלר הרשע ימ״ש, ובנצחונם של העמים שוחרי החופש והשלום, וחזקה תקותנו שגם עמנו הנרדף יחג אז את חג נצחונו וגאולתו השלמה בארצנו הקדושה.

יהי רצון שתזכו להיות בין גואלי עמכם וארצכם.

בשם תלמידי בית הספר

אמציה פורמן, ברוך חקלאי (כתה ז״א)

אליעזר קרוננברג, יצחק עפרוני (כתה ז״ב)

ירושלים, ז׳ בתמוז, תש״ד

בְּרָכוֹת

אנו מברכים את חברינו היקרים

איזנברג יצחק, אהרונוף גדליה, ונדר יוסף, מזרחי דוד, קרדונסקי דוב, שטינברג שמואל.

להכנסם למצוות

היו בנים נאמנים לעמכם ולארצכם

חבריהם תלמידי הכתות ו׳ ומחנכיהם

מעומק לבנו אנו מברכים את חברינו

בן יעקב אריה, ברדנוב עזרא, בורשטיין אריה, ישעיה מיכאל, לויצקי מאיר, מזרחי מאיר, פינברג יוסף, פינברג נחמן, שנייד שמואל

להכנסם למצוות

עלו והצליחו!

תלמידי הכתות ז׳ ומחנכיהם

לרעינו היקרים

בש מיכאל ושחור מאיר

ברכה נאמנה ליום מלאת להם י״ג שנה

הצליחו בכל אשר תפנו ויהי חלקכם עם בוני הארץ וגואלי עמנו

מוקיריכם

תלמידי הכתה ח״א ומחנכה

דפוס ש. רוהלד ירושלם

שנת העשרים וחמש (גליון 206—205) ירושלים, טבת-שבט, התש״ה גליון א׳-ב׳

חֲבֵרֵנוּ

יוצא ע״י תלמידי בי״הס תחכמוני

בירושלים

עלון חדשי

* * *

עם הגליון הזה נכנס עתוננו היקר «חברנו» לשנת העשרים וחמש לקיומו, ובלב מלא הערצה וחבה אנו מובילים אותו שי למורה ולנשיא הדגול הפרופ׳ חיים ויצמן שליט״א, במלאת לו שבעים שנה.

נשיאנו הנעלה!

משחר ימי ילדותך אתה נושא בלבך חפץ עז אחד: להחיש ישע וגאולה לעמך המורדף והמדוכא ובכל כחך אתה עמל, זה עשרות שנים, להביאו אל חוף מבטחים, אל ארצו הקדושה, ארץ נביאיו וגבוריו, אשר בה יחיה חיי חופש ועבודה ושלום כבשנים הקדמוניות.

שא ברכה, נשיאנו החביב, על פעולתך הלאומית, רבת המאמצים וההישגים, אשר פעלת לעמנו עד עתה. ואנחנו תפלה ובטחון, כי אלהי ציון יאריך את ימי חייך ותזכה להגשים את חלום חייך ועיניך תחזינה בגאולתם השלמה של עמנו וארצנו.

מִדִּבְרֵי הַנָּשִׂיא

צִיּוֹן וְיִשְׂרָאֵל

...להחליף את ציון במדינה אחרת אי אפשר לנו, מפני שציון מרוקמת בכל ההיסטוריה שלנו, ורק בה יכל להתקים גם בנו אותו דבר המסופר באגדת קדומים על הענק שעל ידי מגעו באדמה שב כחו אליו. בנגע העם העברי שנית באדמתו ההיסטורית, — ישוב ויהיה לעם עולם כמו שהיה לפנים.

אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּרוּחַ יִשְׂרָאֵל תִּבָּנֶה!

...ארץ ישראל זו שאנו מקוים לבנותה, לא תהיה אך חקוי בלבד של זה הקים כבר בעולם. טובה מזה תהיה. זה יהיה רבר אשר יצמח מאדמת ישראל, מנשמת ישראל ומרוח ישראל! אנו נשתמש בנסיון שצברנו במשך אלפי שנות סבל. זהו הָאִידֵאַל העומד לפנינו, אשר למענו אנו חיים ועובדים. ואידיאל זה מונע ודוחה מעשה שעבוד וכפיה, מונע ודוחה שנאה לאותם האנשים שֶׁאִתָּם עלינו לעבד יחד ולחיות יחד.

הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי יַעֲקֹב

...הַשִּׁיבה לציון מסֻלת, בין שאר הָעֲרָכִים, את חשיבה לעבודת גוף קשה. אין אנו יכלים לקוות שבלי עבודת החלוצים והמרצת רוחם נוכל לְפַתֵּחַ את הגרעין הנוכחי שבארץ ישראל ולעשותו בנין כלכלי הנושא את עצמו. התלהבות החלוצים לא פגה ולא תפוג, כפי שאני מקוה, גם בשנים הבאות. עוד מחכות בצות לידי חלוצים ליבשן והרים וחולות — לנטעם. יש עוד סלעים לפוצץ ודרכים לסלל. כל אלה מצריכים כחות גוף גדולים, כסף, התנדבות, משמעת עצמית ומסירות בלי סוף לאידיאל. קולו של יעקב אינו מספיק. ידי יעקב חַיָּבוֹת לעבד!

הֶחָלוּץ וּבִנְיַן הָאָרֶץ

...תמיד ראיתי ואני רואה גם כיום את החלוץ כבונה הבית הלאומי. לא מפני ששרים שירים לכבודו ולא מפני שהוא מְרַקֵּד „הורה" ולא מפני שפניו פני צעיר, אלא מפני שהוא צבא המגן, העתיד להגן על הישוב הלאומי. וראיתי ברכה וזכות לעם ישראל שיש לו צבא שכזה, המוכשר להגן על הישוב כשהמחרשה בידו.

חֲלוּצֵי בֵּית הַסֵּפֶר הָעִבְרִי

...עלי להגיד כי התוצאות שהשיגו המורים בארץ ישראל הן נפלאות. רבם באו לארץ ישראל ומצאו שם תוהו ובוהו ממש. לא היה כמעט כל זכר ללמוד עברי. להפך: היו שם בתי ספר צרפתיים, אנגליים, גרמניים ומנוהלים בידי יהודים ובתי ספר עברים לא היו. מורינו התחילו לעבד בימי שלטונה של הממשלה התורכית, אשר בתי ספר עברים לא היו לה לרצון. ואין לשכח, כי כל שאר בתי הספר נתמכו בידי ממשלותיהם, והואיל והתנהלו על ידי מתנגדינו: על ידי „חברת כל ישראל חברים", „אגודת אחים" ו„עזרה" נוספו גם הם על שונאינו. בתי הספר של היו חסרים כסף וכל אותם המכשירים ההכרחיים שמוסד תרבותי זקוק להם. לא היו מפות בעברית. לא היו מלונים. ראיתי את תחלתה של הגימנסיה „הרצליה" ביפו ולעולם לא אשכח את הדבר: הגב' והא' מ. והא' ב. היו יומם מלמדים את התינוקות ובלילה היו בידיהם שוטפים את הרצפה בשלשה חדרים, כי כדי לשכר עובדת לא הספיק הכסף. לאחר תשע שנים היתה כבר הגימנסיה הזאת בבנין גדול ויפה ובה שבע מאות ילדים מכל קצוי תבל. הדבור בלשון העברית התחיל נשמע ברחובות הערים והמושבות בארץ ישראל. התחילו מופיעים ספרי למוד בעברית ועתונים. על תוצאות נפלאות אלו הננו חייבים תודה לרוח הגבורה, לאהבה ולמסירות של מורינו, אשר עשו מתוך התלהבות עבודה חלוצית זו.

כַּבֵּד אֶת מַנְהִיגֶיךָ וְאֶת מֶמְשַׁלְתֶּךָ

...לפני שנים נבחרה באנגליה ממשלה שמאלית של פועלים, שהיו לה הרבה מתנגדים. אבל מאחר שנבחרה על ידי העם נתן לה כל אחד ואחד את הכבוד וְהָאַבְטוֹרִיטֶטָה הנחוצה לממשלה. על אחת כמה וכמה אנחנו, שאין לנו כח כְּפִיָּה וכל החובות שאנו לוקחים על עצמנו,—מתוך רצון חפשי אנו עושים זאת. ואין חובה קדושה מזו שאנשים חפשים לוקחים על עצמם. מעשה הרס, חיום נגד כתה אחת, מחר נגד כתה שניה, מוביל להרס כל המפעל. כשם שנחוצה קרקע, כשם שנחוץ הון לאומי — כך נחוצה משמעת לאומית, ובלי משמעת זו שנקבל אותה על עצמנו כחובה קדושה—לא נצער קדימה...

צֵאתְכֶם לְכָבוֹד וּלְנִצָּחוֹן, חַיָּלֵי הַחַיִ"ל!

...כלכם יחד, בני הארץ ושבי הגולה, הנכם אגודה אחת של צעירים יהודים שחייהם קודש למלחמה על כבוד עמם ועל עתידו. יהי רצון והמעשה אשר עשיתם יהיה למופת לרבים אחרים. יצא נא מפה הקול הקורא לכל מי שידבנו לבו לקום ולהצטרף אליכם. הקול הוא קול דמי אחינו הצועק אלינו מאדמת אירופה, הקול הוא קולה של שארית הפליטה המיַחֶלֶת לבשורת הדרור והגאולה. מי יתן וזכיתם להביא לה את הבשורה הזאת!

אחד מגדולי נביאינו אמר: וְכִתְּתוּ חַרְבוֹתָם לְאִתִּים וַחֲנִיתוֹתֵיהֶם לְמַזְמֵרוֹת" (ישעיה ב', ד') אבל נביא אחר קרא לבני דורו: „כֹּתּוּ אִתֵּיכֶם לַחֲרָבוֹת וּמַזְמְרֹתֵיכֶם לִרְמָחִים, הַחַלָּשׁ יֹאמַר: גִּבּוֹר אָנִי!" (יואל ד', י'), אתם הנצבים פה היום קיימתם את הצו הזה המוטל עליכם בשעה זו. אני תפלה שיתקיים בכם במהרה גם החזון הראשון ותשובו אלינו עטורים בזר הנצחון, לאחז שוב במחרשה ובאמת הבנין ולבנות עם כל אחיכם יחד את מולדתנו, בה ימצא העם העברי את גאולתו השלמה. צאתכם לכבוד ולנצחון ואלהי ישראל יהיה בעזרכם!

ראובן אֶבֶּל (כתה ז'ב)

רָאִיתִי אֶת הַנָּשִׂיא!

אחרי הפצרות מרובות נאותו הורי להרשות לי לנסע בחפש החנכה למושבה רחובות. הגַּעְתִּי למושבה בשלום וסרתי לבית קרובינו. הם קדמו את פני בשמחה והבטיחו להנעים לי את ימי שבתי שם. בלילה הראשון לשהותי במושבה נדדה שנתי מרוב התרגשות ומחשבות. וכאן אגלה את הסוד שהיה שמור בלבי: כל נסיעתי לרחובות לא באה אלא מתוך כונה לזכות לראות את נשיאנו, את פרופ' חיים ויצמן, אשר אִוָּה לשבת במושבה זו בימי שהותו בארץ.

על גבעה נשאה מתנוסס בית נאה מוקף גנה נחדרת. מראש הגנה נשקפת כל המושבה, פרדסיה היפים, גניה הנהדרים, עציה הרעננים ושדותיה המרהיבים עין. בבית שעל גבעה רמה זו שוכן כבוד נשיאנו היקר.

שנים על שנים עומדת גבעה מופלאה זו עטופה חלומות ורזים, ולפתע תתעורר מתרדמתה ותנועת וחיים מפכים בה בעוז. בימים ההם מבלה הנשיא את שעות הפנאי שלו במעונו.

ומה שמחתי כי הגעתי לעת כזאת למושבה!

יום יום הייתי עולה לגבעה ונחבא מאחורי אחד השיחים שבגנה. הברי שבמושבה התפלאו: מדוע איני מתרועע אתם, כדרכי תמיד, ומדוע אני מטיל ביחידות באין חבר אתי? ואני את סודי לא גליתי להם.

מציץ אני מבין הערוגות ורואה אנשים נשואי פנים יוצאים ונכנסים לבית, אך אותו לא ראיתי. כה נִהַגְתִּי כמה ימים ללא הצלחה. וסוף סוף שחקה לי השעה: יום אחד עליתי אל הגבעה וחצצתי אל הבית, התבוננתי וראיתי כי האנשים מתמעטים והולכים. אמרתי בלבי, ודאי בחר לו שעות אלו למנוחה ולהתבודדות ואין לי עוד לצפות לראותו, והנה שמעתי קול צעדים. לרגע קט עצרתי את נשימתי. מבין הערוגות נגלה לפני איש קומה בעל עינים חולמות והכרתי באיש המופלא הזה את הפרופ' ויצמן. כמעט שפרצתי בקריאת שמחה, אך התאמצתי להבליג על רגשותי. החרשתי והזנתי את עיני בדמות המקסימה, באיש המורם מעם, אשר לפני מלכים יתיצב. פתאם והנה נפגשו עיני במבטו החד והחודר, דומה היה כאלו הוא קורא מעל מצחי את חפצי ואומר: „גש נא אלי, בני, גש, אל תירא"... אך אני — לא עמד בי העוז להתקרב אליו. רב לי כי ראיתי את מנהיג האומה. נשאתי את רגלי וברחתי ושמחת נצחון אפפתני: את הנשיא ראיתי!

שמאי גורודנצ'יק (כתה ז"ב)

לִפְנֵי תְמוּנָתוֹ

למלאות שבעים שנה לנשיאנו מר חיים ויצמן

יושב אני על הספה וקורא בעתונים שהביא אבא הביתה. כמעט בכל עתון רואה אני את תמונתו של פרופ' חיים ויצמן, ראש ההסתדרות הציונית, שבא זה לא כבר ארצה. לפני עוברות תמונות שונות: הנה אני רואה אותו בלוית הנציב העליון בבקרם ברחובות, הנה תמונתו באספת הנבחרים והנה נופל מבטי על תמונה גדולה המראה את ח. ויצמן לבדו. אני מסתכל היטב בפרצופו, קמטים חרושים פניו וידעתי כי כל קמט וקמט בפניו מעיד על מעשה שעשה בימי חייו מלאי העבודה, וחייו מתחילים לעבור כשלשלת ארוכה לפני:

לפני שבעים שנה, בחרש כסליו, נולד בעיירה קטנה. עוד מימי ילדותו התבלט בין כל נערי עיירתו. הוא היה ילד ער וברוך כשרון. חבריו אהבוהו מאד והיה ראש להם במשחקים ובלמודים. עוד בנערותו היה פעיל בתנועת התחיה ועבד לטובת ישוב ארץ-ישראל. בינתים התמכר ללמודים והצטין ביחוד במדעי החמיה שהשתלם בהם באוניברסיטה שבברלין. כהיותו צעיר לימים נתמנה מרצה באוניברסיטה באנגליה, כבוד שרק מעטים זכו לו בגיל צעיר כזה ובפרט בן עם נכר. וגם בזמן שהיה שקוע בעבודותיו המדעיות לא חדל מפעל בהסתדרות הציונית. על יסוד הרצאתו באחד הקונגרסים החלט ליסד את האוניברסיטה העברית המתנוססת כיום לפאר על הר הצופים. עם פרץ מלחמת העולם הראשונה תרם תרומת גדולה לנצחון אנגליה ובעלי בריתה ע"י אמצאה חשובה. באמצעות המצאתו הצליח לרכש נפשות לרעיון הציוני מבין מנהיגים ומדינאים גדולים, כמו: לויד ג'ורג', ראש ממשלת אנגליה בימים ההם ולורד בלפור שהיה אז אחד המיניסטרים החשובים שם. בכל כחו השתדל לקשור את ממשלת אנגליה לעם היהודי. שרי בריטניה רוצים לגמול לו על העזרה שהגיש לממשלתם והוא רק את טובת עמו מבקש. בזכותו הושגה „הצהרת בלפור" בשם ממשלת בריטניה, המבטיחה הקמת בית לאומי, לעם ישראל בארצו. כל ימיו הוא פועל בקרב העם להקמת ביתו הלאומי. תמיד הוא נוסע בארצות שונות לעורר את העם מתרדמתו ולהלהיבו לתחית ארצו. בשנים האחרונות באה השואה הגדולה לעולם, והפרעניות הגדולה ביותר ירדה על עמנו. מליונים מאחינו עונו והומתו ודמם צועק מן האדמה. אירופה זרועה חרבן והרס. ועתה בא המנהיג לארץ ומצא בה טפת תנחומים לשבר עמנו: ה' הותיר אותנו לפלטה, ושוב הוא עומד בקשרים עם ראשי ממשלת בריטניה ובעלי בריתה בימינו, וביחוד עם ידידו הותיק, מנהיגה ומצילה של בריטניה מר וינסטון צ'רצ'יל וכאז כן עתה: עמו בשאלתו ובבקשתו.

אנו תפלה, שיאריך ה' ימיו ויוסף לו שנות חיים רבות על שנותיו ויזכה לראות את משא נפשו, את עם ישראל יושב לבטח בארצו באין מחריד.

יאיר בן שלום (כתה ח"א)

„עֲשׂוּ דָּבָר מָה לְטוֹבַת עַמִּי"

מלחמת העמים הקודמת בעצם תקפה. הבריטים

ועמי בריתם נלחמים בעז באויב האכזר המשותף, בעם הגרמני. ימים קשים באו על בריטניה, החומר שממנו מיַצרים כדורי יריה ופצצות פוחת והולך — וכיצד ינֻצח האויב? הוא הוכה אמנם מכות כבדות, אך כחו אתו עדיין להלחם, כי נשק רב לו. בימים קשים אלה פנה ראש הממשלה הבריטית אל נשיאנו הפרופסור חיים ויצמן והציע לו לתת מחכמתו ומידיעותיו הרבות למאמץ המלחמה. הפרופ׳ קבל את הצעתו בשמחה והחל לעבוד יומם ולילה וכעבור זמן מה המציא אמצאה גדולה, שהביאה תועלת רבה לבריטניה, ולגרמניה — מות ותבוסה. ראש הממשלה שאל את הפרופסור הממציא „שאל, מה נתן לך?" בריטניה גדולה, עשירה, רבת יכלת והרבה תוכל להעניק למלומד שעמד לה בשעת סכנה.

— „עשו דבר מה לטובת עמי!" ענה הפרופסור. אז ספר לו על סבלות עם ישראל בארצות פזוריו ועל געגועיו העזים על ארצו העתיקה, שזרים תפשוה והֵשַׁמוה. ושאלתו נתנה לו!

לא עברו ימים רבים ונתפרסמה בכל העולם הצהרה הנקראת בשם „הצהרת בלפור", על שם לורד בלפור, ידיד עמנו, שכהן אז בכהונת מזכיר לעניני חוץ. בהצהרה זו מכריזה בריטניה הגדולה שתעזר לנו לבנות מחדש את ארצנו הַקדושה ולעשותה לביתנו הלאומי, כבשנים הקדמוניות.

הפרופ׳ ויצמן מקדיש את כל כחו ומרצו להגשמת ההצהרת הזאת. עוד משחר עלומיו הוא נושא בלבו את חלום שיבת ציון. ומאז נתפרסמה הצהרת בלפור אין הוא שקט ואין הוא נח, כי משא נפש אחד לו: לראות את עמו גָאוּל ונטוע על אדמת אבותיו.

ועכשיו במלאת לו שבעים שנה אנו מברכים אותו:

שא ברכה, נשיאנו החביב, יאריך אלהי ציון את ימיך ויוסף לך כח ובריאות להשלמת מפעלך הכביר, מפעל תחית האומה והארץ וגאולתן.

כָּל בְּנֵי אָדָם אַחִים

א

חֲבֵרִי הָאַרְמֶנִי

בהיותי ילד קטן גרנו בשכונה לא—יהודית. אצל ביתנו גרה משפחה ארמנית ולה ילד גדול ממני. הילד היה ילד טוב, אך אני — את חטאי אני מזכיר — לא נהגתי עמו יפה: תמיד הרגזתי אותו, העלבתי אותו וסרבתי לשחק עמו. יום אחד יצאתי עם אחי ועם בן דודי לטיל. עָברנו ברחוב והנה נגש אלינו ערבי מוכר כעכים ואמר אלינו: „אוי, ילדים, יחזקכם אללה, הלא תקשיבו לאסוני: איש נגש אלי ואמר כי רצונו לקנות כעכים ומכרתי לו ולא היו לי מעות קטנות והלכתי לפרוט את כספו לתת לו עֹדף ובקשתי ממנו שישגיח על סחורתי, כשחזרתי והנה נעלם האיש עם כל כעכי. בואו, עזרו לי לחפש את הרמאי הזה". החלטנו ללכת עמו וכאשר נכנסנו לרחוב אחד פנה אלינו ואמר: „אם נלך כלנו, ירגיש בנו הרמאי וימלט ולכן מוטב שרק הילד הזה (והצביע עלי) ילך אתי וכשנתפשנו נשוב אליכם". האמנו לדבריו ואני הלכתי אחריו. הוא אחזני בידו והלך אתי דרך סמטאות אפלות ומפותלות, ראיתי שחיום יורד והתחלתי בוכה בקול רם וקורא: „אמא!" במקרה עברו שוטרים והערבי נבהל וברח ואני עומד לבדי, רועד ומתירא ללכת, והנה בא הילד הארמני ואני בקשתי ממנו שישיבני לביתי. הילד מלא את בקשתי והרגיע אותי והביאני הביתה. כשבאתי לביתי מצאתי את כל בני המשפחה בוכים. אחי ובן דודי שהלכו לחפשני שבו כעבור רגע כשגם הם בוכים. כלנו הודינו לילד הארמני ובבדנו אותו בשוקולד. ומן היום ההוא חדלתי מהרגיז אותו, ולהפך: התחלתי לאהב אותו ונעשינו לחברים טובים ושחקנו יחד יום יום.

אליהו שעיב (כתה ה״א)

ב

חֲבֵרַי הַשְּׁחוֹרִים

לפני שנים אחדות — ואני אז ילד קטן — גרנו ברחוב החבשים. את כל הימים הייתי מבלה במשחקים, כי צעצועים רבים היו לי, אך כל משחקי היו בחצר ביתנו ולא העזתי לצאת מחוץ לשער, כי פחד החבשים נפל עלי. פניהם השחורים הבהילו אותי ונדמה לי תמיד כי מתנכלים הם לעשות עמי רעה. פעם התארח אצלנו דודי וכששמע שאני מפחד מפני החבשים לעג לי ואמר: „הלא תבוש, הלל! החבשים אנשים הם כמונו, יש ביניהם טובים ורעים כמו אצל כל עם. לו ידעו שאתה מתירא מהם בשל שחור פניהם, היו ודאי נעלבים". באותו יום יצאתי עם דודי ועם חברי מחוץ לשער ושחקנו בכדור. בשעה ששחקנו עברו חבשים אחדים על ידינו והביטו אל משחקנו וְחִיכו ועיניהם הביעו טוב לב. „הרואה אתה?" — פנה אלי דודי — „אני צדקתי ולא אתה. החבשים אינם עושים כל רעה עם אדם. הם אנשים שקטים וטובים". מאז לא פחדתי יותר מפניהם והזמנתי את ילדיהם להשתתף עמי במשחקי ורבים מהם התידדו אלי והם ידידי עד היום הזה.

הלל מררי (כתה ה״א)

ג

חֲבֵרִי מַחְמוּד

זה חמש שנים שאנו גרים בשכונה ערבית. בזמן הראשון לשבתי שם השתעממתי מחוסר חברים לשחק עמהם בשעות הפנאי. חברים רבים יש לי אמנם בבית הספר, אך בשל רחוק המקום אין אנו יכלים להפגש, ככלות הלמודים, אלא לעתים רחוקות. פעם טילתי לבדי בשכונתנו ופתאם התנפלו עלי ארבעה ילדים ערבים והתחילו להכות אותי. אינני ילד חלַש ואינני נוהג לעבר בשתיקה כשפוגעים בי וכשהללו התחילו להכותני הראיתי להם את כחי אני ועל כל מכה השבתי להם בְּמַכּוֹתַיִם. הם התחילו לצעק ולקרא לעזרה ומיד התקהלו בני משפחתם וחבריהם והכוני והייתי בכל רע. ברגע זה בא בן שכננו, מחמוד שמו, והעיד שאני אינני אשם, שארבעת הילדים התנפלו עלי ואני התגוננתי מפניהם. הערבים הרפו ממני ואני ומחמוד חזרנו הביתה. מאז נעשינו לחברים וידידותנו נמשכת עד היום. מחמוד לומד בבית הספר סן-ג׳ורג׳ והוא תלמיד חרוץ מאד והשנה יגמר את הכתה האחת עשרה. יש לו אח ושמו אחמד והוא ההפך ממנו. הוא עצל ואינו רוצה ללמד והוריו התיאשו ממנו ועשוהו לרועה צאן.

ז. קניטל (כתה ה״ב)

בְּמַחֲנַיִם

זו לי הפעם הראשונה שאני מבקר בקבוץ. בבואי למחנים התארחתי אצל דודי. למחרת בואי יצאנו לבקר את המשק, ראיתי שם את הרפת, הלול, היונים, העזים, הטרקטורים, המחרשות ואת הַקוֹמְבַּיְן. טילתי בשדות הנרחבים וראיתי שם מטעי שזיפים וענבים הצומחים בלי מים. וכאשר שאלתי את דודי: כיצד הספיקו אנשי הקבוץ לעשות כל זאת ב־5 שנים? ענני: טועה אתה. לא בחמש שנים כי אם רק בשלש שנים עשינו את כל החיל הזה. שנתים עברו עלינו ברעב, בשמירה, בסבל מהתנפלויות הערבים, אך הזורעים בדמעה ברנה יקצורו. ועתה ישמש מושבנו מקום מקלט לפליטינו שיבואו בקרוב אלינו.

א. גוליק (כתה ו״ב)

מנחם חרוץ (כתה ח״ב)

יְצוּר "מוּסִיקָלִי"

ערב. השעון הגדול התלוי אל הקיר מראה כי שעת שמונה השעה.

בביתנו התאספו שכנים וידידים, כדי להאזין לתכנית החיל, שלפי הבטחת אבי היתה צריכה להיות הפעם מענינת ביותר.

הסתדרנו בחצי גורן עגולה מסביב לרדיו ועשינו אזנינו כאפרכסת.

התכנית היתה באמת מענינת והכל היה הולך למישרים, אלולי הקלקול שחל במכשיר הרדיו בזמן בצועו של אחד הקטעים המענינים. הרדיו כבה ובין המסובים קמה מהומה. כל אחד מהנוכחים נסה להסביר את סבת הקלקול לפי הבנתו הוא, אולם למעשה, לא הצליח גם אחד מהם לתקן את המכשיר. באין ברירה עזבו השכנים את הבית אחד אחד. למחרת כשחזר אבי מעבודתו הביא עמו מהנדס, שנגש לרדיו וחל לפרקו. לאחר רגעים מעטים פרץ המהנדס בצחוק גדול שהרעיד ממש את כתלי הבית. על שאלתנו „מה קרה?" ענה הלה שברצונו לשאול אותנו מספר שאלות: „הרגילים אורחים לבקרכם בתמידות?" „כן ... לפעמים"... — ענינו בתמהון. „האין יש אצלכם בעלי חיים מוסיקליים?" „כלב לנו ויתכן שחובב מוסיקה הוא אבל אין אנו מבינים: מה ענין שמיטה אצל הר סיני?" „הביטו וראו" — קרא בתרועה—ובדברו הוציא במלקחיו מתוך המכשיר עכבר מפוחם והוסיף: „כנראה שיצור זה, רצה להנות מקרוב מהתכניות המוסיקליות שלכם, אך מתוך אי זהירות נתפחם המסכן".

כלנו פרצנו בצחוק והבנו עכשיו לסבת הקלקול

נֶשֶׁף חֲנֻכָּה

כנהוג בכל שנה ושנה, התאספו גם השנה כל תלמידי הכתות הגבוהות, שבבתי הספר בירושלם, באולם „ישורון" לחגיגת חנכה. בשעה שתים וחצי החלה החגיגה. מר אפרים גולדשטיין פתח בשיר „מה טובו אהליך". ושר אותו בטעם ובנעם. אחר נאם לפנינו יושב ראש הסתדרות „ישורון" בירושלם העו״ד מר לבנון על מלחמת החשמונאים ועל נס חנכה. בדבריו הדגיש כי מלחמת המכבים לא היתה מלחמת כבוש ולא לשם השמדת האויב אלא למען השלום—שלום הארץ וחפש הדת. אחד התלמידים קרא את חבורו על חנכה וברך בו אותנו, את ילדי ירושלם, והזכיר את המכבים הגבורים שבזכות נצחונם נשתמרה תורתנו הקדושה עד עתה. מר אפרים גולדשטיין קרא בהטעמה וברגש את הספור „בימי מתתיהו כהן גדול ובניו" שבו מתוארת ראשית מרד החשמונאים במודיעין ע״י מתתיהו הכהן הזקן. מחזה יפה הוצג בצורה אוֹפֶּרָה ע״י שתי תלמידות שבו תוארה מודיעין הקדושה לפנים, בימי המכבים, ועתה. החזן מר רייך הדליק את הנרות בלוית מקהלת ביה״כ „ישורון". זו זמרה גם שירי חנכה עממיים. מקהלת ביה״ס „למל" אף היא השמיעתנו שירים יפים של חנכה וביניהם „מעוז צור" ו„הנרות הללו". תזמורת „שרות השדור" נגנה מנגינות חג יפות ולותה את שירתו של מר אפרים גולדשטיין. לסוף קרא לפנינו יו״ר הסתדרות „ישורון" דברי סיום ובשירת „התקוה" נסתימה החגיגה.

מנהג נאה זה, שהנהיגה הנהלת בית הכנסת, לערך מדי שנה בשנה חגיגת חנוכה מפוארת לילדי ירושלים, ראוי לשבח ואנו מודים לכל מבצעיה על העונג הרב שהסבו לנו.

אמציה פורמן (כתה ח״א)

חֲגִיגַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ

בכרכי „חברנו" אנו קוראים, שנהוג היה בבית ספרנו לערך מסבת תלמידים בראש חודש ובה הרצו המורים והתלמידים הרצאות שונות בדברי ימי עמנו וספרותנו. תזמרת בית הספר נגנה נגונים ערבים ומזמרים מבין התלמידים היו שרים משירי הארץ. באחת מהמסבות נָכַח גם הסופר המנוח ראובן בריינין ז״ל,

שבקר אז בארץ, ונאם לפני המורים והתלמידים וקהל החורים. במסבות האלה היו התלמידים מקבלים בברכה את פני החודש החדש הבא עלינו לטובה.

השנה החליטו מורינו החביבים לחַדֵש את המסבות הנעימות מדי חדש בחדש ובראש חדש שבט נערכה המסבה הראשונה. בכלות הלמודים נתכנסו תלמידי הכתות הגבוהות לאולם „אהל שם על שם ביאליק". האולם היה מקושט בציורים נאים, מעשה ידי החברים, שנושאם מאורעות החודש שעבר. בצד, אל אחד הקירות, היה תלוי לוח טרף שחובר אף הוא על ידי התלמידים. המנהל פתח את המסבה בנאום קצר על חג ראש חדש בימים קדומים. אחרי נאומו הרצו התלמידים הרצאות קצרות מעניני היום. חדש טבת היה עשיר במאורעות חשובים לעמנו: בחדש זה חל יום הולדתה ה 84 של אם הנוער הגב' הנריטה סולד. אחד התלמידים דבר על פעולותיה הכבירות לעמנו בארץ ובחו"ל וברכה בשם כל הקהל ברפואה שלמה ומהירה. תלמיד שני קרא חבור קצר על נשיאנו הנערץ הפרופ' וייצמן לרגל מלאת לו שבעים שנה. תלמיד שלישי דבר על פעולות „הקרן הקימת לישראל" במלאת לה 43 שנים לקיומה. אחרים מהתלמידים קראו לפנינו עתון בעל פה וספרו על החדשות והמאורעות השונים שארעו בחדש טבת בארץ ובחו"ל, ואחד מהם קרא פיליטון בשם „הפלישה", שבדח את כל השומעים. המסבה נסתימה בשירת „התקוה" ובלב מלא תודה לעורכי החגיגה המצוינת הזאת חזרנו נער נער לביתו.

יצחק עפרוני (כתה ח"ב)

גַם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(ספורי חברינו הקטנים)

א

מִצַּנְעָא לְעִיר הַקֹּדֶשׁ

פרק א'

נולדתי בעיר הגדולה צנעא, עיר בירת תימן, בה מולך מלך ערבי זקן ושמו יחיא. המלך מקרב את היהודים ומתיחס אליהם יפה, אך כל שריו וכל התושבים הערבים שונאים אותנו, מבַישים אותנו ומביטים אלינו מגבה ומכריזים תמיד; „אתם, היהודים, בני הָחָסות, עבדים לנו ואנחנו — אדוניכם" אנו, היהודים, שומעים את גדופיהם ומחרישים, כי מה נעשה ואנחנו בגלות, בארץ לא לנו. כל יהודי משתוקק לעזוב את הארץ הנכריה ולעלות לארץ ישראל, לשבת בארצנו שלנו ולעבד בה ולהחיותה. גם הורי נכספו לארצנו ואחרי מאמצים רבים זכינו לצאת מעבדות לחרות.

פרק ב'

ביום ג', בכ"ח בכסלו, בשנת תש"ד, יצאנו באוטו מצנעא ובאנו לעיר יְרִים. משם יצאנו רכובים על חמורים ופנינו אל ד'אלע. הדרך היתה קשה מאד, דרך הרים וסלעים, והחמורים המסכנים נשמו בכבדות וצעדו לאטם. החמור שרכבתי עליו היה דוקא מן החרוצים והזריזים והלוכו היה מהיר מכל חבריו. פעם הקדים חמורי את כל החמורים ותעה בדרך והעלני להר גבוה. כשישבתי לנוח על אחד הצורים שמעתי את קול מורה הדרך הקורא אלי לחזור. הבנתי שחמורי התעני ומהרתי לחזור אל השיירה. בדרך מסענו הגענו ליער ושם חנינו ליד נחל וכל הלילה העלינו מדורות. אחרי שנחנו עשינו את דרכנו הלאה ועברנו כפרים רבים עד שהגענו סוף סוף אל הכפר דאלע השוכן על גבול השטח האנגלי. מכפר זה נסענו באוטו ללַחְג'. בדרך התנפלו עלינו שודדים ולא הניחו לנו לנסע עד שפיסנו אותם בממון. הגענו ללַחְג' — וצרה חדשה קפצה עלינו. חילים תימנים, לבושי סחבות ופרועי שער, סבבונו והכונו במקלות ודרשו ממנו כסף ולא — יחזירונו לתימן. אבי הטוב פִּיֵס גם אותם בממון רב והניחו לנו ללכת לדרכנו. כשבאנו ללחג נשמנו לרוחה, כי מצאנו שם הרבה אחים יהודים, בני צנעא וסביבותיה, שגם הם באו הנה כדי לעלות ארצה ישראל.

פרק ג'

שבועים ימים ישבנו בלחג' וחכינו לרגע בו נגיע לנמל עדן ולעלות לארצנו — אך קשים חבלי הגאולה ולא ביום אחד נגאלים. ביום אחד, בערב שבת, נתקבלה פקודה לגרשנו מלחג' אל המדבר. בכינו והתחננו ולא העלינו כלום בידינו. אבי השתדל לטובת כל העולים להעביר מעלינו את רוע הגזרה ולא הצליח. מכל משפחות העולים נשארה רק משפחתנו בלחג'. כעבר שלשה ימים יצאה פקודה מטעם סולטן לחג' לאסור את אבי ואת משפחתו ולהחזירנו לתימן בטענה, שהוא עומד בראש העולים לארץ ישראל כדי לכבשה מידי הערבים. שלשים חילים הקיפונו והכונו באכזריות ומחבונו לחזור לתימן. שוב הוציא אבי הרבה כסף ושחד את הסלטן ונתנה פקודה אחרת, להעביר אותנו אל המדבר.

פרק ד'

ששה חדשים חיינו במדבר, עד שנודע לנו כי אניה הגיעה לנמל עדן. כחמש מאות איש הגענו לנמל. בעודנו עומדים ומצפים לרגע ההפלגה והנה נשמעה צפירה והאניה נמלטה ואנחנו לא הספקנו לעלות בה. מר בכינו. היינו עובדי עצות והוכרחנו לשוב המדברה. כעבור שלשה ימים הגיעה אל הנמל אניה קטנטנה והיא קלטה את כלנו ומחוסר מקום הוכרחנו לשכב כל הזמן על הרצפה. לסוף ירדנו מעל האניה ונסענו ברכבת לעתלית. ברכבת נפגשנו עם אחים פליטים מאירופה ושמחנו יחד על שזכינו להכנס לארצנו. מעתלית נסענו ובאנו לכרך הגדול והנהדר תל אביב ומשם עלינו ירושלימה, אל סבא שלי. זה היה בקיץ תש"ד ומראשית שנת תש"ה התחלתי ללמוד בבית הספר „תחכמוני". וברוך המקום שזכני ללמד יחד עם אחי בני עמי בעיר הקדש ירושלים תובב"א.

ציון שאער (כתה ד"א)

ב

יֶלֶד שֶׁנִּדְרַס

בלכתי יום אחד לבית הספר שמעתי פתאם קול צעקה. התקרבתי ונודעה לי סבת הצעקה: נער אחד חצה את הכביש בשעה שאוטו עבר. הוא לא שמע את צפצוף הנהג ולא נזהר ונפל בין גלגלי האוטו ונדרס. המחזה היה איום ומחריד. קהל אנשים רב הקיף את הנהג ואת הנער האומלל. מיד בא אוטו „מגן דוד אדום" והאנשים הכניסוהו לשם בזהירות והסיעוהו ל„הדסה". קהל ילדים, ואני בתוכם, מהרנו להודיע על מקרה האסון להורי הנער. כששמעה אמו את הבשורה המחרידה נבהלה מאד ופרצה בבכי גדול, סגרה את הדלת ומהרה אל בנה. אני לא הלכתי עמה כי מהרתי לבית הספר. בבואי להצר בית הספר נודע לי שאחרתי לשעור הראשון, אך לא הצטערתי על כך ביותר, מפני שבאותה שעה למדתי שיש להזהר בדרך.

גרשון סלומון (כתה ד"ב)

ג

חֲגִיגַת חֲנֻכָּה לְיַלְדֵי הַמְגֻיָּסִים

בשובי באחד מימי החנכה מבית הספר אמר לי אבי הנוטר שאנו הולכים לחגיגה. שמחתי מאד. צחצחתי את נעלי והלכתי לקולנוע „תל אור". שם פגשתי את כל ילדי המגויסים. הקולנוע היה מלא מפה לפה. גם כסא פנוי אחד לא נשאר. על הבימה היו פסנתר ומנורה גדולה. הזמר מר אפרים גולדשטין שר יחד עם כל הקהל את הפזמון „מעוז צור ישועתי" ועוד ארבעה שירים יפים מאד. תלמידותיה של הרקדנית הגב' רנה ניקובה רקדו רקודים יפים, רקוד החול, נלם רוסי, רקודים ארץ ישראליים, מזרחיים ורקוד כוכבות. אחד הנוטרים שאל אותנו אם אנו רוצים ב„דמי חנכה". ענינו: כמובן! מיד חלקו לכולנו שקיקים מלאים סוכריות וחוברת קטנה בשם „תפלת דני". החגיגה הצליחה מאד ובלב שמח חזרנו הביתה.

שמעון כרמי (כתה ג"א)

בְּרִיאוּת הַתַּלְמִיד

נפש בריאה בגוף בריא

מַהִי חוֹבָתוֹ שֶׁל חֲבֵר „אֲגֻדַּת הַבְּרִיאוּת"?

חובות רבות מוטלות על כל ילד הנושא עליו את שם הכבוד „חבר אגודת הבריאות". הוא צריך לשמור על בריאות חבריו שבבית הספר ולהצילם מכל מקרה רע שיקרה במוסד. חברי „אגודת הבריאות" נושאים ברצונם הטוב בעל הצבור ועליהם להיות ערים ומוכנים ומזומנים לעשות כל שרות טוב ויעיל לטובת חבריהם. פעמים שפעולתם חורגת מתחום בית הספר. לדוגמא אספר לכם על מקרה שקרני פעם בשעת מילוי תפקידי, כמשגיח בחצר, בזמן הפסקת האוכל: הגיעו לאזני צעקות ואנחות מרות וראיתי שילדים רבים מצטופפים אל מקום אחד ורועשים וצווחים. מהרתי שמה והנה ילד שוכב על הארץ ורגלו שותתת דם רב. מיד חשתי לעזרתו והבאתיו לחדר האחות ושם טפלו בו והגישו לו את העזרה הדרושה. אך הרעש גבר והלך. ילדים סקרנים רבים עמדו על יד דלת חדר האחות והקימו שאון רב והבהילו את הפצוע. יצאתי אליהם והסברתי להם כי התקהלות זאת מזיקה לחברם הזקוק למנוחה. דברי השפיעו עליהם והם הלכו להם. בשעת הטפול נתברר שאבן נזרקה בילד ורגלו נפצעה. אחרי שנחבש הוטל עלי להביאו לביתו ולסַיֵע לו ללכת, כי כל צעד רחב גרם לו כאב. בדרך עודדתי אותו ודברתי על ענינים שונים, כדי להסיח את דעתו מהמקרה שקרהו. ביתו נמצא באחת משכונות העני בירושלים וכשהבאתיו שמה נבהלה אמו ובקשה ממני שאספר לה את פרטי המקרה. מלאתי את בקשתה, אף מסרתי לה את הוראות האחות ועזרתי לה להשכיב את בנה במטה וחזרתי לבית הספר. מקרה זה הוא אחד המקרים השכיחים בבית ספר גדול, שמספר תלמידיו מגיע למאות אחדות. הבאתיו כדוגמא, כדי שנדע עד כמה עלינו להיות זהירים וזריזים בהגשת עזרה לחבר שנפצע.

יעקב הקלאי (כתה ח"א)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— בי"ז באלול, תש"ד, נתחדשו הלמודים בבית-הספר, עם כלות פגרת הקיץ. התלמידים הסתדרו בחצר ביה"ס והמנהל מר אילן ברכם בשנת שלום וגאולה והצלחה בלמודים. אחד התלמידים קרא פרק מס' התהלים ואחרי שירת „התקוה" נכנסו התלמידים לכתותיהם.

— בי"ב בכסלו נתקימה בביה"ס אספת הורים כללית. המנהל הרצה על המצב במוסד והאחות הגב' גינצבורג דברה בשאלת בריאותם של התלמידים והציעה כמה הצעות. נשמע גם דו"ח ע"י ועד ההורים ונבחר ועד חדש לשנת תש"ה וליו"ר הד"ר שפירא.

— בכ"ה בכסלו נערכה לתלמידי הכתות ה'—ו' ז'—ח' חגיגת חנכה שהוקדשה ליום הולדתו השבעים של נשיאנו הפרופ' ויצמן. אחרי הדלקת הנרות נגנו תלמידים אחדים נגוני חג והמנהל הרצה על מהותו של חג החנכה וגם על פעולתו של הנשיא. התלמידים הרבו לתרם לקה"ק לשם הרשמת הנשיא בספר הזהב

—בו ביום חגגו גם תלמידי הכתות הנמוכות את יום הולדתו של הפרופ' ויצמן. אחד המורים ספר להם את תולדותיו והילדים שרו שירי חנכה ונתנו את חלקם במפעל הרשמת הנשיא בספר הזהב ע"י בית ספרנו.

— בכ"ט בכסלו חגגו תלמידי הכתות ה"א וה"ב, בהדרכת מר רפאל אבישר, את חגיגתם המסורתית. קבוצת תלמידים הציגה בהצלחה מחזה קטן בשם „בני רחמנים" לש. בן ציון שבדח את דעתם של קהל הילדים. חולקו לחוגגים לביבות חנכה ומיני תרגימא רבים. אחדים מהתלמידים נגנו ודקלמו ושרו משירי החג.

— בא' בשבט נערכה, בהדרכת מר יהודה דבוסיס, מסבת ראש חודש נאה. המנהל נאם על ערכן וחשיבותן של חגיגות ר"ח. תלמידים מהכתות ו'—ז' קראו הרצאות ושיחות קצרות על מאורעות החודש

שעבר ועל אישים וגדולים בישראל ופיליטון קטן בשם „הפלישה". המסבה הצליחה ועניגה בתכנה העשיר ובתפאורתה את כל התלמידים. מספר תלמידים מתכוננים עכשו, בהדרכת מוריהם, למסבה שתתקים בר"ח אדר.

חברי מערכת „חברנו" השנה הם:

חרוץ מנחם, עפרוני יצחק (כתה ח"ב), עצמוני יהודה, פורמן אמציה (כתה ח"א). לרמן גדעון, מלומד דוד (כתה ז"ב) פרידמן אבנר (כתה ז"א). בכל עניני המערכת (חבורים, ברכות, חידות וכו') יש לפנות אל החברים הנ"ל.

מִקָּרוֹב וּמֵרָחוֹק

(ידיעות שונות)

— בחודש כסלו מלאו לנשיאנו הדגול הפרופ' חיים ויצמן שבעים שנה. הישוב העברי שבארצנו חגג את יום הולדתו ברב פאר. מוסדות רבים רשמו את שמו ב„ספר הזהב" של ה„קרן הקימת לישראל". בכל בתי הספר העברים נערכו לכבודו חגיגות ומסבות, שבהן העלו מורים ותלמידים על נס את פעולתו הלאמית הכבירה לשחרור עמנו וארצנו ותרמו תרומות רבות לקה"ק לשם הרשמת שמו בספר הזהב. הנשיא החביב עובר עכשו בארצנו לארכה ולרחבה ורואה בעיניו מה פעל הישוב, בחקלאות ובתעשיה, בימי העדרו מן הארץ, ובכל מקום מקבילים את פניו בשמחה ובהערצה.

— לאחר מאמצים רבים נתנה לעם העברי הזכות להקים בריגדה יהודית (חטיבה יהודית לוחמת) שתלחם בצד עמי הברית בגרמנים הארורים מרצחי עמנו ומשפילי כבודנו. רבים מהנוער, ביחוד מבין תלמידי בתי הספר התיכוניים והגבוהים, מתנדבים לחי"ל ויש תקוה שבקרוב תוקם הבריגדה ותתחיל בפעולותיה הצבאיות.

— זה מקרוב מלאו כ"ה שנה לעבודתו הספ-רותית של סופר הילדים הנודע לוין קיפניס. לוין קיפניס מקובל וחביב על ילדי ישראל. המתחנכים ב„גן" ובבית הספר העממי. מאות ספוריו ומעשיותיו ומשליו שפרסם עד כאן נתחבבו על קהל הקוראים הצעירים ורבים משיריו מושרים בפי קטנים וגדולים.

— ביום כ"ה בכסלו הגיעה מתורכיה ארצה שירה בת 1000 עולים. זהי השירה הגדולה שהגיעה לארצנו מאז פרצה המלחמה.

— מפי פליטי ישראל מגיעות ידיעות על חייהם הקשים של אחינו מארצות ששוחררו מהכיבוש הנאצי, ברומניה ובפולניה ובבולגריה. תקותם היחידה היא לעלות לארצנו ולחיות בה חיי חרות ועבודה.

— התקדמות הגרמנים בחזית המערב נעצרה. צבא רונדשטט נהדף חזרה אל המקום אשר בא משם וצבאות הברית מפציצים והורסים יום יום מפעלי תעשיה ועושים שמות בצבא גרמניה. בינתים התחילה התקפת החרף הרוסית והצבא האדום מפליא לעשות ומשמיד את הרשעים האלה וכובש את עריהם. עד עתה גרשו את המרצחים הגרמנים מורשה ומקראקא ומלודז ותם נלחמים כיום על אדמת גרמניה גופא ולא רחוק היום שגם הבירה הגרמנית, ברלין, תכבש על ידיהם. גם מהמזרח הרחוק מגיעות ידיעות משמחות. צבאות אמריקא ובריטניה מנחילים ליפנים תבוסות על תבוסות, כובשים את השטחים שגזל האויב בתחלת המלחמה ומטבעים את אניותיהם והורסים את אוירוניהם.

— ב-20 לינואר קבל הנשיא רוזבלט את כהונת נשיאותו בדרך רשמית. זו הפעם הרביעית שהוא משמש כנשיא ארצות הברית של אמריקא.

י. עצמוני, א. פורמן (כתה ח"א)

חִידָה

	א	ב	ג
א. רַחֵם		נ	
ב. נָחוֹל		ר	
ג. אָבִיו שֶׁל מֶלֶךְ גָּדוֹל		ש	
ד. חָזוֹן		שׂ	
ה. וְאַל		ל	
ו. אָהוּב		ק	
ז. צַפְצֵף		י	
ח. וְעַד בְּאֵר שָׁבַע		ד	
ט. שֵׁם הַר בְּאַרְצֵנוּ		ב	

צרפו את אותיות הטורים א—וג ותמצאו שם אדם גדול בישראל החביב על כלנו.

מנחם חרוץ, יצחק עפרוני (כתה ח"ב)

ברכות

ההנהלה ומורי בית הספר
מברכים את תלמידם וחברם לעבודה
מר **צבי מונזון** לנשואיו עכח"ל **דבקה רוהלד**
בנו בית נאמן בארצנו

ברכה נאמנה לחברינו היקרים
ברונשטיין ראובן ושכטר חנן
במלאת להם י"ג שנה
עלו והצליחו
תלמידי הכתה ו' ומחנכיהם

כוס תנחומין

לחברינו היקרים משה, ארנון ובן טוב מזרחי
במות עליהם אביהם היקר
הקצין יחזקאל מזרחי נ"ע
בדמי ימיו
חזקו ואמצו, חברינו והבליגו על שברכם הגדול
חבריכם המשתתפים באבלכם הכבד
תלמידי הכתות ח' ומחנכיהם

נסדר ונדפס בדפוס ש. רוהלד ירושלם

שנת העשרים וחמש (גליון 208—207) ירושלים, אדר-ניסן, התש"ה גליון ג'-ד'

חֲבֵרֵנוּ

יוצא ע"י תלמידי ביה"ס תחכמוני בירושלים

עלון חדשי

משה ג'יניאו (כתה ז"ב)

אֵם הַנֹּעַר הָעִבְרִי

לזכר נשמת הנריטה סאלד ע"ה

העם העברי שרוי עכשו באבל כבד במות עליו, בר"ח אדר, המנהיגה הישישה ורבת הפעלים הנריטה בת הרב ר' בנימין סאלד. ממרחקי הגולה, מארצות חברית של אמריקה, עלתה לארצנו הקדושה והקדישה את כל חייה ואת כל כחה להבראתה ולתחית עמנו. פעולותיה הכבירות לעמה התחילו עוד בימי ילדותה, עוד בימי שבתה באמריקה והן נמשכו כל ימי חייה, עד היום בו השיבה את רוחה הטהורה לשמים. מי מכם, חברי, לא יכיר ולא ידע את בתי החולים המפוארים שבארצנו הנקראים בשם „הדסה"? כלנו מכירים אותם ולא פעם אחת בקרנום ואף התרפאנו בהם! בתי החולים האלה הוקמו על ידי אגודת הנשים היהודיות שבאמריקה „הדסה", והיא נוסדה על ידי הנריטה סאלד ועד יומה האחרון עמדה בראשה. כאם רחמניה דאגה האשה הדגולה הזאת לשלומם של תלמידי בתי ספרנו ולבריאותם ולתזונתם ובמאמציה ובמסירותה קם דור עברי בריא בארץ. יסוד „הדסה" היה אמנם ראש מפעליה, אך היא לא הסתפקה בו בלבד. היא נתנה את ידה גם להרבה מפעלים לאומיים אחרים. שנים אחרות עמדה בראש מחלקת החנוך העברי בארצנו, כי יקר היה לה בית הספר שבו מקנים תורה ודעת לילדי ישראל. היא גם נהלה את המחלקה הסוציאלית, המגישה עזר וסיוע לדלי העם. אכן, בשם „אם הנוער" הכתרה בשנותיה האחרונות, מאז קמה להציל את ילדי ישראל מגלות גרמניה העקובה מדם ישראל. בלי ליאות עבדה האשה האצילה הזאת את עבודתה הקדושה. מארץ לארץ נדדה, מעבר לימים הפליגה והצילה אלפי ילדים וילדות עברים מארץ הרשע והרצח, מגרמניה, והעלתה אותם לארצנו. וכיום הם חיים בה חיי שלום ועבודה והם נמנים עם בוני ציון ועם מקימי הריסותיה.

דמותה הטהורה תשמר לעד בדברי ימי עמנו ודורות רבים ישאו על שפתותיהם את שמה בהערצה ובאהבה.

נעמן פרידמן (כתה ו"א)

אֵם הַפְּלִיטִים

לנשמת הנריטה סולד ז"ל

— „אבא!", „אבא!" — מתפרצת נערה בת 16 שנה אל הבית—„אנית פליטים יהודים מרוסיה תגיע עוד מעט. נלך ונקדם את פניהם בברכה ובמלות תנחומים".

„יפה, בתי",—עונה האב—„לב טוב לך. נמהר ונלך לקראתם".

האב—הרב ר' בנימין סולד והנערה—הנריטה בתו יוצאים מן הבית ופניהם אל הנמל. לאחר חצי שעה נראתה אניה נאבקת עם גלים סוערים. נשמעה צפירה ממושכת המבשרת שהאניה נכנסה לנמל. הורד

הסולם והמוני פליטים מעונים וחורים יורדים ועולים ליבשה. הנערה הצעירה קרבה אליהם. שערותיה מתנופפות ברוח. פניה נוגים. היא מנחמת את פליטי הפרעות, מעודדת אותם במלה חמה ומושיטה עזרה לכל הנדכאים. כשהושיטה להם יד אחות חשבה ודאי; „הנה אני עוזרת לקומץ פליטים, אולם הלא יש עוד רבבות פליטים המחכים לעזרתי, בחומר וברוח". ומאותו יום החלה הנריטה סולד בפעולותיה הלאומיות והאנושיות. בתחלה הקדישה את כחה לפליטי רוסיה. לאחר ששככה סערת הפרעות שמה את כל מעיניה בתחית מולדת ישראל העתיקה ובתחית עמה הנודד. לשם כך יסדה את „הדסה" ואת בתי החולים שלה שבארץ. ואחרון מפעליה הוא מפעל הצלת הנוער העברי מהגולה. בזה הצילה את כל העם, כי הנוער הוא יסוד העם ועתידו. בילדותה היתה אם לפליטים אומללים, הבורחים מארץ נכריה אחת ונמלטים לארץ נכריה אחרת, ובימי זקנתה היתה לאם לנוער העברי ה ע ו ל ה אל ארצו לבנותה ולהבנות בה.

נרכין ראשנו לפני ארונה של „אם הנוער", שהלכה לעולמה שבעת ימים ושבעת מפעלים.

דוד מלטר (כתה ז"ב)

בין אחים ואחיות

ג*)

תאר חדש

—„אני לא אוכל!", „אני לא אוכל!" — קריאה זו הייתי שומע לפחות ארבע פעמים ביום מפי אחי הקטן משה'לה.

אני הורגלתי לשמע פזמון זה ולא עשה עלי כל רשם, אולם קשה היה לי לראות בצער אמי. כשהיו מגישים לאחי אכל, היה העולם מזדעזע מצריחותיו. כן, כשמביא הקדוש ברוך הוא פורענות לעולם—קשה להפטר ממנה. וביחוד צרה זו, כשהיא מכת מדינה אצל רוב התינוקות. ויותר משסובל התינוק סובלת האם, היא המכלה את כחותיה כדי להאכיל את התינוק והיא היא המתרגזת כשלא בא אוכל לפיו.

„הוי, רבונו של עולם! מדוע יסרתני והבאת עלי צרה כזו?" קובלנא זו שמעתי פעמים רבות יוצאת מפי אמי באנחה, בשעה שהיתה משכיבה את אחי לישון בלא שיאכל דבר מה. רב היה כאבי לראות את אמי בצרתה והחלטתי לשים קץ לדבר.

והקץ בא. שמא סבורים אתם שעלה הדבר בידי בקשי? לא ולא! עלה במחשבתי לקחת במלקחים מחט ולהתקרב אליו. כשראה זאת אחי נרעש ונפחד בהשבו שאני נגש לעשות לו זריקה ויפתח את פיו ויאכל. וכן היום ההוא פסקו צעקותיו בשעת הארוחה ונסתתם פיו. אנשי הבית מצאו כי נאה ויאה לכנותני בשם „פרופסור" על המצאתי זו והשם נתקבל עד מהרה.

„הפרופסור' בא לעשות זריקה"—אמרה אמי בחבה ובחיוך לפני כל ארוחה וארוחה של אחי. ואכן פחד היה נופל על אחי ועל כרחו היה פותח את פיו ואוכל. אך בשם הזה השתמשה לא רק אמי בבואה להאכיל את אחי, אלא גם אחותי ובכונה אחרת לגמרי: למען הקניטני. גם אחי הקטן שנה את יחסו אלי. למן היום ההוא בו הוכרח על כרחו לאכל החל לשנוא אותי. ומכיון שנמצאתי בין שני שונאים היתה ידי תמיד על התחתונה. רב היה המחיר ששלמתי בעד התרופה שהמצאתי. נחמתי היה בזה שאני מקל את סבלות אמי, עד אשר בא הקץ גם לספוקי זה.

באחד הימים נסיתי, כדרכי, להפחיד את אחי במחט ולהראות עצמי כאילו אני נגש לעשות לו זריקה והתקרבתי אליו יותר מדי. אחי לא נזהר כי רצה לתהות על טיב המחט עד אשר פגעה בידו וזרם דם פרץ החוצה. יכולים אתם לתאר לעצמכם את צעקית אחי למראה הדם. ואל תקנאו בי באותה שעה. הרגשתי מוסר כליות ועל פצעי הוסיפו לזרות מלח. אחותי שטענה כל הזמן שלא בדרך זו יש להשתמש, נצלה את ההזדמנות להרגיזני בקראה אלי: „הנה „הפרופסור" תמומחה הגדול לזריקות ולשפוך דם נקי". אודה על האמת: דברי אחותי נגעו ללבי עד מאד עד לדמעות ממש. מאז הפסקתי למלא את תפקידי והשם „פרופסור" נעלם. ואחי? כיון שנתפטר ממני חזר למשחקו הישן והנושן.

ד

שמאי גורודנצ'יק (כתה ז"ב)

שלום בית

המעשה שאספר בחבורי זה לא קרה במשפחתי כי אם שמעתיו בבית אחד מקרובינו. זה היה בשעת שיחה על צער גדול בנים. דודתי טענה שיסורים רבים גורמים הילדים להוריהם עד שמגדלים אותם, ואמרה: „אין לך רגע בלי פגע. ילדים קטנים גורמים צרות ודאגות קטנות וילדים גדולים — צרות ודאגות גדולות". גם אמי התערבה בשיחה ואמרה: „הלוא ילדי גדולים למדי, אעפי"כ יש תמיד ריב ודין ודברים ביניהם ועלי הוטל לשפט ביניהם" הסכימו לדבריה גם שאר המסובים המטופלים בילדים וכל אחת דנה את הצרות והסבל מילדיו. יצא מן הכלל אחד מקרובינו שלמד זכות על הילדים ואמר: „אין הדור כלו חיב, רבים הבתים שבהם ילדים החיים בשלום ביניהם ולבין עצמם ומסורים להורים. כדי להוכיח את אמתות דבריו ספר את המעשה הזה:

...במושבה ראשון לציון גרה לה משפחה בת ארבע נפשות: אב ואם, בן ובת. המשפחה חיתה בשלום ושני הילדים אהבו מאד את הוריהם וההורים אהבו אותם, כי היו ילדים מקשיבים לקולם ולקול מוריהם ומצליחים בלמודם. גם בינם לבין עצמם חיו להם האח והאחות בשלום ותמיד ראו אותם משחקים יחד, והאחות שהיתה הבכירה, עזרה לאחיה בהכנת שעוריו ולכל אשר ידרוש ממנה.

והנה קרה אסון למשפחה. האב שהיה פועל בנין נפל באחד הימים מעל הפיגום ובמצב קשה נלקח לבית החולים. שם קבעו אצלו הרופאים זעזוע מח ושבר ביד

*) שני הפרקים הראשונים נדפסו ב„חברנו", שנת כ"ד, גליון ה'-ו'

וברגל. שלשה ימים שכב עד שיצא מכלל סכנה, ואחר הודיעו הרופאים שרק כעבר חצי שנה ישוב לאיתנו. האב נשלח הביתה והמשפחה היתה עצובה מאד. האם מצאה לה עבודה במשפחה אמידה שבמושבה. בבקר השכם היתה יוצאת לעבודה ובשעה מאוחרת בערב שבה הביתה. הילדים שאהבתם להורים היתה גדולה באו לעזרתם והקלו על יסוריהם. הודות להם התגברו על הימים הקשים שבחייהם עד אשר שבו ימי אורה ושמחה. הילדים היו עושים את כל עבודות הבית: מנקים מכבסים ומסדרים כל דבר במקומו ומקבלים את פני אמם בשמחה בשובה בערב. האם היתה מוצאת שלחן ערוך ומאכלים טעימים ממה שהכינה הילדה בת תשתים עשרה. היו ימים שהאב לא הרגיש את עצמו בטוב ואז היתה הבת מותרת על כרחה על ההליכה לבית הספר רק בכדי להשאר ולהנעים לו את ימיו הקשים. ואחרי הצהרים היה אחיה הולך לאחת מחברותיה ומביא לה את רשימת השעורים ואז היה הוא תופש את מקומה ליד האב החולה והיא מתפנית לעבודת השעורים של בית הספר. כך עברה עליהם התקופה הקשה. האב הזר לאיתנו. האם פסקה לעבוד בבתי זרים. ושוב ראו דרי המושבה את האב הולך השכם בבקר לעבודה. ורבה היתה השמחה כשבסוף השנה שבו האח והאחות מבית הספר ובידיהם תעודות המעידות ששניהם עברו בהצלחה ובהצטינות למחלקה הבאה. הנה—גמר קרובנו את ספורו— אתם רואים שיש עוד אחים ואחיות החיים בשלום בינם ולבין עצמם ומסורים להוריהם והם מביאים אשר ושמחה במשפחה.

יצחק בגר (כתה ח"א)

„סמני־דרך"

באחד מימי החופש החלטנו, אני וחברי, ללכת לחרים ולשחק שם ב„סמני דרך". יצאנו לדרך בבקר השכם וכעבור שעה קצרה נמצאנו כבר מחוץ לעיר ונהנינו מהרוח הצחה והקלילה שחלפה על פנינו. מצד שמאל נראו לפנינו רכסי הרים, צוקים בודדים וסלעים שנונים ומבותרים. ומצד ימין משתרע ישימון רחב ידים, שומם וחשוף ללא עשב ושיח. מקום זה נראה בעינינו למתאים למשחקנו. קודם כל ישבנו לנוח וסעדנו את סעודתנו שהבאנו אתנו והיא ערבה הפעם לחכנו ביותר. אחר נחלקנו לשתי קבוצות, לקבוצת „בורחים" ולקבוצת „רודפים". על חברי קבוצתי הוטל תפקיד הרודפים. כעשרים רגע חכינו עד אשר נעלמו חברינו הבורחים ואחר החלונו לחפש אחריהם. המשחק היה מענין מאד. פעם בפעם קפץ אחד החברים וקרא: „בואו, בואו, מצאתי סמן!" כלנו רצנו אליו ואחרי חפש מחופש מצאנו, אני וחברי, אבן קטנה ועליה חרות חץ ופניו צפונה. מיד באו לקול קריאתנו שאר חברי קבוצתי. בתחלה שמחו למראה האבן שמחה גדולה וכעבר רגעי מספר התחילו חברים אחדים לטעון שפני החץ מפנים מערבה ולא צפונה. כל מאמצינו להשפיע עליהם ולהוכיח להם שהחץ פונה צפינה היו לשוא. כמובן, שאגב רתחת הוכוח והשכנוע, פרצה בינינו קטטה קלה ואנו נפרדנו. אני וחברי פנינו צפונה ויתרם—מערבה. במרץ מחודש התחלנו לבקש את „הבורחים" והרחקנו ללכת. אינני יודע לאן היינו מגיעים לולא הרגשנו שהיום רד ואנו נמצאים בגיא אפל שאין אור השמש מגיע אליו. חברי ישב לנוח במקצת והכרתי בו שהוא מתחרט על כל הענין הזה. בכל זאת התאמץ וקם ואנו הרחבנו את צעדינו. השמש עמדה כבר בקצה המערב והפיצה מעל ראשי ההרים אור אדום מסנור עינים. רגע עמדנו והתבוננו מסביב. רק עכשו הרגשנו שכל הסביבה נשתנתה. הצמחיה כאן דלה. הקולות שעד עכשו שמענו, כנראה מפי עופות, נדמו כליל. מעל ראשנו השתרע רקיע אפור ללא עננה קלה. לפרקים רחפו באויר דמויות קטנות, הלא הם העטלפים המשחרים בלילות לטרף. מצאנו את עצמנו בודדים ועזובים בתוך גיא סגור. לא יכלנו להתקדם ונדבקנו האחד בשני ורעדנו לכל משב רוח ובכל זעזוע בחלל האויר ראינו צללי שדים ומכשפות. ולמה אכחד? מרב פחד התחלנו להתיפח... ברגע זה ראיתי גוף שחור מתקרב אלי, אך כשנגש הכרתי בו, לשמחתי, את חברי חיים, חבר קבוצת „הבורחים", הוא הביא את שנינו לקבוצתו ושמחים על נצחוננו שבנו עם עלות הירח הביתה.

יצחק אחיטוב (כתה ז"א)

בקור בגן הילדים

בחזרי באחד הימים מבית הספר עברתי על יד גן הילדים שהתחנכתי בו בראשית ילדותי. חשק עז תקפני פתאם לבקר בגני ולהגיד שלום לגננת, למורתי הראשונה. זה כמה וכמה שנים שלא ראיתיה. פתחתי בלאט את הדלת והנה — אותו בית, אותם רהיטים קטנים ורק התינוקות אחרים, דור פעוטות חדש! ברגע הראשון נבהלו התינוקות מפני והפסיקו את משחקם העליז ומהם שהסתירו את פניהם בסינורם. ודאי חשבו: מה לגדול זה בינינו? בדברים רכים פיסתים ולטפתי אותם ואחרי רגעים אחדים התקרבו אלי והתחילו לשחק בבגדי ובכפתורי. לפני עיני עברו אותם הימים הטובים, ימי הילדות, שלא ישובו עוד, בהם הייתי גם אני פעוט כפעוטות הללו ושחקתי כמוהם עתה. הגננת החביבה הכירתני והזמינה אותי לשמע אל נגוני תזמורת התינוקות. המראה היה נהדר. שורות שורות של ילדים יושבים להם ומקישים בידיהם הרכות על כלי נגינתם. כתם הנגון ברכתי את מורתי שתזכה לחנך עוד הרבה והרבה דורות. מלא רגשות ורשמים חזרתי לביתי וכל אותו יום הרהרתי על ימי ילדותי הראשונים שחלפו לעד.

עמנואל כהן (כתה ז"א)

חלום בלהות

באחד הערבים בקרו בביתנו אורחים חביבים. הורי קדמו את פניהם בשמחה ובידידות וכבדום

במטעמים וביין. וכטוב לב האורחים במאכלים ובמשקה ספרו לנו על מצב הבטחון בארצנו, כפי שמובא בעתונים. אני ישבתי אל השלחן, כאחד הגדולים, והקשבתי ברצון לשיחתם. אך התרגזתי מאד לשמע מעשי הפשע הנעשים על ידי בריונים ומופקרים, החוטפים אנשים ברחובות ואוסרים אותם בבתי סהר נסתרים. לאחר שנפרדו מעמנו האורחים שכבתי מיד לישון כי הייתי עיף מאד. אך נעצמו עיני — והנה אני נמצא בין חברי ואנו מטילים להנאתנו על חוף הים. בדרכנו נתקלנו בשני אנשים נצים. עמדנו ושמענו כיצד הם מבישים זה את זה בדברי גדוף ובכנוי גנאי. הריב הלך וחזק ומדברי גדוף עברו האנשים למהלומות. הפניתי את ראשי אל חברי ורציתי להציע להם שנתרחק מהמתקוטטים ומה התפלאתי כשראיתי שחברי עזבוני ונמלטו לבדם על נפשם. עמדתי נבוך — ופתאם אחזה בי יד כבדה וקשרה את רגלי בחבל ארך. קראתי לעזרה ואין איש בא להצילני. בינתים באה מכונית טקסי ואני הוטלתי בה ושני אנשים חזקים וגבוהים מחזיקים בי וכותמים את פי. הטקסי נסע מהר וכעבור שעות אחדות נעצר. האנשים האלמונים הוציאוני משם והשליכוני למערה אפלה וברחו. אז התחלתי צועק בשארית כחי: „הצילו! הצילו בשם ד'".

„מדוע אתה צווח ובוכה?" — שמעתי קול רך — „קום, עוד מעט והגיעה השעה ללכת לבית הספר".

פקחתי את עיני והנה אמי עומדת ליד מטתי. עתה ידעתי, כי רק חלום בלהות חלמתי והודיתי לאמי על העירה אותי משנתי.

דוֹדִי, הַחַיָּל הַמְשַׁחְרֵר

עם פרץ המלחמה התגיס דודי לצבא, כדי להכות בגרמנים הרשעים, שונאי ישראל האכזרים. אך לצערנו הרב נפל בהתקפה הראשונה בשבי הגרמני. כמה דאגנו לו! חרדנו לשלומו כל הזמן, כי ידענו שהגרמנים מענים את כל השבויים וביחוד הם שופכים את חמתם על היהודים. לשמחתנו התחלנו לקבל ממנו מכתבים מרגיעים. לפני זמן מה קראתי בעתון על קבוצת חילים שבויים ששוחררו משבי גרמניה ובין כל השמות מצאתי גם את שם דודי. בשמחה רצתי אל אמי והראיתי לה את השם. עיני אמי אורו ואמרה לי: „ברוך תהיה לי, חביבי, על בשורתך הטובה שבשרתני ועתה מהר ורוץ אל הדודה ובַשְּׂרָהּ גם אותה ותחיה את נפשה הדואבת". לקחתי את העתון ורצתי כחץ מקשת אל דודתי והראיתי לה את שם דודי והיא נפלה מרב שמחה על צוארי והבקתני ונשקתני. בכליון עינים חכינו לדודי, אך הוא בושש לבוא. יום אחד ואני חוזר מבית הספר והנה אמי יוצאת לקראתי ואומרת: „בוא ונגש אל הדודה בֶּלה". שאלתי אותה: „מה יום מימים, שאנו הולכים עכשו דוקא לדודה?" והיא ענתה לי: „נבוא ותראה". הסכמתי והלכתי עמה וכשנכנסנו לבית דודתי גדלה שמחתי: „דודי בא!" מיד קפץ אלי ונפל על צוארי ואמצני אליו. בכיתי מרוב שמחה. דודי הראה לי תמונות רבות מצלומיו וספר לנו על חייו הקשים בשביה הגרמנית, על זדון לבם של המרצחים הגרמנים ועל מעשי האכזריות שעשו ביהודים וקראתי: כשאגדל אקום ברשעים הללו ארץ נקמת עמי האומלל!

יוסי וַרמשטין (כתה ה"ב)

משה שפירא (כתה ח"א)

פְּנֵי הַמִּלְחָמָה

א

חֲזִית הַמִּזְרָח

אנו עומדים על סף הנצחון, עוד מעט ויכנסו צבאות הרוסים לברלין. לפני זמן קצר התחילה ההתקפה הגדולה. הרבה עמלו המצביאים על התכניות כי רצו שֶׁהָאוֹפֶנְסִיבָה (ההתקפה) הזאת תצליח בלי כל עכוב ומכשול. כוחות גדולים השקעו במלחמה. כשלשה מליונים חילים מצוידים במיטב התחמושת עמדו לפני זמן מה במרחק של 500 ק"מ מברלין. וכיום, בפיקוד שלשת המצביאים: ז'וקוב, קוניב ורוקוסובסקי, עומדים הם במרחק לא יותר מ־50 ק"מ מברלין בירת הרייך. גרמניה זו אשר לפני המלחמה היתה מפורסמת בתעשיתה, בכליה ובמכשיריה ובאנשי המדע שלה, הפכה ברוב השנים לעי חרבות. אעפ"י שגרמניה תפשה מקום בראש תרבות תבל, נהפכה לחיה טורפת המשמידה את האנושיות. את כל השגיה ומאמציה השקיעה לעשית כלי הרס וחרבן העמים ובראשם חרבן העם היהודי. הרוסים מתקרבים לקו האודר שעליו התפארו הגרמנים, כי הרוסים לא יחצוהו, אולם בכ"ג שבט כבר נכבשו כמה ערים על הגדה המערבית של נהר זה.

המלחמה מתקרבת לקצה. שלשת מנהיגי עמי הברית צ'רצ'יל, רוזבלט וסטלין נפגשו בּיַלְטָה (קרים) לדון על השלב האחרון של המלחמה, כי גם בחזית המערב הגיעו לשלב האחרון, אחרי שנפרץ כבר קו־זיגפריד.

ב

חֲזִית הַמַּעֲרָב

הגנרל פון רונדשטט התפאר כי יוכל לעצור את הצבא האנגלי האמריקני וקבל עליו את הפקוד על חזית המערב. מעשהו הראשון היה לבצר את הגבולות. את כל מבטחיו שם בקו־זיגפריד ובצר איתו מאד, אולם, לדאבונו ולשמחתנו, לא יכל לקבץ את צבאו ולהתבצר כראוי ולכן הצליחו האנגלים לעבור במהירות אה הקו המבוצר. ועזרה רבה מגיש חיל התעופה האנגלי שמרעיש את גרמניה בלי הפיגות.

ג

מַצְבִּיאִים עִבְרִים

לכבוד גדול במערכה זוכים גם אחינו העברים. לא רק הגויים יודעים להעמיד מקרבם מצביאים מפורסמים. אנו גאים בקראנו בספרי ההסטוריה על מצביאים עברים גדולים: דוד המלך, יואב, יהודה המכבי

מתתיהו, בר כוכבא ועוד רבים. גם כיום לא תמו גבורים מישראל. על ידיהם גדל ערכנו ולא נחשב עוד לעם דל חלש ומוג לב כמו שחשבו עלינו עד כה. מכל המצביאים היהודים הקרוב ללבנו ביותר הוא הבריגדיר בנימין, מפקד הבריגדה היהודית.

ראוי לציין כי גם בצבא הגרמני ישנם מצביאים יהודים ביניהם: מרשל מילך שקבל עליו בזמן האחרון את הפקוד על חיל התעופה הגרמני, הלופטואפה. שהיתה עד כה ביד גרינג. הגרמנים מעלימים את מוצאו, אולם הוא ידוע לכל העולם כיהודי למחצה. אין אנו מתפארים בו, כי לא לנו הוא. אנו מצינים רק בצער, כי גם מבני עמנו המומרים קשרו עלינו קשר.

כאמור, אנו עומדים על סף הנצחון ומה יהיה גורלנו לאחר כל מה שסבל עמנו האמלל מידי הנאצים? הבה נקוה שמצפון העולם ידע לפתור את שאלתנו הכואבת ויעזור לנו לבנית את מולדתנו האמתית, את ארצנו הקדושה.

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(ספורי חברינו הקטנים)

א

עֲלִיָּתִי לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

בן שש שנים הייתי כשזכיתי לצאת מרומניה ולעלות לארצנו. עכשו אספר לכם מעט על נסיעתי: נפרדתי בצער מסבתי, מדודתי ומכל קרובינו שבבוקרשט ונסעתי עם הורי ברכבת המהירה לקונסטנצה, עיר החוף. בדרכנו עברנו על שדות, ערים ועירות וכפרים ובחשק הסתכלתי כל הזמן במראות הנפלאים שחלפו על פני. באנו לקונסטנצה וסרנו למלון. שהינו בעיר יפה זו יממה אחת ושם התידענו אל חלוצים וחלוצות. קנינו לנו מִצְרָכִים שונים לדרך ועלינו באניה והפלגנו. כל ימי שהיתנו בים לא פסקה הרנה אצלנו, כי רבה היתה שמחתנו שהננו הולכים ומתקרבים לחופי ארץ ישראל ההביבה שלנו. בים ראיתי דלפינים עליזים משתובבים במים ועופות ים שונים שעפו מעל פני האניה. הגענו לאינסטמבול והספקנו לבקר בהרבה מקומות מענינים ונהדרים. משם נסענו באניה קטנה להידר פַּשָׁה ובעיר הזאת ישבנו ברכבת ונסענו, דרך מדבר אנטוליה, שלשה ימים ושני לילות עד שבאנו לבירות. בירות עשתה עלי רושם חזק בבניניה היפים ובברכו־תיה ובמזרקותיה הרבות. כעבר שלשה ימים המשכנו את דרכנו והגענו לעתלית. תשעה ימים ישבנו שם ונחנו מעט מטלטולי הדרך וכשהותר לנו ללכת לדרכנו עלינו בשמחה לירושלים עיר קדשנו.

אברהם מָרֵש (כתה ד'א)

ב

חַזָּן לְשָׁעָה

זמן רב חכיתי לשעה זו, בה יגיע תורי לעבור לפני התיבה ולהתפלל כאחד החזנים. אך כשהודיע לי החזן של בית הכנסת שלנו שעלי להכון לקבלת שבת תקפתני אימת הצבור. ברגעים האחרונים לפני גשתי אל התיבה דפק לבי והרהרתי: אני, הילד בן התשע ומחצית השנה, אהיה הפעם לשליח צבור ואברך בשמו את ה'! בתחלה רעד קולי מעט, אולם כעבר רגעים מספר התאמצתי והתפללתי בקול רם וצלול ותפלתי עברה בשלום. כאשר גמרתי את התפלה נגשו אלי הרבה אנשים וילדים והללוני ואמרו לי שהיטבתי להתפלל. אני חושב שהם הִתְכַּוְנוּ בדבריהם לאמץ את לבי ולעודדני. אותו ערב שמחתי מאד על שזכיתי להיות לחזן.

דוד כַּ"ץ (כתה ד"א)

ג

שָׁבוּעַ שֶׁל אֵבֶל

שבת אחר הצהרים ואני משחק בשדה מול ביתנו עם חברי. „הביתה וראה" — קראו אלי חברי — „קצין עולה במדרגות ביתכם". חשבתי שהם מהתלים בי, אך בהביטי לעבר ביתנו נוכחתי שאמת הדבר. עודני חושב לפשר הדבר ואמי קראה לי לשוב מהר הביתה. עליתי הביתה ונודע לי שהקצין הוא חתן דודי אשר באפריקה והוא בא באוירון אל ארצנו כדי להתראות עמנו. כל בני המשפחה שמחו לקראתו ושאלו אותו לשלום כל קרובינו. פתאום ראיתי שכלם קדרו ותוגה כסתה את פניהם. בשפה רפה ספר שיומים לפני טיסתו נפטר דודי החביב גדליהו ז"ל, שכל כך השתוקק לבוא לארץ. עבר יום השבת והעצב גבר בבית. נמנו וגמרו שכל בני המשפחה ישבו בימי האבל בביתנו. האבלים חלצו את נעליהם וישבו לארץ וממחרת היו מתפללים ג' פעמים ביום. באותו שבוע הייתי משכים קום כשבחוץ היה עדין חשך והייתי מעיר אחדים משכנינו וקורא אותם לתפלה. במשך הימים האלה בקרו אותנו הרבה אנשים ובכניסתם וביציאתם לא אמרו „שלום" אלא: „המקום ינחם אתכם בנחמת ציון וירושלים" ככה עבר על משפחתנו שבוע של אבל.

משה אילן (כתה ד"ב)

ד

פּוּרִים — וַאֲנִי בַּמִּטָּה

זמן רב התכוננתי לחג הפורים והחלטתי להתחפש להמן הרשע. רכשתי לי חרב גדולה מצופה כסף. היו לי בגדים צבעונים. גם נדברתי עם חברי שהוא יתחפש לאחשורוש. סדרתי לי תכנית מפורטת איך לחוג את חג הפורים ואיך להתחפש. בא חג הפורים בשעה טובה. אך לא מוצלחת, כי חליתי פתאם. התחלתי להשתעל שעול חזק ואמי מדדה לי את החום ונודע לנו שמדת חומי היא כ-38. מיד שכבתי במטה ולא נתנו לי לצאת החוצה. חבל, חבל על התכנית שבטלה ועל חגי שנשבת!

עודד גוזמן (כתה ג"א)

ה

שֶׁלֶג בִּירוּשָׁלַיִם

ביום הששי היה הדבר. אני קם, כדרכי, בשעה מוקדמת בבוקר — והנה שלג פרוש על הארץ! אמי לא נתנה לי ללכת לבית הספר, אך אני הפצרתי בה

עד שהסכימה. אחרתי רבע שעה לבית הספר והצטערתי על כך בתחלה, וכשנכנסתי אל הכתה נודע לי שלא נתנו לנו שעורים חדשים מפני שחסרו הרבה תלמידים. בכדי לשמחנו מעט ספרו לנו המורים ספורים מבדחים אך לבנו לא היה הפעם אל הספור כי אם אל החצר שבה אפשר לשחק בכדורי שלג. הבטתי פעם בפעם החוצה לראות אם לא פסק השלג, חלילה, לרדת. סוף סוף נגמרו הלמודים ושבתי הביתה. בדרך נהניתי למראה השלג הרך שירד בלי הפסקה. בבית התרעמה עלי אמי על שהלכתי ביום קר שכזה לבית הספר. היא לא נתנה לי לצאת החוצה והרשתה לי לשבת ליד החלון ולהסתכל בשלג הנחמד. בינתים שב אבי מעבודתו והביא לי ספר נאה לקריאה וישבתי בבית וקראתי כל היום.

עודד שפירא (כתה ג"ב)

מְסִבַּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֲדָר

בראש חדש אדר נערכה בבית ספרנו המסבה השניה בסדרת מסבות ראש החדש. בכוס השמחה שלנו נמזגה הפעם טפת מרה: הגב' הנרייטה סולד, אם הנוער, אשר עמנו על כל הסתדרויותיו כה העריצה, נפטרה. מנהלנו הספידה במלים נרגשות, וספר בקצור את תולדותיה ופעולותיה הרבות למען עמה וביחוד למען הדור הצעיר. אחרי נאום ההספד נגשו המבצעים לתכניתם כפי שנקבעה מראש. כתה אחת הכינה חבורים על כל מאורע שארע בחדש שעבר תחת הכותרת, „ממאורעות החדש". הם ספרו על פרס טשרניחובסקי, על פרץ סמולנסקין, על מאורעות המלחמה ועל פעולות הקרן הקימת לישראל בחדש שבט. התלמידים קבלו בתשואות את הודעתו של מורנו מר דובשני, שעד עתה, נטעו בכספי תרומות בית ספרנו 110 עצים.

תלמידים סכמו את פעולות הקק"ל ביחוד ביעור הארץ. בחדש טבת החלו בנטיעת שני יערות, האחד: „יער גוסטב" לכבודו של גוסטב מלך שודיה חסיד אומות העולם, שפתח את שערי ארצו לפליטים שברחו מידי הנאצים ימ"ש. השני „יער האם", אשר בו יוכלו כל בן ובת להנציח את שם אמם בנטיעת עץ לשמה. בקשר לנטיעת יער זה, קרא אחד התלמידים את השיר של ח. נ. ביאליק „אמי זכרונה לברכה".

אחד מהתלמידים, סקר את מצב המלחמה בכל החזיתות וסקירתו היתה מענינת.

המסיבה נסתימה בפרסום סכומי התרומות ע"י הכתות לקק"ל ושתי כתות התחרו זו בזו בשל המקום הראשון, וקנאה זו רצויה כי קנאת תורמים תרבה שטחי אדמה ועצים. בהשואה למסבה של החדש שעבר הורגשה התקדמות רבה. התלמידים הקשיבו בהתענינות לתכנית המגוונת והמענינת.

יצחק עפרוני (כתה ח"ב)

בְּרִיאוּת הַתַּלְמִיד

נפש בריאה בגוף בריא

אַחֲרֵי מִטָּתָהּ שֶׁל נְשִׂיאַת „אֲגוּדַּת הַבְּרִיאוּת"

כחבר „אגודת הבריאות" בבית ספרנו, אני נכנס יום יום לחדר האחות ורואה אותה יושבת על כסאה, ליד שלחן עבודתה, ומעל לראשה מזדקרת תמונת אשה, תמונה לא גדולה ביותר וללא שם תחתיה. שערות האשה לבנות כלן ופניה חרושים קמטים רבים. אולם כל הבעתה אומרת מרץ עלומים ורצון ההקרבה. זאת היא תמונת הנריטה סולד ז"ל. אם הנוער העברי ויוזמת רעיון „אגודת הבריאות" בארץ. כל חייה היו קדש לעמה ולילדיו. מימי ילדותה ועד ימיה האחרונים עבדה בלי ליאות לטובת הצבור. ימים מעטים לפני פטירתה נסה רופאה לעודדה ואמר: „עוד מעט יעבר החורף וימי האביב יגיעו ואז תתרענני ותבריאי." אך היא ענתה: „לא, איני יכלה לחכות עד האביב ועליך להבריאני קודם לכן כי עבודה רבה, שאין לדחותה, מחכה לי". כה דברה האשה בת השמונים וחמש. כי בכל חייה לא ידעה בטלה, וגם בערב ימיה היתה שקועה בעבודתה החשובה. אנו, חברי „אגודת הבריאות", צריכים להתגאות ששמנו חלקנו בין מגשימי רעיונה הגדול, שהגדולים יהיו מטפלים בקטנים וידאגו לנקיונם ולמצב בריאותם. בשנים האחרונות הקדישה את כחה להצלתם של ילדי ישראל וילדותיו מן התופת הגרמנית והעלתם אלינו משם ותהי להם לאם מסורה ונאמנה והם היו לה לבנים ולבנות ואהבוה.

אכן יאה לה השם, שנתן לה—„אם הנוער העברי".

זכרה ישאר חרות בלב עמנו לעד.

מיכאל ישעיה (כתה ח"א)

סְפָרִים רָעִים וּסְפָרִים טוֹבִים

באחד מימי החפש ישבתי בבית וקראתי, להנאתי, ספור מחיי הַבַּלָּשִׁים שרִתְּקני אליו כֻּלִּי. בשעת קריאתי פנה אלי אבי ואמר; „כלום לא מצאת לך ספר אחר לקריאה? אין לי כל ספק בדבר, שמוריך אינם מרשים לך לקרא ספרים פסולים מסוג זה". הבטתי אל אבי בתמהון ועניתי לו: „אבא, זו הפעם השניה שאני שומע מפיך, שאינך שבע רצון מספרים אלה ואיני מבין מדוע אתה מותח גזר דין קשה עליהם. כלום אינם מענינים או חושש אתה שמא ישפיעו עלי לרעה? אדרבא, באר לי: על שום מה אתה מתנגד לספרי הבלש היפים בעיני כל כך"? ענה אבי ואמר לי: „אכן, שמח אני שפנית אלי בשאלה זו ועכשו אענה לך: דע לך, בני, כי הספר הוא חברו של האדם, וכשם שחיב אדם לקנות לו רע טוב וישר ולהזהר מפני רֵעַ רָע, — כך חיב הוא להזהר מפני ספר רע העלול לקלקל את טעמו של הקורא הצעיר וללמדו מדות מגונות. הספור הטוב, השיר הנאה והמאמר המסביר מלַוים אה האדם תמיד ומדריכים אותו בדרך טובה וישרה. הנה שאלתני: מה חסרון מצאתי בספור בלשים? הבה אגיד לך; ספור מסוג זה כתוב בלשון זולה ומשובשת ולעתים קרובות גם מבולבלת. ספור זה בדוי הוא, מיוסד על שקר, שאין לו רגלים, ואינו פרי דמיון פיוטי טהור כאגדה נאה, שהפיטן יוצר לו מתוך רגש ורוח חזון הבאה עליו בשעת כתיבה. ואל נא תחשב שאיני חושש מפני ספרי הבלש שאתה קורא בהם. אין זה צחוק. אני בטוח כמעט, שספרים פסולים אלה ישפיעו עליך לרעה ברב או במעט. הייתי רוצה מאד שתחדל מקרא בהם ותקרא בספרים טהורים, שנכתבו בידי סופרים ומשוררים בעלי כשרון וטעם. כיום, ברוך השם, אין הילד העברי חסר ספר טוב ועתון משובח, לכך דאגו ההוצאות העבריות „דביר", „אמנות", „מסדה" „יבנה" „עם עובד" והוצאות אחראיות אחרות שבמקרה שכחתי ברגע זה את שמותיהן. יש לנו סופרים עברים מצוינים רבים, כן ירבו, שיצירותיהן הן לברכה לנו ונער עברי חיב להגות בהן וללמד מהן דרכי אמת ויושר ולשון טובה ויפה. הוא אשר אמרתי: הספר הטוב הוא חברו הנאמן של האדם ומי אדם בר דעת יבחר לו לחבר באיש נבוב וצבוע?" דברי אבי, שנאמרו בנחת ובתבונה, עשו עלי רושם חזק, באשר נוכחתי כי צדקו מאד. ולמן היום ההוא חדלתי מקרא בספרי בלשים ואני קורא בספרים טובים ונהנה מהם.

מנחם חרוץ (כתה ח"ב)

סְפָרִים חֲדָשִׁים

„ילדים מוצלים" מאת ברכה חַבַּס „שחרית", הוצאת „עם עובד", ת"א תש"ה.

ספר מזעזע, ספר כתוב כלו בדם ובדמעות, הוא ספרה של ברכה חבס. קראתיו וחזרתי וקראתיו ואיני יכול לשכח את כל המוראות והבלהות שעברו על ילדים עברים, ילדים כמונו, בארצות הגיהנום הנאצי. אוי, מה רבים הם סבלותיהם וענוייהם של אחינו אלה עד שזכו לדרך על אדמת המולדת! מדי קראי בדפי הספר חרקתי שן וקללתי את הנאצים, תלמידי היטלר הרשע, ימח שמו וזכרו, מרצחי עמנו. נערה אחת מספרת שברחה מפולין בסוף שנת 1939 לעיר אחת, שבאוקראינה, ושם עבדה בבית חרושת והשתכרה ללחמה. פעם נאספו עפ"י פקודת הנאצים כל תושבי העיר היהודים למקום מסוים ושם הרגום המרצחים והשאירו בחיים רק עשרים ילדים וביניהם היתה גם היא. המרצחים נתנו להם אתים וצוום לחפור לעצמם קברים שבהם נקברו כל ההרוגים ואחר לקפץ לתוך קבריהם הם. אבל כשגמרו לסתם את הקברים הגדולים לא המיתום, אלא העבירום למחנה רכוז. הנערה נמלטה מן המחנה ובאה לעירה אחת ועבדה שם כמשרתת ואחרי יסורים רבים הגיעה לארץ ישראל. לא פחות מחריד הוא ספור קורותיו של הנער מוניק. לאחר התחלת המלחמה כלאו את כל היהודים שבעירו בגטו והוא גר בחדר קטן ביחד עם תשע נפשות והדחק והמחנק היו נוראים ממש. מן הגטו שולחו כולם למחנה ההשמדה והוא הצליח להמלט ולעבר את הגבול הסלובקי ולהגיע להונגריה ואחר טלטולים והרפתקאות רבים זכו לעלות לארץ ישראל. שני האחים אפרים ומנשה מספרים, שבשעת הפצצת כפר מגוריהם נהרגו רבים מבני משפחתם והם נמלטו לעירה קרובה, נתפשו ושולחו לסיביר למחנה רכוז לפליטים. חייהם היו קשים מנשוא והם נעשו לילדי רחוב וניזונו משירי האכל של המסעדות ואחרי סבל רב זכו להגיע ארצה בדרך נס. הבאתי בקצור נמרץ ספוריהם של ארבעת עולים, אך גם קורותיהם של שאר הילדים והילדות הנזכרים בספר, מענינות מאד. הילדים והילדות האלה נגאלו וכיום הם דומים לילדי ארץ ישראל במלבושיהם ובמראה פניהם הטוב. רובם עובדים בחריצות כפים ואנו פוגשים אותם בשעה שהם עובדים ברפת, בלול ובעבודות חקלאיות והם שמחים ומאושרים. ורק רעיון נוגה משבית את שמחתם: הם אמנם נצלו אך מהו גורל הוריהם וקרוביהם החיים עדיין בחשכת הגלות? היזכו גם הם להגאל ולבוא אליהם ארצה ישראל?

גדעון לרמן (כתה ז"ב)

מִקָּרוֹב וּמֵרָחוֹק

(ידיעות שונות)

— תנועת ההתנדבות לחי"ל (חטיבה יהודית לוחמת, בריגדה יהודית) גוברת מיום ליום. רבים מתלמידי בתי הספר התיכוניים שהתנדבו העברו כבר למחנה האמונים וקוראים משם לחבריהם מבני הנעורים ללכת בדרכם. הבריגדיר של החי"ל מר בנימין, שבקר בסוף שבט בתל אביב, מסר ב„קבלת הפנים" שנערכה לכבודו, פרטים מענינים על חיי החילים העברים ועל התפקיד הלאומי הגדול שהוטל עליהם.

— בא' דר"ח אדר נפטרה המנהיגה הלאומית הישישה הגב' הנריאיטה סאלד ז"ל, בשנת השמונים וחמש לחייה. בהלויתה השתתפו קהל מעריצים רב. בין הבאים לחלוק לה את כבודה האחרון היו ראשי המוסדות הלאומיים, נציגי השלטון ובאי כח הישובים העברים שבארץ.

— הרבנות הראשית לארץ ישראל, בשתוף עם רבני העולם, הכריזה על שבעת ימי אבל לעם ישראל, החל מכ"ג באדר ועד כ"ט בו. ימי אבל אלה נקבעו לזכר בני עמנו שנהרגו בידי הנאצים וגרוריהם ימ"ש ולשם קריאה גדולה למצפון האנושיות להחיש ישע והצלה לשארית ישראל.

— לאחר מאמצים רבים מצד „הסוכנות היהודית לארץ ישראל" פרסם מיניסטר המושבות מר אוליבר סטנלי הודעה רשמית. שכל הפליטים שבמאורוציוס שמספרם מגיע ל-1200 נפש יורשו לעלות לארצנו.

— ביום י"א באדר מלאו כ"ה שנה למותם של יוסף טרומפלדור וחבריו וחברותיו בשעת הגנתם על תל חי. כנהוג בכל שנה, עלו גם השנה רבים מבני הנוער אל קברם המשותף של גבורינו אלה והזכירו את יום תל חי, זה שנעשה לסמל ההעפלה והגבורה בישראל.

— בתחלת פברואר התקימה ביאלטה שבקרים ועידת השלשת צ'רצ'יל, רוזוולט וסטלין ובה נקבעה סופית התכנית הצבאית למגור גרמניה ולשבירת כחה הצבאי לחלוטין ולחסול הנאציזם. כן החלט על הענשת פושעי המלחמה ועל הקמת מוסד בין-לאומי לקיום השלום.

— הידיעות האחרונות משדות הקטל מבשרות, לשמחתנו הגדולה, שקצו של הצבא הגרמני הפושע מתקרב והולך בצעדי ענק. עמי הברית הגבורים מכים בגרמנים ממערב וממזרח. במערב נכבשו כבר הרבה

ערים גרמניות ובינתיהן החשובה ביותר קֶלן על הריין, עיר זו ספגה בקרבה דם יהודי רב מאז הוסדה ועד היום. במזרח מתקדם הצבא האדום, אחרי כבשו את פרוסיה המזרחית, אל תפארת גאותם של הגרמנים ברלין, ויש תקוה שבקרוב תהיה לתל שממה. מתוך שמחה לאידם של התלינים הגרמנים אנו קוראים כיום את דברי הדובר הגרמני ברדיו ברלין: „בכל תולדותינו עוד לא היינו במצב כה חמור. אנו כה בודדים. אין מלים לתנות את הכאב שבלבנו, כשאנו נאלצים למסור לאויב כל כך הרבה מאדמתנו האהובה". ורדיו מוסקבה מסים כל בשורה של נצחון רוסי במלים: „מות לפולשים הגרמנים!"

— בועידת הפועלים הבין לאומית שנתקיימה זה מקרוב בלונדון השתתפו גם שלשה צירים מארצנו. החלט בה לחדש את הָאִינְטֶרְנַצִיוֹנַל של הפועלים. יש לציין את עמדתה החיובית של הועידה לענין ביתנו הלאומי בארץ. לאחר וכוח ממושך החליטה הועידה לעֲזֹר לנו בהמשכת בנין ארצנו למען תשמש מקלט בטוח לפליטי ישראל. מיחסים חשיבות רבה להצבעתם של צירי רוסיה לטובת ההחלטה הזו.

עצמוני יהודה, פורמן אמציה (כתה ח"א)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

—בכ"ד בשבט נערכה ע"י ועד ההורים החדש מסבה נאה למורי המוסד. החבר מר יהודה דבוסיס הרצה הרצאה מענינת, שנושאה היה בעיות חנוך חשובות בהוראת התנ"ך. בוכוחים השתתפו מורים והורים. ההורים האמנים הכנר מר פרנקל והזמר מר מרסל נאה השמיעו כמה פרקי נגינה וזמרה מצוינים שערבו לאוזן השומעים. המסבה שנערכה בטוב טעם ננעלה ע"י היו"ר מר ד"ר קורקידי והובעה משאלה לערך פגישות-חנוך מעין זו מזמן לזמן.

— בר"ח אדר נתקיים באולם „אהל שם לתלמידים" כנוס ר"ח. המנהל מר מ. אילן פתח את הכנוס באזכרה לגב' הנריאטה סולד, ידידת ביה"ס. מקהלה ביה"ס בנצוחו של החי' מר מונסון שרה בהצלחה שירים יפים. תלמידים קראו חבורים מעניני היום. לאחרונה נמסר דו"ח על פעולות התלמידים לקרן הקימת במשך החודש שעבר ואחרי שירת „התקוה" ננעל הכנוס השני בחורף זה.

— קבוצת תלמידים עוסקת בחזרותיה האחרונות על ההצגה „עין הנעורים" (אגדה מאת מרדכי מיכאלי) המומחזת ומבוימת ע"י מר דוד אופיר. המוסיקה והנצוח ע"י מר לבנין. המחזה יוצג ביום ה', א' בניסן, לפני הצהרים בשביל תלמידי הכתות הנמוכות ובערב — לכתות הגבוהות. במוצא, שבת יוצג המחזה להורים.

—גליון א'-ב' „חברנו". המוקדש לנשיאנו הפרופ' ויצמן, הגיעלידיו וביה"ס קבל ממנו מכתב תודה, שבו הוא מבקש להודות בשמו לכל התלמידים על ברכותיהם הנאמנות ליובלו השבעים.

— ביום ב' ה' בניסן יפסקו הלמודים לפגרת הפסח ויתחדשו ביום א', כ"ה בניסן,

עצמוני יהודה, פורמן אמציה (כתה ח"א)

חִידוֹת מִלּוּאִים

א.

א. תֵּן		ב	
ב. חֹמֶר לְבִנְיָן		ל	
ג. כְּלֵי נִגּוּן		ב	
ד. בַּת פַּרְעֹה		ג	
ה. מְצוּקָה		ר	
ו. ...זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ		ג	
ז. שָׁאוֹן		ע	
ח. דַּקָּה		ג	

אם תצרפו את אותיות הטורים א, ג, מלמעלה למטה, תקבלו שמות שני אנשים הדומים זה לזה במעלליהם.

מנחם חרוץ (כתה ח"ב)

ב.

א. הַכֵּה, דוּשׁ		ב	
ב. יָשְׁבוּ		ר	
ג. ... יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם		ב	
ד. ... יַאֲמִין לְכָל דָּבָר		ת	
ה. מִן צִפּוֹר		י	
ו. שְׁלִיחַ צִבּוּר		ז	

צרפו את האותיות שבטורים א, ג, וקראו מלמעלה למטה ותמצאו שם חג גדול ואת יומו הראשון.

אברהם בראון, דוב גרינברג (כתה ח"ב)

בְּרָכוֹת

אנו מברכים את רעינו היקרים:

חרוץ מנחם, בן משה יצחק, ברונשטיין בנימין, גרינברג דוב, חיימוביץ אשר, לוי דוד, פרלמן יצחק, צפניה יהושע, בן שלום יאיר, ברוך נסים, דיסקין משה, לנגרמן יוסף, נחמיאס אבנר, עפרוני יצחק, פורמן אמציה, שולברג עמוס, שפירא משה.

במלאת להם י"ג שנה

עלו והצליחו כל ימי חייכם

תלמידי הכתות ח' ומוריהם

ברכה נאמנה

לחברינו אדליץ שלמה, הרגיל אברהם, חביבי שמעון, מזרחי יעקב, ניסן נסים, סגל אהרן, עובדיה דוד

ליום הכנסם למצוות

היו בנים נאמנים לעמכם ולארצכם

תלמידי הכתות ז' ומחנכיהם

דפוס ש. רוהלד ירושלים

שנת העשרים וחמש (גליון 211—209) ירושלים, אייר-תמוז, התש"ה גליון ה'-ו'-ז

חֲבֵרֵנוּ

יוצא ע"י תלמידי ביה"ס תחכמוני בירושלים

עלון חדשי

גליון חֲצִי הַיּוֹבֵל שֶׁל „חֲבֵרֵנוּ"

מנהלנו היקר הרב ר' **מרדכי אילן** שליט"א,

שא ברכה

ליום מלאת לך ששים שנה וארבעים שנה לעליתך לארצנו הקדושה יהי רצון שתאריך ימים ותזכה לעמד עוד שנים רבות בראש בית ספרנו ולהגשים בו את כל תכניותיך ושאיפותיך הנעלות.

באהבה נאמנה

מוקיריך

תלמידי בית הספר ומוריהם

מעמק הלב אנו מברכים אותך, עתוננו הנחמד, חברנו הנאמן „חברנו", במלאת לך

עשרים וחמש שנים

חברנו היקר, יקרת לנו מאד ואנו מודים לך על כל הטוב והיפה אשר אתה נוטע בלבנו זה כימי דור אחד, יהי רצון שנזכה כלנו לחג את חג יובלך השלם בימי אושר לעמנו, עת ישב כלו שקט ושאנן בארצנו הגאולה והמשוחררת

אוהביך ומוקיריך

תלמידי בית הספר

יעקב אורלנד / ל„חברנו" ביום חגו

עשרים וחמש שנים עברו עליך, „חברנו", ועשרים ואחת שנה מאז ראיתי בין טוריך את פרי עטי הראשון.

עודי זוכר כהיום את ראשיתך, את רֵעַי — סַדָּרֶיךָ, אותו חדר אָפֵל, עם תיבותיו האפורות, ברחוב החבשים, ששימש בֵּית הַיּוֹצֵר שלך. את הדיו הכחולה של גליון כ׳ בתמוז: את מורי הגבוה והגָּרום, ב״צ גולדצויג ז״ל, עם קולו הצרוד ומשקפיו הפוזְלִים שמאחוריהם להטו עינים אוהבות וחרדות, כשהוא מהלך אֵילך ואילך לבקש „מתנדבים" לסידור האותיות. ומוֹרִי האחר, רך המזג ורַב הטעם, עם מגבעת הקטיפה בראשו, עם לבו החם וחיוכו המאיר, א. ארגמן ז״ל, בבקשו ממני „חבורי" לט״ו בשבט, כדי להדפיסו בין עלעליך. ואף אותו אני זוכר, את מורי לדברי הימים, מ. מיכאלי יבדל לחיים, העורך והעושה אור־תך מראשיתך ועד היום, כצאתו, רב חשיבות, מחדר המורים ואני רץ אחריו לשאלו מה-גורל יעד ל„חִבּוּרִי", אם לדפוס ואם ל„סל המערכת".

האבוא למנות שבחיך ביום יובל? לדבר בך נכבדות ולהגיד תהלת תועלתך בשער? — רבים הם, מיוחדים הם, נכבדים הם. לא אומר כולם בפניך. ומקצתם: — שהיית אֳמֶן ראשון לגָרנות נעורינו העבריים, שהשפעת עלינו חסדה המבורך של לְשׁוֹן-אבות ולמדתנו לכבד ולשקול כל אות כתובה. אפשר אין אתה יודע „חברנו", אבל היה היית עתון הנוער היחידי והמיוחד במינו בארץ הזאת, בתמימותך הנפלאה וברוח אלהים שרחפה עליך. אחריך הלכו רבים, אבל אתה היית הראשון, כובש הנתיבות, סולל הדרך.

וביום מועד זה, לאחר עשרים וחמש שנים, עת רבים מאתנו, קוראיך ו„סופריך" בעבר, כורעים תחת נטל החיים ומזקינים יום אחר יום ושעה אחר שעה—נותרתָ אתה צעיר ויפה-אונים כמאז, תמים-דעת ורב אמונה.

ולי, ידידך הותיק והנאמן, אין ברכה אחרת בעבורך היום, בלתי אם זו:

מי יתן והוספת לשאת לאין קץ את תפארת הנעורים הנצחיים שעליך, מבלי דעת זקנה לעולם.

אברהם חיים אלחנני / בית ספרי

הרשוני, קוראים וחברים צעירים, לעשות לפניכם ביום חג זה, מעין חשבון נפש: מה היה לי בית הספר „תחכמוני" בשחר נעורי? „חשבון־נפשי" זה לא היום עשיתיהו. אני נושא אותו עמי זה למעלה מעשרים שנה. אלה אינם „זכרונות של ימים ראשונים" בלבד; ציוני דרך הם לחיי אדם. סגולה יקרה לבית ספרנו: הדורך על מפתנו תריהו נקשר אליו ברחשי אהבה. זכורני, בסוף המלחמה העולמית שעברה החילותי תלמודי „בחדר תורה תחכמוני" בהמצאו ברחוב אגריפס. לא עברו ימים רבים ואנו „הוגלינו". כעבור שנה, עם הנצחון, חזרנו לירושלים וראשית דרכי היה לבית ספרי, אשר עבר בינתיים לרחוב החבשים, לבנין מרווח עם מגרש גדול סביב. היה זה, דומני באחד מימי חנוכה. הגשם ירד בלא הפוגה. כל התלמידים הצטופפו באולם התחתון ושחקו „והרעישו עולם". צלצל הפעמון, צורפתי לשורת התלמידים בכתה א׳ ונכנסתי לכתה. מן הצד עמד המורה המחנך מר א. א. אורי (קוטנר בימים ההם), דורך בעוז במגפיו. ומאז, במשך השנים הראשונות, ארבע או חמש שנים, לא נפרד המחנך מאתנו. יום יום העשיר את נפשנו ודמיוננו, בספורי התורה עם פירוש רש״י, בשירים ובטיולים. ביחוד אהב מר אורי את הטיולים על „הר הצופים". כאן היינו מִשתטחים על הדשא, בין עצי האורן, ומשקיפים אל מרחבי מדבר יהודה, אל ההרים העטופים, היורדים תלים תלים ל„ים המלח". ומורנו מצביע לפנינו כיצד עבר את השטחים הרחבים האלה ברגל בהיותו בגדוד העברי. מר אורי אהב מאד, וסבורני שאף היום לא פגה אהבתו זו, להרי ירושלים סביב. מדי פעם לקחנו לטיולים ארוכים בסביבות מוצא וקרית ענבים וקטפנו פרחי „דם המכבים". איזו חויה עמוקה ורגש גאוה מלא את לבנו בבחרו קבוצה מבין התלמידים (ואני בתוכם) כדי להפיץ את סרט הקרן הקימת. באיזו חרדת קודש שוטטנו כל היום מהבוקר עד הערב, אגרנו פרוטה לפרוטה עד שמלאנו את הקופסה קודש לקרקע. מר אורי הוא שנטע בלבנו את האהבה הראשונה לאדם ולמלאכה, לעץ ולצומח. „תורה ועבודה" כרכן למשמעות אחת. זכורני יום אחד, הראשון בשבוע היה זה, ומר אורי נכנס למחלקה כשעיניו אדומות וכולו מלא צער. עד מהרה נתברר הדבר: הוא גלה שאחד מתלמידיו ישב בקרן רחוב, ביום ששי שקדם לו, וצחצח נעלים לעוברים ושבים; המחנך לא יכל היה להבליג על „משלוח יד" זה. הדבר העליבו ובו ביום לקח את התלמיד וכתת רגליו מבית מלאכה לבית מלאכה עד שסדרו במקצוע מועיל, במלאכה מתוקנת הנותנת פרי. ועד היום משפוגש אני אותו חבר והוא שמח ומאושר בחייו—הנני נזכר בזכותו של מר אורי אשר „הציל נפש אחת מישראל". הדמות השניה שנחרתה בלבי היא דמותו של מר אִילָן, מנהל בית הספר. מר אילן היה והוא הנו יותר ממנהל, הוא חבר טוב. כמה קשה היה בימים ההם לשלם שכר למור! ומר אילן לא-דחק, לא הציק לתלמיד שלא יכל לשלם שכר לימוד. בסבלנות אבהית חדר לנשמת הילד, חקר את תנאי קיום המשפחה ובחיוך כובש על שפתיו קבל כל מה שהשיגה יד משפחת התלמיד. הנני זוכר את מר עַשְׁבִּי כשהוא משכים קום בוקר-בוקר ושוקד שתלמידיו יהיו בריאים בגוף וברוח. לפני התחלת הלמודים הדריכנו בתרגילי התעמלות, „במשיכת חבל", במשחקי כדור וראשית מגמתו בכל שיעור היתה להורותנו „דרך ארץ", מדות מתוקנות בחיי אדם. מר אבישר חבב עלינו את הצומח ומר נִייּמָן הקנה לנו את „פרקי אבות" הנפלאים, מר סנדק למדנו משנה בהתלהבות ומר אילן תלמוד, מר מ. מִיכָאלִי הרווה את דמיוננו באגדות נפלאות אשר כבשו את לבנו, מר דובשני לימדנו „כתיבת הארץ", ומר גוֹלדצוייג, זכרונו לברכה, הקנה לנו תורת החשבון.

אך, לא רק באלה התברך בית ספרנו. כל

האוירה שחפפה עליו השרתה עלינו רוח של התלהבות והתפעלות, מסירות ושמחת חיים. זכורני מה גדול היה אותו יום בהופיע הגליון הראשון של „חברנו", זה העתון שחברי במחלקה השתתפו בו, שחברי סדרו את את אותיותיו! חברי הם שרכשו להם ידיעת מלאכה אחר למודיהם, נגרות וכריכת ספרים. כמה עמל וטורח הקריש מר לְבָנוֹן היקר כדי להקנות לנו מטעם של צלילי מוסיקה, בתזמורת, בהצגת אופירות ובזמרה.

רבים מכם, חברי הצעירים, היושבים עוד על ספסל הלמודים לא תתפסו אולי קטעי זכרונות אלה, כאילו „מובנים הדברים מאליהם". אך בעוד מספר שנים תדעו להעריך את גרעיני הברכה אשר נטעו בבית ספרנו, גרעינים שהצמיחו בקרבנו את „עץ החיים" ומפירותיו אנו נזונים כיום. לא תמיד היו אמנם חיי בית הספר ורודים ויפים, היו גם ימים שנהגנו בהם קלות ראש בשעת לימודים, אך כל אלה נשכחו מלב. החינוך הטוב ניטע בנו, הכה שרשים עמוקים, כ„יין משומר" הוא לנו. אשרינו ששאבנו מים זכית ממעין חיים זה.

כה לחי, בית ספרי!

מנשה דבשני / ל„חברנו" לחג חצי יובלו

יחד עם כל תלמידי בי״ס „תחכמוני", מוריו ובוגריו, הנני משתתף מקרב לב בחג חצי היובל של העתון „חברנו" שהנו באמת חָבֵר נאמן ומעודד לכל קוראיו הצעירים. זכורני, באיזה כליון נפש הייתי מחכה מדי פעם לקראת „חברנו" ויום הופעתו היה לי ליום חג. יודע אני היטב כמה המריץ העתון אותי ואת חברי לשפר את כתיבתנו ולעשות את המאמצים הגדולים ביותר למען נזכה לראות את פרי עטנו מודפס ב„חברנו".

„חברנו" משתדל לטפח את רגשי הטוב והיפה שבלב הילד ולהקנות לו מדות נאות ותכונות נפש אצילות ועי״ז הוא עוזר בהרבה לעצוב אפים של קוראיו. העתון מחנך את תלמידיו להערצת הלשון העברית וספרותה ומפתח בהם את האהבה לעם, לארץ ולרוח האומה על כל גילוייה.

עשרים וחמש שנה בחיי עתון הרי זה מאורע וביחוד בחיי עתון תלמידים, הניזון אך ורק מפרי עטם של הילדים עצמם. וטוב הוא שקיים עתון כזה המוכיח, כי יש אפשרות להפיק ממוחם ומלבם של נערים רכים יצירת רוח מקורית היונקת מלשד ההרגשה הבלתי אמצעית של הנוער ותומת נפשו.

ולמורי, עורך העתון, יֵאָמֵר: שא ברכה נאמנה על שלא חשכת עמל ויגיעה והשקעת כל כך הרבה מרץ, זמן ועבודה במפעל צנוע ויקר זה, שנועד להקנות לילדי ביה״ס „חבר" נאמן בשעת שמחה ובשעת צרה כאחת.

יהי רצון שהעתון ימשיך להופיע בקביעות בעריכתך הברוכה ושדבריו-דבריך ישאו פרות משובחים בלב כל קוראיו הצעירים היקרים!

אליעזר איש ירושלים / אתמול, היום, מחר

היו ימים — ואני תלמיד בבית־הספר „תחכמוני".

היש משהו נפלא יותר מתקופת הילדות? „תור השירים, גיל עלומים, ויפות ילד, ילד תמים!" זו התקופה שעברה-חלפה כבר ואיננה, אולם השאירה את רשומיה לימים שלאחריה. תקופת־חיים ראשונית, יסודית, אשר השתיתה את המסד עליו נבנו ונבנים טפחות ההתבגרות וההתבַּגְּרוּת. ואני זוכר, זוכר היטב, דמויות ומאורעות אשר הוו את תוכן חיי, אשר סייעו לכמיהותי—חלומותי ואשר שמשו סעד ומשען בימים שהיו ולא נס ליחם עוד היום.

הווים ימים — ואני מורה בבית־הספר „תחכמוני".

אכן, נתפתח בית־הספר ויגדל. כמה וכמה פנים מוכרות, של מורים ותלמידים, אינם יותר אתנו; ולעומתם נִתּוֹסְפוּ אחרים ופנים חדשות נראות בו. ואף־על־פי־כן נשתמר צביונו המיוחד של בית־הספר שלנו, שבדומה ליין־שמורים ישן לא רק שאינו מאבד טעמו אלא אפילו משביח והולך במרוצת העתים. ולאו מילתא זוטרתא היא: הישן והחדש, מקורות היהדות ומכמני מסורתה, נתלכדו בו יחדיו עם רצון ההתפתחות והיצירה המתקדמת.

ויהיו ימים — אשר לי — לעתיד פתרונים. ברם, אשר לבית־הספר — עתידו מובטח לו, כי עברו המפואר הקנה לו מסורת משל עצמו, שחיוניות של הלכה ומעשה יוסיפו לו נדבכים איתנים במפעל החנוך העברי בארצנו בכלל ובירושלים בירתנו בפרט.

ולבסוף, יורשה־נא לי לציין ולהדגיש דבר אחד שהוא בבחינת „בנין אב" לחיי בית הספר, לתולדות היוצאים מחלציו. כוונתי היא לִמִשְׁפַּחְתִּיּוּת! אמת: מהווים אנחנו כולנו, המייסדים וההורים והמורים והתלמידים והבוגרים והידידים והעובדים, מִשְׁפָּחָה גְּדוֹלָה, שבית־אב אחד לה — בית־הספר „תחכמוני".

ובזכותה של משפחתיות זו יסולח נא לי אם אפסח הפעם על הרבה מאורעות ושמחות בחיי מוסדנו ואזכיר עתה רק שני יובלות בלבד, שני יובלות, שמשפחת בית־הספר חוגגת בימים אלה: האחד — יובלו הכפול של מנהלנו היקר, ראש וראשון למשפחתנו, ר׳ מָרְדְּכַי אִילָן, במלאת ששים שנה לחייו וארבעים שנה מיום עלותו ארצה. והשני — היובל, שלו מוקדש הגליון הזה: עשרים וחמש שנה לעתון תלמידי בית-הספר — „חַבְרֵנוּ", זה החבר, האח, שכאז כן היום הוא משמש במה נאה לבטוי-עצמי לכל התלמידים, באי בית-הספר, ומחנך אותם לאהבת הטוב והיפה שֶׁבַּבְּרִיאָה. ויובל זה הוא גם חגו האישי של עורכו למן היום הראשון ועד היום הזה, מר מרדכי מיכאלי. שָׁקַד מורנו במלאכתו זו וקנה לו זכות של עורך עתון התלמידים, שהתמיד יותר מכל עתוני הילדים שיצאו לאור בארץ-ישראל.

מיטב הברכות והאחולים למנהל ר׳ מ. אילן ביובלו ולמורנו ביובלו של „חברנו", יציר כפיו ובן טפוחיו. וממני — ברכה כֵּנָה, שהכטחה בצדה, להטות שכם ולסייע בידכם ובידי כל העושים והמעשים בבית-ספרנו להתפתחותו ולשגשוגו.

ר א ש ו נ ו ת *)

דֶּרֶךְ "חֲבֵרֵנוּ"

חנני להציג לפניכם, ידידי היקרים, חבר, אשר בודאי תקבלוהו בזרועות פתוחות. חבר זה יענינכם בספוריו היפים, בבדיחותיו וכידיעותיו השונות אשר יביא לכם פעם בפעם.

„חברנו" זה יהיה פרי עטם של כל תלמידי בית ספרנו, למן הקטנים ביותר ועד תלמידי הכתה העליונה. חבר טוב יהיה „חברנו". לפניו תביעו את כל אשר עם לבבכם ולפניו תביאו את שאלותיכם, את ספקותיכם והוא יענה לכם כענות חבר לחבריו, אף הוא יחוה את דעתו לפעמים על השאלות המעניינות אותנו, התלמידים. אחת לשבועים יתראה אתנו „חברנו", ואתם, אחי, קבלוהו נא בסבר פנים יפות ואל נא תשימו לב לדל מראהו החיצוני. בימי בקוריו הראשונים לא יהיה לבושו הדור ביותר, כיאה לו ולנו, אולם במדה שנרבה לטפל בו, בה במדה ישתדל אף הוא להשתכלל עד היותו לכלי מחזיק ברכה באמת. אל יחסר גם אחד מתלמידנו בבטחנו זו הקטנה.

היו נא, חברים, חברים נאמנים ל„חברנו" הנאמן.

(גליון א', שנה א', י"ד באדר א', תרפ"א)

מרדכי אהרן הלפרין (כתה ח')

אֲרוּחַת הַצָּהֳרַיִם

(מזכרונות המלחמה)

אחרי עמל ויגיעה, התרפסות והשתדלות, קבלתי את הרשיון ממנהל הת"ת להספח אל הילדים המקבלים את ארוחתם בצהרים ע"י ההנהלה. הארוחה הראשונה! כמה קשה היה לי לאכלה... הנני נזכר בימים ההם, שנתים אחרי פרוץ המלחמה. אני יושב בחדר מלמדי ועוסק בתורה, והנה נפתחה הדלת ואיש אחד נכנס. הוא נגש אלינו ואמר: „באתי לרשם את כל הילדים הרוצים לקבל ארוחת צהרים חנם". הרבה ילדים נרשמו, ורק אני הורדתי את ראשי ולא פניתי אליו כי ירשמני. האיש פנה אלי וישאלני: „ואתה, רצונך להרשם?" לא עניתי לו דבר כי בושתי להביט אליו. „האני, אני ארשם? — אמרתי לנפשי—מי מרשה לו להעליבני כל כך? לא. לא ארשם!" האיש הביט אלי כמחכה לתשובתי וכשראה כי אינני עונה לו, פנה אלי שנית:

„אין כאן בושה, חביבי. אדרבא, אני חושב שלא תעלב כלל. מכיר אני את אביך הנכבד ויודע אני שלא לפי כבודו הוא שבנו יהיה בין מקבלי התמיכה, אך כשאין, מה לעשות? אביך הטוב אינו יכול לפרנסך, ומה מסך יהלך אם תקבל את ארוחתך, מדי צהרים בצהרים, וארוחה שמנה דוקא, ארוחת בשר, כי אני, אני אשגיח עליך".

—„לא, לא, אדוני"—עניתי כשדמעות זלגו מעיני— „איני יכל לשבת ולאכל לחם חסד לעיני כל"...—„אל תבהל ברוחך, בני, — הוסיף האיש לדבר על לבי—„יכל אתה לקבל את ארוחתך ולאכלה במקום שעיני זרים לא תראינה אותך".

כבשתי את פני בקרקע. ידעתי כי מאז פרצת המלחמה, הולך מצב אבי הטוב הלוך ורע, ידעתי כי גם לחם לא יוכל אבי להאכילני, מפני שאין לו, א י ן לו, אך איככה אוכל והשפלתי את כבודי ואת כבוד אבי וארשם בין „המקבלים", „בין העניים"?..

—„הלרשם אותך, בני, בין המקבלים? — שאלני האיש בשלישית.

—„לא. איני רוצה בשום אפן!"—עניתי לו בחזק— והאיש מהר ויגש אל ילד אחר וירשם את שמו.

רק שנה אחת עברה מני אז ומה רבים הם השנויים אשר באו בחיי! מה רבו ההרפתקאות אשר עברו עלי! עתה אני עומד לפני מנהל הת"ת, ככלי מלא בושה וכלמה, ומתרפס לפניו שיספחני אל הילדים האוכלים לחם חסד... עתה לא אשים לב אם מישהו יראני בקלוני. אחת היא לי! אבי מת עלי ואשאר יתום, באין תומך ועוזר, ולא נאוה ליתומים עניים גאוה...

אני מתרפס לפני המנהל והוא דוחני בקרירות רוח: „הרשימה מלאה". וכאשר זכיתי, אחרי רב הפצרות ותחנונים, לקבל את מנת חלקי—חמשית ככר הלחם—לא ידעתי אם לשמח או לבכות. לחם עני מגישים לי והרי אני עכשו ככל הילדים העניים. וכשבתי בפעם הראשונה אל שלחן זרים לאכל את ארוחת-הצהרים, הנתנת מטעם הועד לתמיכת יתומים עניים, לא יכלתי לשלט ברוחי ואפרץ בבכי חשאי ומר ודמעותי נפלו אל קערת המרק שהוגשה לי...

י. ריזים (כתה ח')

לֶחֶם

הבקר האיר. הקור דוקר. הרוח מנשבת מכל צד ואני יוצא החוצה, לבוש בגדי הקלים, למען מצוא לחם למשפחתנו.

הישמעאלים הקטנים מתגרים בי ומכים אותי ואני הולך הלאה עד בואי למקום שמחלקים בו את הלחם. שם גדול הדוחק וגם אני בין הנדחקים. היונים והישמעאלים הקונים קוראים אחרי: „יהודון", „יהודון!" אולם אינני שם לב לדבריהם ונרחף ונדחק ואיני יכול להגיע אל מחלק הלחם.

סוף סוף הגעתי אליו והוא עונה לי בקרירות רוח: „אזל הלחם". לכל היונים והישמעאלים חלק לחם ורק לי אין הוא רוצה לתת. במפח נפש אני יוצא מהדחק ומחכה בחוץ עד יעברו לפני המחלק כל האנשים. כלם קבלו ואני בא לפניו שנית ומבקש ממנו את מנת לחמנו והלה גוער בי: „לך לך, יהודי. אין לחם". שבתי הביתה רעב ולבי עלי דוי. אמי, אחותי ואחי הקטנטן מחכים לי בכליון עינים ובידי אין מאום. אחי הקטנטן שואל: „ההבאת לחם, הבאת"? אני עונה

*) החבורים „לחם", „ארוחת הצהרים", ב„מקוה ישראל" ו„רובינסון קרוזו" מובאים מתוך שני גליונותיו הראשונים של „חברנו" שנה א', תרפ"א; החבורים „אמריקה היכן היא" ו„זקני" — מתוך גליונות ג' וה', שנה ב'. בשתי שנותיו הראשונות יצא העתון בכתב-יד ובהקטוגרף בחמשים העתקות ומשנתו השלישית הוא יוצא בדפוס וב-1000—1200 טפסים.
החבור „חורבן עירי" ליעקב אורלנו, הוא יעקב אורלנד, והשיר „ברוש הרצל" נדפסו בגליונות ה' וט'—י', שנה ד', תרפ"ד.

לו בבכי: „לא, חביבי. לא הבאתי".

—„מדוע"?—מתיפח אחי בבכי.

—„לא חפצו לתת"

אחי בוכה ואמי מנחמת אותו ואומרת: „רבקה תלך". ואחותי אמנם הלכה אבל גם היא לא הביאה. בין כה וכה וזמן הצהרים הגיע ולחם אין וככה צמנו עד הערב. אמי הלכה אף היא לבקש לחם מהמחלק. חכינו לה בכליון עינים אולם גם היא לא הביאה.

אחרי שבועות אחדים מת אחי הקטן. אני, אמי ואחותי עומדים על-יד התינוק היקר ובוכים חרש. והנה בא הקברן ולקח את המת, את אחי הקטן, זה שרק לפני ימים מספר חי, הרגיש, בכה ושאל:

„ההבאת לחם, הבאת?"...

משה שפירא (כתה ז)

בְּמִקְוֵה יִשְׂרָאֵל

ביום הששי באנו, אני וחברי הירושלמיים, אל ביה"ס החקלאי מקוה-ישראל. הניע הערב. כל התלמידים הסתדרו לקבלת השבת. רק אני הייתי מהלך יחידי בחצר ביה"ס ומתביש לבוא בין יתר התלמידים המתפללים. רגעי מספר סבבתי בחצר. המחנך נגש אלי ושאל: „מה שמך, תלמיד חדש?"

— משה שפירא — עניתי לו בקול נמוך

— מדוע זה אינך נכנס להתפלל יחד עם כל חבריך?

— „מתביש אני".

— „הכנס, שפירא—אמר אלי המחנך—הכנס אל בית הכנסת. אל תבוש, כי לא הבישן למד". מני אז כנוני התלמידים בשם „שפירא הבישן". ביום הראשון לחדש שבט, אחרי הצהרים, צלצל הפעמון לצאת לעבודה. בשמעי את צלצול הפעמון חשבתי כי צלצול השעון הוא. התבישתי לצאת אל החצר ולשאל את פי התלמידים. „עירוני!" — פנה אלי איש אחד — „אל תחשוב כי אזניך שומעות את צלצול שעון ירושלים אשר בשכונת שנלר". שעת העבודה הגיעה. כל התלמידים הסתדרו לעבודה וגם אני נרחק לי ביניהם. אחר כך נגש אלינו מסדר העבודה ויקרא את שמות התלמידים.

— „שפירא — פנה אלי המסדר — אתה תלך עם קבוצתך לעבוד עבודה של ממש!" רגעי מספר עמדתי מבלי זוז ואתביש לשאל מה תהיה עבודתי והנה נגש אלי בחור גבה-קומה ושזוף-פנים ואמר: „אתה עובד היום אצלי". אני והבחור הלכנו אל הרפת ויתן לי קלשון ויאמר: „עליך להוציא היום את הזבל מהרפת. קח נא עמך, בחור ירושלמי, עוד חבר אחד ועזר לך בעבודה". אני וחברי עבדנו. פעמים רבות נכשלתי בעבודתי וחברי נחמני: „בעוד חדש ימים יתנו לך זוג שְׁוָרִים ותחרש בהם את האדמה". שמחתי מאד לדבריו וחברי הוסיף לדבר על לבי: „חזק ואמץ, חבר, עוד תראה ברכה בעמלך. עבוד ורצה בעבודה ואז כל תוכל. „יגעתי ומצאתי — תאמין". כל היום עבדתי בחשק רב ובחריצות. לפנות ערב שבתי מעבודתי עיף ויגע ואחרי אכלי מהרתי לשכב וארדם. בהרדמי חלמתי והנה אני עומד בשדות מקוה ישראל, זוג שְׁוָרִים לי ואני הולך אחריהם וחורש את האדמה כאכר מושלם.

יעקב אורלנו (כתה ד"א)

חָרְבַּן עִירִי

הדבר שאני חפץ לספר לכם, חברי, קרה בעיר טיטיוב אשר באוקראינה. פעם אחת ואני שב מבית הספר הביתה וחושב לי על ימי החפש הממשמשים ובאים ולבי שמח למחשבה זאת. עודני חושב — והנה יד נגעה בי. נבהלתי מאד. נשאתי את עיני והנה אמי ואבי עומדים על ידי ורועדים. אבי החזיק בידי האחת ואמי בשניה ונחל לרוץ ופחד נורא נפל עלי. שִׁנַּי, ידי וברכי רעדו, ובכל זאת אזרתי את כל כחי ורצתי עם הורי. בדרך ראיתי נוצרים רבים ובידיהם רובים, אקדחים וחרבות. האנשים הנוראים האלה התנפלו על כל יהודי והרגוהו. ואנחנו רואים אותם, רואים איך הם שוחטים והורסים בתים. נֵס היה שהם לא הרגישו בנו ונמלט. פתאם עמד אבי ויאמר אלי בפחד: „ברח בני, רוץ מהר מהר, אל תעמד". בשארית כחי רצתי עד שהגעתי אל בית אחד. שם ראיתי חבית גדולה. קפצתי במהירות לתוך החבית ושמתי את המכסה שעליה מעל ראשי. ישבתי בחבית ובכיתי בלחש: „אבי ואמי עזבוני, אִמָּא, אים?" בעת שבכיתי שמעתי קול יריות, צעקות ויללות. כל גופי רעד מפחד. התאמצתי לא לבכות לבל ישמעו הרוצחים את קולי. מרחוק עלו באזני קולות נוראים, בכי ילדים וצחוק. אני שומע, רועד כולי ובוכה חרש, חרש, רק לבי בוכה וקולי לא ישמע.

החבית הצילתני!

הרוצחים יצאו את העיר והשאירו בה הרס וחרבן. אנחנו נצלנו. אבל הרבה יהודים נהרגו. אחר ימים אחדים שבו הרוצחים אל עירנו ושנית החל הטבח. לאשה אחת היה בן יחיד. באו הרוצחים ושחטו את תינוקה לעיניה. הרוצחים התפרצו אל בית יהודי אחד. לו היה בן יחיד. חפצו הרוצחים להרג את האב. התחנן אליהם הבן והבקם, שיחוסו על אביו ולא יהרגוהו. שלף אחד הרוצחים את חרבו והרג גם את האב וגם את הבן. אלה שהצליחו לברח מהעיר הצילו את נפשם, אך הרבה הרבה יהודים נשארו בעיר — ונהרגו כלם. אחרי כן שרפו הרוצחים את העיר והיא נחרבה כולה. וכך היא חרבה עד היום הזה.

יהונתן אַפֶּל (כתה ז״א)

אֲמֶרִיקָה — הֵיכָן הִיא?

במשל התורכים בארץ היה המצב רע. אבי ברח מהצבא והסתתר מחוץ לעיר. אני ואחי היינו באים לבקרו ולא יכלנו להכירו. בפעם הראשונה היינו מפחדים ממנו. אבל אחר כך הסכנו אתו. רק אחי הקטן לא הכירו וקרא לו „דוד״. פעם אחת אמר אחי: „כשהדוד צוחק, נדמה לו שאבא צוחק״. אז היינו שואלים אותו: „איה אבא?״ ואבא עונה: „באמריקה״.

תאר אבי היה כך: זקנו קצר, פאותיו ארוכות מעט וכבעו—„תרבוש״. בכל מוצאי שבת קדש הייתי מתפלל תפלה קצרה: „יבוא נא אבא ויחלץ מכל צרותיו״. פעם, בליל הפסח, נכנס אבי בחשאי. נבהלתי ונרתעתי לאחור. הוא אכל ושתה ושכב לישון. למחרת אמר לי, שלא אגלה את הסוד שהוא פה. אני חששתי שחברי הקטנים ירצו להכנס. מיד נצנצה עצה במחי. אמרתי לחברי הקטנים שלא יכנסו אלי, כי בביתנו יש חיה רעה הטורפת ילדים. הם פחדו, כמובן, ולא נכנסו אלינו. אבי נסע אח״כ לפתח תקוה ומשם הודיענו ע״י איש אחד שבבוא אליו. מיד שכרנו קרון. בעל הקרון אמר לנו, שהוא יעמד מחוץ לעיר. בשעה שבע בערב באנו אל הקרון ונצא את ירושלים. בדרך רעשה העגלה — ואחי ישן במנוחה; האנשים לא נזהרו ודרכו עליו פעם בפעם ואמי גערה בהם. כאשר האיר הבקר הקיץ אחי משנתו, ואמר: „איני?״ הוא התפלא מאד ושאל שנית: „איך זה באתי הנה?״ אחרי איזה רגעים חזר ושאל:

—„אמא, הפה אמריקה?״

— „כן, בני, פה אמריקה״—ענתה אמי בצחוק קל — ולשמחת אחי לא היה גבול.

יוסף סלומון (כתה ז׳)

זְקֵנִי

לזכר זקני ר׳ יואל משה סלומון נ״ע

בהעבירי לפני עיני רוחי את מחזות ילדותי, תתיצב לפני גם תמונת זקני הישיש ר׳ יואל משה. ומה יקרה לי תמונה זו! גבה־קומה היה זקני, בעל זקן שחור, עיניו היו מביעות עליזות, גוז לא כפף, „לא כהתה עינו ולא נס ליחו״. זקני היה חי ורענן, אעפ״י ששנותיו כבר הגיעו לשבעים ושלש.

* * *

עוד בזמן שאחינו בני ישראל, יושבי ירושלים, היו מבלים את כל ימיהם בבית המדרש והכירו רק את כתליו — שם זקני את לבו להתפתחות הישוב. בימים ההם היו יהודי ירושלים יושבים כלואים בתוך העיר העתיקה ולצאת משם לא העז אף אחד מהם. זקני עזב את העיר העתיקה ובעזרת מכריו וידידיו יצא לבנות את „נחלת שבעה״, השכונה הראשונה בירושלים החדשה, ואת „פתח תקוה״, המושבה הראשונה בארץ־ישראל. אבל רבות סבל זקני. הוא רצה לפתח את הישוב — והתושבים לא הבינו לו, כעסו עליו, שנאוהו וכמעט שהחרימוהו. וזקני לא שם לב לכל היסורים והצרות אשר הסבו לו ויוסף לעבד לתחית הארץ והעם. וכאשר הצליח חפצו בידו רבו האנשים שבקרו את ביתו בכדי לשאל בעצתו.

לפני מותו, כששכב על ערש דוי, קרא לידידיו ולקרוביו ויאמר להם: „אני הולך לבית עולמי ועוזב אתכם. ועתה, אל תבכוני ואל תספדו לי. זאת עשו: אל תעזבו את ארץ מולדתכם, כי היא בית חיינו: עבדוה ושמרוה, קנו הרבה אדמה ואכלו יגיע כפיכם.

אלה הדברים אשר דבר זקני ואני שמח מאד כי היה לי זקן כזה אשר עזר לבנין הארץ.

נפתלי לפשיץ (כתה ח׳)

„רוֹבִּינְסוֹן קְרוּזוֹ״

שלש פעמים כבר קראתי את הספר הזה אשר תֻרגם גם ג׳ פעמים לשפתנו: פעם בשם „כור עני״ ע״י יצחק משה רומש, פעם בשם „רובינזון לילדים״ ע״י יהודה גרזובסקי ועוד פעם בתור חזיון. אולם התרגום הזה של אשר ברש עולה על כלם. ראשית מפני שזהו תרגום שָׁלֵם בעוד שהראשונים מגיעים רק עד שוב רובינסון לאנגליה, והחזיון עוד קצר מזה, כי יש בו רק חלק קטן מחיי רובינסון. סגנון הספר „כור עני״ נמלץ כדרך ספרי סופרי הזמן שבו תרגם הספור. סגנון הספר של ברש הוא פשוט וטוב, נעים ויפה. שני מיני ספרים הם: ספרים המיוחדים לכל עם, שבן עם אחר לא יבינם למדי, כי זרים הם לרוחו ולא יבין את דרך העם ההוא. יש עוד מין ספרים השיכים לכל העמים וכל מי שיקראם יבינם, אף כי לא אחד מבני עמו כתבם. אחד הסופרים מן המין האחרון הוא גם הספר הזה. הוא לפי רוח כל אדם ואדם וכל אחד יבינהו לפי טעמו. זהו ספר כל האדם. הספר הזה מראה לנו אדם אשר לבדד ישכן על אי רחוק. הוא בעצמו, בידיו הוא, יברא לו את עולמו ויסדר לו את חייו מבלי כל עזרת אדם אחר. חביב הספר הזה עלינו, הילדים. כל ילד וילד אחרי קראו את הספר הזה, ישתוקק להיות במצבו של רובינסון ולחיות כמהו לבדד. הספר הזה מלא דמיונות וציורים אמתיים. יפה איך בונה לו רובינסון הכל ורוכש לו דבר אחר דבר. יפה גם איך מחנך רובינסון פראים ועושם לבני תרבות. עכשו כבר קראתיו בארבעה תרגומים, כל אחד כמה פעמים. ולי ברור, שבגדלי אשוב לקראו ובכל תקופה ותקופה מתקופות חיי אשוב לקראו ואתענג עליו.

זאב צל (כתה ח׳)

בְּרוֹשׁ הֶרְצְל

(לכ׳ תמוז)

עַל הָרֵי יְהוּדָה אֲטַיֵּל לִי דּם,
נִרְדֶּמֶת תֵּבֵל, שְׁקוּעָה בַּחֲלוֹם.
יְרִיעַת הַתְּכֵלֶת שְׁקוּפָה וּטְהוֹרָה,
צִפֳּרִים תְּפַלֵּלְנָה לְאֵל הָאוֹרָה.

כְּחוֹלֵם אֶתְהַלֵּךְ, הִשְׁכִּירַתְנִי הַשִּׁירָה.
אֶרְאֶה אֶת אַרְצִי בְּהוֹדָהּ מַזְהִירָה.
אֶת עַמִּי אֶחֱזֶה כֻּלּוֹ עֹז וָמֶרֶץ,
נִפְלָאִים גַּם שְׁנֵיהֶם, הָעָם וְהָאָרֶץ.

סְפוּג גַּעֲגוּעִים אַשְׁקִיף מֵעַל הָרֵי יְהוּדָה,
מַה יָּפִית, מַה נָּעַמְתְּ, אַתְּ אַרְצִי הַחֲמוּדָה!
בַּמֶּרְחָק הַבָּהִיר אֲרָזִים, אַלּוֹנִים
לִפְנֵי עֵינַי יוֹפִיעוּ רַעֲנַנִּים וַחֲסוֹנִים.

אֶקְרַב עֲדֵיהֶם. גֶּזַע בְּרוֹשׁ קָטוּעַ
אֶרְאֶה שָׁם כְּבְמִשְׂגֶּה בֵּינֵיהֶם נָטוּעַ.
הִכַּרְתִּיךָ, הַבְּרוֹשׁ, הֵן אוֹתְךָ לְמַזְכֶּרֶת
נָטַע נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל לְאַרְצוֹ הַנֶּהֱדֶרֶת.

מִי הֵעֵז נָאֵץ מַזְכַּרְתּוֹ הַתַּמָּה?
מִי הֵעֵז לִכְרֹת צַמַּרְתְּךָ הָרָמָה?
פִּתְאֹם גָּדַל, גָּבַהּ וַיָּרָם הַבְּרוֹשׁ
אֶל בֵּין עֲבוֹתִים הִגִּיעַ, בְּגֵאוּת נָשָׂא רֹאשׁ.

אֵלַי פָּנָה הַבְּרוֹשׁ בְּקוֹל חוֹצֵב לֶהָבוֹת,
מָרוֹם נָשָׂא מְשָׁלוֹ, דִּבֵּר נִשְׂגָּבוֹת:
אֲבִיכֶם — אָבִי בְּמוֹ יָדָיו נְטָעַנִי,
אוֹת וּמוֹפֵת לְאַרְצוֹ וּלְעַמּוֹ שָׂמַנִי.

גָּדַלְתִּי גַּם רוֹמַמְתִּי, דָּלִיּוֹתַי פָּשָׁטוּ,
מִכֹּבֶד מַשָּׂאָם עֲנָפַי לָאָרֶץ מָטוּ.
וְעַתָּה יַד אוֹיֵב עָלַי עָבָרָה
שִׁדְּדָה פְּאֵרִי, צַמַּרְתִּי שָׁבָרָה.

אָכֵן, שָׁרָשַׁי בָּאֲדָמָה חַיִּים וְקַיָּמִים
חָיֹה עוֹד אֶחְיֶה גַּם בְּרְבוֹת הַיָּמִים,
כִּי גָדוֹל אַף נַעֲלֶה רוּחַ הָאִישׁ שֶׁתְּלָנִי,
כָּמוֹהוּ — הַמָּוֶת — לֹא אֵדַע גַּם אָנִי!...

מרדכי כהן (כתה ח״א)

יִשְׂרָאֵל בְּמִלְחֶמֶת הָעַמִּים

חמש שנות זועה נחתו על ראש עם ישראל שזכרן לא ימוש ולא ימחה מעל לוח לבנו לעולם. במשך שנים אלו ענו הגרמנים המרצחים את עמנו ענויים נוראים כל כך, שאי אפשר להעלות כלל על הדעת שידי אדם בצעום. מה לא עשו לנו הרשעים האלה? הם שחטו ושרפו את אחינו שבארצות כבושיהם והתעללו בגויותיהם וקברון ערמות ערמות. ומה מחריד הדבר כי אדם אחד — והוא היטלר, חלאת המין האנושי — יכל היה לעשות בנו שמות ולהשמיד חמשה מליונות יהודים, אנשים, נשים וטף! כל נפש מישראל נזדעזעה לשמע סבלות עמנו שבגולה. אנו, היושבים לבטח בארצנו, שמענו על יסוריהם ומיום ליום גדלה המרירות בלבנו ואדיר היה חפצנו לחזות נקם באויבינו אלה ולהציל את שארית הפליטה ולהעלותה הנה, לארץ הקדש, שהיא, רק היא מולדת ישראל ותקות חייו היחידה. באין ביכלתנו לגדע את זרוע הגרמנים העריצים ולשלם להם כגמולם שמנו מבטחנו ביום הנצחון. אמרנו, יבוא יום הנצחון ונראה נקם במרצחים האלה ואף נציל את אחינו, שנצלו מצפרניהם הטורפות, והם יִבָּנוּ בתוכנו בארץ האבות. אולם לא כאשר צפינו כן היה. יום הנצחון הגיע אמנם ועינינו רואות, ברוך השם, במפלתם של רשעים ובכליונם של היטלר וכנופיתו הפושעת. גרמניה מוגרה, דוכאה והתמוטטה ויום הנקם בא בא, ואולם תקותו של עם ישראל עדיין לא נתגשמה. פליטי החרב והרעב מתדפקים על שערי ארצנו והם נעולים עדין בפניהם. אנו משועים אל עמי הברית: „תנו לחסרי בית ומולדת לעלות לארצנו שהיא גם ארצם, ארצם של כל בית ישראל״ — ואין שומע לנו. עמי הברית הקריבו אמנם קרבנות אדם מרובים במלחמה, אך בכמה קרבנות עלתה לנו המלחמה הנוראה הזאת? רבים הם היהודים אשר כל קרוביהם שבגולה הומתו במיתות משונות ורבות הן כיום משפחותינו המבכות את יקיריהן אשר נספו על לא עול עשו. עד עולם נשנא את גרמניה ולא נשכח את אשר עוללו לנו בניה ושמה יהיה לדראון, בתולדות עמנו, כספרד. אך מתי נזכה גם אנחנו לראות בנצחוננו? הלא גם אנחנו נלחמנו יד ביד עם עמי הברית ושלחנו לחזיתות המלחמה מאות אלפי יהודים והקימונו בריגדה יהודית שנלחמה בחרף נפש בגרמנים באיטליה. כל עמי הברית — וביניהם גם עמים שישבו במשך זמן המלחמה בחבוק ידים—קוצרים עתה את יבול הנצחון ורק אנחנו עוד לא נושענו. הזהו הגמול? הזהו הצדק? אכן, אל לנו לסמוך על אחרים, כי אם על כחנו ומרצנו ועל תשועת ד׳ אלהינו. עלינו להתאחד כלנו לאומה אחת ולגאל בדרכי שלום ובעבודה את ארצנו היקרה ואז יגאל עמנו גאולה שלמה.

פנחס בְּלָאו (כתה ו״א)

אָבִי בָא !

שי לאבי החיל האמיץ מנחם

לפני ארבע שנים נשבה אבי החיל, בידי הגרמנים המרצחים, וזמן רב לא ידענו על שלומו ועל מצבו. צרות רבות עברו עלינו מאז לֻקח בשבי. גם צרות הכלל השפיעו עלינו לרעה: האויב עמד בשערי הארץ ובלב גדל הפחד שמא נפל בידיו הטמאות, אך יד אלהינו הושיעתנו. האויב הֻכָּה אז מכה נצחרת והתשועה הגדולה היתה לנו לאות ולמופת. שארץ-ישראל הקדושה לנו לא תטמא בידי עם טמא ומרצח. אמי הטובה חלתה מרב צער ודאגת לאבי השבוי. באחד הימים נודע לנו שסבתא שלי נרצחה בהונגריה בידי הנאצים הארורים. ולגדל היסורים לא קבלנו מאבינו זמן רב כל מכתב ולא היה קץ לסבלנו. ואולם סוף סוף הקיץ הקץ על הנאצים. גרמניה נכבשה. היטלר, גבלס, הימלר, ימח שמם וזכרם, מתו מות נבלים והרבה שבויים נגאלו וביניהם גם אבי היקר. לפני זמן מה קבלנו טלגרמה שאבי בא בשלום לאנגליה ושמחנו שמחה גדולה. אך אני אמרתי בלבי: „כל עוד אין אבא בבית אין שמחתי שלמה". אבל גם ליום זה זכיתי. אותו יום יום הששי היה. אמי ואני לבשנו בגדי חג והלכנו למחנה יהודה להקביל את פניו. חכינו שעה קלה ואוטו צבאי בא ובו שבויים. לבי המה בקרבי מרב התרגשות, אך כעבר רגעי מספר נתברר שאבי איננו בין שבויים אלה. חכינו שעות אחדות ואוטו אחר בא וגם הוא מלא שבויים, אך, לצערי, לא התעכב האוטו ב„מחנה יהודה" אלא נסע לתחנת „אגד". מהרנו אל התחנה ומצאנו שם את מחמד נפשנו. את גדל שמחתי לא אוכל לתאר, שהרי ארבע שנים לא ראיתי את אבי היקר! בַּבַּית ספר לנו אבא על חייו במחנה השבויים הגרמני ועל גאולתו ספר כדברים האלה: כשנשתחררו על ידי צבא אמריקני קבלו כל השבויים נשק והם הקיפו את המרצחים הגרמנים, אלה שהיו מענים את היהודים, והמיתום בּיריות עד אחד. ואבי הוסיף: „לפני שהתגיסתי לצבא רחמתי אפילו על זבוב עכשו הרגתי במו ידי גרמנים ולא רק שלא נזדעזעתי, אלא ששמחתי לשלם להם כגמולם".

תלמידי המחזור כ״ז ומוריהם

בְּיְמֵי הֶרֶג רָב

א

מרדכי שפירא (כתה ז״ב)

חַיָּלִים זָרִים בִּירוּשָׁלַיִם

עירנו נתברכה, בימי המלחמה, בחילים בני אומות שונות, שמהן היה מורכב הצבא הבריטי במזרח.

בראשונה הגיעו ארצה לפני ארבע שנים החילים האוסטרלים. אלה היו בחורים אמיצים, טובי לב ורחבי נפש. ראינו אותם בכובעיהם רחבי השולים כשהם רוכבים על חמורים ששכרו מערבים, ורגליהם הארכות נגררות על הכביש לקול צחוקם של העוברים והשבים. הם אהבו גם להעניק נדבות לילדים עניים וביחוד לתימנים. וקרה גם מקרה שאוסטרלי נתן לילד עני

במתנה זוג נעלים. אמנם בערבים היו משתכרים וקולותיהם נשאו בחלל האויר ברחוב יפו, המלך ג׳ורג׳, וריח הויסקי נדף מהם למרחוק, אבל הם לא פגעו באיש לרעה, כי על כן יצר לבם טוב מנעוריהם.

חילים אחרים שמשכו תמיד את תשומת לבנו הם הכושים שקראנו אותם בשם התואר סַמְבּוֹ. מהם שחורים כזפת או כנעלים שצוחצחו במשחה שחורה ומהם שחומים כבדואי הנגב. שער ראשם מתולתל, עיניהם צהובות, שפתותיהם עבות, וכשהם מצטחקים מטוב לב, כי ברובם הם אנשים טובים, מבריקות שניהם הלבנות והבריאות כנראה מלידה. סוג אחר הם החילים הפולנים שמספרם רב במנזר שעל יד ביתנו, הוא „רטיסבון". הם מדברים בשפה שורקת ומצחיקה ורובם שכורים שאין להם תקנה. מוכר היין שעל יד ביתנו התפלל תמיד לשלומם, כי הם העשירו אותו על ידי שתיה כדת בכל שעות היום והערב. חלק מהחילים האלה שוחרר מסבות שונות מהצבא והם נהפכו לכַּיָּסים וגנבים מנוסים המהוים כיום בארצנו מכת מדינה.

לאחרונה עלי להזכיר את החילים האנגלים והקצינות האנגליות המתאכסנים לא הרחק מביתנו, בבית הנקרא בשם „בית צ׳רצ׳יל". הספקתי להכיר גם אותם מקרוב ולהסתכל לארחות חייהם, אך עליהם איחד את הדבור בפעם אחרת.

ב

אפרים קורסינסקי (כתה ז״ב)

שִׁירָה נוּגָה

זה היה ביום חם, כמעט יום חמסין, כשהתהלכתי ברחוב משתעמם ומשמים בלי כל מטרה. סתם ככה „מטיל" ברחוב. עודני מהלך לתומי ולפני אוטו צבאי. על גג האוטו ישבו חילים יונים ושרו. האחד פרט על גיטרה, השני על מנדלינה והשאר שרו. שירה נוגה היתה זו, שירת בני עם גולה מארצו, שירה יונית! מיד הרהרתי בשירה הקדומה: „על נהרות בבל שם ישבנו וגם בכינו בזכרנו את ציון" — במקרה שלנו היה זה זכרון מיון.

זו היתה שירה אחת, מפי בני עם אחד, אך כה רכה היתה השירה וכאלו נשמעה מפיות עמים רבים, כה רבים... זו מלחמה וזו שכרה. בימי שלום היו חילים יונים אלה יושבים ודאי, האחד על הגרן ושיר עליז בפיו, השני במשרדו ושריקה בשפתיו, חשלישי כשהחיוך מסתמן בפניו, כן הרביעי, כן החמשי וכן הששי... אלה היו היונים, אך כמותם היו גם הפולנים, הצכיים, הדנים וההולנדים בימי שלום. ועתה גלו כלם מארצם ונתרחקו מעל אדמתם — ובשירתם העצובה נשמע הד געגועיהם למולדת עד בוא יום הגאולה ושירת החיים תפעם שוב בלבם.

הישמע אף במקהלת העמים גם הצליל העברי של העם העתיק המֻחַדש את נעוריו על אדמת אבותיו?

נעמן פרידמן (כתה ו״א)

אֵם וּבְנָהּ

לזכר נשמת סבתי רבקה

בני משפחתנו מפוזרים בכל ישובי הארץ ואבות המשפחה, הסב וסבתא, ישבו יחד עם בנם הבכור בכפר יהושע וחיו חיי שלוה, חיי כפר צנועים ופשוטים. סבי אדם רך מטבעו, טוב לב, ואוהב עמל ושמח תמיד בחלקו. ולסבתי היו אמנם כל התכונות הטובות של אישה אלא שהיתה רגזנית במקצת כי סבלה ממיחושים שונים ולעתים קרובות נפלה למשכב. לפני כשנתים נתרגשה על משפחתנו מכה קשה: נחמיה דודי, חבר קבוץ „נגבה", נסע לכנוס הרפתנים וטבע בים כנרת יחד עם כמה מחבריו. אבל גדול התאבלנו על דודי, צעיר משפחתנו, שהקדיש את כחותיו הרעננים לבנין הארץ ועבד ושמר — ופתאם נתק חוט חייו בעצם עלומיו. בעודו באבו כמעט...

סבתא כרעה-קרסה מגודל האסון, אך כעבור זמן מה התחילה להתעודד במקצת. רוחה האמיץ נצח את רפיון הידים שתקפה וחיא שבה לעבודת יומה כשזכרון בנה הצעיר חרות על לוח לבה. קוינו, כי בהמשך הימים תרגע לגמרי ותשוב לאיתנה, ואולם טעות גדולה טעינו: סבתא לא צעקה אמנם ולא הרבתה לדבר על אסונה, אך מכאובה לא נתן דמי לנפשה. מות בנה קוסס את לבה ובמסתרים בכתה בלי הפוגות. מרב צער החלה לסבול ממחלת לב קשה ונפלה למשכב. יום אחד קבלנו מכתב ובו כתוב לאמר: „מהרו לכפר יהושע. סבתא חולה מחלה אנושה". אבי מהר לכפר יהושע ולא מצא עוד את סבתא בחיים, חכו לו שיבוא להשתתף בהלוית אמו. כל בני המשפחה נאספו, קרעו „קריעה" וישבו „שבעה", כדת וכמקובל. האסון החדש הדהימנו. סבתא היקרה והחביבה הלכה מאתנו ואנו נשארנו בלעדיה. בשנה אחת אבדו לנו אם המשפחה ובן המשפחה. בימים הראשונים היה סבי במצב קשה מאד, כי התאבל על מות חברתו בחיים היקרה לו מכל יקר, אך ילדיו ואנחנו, נכדיו, משתדלים בכל מאמצי כחנו להמתיק לו את מרירות חייו ונדמה לנו שהתנחם במקצת. עתה הוא נוסע מבן לבן ושוהה בבית כל אחד מבניו שבועות מספר, כי כי כבד יגונו מאד.

עובדיה דוד (כתה ז״א)

אָחִי הֶחָדָשׁ

בבקר אביב אחד הקיצותי משנתי לקול המולת שמחה שהגיע אלי מן החדר השני ואמרתי בלבי: ודאי קרה היום בביתנו משהו חדש. מהרתי להתלבש ונכנסתי לחדר והנה הוא מלא כלו שכנים וקרובים וכאשר ראוני, חבקוני וגפפוני וקראו אלי: „מזל טוב לך, דוד. אח חדש יש לך!" ברגע הראשון לא האמנתי לדבריהם, אך כשראיתי שאמי איננה בבית הבנתי שנתקבלה לבית החולים „הדסה" וילדה שם. שמחה גדולה שמחתי ורציתי מאד למהר ל„הדסה" ולראות שם את אמי ואת אחי הרך. בינתים בא אבי, עליז שלא כרגיל גם הוא, ואמר אלי: „אח צעיר נוסף לך. היה לו לאח נאמן ומסור!" השמחה בביתנו גדלה מרגע לרגע. אך שעת ההליכה לבית הספר הגיעה ובלא רצון לקחתי את ילקוטי והלכתי ללמד. שם

ספרתי לכל חברי על המאורע הגדול שארע בביתנו. בכליון עינים ממש חכיתי לרגע בו יקחני אבי אל אמי ואל אחי — והרגע הזה בא סוף סוף. אבי וסבתא שלי ואני עלינו באוטובוס להר הצופים ובאנו לבית החולים. רגעים אחדים חכינו בפרוזדור עד שהוציאו את היונקים מחדר היולדות כי שעת ההנקה היתה השעה. כשהוצאו היונקים רצתי אל אמי בשמחה. פניה היו חורים וקולה היה חלש במקצת. רציתי לראות את אחי החדש ובקשתי מאת אמי שתראהו לי והיא אמרה שלקחוהו לחדר התינוקות והאחיות לא תרשינה לי להכנס שמה. אבל אני רציתי מאד לראותו — ומה עשיתי? ראיתי שמספר מטת אמי הוא 20 והבנתי שגם למטת אחי מספר זה. נגשתי אל חדר התינוקות וכשיצאו משם האחיות, התגנבתי מיד אל החדר וחפשתי את מספר המטה ומצאתי את אחי! מה נחמד היה אחי! כלו אדם וקטנטן כל כך! הוא שכב לו במנוחה וישן ולא ידע כלל שאחיו הגדול עומד על ידו! פתאם שמעתי את כל צעדי האחיות. העפתי עוד מבט אחד באחי וברחתי חרש. נגשתי אל אמי וספרתי לה את אשר עשיתי והיא צחקה, ואחר נפרדתי ממנה וחזרתי הביתה שמח ומאושר.

ישראל גרודסקי (כתה ה"א)

שִׂמְחָה כְּפוּלָה

(מזכרונות הילדות)

מתנה לאמי יקירתי חנה שתחיה

בימי „המאורעות" היה הדבר. אני הייתי עדיין תינוק ואמי התכוננה לערך לכבודי חגיגה נהדרת במלאת לי שלש שנים. כל אותו יום, יום הששי, עמדה אמי במטבח ובשלה, וטגנה ואפתה והכינה מטעמים ליום השבת, הוא יום החגיגה. בשעה שאמי עסקה בעבודתה יצאתי לבדי אל חצר ביתנו ושם נזדמנתי עם חברי בן גילי ושנינו עזבנו את החצר והלכנו לטייל. הלכנו והלכנו מבלי דעת אנה אנחנו הולכים. בדרך שאלו אותנו עוברים ושבים:

— „לאן אתם הולכים, ילדים?"

— „לקנות!" — ענינו.

— „מה אתם רוצים לקנות?" — שאלונו.

— „אסקימו", „גלידה" — ענינו שנית והמשכנו ללכת. האנשים צחקו והלכו לדרכם ואנחנו הלכנו לדרכנו. וכשעברנו על חנות גזוז, נגשנו אליה וקנינו שתי כוסות גזוז ושני גביעי גלידה ומלאי שמחה צעדנו בעז עד שהגענו אל העיר העתיקה. השעה היתה שעת הצהרים והחם היה גדול מאד ואנחנו עיפנו מרוב הליכה ומחוסר כח צנחנו באחת הסמטאות ונרדמנו.

אמהותינו, אמי שלי ואמו של חברי לטיול, לא שמו לב בתחילה וחשבו שאנחנו משחקים עם ילדי השכונה. כעבור שעה קלה החלו לחפשנו ולא מצאנו. בשכונה קם רעש גדול. כל השכנים התפזרו בסביבה וחפשו אותנו — ולשוא. נעלמנו! אמהותינו הודיעו למשטרת „מחנה יהודה" על אבדן ילדיהן. מהמשטרה צלצלו לכל התחנות על האסון הזה. שעה אחר שעה חולפת ואנחנו — איננו. אמי בכתה בכי מר, כי לבה נבא לה רעות: אולי נהרגתי בידי מרצחים. הן ימי מאורעות הדמים היו הימים ההם. ובו בזמן שאמהותינו היו אחוזות בהלה שכבנו אנחנו על אחת האבנים וישנו שנה מתוקה. לפנות ערב עבר במקרה סוחר עורות יהודי וראה שני ילדים ישנים ומיד הכיר, כי מילדי העברים אנחנו ולקח אותנו על זרועותיו והביא אותנו למשטרת העיר העתיקה ואז התעוררנו משנתנו. פרצנו בבכי גדול, כי פחד השוטרים נפל עלינו. לא עבר זמן רב והקצין המנוח יחזקאל מזרחי ז"ל בא אל התחנה, הושיב אותנו בטקסי ונסע אתנו. פחד גדול נפל עלינו, בכינו וצעקנו: „לא רוצים להיות במשטרה. כבר נהיה ילדים טובים. אנחנו רוצים אל אמא". הקצין הטוב דבר אלינו בחבה והביא אותנו הביתה. אמהותינו ושכנינו הקבילו את פנינו בשמחה והודו לקצין על החסד שעשה עמנו. אמי היתה נרגשת מאד ובקשה מאת כל הקהל להשאירנו לבדנו והזמינה את כלם למחר ליום הולדתי. בשבת באו אלינו אורחים רבים והשמחה היתה כפולה ומכופלת.

שלמה דיסקין (כתה ה"ב)

עֲטָרוֹת

(רשמי טיול)

באחד מימי הלמוד נתבשרנו מפי מורנו כי למחר נערך טיול לעטרות. מובן, ששמחנו לשמע הבשורה הזאת. בסוף שעת הלמוד האחרונה נתן לנו מורנו הוראות שונות, למשל, מהו האכל שעלינו להביא אתנו וכמה כסף להוצאות הדרך אנו צריכים להכין. אחרי דבריו הלכנו הביתה. למחרת בבקר התאספנו, אנחנו תלמידי שתי הכתות, בחצר בית הספר ואחרי המפקד יצאנו לדרך ואתנו שני מורינו הא' רפאל אבישר ומ. מיכאלי ושתי אחיות. הבוקר היה יפה ובהיר אך גם קריר. הלכנו ברגל דרך השדה והגענו לכפר הערבי שעפט. ילדים ערבים קטנים שחקו להם לתומם ונמצאו, לצערנו, בינינו ילדים אחדים שנסו להרגיז אותם. אך מורינו נזפו בהם במלים קשות ואימו עליהם בענש למופת ואז חדלו ממעשי תעלוליהם. כשעלינו לכביש המוביל לעטרות, לא רחוק מנוה יעקב, שמענו יריות. לא נבהלנו כלל ואמרנו לעשות את דרכנו הלאה והנה נגשו אלינו שני שוטרים ואמרו לנו, שהם מתאמנים עכשו בתרגילי קליעה ויריה ואסור עכשו ללכת בדרך המלך פן יפגענו כדור. שמענו בקולם וירדנו לאחד העמקים וסעדנו שם את לבנו. כעבור רגע שעה הודיע לנו קצין משטרה שרשאים אנחנו ללכת בכביש. עם הצהרים הגענו לעטרות. יפה ונעים הוא המושב הקטן הזה, כלו מוקף עצים וגם חורשה מצלה שם. סירנו את המושב וראינו את הלול ואת הרפת. אחרי שנחנו ואכלנו באו אלינו מילדי המושב והתודענו אליגו והתידדנו אתם. ילד אחד מילדי עטרות ספר לנו מתולדות המושב ואחד מחברינו ספר לחברינו החדשים על חיי בית ספרנו והזמינם אלינו. כה עבר עלינו הזמן בנעימים וכשהחל היום לערב, נפרדנו בידידות מעל תושבי המושבה ושבנו באוטובוסים העירה.

ברוך אשכנזי (כתה ח"ב)

נֶשֶׁף כָּבוֹד

(לכבוד מנהל בית ספרנו הרב מר מרדכי אילן)

עוד לפני חדשים מספר שמענו, אנחנו התלמידים, כי מורינו מתכוננים לערך חגיגה גדולה לכבוד מנהלנו החביב לעת מלאת לו ששים שנה, וארבעים שנה מיום דרכו רגליו לראשונה על אדמת ארצנו הקדושה. שמחנו לשמע הבשורה הזאת ואמרנו להביע לו גם אנו, את ברכתנו ואת רחשי תודתנו על פעולותיו הרבות, שפעל ושעודנו פועל גם כיום לשגשוג בית ספרנו ולהתפתחותו. קדם כל החלטנו לקבץ בינינו כסף כדי לרשם אותו ב„ספר הזהב" ולהגיש לו תעודת כבוד לאות חבה ויקר. את ההחלטה הזאת בצענו על נקלה. כל ילד תרם בנפש חפצה את הסכום אשר הוטל עליו, ובמשך ימים מעטים נקבץ כל הכסף הדרוש ושלחנוהו ללשכת „הקרן הקימת לישראל" וקבלנו תמורתו תעודה גדולה ונאה. אך לא הסתפקנו במעשה זה. תלמידים אחדים מבין חברי הסטודיה הדרמטית, הקימת בבית הספר, הציגו בהצלחה מרובה מחזה נאה ועשיר בתפארתו בשם „עין הנעורים" אגדה מאת מרדכי מיכאלי, שעבדה ובוימה ע"י מורנו מר דוד אופיר, בלוית מוסיקה מאת מר יעקב לבנון ורקודים ע"י הגברת צ. שַׁנִיג. המחזה עלה יפה מאד בידי השחקנים והוצג פעמים אחדות לילדים ולהורים. ובשעת אחת ההצגות הגשנו למנהלנו היקר את תעודת „ספר הזהב" של הקרן הקימת ותלמיד, שנבחר על ידינו, ברכו בשם כל תלמידי בית הספר ואחל לו אורך ימים ושנות ברכה והצלחה מרובות. כל ההצגות הצליחו, כאמור, אך עלה על כלן נשף הכבוד שנערך לכבוד המנהל ביום ג', א' בתמוז, ע"י בוגרי בית ספרנו, שגמרו בו את חק למודם לפני שנים רבות, והם קשורים ונאמנים לו עד היום הזה. שמחתי על שזכיתי להשיג לי כרטיס ולהשתתף בנשף. האולם המואר יפה היה מקושט בדגלי תכלת-לבן. קהל האורחים היה רב ובהם הובה מנכבדי עיר הקודש: עסקנים, סופרים, מורים ופקידים. אני בחרתי לי את מקומי בקצה האולם, כי התביישתי לשבת בין הגדולים והטיתי אזן קשבת לדברי הנואמים. את הנשף פתח מר י. עבאדי, מראשוני המורים בבית הספר, וספר על תולדות מוסדנו ודבר בשבח המנהל העושה בבית הספר זה שלשים ושש שנה. אחריו דבר בוגר המחזור הראשון העורך דין מר נ. סלומון ואמר, שעדיין הוא קשור לבית ספרו זה אעפ"י שלמד אחר כך בבתי ספר רבים בארץ ובאמריקא. כתם נאומו עלה על הבמה ישיש נכבד ושמעתי ששמו ד"ר ש.ב. פלדמן ונאומו היה מענין מאד. על המנהל אמר שלא רק אילן אחד יש, אלא אילנות אחדים: מר אילן המנהל, התלמודי והידיד ובשם כל מתפללי בית הכנסת תרם 150 לא"י לקרן בנין בית הספר. מורנו מר אריה אילן דבר על אחיו ברגש רב ונכר היה מתוך דבריו שאהבה עזה יאהבהו. ובסוף נאומו הודיע שהמשפחה תורמת לכבודו לקרן הבנין 60 לא"י, כמנין ששים שנות חיים. הד"ר שפירא, יו"ר ועד ההורים של ביה"ס, דבר על המגבית שהוכרזה לשם בנין בית ספרנו. בענין רב שמעתי על התכנית להקמת אגף נוסף לבית הספר הזקוק באמת לחדרי טבע ופיסיקה ולאולם התעמלות. כתלמיד המוסד אני יודע, כי חסרנו אולם רחב ידים להתעמלות מפני שבימות חגשמים אי אפשר להתעמל בחוץ ומי יתן ויבנה במהרה האולם הזה. מר ד"ר במברגר ברך את המנהל בשם מורי ירושלים. אחרי הנאומים הוצג המחזה „עין הנעורים" וגם הפעם הצליחו השחקנים בתפקידיהם והקהל כבדם במחיאות כפים סוערות. כתם ההצגה ענה המנהל למברכיו ודבריו היו מתובלים בדבר תורה ובמאמרי חז"ל והביע את תודתו למוקיריו ולתורמים למפעל בנין בית הספר. הנשף הנהדר נסתים בשירת „התקוה". בלילה בשכבי על משכבי עברו לנגד עיני תמונות רבות מהמחזה ודמויות הנואמים והמנהל. בכל לבי אני מצרף את ברכותי הנאמנה אל ברכות כל מוקיריו ומחבביו. יהי רצון שיזכה לראות בהתגשמות כל שאיפותיו וחלומותיו.

אמציה פורמן (כתה ח"א)

שְׁעוֹנִי

אכן יפה וטובה היא חגיגת „בר מצוה", יום בו נכנס כל נער בישראל למצוות ומצטרף ל„מנין" ו„למזומן". ואין לך נער עברי שלא יצפה בכליון עינים ליום גדול זה בחייו, יום ברכות ומתנות. ואף אני איני יוצא מן הכלל ובחגיגת בר מצוה שלי היתה ידי פשוטה לקבל את המתנות שהעניקו לי כל באי ביתנו. ואמנם מתנות רבות קבלתי באותו יום: ספרי קריאה, ספרי תנ"ך, עטים נובעים ועפרונות ופנקסים. ובין כל חפצי יקר אלה היה גם שעון יד קטן ויפה, כלו מבהיק ונוצץ — תאוה לעינים. למחרת יום החגיגה כבר היה שעוני צמוד אל ידי. אוצר יקר זה נתחבב עלי ביותר ומדי פעם בפעם הפשלתי את קצה שרוול בגדי להתענג על יפי מראהו. פעמים אין ספור כונתיו לפי השעונים המדויקים ביותר. ראתה אמי הטובה כיצד אני נטפל אל שעוני ואמרה לי בבת צחוק: „בטוחתני, כי ימי שעונך ספורים ואם רוצה אתה להאריך ימיו אין לך אלא להצפינו בארון, בבית", מעצמכם תבינו כי לא הסכמתי לדבריה.

ונמוקי עמי: לשם מה נברא השעון, אם לא כדי לענדו על היד ולהתהדר בו? מעתה אוכל לדעת את השעה בכל זמן. אין אני זקוק עתה לחסרי חברי, בעלי השעונים, שיגידו לי בשעת השעור אימתי מצלצלים. עכשו אני עצמי, ברוך השם, בעל שעון ואלי ידרשו התלמידים לדעת את זמן הצלצולים וכשחבר פונה אלי בשאלתו — מיד אני מציץ אל שעוני ומודיע לו בלחש: „כך וכך שניות לצלצול הפעמון" אף על פי שאני מעמיד בסכנה על ידי כך את עצמי ואת השואל גם יחד.

כך עברו ימים ראשונים. במרוצת הימים התחיל השעון משתכח והולך מלבי. פסקתי להקדיש לו תשומת לב יתרה. פעמים אני עושה כעצת אמי ושוכחו בבית, בארון. כי האמת נתנה להאמר, שעם כל המעלות שמנו ילדים בשעון אין הוא חסר גם מגרעות בולטות: אינני יכל להשתתף בכדור רגל ולשחק במנוחת הנפש. בשעת המשחק עלי להזהר ולהשגיח על שעוני בשבע עינים לבל יפגע ומטילא פג טעמו של המשחק. ובכל זאת יקר לי שעוני ואני רוחש לו תודה רבה על הנעימו לי ימים אחדים בחיי.

נהוראי אלעזרי (כתה ז"ב)

דְּרָשָׁה *)

הורי, מורי ואדונים נכבדים!

היום מלאו לי שלש־עשרה שנה. מהיום הזה נספחתי אל כלל האומה הישראלית בגופי, בנפשי ובמעשי. הנני גאה, שנולדתי לעם חכם ונבון, עם עתיק, שתורתו קדושה ואמת יסודה. הנה כבר הנחתי תפילין ונעשיתי משלים למנין ולכל דבר שבקדושה. מהיום חלות כל המצוות עלי ורק אני אחראי למעשי — ככל איש מישראל העומד ברשות עצמו.

המצוה הראשונה אשר תצין את היותי „בר־מצוה" היא מצות הנחת תפילין. מעתה עלי להתעטר בתפילין אלו, בשתי חמדות אלו, מדי יום ביומו בימות החול. בתפלין שני בתים: של יד ושל ראש. תפילין של יד מניחין על ה„קבּרת", היינו על שריר היד השמאלית הקרוב ללב. את תפילין של ראש מניחין על הראש מקום שמוחו של תינוק רוֹפֵס. על פי דין אסור להפסיק בין הנחת תפילין של יד ובין הנחת תפילין של ראש. תפילין של יד מסַמלות מעשה ותפילין של ראש מסמלות מחשבה. היהודי חייב איפא לצרף מחשבה למעשה עוֹבֵר לַעֲשִׂיָּתָן ואין להפסיק ביניהם.

בתפילין מובאות ארבע פרשיות מהתורה. הראשונה היא פרשת „שמע ישראל" ו„אהבת". דבר זה בא להורותנו, כי כל אדם מישראל חייב לקבל עליו עול מלכות שמים, לאהב את הקב"ה וללכת בדרכיו: מה הוא רחום אף אתה היה רחום. עלי לאהב את עמי, למסר את נפשי על תורתו ולשתף עצמי בבנין המולדת.

עם וארץ — רוח וחומר. זו היתה שאיפתנו מדור דור ובטוי נתן לה ע"י הנביא מלאכי בדבריו: „וערבה להי מנחת יהודה וירושלים, כימי עולם וכשנים קדמוניות". יהודה העם וירושלים הארץ. להותנו נלקחה מאתנו הארץ ועמנו פוזר בין הגויים. עברו עלינו אלפים שנות סבל וגלות, אשר נחרתו בקורות עמנו בדם בחירי בנינו. נזכרה בשעה זו את מליוני אחינו—ביניהם זקנים נשים וטף—שנרצחו ונשרפו בידי הנאצים האכזרים על לא עול בכפם. ה' יקום דמם!

גם לנו נתנה האפשרות לנקום את דם אחינו השפוך. הבריגדה העברית אשר לא מכבר הניפה את דגל יהודה בחזית האש — היא אשר תציל את כבוד גאון עם ישראל, שחולל. יהי רצון ונראה במהרה את לוחמינו הגבורים והאמיצים עטורים בזרי הנצחון וכלם כלם בריאים ושלמים — אמן. הרימו כוסותיכם ונשתה לחייהם!

הורי ומורי! הנני מודה לכם על שחנכתם אותי עד כה. על הטרחה, שתטרחו בי בעתיד ומקוה אני, שתזכו לראות בי בן נאמן להוריו, למוריו, לארצו למולדתו, לעמו ולאלהיו ועובד את ה' גם בגשמיות וגם ברוחניות. מי יתן ונזכה כולנו וכל עם ישראל לראות במהרה בבנין הארץ ובתקומת העם והמדינה העברית, אמן סלה.

*) דרשה שדרשתי ביום חג „בר מצוה" שלי, ביום ש"ק, ב' דר"ח אייר.

משה הופטמן (כתה ח"ב)

אֱהַב אֶת הַמְּלָאכָה!

בעודני תלמיד בכתה ז' נכנס פעם המחנך אל הכתה ואמר: מיום מחר תתחילו, ילדים, לאַמֵּן את ידיכם במלאכת יד. פעמים בשבוע, בשעות שאחרי הצהרים, תלמדו בבית הספר „כל ישראל חברים" אומנות ואני מקוה שתעשו בה חיל". מחנכנו הטוב הקֵצה לפנינו על ערך המלאכה וספר לנו שגם גדולי התנאים והאמוראים עסקו במלאכה ובעבודה. את האמת אֹמר שדברי המחנך לא שמחוני ביותר כי אמרתי בלבי: „מה לי, לנער, העסוק שעות רבות בהכנת שעוריו ובקריאה בספרים ולמלאכה?" נדמה היה לי, כי לא אצלח כלל לעבודת כפים ואני אגרם לעצמי רק רעה שאקבל בתעודתי ציון רע במקצוע זה. אולם משנודע לי שלמוד זה הוא למוד חובה קבלתי עלי על כרחי את הדין. למחרת הלכתי בלא חשק אל בית המלאכה. בהכנסִי לאולם מצאתי כבר רבים מחברי עומדים ליד שלחן ארֹך ועובדים וטפות זיעה נוטפות מפניהם. לבי דפק משום מה. לא ידעתי מה עלי לעשות ועמדתי זמן מה נבוך. אך לא זמן רב עמדתי בחבוק ידים. איש אחד, לבוש בגדי עבודה, נגש אלי והראה לי את מקום עבודתי, ואחר הוציא מארון כלי עבודה ולמדני איך להשתמש בהם והתחלתי לעבד. כעבר רגעים אחדים הניחני האיש — עכשו נודע לי שזהו המורה למלאכת עץ—ונגש אל שלחן אחר ואני הוספתי לעבד, אך לא מצאתי את ידי ואת רגלי בעבודה ושכחתי את כל ההוראות שנִּתְּנו לי. המורה הרגיש שאני עומד בטל ונגש אלי ואמר: „קח את הַמַּקְצוּעָה והַקְצַע את הקרש שלפניך והזהר שלא תצא מתחומו כדי שלא תקלקל את כלי העבודה שבידך". עשיתי כדבריו ועבדתי במרץ ובזריזות. אחד מחברי בעבודה לעג לי ואמר: „נהג בחור, זהירות בַּמַּקְצוּעָה ולא תקציע את ידיך"... לא, שמתי לב ללעגו והוספתי לעבד. פעם בפעם נגש אלי המורה, התבונן אל עבודתי והוסיף ללמדני. ביום הראשון לעבודתי שבתי עיף הביתה. בשעור השני השתמשתי כבר גם במשור ונסרתי קרש גדול וחברי, שֻׁתָּפִי לשלחן העבודה, התלוצץ בי שוב ואמר אלי: „נסר את הקרש היטב, אך הזהר שלא תנסר בינתים את הטמך ואת אזנך"... לא עניתי לו, כי הייתי שקוע בעבודה שהתחילה לענין אותי. כה עבדתי פעמים בשבוע וכעבר חדשים מספר למדתי לעשות כלים שונים ועשיתי לי קופסת עץ יפה. ומה שמחתי כאשר השלמתי את עבודתי הראשונה! המורה שבח בדרך כלל את מעשה ידי אך הראה לי גם על הרבה חסרונות שבקופסתי. גם בעלותי לכתה ח' הוספתי לבקר בבית המלאכה ועסקתי במלאכה בחריצות. לא פעם קלקלתי את העץ או את כלי העבודה שבידי ובמקרה כזה היה המורה מטיף לי מוסר ומדריכני. לא גער בי ולא לעג לי, כי אם למדני את מקצועו בסבלנות ודבריו השפיעו עלי ועודדו אותי והמלאכה נתחבבה עלי.

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(ספורי חברינו הקטנים)

א

שִׂמְחַת חָבֵר

אביו של חברי, הלומד אתי בכתה, התנדב לצבא ולמלחמה לפני חמש שנים וחצי. שנה תמימה נלחם בגבורה בגרמנים הרשעים, אך בהלחמו בהם ביון נתפס ונשבה ומאז היו חייו קשים מאד, כי הוטלה עליו ועל כל השבויים לעבוד עבודה קשה במכרות הפחם. בארץ נשארה משפחתו הגדולה בת תשע נפשות: האם ושבעה ילדים וילדה אחת. כשהגיעה הבשורה הרעה לאשה שאישה, אבי ילדיה, לֻקח בשבי בכתה מרה ולבה חָשַׁב להתפלץ מרב צער וכאב. ארבע שנים ושני חדשים חיה בשבי, נסה לברח ולא הצליח. חברי היה עצוב וקודר תמיד כי דאג לאביו. באחד הימים נתבשרו האם וילדיה בשורה טובה: חי, חי אביהם והוא באנגליה! מאז גברו געגועיהם עליו ביותר וחכו לו בקוצר רוח וכל יום כנצח אָרַךְ בעיניהם. והנה הגיע יום האשר: לפני שבועות אחדים, ביום הששי, בערב שבת קדש, שבו הרבה שבויים פדויים למשפחותיהם וביניהם — גם אביו של חברי. ברוך בואו!

אני שמח בשמחת חברי ובני ביתו.

יעקב אלעזרי (כתה ד"א)

ב

רוֹפְאִי

זה שנים אחדות חנן ה' את משפחתנו ברופא מסור וכך היה הדבר. משפחתנו היתה קשורה לקופת חולים של המורים שבה עבד רופא טוב ומסור לחולים. לאחר שנתפרקה הקפה היה לנו הרופא הזה לרופא ביתנו. גם אני יצאתי מרשות רופא הילדים שלי ועברתי לטפולו ותמיד בשעת מקרה מחלה הלילה במשפחתנו קוראים אנו לו. הרופא נתחבב עלי מאד. בשכבי חולה במטה מכיר אני את צעדיו בעודו צועד בחצר ועל המדרגות. הוא נכנס הביתה בפנים מסבירות ובבת צחוק טובה. „ובכן, משה, מה שלומך?" — רגיל הוא לפנות אלי. „תודה. לפי שעה לא רע!"—עונה אני על שאלתו ומתכונן לבדיקה. מובן, שלרוב הוא מוצא שלא הכל אצלי בסדר גמור והוא מצוה עלי להשאר כמה ימים במטה, ואני נכנע לגזרתו אעפ"י שאיני מסכים לדבר זה בלבי, כי חם אני על למודים ומשחקים גם יחד. בשעת מחלתי האחרונה, בתחלה בַּאֲדֶמֶת ואחריה בדַלֶּקֶת הָרֵיאוֹת, היה רופאי חרד מאד לשלומי. פעמים ביום היה מבקרני ובכל פעם היה מעודדני ומנחמני שהכל יעבור מהר בשלום. תודה רבה חייב אני לו על טפולו המסור בי בשעת מחלתי האחרונה.

יהי רצון שתמיד יצליח ה' דרכו.

משה אילן (כתה ד"ב)

ג

מוֹלַדְתִּי

אני אוהב את ארץ־ישראל, כי היא מולדתי. המולדת היא קדושה לכלנו: בה היה בית=המקדש, בה חיו מלכי ישראל והנביאים הקדושים. כאשר אני נוסע בארץ ממקום למקום — אני רואה שהיא יפה מאד. הנה ירושלים עיר הקדש, הנה תל־אביב שכל תושביה הם אחינו היהודים. כשנסעתי פעם בחפש לתל־אביב וראיתי את הים היפה ואת האניות השטות בו חשבתי: הלואי ותבאנה למולדת הרבה הרבה אניות ובהן כל אחינו היהודים שסבלו מהיטלר הרשע. אני רוצה שכולם יעלו ארצה ויבנו את מולדתנו ואז היא תהיה עוד יותר יפה. ואני רוצה גם שיבנו את בית המקדש החרב. תחי מולדתי, ארצי היקרה והאהובה!

יצחק שלֵיפר (כתה גא)

ד

שְׁכֵנֵינוּ

לפני שנתים לקחה הממשלה את הבית שלנו בשביל משרדי „ה.ג.א." ו„מכבי אש". לא היה אז בית פנוי בעיר ועברנו לגור בכפר הערבי ליפתא. חיינו היו שם קשים מאד, מפני שהבית היה רחוק מן העיר ולא היה קשר של אוטובוסים. לעמת זאת נהנינו מהטבע היפה ומהאויר הצח. לשכנינו הערבים היו פרות, עגלות, חמורים, גמלים, תרנגלים ותרנגולות. בקר בקר הייתי מקיץ משנתי לקול קריאת הגבר. הרועה יוצא עם העדר למפס על ההרים ומרחוק נשמעות שירתו ושריקת עדרו.

בבקר השכם קמה הפלחה לחלב את הפרה. הרבה פעמים נכנסתי לרפת והסתכלתי בשעת החליבה. מאחרי הבית היה לנו גן פרות וירקות. בכל בקר כשיצאתי החוצה הייתי מברך את שכנינו בלשונם ב„בקר טוב".

התבוננתי אל חייהם של הערבים וראיתי שהם

מתפללים חמש פעמים ביום, ולפני התפלה הם מטילים עצמם על האדמה. בכל מקום בו הם נמצאים הם כורעים ומשתחווים, כי בית כנסת אין להם בכלל. הפלחים אוכלים בידים וכלם מתוך קערה אחת. כשהבעל והאשה הולכים העירה, רוכב הבעל על החמור והאשה מהלכת אחריו ברגל. הרבה ראיתי ולמדתי בכפר הערבי. הטבע הנהדר נתחבב עלי ובכל זאת שמחתי מאד כששבנו לגור בעיר בין חברי וקרובי.

צבי זליקוב (כתה ג"ב)

בְּרִיאוּת הַתַּלְמִיד

נפש בריאה בגוף בריא

ברוך חקלאי (כתה ח"א)

יום „אֲגֻדּוֹת - הַבְּרִיאוּת"

מדי שנה בשנה נוהגות כל „אגודות הבריאות" שבירושלים להתכנס במקום אחד מחוץ לעיר, ולבלות בו יום תמים בנעימים. ערך רב לכנוסים אלה: חבר „אגודת הבריאות", זה הממלא יום יום תפקיד אחראי בבית הספר, משנה במקצת על ידי הכנוס את החדגוניות וגורם לעצמו שעה של קורת רוח. בעת הכנוס מופתעות כל האגודות למראה המון החברים ורואות את כחה של האגודה המאוחדת וברכות אישים חשובים, ראשי המוסדות הישוביים, מעודדים את החבר ומחזקים את ידיו בעבודתו. אגודתנו שבבית הספר מונה כיום 70 חבר והם נאמנים ומסורים לתפקידיהם השונים: הם משגיחים בכתות בהפסקת האוכל, רושמים את שמות הנעדרים בביה"ס, מפקחים בחצר ומגישים עזרה ראשונה בעת הצורך. רבים, רבים הם התפקידים המוטלים על החברים וראויים הם משום כך ליום נופש ושעשועים.

השנה התקים הטיול בי"ט באייר, ביום אביב נעים, שטוף נגוהות. עלי, כחבר ההנהגה, הוטלו תפקידים מיוחדים ובאותו בוקר הלכתי במוקדם עם שאר חברי ההנהגה אל תחנת הרכבת ושם חכתה לנו האחות. ילדים עליזים ורעננים החלו לנהר וכעבור זמן קצר נאסף מחנה כבד. לאחר שהוקראו לפנינו הוראות שונות ישבנו ברכבת ונסענו. כשעתים עשתה הרכבת את דרכה עד בואה לתר טוב, המקום שנועד לכנוס. שם הקימונו את האהל ל„עזרה ראשונה" (זה היה מתפקיד בית ספרנו) וישבנו לנוח ולסעד מעט את לבנו. אך גמרנו לאכל ותרועת חצוצרה נשמעה שקראה לנו אל הַמִּפְקָד. מיד הסתדרנו בצורת האות ח' והמורה מר בצלאל בצראוי ערך את המפקד. שמחתנו גדלה כאשר ראינו את חברי „אגודת הבריאות" שבתל אביב והסביבה מתקרבים אלינו. הקבלנו את פניהם בתרועות גיל ופנינו להם מקום בינינו. כתם המפקד נאם לפנינו מנהל מחלקת החנוך מר ד"ר סולוביצ'יק כדברים האלה: „ילדים המאוגדים „באגודת הבריאות" בבתי הספר, שאו ברכה! יום המפקד של עבודתכם הוא גם יום המפקד של נאמנותכם, של השליחות הגדולה שכלכם ממלאים בבית הספר, שכוחכם לבריאות. עבודתכם עבודת קדש היא. מה גדול ערכה ביחוד בימים אלה ובשנים הבאות! אתם עומדים בתור צבא עזר על משמר בריאותו של הדור הקם בארץ. מה גדול ערכה של כל נפש ונפש יהודית הצומחת מקרקע המולדת בשנים אלה! תבוא ברכה על עבודתכם המקודשת, שהיא רק תחלתו של השרות הלאומי הגדול שכל בן ובת מצווים לקיים. על דגליכם מסומנות האותיות א"ב, שפירושן „אגודת הבריאות" אבל יש גם פירוש אחר להן: אתם מקנים לעצמכם ולחבריכם הצעירים את ה„אלף בית" של השרות הלאומי.

היו בריאים בנפשכם ובגופכם בארץ ישראל המשוחררת!"

אחריו השמיעו את דבריהם וברכותיהם מר ד"ר יסקי, מנהל „הדסה" בארץ, מר ד"ר ברכיהו, מורנו מר א. א. אורי ומר דרומי, מורה ביה"ס של הר טוב. עם סיום הנאומים נתחלקו סמלי „העין" לתלמידי הכתות ח' ונתנה הרשות לכל האגודות לערך לעצמן תכניות חפשיות ולגון בזה את הכנוס. נערכו התחרויות ספורטיביות שונות. רבים תרו את המושבה ואת חורשתה הרעננה. היו גם הופעות אמנותיות מענינות. חלק פעיל בבצוע התכנית נטלו אגודות ירושלים. מורנו מר רפאל אבישר מסר לנו סקירה קצרה על המושבה הר טוב ועל פרשת לבטיה ומאורעותיה. עם רדת היום נפרדנו מעל חברינו, בני תל אביב ומעל תושבי המושבה, וישבנו ברכבת וחזרנו ירושלימה ולבנו מלא רגשי תודה למְבַצְּעֵי הכנוס המוצלח הזה.

פִּנַּת הַסְּפּוֹרְט

א

„אוֹת הַסְּפּוֹרְט"

זה חמש שנים הונהג „אות הספורט" בארצנו, מטעם המחלקה להכשרה גופנית שע"י הועד הלאומי. חשיבות רבה נודעת למפעל עממי זה המעמיד נוער ובוגרים לבחינת יכלתם הגופנית. במבחני „אות הספורט" רשאים להבחן קטנים וגדולים מגיל 12 עד גיל 60. ערך רב יש לפתוח ה־ספורט בקרב עמנו. כל ימי היותנו בגולה לא יחסנו חשיבות לספורט הואיל ושמנו את כל מעינינו בענינים שברוח. אולם כיום אנו מקימים את המימרא „נפש בריאה בגוף בריא". דור בריא ורענן הוא הדור החדש הגדל בארץ. מטרתה של המחלקה להכשרה גופנית היא, לפתח את השרירים שהתנונו כמעט, בגולה. היא משקיעה כוחות ומאמצים רבים לשם כך וכבר נשאה גם פרי. מפעל „אות הספורט" מושך רבים, צעירים וקשישים, אל תחת דגלו ותָו „אות ה־ספורט" מקשר את כלם והם מתגאים בו.

השנה הנהג גם בבית-ספרנו „אות הספורט", תודות להשתדלותו של מורנו להתעמלות מר ראובן גריסמן. שזכה ונענד בתָו „אות הספורט" עשוי כסף, שרק בודדים זוכים לו. רוב תלמידי כתות ז', ח' הצליחו במבחנים ונתכבדו בסמל הספורטיבי.

ב

תּוֹצָאוֹת כִּנּוּסֵי הַסְּפּוֹרְט בתש"ד

במשחקי המחניים בנים בבתי הספר העממיים בירושלים; המקום הראשון בית ספרנו—„מגן קרן עמי". המקום השני—ביה"ס התיכון.

ג

הישגי הספורט בכנוסי תש"ד. עממיים בנים.

המקצוע	ירושלים	הדרום	תל-אביב	השרון	השומרון	חיפה	העמק	הגליל
ריצה 60 מ׳	8,6	8,1	7,8	8,1	8,3	7,9	8,3	8,7
הוקי	68	67	61	72	61,50	68	69	56
קפיצה לרוחב	4,85	5,06	5,21	4,72	4,25	5,10	5,07	4,13
ריצה 50×4	28,8	27,3	27,4	28	28,3	27,9	30	5,30

אמציה פורמן (כתה ה"א)

סְפָרִים חֲדָשִׁים

„שמונה בעקבות אחד" ספור מאת ימימה טשרנוביץ, הוצאת ספרים נ. טברסקי, תל אביב, תש"ה.

ספר נאה זה הוא מסוג אותם הספרים שאם אתה מתחיל לקרא בהם, שוב אינך יכל להניחם מידך עד אם גמרתם עד הסוף. כשקבלתי את הספר החדש הזה בספרית בית ספרנו נהניתי קודם כל מצורתו החיצונית, מציוריו המבדחים של האמן נ. גוטמן ומיד התחלתי לקרא בו וקראתיו בנשימה אחת. וכשהגעתי עד העמוד האחרון הצטערתי על שגמרתיו כי רציתי להוסיף ולקרא. הספור מושך את הלב לא רק בתכנו העליז אלא גם בסגנונו המיוחד: לא סופר מספר את קורותיו ואת הרפתקאותיו כי אם נער, תלמיד בית ספר כמונו, ובלשון פשוטה הוא מספר וכל דבריו מענינים. (באמת לא נער כתב את הספור, אלא שהמְחַבֶּרֶת כתבה בגוף ראשון וכל ילד קטן יחשב לתומו כי התלמיד הצעיר נעשה לסופר והוא אשר כתבו).

בתחלת הספור מספר הגבור הראשי שבספר, חגי, על חייו בעיר חיפה ועל חיי אמו ואביו החיל. הימים ימי המלחמה. האויב הגרמני מפציץ את העיר לעתים קרובות, אך חגי אינו מפחד כי אמיץ לב הוא מטבעו. אדרבה, נדמה שהוא שמח למראה המפציצים הגדולים והוא גם יודעם ומכירם לכל טפוסיהם. אמו מפחדת להניחו בחיפה שסכנת ההפצצה מרחפת עליה בכל רגע והיא שולחת אותו לבני משפחתה שבאחד הקבוצים. ילד אחר היה משתעמם במקומו החדש והיה מתגעגע על אמו ועל חבריו שבעיר מולדתו. לא כן חגי. אך בא אל הקבוץ מיד נעשה בו כ„בן בית" ואף חבר נאמן, פעיל וער כמוהו, מצא לו ישם ושמו עמום. ואכן מצא מין את מינו. עמום, ילד הקבוץ, הרבה לקרא ספורי בלשים עד שנעשה לבלש קטן ועמד בראש קבוצת ילדים, „אילה" שמה. ויחד בלו את זמנם הפנוי במשחקי רגול ובלשות. חגי מצא חן בעיני חברו החדש בעז רוחו ובזריזותו וקשר עמו קשרי אחוה נאמנים. ושניהם יחד בצעו פעולות מועילות וככודם עלה בעיני חבריהם, וזכו לשם „חֶבְרְמַאנִים". וה„חברמנים" האלה וחבריהם ועוזריהם עשו מעשה רב וגלו מרגל ובוגד, שחדר לקבוץ וקרא לעצמו ד"ר ברג והצילו בחכמתם את הישוב.

הספור כתוב בלשון מבדחת ועליזה ומשרה על קוראו מצב רוח טוב. ואני מודה לסופרת הנכבדה על שעות העונג הרבות שהסבה לי בספרה הנחמד.

משה גינאו (כתה ז"ב)

זִכְרוֹן לְרֵעִים

בדאבון לבב אנו מעלים, ביום חגו של „חברנו", את זכרם של שני חברינו היקרים, מורים מסורים ונאמנים, ששקדו שנים על שנים על שכלולו התכני של העתון, ותרמו לו מנסיונם הרב ומטעמם הטוב.

•

בן ציון בן אפרים גולדצויג ז"ל נולד בצפת, בשנת תרמ"ט. בעודנו ילד רך ראה עני ויתמות. שנות ילדותו עברו עליו בטבריה, למד בחדרים ובישיבות וקנה לו ידיעה רבה בלמודי הקודש. משם עבר ירושלימה ונתחנך בבית יתומים. למד את מלאכת הדפוס ועבד שנים אחדות כמסדר אותיות מומחה. מתוך חבה ונטיה למקצוע ההוראה וחנוך ילדים, השתלם בבית המדרש למורים של חברת „העזרה" ונתחבב על מוריו בשקדנותו ובמזגו הטוב. אחרי גמרו את חק למודיו נתמנה מורה בבית ספרנו והקדיש מאז את כל כחו וכשרונותיו למוסד. ביזמתו נרכשה מסדרת אותיות בביה"ס והוא עם חבר ילדים מתלמידנו סדרו בו את העתון. רבים מתלמידיו השתלמו אח"כ במלאכת הסדור וההדפסה והם עובדים כיום כסדרים וכמכונים בבתי דפוס בארץ.

נפטר ל' בסיון, שנת תש"ג.

•

אהרן שאול בן הרב ר' אליעזר שור ז"ל, נולד בשנת תרל"ד, בעיר אורשה, ברוסיה. עוד בבוקר חייו נתגלה בו כשרון-אמנים וציורי-הילדות שלו נתפרסמו בעירו ובסביבתה. את ראשית השכלתו האמנותית קבל בבי"ס לציור בוילנה ומשם גלה למקומות תורה שונים. שנים אחדות למד באקדמיה בוינה. השתלם באקדמיה בברלין וגמר בה את חק למודיו יחד עם רעיו האמנים הנודעים אפשטיין, קֶרֶסטין והרמן שטרוק ז"ל. כשתים עשרה שנה שמש סגן למנהל בית הנכאת האמנותי בברלין. בשנת תרע"ג עלה לארץ ישראל, ארץ חלומותיו ומשא נפשו.

ונתקבל כמורה לציור ולמלאכת אמנות בביה"ס „בצלאל". האמן המנוח הרבה לצייר את הנוף הארצי-ישראלי, ביהודה, בשומרון ובגליל וכמה מציוריו ומהם, ביחוד, ירושלים העתיקה, נדפסו בספרים

ובמאספים רבים. מלבד ציורי נוף צייר גם תמונות אישים ידועים בתנועה הלאומית בישראל ובישוב, כמו: תמונות ז'בוטינסקי ומרדכי בן הלל הכהן. בין עבודותיו המרובות ידועים גם עטוריו וציוריו לספרי ילדים שנדפסו בארץ ובאמריקה. אחרי מלחמת העולם הראשונה נתמנה האמן מורה לציור בבית ספרנו ועבד בו שנים רבות, עד פרישתו מההוראה.

נפטר בט' בניסן, שנת תש"ה.

זכר שני חברינו היקרים, המורה האמן והאמן המורה, יהיה שמור בלבנו כל הימים.

מִקָּרוֹב וּמֵרָחוֹק

(ידיעות שונות)

— ב-8 במאי חגג העולם את יום הנצחון באירופה. ברוסיה חגגוהו ב-9 בו. ב-8 במאי חתמה גרמניה המנוצחת בברלין הכבושה וההרוסה, על שביתת נשק ועל כניעה ללא תנאי. לאחר שש שנות מלחמה קשה ואכזריה נכנעה סוף סוף גרמניה הפושעת, כחה נשבר וצבאותיה מוגרו. חיל המנצחים הגדול, יצירת כפיו הטמאות של היטלר הרשע, לדראון עולם יהא שמו, ששפך את דמי ישראל כמים, כלה והשמד. ארבע המעצמות המנצחות רוסיה, אנגליה, אמריקה וצרפת מתכנות עכשו תכניות לחלוקת גרמניה הנתונה כבר תחת פקוח עמי הברית. כמה מראשי הפושעים וביניהם גבלס והימלר התאבדו. בנוגע להיטלר הרשע, אבי אבות הטומאה, חלוקות הדעות: בתחלה נתפרסמה הידיעה שנהרג ובשבועות האחרונים נפוצה השמועה שהוא מסתתר ביפן או בספרד. פושעים אחרים, ריבנטרופ, גרינג שטרייכר ועוד רבים נשבו ע"י עמי הברית. „כן יאבדו כל אויביך ד'"!

— עם סיום המלחמה בגרמניה מפליאים חילות אמריקא ואנגליה את מכותיהם ביפן. אלפי טונות פצצות מוטלות מדי יום ביומו על הגדולות שבערי יפן טוקיו ואוסקה. צבא רב מעבר עתה מאירופה לחזית המזרח הרחוק ויש לקוות כי בקרוב תמוגר גם יפן כחברתה גרמניה.

— בקרוב תתקים פגישתם של ראשי שלש המעצמות הגדולות צ'רצ'יל סטלין וטרומן (נשיאה החדש של אמריקה היושב על כסא הנשיאות במקום המנוח רוזוֶלט ז"ל) באחת מערי גרמניה ובה ידונו בשאלת גורלו של האויב המנוצח.

— הבריגדה העברית שנלחמה בחזית איטליה חונה עתה באוסטריה וחיליה מפקחים על חילים גרמניים המועסקים בסלילת כבישים דגלי החי"ל (חטיבה יהודית לוחמת) מתנוססים באותה ארץ בה צוה היטלר על השמדת ישראל. הבריגדה הצטינה במלחמה וזכתה לשבחים רבים.

— קבוצה בת 5000 איש, מבין החילים היהודים, תושבי ארץ ישראל, ששוחררו משבי הנאצים, הגיעה ביום כ"ז בסיון לארץ והישוב ערך להם קבלת פנים לבבית.

— בו' בניסן נפטר בתל אביב מר יוסף עזריהו ז"ל, המפקח על בתי הספר התיכוניים העברים בארץ. המנוח היה מראשוני המורים בארצנו, הקדיש כל ימיו את כחו וכשרונותיו לשכלול בית הספר העברי העממי והתיכוני ופרסם מאמרים רבים בשאלות החנוך וההוראה. ת.נ.צ.ב.ה.

— בי"ד בניסן נפטר בתל אביב הרב הגאון רבי משה אביגדור עמיאל ז"ל, ששמש רב ראשי בתל אביב ויפו. הרב המנוח היה מראשי הסתדרות „המזרחי" והטיף כל ימיו, בנאומים ובספרים, לשיבת ציון ולתחית עם ישראל בארצו. ת.נ.צ.ב.ה.

— ביום א' דר"ח תמוז נפטר בתל אביב אליהו גולומב, איש ההגנה והבטחון, חבר הנהלת הועד הלאמי וחבר הועד הפועל של הסתדרות העובדים העברים בארץ ישראל. המנוח שקד כל ימיו, מימי עלומיו ועד יומו האחרון, על לכוד הכח העברי ועל הגנת הישובים העברים מפני המתנפלים עליהם. ת. נ. צ. ב. ה.

— ביום א', ו' בתמוז, נפטר המהנדס מר אליעזר ילין, בנו בכורו של מורה המורים ר' דוד ילין ז"ל. המנוח גמר את חק למודיו בבית המדרש למורים בירושלים ושמש מורה בביה"ס למל. למד בפוליטכניון בגרמניה והכתר בתאר מהנדס. היה מהמהנדסים הנודעים בארץ ופעל רבות לבנינה של ירושלים, עיר מולדתו. נ. ע.

יהודה עצמוני, אמציה פורמן (כתה ח'א).

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— ביום ו', ב' בניסן, הוצגה לתלמידי הכתות הנמוכות, לכבוד יובל הששים של מנהלנו מר מרדכי אילן, אגדה בשם „עין הנעורים" שהומחזה ובוימה ע"י מורנו מר ד. אופיר בלוית מוסיקה שחבר מורנו

מר יעקב לבנון. לפני ההצגה נאמו מורינו מר לולו והגב' הלחמי על בעל היובל ועל פעולותיו לבית ספרנו. אחרי ההצגה הודה המנהל לקהל מברכיו ודבר על התפתחות ביה"ס למאז הוסדו ועד עתה.

— אותה הצגה הוצגה בהצלחה מרובה לפני הורי התלמידים במוצאי שבת, אור לד' בניסן. הד"ר שפירא, יו"ר ועד ההורים, ומורינו מר א. א. אורי ומר א. לולו נאמו על פעולותיו של המנהל, בן הששים, לשכלול ביה"ס ועל מפעל הבנין שנוסד לכבודו. ההצגה זו הוצגה ביום ז' בניסן לפני תלמידי הכתות ה'-ח'.

— בט' בניסן נפטר הצייר האמן אהרן שאול שור ז"ל, ששמש במשך שנים רבות מורה לציור בבית ספרנו והעמיד תלמידים הרבה וביניהם כמה ציירים בעלי כשרון. ת.נ.צ.ב.ה.

— בי' בניסן נפטר מר יוסף גלעזר ז"ל, מורה מוסדנו בימי מלחמת העולם הראשונה. אשתו הָאָמָנִית הגב' מרים גלעזר נהלה במשך שנים רבות גן ילדים והקדישה את מיטב כחה וכשרונותיה לסטודיה הדרמטית של בית ספרנו והציגה ברב כשרון אופרות ומחזות ילדים רבים.

— בי"ג באייר ערכו תלמידי הכתות ה' ומחנכיהם ה"ה רפאל אבישר ומ. מיכאלי טיול לעטרות ולסביבה.

— ביום כ"ו באייר לא נתקיימו הלמודים בביה"ס, לרגל יום נצחון עמי הברית ותבוסת גרמניה.

— בב' בסיון נתקימה בביה"ס אספת הורים כללית. מורנו מר יהודה דבוסיס הרצה הרצאה מקפת בשם „ילדינו לקראת הנצחון" ומורנו מר אברהם אבא אורי ענין את קהל ההורים בהרצאתו „ההורים ובית הספר". הגברת יהודית גינצבורג, אחות ביה"ס ומורתנו להיגיֶנה, הרצתה על מחלות עונת הקיץ. אחרי ההרצאות נמסרו להורים ידיעות על מהלך הלמודים של בניהם.

— בד' בסיון נערכה בהדרכתו של מורנו מר יהודה דבוסיס ובהשתתפותו של מורנו מר צבי מונסון מסבת ר"ח לכבוד חג השבועות. תלמידים אחדים המחיזו קטעים מתוך מגלת רות. שני תלמידים קראו ופרשו את הפיוט „אקדמות". אחד ממורינו מסר כמה ידיעות על מחברו של הפיוט רבי מאיר בר יצחק וספר אגדה עליו.

— בל' בסיון מלאו שנתים לפטירתו של חברנו ומורנו בן ציון גולדצויג ז"ל. כל חבר המורים ובני משפחתו ומקורביו עלו אל קברו ונערכה לו אזכרה.

— בג' בתמוז נתחלק בין תלמידי ביה"ס „אות הספורט".

— ביום ג', ב' דר"ח תמוז, נערך, בהשתתפות תלמידי המחזורים הראשונים, נשף כבוד למנהל ביה"ס ליובלו הששים. מר י. עבאדי, מורה בביה"ס לשעבר, פתח את הנשף בדברי ברכה והעו"ד מר נ. סלומון, תלמיד המחזור הראשון, העלה זכרונות מחיי המוסד ותלמידיו הראשונים. הד"ר שפירא, יו"ר ועד ההורים, מסר סקירה על מהלך המגבית להרחבת בנין ביה"ס, שהוכרזה לכבוד בעל היובל. מר ד"ר ש.ב. פלדמן ברך את המנהל בשם מתפללי בית הכנסת שע"י ביה"ס והודיע על תרומתם (150 לא"י) למפעל הבנין. מר ד"ר במברגר דבר בשם מורי ירושלים. מורנו מר אריה אילן ברך את אחיו בשם בני המשפחה והודיע על השתתפותם במפעל הנ"ל בסכום 60 לא"י. אחרי שהוצג המחזה „עין הנעורים" ענה המנהל למברכיו ולמוקיריו.

— ביום א', ה' במנחם אב, יפסקו הלמודים בביה"ס ויתחדשו ביום ב' כ"ד בתשרי תש"ו.

— ביום א', ה' במנחם אב יתקים באהל שם שע"ש ביאליק טקס חלוקת תעודות הגמר לתלמידי מחזור כ"ז. הורי התלמידים ותלמידי המחזורים הקודמים מוזמנים לחגיגה.

יהודה עצמוני ואמציה פורמן (כתה ח"א)

אִגְּרוֹת פְּרֵדָה

א

בית ספרנו היקר, מורינו הנכבדים וחברינו החביבים!

אחרי שמונה שנות למוד וחנוך בבית ספרנו, הגיעה השעה הגדולה בחיינו, בה אנו נפרדים מעליו ומעליכם, מורינו וחברינו היקרים. אך האם נפרדים אנו באמת? לא. למעשה אנחנו נפרדים אמנם, אך הקשרים שבינינו כה אמיצים שלעולם לא ינתקו. כי על כן עמוק עמוק הוא המקום אשר כבשתם בלבנו משתהיה אפשרות של פרדה מחלטת.

מנהלנו ומורינו היקרים! ברגעי פרדה אלה, כשאנו מעלים בזכרוננו את כל אשר נתתם לנו, את כל העמל והיגע אשר שקעתם בחנוכנו, הרי אין די מלים בפינו להודות לכם על כל הטוב הזה.

היה ברוך בית ספרנו! הן בתוך כתליך בלינו חלק חשוב מחיינו, עד כי כבית שני היית לנו. תחול עליך ברכת אלוה ממעל ויהיו נא חדריך מלאים תמיד ילדי ישראל השוקדים על תורתנו הקדושה.

ואתם, חברינו, בני שאר המחלקות, מי יתן ותזכו גם אתם לסיים את למודיכם בהצלחה והייתם לכבוד ולתפארת לבית ספרנו ולמוריו. עתה עומדים, אנו, הגומרים, על פרשת דרכים. כל אחד יפנה לדרכו הוא: מי לתורה, למלאכה ולחקלאות, אך החנוך היהודי הנאמן שחֻנכנו בבית ספרנו, מאחדנו ברצון כביר אחד להקדיש את כל כחנו ומרצנו לעמנו ולארצנו.

בברכת אהבה ושלום

בשם תלמידי המחזור

יהודה עצמוני (כתה ח"א)

יצחק עפרוני (כתה ח"ב)

ירושלים ת"ו ט"ז, בתמוז, תש"ה

ב

חברינו היקרים, תלמידי המחזור העשרים ושבעה!

קבלו נא את ברכתנו, ברכת חברים נאמנה, ליום סיימכם את חוק למודכם בבית ספרנו. שמונה שנים רצופות בליתם יחד בין כתלי בית ספרנו ולמדתם תורה עם דרך ארץ מפי מוריכם-מורינו היקרים. ועתה הגיעה השעה להפרד מעליהם. מי יתן ועם המשך חייכם, שהיום הזה אתם פותחים את דפם הראשון, יהיו חיי אושר, בריאות, והגשמת שאיפותיכם בעתיד.

היום הזה הוא משנה שמחה לכם, שמחתכם אתם, ושמחת שני יובלות: יובלו של מנהלנו היקר מר מ. אילן, שיאריך ימים, וחצי יובלו של עתוננו החביב, חברנו הנאמן „חברנו", שבו בטאתם פעמים רבות את פרי מחשבותיכם, וביום שמחתכם זה, זכרו לנצח את מנהלנו היקר ואת פעולותיו הרבות למענכם ולמען בית ספרכם ואת חברנו החביב „חברנו" שטפל בחבה ובמסירות בחבוריכם ולמדכם להוקיר ולאהב את לשוננו הקדושה.

אמנם גדולה שמחתכם. אך גם ביום שמחה זה אסור לנו לשכח את אשר עבר על עמנו הנרדף בגולה. בל נשכח את האחים והאחיות שנפלו חלל בחרב היטלר הרשע ללא חטא. אל נשכח! ואתם, חברינו היקרים, הדור הצעיר של עמנו, חיבים לשמר על כבוד עמכם ולהיות עם בניו-בוניו הנאמנים, לכו באותה רוח שמוריכם היקרים למדוכם. ובכל דרכיכם אשר תבחרו בהן, תלוה אתכם ברכתנו: עלו והצליחו!

בשם כל תלמידי בית הספר
נהוראי אלעזרי (כתה ז"א)
דוד מלומד (כתה ז"ב)

ירושלים, ט"ז בתמוז, תש"ה

תלמידי המחזור כ"ז ומחנכיהם

כתה ח"א

(המחנך: מר א. אלקלעי)

1) בן-משה יצחק. 2) בן-שלום יאיר. 3) ברוך נסים. 4) דפנה יהושע. 5) ויינשנקר חיים. 6) ונטורה משה. 7) זמרו אביגדור. 8) חיון חיים. 9) חקלאי ברוך. 10) חרלפ שמואל. 11) טפרברג אפרים. 12) יפה אברהם. 13) ישעיה מיכאל. 14) כהן דוד. 15) כהן מרדכי. 16) כספי צבי. 17) לוי יוסף חיים. 18) לנגרמן יוסף. 19) לויצקי מאיר. 20) מזרחי אברהם. 21) מזרחי ארנון. 22) מזרחי בן-טוב. 23) מזרחי יחיאל. 24) מייזל איתן. 25) מילר חיים. 26) נחמיאס אבנר. 27) סכרי דוד. 28) עצמוני יהודה. 29) פלטי אהרן. 30) פיינברג יוסף. 31) פיינברג נחמן. 32) פורמן אמציה. 33) פרלמן יצחק. 34) רגר יצחק. 35) רוזנברג שמעון. 36) רופא שאול. 37) שפירא משה. 38) שלם שלמה. 39) שפיגל ברוך.

כתה ח"ב

(המחנך: ד"ר א. בן-ישראל)

1) אשכנזי ברוך. 2) אירמוזה משה. 3) ברדנוב עזרא. 4) ברנשטיין בנימין. 5) בלפור נחום. 6) בראון אברהם. 7) בן-יעקב אריה. 8) גרינברג דב. 9) דיסקין משה. 10) דימנט טוביה. 11) דיליאן דוד. 12) הופטמן משה. 13) ורטהיימר מרדכי. 14) זוסמן יעקב. 15) חי שר שלום. 16) מנחם חרוץ. 17) חיימוביץ אשר. 18) כהן מרדכי. 19) כפורר אהרן. 20) לוי בנימין. 21) לוי דוד. 22) לנדסמן יחיאל. 23) מנצור דוד. 24) מלבסקי שלום. 25) מזרחי משה. 26) סמי סמואל. 27) סלובודסקי בנימין. 28) סגר שלום. 29) עפרוני יצחק. 30) קרוננברג אליעזר. 31) קצב ניסן. 32) שמעיה ציון. 33) שולברג עמוס. 34) שטרית שמואל. 35) שבני ירמיהו. 36) שויקי יעקב. 37) שטיין ראובן.

חִידַת מִלּוּאִים

א. ...שָׁאוּל בַּנְּבִיאִים?
ב. זַמֵּר
ג. הָקֵם
ד. מַכְשִׁיר לְקְצִירָה
ה. קְטַטָה
ו. חָרֵד לִדְבַר ה'
ז. ... חַיָּה וְהִנֵּה בֵן לְשָׂרָה
ח' נ... לְבָבֵנוּ וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ
ט. לֶקֶט,
י. אָבִי ... אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים
יא. מִין צֶבַע...
יב. סָרוּ

	ג	
	נ	
	ב	
	ג	
	י	
	ת	
	ע	
	מ	
	ס	
	ס	
	ב	
	ט	

צרפו את האותיות משני הטורים א. ג. מלמעלה למטה ותקבלו שם איש החביב על כלנו.

חיים וינשנקר (כתה ח"א)

בְּרָכוֹת

חברינו היקרים זמרו אביגדור ורגר יצחק
שאו ברכה ליום היותכם לבני מצוה
היו בנים נאמנים לעמכם ולארצכם
חבריכם תלמידי הכתה ח"א ומחנכם

מעמק הלב אנו מברכים את רעינו החביבים:
אברמס אברהם, אלעזרי נהוראי, גבאי שמואל, גדעון לפושין, הרצל נחום, וגר זאב. וילנר חיים, זיגלשיפר יצחק, כהן דוד, לנגר משה, מלמד דוד, ניסן נסים, רוזנצויג דוד.
ליום „בר מצוה" שלהם
הצליחו בכל אשר תפנו
תלמידי הכתות ז' ומחנכיהם

אנו מברכים את חברינו הטובים:
אלוני שר שלום, בנימיני שלום, כהן מרדכי, ליברמן שמואל, לוין אלכסנדר, סגל ברוך
ליום הכנסם למצוות
היו ברוכים ומאושרים כל ימי חייכם
תלמידי הכתות ו' ומחנכיהם

דפוס חברת רונלד בע"מ, ירושלים.

שנת העשרים ושש (גליו[illegible]—212) ירושלים, טבת-שבט, התש"ו גליון א'-ב'

חַבְרֵנוּ

יוצא ע"י תלמידי ביה"ס תחכמוני בירושלים

עלון חדשי

דוד רוזנצויג (כתה ח"ב)

לַחֲצִי יוֹבְלָהּ שֶׁל קֶרֶן הַיְסוֹד

חג גדול חוגג העם העברי שבארצנו ושבחו"ל, הוא חג חצי יובלה של „קרן היסוד". לפני עשרים וחמש שנה, לאחר אשור הַמַּנְדָּט על ארצנו, שבו התחיבה בריטניה הגדולה בפני כל העולם, לעזר לנו להקים מחדש את ביתנו הלאומי, — יסדו מנהיגינו קרן מיוחדת לבנין הארץ וקראו לה שם נאה ההולם את מטרתה הנשגבה, שלשמה נוסדה — „קרן היסוד". קרן היסוד מהי? זהי קרן שבאמצעיה הכספיים היא מניחה יסוד איתן לבנין ביתנו הלאומי, כי בלא יסוד אין בנין. „קרן היסוד" וה„קרן הקימת" שתי אחיות הנה, שהאחת משלימה את עבודתה של השניה. „הקרן הקימת" גואלת את הקרקע ומכשירתה לעבודה „וקרן היסוד" מעלה עליה את המתישבים ומסַפֶּקת את כל צרכיהם, בונה להם בתים ודִירִים, קונה בהמות וכלי עבודה ותומכת בהם עד שהם מתחילים לראות פרי בעמלם ואז הם משלמים לה קמעא קמעא את חובותיהם. בתחלת הוסדה נתקלה קרן היסוד במכשולים רבים, אך לאט לאט חזקה ועָצמה והגבירה את פעולתיה בארץ. בתחלה היתה קרן זו כשתיל רך ועם רְבות הימים גדל ויהי לעץ אדיר המכה שרשיו במעמקי האדמה ושולח את ענפיו לכל עבר. כל עם ישראל מכיר בחשיבותה של „קרן היסוד" ומשתדל להרבות את הכנסותיה המוקדשות לבנין ולתחיה. ואכן הגדילה „קרן היסוד" לעשות וּפִרְיָהּ הם מאות הכפרים והישובים העברים הפורחים בכל פנות ארצנו.

אנו, התלמידים, שולחים את ברכתנו הנאמנה ל„קרן היסוד": תזכה נא קרננו לַיַשב על אדמת ארצנו הקדושה את כל פליטי ישראל הנכספים לשוב אל חיק אמם מולדתם.

נהוראי אלעזרי (כתה ח"א)

גּוֹאֵל הַקַּרְקַע

לזכר יהושע חָנקין נ"ע

מעל מורדות הרים, לקול הֶמית נחל עין חרוד, משקיף גואל האדמה על מפעלו הכביר, מפעל חייו. העמק הפורה משתרע בכל רעננותו והדרו. מלמטה מפכה נחל עליז, נחל קדומים. היו ימים והנחל שטף, שָׁטוף ועבור, על פני העמק ללא מעצור והרבה בו בוץ ורפש. יתושים זמזמו כל הימים וזמזומם היה חַדְגוֹנִי וצורם את האזן. לא כן עתה. עתה לא עוד הוא העליז היחיד פה. עתה עליזים גם שדות הבר ושבליהם המזהיבות, הירק הרענן, היערות, הבתים הלבנים והאנשים והילדים הרבים. לא מת חנקין כליל. הוא חי במפעלו החי והקַיָּם. הוא גאל את האדמה הנשמה ואלפי פועלים-חלוצים, מסורים לעמם ולארצם, הִפְרוּהָ בזעתם ובדמם למען הכין מקלט לאחיהם צמאי מולדת

ותחיה. האדמה הפוריה כיום מְתַנָּה את פעולותיו בכל ימי חייו.

ובלילה, בלילה, עת ירח חור ישקיף על העמק ויספר אגדה על גבורים אלמונים שנפלו בהגנם על

אדמת ישראל, עת ישנים כל שוכני העמק, שנת עובדים ישרים – יקיץ אז גואל האדמה משנתו, עיניו תפקחנה, אזניו תפתחנה ובצעדים חרישים יֵצֵא מקברו וירד לעמק וממשש בידיו כל מחרשה שבשדה, כל ברג וכל להב ומעיניו תרדנה דמעות אושר. ופרש את ידיו למעלה וברך את כל העמלים ואת כל החי והדומם, כאב אשר יברך את בניו. כה יעמד דומם עד אשר יחוור האפק והכוכבים יעלמו אחד, אחד, ובחפזה יעיף מביט פרדה מעל העמק ושוכניו ושב אל קברו ויעלם. אז יקומו כל העמלים העברים ושירת העבודה והיֶגַע בוקעת ומתפשטת במרחבי העמק.

אמנון טננבוים (כתה ו"א)

חֲנַמְאֵל וְשָׂדֵהוּ

שָׂדוֹת בַּכֶּסֶף יִקְנוּ בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִין וּבִסְבִיבֵי
יְרוּשָׁלַיִם וּבְעָרֵי יְהוּדָה וּבְעָרֵי הָהָר וּבְעָרֵי
הַשְּׁפֵלָה וּבְעָרֵי הַנֶּגֶב, כִּי אָשִׁיב אֶת שְׁבוּתָם,
נְאוּם ד׳. (ירמיהו ל"ב, מ"ד)

בשביל עקלקל, המתפתל בין ענתות וירושלים, מהלכת אורחת גמלים ועליהם רוכבים אנשים, נשים וטף – ופניהם ירושלימה. על הגמל הראשון רוכב איש זקן עטור זקן לבן, הוא חנמאל בן שַׁלּוּם, דוד ירמיהו הנביא. פניו קודרים ומפיקים צער ויגון. לרגעים יַפְנֶה את ראשו ויביט אל כפרו החביב עליו, ענתות, שהוא עוזב אותו מפחד האויב. בכפר השוקט הזה נולדו וחיו ומתו אבותיו ואבות אבותיו ובו נולד גם הוא. בכל נימי נפשו היה חמנאל קשור אל כפרו ולא יְצָאוֹ בלתי אם לשלש רגלים, עת עלה לְהֵרָאוֹת את פני ה׳ בירושלים. כל ימיו עבד את חלקת אדמתו וחי חיי אכרים שקטים ואף על פי שהיה מזרע הכהנים, – לא הלך בגדולות ולא נשא את נפשו לשבת עם נדיבים ושרים בעיר הבירה, כי יָקְרוּ לו כפרו וחלקת אדמתו מכל יקר. עתה באו ימים רעים על עמו. כל חיל נבוכדרנאצר מלך בבל צר על ירושלים. כל הערים והכפרים אשר בסביבי עיר הקדש נחרבו ונהפכו לתלי חרבות וכל יושביהם נהרגו. ויודע חנמאל כי בעוד ימים מעטים תעבור הכוס הזאת גם על ענתות כפרו ולבו מר עליו. בלא רצון נלוה אל אנשי כפרו הנמלטים עתה ירושלימה. הוא רצה להשאר בכפר עד הרגע האחרון ולמות בו, אך איך ישב לבדו וכל אנשי ענתות בורחים על נפשם? הגמל מרחיב את צעדיו וחנמאל אינו מדבר דבר כי שקוע הוא במחשבותיו הנוגות: למה לו חיים אם ארצו נתנה למשסה ולחורבן בידי אויב אכזר? בודד הוא וזקן. אשתו מתה עליו. שלשה בנים היו לו, כלם בני חיל ואכרים חרוצים וכלם נפלו בקרב. הנה הוא מתרחק מכפרו ומי יירש את חלקת אדמתו? הן ימיו ספורים. אם לא יפול בחרב האויב – יגוע ברעב ובצמא. עתה נזכר: ירמיהו הנביא, איש ענתות, מבני משפחתו הוא ולו משפט הירושה. אך מי יודע אם יאבה לקנות את החלקה והן במו פיו יִנָּבֵא כי הארץ תנתן בידי האויב?! לא. הוא לא יקננה ועתידה החלקה לעבור אחרי מותו למשפחה אחרת ושמו ושם אבתיו יכרתו מישראל.

הארחה קרבה בזהירות אל אחד משערי העיר שלא הוקפו עדיין על ידי צבא בבל. הצופה העומד על הצריח שואל: „הלנו אתה אם לצרינו?" ומיד באה תשובת הקהל: אָסְפֵנוּ אל עיר הקדש, כי עברים אנחנו כמוך ומענתות אנחנו באים". נשמע קול חריקה והשער נפתח. האורחה נכנסה העירה והשער ננעל שנית. כל אנשי ענתות פונים איש אל מודעו ומכרו שבעיר ופני חנמאל מועדות אל חצר המטרה. „היגאל ירמיהו את שדי?" מוסיף חנמאל להרהר – „האם יֵאוֹת לשים את כספו על קרן הצבי? הוא מתקרב אל ירמיהו ונופל על צואריו ובוכה עמו על שבר עמם. הנביא שואל את הזקן על שלום כפר מולדתו וחנמאל מספר לו כי לא נשארה שם גם נפש חיה אחת. עתה פונה הזקן אל ירמיהו: „ירמיהו, הלא תקנה מידי את שדי כי רק לך משפט הירושה והגאולה!" וירמיהו עונה לו: „ידעתי כי תבוא אלי, כי ד׳ הגיד לי, ואני קנה אקנה מידך את שדך כי אמנם לי משפט הירושה ולי הגאולה" – ובדברו שלם לזקן שבעה שקלים ועשרה כסף וכתב בספר לעיני

עדים וחנמאל נתן בידו את ספר המקנה. כל האנשים אשר בחצר המטרה השתוממו למראה עיניהם ושאלו את ירמיהו: מה המעשה אשר עשית לעינינו? הן נתונה ארצנו בידי האויב והוא יירש את כל הארץ ולעת כזאת אתה קונה שדה? האם מקוה אתה להתנחל בענתות ואתה ערירי ואשה ובנים אין לך!" „לא למעני" – ענה ירמיהו – „כי אם למען קרובי ושארי. והארץ אשר אתם אומרים: ‚בידי האויב נתנה", לא לנצח נתנה לו. כי הארץ היא ארצנו, ולא ארץ-הכשדים. עוד יבואו ימים טובים לבני ישראל. לא לנצח ישבו בבבל, כי לא יארכו הימים וד׳ ישוב את שבותו וְיִטָּעֵם שנית בארצם". וככלותו לדבר צוה את תלמידו ברוך בן נריה לשים את ספר הַמִּקְנָה ואת הֶחָתוּם ואת ספר הגלוי בכלי חֶרֶשׂ ולטמנו בשדה חנמאל אשר בענתות וברוך עשה כאשר נצטוה.

ודברי הנביא באו. ירושלים עיר הקדש נחרבה כליל. בית המקדש נשרף. אלפים ורבבות מתו בחרב, ברעב ובדֶּבֶר. בין המתים בדֶּבֶר היה גם חנמאל הזקן. שבוע ימים התגוללה גְוִיָּתוֹ באשפתות עד שמצאה ירמיה והביאה לקבר ישראל. רוב העם הלך בגולה ורק היוגבים והכורמים שרדו בארץ והתאבלו על חרבן ארצם ועמם.

* * *

עברו חמשים שנה וגם דבריו הטובים של ירמיהו באו. ארץ בבל, „פטיש כל הארץ", נחרבה גם היא. נקם ד׳ בה את נקמת עמו ויתנה בידי כרש מלך פרס וכרוז הכריז המלך באזני ישראל: „כל ממלכות הארץ נתן לי ד׳, אלהי השמים, והוא פקד עלי לבנות לו בית בירושלים אשר ביהודה. מי בכם מכל עמו, יהי אלהיו עמו ויעל לירושלים אשר ביהודה ויבן את בית ד׳ אלהי ישראל". ולקול קריאתו חזרו גולי בבל לארצם הקדושה ובראשם עמדו זרובבל בן שאלתיאל ויהושע בן יהוצדק. העולים התישבו בערי השדה ובירושלים וחזרו לעבד את אדמתם. בין העולים היה אכר חרוץ אחד ושמו אבצן שהתישב בענתות. באחד הימים, בחרשו את אדמתו, נתקלה מחרשתו בכלי חרש והרימו ומצא בו את ספר המקנה ואת החתום ואת ספר הגלוי. מיד הלך האכר אל זקני הכפר והראה להם את אשר מצא. חקרו הזקנים ודרשו ומצאו במצפה איש עני שהתיחש על משפחת ירמיהו. שמח העני מאד ועבר לשבת בענתות והתנחל על שדה חנמאל אשר קנה ירמיהו בימי המצור.

חנניה עשבי (כתה ז"ב)

גִּבּוֹרִים בַּמַּעֲרָכָה

לגבורי עמק חפר והשרון

היום, כ"א בטבת, מלאו שלשים יום למאורעות הקודרים שארעו לנו בעמק חפר ובשרון. ביום זה מלא לבי רגשות רבים, רגשי הערצה לגבורינו ורגשי קנאה באותם צעירי ישראל שחומה היו למעפילים. אכן קנאה גדולה מקנא אני בכל הגבורים והגבורות, שזכו להגן על אחים פליטי חרב והַשְּׁמַד, אחים שנמלטו מצפרני הנאצים הארורים והגיעו לחופה של המולדת האהובה.

שוב עמדו בשדות גבעת חיים ורשפון – כמו בימי המכבים – מעטים, אך מלאי אמונה בנצח ישראל, נגד הרבים. עמדו ונצחו והוכיחו לעולם שמרצועת

גבעת חיים

ארץ זו, ארץ אבותינו, לא יזיזנו עוד כל כח אדם. כלנו עומדים דוממים ונוגים לזכר גבורינו וגבורתנו שהערו את נפשם למות על הצלת אחיהם והזקו במותם את הקשר בין האומה לבין ארצה. לבי מלא צער גם על האחים שנפצעו במלחמתם לצדק ואני מקוה שבקרוב ישובו לאיתנם ולעבודתם. מתוך האפלה שאפפה אותנו בוקע קו אור אחד – וזהו המעשה ששמעתי: כשפרצו החילים האנגלים לחדר הילדים לחפש שם „עולים בלתי חוקיים", כביכול, היינו: פליטי אש וחרב, צעק פעוט אחד, פליט קטן אף הוא: הוי אמא, אנשי גֶסְטַפּוֹ באים! לשמע מלים אלו זרק אחד החילים את רובהו ארצה וקרא: „לא. לא. איני יכול עוד".

אינני יודע אם נכון הוא המעשה ששמעתי וכי אמנם נזדעזע לבו של חיל לוחם למראה הרשעות שעושים בנו, אך נקוה שבקרוב יזדעזעו כל אנשי ישר ומצפון, שבין האנגלים והאמריקנים ושבין כל אומות העולם, ויעזרו לנו לבנות מחדש את מולדתנו למען נחיה בה חיי שלום וחרות.

ציון שער (כתה ה׳א)

בְּצָרוֹת תֵּימָן

א

על הַבַּצָּרוֹת

תימן שוכנת בנגב ערב ואקלימה חם מאד ולעתים קרובות נעצרים השמים ואין גשם. וכשאין

גשם, – אין לחם ואין כל ואין כל ערך לַרְיאַל' הוא המטבע העובר לסוחר. בשנת בצורת מרובות צרותיהם של אחינו בני ישראל, כי הגוים מאשימים אותם וטוענים: „בשל „הכופרים" הללו מונע אללה גשם ממנו". היהודים מתכנסים בבתי כנסת ובבתי קברות וקוראים בחזקה לאלהים ומתפללים אליו על המחיה ועל הכלכלה, כי אין לחם ומים ורק „דמעתם היא לחם יומם ולילה" להם ומנת חלקם – יגון ואנחה.

ב

לִבִּי בַּמִּזְרָח וְאָנֹכִי — בְּנֶגֶב עֲרָב

למן היום הראשון ששמעתי את השם הקדוש ירושלים שאפתי לעזב את גלות תימן ולעלות לארץ ישראל. גם אבי נשא את נפשו לבוא אל הנחלה ואל המנוחה בארצנו, אך נתעכב זמן רב ולא בצע את מחשבתו. חבר היה לו שאהבו כנפשו והוא היה מרפה את ידיו ופוצר בו לא לצאת לדרך. תמיד היה מספר לו – ודבריו היו נכונים – שהערבים השוכנים על פרשת דרכים מתנפלים על היהודים וחומסים אותם ונוטלים את כל ממונם ולפעמים – גם את הנפש. וגם הזוכים להגיע שלמים בגופם – אך לא בממונם – לצדן, לא כלם זוכים לעלות לארץ, מקצתם עולים, מקצתם מתים מרוב תלאה וְרֻבָּם חוזרים ערומים ויחפים, מוכים ומעונים תימנה והם אז לחרפה ולקלסה בעיני עם הארץ. כך דחינו את נסיעתנו משנה לשנה. אך „לכל תִּכְלָה ראיתי קץ" – אומר „נעים זמירות ישראל", הוא דוד מלכנו. וגם ליסורינו בגלות בא קץ. בשנת תש״ג היתה התעוררות גדולה בקרב יהודי תימן לעלות לארץ הקודש – ויהי מה! רבים הוציאו את כל רכושם אל השוקים למכירה ואין קונה. ידעו הגוים הערומים את כמיהת היהודים לארצם ורצו לזכות ברכושם בזול רב ובגנבה.

וכך היו עושים: היו באים אל המוכר קבוצות קבוצות. אחד מהם מתחיל לעמד על המקח והשאר פושטים בינתים את ידיהם וגונבים את הרכוש. וכשמתחיל היהודי לגער בהם מיד הם מכים אותו על הוציאו עליהם שם רע כי אסור לו, ליהודי, לבן החסות, לקרא לבני הארץ בשם „גנבים". וכשיתבע היהודי את הגנב לדין לא יזכה התובע בדין כי עדותו פסולה. בימים ההם קרה לרעו של אבי אסון גדול: קבוצות גוים נכנסו לבית יהודי לגזל את רכושו והאיש לא היה בביתו כי אם אשתו הֶהָרָה. הרשעים התנפלו על האשה והכוה מכות רצח והיא קראה לעזרה ורֵעַ אבי שמע את צעקותיה ויכנס פנימה ויגער במכים. מיד התנפלו עליו והכוהו וקראו: יהודי מרים יד על מְסְלם! נקהלו ערבים רבים והצטרפו אל המכים וסחבוהו אל שופטם בטענה: „יהודי הכה מְסְלם". השופט כלאו בבית הכלא. האשה המוכה מתה והאיש שנסה להצילה סבל בבית הכלא יסורים גדולים והגיע כמעט עד שערי מות. אך בחמלת ד' עליו שוחרר לפני ימי אידיהם, הוא חגם הגדול עראפאת, אחרי ששלם לשופט שוחד רב.

ג

מֵאֶרֶץ שִׁבְיֵנוּ לְאֶרֶץ אֲבוֹתֵינוּ

וזהו המנהג בתימן: בכל חג עברי הולכים נכבדי היהודים ותכמיהם לברך את האימם יחיא ודורון נאה אתם, עגלה מפוטמת לאות תודה וכבוד. האימם הטוב מקבל ברצון רב את העגלה ומדבר לפני החכמים דברי כבושין שלא יתגאו ושלא יפגעו בכבוד העם האציל, אדוני הארץ. גם בימי חגיהם ומועדיהם של הערבים נוהגים היהודים לשלח לאימם ברכה ודורון בכסף ובשוה כסף. ובאותו חג עראפאת שלחו לו ראשי העדה כמימים ימימה, מתנה הגונה וצרפו אליה גם אגרת, שבה התאוננו על כמה ערבים ועל השופט שהתעללו ברעו של אבי, שהכוהו, שאסרוהו ושלם לשופט שחד רב עד שהסכים לשחררו. התעבר האימם על השופט וכתב אליו פקודה שיחזיר את הכסף ליהודי ושיודיעהו על מה אסרהו. את הפקודה מסר לידי רע אבי והוא ירא לנפשו ולא מסרה לשופט והצפינה, שכן אומרים לדבורה, „לא מדבשך ולא מעוקצך". ביום ג׳ לחג עראפאת בא השופט להתיצב לפני האימם ואמר לו השליט מה שאמר. כשיצא השופט מבית האימם החליט להתנקם ברע אבי ושלח חילים להביאו אליו. למזלו נודע לו הדבר בעוד מועד והוא נמלט והסתתר. אבי גמר בנפשו להציל את רעו בטרם יתפש ומכר את כל אשר לו בזול והפסיד כסף רב וקים את הכתוב בתורה „ועיניכם אל תחס על כליכם", מסר את ביתו ואת בית חברו לממשלה כחק וכמצווה וקבל רשיון לצאת את גבולות תימן. ביום ג׳, יום שהוכפל בו „כי טוב", בר״ח טבת, שנת תש״ד, לוו אותנו אחינו תושבי אוזל, היא צנעא הבירה, עד שערי העיר והיינו בוכים כלנו: הם בוכים לפני ד׳ שיזכרם גם אותם להעלותם לארץ ישראל ואנו בוכים ומבקשים מאת ד׳ שיצילנו מסכנת הדרכים ויגיענו במהרה לארץ הבחירה ויעלה גם את שאר אחינו לארצנו.

וכל דברי המסע הגדול הזה וכל התלאה אשר מצאתנו הלא הם כתובים בחבורי „מצנעא לעיר הקדש". *)

*) נדפס ב„חברנו", שנה כ״ה, גליון א׳–ב׳, תש״ה.

אברהם דוד פיורקא (כתה ה״ב)

סָבִי

בימי החפש הגדול קראתי הרבה ספרים שהביא לי אבי פעם בפעם. בין הספרים שקראתי היו גם ספורי סבי אברהם מרדכי פִּיוֹרְקָא ז״ל, כי סופר ומורה היה כל ימיו. מובן שספוריו ענינו אותי ביותר ובקשתי מאבי שיספר לי על חייו ועל פעולותיו ואלה הדברים אשר שמעתי מפיו: סבי נולד בשנת תרי״ג (1853) בעיר לומז׳ה אשר בארץ פולין ובה עברו עליו ימי ילדותו ונעוריו. עד שנת השלש עשרה לחייו למד בחדרים, כנהוג בימים ההם, ואחר כך התחיל ללמוד בלא עזרת מורים ושקד כל הזמן על

למודיו וקנה לו ידיעות מרובות בתנ״ך ובתלמוד ובכל שאר האוצרות של ספרותנו העתיקה, ובעודנו רך וצעיר נתפרסם בעירו כבקי בחדרי התורה. לאחר שנשא לו אשה השתקע בעיר גְרַיֶבוֹ ומאז מתחלת פעולתו הספרותית והחנוכית שנמשכה עד שנותיו האחרונות לחייו. בעיר גריבו התחיל לעסק בהוראה

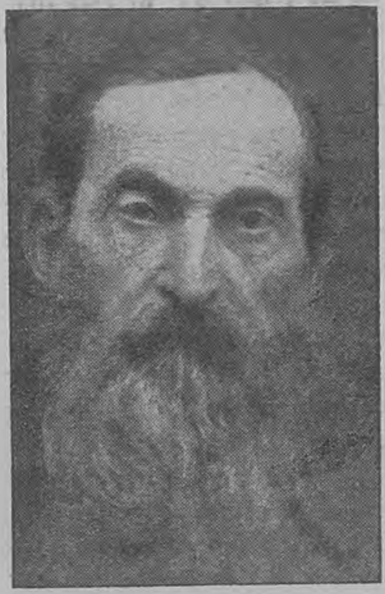

ר׳ אברהם מרדכי פיורקא ז״ל

והורה את ילדי ישראל עברית, תנ״ך ותלמוד ונטע בלבם אהבה ללשוננו ולכל קדשי ישראל. ואמנם זכה לראות את פרי עמלו הרב עוד בחייו: רבים מתלמידיו הם כיום סופרים ומלומדים ידועי שם בספרותנו. אולם גם כסופר פעל לא מעט. הוא כתב והוציא הרבה ספרים לילדים, ספרי למוד וספרי קריאה, ובשביל קוראים גדולים חבר מחקרים בלשון העברית, באורים בתנ״ך ובתלמוד ודברי דרוש על פרשיות התורה ופרסם מאמרים רבים בעתוני דורו. וגם הוא הוציא עתונים. במשך שתי שנים רצופות הוציא שבועון לילדים ולנערים בשם „גן שעשועים" והיה זה עתון הילדים העברי הראשון שיצא בארצות הגולה. גליונו הראשון הופיע באדר שנת תרנ״ט ומאז יצא בקביעות ובסדר מדי שבוע בשבוע ועִנֵּג את הילדים בספוריו ובאגדותיו ובשיריו המענינים. רבים מסופרי העתון, שהיו אז נערים צעירים, נעשו אחר כך לסופרים מפורסמים. בשנת תרס״ז התחיל להוציא ירחון לנוער בשם „לבני הנעורים", אך מחוסר אמצעים קימו רק חצי שנה. רק חלק קטן מחבוריו זכה לראות אור ורובם נשארו בכתב יד והם שמורים בביתנו. בשנות חייו האחרונות היה אומר לעתים קרובות: „חבורי הם חלקי מכל עמלי ועכשיו הגעתי לסוף ימי והם ישארו כאבן שאין לה הופכין. חנכתי אמנם את בני חנוך לאומי ומסורתי ונטעתי בהם אהבה לקניני הרוח של היהדות, אך מסופקני אם יוציאו את כתבי". ספורו של אבא על חיי סבי ועל פעולותיו הרבות נעם לי מאד ושמחתי על שזכיתי להיות נכדו. פרטים נוספים על סבי מסר לי גם בן דודי, שעלה לארצנו לפני זמן מה. הוא ספר לי שסבנו היה איש שיחה ונוח לבריות ובן דודי אהב להיות תמיד בחברתו ולשמוע את ספוריו היפים. הצטערתי על שלא זכיתי להכירו בחיים, שכן נולדתי אחרי פטירתו.

סבי נפטר בחדש סיון, שנת תרצ״ג.

חיים גִיפמן (כתה ו״ב)

הֶאָח, דִּבַּרְתִּי בָּרַדְיוֹ!

יש אשר יקרו פתאם לאדם מקרים נפלאים המביאים אתם שמחה בחיי יום יום שלו, שברובם הם חדגוניים. ומקרה אשר כזה קרני גם אני: יושב אני בכתה שקוע בספר הלמוד ופתאם נפתחה חרש הדלת והמנהל קורא לי. אני יוצא למסדרון בלב דופק. הן לא דבר רגיל הוא שהמנהל יקראני. מי יודע את הצפוי לי? התחלתי מפשפש במעשי היום, אם התנהגתי שלא כשורה. נדמה לי שנקי אני. לא השתובבתי, לא טפסתי על עצי החורשה, לא לכלכתי את הכתה ולא הרבצתי מכות בילד. עוד אני מהרהר וקול מבשר, מבשר ואומר: היום אתה מוזמן להשתתף בשדור הרדיו ב„פנת הנוער". המנהל הוא שבשרני את הבשורה הזאת ולולא בושתי הייתי מחבקו מרב שמחה ותודה. ואיך זה לא אשמח? לא כל יום זוכה ילד כמוני לשדר ברדיו באזני העולם כלו! מהרתי הביתה ובשרתי את הבשורה הטובה להורי והם שמחו בשמחתי. אחרי הצהרים הלכנו, אני וחברי, לתחנת השדור. הגענו אל התחנה. חייל פתח לפנינו את שער הברזל ונכנסנו לאולם קטן והתבוננו מסביבינו נפעמים ונרעשים. האולם קטן, כאמור, אך מצטיין בנקיונו. כל הרצפה מכוסה מרבדים עבים והקירות בנויים ברובם פקק. בפנת החדר עמד מיקרופון. התחילה החזרה והתרגשותנו גברה. ואני אומר בבטחון ששום ילד לא היה מתרגש פחות ממני. כלום דבר קטן הוא לדבר בתחנת השדור וכל ארץ ישראל תשמע את קולנו? חזרנו על תפקידנו בלב מלא דאגה. כמחצית השעה נותרה עד להתחלת השדור. מחוגי השעון זזו בעצלתים. סוף סוף הגיעה השעה. הרגשנו שאחריות גדולה רובצת עלינו והתחזקנו ורצינו להצליח, כי ידענו שנושא שדורנו יקר וחשוב מאד, הלא על עתוננו החביב „חברנו" נדבר, לכבוד מלאת לו עשרים וחמש שנים. בזהירות רבה הוצאתי כל הגה מפי, כי כבוד בית ספרנו ועתוננו דרש זאת. בחדר השלך הס ובתוך הדממה נשמע קולי הרועד, בעמדי לפני המיקרופון. עם תם השידור הרגשנו שהצלחנו בתפקידנו הקשים ובשמחה חזרנו נער, נער, לביתו.

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(ספורי חברינו הקטנים)

א.

מוֹעֲדוֹנֵנוּ

הַשָּׁנָה קַיָּם בְּבֵית-סִפְרֵנוּ הַמּוֹעֲדוֹן, בְּהַדְרָכַת מוֹרֵנוּ מַר אֱלִיעֶזֶר מַרְגּוֹבְסְקִי. שָׂמַחְתִּי לְהִצְטָרֵף לְתַלְמִידִים מִכִּתָּתִי וּמִכִּתּוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁנִּכְנְסוּ לַמּוֹעֲדוֹן. אַחֲרֵי הַלִּמּוּדִים נִשְׁאָרִים אֲנַחְנוּ, חַבְרֵי הַמּוֹעֲדוֹן, בְּבֵית-הַסֵּפֶר; עוֹשִׂים שִׁעוּרֵינוּ, עוֹבְדִים בִּמְלָאכוֹת וּמְשַׂחֲקִים בְּמִשְׂחָקִים שׁוֹנִים. כְּבָר חִלַּקְנוּ לִקְבוּצוֹת וּבָחַרְנוּ בְּעַצְמֵנוּ שֵׁמוֹת לָהֶם. שֵׁם קְבוּצָתִי הוּא: קְבוּצַת „הַנֶּשֶׁר". הִתְחַלְנוּ גַּם לִלְמוֹד צוֹפִיּוּת. הַשָּׁבוּעַ לָמַדְנוּ סִמְנֵי-דֶרֶךְ. קְבוּצַת „הַצְּבִי", הִיא הַקְּבוּצָה הַמְבֻגֶּרֶת מִכִּתּוֹת ה׳-ו׳, יָצְאָה רִאשׁוֹנָה וְהִשְׁאִירָה אַחֲרֶיהָ סִמְנֵי-דֶרֶךְ, וַאֲנַחְנוּ הָלַכְנוּ לְפִי הַסִּמָּנִים וּמָצָאנוּ אוֹתָהּ. זֶה הָיָה מְעַנְיֵן מְאֹד. הַמּוֹרֶה בָּחַר בִּי לִהְיוֹת אַחַד הַתּוֹרָנִים הָאַחֲרָאִים לַאֲרוֹן הַמִּשְׂחָקִים. אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל לְמַלֵּא תַּפְקִידִי בֶּאֱמוּנָה וְכָמוֹנִי גַּם שְׁאָר חֲבֵרַי.

שמואל הנדלסמן (כתה ד"א)

ב.

דְּגֵי הַקְּטַנִּים

בְּאַחַד הַיָּמִים קִבַּלְתִּי בְּמַתָּנָה אַקְוַרְיוֹן וּבוֹ הָיוּ אַרְבָּעָה שַׁבְּלוּלִים וְזוּג דָּגִים. כַּעֲבֹר זְמַן מַה גָּדְלוּ הַדָּגִים וְהַשַּׁבְּלוּלִים וְגַם הִתְרַבּוּ וּמִלְאוּ אֶת כָּל הָאַקְוַרְיוֹן שֶׁלִּי. בְּיוֹם אֶחָד, כְּשֶׁחָזַרְתִּי מִבֵּית הַסֵּפֶר, רָאִיתִי שֶׁאֶחָד מִדָּגַי חָסֵר. שָׁאַלְתִּי אֶת אִמִּי עַל דָּגִי וְהִיא אָמְרָה לִי שֶׁמֵּת. הִצְטַעַרְתִּי מְאֹד, וַאֲחוֹתִי רָאֲתָה בְּצַעֲרִי וְקָנְתָה לִי דָּג אַחֵר וְכָעֵת אֵין הַדָּג הָרִאשׁוֹן מִשְׁתַּעֲמֵם, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חָבֵר חָדָשׁ. בַּזְּמַן הָאַחֲרוֹן נוֹסַף לִי דָּג שְׁלִישִׁי. אֲנִי אוֹהֵב מְאֹד אֶת דָּגַי הַנֶּחְמָדִים וַאֲנִי מִסְתַּכֵּל בָּהֶם תָּמִיד וּמִתְעַנֵּג עֲלֵיהֶם.

אלישע אריה בן יהודה (כתה ד"ב)

ג.

חֲלוֹם

מוֹרֵנוּ הַטּוֹב סִפֵּר לָנוּ שֶׁהָיְתָה אֲסֵפָה גְּדוֹלָה וּבָהּ דָּרְשׁוּ מֵהַמֶּמְשָׁלָה שֶׁתְּבַטֵּל אֶת הַסֵּפֶר הַלָּבָן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא סֵפֶר שָׁחוֹר וָרַע וְלִפְתֹּחַ אֶת שַׁעֲרֵי אַרְצֵנוּ לִפְנֵי אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁבַּגּוֹלָה. הַמֶּמְשָׁלָה הָאַנְגְּלִית אֵינָהּ מַרְשָׁה לַיְהוּדִים לְהִכָּנֵס אַרְצָה וְאֵינָהּ שָׂמָה לֵב לְתַחֲנוּנֵיהֶם וְהֵם סוֹבְלִים מְאֹד בְּגֶרְמַנְיָה וּבְפּוֹלַנְיָה. עַכְשָׁו הֵבַנְתִּי מִפְּנֵי מַה בּוֹכָה אִמִּי תָּמִיד כְּשֶׁמְּדַבְּרִים עַל הַקְּרוֹבִים שֶׁבְּחוּץ לָאָרֶץ אוֹ כְּשֶׁהִיא קוֹרֵאת בְּעִתּוֹן. וּבַלַּיְלָה הַהוּא חָלַמְתִּי חֲלוֹם, שֶׁהַמֶּמְשָׁלָה הָאַנְגְּלִית הִתְחָרְטָה עַל הֶעָוֶל שֶׁעָשְׂתָה לְעַמֵּנוּ וּבִטְּלָה אֶת הַסֵּפֶר הַלָּבָן וּמִכָּל אַרְצוֹת הַגּוֹלָה עוֹלִים הַיְּהוּדִים לְאַרְצֵנוּ, וְרָאִיתִי בֵּינֵיהֶם אֶת סָבִי וְאֶת סַבְתָּא שֶׁלִּי וְאֶת דּוֹדַי. וּבְבֵיתֵנוּ שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה וְאִמִּי אֵינָהּ מוֹרִידָה עוֹד דְּמָעוֹת. חֲלוֹם יָפֶה הָיָה זֶה וְחָבָל שֶׁהִתְעוֹרַרְתִּי פִּתְאֹם וְרָאִיתִי שֶׁרַק חֲלוֹם חָלַמְתִּי.

שלמה זאבי (כתה ג"ב)

בְּרִיאוּת הַתַּלְמִיד

א

ישראל שפירא

נפש בריאה בגוף בריא

הַשַּׁמָּשׁ וְהַתַּלְמִיד

בדורות עברו לא ידעו להעריך כמו את עבודתו של השמש בבית הספר. תלמידים ולא-תלמידים נהגו, ברובם, להתיחס בקלות ראש אליו ואל תפקידיו המוטלים עליו. בימינו הוטב, לשמחתנו, היחס אליו וכל תלמיד נבון וכל אדם משכיל מכירים כיום שהשמש הנאמן שומר על נקיון בית הספר ועל סדריו החיצוניים. בידיו לא רק מפתחות בית הספר, אלא מבחינות רבות — גם מפתחות שלומם ובריאותם של התלמידים, שהנקיון הוא יסודם ושרשם. השמש הוא גם חבר טוב לילד ובמקרים רבים הוא גם מצילו מתקלות ומפגעים שונים, בשעת משחקו בחצר המוסד. מן הרצוי איפא שיוָצר מגע קרוב בין התלמידים והשמש למען ישקדו יחד בכחות משותפים על שפור בית הספר כדי לשוות לו צורה חיצונית נאה. במה יוכל התלמיד לבוא לעזרת השמש בעבודתו? בהרבה. אך קדם כל עליו להמנע מקלקל את מעשי ידיו. לשם דוגמא אציין כאן כמה קוים: השמש עובד וטורח בשעות הבקר המוקדמות ומנקה את הכתות ורהיטיהן, כדי שהמורה והתלמיד יכנסו לכתה נקיה ומאֻוררת כל צרכה. אולם רבים מן התלמידים נוהגים להקדים לבוא אל הכתה ומלכלכים את הספסלים ואת הלוחות וכל עבודת השמש עולה בתהו. על התלמידים לדעת פעם ולתמיד שדלתות בית הספר נפתחות ב-8.15 שעות ולא לפני זמן זה. אם כה יעשו יבלו את שעות למודיהם בכתה נקיה ומסודרת. והוא הדין, ביחס לחצר בית הספר, כל תלמיד חייב לזכר שהנקיון הוא יסוד הבריאות ועליו להזהר איפוא ולבלתי זרק בחצר שירי אכל וקליפות פרות ונירות. לשם כך הותקנו פחי אשפה וכלום לטרחה גדולה תחשב בעיני הילד הטוב לגשת אליהם ולשימם בהם? כן חיב כל ילד לשמר על שלמות הגדר ולא לטפס עליה, לא לקלקלה ולא לגרם למוסדנו נזקים והוצאות מיותרות הנופלות על שכם הצבור. ומן הגדר אני חוזר שוב אל הכתה, שבה מבלה התלמיד, כאמור, את רוב שעותיו ודין הוא שתהא זו נאה ומסודרת כהלכה. על כל ילד מחונך ואוהב סדר לדעת, שהנוי לא רק שהוא גורם הנאה לעין אלא שהוא גם מעלה את האדם ואת מוסריותו. על התלמידים לקשט את כתותיהם בציורי נוף המרחיבים את הדעת ואת הטעם. מובן מאליו שיש להקפיד על נקיון הכתה ולא לשים את שירי האכל במדפי הספסלים, לא לשפך חלב על הרצפה. שומה על מחלקי החלב לחלקו בין התלמידים בזריזות ובזהירות ולהחזיר את הקומקומים ואת הכוסות לחדר הנועד לכך.

תלמידים חביבים,

רבים מכם מתמרמרים, לתומם, על ההגבלות

ועל ההקפדות שחלו בזמן האחרון בבית ספרנו. הבינו נא שעשינו מה שעשינו, בעניני הסדר והנקיון, רק מתוך אהבה לכם ומתוך דאגה לשלומכם ולבריאותכם, כי אתם נכנסנו היקר, כי אתם עתידנו!

ב

הַהִיגְיֶנָה שֶׁל הָעוֹבֵד וְהָעֲבוֹדָה

בזמן האחרון התחלנו ללמד, בהדרכת מורתנו האחות הגב׳ יהודית גינצבורג, על ההיגינה של העבודה. שעורנו הראשון היה על העבודה בבתי הדפוס והחלטנו לרצות במו עינינו את כל מה שלמדנו, כי „טוב מראה עינים מהלך נפש" — אומר הכתוב. באחד הימים בקרנו בבית דפוס גדול ומנהלו קבל את פנינו באדיבות רבה והסביר לנו את כל פרטי העבודה. התרשמנו מאד מן הסדורים הנאים שנעשו בבית דפוס משוכלל זה. המכונות חדשות ומבריקות, הרצפות שטופות ונקיות כל מכונה גדורה מטעמי זהירות וגלגליה מוגנים כדי שלא יאונה אסון לפועל. בשעורנו השני, שהתקים לאחר הבקור, שוחחנו על תנאי העבודה בבתי דפוס אחרים והגענו לכלל דעה שלא בכל מקום מתיחסים בכבד ראש לחוקי ההיגינה. רבים הדפוסים שאין בהם חלונות במספר מספיק לאורור חדר המלאכה ושכבת אבק מכסה את המכונות והפועלים שואפים אל קרבם את אבק-העפרת המזיק לבריאותם. ההארה אינה מספקת, בה בשעה שדוקא פועל הדפוס זקוק לאור רב, מפני שכמה מעבודתיו — כמו, סדור אותיות — מחלישות את העינים. גם החם והרעש משפיעים לרעה על מצב בריאותו של העובד. יש ליצור תנאי עבודה נאותים לפועל ואז לא תתערער בריאותו וגם פריון עבודתו יגדל.

גדעון לרמן (כתה ח"ב)

מִקָּרוֹב וּמֵרָחוֹק

(ידיעות שונות)

— ביום ב׳ בנובמבר, הוא יום הצהרת בלפור, פרעו ערבים במצרים פרעות בתושבים היהודים. הפורעים השפלים שדדו וחמסו חנויות ובתי עסק יהודים, שרפו בית-ספר ובית כנסת ורצחו יהודים. בחורים מישראל, אמיצים ונאמנים, הגנו על כבוד עמם ונלחמו בגבורה בפורעים.

— ב-13 בנובמבר נתפרסמה הכרזתו של מר בוין, המיניסטר הבריטי לעניני חוץ של מפלגת הפועלים, שבה הפר את הבטחת מפלגתו לבטל את ה„ספר הלבן" ולפתוח את שערי ארצנו לפליטי החרב היהודים. ההכרזה עוררה סערת מחאות בארץ ובחו"ל ע"י יהודים ולא-יהודים.

— זה מקרוב קבלו הסנט ובית הנבחרים האמרי-קאים החלטה נמרצה לטובת עליה יהודית חפשית לארץ ישראל, במטרה להקים בה מחדש מדינה יהודית.

— ב-ו׳ בכסלו נפטר גואל הקרקע יהושע חנקין. בן שמונים היה במותו. במשך ששים שנה עסק המנוח במפעל גאולת אדמת ישראל ורובי הישובים העברים הוקמו על הקרקעות שנגאלו על ידיו.

— בי׳ בטבת, יום הולדתו של שר שירתנו ח. נ. ביאליק ז"ל, נערך טקס חלוקת „פרס ביאליק" בנוכחותם של סופרים, עתונאים ונציגי מוסדות שונים. השנה נתנו הפרסים למשורר ולסופר הידוע יעקב פיכמן על ספר שיריו „פאת שדה" ולהיסטוריון החשוב פרופ׳ יצחק בֶּר על ספרו „תולדות היהודים בספרד הנוצרית".

— בי"ח בטבת מלאו 44 שנה להוסד הקרן הקימת לישראל, זו הקרן הקדושה הגואלת בפרוטות העם את אדמת העם העברי.

— מלאו עשרים וחמש שנה לקיומה של „קרן היסוד", אחותה הצעירה של „הקרן הקימת", אך לא פחות חשובה ממנה. במשך חצי יובל עוסקת קרננו זו השניה בישוב הארץ ובבנינה, בבסוס העולים היהודים ובתמיכה בחנוך העברי.

— עשרים וחמש שנה מלאו גם „להסתדרות העובדים העברים בארץ ישראל". בכל ערי ארצנו וכפריה נערכו חגיגות ומסבות בהן שהעלו על נס את פעולותיה הכבירות לבנין האומה והארץ.

— ב-2 בינואר נפטרה בלונדון הַצַּיֶּרֶה אלינור ראתבון בשנת ה-73 לחייה. המנוחה היתה מחסידות אומות העולם ונלחמה כל ימיה להשלטת הצדק בעולם, ועמדה גם לימין עמנו העשוק ודרשה מממשלתה לבטל את הגבלות העליה לארצנו ולקים בנאמנות וביושר את הצהרת בלפור. ת.נ.צ.ב.ה.

אליהו שמי (כתה ז"ב)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

—בכ"ד בתשרי נערך טקס פתיחת ביה"ס לשנת הלמודים החדשה. אחר נאום הפתיחה של המנהל מר מרדכי אילן קרא אחד מחברינו התלמידים את הפרק נ"ב שבתהלים. אחרי שיר „התקוה" נכנסו התלמידים לכתותיהם והחלו הלמודים.

—בר"ח חשון, ביום עצרת הישוב, נתכנסו התלמידים עם מוריהם לאולם „אהל שם ע"ש ביאליק". מר אילן פתח את העצרת ודבר על מצב עמנו בגולה ובארץ. מורנו מר יהודה דבוסיס נאם מעניני היום ומורנו מר לוי יוסף דבשני דבר על „הקרן הקימת" בביה"ס ועם שיר „התקוה" ו„אני מאמין" נסתים הכנוס.

—בר"ח כסלו נתקימה המסבה החדשית שנערכה הפעם ע"י תלמידי הכתה ח"א. תלמיד מכתה ח"א ברך את ברכת החדש. הנושא המרכזי במסבה זו היה: ב ל פ ו ר ו ה צ ה ר ת ו. תלמידים קראו מחבוריהם על מאורעות החודש ודובר גם על פעולת ביה"ס ל„קרן הקימת".

—בימים ט׳, י׳ בכסלו בקרה את בית ספרנו ועדת הממשלה לחקר החנוך העברי בארץ. המבקרים נכחו בשעות השעורים וגלו התענינות מרובה בבית ספרנו ובמפעליו ושהו שעה ארוכה בחדר התרבות שבמוסד.

–בט״ו בכסלו נתקימה אספת הורים, המנהל מר אילן דבר על מצל המוסד. אחות ביה״ס הגב׳ גינצבורג הרצתה על עניני בריאות התלמידים. יו״ר ועד ההורים ד״ר ח. ל. שפירא מסר דו״ח על פעולות הועד בשנת תש״ה ומר י. דבוסיס הרצה על העבודה התרבותית שבביה״ס. לועד ההורים לשנת תש״ו נבחרו: ה׳ י. אחיטוב, גב׳ י. אפשטיין, גב׳ גוזמן, גב׳ גיניאו, גב׳ זַלקו, ה׳ לנצנר, גב׳ מלמד, גב׳ מרימסקי, גב׳ משורר, ה׳ פרידמן, ד״ר קורקידי, ה׳ שליפר, גב׳ שמי, ה׳ שפירא, ד״ר ח.ל. שפירא.

– בכ״ז בכסלו נערכו חגיגות חנכה לכל הכתות. בשתי השעות הראשונות נתקימה חגיגה לכתות א, ב. לאחר ההפסקה הראשונה–לכתות ג,ד,ה, שתכניתה כללה: הדלקת הנר, תמונה חיה, נר חנכה מאת לוין קיפניס, דקלומים והקראות, שירה ונגינה. בשעות האחרונות–לכתות ו׳, ז׳, ח׳. חגיגה מיוחדת נערכה אחה״צ ע״י מורנו מר אליעזר מרגובסקי לתלמידי מועדון בית ספרנו.

– בי״ג בטבת נתקיים ברדיו ירושלים שדור של תלמידי בית ספרנו לרגל מלאת 25 שנה לעתון בית ספרנו „חברנו".

– בכ׳ בטבת הוצגה הצגת ראינוע באולם ביה״ס לתלמידי הכתות א,ב,ג,ד.

—בר״ח שבט נערכה מסבת ר״ח שבוצעה ע״י תלמידי הכתה ח״ב שבמרכזה עמדו חצי יובלה של קרן היסוד ויום ההולדת הארבעים וארבעה של הקרן הקימת לישראל.

– בהתחרות במשחק „מחנים" שנערכה ביום א׳ בשבט, בין מועדון בית ספרנו לבין המועדון המרכזי של ויצ״ו, זכתה קבוצתנו לשני נצחונות.

– בב׳ בשבט חולקו לתלמידים תעודות השליש הראשון.

– חברי מערכת „חברנו" לשנת תש״ו: איש, שלום אבנר (כתה ח״א), בורשטיין ישראל (כתה ז״ב) לרמן גדעון (כתה ח״ב), רוזנצויג דוד (כתה ח״ב) שמי אליהו (כתה ז״ב). התלמידים מתבקשים לפנות אליהם בכל עניני העתון.

ישראל בורשטיין (כתה ז״ב)

ברכות

ברכתנו הנאמנה שלוחה לרעינו היקרים

איש שלום אבנר, אתיק אלחנן, דובדבני שמעון, דסה רחמים, הופטמן יצחק, הלטובסקי אפרים, לב משה, לפושין גדעון, שנצר יוסף.

במלאת להם י״ג שנה

היו באושר ובטוב כל ימיכם

חבריכם

תלמידי הכתה ח״א ומוריהם

מעמק הלב נברך את י״ג חברינו, בני המצוה:

אבל ראובן, ג׳יניאו משה, הרגיל אברהם, טוטנאויר יהושע, כהן אברהם, כהן שלמה, ליבוביץ דוד, לוי אברהם, לוי חיים, לוין גרשון, לרמן גדעון, שפירא מרדכי, שטיינבוק אריה.

במלאת להם י״ג שנה

היו ברוכים ומאושרים!

חבריכם

תלמידי הכתה ח״ב ומוריהם

אנו מברכים את חברינו היקרים

איצקין אביה, בלאו פנחס, הוכרמן יצחק, זביקלסקי משה, ניסן משה.

ליום הכנסם למצוות

היו בנים נאמנים לעמכם, לארצכם ולתורתכם

ידידיכם

תלמידי הכתות ז׳ ומוריהם

אנו מברכים את חברנו החביב

עזרא מהלל

ליום החלו להניח תפילין

חזק ואמץ, חברנו, והצלח בכל אשר תפנה

והיה נאמן להוריך ולעמך

חבריך

תלמידי הכתה ו״א ומוריהם

אנו משתתפים באבלכם הכבד, חברינו החביבים,

חגי פניני, פרלא אליהו וקליינמן שמואל

במות עליכם אמהותיכם היקרות ז״ל

חזקו ואמצו והבליגו על כאבכם הגדול

חבריכם

תלמידי הכתה ו״ב ומוריהם

חִידַת-מִלּוּאִים

	ו	
	ו	
	ש	
	ק	
	ק	
	ג	
	ט	
	ל	
	ל	
	ו	

א. חמר השוב בגוף הדג
ב. רכוש רב
ג. אחד מכלי-העכול
ד. על מה נשא אחד הנביאים את נבואתו הראשונה
ה. לפני „ראה"
ו. מחרקי השדה
ז. משא כבד
ח. בן נצח נער צורר גדול
ט. דלי הפוך
י. פאר, יופי

בטור א׳ מלמעלה למט: יצא שם עברי נאמן שפעל רבות לעמו ולמולדתו.

אבנר איש שלום (כתה ח״א)

דפוס רונלד, ירושלים, טל. 5439

שנת העשרים ושש (גליון 215—214) ירושלים, אדר ב׳-ניסן התש״ו גליון ג׳-ד׳

חֲבֵרֵנוּ

יוצא ע״י תלמידי ביה״ס תחכמוני

בירושלים

עלון חדשי

אֵלֶּה דִּבְרֵי הֶרְצֵל

(במלאת יובל שנים להופעת ספרו „מדינת היהודים")

זָרִים, זָרִים הִנֵּנוּ!

...בְּכָל מְקוֹמוֹת מוֹשְׁבוֹתֵינוּ נִסִּינוּ בְּתֹם לֵבָב לְהִתְעָרֵב בְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת. רַק אֶת אֱמוּנַת אֲבוֹתֵינוּ אָמַרְנוּ לִשְׁמֹר בְּיָדֵינוּ. אֵין רוֹצִים בָּנוּ! לַשָּׁוְא הִנְנוּ פַּטְרִיוֹטִים נֶאֱמָנִים וְלִפְעָמִים גַּם נִלְהָבִים יֶתֶר עַל הַמִּדָּה. לְחִנָּם נָבִיא קָרְבְּנוֹת דָּמִים שֶׁכֶם אֶחָד עִם יֶתֶר הָאֶזְרָחִים, לְחִנָּם נַעֲמוֹל לְהַגְדִּיל אֶת שֵׁם אַרְצוֹת מוֹלְדוֹתֵינוּ בְּמַעֲשֵׂי אֳמָנוּת וּמַדָּע, לְהַרְבּוֹת אֶת עָשְׁרָן בְּמִסְחָר וּבְקִנְיָן. בְּאַרְצוֹת מוֹלְדוֹתֵינוּ אֲשֶׁר נֵשֵׁב בָּהֶן מֵאוֹת בְּשָׁנִים, נֶחְשַׁבְנוּ לְזָרִים...

עַם הִנֵּנוּ!

אָנוּ עַם אֶחָד! — אוֹיְבֵינוּ עָשׂוּ אוֹתָנוּ לְעַם אֶחָד. הָאָסוֹן מְלַכֵּד אוֹתָנוּ, וּמִכֵּיוָן שֶׁאָנוּ מְלֻכָּדִים, הֲרֵי אָנוּ מְגַלִּים פִּתְאֹם אֶת כֹּחֵנוּ. כֵּן! אָנוּ חֲזָקִים לְמַדַּי כְּדֵי לְהָקִים מְדִינָה, מְדִינָה לְמוֹפֵת. בְּיָדֵינוּ כָּל הָאֶמְצָעִים הָאֱנוֹשִׁיִּים וְהַחָמְרִיִּים הַדְּרוּשִׁים לְמַטָּרָה זוֹ... וְכַמָּה גְדוֹלָה הַתִּפְאֶרֶת הַגְּנוּזָה לַלּוֹחֲמִים מִתּוֹךְ מְסִירוּת נֶפֶשׁ לְשֵׁם הָרַעְיוֹן הַזֶּה! דּוֹר יְהוּדִים יָקוּם אָז לְחַיִּים. הַמַּכַּבִּים יָשׁוּבוּ לִתְחִיָּה!

מוֹלֶדֶת

...אָנוּ זְקוּקִים בִּשְׁבִיל עֲנִיֵּינוּ לְמוֹלֶדֶת, לְאֶרֶץ שֶׁתִּהְיֶה שַׁיֶּכֶת לָנוּ מִבְּחִינַת מִשְׁפַּט הָעַמִּים. עַמִּים קְטַנִּים מֵעַמֵּנוּ הֵעֵזּוּ לִתְבֹּעַ לָהֶם חֵלֶק מִשְׁטָחוֹ שֶׁל כַּדּוּר הָאָרֶץ, כְּקִנְיָן מְדִינִי, וּמִשּׁוּם שֶׁהֵעֵזּוּ, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה לָהֶם לָהֶם הָאֹמֶץ הַמַּמְלַכְתִּי לְכַךְ — גַּם קִבְּלוּ אוֹתוֹ. וְעַמֵּנוּ שֶׁהוּא מְפֻרְסָם וְאֻמְלָל כְּאֶחָד. שֶׁתּוֹלְדוֹתָיו כְּתוּבוֹת בְּכִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ. — אָסוּר לוֹ לְהַבִּיעַ שְׁאִיפָה זוֹ? הֲרֵי יֵשׁ לָנוּ זְכוּת, לְכָל הַפָּחוֹת, בְּאוֹתָהּ מִדָּה שֶׁיֵּשׁ לַאֲחֵרִים, לִדְרֹשׁ לָנוּ אֶרֶץ בְּתוֹר גּוּף שֶׁיִּשָּׂא אֶת קִיּוּמֵנוּ הַלְּאֻמִּי. רָכַשְׁנוּ לָנוּ זְכוּת זוֹ עַל יְדֵי יִסּוּרִים שֶׁאֵין מֻשְׁלָם בְּתוֹלְדוֹתָיו שֶׁל הַמִּין הָאֱנוֹשִׁי, שֶׁטֶף דָּמִים לִוָּה אֶת הֲלִיכָתֵנוּ בְּדֶרֶךְ הַדּוֹרוֹת. הָעִנּוּיִים הָאֵלֶּה הָיוּ מְחֻסָּרוֹת כָּל טַעַם לוּלֵא עָמַדְנוּ בָּהֶם מִתּוֹךְ תִּקְוָה לִמְדִינָה יְהוּדִית...

חֲלוֹם מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל

...הַיְּהוּדִים לֹא חָדְלוּ בְּמֶשֶׁךְ כָּל לֵיל-גָּלוּתָם הָאָרֹךְ מִלַּחֲלוֹם אֶת חֲלוֹם מַלְכוּתָם. „לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם!"—

קְרָאנוּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת. עַתָּה הִגִּיעָה הַשָּׁעָה לְהֵרָאוֹת כִּי כֹּחֵנוּ אִתָּנוּ לַהֲפֹךְ אֶת הַחֲלוֹם לְרַעֲיוֹן בָּהִיר כַּצָּהֳרָיִם... מִן הַהֶכְרֵחַ הוּא שֶׁהָרַעֲיוֹן יִפְרֹשׂ אֶת כְּנָפָיו וְיַגִּיעַ אֶל מְעוֹנוֹת הָעֳנִי הָאַחֲרוֹנִים, אֲשֶׁר בָּהֶם יִשְׁכְּנוּ אַחֵינוּ הָאֻמְלָלִים, כִּי חַיֵּי כָּל עַמֵּנוּ יִתְמַלְּאוּ תֹּכֶן חָדָשׁ. אִם כָּל אֶחָד יַעֲשֶׂה לְנַפְשׁוֹ וְהָיוּ עַד מְהֵרָה לְחַיִל רַב וְעָצוּם.

אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

...אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא מוֹלַדְתֵּנוּ הַהִיסְטוֹרִית שֶׁזִּכְרָהּ שָׁמוּר בְּלִבֵּנוּ עֲדֵי עַד... אֶרֶץ אֲבוֹתֵינוּ קַיֶּמֶת עַד הַיּוֹם, הִיא לֹא שָׁקְעָה עַל קַרְקַע הַיָּם. יֵשׁ שָׁם בְּנֵי אָדָם הַחַיִּים וְעוֹבְדִים מִתּוֹךְ שִׂמְחָה. הָאֲדָמָה עַתִּיקַת הַיָּמִים מְחַדֶּשֶׁת אֶת נְעוּרֶיהָ. שׁוּב הִיא מְנַצָּה פְּרָחִים, שׁוּב הִיא מַבְשִׁילָה פֵּרוֹת וְאֶפְשָׁר, שֶׁבְּאַחַד הַיָּמִים, בְּיוֹם תִּפְאֶרֶת, תַּבְשִׁיל אֶת עָשְׁרָם וּכְבוֹדָם שֶׁל הַיְּהוּדִים.

לָנוּ נִתְּנָה הָאָרֶץ לְמוֹרָשָׁה!

...אָנוּ מַאֲמִינִים כִּי לְפִנַּת מִזְרָח חֲרֵבָה זוֹ יֵשׁ כָּמוֹ לָנוּ בְּעַצְמֵנוּ, לֹא רַק עָבָר כִּי אִם גַּם עָתִיד. אִם יֵשׁ בִּכְלָל בָּעוֹלָם תְּבִיעוֹת חֻקִּיּוֹת עַל חֶבֶל מֵחַבְלֵי אֲדָמָה חַיָּבִים כָּל הָעַמִּים הַמַּאֲמִינִים בְּכִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ לְהוֹדוֹת בִּזְכוּת הַיְּהוּדִים עַל חֶבֶל-אֶרֶץ זֶה.

הָאָרֶץ קוֹרֵאת לָנוּ!

הָאָרֶץ הַיְחִידָה בָּעוֹלָם הַמּוֹשֶׁכֶת לְלֹא מַעֲצוֹר כִּמְעַט אֶת כָּל הַיְּהוּדִים, חוּץ מִמִּעוּט מְבֻטָּל, הִיא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כָּל שְׁאָר הָאֲרָצוֹת אֵין לָהֶן כֹּחַ מְשִׁיכָה אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַנִּדָּחִים מִן הַיַּהֲדוּת, רַק אֶרֶץ הַבְּחִירָה, אֶרֶץ הָאָבוֹת, הִיא הַקּוֹרֵאת לָנוּ!

אִם תִּרְצוּ — אֵין זוֹ אַגָּדָה!

...אַחַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל! לֹא אַגָּדָה הִיא, לֹא תַּרְמִית עֵינַיִם. בְּיַד כָּל אִישׁ מִכֶּם לְהִוָּכַח כִּי כֵן הוּא. כִּי עַל כֵּן כָּל אִישׁ מִכֶּם נוֹשֵׂא עִמּוֹ מְעַט מֵאֶרֶץ הַבְּחִירָה: הָאֶחָד בְּשִׂכְלוֹ, הַשֵּׁנִי בְּכֹחַ זְרוֹעוֹ וְהַשְּׁלִישִׁי בָּרְכוּשׁ אֲשֶׁר עָשָׂה... אֲנִי חוֹזֵר עַל דִּבְרֵי הָרִאשׁוֹן: הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר יִרְצוּ, יַשִּׂיגוּ אֶת מְדִינָתָם!

אברהם פורמן (כתה ו״א)

חֲלִיפָה לְפֶסַח

חג הפורים חלף עבר — וחג הפסח קרב ובא. כל חברי מתפארים ומספרים שהוריהם הזמינו להם חליפות לכבוד הרגל ואני, איני מקנא בהם. אבי הטוב הבטיחני לתפר לי לחג הפסח חליפה נאה באמת: מכנסים ארוכים ומעיל וכיסיהם יהיו מרובים ומספרם עד שבעה יגיע. כיצד? במכנסים שלשה כיסים ובמעיל — ארבעה. ואולי יוסיף עוד כיס קטן והיה אז מספרם שמונה. על משכבי בלילות אני מעלה בדמיוני את חליפתי החדשה התפורה בטעם בידי אבי, את מכנסי הארוכים שקמט ישר וחד להם. הנה אני לובשם והנני — גדול, איש ככל האנשים! יום יום, ככלות הלמודים בבית הספר, אני ממהר ובא אל בית המלאכה שלנו, לראות בתפר אבי את חליפתי, אך לתמהוני הרב הוא עוסק תמיד בתפירת חליפותיהם של לקוחותיו ולא בשלי.

— „אבא" — אני טוען — „מתי תתפר סוף סוף את חליפתי, כאשר הבטחת?"

— „חכה, חביבי" — הוא עונה בשקט ובחיוך — „גם תור חליפתך יגיע. תמיד אני מבקש מלקוחותי שיזמינו את חליפותיהם עוד לפני חג הפורים וכלם דוחים את הזמנתם עד קרוב לחג הפסח דוקא ודורשים ממני שאתפרם לחג". לשמע דברי אבי באה דאגה בלבי: שמא לא יספיק להשלים את מלאכת חליפתי לחג — ואני אהיה בליל הסדר לבוש לבוש ישן... אבי מרגיש בצערי ומרגיעני ומוסיף להבטיחני שלבוש אלבש בחג חליפה חדשה! יום רודף יום וכל יום עובר מקרב את יום החג ואבי עדיין לא התחיל בתפירת חליפתי. לילדים רבים כבר תפר את חליפותיהם והן שמורות זה ימים אחדים בארונותיהם ורק את שלי הוא דוחה מיום ליום...

שלשה ימים לפני החג. אני בא לבית המלאכה וכלי מלא דאגה, אך מה תראינה עיני? אבי שוקד על תפירת חליפתי! בינתים הרגיש אבי שדרושים לו חוטים והוא מבקש ממני להביאם מאחת החנויות ואני ממהר לעשות כבקשתו. כשחזרתי אל בית המלאכה מצאתי שם אדם אחד המשוחח עם אבי והתרעמתי עליו על הפריעו אותו בעבודתו. כשיצא האיש שב אבי אל מלאכת חליפתי ולא הניחה עוד מידיו. ערב חג הפסח. אבי שב הביתה ותחת בית שחיו — חליפתי. ואכן חליפה יפה תפר לי השנה, חליפת־גדולים ממש! בשמחה אני לובש את מכנסי הארוכים ואת מעילי, שם ידי בכיסים ומי ידמה לי ומי ישוה לי?!...

אבי ואמי נהנים אף הם למראי ומברכים אותי: „תתחדש! באמת, בחור גדול אתה. אתה נאה למכנסיך ומכנסיך נאים לך. ראה, כמה טרחות אנו טורחים למענך. היה לפחות בחור טוב ושקדן!"

אני מודה להורי על חליפתם ועל ברכתם ומבטיחם לשמע תמיד בקולם ולהיות תלמיד חרוץ בבית הספר. עם שקיעת החמה אני צועד בגאוה עם אבי אל בית הכנסת ולבי מלא רגשי שמחה עד אין קץ.

בֵּין אַחִים וַאֲחָיוֹת

א

אברהם בן צבי (כתה ח״א)

אָחִי

לאחי נחום, ליום שובו לאיתנו — מתנה.

יום בהיר וחמים היה אותו יום. אני ואחי הקטן היינו שקועים במשחק מענין, הוא „משחק הרכוז", המבדח והמפתח גם יחד. פתאם, בעודנו נתונים שנינו בראשנו וברובנו במשחק, אומר אלי אחי: „אני חש בעין ימיני." הבטתי אליו — ונבהלתי: פניו חורים וירוקים

ומביעים יסורים. הודעתי לאמא והיא חשה אליו ובקשה ממנו למהר ולשכב במטה, אך המשחק משך את לבו ביותר ולא הפסיק לשחק עד הגיעו לסופו— ואף נצח בו. כתם המשחק הלכתי אל חברי לקחת ממנו ספר לקריאה וכשחזרתי הביתה ראיתי שעין אחי איננה כתמול שלשם. למחרת לא הלך לבית הספר ושכב במטה. כששבתי מבית ספרי ראיתי שעינו צבתה. אחי נאנח מרב כאב ולבי יצא מצער ומחמלה. הורי הביאוהו אל הקליניקה של „הדסה" והרופא נתן לו סמי תרופה, טפות להזיל לתוך עיניו. אולם מצבו הלך ורע. אמי הטובה בכתה חרש בסתר ושנתה נדדה. אבי היקר התהלך בחדר כאיש אובד עצות, אפוף דאגות וחששות. אני בכיתי והתפללתי בלבי: „אלי, שלח נא מהרה רפואה שלמה לאחי החביב". בינתים ויום שבת קדש הגיע. בימים כתקונם נוהגים אנחנו, אני ואחי, לבקר ביום זה בבית סבתא שלנו והיא מכבדת אותנו בפשטידה ובסוכריות. החלטתי לא לשנות מהמנהג הזה והלכתי אל סבתא אם כי קשה היה לי ללכת אליה לבדי, באין אחי אתי. בדרכי, חשבתי מה תשובה אשיב לה אם תשאלני מדוע לא בא הפעם אתי גם נחום. אם אגלה את האמת — אצערנה ואם אעלים ממנה — ארמנה. ואמנם אך ברכתיה בברכת „שבת שלום", מיד שאלה לשלום קיקי, הוא שם אחי שבפינו. לא רציתי לצערה ועניתי מה שעניתי. ישבתי בביתה שעה קצרה והלכתי הביתה ומצאתיו נעול. דפקתי על הדלת — ואין קול ואין עונה. רצתי בבהלה אל שכנתנו ומפיה נודע לי שאחי לוקח אל בית החולים. מהרתי אל בית החולים „בקור חולים" ובקשתי מהשומר שיכניסני שמה, כי רצוני לראות את שלום אחי והוא אמר: היום לא הובא הנה כל חולה. התחננתי לו שירשה לי להכנס פנימה, למען אוכח במו עיני אם אין שם אחי והשומר רק תשובה אחת בפיו: „אסור להכנס". בצער רב חזרתי הביתה והנה אמא שוכבת מדוכאה במטה ואבא יושב על ידה ומנחמה. עתה נודע לי שאחי הוכנס לבית החולים „הדסה". דמעות רבות פרצו מעיני, אך הבלגתי על כאבי ונגשתי אל אמי לעודדה ולחזק את לבה והיא חבקתני ואמרה: „התפלל בני, לד׳, כי הוא שומע ומאזין לתפלת קטנים". בא הלילה רצוץ ומדוכדך מיגון עליתי על משכבי ונרדמתי מתוך בכי ודמעות. כשהקיצותי לפנות בקר לא היה איש בבית ואני נותרתי בו לבדי כל היום. לפנות ערב חזרו הורי מבית החולים ואמרו: „נקוה לטוב". למחרת נודע לי שאחי טעון נתוח בעינו. מה גדל פחדי בשמעי את הידיעה הרעה הזאת! ביום הנתוח לקחתי בידי את ספר התהלים והגיתי בו כל היום, שפכתי את לבי לפני ד׳ ובקשתי ממנו רחמים על אחי החולה. ואמנם שערי הרחמים לא ננעלו בפני תפלתי. בו ביום חזרה אמי ובשורה בפיה: הצליח הנתוח! מאותו יום הלך מצבו הלוך וטוב ואני התחלתי לבקרו בבית החולים ושנינו שמחנו איש לקראת אחיו. עברו שבועות אחדים — ויום השמחה בא. אחי נרפא רפואה שלמה ושב בשעה טובה הביתה, אלינו, אל הורי ואלי — אחיו הקשור אליו בחבלי אהבה ואחוה!

ב

יונתן גולדשטין (כתה ה״א)

אָחוֹתִי

אחות גדולה לי, גדולה ממני בשלש שנים, ושמה אביבה וכשמה כן היא: עליזה וחביבה כפרח אביב. יום יום מדי שובי מבית הספר, אני מחכה לשובה מבית ספרה היא, כי תמיד תפתיעני במתנותיה: פעם תכבדני בצבעי גיר, פעם תעניק לי בולים ופעם תגיש לי שי — גולות. עם שובה מבית הספר מתמלא ביתנו גיל ןשיר. בשעת ארוחת הצהרים היא מספרת לנו על כל המאורעות שארעו בבית הספר. אפילו אבא, השב לרב הביתה עיף מעבודתו, אינו חדל מצחוק ומשמח לשמע ספוריה ובדיחותיה. היא לא רק עליזה, כי אם גם זריזה. כשאנו מכינים את שעורינו, היא הראשונה הגומרת להכינם ואז היא נגשת אלי ומעודדת אותי ואומרת: „אין דבר, בפעם הבאה תגמר אתה ראשונה". אחרי שאנו מכינים את שעורינו הננו יורדים יחד אל החצר לשחק. אני מתחבר אל חברי, והיא — אל חברותיה. כשאנו שוכבים בערב, כל אחד במטתו, היא מספרת לי ספור, יש שסופו רע, אך לרב — טוב. כשאני חולה היא מטפלת בי באהבה ובמסירות וכשהיא חולה אני עצוב, אך גם אז היא משתדלת לבדח את דעתי ולשמחני. פעמים יפרץ בינינו גם ריב, אבל כעבור רגעים מספר אנו משלימים זה עם זו. כך אנו חיים יחדו חיי שלום ושלוה ואני מודה לאל על שנתן לי את האחות החביבה — אביבה.

אליאב כהן (כתה ו״ב)

לְהַר הַצּוֹפִים

— רשמי טיול —

— „מחר יום טיול!", „מחר יום טיול!" -- בשורה זו עברה מפה לפה והשמחה בכתה גדלה מרגע לרגע. אך השמחה לא היתה עדיין שלמה, כי המחנך הוסיף תנאי אחד: „אם יהיה היום יום בהיר וחם, כיום הזה". השמים היום בהירים. השמש מחממת כבאחד מימי הקיץ, אולם מי יודע אם כזה יהיה גם יום מחר. הרדיו הודיע אמנם שלא יחול כל שנוי במזג האויר, אך לא תמיד אפשר לסמוך על הודעותיו.

למחרת היום, בבוקר, הקדמנו לבוא אל בית הספר והכינו למחנך. השמים היו, לשמחתנו, בהירים, אך פעם בפעם נראו עליהם עננות קלות שהסבו לנו דאגה וצער, שכן מן הנסיון אנו יודעים שדרכן של אלו להתלכד יחד ולהעשות לעננים כבדים שופעים גשם עז. למזלנו התפזרו העננות והשמים נתבהרו כליל ושמש פז יצק אור וחם רב. לקול פקודת המחנך הסתדרנו שלשות, שלשות, ויצאנו בסך מחצר בית הספר ומפינו בשמעה

שירה עליזה. במרץ ובגיל צעדנו וכעבור זמן קצר כבר היינו מחוץ לעיר ורגלינו עמדו בעמק יהושפט. האויר היה נעים. השמש להטה. פה ושם נתרו נחליאלים ארוכי הזנב. על הסלעים נחו להן לטאות והתחממו לאור השמש. לפני בית הקברות אשר לצבא נעצרנו ונכנסנו פנימה. דממת מות שוררת שם בכל. השמש מפזה את הקברים ואת שיחי הפרחים הנטועים מסביבם. התקרבנו אל קברות החילים העברים שעל מצבותיהם חרות „מגן דוד" גדול. עמדנו עמידת־דום לפני קברי אחינו, ששפכו את דמם לשם כבוש הארץ. משם נכנסנו אל הכנסיה המקושטת מבפנים בציורי משכית. אחרי שנחנו מעמל הדרך עשינו את דרכנו הלאה, אל „בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי". רשם עז עשה עלי הבנין הנהדר הזה, שבו שמורים כל ספרינו הכתובים בלשון העברית וכן גם ספרים רבים הכתובים בלשונות העמים. ירדנו אל מחסן הספריה המוגן מפני אש. רצפתו עשויה זכוכית וברזל. פה עמדנו ושמענו לבאוריו של אחד העובדים: בנין „בית הספרים הלאומי והאוני־ברסיטאי" נשא רם ושלש קומות לו. את היסוד לספריה הזאת הניח רופא העינים הד"ר יוסף חזנוביץ ז"ל, איש ביאליסטוק שבפולין. הוא היה ציוני מסור וכל ימיו חלם על יסוד בית ספרים גדול עברי בירושלים. את כל רכושו הוציא על קנית ספרים והצליח לאגור כשלשים אלף כרך ושלחם ירושלימה. כיום מונה בית הספרים 420 אלף כרך, שאם נסדרם בשורה אחת, ספר ליד ספר, יתפסו שטח של 10 ק"מ. בית הספרים שלנו הוא הגדול והעשיר בכל המזרח הקרוב והוא נמנה עם בתי הספרים הגדולים בעולם. בו שמורים גם כתבי יד עתיקים ומכתבי אנשי שם. מתוך אחד המכתבים האלה מוכח שלא גרמני המציא את האוירון „צפלין", אלא איש יהודי בשם שורץ. חכם יהודי זה מכר את המצאתו לגרמני שקראה על שמו והתקשט בנוצרות זרים. בקרנו גם באולם הקריאה. שם שורר נקיון ושקט עד להפליא. ליד שלחנות הקריאה יושבים משכילים ואנשי מדע ועוסקים בתורה ובחכמה.

משם פנינו אל מערת ניקנור, שנחצבה עוד בימי הבית השני ועמדנו בחרדת קדש לפני קברי הד"ר פינסקר ומנחם אוסישקין, ברוך זכרם.

עם הבקור הזה פסק הטיול. עמדנו עוד על מרומי הר הצופים ומראה אדיר נתגלה לפנינו, מראה של ירושלים עיר הקודש, הטובלת כלה בים של עצים ודשא מוריקים והקסמנו משפע היפי וההוד.

מלאי רשמים חזרנו העירה.

יצחק הופטמן (כתה ח"א)

קֶרַע שֶׁל טַלִּית

דפיקה על דלת הכתה. מזכיר בית הספר נכנס ולוחש משהו באזני המורה. פני מורנו מחוירים ומיד נחפזים שניהם לחדר ההנהלה. רגע חולף והמורה חוזר אל הכתה. פניו נרגשים ומביעים יגון אין קץ. בידו קרע טלית מגאלת בדם קרוש. נזדעזענו. לא שאלנוהו במלים כי אם במבטים, על הטלית שבידו הרועדת והוא פתח וספר: שליח בא מבנו החיל שביון ודרישת שלום ממנו בפיו. בנו מודיע לו שחורבן והרס בגולה ושהחיל העברי ממלא שם שליחות קדושה, כי הוא עוזר לאחינו בני ישראל ומעודדם ומחזק את רוחם השבורה. ואת קרע הטלית שבידי — הוסיף מורנו — מצא בני בידי אכר יוני אחד ושלחהו אלי. מי יודע, ילדים, כמה ענויים ויסורים עברו על היהודי בעל הטלית הזאת. וטלית זו, הקרועה והמחוללת, יקרה לי מטלית חדשה שכלה תכלת ונאה, כי בדמי אחינו האומללים היא טבולה, בדמי אחינו שנפלו בידי חיות-אדם ואין דורש כיום דמם. טלית קדושה זו — היא תדרש דמם, כי אי אפשר שהעולם יתעלם ממעשי תועבה אלה.

הפעמון צלצל ודומם יצאנו כלנו מן הכתה ולא שעינו הפעם אל שעשועינו, כי גדל הכאב מאד.

יצחק כהן ואליעזר מזרחי (כתה ו"א)

מְחַנְּכִים קְטַנִּים

פעם נכנס המנהל אל כתתנו, בשעת השעור, ואמר למחנך משהו בלחישה ויצא. המחנך קרא לנו ושלח אותנו לחדר המנהל. בתחלה נבהלנו, כי חששנו שמא לשם עונש אנו נקראים אף על פי שלא עשינו היום כל מעשה רע. אך בהכנסנו לחדר המנהל הרגשנו מיד שפחד שוא היה פחדנו. המנהל פנה אלינו בחבה ואמר: ילדים, המורה שבכתה א"ב חולה והילדים בטלים מלמוד. הכנסו איפוא אליהם ותלמדום לקרא ולכתב ותספרו להם מעשיות.

שמחנו מאד על הכבוד הרב שנפל בחלקנו ורצנו אל הכתה וראינו שכל הילדים מתרוצצים בחצר ומקימים שאון. קדם כל סדרנו אותם בשתי שורות ישרות, שנים שנים, ועמלנו אותם מעט ואחר הכנסנום אל הכתה והתפללנו אתם. אחרי התפילה למדנו אותם חשבון, קריאה וציור וספרנו להם ספור והילדים נשמעו לנו וישבו בשקט בלא הפרעה כלשהי. למחרת היום שלח אותנו המנהל אל המורה לדעת את שלומה. המורה אמרה לנו שהיא חולה ובקשה ממנו שגם היום נמלא את מקומה ותכנה לפנינו תכנית למודים והדריכה אותנו איך לטפל בילדים וללמדם. נפרדנו ממנה ושבנו אל בית הספר ועם צלצול הפעמון סדרנו את התלמידים והכנסנו אותם בסדר אל הכתה. שם עזרנו להם לפשוט את מעיליהם. הם ישבו כל אחד במקומו בשקט והשעורים החלו. בשעה הראשונה קראנו יחד בסידור התפלה ובשעה השניה קראו התלמידים ספור בספר הקריאה ואנחנו בארנו להם את המלים הקשות. התלמידים התנהגו בנמוס וכשרצו לשאול דבר הצביעו וקראו לנו „מחנכים קטנים". בשעה האחרונה ספרנו להם ספור והם נהנו ממנו מאד. ביום שלאחריו נכנסנו אל הכתה כמורים בקיאים ורגילים, סדרנו את התלמידים

במקומותיהם ופתחנו את השעור בתפ[illegible] רק התחלנו להתפלל — והמנהל והמורה נכנסו אל [illegible]תה והתפעלו מהשקט ומהסדר שבכתה ודברו בשבחנו. פנינו את המקום למורה ואנחנו חזרנו אל כתתנו ללמוד. כעבר ימים אחדים הכינה המורה שלש הצגות בכתתה ובקשה ממנו שנעזר עמה בהכנתן. בחפץ לב עזרנו לה בשעת החזרות והצלחנו בעבודתנו והיא אמרה לנו: „הן אתם כבר כמעט מורים למחצה". ההצגות הצליחו מאד וכשבאו האמהות לקחת את ילדיהן אמרה להן המורה: רק הודות לעזרתם של המחנכים הקטנים האלה הצלחנו בהצגותינו ואני אספר את הדבר למחנכם. ואמנם ספרה המורה הטובה למחנכנו על עבודתנו היעילה בכתתה והמחנך שמח מאד ואמר לנו: אני מתגאה בכם, תלמידים חביבים, בני חיל אתם!

משה אילן (כתה ה"ב)

הַיֶּלֶד הַתּוֹעֶה

(מזכרונות הילדות)

זה לי שנים שאני רגיל לצאת העירה פעם או פעמים בשבוע. בהיותי עדיין רך וקטן הייתי הולך תמיד יחד עם הורי, אולם כיום, משגדלתי, אני נוהג אחרת: פעמים שאני מצטרף אל הורי ופעמים שאני הולך לי לבדי. זוכרני, בעודני תינוק, תלמיד בכתה ב', היו הורי מתעכבים, מדי לכתנו יחד העירה, אצל מכר אחד ומשוחחים עמו שיחה ארוכה ואותי היו שוכחים כאילו אינני הולך אתם. דבר זה לא נעם לי ביותר והחלטתי לשים לו קץ. פעם, בהיות הורי שקועים בשיחתם עם מכרם כדרכם תמיד, מצאתי לי שעת כשר וחמקתי והלכתי לבדי, כאות מחאה על עזבם אותי, והגעתי עד קצה הרחוב המוליך העירה. בינתים עברו כמה ממכרינו וחששתי שמא יקחוני אתם, אך למזלי לא הרגישו בי ואני עשיתי את דרכי הלאה. הורי גמרו את שיחתם עם מכרם ושבו הביתה דרך סמטה שאני רגיל לעבור בה וחשבו שישיגוני שם, אך כשהגיעו לביתנו ראו והנה — הילד איננו! באותה שעה התהלכתי לי ברחוב ולא ידעתי את הדרך לשוב בה הביתה והתחלתי תועה. הייתי מתהלך ברחוב שעה ארוכה, מביט באנשים והם מביטים בי ותמהים ודאי: פלא פלאים, ילד קטן שכמותו מתשוטט ברחוב בלא הוריו! עודני מהלך ברחוב ואחד ממכרינו נגש אלי ושאלני איך זה הגעתי הנה לבדי. פחדתי מפניו וספרתי לו את הכל והוא לקחני אתו. פתאום פגשתי את הורי כשהם בהולים וחרדים וכשראוני שמחו מאד לקראתי והודו למכרנו ויחדיו שבנו הביתה.

דְּרָשָׁתִי*)

הורי היקרים, מורי החביבים, וכל הנאספים אל־שמחת־חגי!

היו לי ברוכים הורי הנדיבים, על הטוב והחסד אשר עשיתם עמדי, למיום הולדי ועד הנה, עת הגיעי למצ־וות. ביום זה נמניתי עם עדת עמי ועל כן הוא יקר וקדוש לי. מכאן ואילך הנני בר־חיוב על־כל מצוה ומצוה, קלה כבחמורה, כגדול. ואני מודה לכם מקירות לבי, על עמדכם על משמרתכם, לבל אמוט ואכשל. מעשה גדול עשיתם בלמדכם אותי תורה עם דרך־ארץ, בעזרת מורי ומנהלי החביבים, ויהי רצון שתזכו לראותני, בן־נאמן ומסור לעמו ולארצו, שתול על־פלגי־מים איתן ובטוח. שלשה עשר אביבים חלפו עלי. סיימתי את־„תקופת־הילדות", ועתה אני מתחיל את־החלק השני והקשה ביותר של חיי, והמצוה הראשונה אשר תצין את־בגרותי הרי היא מצות הנחת תפילין. בפרשה הראשונה של תפילין אנו מוצאים: „ואהבת את ה' אלהיך" ובפרשת „קדושים" נאמר: „ואהבת לרעך כמוך". אלה הן שתי העינים שמתוכן נשקפת נשמת ישראל, האומה, הרוח והדת. ומהו ההבדל בין דת ישראל לבין שאר הדתות? היהדות דורשת את־האדם כ ל ו, ללא שיור כ ל ש ה ו א. „בכל לבבך" „ובכל נפשך" כתיב ולא „בלבבך" „ובנפשך". לא נפש לבד ולב לבד, אלא כל פנה שבלב, כל זוית נסתרת שבעמקי־הנפש משועבדת לאהבה זו. ולא דיה רק אהבת־מקום וקיום מצוותיו בלבד אלא גם אהבה בין איש לרעהו. ומעשה בעובד כוכבים שבא לפני שמאי ואמר לו: גירני, על־מנת שתלמדני כל התורה כלה כשאני עומד על רגל אחת". דחפו באמת הבנין. וכשבא לפני הלל הלך וגירו ואמר לו: „מאן דעלך סני, לחברך לא תעביד" — זו כל התורה כלה, „ואידך — פירושא היא, זיל גמור". נכרי זה, רצה לחפש יסוד לתורה, את עמוד התוך שעליו נשענת תורת־ישראל. שמאי הקפדן, שהוקיר כל פרט ופרט, לא הבדיל בין מסד לטפחות, הדפו באמת־הבנין והראהו לדעת: מה בבנין כל לבנה ולבנה היא חלק מהבנין כלו, כך משמשים כל מנהג ומנהג, ומצוה ומצוה, כאבני־בנין של תורת־ישראל. לא כן הלל. הוא גרס שהבריח התיכון, המבריח את דת ישראל מן הקצה אל הקצה, מ„בראשית" ועד „לעיני כל ישראל" הוא הצווי הגדול: „ואהבת לרעך כמוך".

ועתה, בהגיעי למצוות, מתיצב אני בשורת הבוגרים והריני מחויב למלא את התפקיד המוטל עלי. לא קלה היא הדרך הצפויה לבן־עמנו. רבות סבלנו. אחינו ואחיותינו נפלו על כבוד האומה, טובי־עמנו נעלמו מעל־פני האפק, ורב בנין של היהדות התמוטט ומרובות הן חובות הנער העברי בימים קודרים אלה. ואני תקוה להיות בן נאמן, ומסור לעמנו העתיק, השב לתחיה במולדתו החדשה. מנהלי ומורי היקרים! ממעמקי־לבי אני מודה לכם על החנוך וההדרכה שנתתם לי, ויהי רצון שהגרעינים הטובים שנטעתם בקרבי, ישאו פרי הלולים, ויהיו קדש לעם ולמולדת!

אבנר איש שלום

(כתה ח"א)

*) מתוך דרשה שדרשתי בכ"ז במרחשון, תש"ו.
(הערת המערכת: מסבות טכניות לא בא חבור זה בזמנו)

הַשִּׁדּוּרִים לְבָתֵּי הַסֵּפֶר

עם הַפְעָלַת המשדר החדש ברדיו ירושלים; הורחבה והוגדלה גם מכסת השדורים לבתי הספר העברים בארץ והוחל לשדר בקביעות, אף בתכניות הבקר, שדורים מיוחדים לתלמידים.

זמנם של שדורים אלה הוא בשבע שעות ומחצה, שעה שבבתי ספר רבים מתחילים בה את הלמודים. אמנם רק זמן של 5 דקות מוקדש לשדורים לבתי הספר, אך גם מתכניות קצרות אלה נוכל ללמוד ולהוסיף דעת אם נאזין להן בקביעות יום יום. בכל יום מימות השבוע מגיש את תכניתו מרצה מיוחד, המשוחח על נושא מענין, באפן שגם התלמידים המעונינים בנעשה בעולם הרחב או בארצנו, בנקודות הישוב השונות, ימצאו את ספוקם בתכניות. לבצוע התכניות נבחרו אנשים מיוחדים היודעים לערוך את דבריהם בטעם. התלמידים הרוצים לדעת את הנעשה בעולם הרחב יוכלו להאזין בכל יום א׳ לדבריו של מר מדזיני. ביום ב׳ מדבר מר ישעיהו קלינוב על הנעשה בעולם היהודי בארץ ומחוצה לה. ביום ג׳ משוחח מר יוסף מיוחס על השאלה שרבים מאתנו מתחבטים בה ואינם מוצאים פתרונה, והיא: „מה אעשה בשעות הפנאי?״ לא פעם יושבים אנו באפס מעשה ומנסים למצוא איזה ענין לענות בו ומעלים חרס בידינו. ולכן טוב שנאזין לתכניתו הקצרה והמאלפת של מר יוסף מיוחס על נושא זה ונמצא עצה נכונה בשיחותיו. ביום ד׳ נושא את דברו מר יוסף וייץ ומשוחח על הכפרים שבארצנו, שיחה אשר רבים מאתנו יהנו לשמעה. ביום ה׳ משודרת תכנית עיונית מקיפה ורבת התועלת על הספרים המשובחים היוצאים מזמן לזמן, על האמנות בארץ, בתיאטרון, בקולנוע מוסיקה, ענינים אשר כולנו מעונינים ודאי לדעתם. לא פעמים אנו מתלבטים בספריה בין רשימות הספרים בכדי למצוא ספר מענין לקריאה, וכאן יעמוד לנו בצר מר גרשון חנוך, משדר התכניות, וייעץ לנו באיזה ספר לבחור. וביום ו׳ ירצה לפנינו מר פ. מלצר פרקים נבחרים מתוך פרשת השבוע ומדרשיה. לא יקשה עלינו התלמידים, להאזין במשך חמש דקות לשיחות הנערכות ברדיו. וביחוד לנו, ילדי בית הספר תחכמוני, המתחילים ללמוד בשמונה שעות וחצי ויושבים בשעת השדור בבתינו. התועלת שנפיק מחמש הדקות האלה בכל יום תהא מרובה וביחוד אם נעשה את ההאזנה קבע בכל יום ויום.

גדעון לרמן (כתה ח״ב)

יצחק זמל (כתה ח׳)

אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל גַּלֵּי הָרַדְיוֹ *)

עוד לפני חדשים אחדים הודיעו העתונים כי למשפחת הרדיו שבעולם יולד בקרוב בן חדש, רדיו ארץ־ישראל, אשר ישא למרחקים את דבריו בשלש השפות הרשמיות שבארץ. וכאשר בשרו כן היה. בשביעי לחודש ניסן (30 במרץ) זכינו, בני ארץ־ישראל, לשמע לראשונה את נעים קולו של הרדיו. אמנם קטן וזעיר הוא הרדיו הארצישראלי לגבי אלה שבאמריקה, רוסיה, גרמניה, אנגליה וצרפת, אולם לעומת זה הלא יש גם תחנות רדיו קטנות משלנו. גדולה התועלת שיביא לנו הרדיו, שכן דרך זו ישמעו צלילי הלשון העברית בכל העולם. ומי יכל לתאר את שמחתו של היהודי הלאומי, היושב בארצות הגולה, עת אשר ישמע תפלה, הפטרה, שירים והרצאות מארץ־ישראל? הלא צלילים קדושים אלה יחדרו אל לב כל יהודי ויעוררו בו רגשי געגועים על ארצו הקמה לתחיה.

על כן ברוך יהיה לנו הרדיו וברוכים כל האנשים המשתתפים בו.

*) אנו נותנים כאן חבור קטן שבא ב„חברנו״ (גליון ז׳—ח׳, תרצ״ו) לפני עשר שנים, עם יסוד תחנת השדור הארצישראלית, ובהזדמנות זו הננו מביעים, בשם תלמידי בית הספר, את ברכתנו הנאמנה להנהלת תחנת השדור ולכל עובדיה, השוקדים במסירות על שפור התכנית העברית ושכלולה, במלאת עשר שנים להוסדה.

מי יתן ונזכה לשמוע בקרוב את „קול ירושלים״ עת יבשר ישע וגאולה לכל עם ישראל!

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(ספורי חברינו הקטנים)

א
דּוֹדִי שֶׁבַּגּוֹלָה

לְאָבִי אָח בַּגּוֹלָה. בְּמֶשֶׁךְ כָּל זְמַן הַמִּלְחָמָה לֹא קִבַּלְנוּ מִמֶּנּוּ כָּל יְדִיעָה וְלֹא יָדַעְנוּ אִם נִזְכֶּה לִשְׁמֹעַ עוֹד עַל אוֹדוֹתָיו. וְהִנֵּה עַכְשָׁיו, לְאַחַר מַפֶּלֶת הִיטְלֶר הָרָשָׁע וְחֶבֶר מְרֵעָיו יִמַּח שְׁמָם וְזִכְרָם, קִבַּלְנוּ מִכְתָּב מִדּוֹדִי הַיָּקָר.

הוּא כּוֹתֵב לָנוּ, שֶׁהַגֶּרְמַנִּים הָרְשָׁעִים הִכְנִיסוּהוּ לְמַחֲנֶה רִכּוּז בְּבּוּכֶנְוַאלְד, שָׁם סָבַל נוֹרָאוֹת וּבְנֵס נִצַּל מִן הַמָּוֶת. רַגְלוֹ פְּצוּעָה וְהוּא צוֹלֵעַ, יַעַן כִּי גֶּרְמַנִּי אֶחָד הִכָּה אוֹתוֹ בְּמוֹט שֶׁל בַּרְזֶל. דּוֹדִי רוֹצֶה לָבוֹא לְאַרְצֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, וְאָבִי מִשְׁתַּדֵּל לְהַעֲלוֹתוֹ אַרְצָה. מָה רוֹצֶה אֲנִי לִרְאוֹתוֹ אֶצְלֵנוּ, כִּי מְקַוֶּה אֲנִי שֶׁפֹּה יַבְרִיא וְלֹא יִצְלַע יוֹתֵר.

מיכאל מאיר (כתה ד״א)

ב
כִּנּוֹרִי

מָה אוֹהֵב אֲנִי אֶת כִּנּוֹרִי! תָּמִיד, תָּמִיד, לִפְנֵי לֶכְתִּי לְבֵית הַסֵּפֶר וּכְשֶׁאֲנִי שָׁב מִבֵּית הַסֵּפֶר, אֲנִי לוֹקֵחַ אֶת כִּנּוֹרִי הַיָּקָר וּמְנַגֵּן לִי כְּכָל הָעוֹלֶה עַל רוּחִי. זוֹכֵר אֲנִי, כְּשֶׁהָיִיתִי עוֹד קָטָן, בֶּן שֶׁבַע שָׁנִים, בִּקַּשְׁתִּי מֵאָבִי שֶׁיְּלַמְּדֵנִי לְנַגֵּן וְהוּא מִלֵּא אֶת בַּקָּשָׁתִי וְהִתְחִיל לְלַמְּדֵנִי בְּכִנּוֹרוֹ וְכַעֲבֹר זְמַן קָצָר יָדַעְתִּי כְּבָר לְנַגֵּן דְּבָרִים שֶׁשָּׁמַעְתִּי בָּרַדְיוֹ. הַשִּׁיר הָרִאשׁוֹן שֶׁיָּדַעְתִּי לְנַגֵּן הוּא „מַה בַּקֻּפְסָה יֵשׁ״. כְּשֶׁרָאוּ הוֹרַי שֶׁאוֹהֵב נְגִינָה אָנִי — שָׂכְרוּ לִי מוֹרֶה וְהוּא בָּחַן אוֹתִי וְאָמַר אֵלַי: אִם תִּלְמַד בְּמֶרֶץ וּבְסַבְלָנוּת—תְּנַגֵּן יָפֶה״, הוֹרַי קָנוּ לִי כִּנּוֹר קָטָן וְזֶה לְמַעְלָה מִשָּׁנָה שֶׁאֲנִי מְנַגֵּן בּוֹ עַל פִּי תָּוִים. כְּבָר לָמַדְתִּי הַרְבֵּה שִׁירִים לְנַגֵּן וְגַם הִשְׁתַּתַּפְתִּי בְּתִזְמֹרֶת וַאֲנִי אוֹהֵב מְאֹד אֶת כִּנּוֹרִי.

שלמה שלטר כתה (ד־ב)

ג
בִּקּוּר בְּ„חִנּוּךְ עִוְּרִים״

יוֹם אֶחָד יָצָאנוּ עִם הַמּוֹרֶה לְטִיּוּל. הַיּוֹם הָיָה יָפֶה. הַשָּׁמַיִם הָיוּ כְּחֻלִּים. הַשָּׂדוֹת הָיוּ יְרֻקִּים וַעֲטוּפִים פְּרָחִים. הִגַּ[illegible] עַד הַבִּנְיָן שֶׁל „חִנּוּךְ עִוְּרִים״ וְנִכְנַסְנוּ שָׁמָּה. בְּבֵית הַמְּלָאכָה רָאִינוּ אֲנָשִׁים עִוְּרִים עוֹשִׂים מִבְרָשׁוֹת, מַטְאֲטְאִים וְכִסְאוֹת קַשׁ. מִשָּׁם סַרְנוּ אֶל הַכִּתָּה וְרָאִינוּ יְלָדִים וִילָדוֹת עִוְּרִים יוֹשְׁבִים עַל סַפְסָלִים וּמוֹרָם, שֶׁגַּם הוּא עִוֵּר, מְלַמֵּד אוֹתָם קְרֹא וּכְתֹב. הִשְׁתּוֹמַמְתִּי מְאֹד כְּשֶׁקָּמָה יַלְדָּה עִוֶּרֶת וְקָרְאָה מִתּוֹךְ מִשּׁוּשׁ. רִחַמְתִּי עַל הַמִּסְכֵּנִים הָאֵלֶּה שֶׁאֵינָם יְכֹלִים לִרְאוֹת אֶת כָּל הַדְּבָרִים הַיָּפִים שֶׁאָנוּ רוֹאִים, וּבֵרַכְתִּי בְּלִבִּי אֶת הָאֲנָשִׁים הַטּוֹבִים אֲשֶׁר נָדְבוּ כֶּסֶף לִבְנוֹת לָהֶם בִּנְיָן יָפֶה וּרְחַב יָדַיִם.

איתן אפשטין (כתה ג״א)

פִּנַּת הַסְּפּוֹרְט

— בעוד חדשים מספר יערך בירושלים כנוס הספורט המסורתי ובבית ספרנו רבה התכונה לקראתו. נבחרה כבר קבוצת תלמידים המשתתפים בו והם מתכוננים במרץ רב לקראת ההתחרויות. ענפי הספורט אשר בית ספרנו משתתף בהם הם: מרוץ שליחים, ארבע פעמים 50 מ׳, קפיצה — לרוחק, זריקת כדור הוקי, ריצת 60 מ׳ ו„מחנים״. במשחק המחנים תופש בית ספרנו זה 12 שנה את המקום הראשון ואנו מקוים שאף השנה לא נכשל.

— בימים האחרונים הוחל בחפירת בור קפיצה בבית הספר אשר חסרונו היה מורגש מאד. בגלל חסר בור קפיצה לא היינו מאומנים למדי בקפיצה למרחק ולא יכלנו משום כך להשתתף בהתחרות בענף זה. ואף באות הספורט, שחולק אשתקד, לא נזכר כלל המקצוע בגלל סבה זו.

— בכל ענף מענפי הספורט שאנו משתתפים בו אנו שולחים שני תלמידים ואילו במרוץ שליחים משתתפים 4 מתלמידנו ובמחנים 8 חברים.

— טכס חלוקת אות הספורט לשנת תש״ה נערך בנוכחות מנהל המחלקה להכשרה גופנית של הועד הלאומי, מורי ההתעמלות בבית הספר, מנהל המוסד ומורים אחדים. אחר נאומיהם של ד״ר סימון, מנהל המחלקה להכשרה גופנית, המנהל ושל אחד המורים, על ערך הספורט לבני האדם בכלל ולעמנו בפרט, חולקו לתלמידים התעודות והסמלים. אמנם מספרם של העומדים במבחן לא היה רב ביותר, רק כ־120 תלמיד, אך השנה מרובים הסכויים שאות הספורט יחולק למספר תלמידים רב יותר. ההכנות לקראת אות הספורט לשנת תש״ו כבר החלו והן מתנהלות במרץ בהדרכתו של מורנו להתעמלות מר ראובן גריסמן.

גדעון לרמן (כתה ח״ב)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— בט״ו בשבט נתקימה, כמימים ימימה, מסבת המורים וההורים. מר מ. אילן, מנהל המוסד, פתח את המסבה במילי דבדיחותא ודבר על תולדות ביה״ס וכוונו. תלמידנו לשעבר מר בור ענג את הקהל בנגוניו הנעימים שבצעם במפוחית ביכלת רבה ומר בן יוסף שר בהצלחה משירי הארץ ומורנו מר מרגובסקי קרא בטעם מונולוג יפה. מר ד״ר שפירא דבר על הקשר הקים זה זמן רב בין ההורים והמורים ועל ערכו בחיי ביה״ס.

— בר״ח אדר״א נערכה המסבה החדשית ע״י הכתה ז״ב ובהדרכת מורנו מר י. דבוסיס שבמרכזה עמדה שאלת העליה. בתכנית היו: שירה, נגינה, קריאה (על חנה סנש ז״ל).

— בר״ח אדר״א טילו תלמידי הכתות ד״א וד״ב עם מוריהם ה״ה ל. י. דבשני וא. מרגובסקי להר הצופים ולסביבה.

— בי״ז באדר א׳ נערך ע״י תלמידי הכתות הגבו־הות כנוס שהוקדש ליובלו של הספר „מדינת היהודים״ לד״ר הרצל. הכנוס נפתח ע״י מר אילן ודבר על הרשם הכביר שעשה הספר בזמן הופעתו ועל ערכו הרב בהוה ובעתיד. מר ל. י. דבשני נאם על מפעלי הקה״ק ועפ״י הצעתו הוחלט לרשם את יום הופעת "מדינת היהודים" בספר הזהב של הקה״ק לישראל.

— בל׳ אדר נערכו בהצלחה מרובה הצגות לתלמידי הכתות הנמוכות. אותן הצגות הוצגו בערב להורי התלמידים.

— בר״ח אדר ב׳ נתקימה מסבת ר״ח שבוצעה ע״י תלמידי הכתה ז״א ובהדרכת מורנו מר י. דבוסיס, שהוקדשה כלה ליובלה של „מדינת היהודים״. בתכנית המגוונת היו שירה ונגינה וספור חיי המנהיג ז״ל. מר מ. אילן דבר על השקל הציוני ועל מקורו וערכו. המסבה נסתימה עם שירת „התקוה״.

— בא׳ אדר ב׳ טיילו תלמידי הכתות ד״א וד״ב עם מוריהם ה״ה ל. י. דבשני וא. מרגובסקי לגבעת שאול ולהסביבה.

— בז׳ ובח׳ אדר ב׳ נערכה לתלמידי ביה״ס הצגת קולנוע מענינת.

— בח׳ באדר ב׳ טיילו תלמידי הכתות ו״א ו־ו״ב עם מוריהם ה״ה רפאל אבישר ומ. מיכאלי לרמת רחל ולסביבה.

— ועד ההורים דן בישיבות אחדות בשאלת תקציבו של בית־הספר ולאחר ברור כל הפרטים בא לכלל הכרה, כי התקציב הנוכחי — לאחר כל הקמוצים האפשריים — אין בו כדי לספק את הצרכים ההכרחיים ביותר. הועד התעכב במיוחד על הצורך הדחוף לקיים את מפעלי התרבות והספריה והחליט להעמיד את מס התעודה על סך 50 מיל. כסף זה (לאחר נכוי דמי הבול של הקהק״ל) יוקדש לעבודה התרבותית ולספריה.

— ביום ו׳, ד׳ בניסן, נפסקים הלמודים לימי חופ־שת הפסח ויתחדשו — ביום ד׳, כ״ג בניסן.

ישראל בורשטין
(כתה ז״ב)

פַּרְפְּרָאוֹת

א
יְלָדֵי בְּבֵית הַקְּבָרוֹת

אדם אחד, תושב אמריקה, בא לשכור דירה. בעל הבית שלא נהג להשכיר מדירותיו למשפחות מטופלות בילדים, הקדים ושאל: היש לך ילדים, אדון?

— כן — ענה השוכר — אלא שהם בבית הקברות...

— נאה וטוב — השיב המשכיר בשמחה — הנני להשכיר לך את הדירה ברצון.

מיד עשו השוכר והמשכיר חוזה ביניהם ושניהם חתמו על הבולים, כחק וכמשפט.

אך שם השוכר את החוזה החתום בכיסו וששת ילדיו הופיעו בקול צהלה ושאון.

— למה רמיתני? — תלה בעל הבית עיני זעם בשוכר.

— לא רמיתיך, אדוני, — ענה השוכר — ילדי היו בבית הקברות ושחקו שם עם חבריהם.

רצה המשכיר, שונא הילדים, לבטל את החוזה, אך כל כרכוריו וטענותיו לא הועילו לו אחרי שחתם עליו בעצם ידו...

ב
חָתוּל מֵנִיחַ אַחֲרָיו יְרֻשָּׁה גְדוֹלָה

באחד הימים הופיעו בכל עתוני אמריקה מודעות על מותו של חתול עשיר שהניח אחריו 19 אלף דולר — ויורשים אין לו. לימים נתברר, שסכום זה קבל החתול בירושה מאדונו שאהבו ביותר. לעומת זה לא השאיר זה לקרוביו דבר על יחסם הרע לחתולו אהובו...

ג
לִפְנֵי קִבְרוֹ שֶׁלּוֹ

חיל בריטי אחד הלך, לאחר חופשתו, לסייר את מקום הקרב אשר בו נלחם ונפצע קשה. ומה גדל תמהונו כשנתקל בקבר אחד שעל מצבתו חרותים שמו ומספרו הצבאי ועל הצלב תלויות כל התויות שלו שאבדו לו בשעת הקרב...

ד
פִילְדְמַרְשַׁל וּמַרְשַׁלפִילְד

הגנרל איזנהאואר ענד אות הצטינות לחיל יהודי ואמר לו בהלצה: גבור גדול אתה וראוי אתה לדרגת פילדמרשל!

— תודה, אדוני — ענה החיל — אך אם אי אפשר להעלותני לדרגת פילדמרשל — שמא ואולי אוכל להגיע לדרגת מרשל פילד...*)

לקט ג. ל. (כתה ח״ב)

*) מרשל פילד — מיליונר מפורסם באמריקה.

דפוס רונלד, ירושלים, טל. 5439

בְּרָכוֹת

אנו מברכים את כל תלמידינו והוריהם בחג שמח ויהי רצון שנזכה בקרוב לחג יחד, עם כל אחינו בני ישראל, את חג גאולתנו השלמה.

לשנה הבאה בירושלים הבנויה והפדויה!

מעמק הלב אנו מברכים את שני חברינו היקרים

אברהם בן צבי ויצחק אחיטוב

במלאת להם י״ג שנה

היו בנים נאמנים להוריכם ולמוריכם ולעמכם

תלמידי הכתה ח״א ומחנכם

שפע ברכות לחברינו החביבים

בקל מאיר, ברג אנוש, מנצור עמנואל, נובמה מאיר, עשבי חנניה, שלומוף אהרן

ליום הכנסם למצוות

היו ברוכים ומאושרים כל ימיכם

תלמידי הכתה ז״ב וז״א ומחנכם

ברכתנו הנאמנה שלוחה לרעינו הטובים

זלוטניק יגאל ומאירוביץ אברהם

ליום החלם להניח תפלין

עלו והצליחו והיו לתפארת להוריכם ולעמכם

תלמידי הכתה ו״ב ומחנכם

אנו מברכים את חברנו היקר

נחום בן צבי

לשובו לאיתנו ממחלה קשה שעברה עליו

ולאות שמחה הננו נוטעים עץ על שמו ביערות הקה״ק לישראל.

תלמידי הכתה ו״א ומחנכם

חִידַת מִלּוּאִים

א.

רועש, גועש,		ו		
ואתה... את נפשי לקחתה,		ו		
... .רא שמו פעמים?		כ		
אחד הקולות כשהוא הפוך		ו		
נבוך		ו		
סנה... באש		ו		
מאורע הפוך בימי נח,		ו		
צמח באדמה טובה		ו		
ישן בתוספת ה„אות" ו'		נ		
מעלה אדים,		ו		

הוסף את האותיות המתאימות לשלש המשבצות, וקרא את הטורים א', ג', מלמעלה למטה, ותמצא בהם שתי תביעות צודקות שעמנו תובע כיום מאנשי המצפון והיושר שבאומות העולם.

אבנר איש שלום (כתה ח א)

שנת העשרים ושש (גליון 217–216) ירושלים, אייר-סיון, התשי״ו גליון ה'—ו'

חֲבֵרֵנוּ

יוצא ע״י תלמידי ביה״ס תחכמוני בירושלים

עלון חדשי

יוֹם הַיָּם

(במלאת עשר שנים ליסוד נמל תל אביב)

משה איש שלום (כתה ז״ב)

הַנָּמָל הָעִבְרִי*)

„נמל נתן לנו, נמל עברי, ומעתה איננו תלויים עוד באחרים!" — המלים האלה נשאות בגיל על שפתי כל איש יהודי בעל נפש ובעל הכרה לאומית.

בשנת תרצ״ו, בזמן „שביתת השלום", כביכול, רצו הספנים הערבים שביפו להרעיבנו וסגרו את „נמלם" למען לא נוכל להביא ממרחק את סחורותינו ולולא נמל חיפה אין ספק שהיו מגיעים למטרתם. אולם לא תמיד נוכל לסמוך גם על נמל חיפה שחלק גדול מהעובדים בו הם לא־יהודים. בשנת תרצ״ו נשארו כל סחורות היהודים שהגיעו ליפו במחסנים ולא היתה היכלת בידי בעליהן לקבלן, כי סכנת מות רחפה על כל יהודי שעבר אז ביפו.

ומעתה, כשיבנה נמלנו, לא יוכרחו סוחרינו לסכן את חייהם ולרדת לעיר יפו.

הנמל יהיה לברכה לנו ולתפארת לארצנו!

עד הוסד הנמל העברי היה התיר יורד בתחילה ליבשה דרך נמל יפו והרושם הראשון שקבל היה בלתי נעים. צעקות הספנים הערבים ושאונם החרישו את האזנים. גם העיר יפו, כשהיא לעצמה, אינה יכולה להתפאר בסדריה ובנקיונה. התיר היה משתומם ושואל את עצמו: הזאת היא ארץ־ישראל הידועה בעולם ביפיה ובהדר טבעה? הרבה מאנשי־יפו נהנו מהתיר: הספנים, החנויות, בתי המלון ובתי הקפה והללו לא דאגו כלל להסב לו גם מעט קורת רוח והנאה. לא כן עתה. התיר ירד ביבשת תל־אביב היפה, יהנה מנקיונה ומסדריה הטובים. הספנים יקבלוהו בנמוס ובאדיבות. העולים העברים יתקבלו בזרועות פתוחות ובשמחה ע״י אחיהם שבתל־אביב, מפני שכולנו מצפים לעליה יהודית גדולה למען יגדל מספרנו בארץ. הנמל יפרנס המון עובדים עברים. הרבה אנשים ימצאו בו עבודה קבועה. בזמן חוסר עבודה יפחית הנמל את מספר המבוטלים ובזמן כתקונו יעסיק פועלים מרובים. הנמל ימריצנו לכבוש את הים, לרכש לנו אניות־מסחר. על ידי הנמל נראה לכל העולם שאנו מוכשרים לעשות גדולות בכל ענפי התרבות. הרבה כבר הוכחנו, אבל בטרם היות לנו נמל משלנו לא יכלנו להראות את כחנו גם בעבודת־הים. אולם עתה יש לנו נמל עברי, הנמצא בעיר עברית שידי עברים בנוה. עתה נגלה לעין כל את יכלתנו ואת המרץ הרב הצפון בנו. לא נתיאש גם במצב הקשה ביותר. נמשיך את עבודת הנמל חרף כל המכשולים שאויבינו שמים לרגלינו. נפעל יומם וליל, גם רגע קטן לא ננוח. נעבד — וגם ננצח!

*) החבור והשיר באו ב„חברנו" שנה י״ח, תרצ״ח, גליון ד'–ז'.

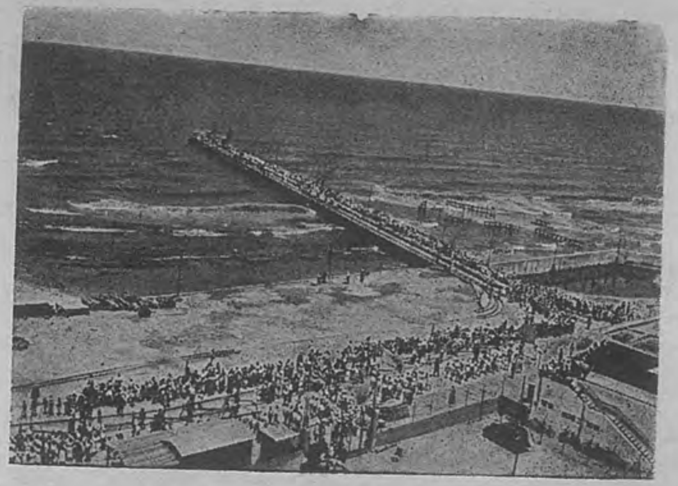

נמל תל אביב (מגלופות הקה״ק לישראל)

יעקב שניאורזון (כתה ז״א)

הַגָּמָל

הַלְמוּת פַּטִּישִׁים וּשְׁאוֹן מְכוֹנוֹת,
אַלְפֵי יָדַיִם יַגְבִּירוּ הַחַיִל,
נִנְעָצִים מַסְמֵרִים, מוּקָמוֹת קוֹרוֹת,
עַם יִשְׂרָאֵל בּוֹנֶה נָמֵל!

הָנִיפוּ הַמְּנוֹפִים, הַחֲזִיקוּ בַּקְּרוֹנִיּוֹת!
חֲזַק וֶאֱמָץ. עַם עָמֵל!..
טַעֲנוּ סְחוֹרָה, פִּרְקוּ מִטְעָנִים!
עַם יִשְׂרָאֵל בּוֹנֶה נָמֵל!

וְגַל לְגַל יִקְרָא בְעֹז:
חֲלוֹם דּוֹרוֹת, הִנֵּה גָּמֵל!
וְעוֹלִים נוֹהֲרִים, חֲלוּצִים, חֲלוּצוֹת
עַם יִשְׂרָאֵל בּוֹנֶה נָמֵל!..

ראובן אבל (כתה ח״ב)

עַל סַף בֵּית הַסֵּפֶר

שמונה שנים עברו עלי בתוך כתלי בית ספרי החביב. זכרונותי מראשית ימי למודי עמומים מאד ונראים לי כמבעד לערפל, אולם לא הכל יחלוף כענן עובר ממחו של נער עול ימים. זכורני, לפני הכנסי לביה״ס הובילוני לאחד החדרים בו ישב אדם הדור כבן חמשים, ואם כי נער קטן ורך לאמו הייתי נחשתי, לפי הבעתו החיצונית כי הוא המנהל. ואכן כפי שנודע לי אחר ימים לא הטעתני מחשבתי. עוד אזכור את „בחינת הכניסה" שבחנני. קשות היו שאלותיו באותה שעה בעיני, כי קטן הייתי ונראו לי השאלות מסבכות כיער עבות שאין מוצא ממנו. אך נחלצתי מצרה זו, ודאי מן השמים רחמו עלי, ובשעה טובה ומוצלחת ישבתי ביום נאה אחד על ספסל הלמודים.

חלפו שמונה שנים. אין את לבי להעביר לפני הקוראים קורות שמונה שנות למוד, תקצר היריעה מהכיל את הדברים. רצוני להביע רק דבר אחד: נעמו עלי ימי שבתי בבית־הספר. הרגשתי מהרגע הראשון שמצאתי את מקומי הנכון וכי אני נאה לו והוא נאה לי. חדשים מספר נותרו לי עדין לשאוף את אויר בית־הספר ולהמצא במחיצתו. משתדל אני לבלוע ולספוג יותר ככל האפשר למען לא ימחה מקרבי אפילו פרט קטן מסוף ימי ילדותי בבית הספר העממי, למען אצא מתוכו ברשמים עזים אשר ילווני כל ימי חיי. יודע אני כי ימי ילדות אלה הם הימים המאושרים ביותר שבחיי ולעולם לא ישובו עוד.

בעיה קשה עומדת עתה לפני ומדריכה את מנוחתי: כיצד אוכל להסתגל למורים אחרים, לחברה אחרת לאורח חיים אחר, האצליח? האהיה לרצון להם והם לי? חייב אדם לעבור מכשולים כאלה ולפעמים גדולים ואחראים מאלה, ואנכי תקוה כי רוח ממרום תפעמני, אשתדל ואצליח גם בחברה וגם בחיים. לפני הפרדי מבית הספר שנתחבב עלי, תעבורנה השנים שבליתי בו כבמחזה ומתאמץ אני לזכור: האם פשעתי פעם? העשיתי מעשה העלול להשאר כתם בחיי? פה ושם יעלו אמנם על זכרוני מעשי משובה אחדים, אולם הם כה קלים ופחותי־ערך עד שאינם באים בחשבון כלל. צר לי להפרד מביה״ס ומכם, מורי, אחרי שמונה שנות למוד. יודע אני כי קשה יהיה לחוט המקשר להנתק, אך תקותי תשעשעני כי עוד אוסיף לבוא לבית־הספר, אבקר את מורי אשר עזרוני להגיע עד הלום וכל ימי אזכרם בתודה ובברכה.

אברהם מונזון (כתה ח״ב)

גָּאוֹן וְכִשָּׁלוֹן

(מזכרונות הילדות)

הדבר היה בעודני נער קטן, נער את נערי „תלמוד תורה מאה שערים". בית תלמוד התורה, בית מדות, עומד איתן בעבורו של שוק השכונה ומסביביו יושבים תמיד תגרניות ותגרנים המכריזים על סחורתם בקולי קולות, אך קול תינוקות־של בית רבן השוקדים בהת־להבות על למוד התורה הקדושה גובר על קולות חולין אלה. אותם הימים היה גם חלקי עם לומדי תורה לשמה ושעות מרובות הייתי יושב כפוף לפני הגמרא והוגה בה בחשק רב. הנגון העצוב והמתוק גם יחד שהיינו משמיעים בשעת הלמוד מהדהד בלבי עד היום ומעורר בי געגועים עזים על הימים ההם. למדתי, כאמור, בשקידה רבה, ובקר בקר, השכמתי קום, עבדתי את הבורא, טעמתי משהו ומיד מהרתי אל בית למודי ומכין את „השיעור". וכששניתי את פרקי לפני רבי ידעתיו על פה, לתמהונם של כל השומעים. הרבי קרבני והפליג בשבחי ברבים ואני לבשתי גאון והתחלתי להתנשא על חברי.

באחד הימים השכמתי קום כפעם בפעם ומהרתי, כדרכי, אל „תלמוד התורה". כשבאתי היה עוד השער נעול וחכיתי בחוץ עד שבא השמש ופתחו. עליתי במדרגות הרבות ונכנסתי אל הכתה והוצאתי את הגמרא והתחלתי ללמד. עודני לומד ולאזני הגיע קול־ילדים רענן ועליז, ילדים המשחקים בחוץ. לבי נמשך אליהם, אל הילדים ההם ואל משחקיהם ושעשועיהם... נסיתי לשים מעיני בלמודי, אך חרס העליתי בידי. מה זה, מה קרה היום? — הרהרתי — מה יום מיומים? שוב התחלתי ללמד — הכל לשוא! לא יכלתי לכבש את יצרי, הנחתי את הגמרא ורצתי אל המשחקים ושחקתי עמהם עד שנתכנסו כל הילדים אל הכתה. הרבי נכנס וישב במקומו הקבוע. התנועעתי לפני הגמרא הפתוחה ובידי צעצועים וכל מחשבתי שקועה בהם. הרבי בחן בתחלה את חברי בשעור הגמרא ואחר אמר אלי: „אותך אין לי צורך לבחון. אתה יודע את פרקך ולואי וכלם ידעו כמוך". לשמע דברי הרבי שמחתי מאד, כי לא הכינותי הפעם את שעורי. הרבי הביט אלי בחבה ואמר שוב: „ובכל זאת, השמיעני נא את פרקך, ישמעו העצלים ויבושו". לבי התחיל דופק מרב פחד: איך אומר את הסוגיא ואני איני יודע דבר, כי לא חזרתי עליה, כי לא העמקתי, כי לא עינתי, כי עסקתי בדברי הבל ואיך אשא פני אל רבי הטוב? מאין יבוא עזרי? הגמרא פתוחה ואני מחריש כאלם. הרבי משתומם, נדהם. הוא מתקרב אלי לדעת את פשר השתיקה, מרכין ראשו ומביט אל ידי ומוצא — אוי לאותה בושה! — את צעצועי ששחקתי בהם...

צחוק מר חלף על שפתי רבי, לא כעס עלי, לא גער בי, כי אם אמר: „אי לך, נער, כלום נאה לבן תורה שכמותך להשתעשע בצעצועים ולהסיח את דעתך מן העיקר, מן התורה?"

הייתי ככלי מלא בושה וכלימה. קמתי בברכים כושלות ואמרתי בשפה רפה: „יסלח לי מורי ורבי. אני עצמי איני יודע מה שעשיתי. מהיום הזה והלאה לא אפנה את לבי לדברי הבל ואשוב לשקד על למודי". בקושי התאפקתי ולא פרצתי בבכי ורבי ראה ללבי ושדלני בקול רך ואמר: „סלחתי לך הפעם הזאת. בחיי נערים יקרו מקרים כמקרה הזה. אך השתדל לשמור את מוצא שפתיך".

וכל אותו יום הייתי ללעג ולקלס בפי התלמידים.

מנשה סופר (כתה ו״ב)

בַּכְּפָר וּבָעִיר

— רשמי טיול —

עוד בימי החורף הבטיחנו מחנכנו שבימי הקיץ נערך טיול למושבות יהודה ולתל־אביב. ואולם תנאי התנה עמנו: היות חרוצים ושקודים ללמד את כל השעורים הנתנים לנו יום יום. עבר חורף, חלף חג הפסח ועינינו כלות לטיול המובטח, ואמנם באחד הימים נכנס המחנך לכתה ובשורה בפיו: ביום ג׳, בל״ה בעומר, אנו יוצאים לטיול יחד עם חברינו, תלמידי הכתה ו״א, ושלושה ימים רצופים נהיה בדרך! בתרועות גיל ותודה ענינו למחנך על דברי בשורתו. ולמחרת היום ההוא התחלנו להביא לו את סכום הכסף הדרוש להוצאות הדרך. הילדים עזרו איש לאחיו: היו לילד שני תרמילי טיול, נתן אחד מהם לחברו שאין לו כל תרמיל, היה לילד למעלה מהסכום שנקבע — נתן מכספו לחברו דל האמצעים. לאחר שנקבץ כל הכסף, חלק המחנך את כל המטילים לקבוצות קבוצות, בנות עשרה ילדים, ונתמנו עליהן מפקדים ולכל קבוצה נתן שם מיוחד כמו: קבוצת „חולדה", קבוצת „גדרה", וכו׳. יום לפני צאתנו לטיול הבאנו אתנו לחצר ביה״ס את תרמילינו והמחנך בדקם להוכח אם הובא כל אשר רשם לפנינו ואחרי תרגילי לכת אחדים חזרנו לבתינו. ביום ג׳, בבקר השכם, קמתי, התרחצתי, שתיתי כוס חלב ומהרתי לבית הספר ומצאתי שם את כל חברי המטילים שמספרם הגיע לשמונים נפש. כעבור רגעים מספר באו שתי מכוניות גדולות להסיענו אל תחנת הרכבת. עלינו אל הקרונות והרכבת זזה. השמחה במחנה המטילים גברה מרגע לרגע, שרנו, רקדנו ואף סעדנו את לבנו בארוחת הבקר. כעבר שעה ורבע הגענו לתחנת ואדי צרר, הוא נחל שורק, והלכנו משם ברגל עד חולדה הישנה. החום היה גדול וכשהגענו עד העץ המצל הגדול שבחולדה נשמנו לרוחה. שם ישבנו ונחנו ואחר הצטלמנו על יד מצבת השלשה, טרומפלדור ושרה ואפרים ציזיק, שלשת גבורי ישראל שהקריבו את חייהם בהגנם על המולדת והעם. בבית ההרוס אשר שם עוד נראים כתמי דם הנספים. מחולדה הישנה שמנו את פעמינו לחולדה החדשה, אך לא נתן לנו להכנס פנימה, בשל מחלת הבקר, מחלת הפה והטלפים, ורק למחנך ולראשי הקבוצות הותר לגשת שמה ולמלא את מימיותינו מים צוננים. הדרך מחולדה לעקרון קשתה עלינו ביותר, בשל השרב הגדול, ובכל זאת הלכנו במרץ והגענו למושבה עליזים. המושבה קטנה, אך יפה. הסביבה נטועה כלה עצי הדר, תפוחי־זהב, אשכוליות ולימונים. יפה היא חורשת בית הספר, בה נהנינו ממנוחה ארוכה ובה נפגשנו עם ילדי עקרון

ושחקנו אתם יחד במשחק „מחנים" והצלחנו לנצחם. אחד מילדי עקרון ספר לנו את תולדות המושבה וספורו היה מענין מאד ואחד מתלמידי כתתנו ספר לחברים בעז אל תחנת הרכבת ועלינו אל אחד הקרונות. נשמעה צפירה ממושכת והרכבת התחילה לרוץ ארח. כל אחד מאתנו נתעשר ברשמים מענינים וחדשים בטיול

חולדה (מגלופת הקק״ל)

החדשים את תולדות בית ספרנו. ברגשי ידידות נפרדנו מעל ידידינו העקרונים ונסענו לגדרה. מורינו התלבטו שם זמן רב עד שסדרו לנו מקום לינה באולם „המכבי הצעיר", אולם יפה למדי, אך קטן וצר מהכיל שמונים מטילים. השתרענו על הרצפה ושכבנו צפופים ודחוקים איש אל אחיו. אחרי ליל נדודים השכמנו קום ועשינו את דרכנו הלאה, ראשונה לציון. החם גבר והלך. חלל האויר היה מלא זבובים קטנטנים והם לא נתנו לנו מנוח, נכנסו לתוך האזנים, חדרו לאף ולפה. בראשון לציון נהנינו הנאה מרובה. שם פנו לנו בבית־הספר שלשה חדרים מרווחים ונקיים. רחצנו שם בבריכה והממונה הואיל ללמדנו כמה תרגילי שחיה. השנה ערבה עלינו. מבעד לחלונות נשקף עלינו הירח והאיר לנו באורו הכהה והחור. בשל השרב ששרר באותם הימים לא סירנו את גבעת ברנר, רחובות ונס ציונה, אך על הבקור בנמל תל־אביב לא רצינו לותר. עם בוקר נסענו לתל־אביב ומיד שמנו את פעמינו אל הנמל, בן עשר השנים. נכנסנו דרך השער הגדול וראינו את המחסנים הגדולים המלאים מטענים רבים ומורה הדרך הראה לנו את המקום שבו מתקנים את הסירות ואת קיר המגן והרבה למדנו מהסבריו המאלפים. אחרי הצהרים בקרנו גם בגן החיות ושמחתי לראות את הזברה, זה הסוס הנהדר, בן פנמה, קל הרגלים, ואת שלש הג׳ירפות הגבוהות המביטות אלינו מלמעלה למטה. מורנו הציר הסתכל בהן שעה ארוכה ולא נתקררה דעתו עד שעמד וציר אותן בדיוק נמרץ. שעה קלה עמדנו ליד הקופים המצחיקים בתנועותיהם וליד האילות הנחמדות והעדינות.

הגיעה שעת נסיעתנו הביתה. בשורה מסודרת צעדנו הגדול הזה. בשעה מאוחרת בלילה הגענו אל תחנת ירושלים ומלאי שמחה שבנו הביתה.

יעקב אריאלי (כתה ו״א)

סָבִי הַלּוֹחֵם

שי לסבי היקר צבי

רעים ומרים היו חיי אחינו בני ישראל בארצות הכבוש הנאצי. הגרמנים הנאצים השפלים — לדראון עולם יהיה שמם! — התעללו בהם, ענום, הרעיבום, שדדום והמיתום בתאי־גז ורבים מהם נקברו על ידיהם חיים. גם סבי היקר שתה את קבעת כוס התרעלה ורק בארח פלא נצל ממות ואף זכה לעלות לארץ הקודש. מקום מגורי סבי היה בעיר הקטנה קרליץ, אך משכבשו הגרמנים את פולין העבר יחד עם כל היהודים למחנה רכוז שבעיר נובוגרודק. שם העבידו אותם הגרמנים עבודת פרך. יומם וליל עבדו עד כלות הכוחות ומזונם להם יבש ועבש. יום יום מתו הרבה מאחינו המעונים בשעת עבודתם הקשה לעיני הגרמנים מעבידיהם ומעניהם. בתחילה הסתפקו האכזרים האלה „רק" בענויים ובהרעבה, אך עם גבור המלחמה התחילו להשמיד את אנשי המחנה. סבי וחבריו החליטו להמלט בעוד מועד מן המחנה ולעלות לארצנו. באחד הלילות נכנס סבי יחד עם 750 איש למחתרת עמוקה שנבנתה בסתר על ידי מהנדסים יהודים. זמן רב זחלו עד האדמה הלחה עד שהצליחו לצאת אל השדה ושם התפזרו וברחו. סבי נדד ממקום למקום, בימים הסתתר ובלילות עשה את דרכו הלאה ואחרי יסורים רבים הגיע ליער גדול

ונספח אל גדוד פרטיזאנים. בזמן הראשון רעבו הפרטיזאנים ללחם וכלכלו את נפשם בעשב השדה, אך בהמשך הימים התנפלו על כפרי הגויים, אלה ששתפו פעולה עם הגרמנים ועזרו על ידם להרוג ביהודים, ולקחו מהם מזונות, לחם, צאן ופרות. גבורת הפרטיזנים נתפרסמה בכל הסביבה, כי שמות עשו בגדודי הגרמנים ומשום כך נפל פחדם על הגויים הללו והם הביאו ללוחמים מכל טוב. כך נלחם סבי יחד עם כל הפרטיזאנים ונקם את נקמת עמו בגרמנים, וכשזכה לראות בתבוסתם השלמה עבר עם כמה מחבריו את הגבול הפולני. בדרך עצרום חילים רוסים ושאלום לאן פניהם מועדות, אולם הם לא ידעו רוסית ולא ענו להם. מצבם היה קשה. החילים חשדו בהם שהם מרגלים. פתאם החל אחד מחבריו להגיד מרוב פחד „קדיש." קצין החילים הרוסים נגש אליו ושאלו באידיש לזכר מי הוא אומר קדיש. סבי וחבריו שמחו, כי נודע להם שהקצין הוא יהודי והם ספרו לו כל מה שעבר עליהם ונתנה להם הרשות ללכת למחוז חפצם. זמן רב נדדו סבי וחבריו בצ׳כוסלובקיה באוסטריה ואחרי מאמצים רבים הגיעו לאיטליה. באחד הימים קבלנו טלגרמה ממנו שהוא באיטליה ומחכה לאניה המפליגה לארץ־ישראל. צפינו לו בכליון עינים ממש. עברו ימים ושבועות וסוף סוף הגיעה אלינו הידיעה שהאניה, שבה נוסע גם סבי, באה לנמל סעיד ומשם יבואו העולים ברכבת לתל־אביב. אבי מהר לתל־אביב להקביל את פניו, והנה פלא על כל פלא: אך נסע אבי — וסבי בא!

ולשמחתנו ולאשרנו לא היה קץ!

עזריאל נדב (כתה ה״ב)

אָבִי הַחַיָּל

בן חמש שנים הייתי, ביום בו התגיס אבי לצבא. שמחתי מאד כשראיתי לראשונה את אבי במדיו היפים ובכפתוריו המצוחצחים. אבי גבור, גבור גדול! — כך הייתי מתפאר בפני חברי — הוא הלך אל המלחמה להכות את היטלר הרשע. מאז רחשתי כבוד אל כל חיל שפגשתיו ברחוב והייתי מברכו בקול רם: „גוד בי!" ואת פשר המלה הזאת לא ידעתי זמן רב, עד שפרשה לי אבי. פעם שב אבי הביתה והודיע: „אנו יוצאים אל החזית!" אמי נתעצבה ואני שמחתי, חשבתי — הלא קטן מאד הייתי אז — שאבא נוסע לעיר ששמה „חזית" ולא הבנתי על שום מה מצטערת אמי כל כך ושאלתי אותה לסבת צערה. אחרי שהפצרתי בה בארה לי שחזית אינה שם עיר, כי אם מקום שבו נלחמים אנשים גדולים ומכים זה את זה והורגים זה את זה. אז התחלתי לדאג לאבי. יודע הייתי שאבא שלי אמנם גבור גדול הוא ויש לו פגיון ורובה ואקדח, אך מי יודע: אולי יש בעולם גבור הגדול גם ממנו? מן היום ההוא והלאה דאגתי מאד לשלום אבי. הוא נסע למרחקים ואני התגעגעתי עליו מאד, יום שנתקבל בו מכתב — ליום חג נחשב בעיני. אמי קראה לפני את דבריו ונדמה לי שגם את קולו אני שומע. שנתים ומחצית השנה עברו — ואבא איננו. ידעתי שהוא עסוק שם בחזית ואין לו פנאי לשוב הביתה אלינו. פעם, ביום בהיר אחד, נפתחה הדלת והנה: אבא! שמחתי מאד לקראתו ונפלתי על צואריו וחבקתיו ונשקתיו ולא הרפיתי ממנו זמן רב. התבוננתי אליו וראיתי שפניו נשתזפו ועל עיניו משקפים ואומר בלבי: איני זוכר שאבי הרכיב פעם משקפים. לא יכלתי להתאפק ושאלתיו מאימתי התחיל להרכיב את משקפיו והוא הסביר לי, שעיניו היו תמיד בריאות, אך משנעשה לחפר חדר חול רב לעינים והן חלו ונחלשו במקצת ולכן גם נשתחרר מן העבודה בצבא.

אמנון זלקו (כתה ז״ב)

חַג שֶׁנִּשְׁבַּת

(הרהורים בחג הפסח השתא)

מכל חגי ישראל מקודש וחביב עלינו ביותר חג הפסח, כי בו קשור אחד המאורעות הכבירים בדברי ימי עמנו, הלא הוא המאורע של שחרור העם מכור הברזל שבמצרים, יציאתו מאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה. על כן נתקדש החג הזה, חג החרות, בעיני האומה וממנו היא שואבת תמיד נחם ותקוה ואמונה, כי יום יבוא ושנית תחיה על אדמתה הקדושה חיי דרור כבשנים הקדמוניות.

במשך כל שנות המלחמה האיומה הזאת, שבה שכלנו ששה מליון אחים, קוינו שעם בוא הנצחון נזכה גם אנו לבשורת הגאולה. האמנו שנצחון עמי הברית, שלצדם נלחמנו והקרבנו קרבנות מרובים כל־כך, יהיה גם נצחוננו. אך לא כאשר קוינו כן הוא: היטלר הרשע וקלגסיו המרצחים מוגרו ואינם — ואנחנו לא נושענו וכל אותן התקוות שתלינו במעצמות הברית המנצחות נתבדו. לאחר הסבל הגדול שעבר על עמנו במלחמת איתנים זו אין אזנים לשועתנו. בריטניה הגדולה, זו שהתחיבה לפני כל העולם לעזר לנו, לקומם מחדש את ארצנו ולהביא אליה את אחינו המדוכאים והעשוקים, היא עצמה רודפת באניותיה אחרי פליטינו ומונעת מהם להגיע לחופי ארצנו...

ימים אחדים לפני חג הפסח הגיעה אלינו הידיעה המעציבה שאלף ומאתים יהודים, משרידי מחנות הגהינום שבאירופה, שהצליחו לאחר טלטולים רבים לעלות על אניתם „דב הוז" למען המלט לארץ־ישראל, נעצרו ע״י שליחי הממשלה הבריטית באיטליה. „חטא" כבד „חטאו" הפליטים על שהעזו לצאת לדרך לעלות אל ארצם ואל אחיהם. אלף ומאתים המעפילים, בהם נשים וטף, שיד גסה ואכזריה עצרתם, הכריזו על שביתת רעב ואף הודיעו שיצללו עם אניתם במצולות ים אם לא יתנו להם לעשות את דרכם אל ארצם. כל בעל נפש ומצפון נזדעזע לשמע הידיעה המחרידה הזאת. מוסדותינו הלאומיים קראו לכל הישוב העברי לצום יום אחד לאות השתתפות בצערם וביגונם של אחינו

המעפילים. ושלושה עשר מנבחרי העם, חברי הועד הלאומי, הכריזו על שביתת רעב כל עוד לא ירשו השלטונות למעפילים לעלות ארצה. בחג חרותנו השתא לא שמחנו ונהפוך היה, היינו שרויים בצער וברגז. בשעה שערכנו את הסדר המסורתי היה לבנו הרוגש עם כל הצמים שבארץ ובחו"ל, עם נבחרי הישוב ועם אחינו המעפילים העצורים, הנלחמים על זכותם לעלות לארץ אבותינו. שבעים וחמש שעות צמו מעפילינו ומאה שעה ושעה התענו שלשה עשר הנבחרים, עד שבטלה ביום א' דפסח הגזרה והמעפילים הורשו לעלות לארץ שאיפתם.

הבה נקוה, שימים רעים אלה יחלפו ושכל רבבות אחינו, הנענים עדיין בגולה הארורה, יעלו אלינו בקרוב ובשנה הבאה נחוג את חג חרותנו השלמה.

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(ספורי חברינו הקטנים)

א

עֵצִים נָטַעְנוּ

יוֹם אֶחָד נִכְנַס לְכִתָּתֵנוּ חַיָּל אֶחָד מֵהַבְּרִיגָּדָה הָעִבְרִית, בּוֹגֵר בֵּית סִפְרֵנוּ. שָׂמַחְנוּ לְקַבֵּל אֶת פָּנָיו. הַחַיָּל סִפֵּר לָנוּ עַל אוֹדוֹת הַפְּלִיטִים הַיְּהוּדִים בַּגּוֹלָה, סִבְלָם הַגָּדוֹל וּרְצוֹנָם הָעַז לַעֲלוֹת לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְעַל חַיֵּי הַיְלָדִים הַפְּלִיטִים, אַחֵינוּ בְּנֵי גִּילֵנוּ הַשּׁוֹאֲפִים כָּמוֹנוּ לִהְיוֹת חָפְשִׁים בַּמּוֹלֶדֶת. דְּבָרָיו עָשׂוּ עָלֵינוּ רֹשֶׁם חָזָק וְהֶחְלַטְנוּ לִנְטֹעַ חֲמִשָּׁה עֵצִים בְּיַעֲרוֹת הַקֶּרֶן הַקַּיֶּמֶת לְיִשְׂרָאֵל. אָסַפְנוּ תְּרוּמוֹת מִכָּל תַּלְמִידֵי הַכִּתָּה וְסִיַּמְנוּ אֶת הַמִּפְעָל בְּיוֹם בּוֹאָן שֶׁל אֳנִיּוֹת הַפְּלִיטִים „דֹּב הוֹז" וְ„אֵלִיָּהוּ גוֹלוֹמְבּ" לְחוֹף מִבְטַחִים בַּמּוֹלֶדֶת. וּבִמְסִבַּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ סִיוָן בְּבֵית סִפְרֵנוּ צֻיַּן מִפְעָלֵנוּ לְשֶׁבַח וְנִמְסְרָה לָנוּ הַתְּעוּדָה שֶׁתִּשָּׁאֵר בְּיָדֵנוּ תָּמִיד.

עוֹדֵד גּוּזְמַן (כתה ד"א)

ב

סִיּוּר בִּשְׁכוּנַת „בַּיִת וָגָן"

מִנְהָג נָאֶה נָהוּג בְּכִתָּתֵנוּ, שֶׁכִּמְעַט בְּכָל יוֹם שֵׁנִי בַּשָּׁבוּעַ אָנוּ מְטַיְּלִים בִּסְבִיבוֹת יְרוּשָׁלַיִם לְשֵׁם הַכָּרַת הַמּוֹלֶדֶת. הַטִּיּוּל הָאַחֲרוֹן הֻקְדַּשׁ לִשְׁכוּנוֹת הַמַּעֲרָבִיּוֹת שֶׁל הָעִיר. יָצָאנוּ בַּדֶּרֶךְ לְגִבְעַת שָׁאוּל וּמִשָּׁם פָּנִינוּ לִשְׁכוּנַת „הַמְקַשֵּׁר" שֶׁל נַהֲגֵי הַמְּכוֹנִיּוֹת הַצִּבּוּרִיּוֹת. בִּקַּרְנוּ בְּ„בֵית חִנּוּךְ עִוְּרִים", מוֹסָד חָשׁוּב זֶה הַמְשֻׁכָּן בְּתוֹכוֹ בַּעֲלֵי מוּם מִסְכֵּנִים וְשָׁם מְחַנְּכִים אוֹתָם לְתוֹרָה וְלַעֲבוֹדָה. רָאִינוּ אֶת כְּתָבָם הַנִּקְרָא בְּשֵׁם „כְּתַב בְּרַיְל", עַל שֵׁם מַמְצִיאוֹ. שָׁמַעְנוּ בְּעֹנֶג אֶת הָעִוְּרִים בְּנַגְּנָם מַנְגִּינוֹת נְעִימוֹת. נִפְרַדְנוּ מֵהֶם וְהָלַכְנוּ לְבֵית הַכֶּרֶם וּבִקַּרְנוּ בִּשְׁלֹשֶׁת בָּתֵּי הַסֵּפֶר, בְּ„בֵית הַסֵּפֶר הָעֲמָמִי לְדוּגְמָא", בְּ„בֵית הַמִּדְרָשׁ לְמוֹרִים" וּ„בְבֵית הַסֵּפֶר הַתִּיכוֹן". גַּם בִּשְׁכוּנַת „בַּיִת וָגָן" הָיִינוּ וּבִקַּרְנוּ שָׁם בַּמַּאֲפִיָּה הַגְּדוֹלָה „אַנְגֶ'ל", רָצִינוּ לְבַקֵּר עוֹד מוֹסָדוֹת, אַךְ פִּתְאֹם הֵחֵל לָרֶדֶת גֶּשֶׁם עַז וְאֻלַּצְנוּ לַעֲלוֹת בָּאוֹטוֹבּוּס וְלָשׁוּב הַבַּיְתָה.

זְאֵב בֶּרְלִינֵי (כתה ד"ב)

ג

בַּאֲפִיקִים

בַּשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה נָסַעְתִּי לִטְבֶרְיָה וּבְדַרְכִּי סַרְתִּי לַאֲפִיקִים—וְנֶהֱנֵיתִי הֲנָאָה רַבָּה. הַנּוֹף שָׁם יָפֶה מְאֹד. מִצַּד אֶחָד שֶׁל הַכְּבִישׁ גָּדוּר הַשָּׂדֶה גֶּדֶר קָנִים וּמֵהַצַּד הַשֵּׁנִי נִרְאֵית הַמּוֹשָׁבָה הַמְּלֵאָה חַיִּים. נִכְנַסְתִּי דֶּרֶךְ שַׁעַר גָּדוֹל אֶל הַמּוֹשָׁבָה וְרָאִיתִי שָׁם נַגָּרִיָּה וּבֵית חֲרֹשֶׁת לִנְסִירַת עֵצִים. הַפּוֹעֲלִים מְנַסְּרִים אוֹתָם בִּמְכוֹנוֹת חַשְׁמַל. קָרוֹב לְבֵית הַחֲרֹשֶׁת בָּנוּי מַחְסָן לְקֵרוּר בַּנָּנוֹת וְנִתְכַּבַּדְתִּי עַל יְדֵי הַפּוֹעֲלִים בְּבַנָּנָה מְתוּקָה וְרַעֲנַנָּה. כְּשֶׁיָּצָאתִי מֵהַמּוֹשָׁבָה בָּאָה עֲגָלָה מְלֵאָה פּוֹעֲלִים צְעִירִים שֶׁחָזְרוּ מֵעֲבוֹדָתָם בַּשָּׂדֶה וְהֵם שָׁרוּ שִׁירִים יָפִים מְאֹד.

בִּנְיָמִין בֶּדֶּרְשִׁי (כתה ג"א)

מנשה דיליאן (כתה ח"א)

בְּשׁוּק הַיְרָקוֹת

— „קילו בעשרה גרוש! היום בננות בזול! רק היום" — קריאות אלו, המלוות בסלסולי נגינה, תחרשנה את אזן העובר בשוק הירקות. לכל אורך הרחוב מתקהל המון רב. כל אחד סלו בידו שמדי רגע ברגע יבלע אל קרבו פרות ושאר ירקות. הכל הומה. הכל רועש וגועש. והנה מופיעה לפתע מבין ההמון המגון אשה מבוהלת. נראה, שבנה הקטן נשמט בידיה ואבד בין ההמון. בפנה נדחת יושבת לה ערביה כפופה ושבעת־ימים ולפניה סלה ובו מעט ירקות. הפלחיות יושבות בשורה ארוכה לאורך המדרכה ומכריזות על סחורתן: „יללה, אל מודם, זיתון שלבי!" אולם ברגע שתראינה דמות השוטר מיד הן משתמטות כשסליהן על ראשן ותעלמנה בין הקהל הרב. החם בשוק מחניק. האנשים דוחפים זה את זה. הסבלים מתרוצצים אנה ואנה. סליהם הגדולים על גבם ובצפיה גדולה יחכו לגברת או לאדון שיקראו להם לקחת את הסחורה. — „הלו" — קורא אחד האנשים אל הסבל — „קח את הסל ושאהו לביתי שברחוב צפניה, נקבה שכרך!" „שבעה גרושים" — עונה הסבל — „לא, זה יותר מדי" — אומר האיש — „הן רק עשרה צעדים מכאן" — „וכמה תתן?" — שואל הסבל העיף — „חמשה גרושים יספיקו לך?" הסבל יקח את הסל וירחיב את צעדיו. פתאום מתקהל קהל רב בקרן רחוב השוק וצעקות וקולות צרודים וצלולים בוקעים את חלל האויר. ריב נפל שם. אשה פרועת שער עומדת ורוטטת כולה. לפניה עומד איש זקן אשר שיבה זרקה בו, וכלו מזועזע ומרוגז. על הארץ מתגוללות ביצים שבורות. — „למה שברת את הביצים?" רועם האיש הזקן — „ראי נא גם ראי את הנזק שגרמת לי!" — „הבמזיד עשיתי זאת?" מתנצלת האשה.

— את פרנסתי קפחת — בוכה האיש — ילדי רעבים ללחם. אשתי מתה עלי ואת הבאת כליה עלי ועל בני ביתי.

הגדופים מחריפים והולכים ואחריהם באות הקללות. עוד רגע ומלחמת ידים מתחלת בין האשה והאיש הזקן. והנה בא אי משם השוטר ושניהם מובלים למשטרה.

מְסִבּוֹת רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּבֵית סִפְרֵנוּ

מנהג נאה נהוג בבית ספרנו שמדי חדש בחדשו עורכים אנו, התלמידים, מסבה בראש חדש הכוללת בתכניתה שירים, דקלומים, הצגות, הרצאות והקראות.

מסבה ראשונה בשנה החדשה, שנת תש"ו, התקימה בא' בכסלו. התכנית היתה ערוכה על-ידי הכתה ח"א. אחר ברכת-החדש הרצו שני תלמידים על הצהרת בלפור, ועל בנין הארץ והאומה. אחר דבר אחד התלמידים על הרב צבי הירש קלישר ז"ל ועל פעולותיו הציוניות. במסבות ראש-חדש הונהגו מעתה גם שיחות קצרות על ספרים חדשים. תלמיד אחד מסר סקירה יפה על הספר „חליל הקסמים", אשר יצא בשנה זו בספרית „שחרית". מקהלת בית הספר שרה שירים יפים ותלמידים יודעי נגן נגנו בכנור ובחלילים.

מסבת ראש-חדש טבת, נערכה בכ"ה בכסלו. אחד התלמידים ברך את החדש בשירה, תלמיד אחד דקלם שיר נאה. היתה גם הצגה יפה בשם „סביבון חנכה". תלמיד מהכתה ח"א הרצה על הנושא: „מאי חנכה?" אכן, יקר לנו חג-החנכה, חג-הדרור, בו נצחו המכבים את חיל אנטיוכס הרשע וטיהרו את ההיכל. כתה ז' הציגה תמונה יפה, בענין החנכה, בשם: „קו-קו-רי-קו בני-רחמנים". המקהלה שרה שירי חנכה, שני תלמידים נגנו על כנור. כתה ח"ב סדרו מקהלת חליליות. לבסוף הודיעו על הסכום שתרמו התלמידים לקרן-הקימת. שתי הכתות ח' תרמו כחמש לירות כל אחת.

מסבת ראש חדש שבט היתה בא' בו. אחד התלמידים ברך את החדש, כמנהגו. התכנית בוצעה בידי הכתה ח'ב והיתה מקדשת לסקירה כללית על כל אשר התרחש במשך החדש שעבר. בי"ט בטבת מלאו ארבעים וארבע שנים לקרן הקימת ועשרים וחמש שנה לקרן-היסוד. תלמידים אחדים שרו וחללו בחליליות. מר דבשני הודיע על תרומות התלמידים לקרן-הקימת. בחדש זה תרם בית-ספרנו כשמונה-עשרה לירות לקרן-הקימת. הצטינו ביחוד שתי הכתות ח' שתרמו כשמונה לא"י, וככל מסיבותינו נסתימה גם היא בשירנו הלאומי „התקוה".

המסבה הרביעית, שנתקימה בר"ח אדר א', הוקדשה ברובה לחג ט"ו בשבט, הואיל וכל מסבה מסכמת את מאורעות החדש שעבר. המנהל מר מ. אילן הרצה על ערך הנטיעה בארץ־ישראל ועל פעולות הקה"ק לישראל בשטח זה. הושרו ודוקלמו ממיטב השירה העברית ולאחרונה נמסר, כרגיל, דו"ח על תרומות התלמידים להקה"ק. את המסבה בר"ח אדר ב' בצעה כתה ו"ב בהדרכת מחנכה מר רפאל אבישר. תכנה היה פעולת מעפילי ביריה. בהצלחה מרובה הציגו התלמידים את מעשה ההעפלה ובנין הנקודה החדשה. ילדים אחדים דקלמו שירים מעניני היום ולאחרונה דובר על פעולות התלמידים להקה"ק לישראל.

במרכז המסבה, שנערכה בא' בניסן, היו גבורינו טרומפלדור וחבריו ז"ל. תלמידים ספרו את פרשת תל־חי וגבוריה. נקראו קטעים מדברי ברנר וז'בוטינס־קי ז"ל. כמה מהתלמידים דקלמו שירים שהוקדשו לזכרם. המקהלה בהדרכתו הנאמנה של מורנו מר מונסון שרה שירי עם ושיתפה אתה את כל צבור התלמידים. מורנו, המורשה המסור של הקה"ק, מר ל. י. דבשני, מסר כדרכו דו"ח על תרומות התלמידים בחודש אדר ב'.

את המסבה הששית, שנתקיימה בא' באייר, בצעו שנים מתלמידינו בעבר הקפיטן שחר והסרג'נט הוכ־שטיין, שניהם בני חיל בחי"ל, היא הבריגדה היהודית. מפיהם שמענו ידיעות על פעולות חילינו להצלת אחינו באירופה ודבריהם היו מלאי ענין. לאחר נאומיהם שרו משירי הזמן וביניהם „שיר הפרטיזנים" ובסיום המסיבה נתנה, כתמיד, סקירה על תרומות התלמידים לקהק"ל.

המסיבה החדשית, שנתקיימה בב' סיון, בוצעה ע"י תלמידי הכתה ו"א. מחנכה העלה את זכר משוררנו היקר, משורר העלומים, יצחק קצנלסון הי"ד. תלמידי הכתה דקלמו מיצירותיו והמקהלה שרה את שיריו: „יפים הלילות בכנען" ו„גילו הגלילים". מורנו מר יהודה דבוסים דבר על עשרים ושלושת בחורינו הגבורים, שעמהם נמנה גם תלמידנו יצחק הקר ז"ל. שנספו בלב ים. מר דבשני סכם את פעולות התלמידים לקהק"ל.

א. פרידמן (כתה ח"א)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— בא' דחג הפסח הלכו כל מתפללי בית הכנסת „תחכמוני", אחרי תפלת שחרית, אל חצר המוסדות הלאומיים להתפלל שם לכבוד י"ג נבחרי הישוב הצמים. אחר תפלת המוסף נאם מנהל ביה"ס וביה"כ מר מ. אילן מעניני דיומא והחזן מר טירנובר התפלל את תפלת „מי שברך" לכבוד הצמים.

— בד' באייר נכחו בישיבת המורים נציגי ועד ההורים ד"ר שפירא, והגב' גוזמן. מר ד"ר שפירא דבר בשיחתו על כמה שאלות פדגוגיות חשובות, כמו: על שיטת ציונים אחידה, על העשרת לשון הילדים ועל הצורך בשינוי שמות המשפחה הלועזיים של התלמידים לשמות עברים. הגב' גוזמן עמדה על הבזבוז במחברות הנהוג בין הילדים ועל הצורך להקנות להם הרגלי חסכון. בוכוחים השתתפו כל המורים והוחלט לבצע כמה מההצעות הנ"ל.

— בי"ב באייר בקר בבית ספרנו פרופ' ד"ר לרמן מאנגליה והתענין בכל מפעלי המוסד, ב„חדר התרבות", באולם „אהל שם שע"ש ביאליק", בעתון ביה"ס „חברנו" ובמסעדה.

— בי"ד באייר נתקים במגרש האוניברסיטה העברית כנוס ספורטיבי של תלמידי בתי הספר העממיים והתיכוניים. בית ספרנו זכה להשגים נאים במשחקי „מחנים", בריצה ובכדור הוקי, וקבל את הפרס „מגן מחנים".

המעפילים. ושלושה עשר מנבחרי העם, חברי הועד הלאומי, הכריזו על שביתת רעב כל עוד לא ירשו השלטונות למעפילים לעלות ארצה. בחג חרותנו השתא לא שמחנו ונהפוך היה, היינו שרויים בצער וברגז. בשעה שערכנו את הסדר המסורתי היה לבנו הרוגש עם כל הצמים שבארץ ובחו"ל, עם נבחרי הישוב ועם אחינו המעפילים העצורים, הנלחמים על זכותם לעלות לארץ אבותינו. שבעים וחמש שעות צמו מעפילינו ומאה שעה ושעה התענו שלשה עשר הנבחרים, עד שבֻּטלה ביום א׳ דפסח הגזרה והמעפילים הורשו לעלות לארץ שאיפתם.

הבה נקוה, שימים רעים אלה יחלפו ושכל רבבות אחינו, הנענים עדיין בגולה הארורה, יעלו אלינו בקרוב ובשנה הבאה נחוג את חג חרותנו השלמה.

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(ספורי חברינו הקטנים)

א

עֵצִים נָטַעְנוּ

יוֹם אֶחָד נִכְנַס לְכִתָּתֵנוּ חַיָּל אֶחָד מֵהַבְּרִיגָדָה הָעִבְרִית, בּוֹגֵר בֵּית סִפְרֵנוּ. שָׂמַחְנוּ לְקַבֵּל אֶת פָּנָיו. הַחַיָּל סִפֵּר לָנוּ עַל אוֹדוֹת הַפְּלִיטִים הַיְּהוּדִים בַּגּוֹלָה׳ סִבְלָם הַגָּדוֹל וּרְצוֹנָם הָעַז לַעֲלוֹת לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְעַל חַיֵּי הַיְלָדִים הַפְּלִיטִים, אַחֵינוּ בְּנֵי גִילֵנוּ הַשּׁוֹאֲפִים כָּמוֹנוּ לִהְיוֹת חָפְשִׁים בַּמּוֹלֶדֶת. דְּבָרָיו עָשׂוּ עָלֵינוּ רֹשֶׁם חָזָק וְהֶחְלַטְנוּ לִנְטֹעַ חֲמִשָּׁה עֵצִים בְּיַעֲרוֹת הַקֶּרֶן הַקַּיֶּמֶת לְיִשְׂרָאֵל. אָסַפְנוּ תְּרוּמוֹת מִכָּל תַּלְמִידֵי הַכִּתָּה וְסִיַּמְנוּ אֶת הַמִּפְעָל בְּיוֹם בּוֹאָן שֶׁל אֳנִיּוֹת הַפְּלִיטִים „דב הוז" וְ„אֵלִיָּהוּ גוֹלוֹמְבּ" לְחוֹף מִבְטָחִים בַּמּוֹלֶדֶת. וּבִמְסִבַּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ סִיוָן בְּבֵית סִפְרֵנוּ צֻיַּן מִפְעָלֵנוּ לְשֶׁבַח וְנִמְסְרָה לָנוּ הַתְּעוּדָה שֶׁתִּשָּׁאֵר בְּיָדֵנוּ תָּמִיד.

עוֹדֵד גוּזְמַן (כתה ד"א)

ב

סִיּוּר בִּשְׁכוּנַת „בַּיִת וָגָן"

מִנְהָג נָאֶה נָהוּג בְּכִתָּתֵנוּ, שֶׁכִּמְעַט בְּכָל יוֹם שֵׁנִי בַּשָּׁבוּעַ אָנוּ מְטַיְּלִים בִּסְבִיבוֹת יְרוּשָׁלַיִם לְשֵׁם הַכָּרַת הַמּוֹלֶדֶת. הַטִּיּוּל הָאַחֲרוֹן הֻקְדַּשׁ לִשְׁכוּנוֹת הַמַּעֲרָבִיּוֹת שֶׁל הָעִיר. יָצָאנוּ בַּדֶּרֶךְ לְגִבְעַת שָׁאוּל וּמִשָּׁם פָּנִינוּ לִשְׁכוּנַת „הַמְקַשֵּׁר" שֶׁל נַהֲגֵי הַמְּכוֹנִיּוֹת הַצִּבּוּרִיּוֹת. בִּקַּרְנוּ בְּ„בֵית חִנּוּךְ עִוְּרִים", מוֹסָד חָשׁוּב זֶה הַמְשֻׁכָּן בְּתוֹכוֹ בַּעֲלֵי מוּם מִסְכֵּנִים וְשָׁם מְחַנְּכִים אוֹתָם לְתוֹרָה וְלַעֲבוֹדָה. רָאִינוּ אֶת כְּתָבָם הַנִּקְרָא בְּשֵׁם „כְּתַב בְּרַיְל", עַל שֵׁם מַמְצִיאוֹ. שָׁמַעְנוּ בְּעֹנֶג אֶת הָעִוְּרִים בְּנַגְּנָם מַנְגִּינוֹת נְעִימוֹת. נִפְרַדְנוּ מֵהֶם וְהָלַכְנוּ לְבֵית הַכֶּרֶם וּבִקַּרְנוּ בִּשְׁלֹשֶׁת בָּתֵּי הַסֵּפֶר, בְּ„בֵית הַסֵּפֶר הָעֲמָמִי לְדוּגְמָא", בְּ„בֵית הַמִּדְרָשׁ לְמוֹרִים" וּ„בְבֵית הַסֵּפֶר הַתִּיכוֹן". גַּם בִּשְׁכוּנַת „בַּיִת וָגָן" הָיִינוּ וּבִקַּרְנוּ שָׁם בַּמַּאֲפִיָּה הַגְּדוֹלָה „אַנְגֶ'ל". רָצִינוּ לְבַקֵּר עוֹד מוֹסָדוֹת, אַךְ פִּתְאֹם הֵחֵל לָרֶדֶת גֶּשֶׁם עַז וְאֻלַּצְנוּ לַעֲלוֹת בָּאוֹטוֹבּוּס וְלָשׁוּב הַבַּיְתָה.

זְאֵב בֶּרְלִינֵי (כתה ד"ב)

ג

בָּאֲפִיקִים

בַּשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה נָסַעְתִּי לִטְבֶרְיָה וּבְדַרְכִּי סַרְתִּי לַאֲפִיקִים—וְנֶהֱנֵיתִי הֲנָאָה רַבָּה. הַנּוֹף שָׁם יָפֶה מְאֹד. מִצַּד אֶחָד שֶׁל הַכְּבִישׁ גָּדוּר הַשָּׂדֶה גֶּדֶר קָנִים וּמֵהַצַּד הַשֵּׁנִי נִרְאֵית הַמּוֹשָׁבָה הַמְּלֵאָה חַיִּים. נִכְנַסְתִּי דֶּרֶךְ שַׁעַר גָּדוֹל אֶל הַמּוֹשָׁבָה וְרָאִיתִי שָׁם נַגָּרִיָּה וּבֵית חֲרֹשֶׁת לִנְסִירַת עֵצִים. הַפּוֹעֲלִים מְנַסְּרִים אוֹתָם בִּמְכוֹנוֹת חַשְׁמַל. קָרוֹב לְבֵית הַחֲרֹשֶׁת בָּנוּי מַחְסָן לְקֵרוּר בַּנָּנוֹת וְנִתְכַּבַּדְתִּי עַל יְדֵי הַפּוֹעֲלִים בְּבַנָּנָה מְתוּקָה וְרַעֲנַנָּה. כְּשֶׁיָּצָאתִי מֵהַמּוֹשָׁבָה בָּאָה עֲגָלָה מְלֵאָה פּוֹעֲלִים צְעִירִים שֶׁחָזְרוּ מֵעֲבוֹדָתָם בַּשָּׂדֶה וְהֵם שָׁרוּ שִׁירִים יָפִים מְאֹד.

בִּנְיָמִין בֶּדֶרְשִׁי (כתה ג"א)

מנשה דיליאן (כתה ח"א)

בְּשׁוּק הַיְרָקוֹת

— „קילו בעשרה גרוש! היום בננות בזול! רק היום" — קריאות אלו, המלוות בסלסולי נגינה, תחרשנה את אזן העובר בשוק הירקות. לכל אורך הרחוב מתקהל המון רב. כל אחד סלו בידו שמדי רגע ברגע יבלע אל קרבו פרות ושאר ירקות. הכל הומה. הכל רועש וגועש. והנה מופיעה לפתע מבין ההמון המגון אשה מבוהלת. נראה, שבנה הקטן נשמט בידיה ואבד בין ההמון. בפנה נדחת יושבת לה ערביה כפופה ושבעת־ימים ולפניה סלה ובו מעט ירקות. הפלחיות יושבות בשורה ארוכה לאורך המדרכה ומכריזות על סחורתן: „יללה, אל מודם, זיתון שלבי!" אולם ברגע שתראינה דמות השוטר מיד הן משתמטות כשסליהן על ראשן ותעלמנה בין הקהל הרב. החם בשוק מחניק. האנשים דוחפים זה את זה. הסבלים מתרוצצים אנה ואנה. סליהם הגדולים על גבם ובצפיה גדולה יחכו לגברת או לאדון שיקראו להם לקחת את הסחורה. — „הלו" — קורא אחד האנשים אל הסבל — „קח את הסל ושאהו לביתי שברחוב צפניה, נקבה שכרך!" „שבעה גרושים" — עונה הסבל — „לא, זה יותר מדי" — אומר האיש — „הן רק עשרה צעדים מכאן" — „וכמה תתן?" — שואל הסבל העיף — „חמשה גרושים יספיקו לך?" הסבל יקח את הסל וירחיב את צעדיו. פתאום מתקהל קהל רב בקרן רחוב השוק וצעקות וקולות צרודים וצלולים בוקעים את חלל האויר. ריב נפל שם. אשה פרועת שער עומדת ורוטטת כולה. לפניה עומד איש זקן אשר שיבה זרקה בו, וכלו מזועזע ומרוגז. על הארץ מתגוללות ביצים שבורות. — „למה שברת את הביצים?" רועם האיש הזקן — „ראי נא גם ראי את הנזק שגרמת לי!" — „הבמזיד עשיתי זאת?" מתנצלת האשה.

— את פרנסתי קפחת — בוכה האיש — ילדי רעבים ללחם. אשתי מתה עלי ואת הבאת כליה עלי ועל בני ביתי.

הגדופים מחריפים והולכים ואחריהם באות הקללות. עוד רגע ומלחמת ידים מתחלת בין האשה והאיש הזקן. והנה בא אי משם השוטר ושניהם מובלים למשטרה.

מְסִבּוֹת רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּבֵית סִפְרֵנוּ

מנהג נאה נהוג בבית ספרנו שמדי חדש בחדשו עורכים אנו, התלמידים, מסבה בראש חדש הכוללת בתכניתה שירים, דקלומים, הצגות, הרצאות והקראות.

מסבה ראשונה בשנה החדשה, שנת תש"ו, התקימה בא׳ בכסלו. התכנית היתה ערוכה על-ידי הכתה ח"א. אחר ברכת-החדש הרצו שני תלמידים על הצהרת בלפור, ועל בנין הארץ והאומה. אחר דבר אחד התלמידים על הרב צבי הירש קלישר ז"ל ועל פעולותיו הציוניות. במסבות ראש-חדש הונהגו מעתה גם שיחות קצרות על ספרים חדשים. תלמיד אחד מסר סקירה יפה על הספר „חליל הקסמים", אשר יצא בשנה זו בספרית „שחרית". מקהלת בית הספר שרה שירים יפים ותלמידים יודעי נגן נגנו בכנור ובחלילים.

מסבת ראש-חדש טבת, נערכה בכ"ה בכסלו. אחד התלמידים ברך את החדש בשירה, תלמיד אחד דקלם שיר נאה. היתה גם הצגה יפה בשם „סביבון חנכה". תלמיד מהכתה ח"א הרצה על הנושא: „מאי חנכה?" אכן, יקר לנו חג-החנכה, חג-הדרור, בו נצחו המכבים את חיל אנטיוכס הרשע וטיהרו את ההיכל. כתה ז׳ הציגה תמונה יפה, בענין החנכה, בשם: „קו-קו-רי-קו בני-רחמנים". המקהלה שרה שירי חנכה, שני תלמידים נגנו על כנור. כתה ח"ב סדרו מקהלת חליליות. לבסוף הודיעו על הסכום שתרמו התלמידים לקרן-הקימת. שתי הכתות ח׳ תרמו כחמש לירות כל אחת.

מסבת ראש חדש שבט היתה בא׳ בו. אחד התלמידים ברך את החדש, כמנהגו. התכנית בוצעה בידי הכתה ח׳ב והיתה מקדשת לסקירה כללית על כל אשר התרחש במשך החדש שעבר. בי"ט בטבת מלאו ארבעים וארבע שנים לקרן הקימת ועשרים וחמש שנה לקרן-היסוד. תלמידים אחדים שרו וחללו בחליליות. מר דבשני הודיע על תרומות התלמידים לקרן-הקימת. בחדש זה תרם בית-ספרנו כשמונה-עשרה לירות לקרן-הקימת. הצטינו ביחוד שתי הכתות ח׳ שתרמו כשמונה לא"י, וככל מסיבותינו נסתימה גם היא בשירנו הלאומי „התקוה".

המסבה הרביעית, שנתקימה בר"ח אדר א׳, הוקדשה ברובה לחג ט"ו בשבט, הואיל וכל מסבה מסכמת את מאורעות החדש שעבר. המנהל מר מ. אילן הרצה על ערך הנטיעה בארץ־ישראל ועל פעולות הקה"ק לישראל בשטח זה. הושרו ודוקלמו ממיטב השירה העברית ולאחרונה נמסר, כרגיל, דו"ח על תרומות התלמידים להקה"ק. את המסבה בר"ח אדר ב׳ בצעה כתה ו"ב בהדרכת מחנכה מר רפאל אבישר. תכנה היה פעולת מעפילי ביריה. בהצלחה מרובה הציגו התלמידים את מעשה ההעפלה ובנין הנקודה החדשה. ילדים אחדים דקלמו שירים מעניני היום ולאחרונה דובר על פעולות התלמידים להקה"ק לישראל.

במרכז המסבה, שנערכה בא׳ בניסן, היו גבורינו טרומפלדור וחבריו ז"ל. תלמידים ספרו את פרשת תל־חי וגבוריה. נקראו קטעים מדברי ברנר וז׳בוטינס־קי ז"ל. כמה מהתלמידים דקלמו שירים שהוקדשו לזכרם. המקהלה בהדרכתו הנאמנה של מורנו מר מונסון שרה שירי עם ושיתפה אתה את כל צבור התלמידים. מורנו, המורשה המסור של הקה"ק, מר ל. י. דבשני, מסר כדרכו דו"ח על תרומות התלמידים בחודש אדר ב׳.

את המסבה הששית, שנתקיימה בא׳ באייר, בצעו שנים מתלמידינו בעבר הקפיטן שחר והסרג׳נט הוכ־שטיין, שניהם בני חיל בחי"ל, היא הבריגדה היהודית. מפיהם שמענו ידיעות על פעולות חילינו להצלת אחינו באירופה ודבריהם היו מלאי ענין. לאחר נאומיהם שרו משירי הזמן וביניהם „שיר הפרטיזנים" ובסיום המסיבה נתנה, כתמיד, סקירה על תרומות התלמידים לקהק"ל.

המסיבה החדשית, שנתקיימה בב׳ סיון, בוצעה ע"י תלמידי הכתה ו"א. מחנכה העלה את זכר משוררנו היקר, משורר העלומים, יצחק קצנלסון הי"ד. תלמידי הכתה דקלמו מיצירותיו והמקהלה שרה את שיריו: „יפים הלילות בכנען" ו„גילו הגלילים". מורנו מר יהודה דבוסיס דבר על עשרים ושלושת בחורינו הגבורים, שעמהם נמנה גם תלמידנו יצחק הקר ז"ל. שנספו בלב ים. מר דבשני סכם את פעולות התלמידים לקהק"ל.

א. פרידמן (כתה ח"א)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— בא׳ דחג הפסח הלכו כל מתפללי בית הכנסת „תח־כמוני", אחרי תפלת שחרית, אל חצר המוסדות הלאומיים להתפלל שם לכבוד י"ג נבחרי הישוב הצמים. אחר תפלת המוסף נאם מנהל ביה"ס וביה"כ מר מ. אילן מעניני דיומא והחזן מר טירנובר התפלל את תפלת „מי שברך" לכבוד הצמים.

— בד׳ באייר נכחו בישיבת המורים נציגי ועד ההורים ד"ר שפירא, והגב׳ גוזמן. מר ד"ר שפירא דבר בשיחתו על כמה שאלות פדגוגיות חשובות, כמו: על שיטת ציונים אחידה, על העשרת לשון הילדים ועל הצורך בשינוי שמות המשפחה הלועזיים של התלמידים לשמות עברים. הגב׳ גוזמן עמדה על הבזבוז במחברות הנהוג בין הילדים ועל הצורך להקנות להם הרגלי חסכון. בוכוחים השתתפו כל המורים והוחלט לבצע כמה מההצעות הנ"ל.

— בי"ב באייר בקר בבית ספרנו פרופ׳ ד"ר לרמן מאנגליה והתענין בכל מפעלי המוסד, ב„חדר התרבות", באולם „אהל שם שע"ש ביאליק", בעתון ביה"ס „חברנו" ובמסעדה.

— בי"ד באייר נתקים במגרש האוניברסיטה העב־רית כנוס ספורטיבי של תלמידי בתי הספר העממיים והתיכוניים. בית ספרנו זכה להשגים נאים במשחקי „מחנים", בריצה ובכדור הוקי, וקבל את הפרס „מגן מחנים".

— בכ׳ באייר ערכו תלמידי הכתות ו״א וו״ב ומו־ריהם הה רפאל אבישר, אליעזר מרגובסקי ודוד אופיר טיול ובקרו בחולדה, בעקרון, גדרה ראשון לציון ובתל אביב וחזרו לירושלים בכ״ג בו.

— ביום א׳, א׳ בתמוז יפסקו הלמודים בביה״ס ויתחדשו ביום ד׳ א׳ באלול.

— בשנת למודים זו תרמו תלמידי ביה״ס לקרן הקימת 115 לא״י ונטעו 100 עצים ביערותיה וביניהם — 40 עץ ע״י תלמידי הכתה ו״ב.

ישראל בורשטין (כתה ז״ב)

אִגְּרוֹת פְּרֵדָה

מנהלנו, מורינו וחברינו היקרים,

בשעה גדולה זו בחיינו, בה אנו מסימים את חק למודנו, חולפות לפנינו כל שנות שבתנו על ספסל בית הספר. שנות סבל ומלחמה היו השנים ואולם בתוך כתליך, בית ספרנו היקר, מצאנו תמיד נחם ומרגוע לנפשנו. עתה הגיעה שעת הפרדה מעליך ואנו מודים לך על כל הטוב שנטעת בלבנו מאז זכינו לדרך לראשונה על ספך ועד היום הזה.

תודתנו הנאמנה שלוחה ביחוד למחנכינו המסורים מר אברהם אבא אורי ומר אריה אילן על עמלם הרב שהשקיעו בנו למען נהיה בנים נאמנים לעמנו ולארצנו וברכתנו להם שיזכו להעמיד עוד הרבה תלמידים שאחת תהיה שאיפתם: תחית עם ישראל וארץ־ישראל. ויעמד על הברכה גם עתוננו החביב „חברנו" בן העשרים ושש, אשר כשמו כן הוא, חבר נאמן לתלמיד, המטפל בחבה ובסבלנות בפרי עטו.

ולעת הפרדנו מעליכם חברינו, תלמידי בית הספר, שאתכם יחד בלינו את מיטב שנותינו, הננו מברכים אתכם: עלו והצליחו בלמודיכם!

בשם תלמידיכם וחבריכם

ירושלים, כ׳ בסיון, תש״ו.　אבנר פרידמן (כתה ח״א)
גדעון לרמן (כתה ח״ב)

ב

חברינו היקרים, תלמידי מחזור כ״ח,

מיטב ברכותינו לכם ליום סיומכם את חק למודכם בבית ספרנו. רבים מכם יפנו לתורה ורבים — לעבודה, אולם אל כל אשר תפנו אל נא תשכחו את בית ספרכם היקר שבין כתליו למדתם תורה ודעת, את מוריכם הטובים שחנכו אתכם לתורה ולמעשים טובים, מימי ראשית ילדותכם עד עתה, ואת חברכם „חברנו" אשר בו נתתם ביטוי למחשבותיכם ולרגשותיכם.

וביום שמחתכם אל נא תשכחו, חברינו, את גורלו המר של עמנו, שחובה קדושה מוטלת על כלנו לעזור לו ולהקדיש את כל חיינו לתקומתו ולבנין ארץ מולדתנו הקדושה.

תלוה אתכם ברכתנו הנאמנה כל הימים.

בשם כל תלמידי בית הספר
דן שליטין (כתא ז״א)
ירושלים, כ׳ בסיון, תשו　ישראל בורשטיין (כתה ז״ב)

תלמידי מחזור כ״ח

כתה ח״א

(המחנך: מר אברהם אבא אורי)

1) איזן חיים 2) אלעזרי נהוראי 3) אתיק אלחנן 4) איזנברג יצחק 5) אהרני רמי 6) אחיטוב יצחק 7) איש שלום אבנר 8) אהרונוב גדליהו 9) אדיליץ שלמה 10) בן־צבי אברהם 11) בן יעקב צבי 12) בן שאול דוד 13) גראי שמואל 14) דיליאן מנשה 15) דסה רחמים 16) דובדבני שמעון 17) הלטובסקי אפרים 18) הופטמן יצחק 19) הנדלסמן לוי 20) וילנר חיים 21) ונדר יוסף 22) זלץ יעקב 23) זיגלשיפר יצחק 24) זרובבל אברהם 25) טוג׳ר רפאל 26) יעקבי יעקב 27) כהן עמנואל 28) כהן דוד 29) כנר חיים 30 לבי מאיר 31) לפושין גדעון 32) לב משה 33) ניסן נסים 34) סרגוסטי יוסף 35) עובדיה דוד 36) קרדונסקי דוב 37) רוחי בן רוחי 38) שנצר יוסף 39) שטינברג אפרים.

כתה ח״ב

(המחנך: מר אריה אילן)

1) אבל ראובן 2) אמדורסקי בנימין 3) אשרי שלום 4) גורודנציק שמאי 5) ג׳יניאו משה 6) גרוס מרדכי 7) הרגיל אברהם 8) וגר זאב 9) ורמוס נחום 10) זיל־ברשטיין יעקב 11) חסין יעקב 12) חיון שלמה 13) טוטנאור יהושע 14) ישנו חיים 15) כהן אברהם 16) כהן שלמה 17) כבשי אבינעם 18) ליבוביץ דוד 19) לוי אברהם 20) לוי חיים 21) לוין גרשון 22) לוין יוחנן 23) לנגר משה 24) לרמן גדעון 25) מונזון אברהם 26) מזרחי יעקב 27) נחום הרצל 28) קורסינסקי אפרים 29) קרנפוס דוב 30) ראובני יהושע 31) רוזנצויג דוד 32) שינבוק אריה 33) שפירא מרדכי 34) שריזלי אחיה.

בְּרָכוֹת

מעמק הלב אנו מברכים את חברינו היקרים
משה טסטא ויצחק כהן
בהכנסם למצוות
היו בנים נאמנים להוריכם, למוריכם ולעמכם
תלמידי הכתות ו״א וו״ב ומחנכיהם

ברכה נאמנה לרעינו החביבים
גגין אברהם, גולדילבוים שמואל, הלחמי אילן, זלקו אמנון, מזרחי יעקב, מרינסקי יצחק, סבן צדוק, פודבורסקי אפרים, פרלה נתן, קאהן אהוד, שפון נחום
במלאת להם י״ג שנה
עלו והצליחו והיו בין בוני הארץ ופועליה
תלמידי הכתות ז״א וז״ב ומחנכיהם

אנו מברכים את רענו היקר
מנשה דיליאן
ליום בר מצוה שלו
היה מאושר ומברך כל ימי חייך ויהי נא חלקך
עם מחיי נשמות ארצנו ובוניה
תלמידי הכתה ח״א ומחנכם

נדפס בדפוס רונלד, ירושלים טל. 5439

שנת העשרים ושבע (גליון 219—218)　ירושלים, כסלו—טבת, התש״ז　גליון א—ב

חֲבֵרֵנוּ

יוצא ע״י תלמידי ביה״ס תחכמוני בירושלים

עלון חדשי

הַתֹּכֶן:

עליתי לארץ ישראל — — — — — יוסף דנון
חג החנכה בצנעא — — — — — ציון שאער
ליל בלהות — — — — — אליאב כהן
על קברו של שוטר עברי — — — — דן שליטין
תאונה — — — — — — יגאל זלוטניק
מעשה טוב — — — — — — שמואל ורון
בקור בלטרון — — — — — יצחק שושני
מי ישימני נהג — — — — — אמנון זמרו
מועדוננו — — — — — — אליהו שטינברג
ישראל קדישאי ז״ל — — — — עדי ברטוב
רע הילדים — — — — — — יוחאי אהרוני
גם אנחנו רוצים לכתב
א) סבתא שלי ודודתי באות מהודו — — יצחק פולטוף
ב) הפליט — — — — — יצחק הלאור
ספרים חדשים — — — — — אמנון טננבוים
פנת הספורט — — — — — אברהם מאירוביץ
בריאות התלמיד — — — — — גדעון לרמן
בבית ספרנו — — — — — — —
מקרוב ומרחוק — — — — — דן שליטין
פרפראות — — — — — — ג. ל.
ברכות
קול קורא

יוסף דנון (כתה ז־א)

עֲלִיָּתִי לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

שונה היא גלות בולגריה מרוב הַגָּלֻיּוֹת שבעולם. היהודים חיו במדינה זו – עד מלחמת העולם השניה – חיי שלוה בלא דאגות רדיפות וגזרות רעות. לא היה שם כמעט כל הבדל בין יהודי לבין לא־יהודי. כל התושבים עסקו בעסקיהם ועבדו את עבודתם זה בצד זה ברעות ובשלום. ואף על פי כן עזה התשוקה גם בלב יהודי בולגריה לעלות לארץ הקדושה ולבנותה וּלְהִבָּנוֹת בה. זקנים וצעירים יתלהבו תמיד, מדי ישוחחו על ארץ ישראל, כי עצמו געגועים עליה. זכורני: באחד מערבי טבת הקרים שב אבי הביתה ופניו קורנים משמחה ובשר את אמי, כי עוד השבוע הזה נפליג בעה״י לארץ ישראל. ואני אז ילד קטן, בן שש. את השם „ארץ ישראל" שמעתי מפי סבתא, שהרבתה לספר לי על ירושלים, עיר הקדש, על הכתל המערבי ועל קבר רחל אמנו. שמחתי מאד לשמע דברי אבי ולבי הקטן פעם מרגשות סוערים ומיד רצתי אל חברַי הגוים לְשַׁתְּפָם בשמחתי, אך הם לעגו ואמרו: כל דבריך הם על ארץ ישראל, מה לך ומי לך שם וכי לא טוב לך עמנו? וכל כמה שהתאמצתי לבאר להם מה היא לי הארץ הקדושה – העליתי חרס בידי.

בלילה ההוא נדדה שנתי ורק לפנות בקר נרדמתי ואת אשר ראיתי בחלום זכור אזכור עוד עד היום הזה: בחלומי והנה אני טס מעל פני ימים וארצות ומגיע לירושלים ומתפלא ליפיה הרב. פתאום ואיש שיבה, בעל זקן כסף ועינים מפיקות טוב לב, נגש אלי ואוחז בידי ומוליכני במעלה הר ולאט לאט מתגלה לפני בית המקדש הבנוי לתפארה. עודני מביט כה וכה ומשתומם למראה עיני והזקן הפלאי נעלם ואמרתי בלבי: אין זה כי אם אברהם אבינו נראה אלי.

בכליון עינים חכיתי ליום האושר, בו אעזוב את האדמה הנכריה ואפליג אל חופי המולדת ולשמחתי לא זמן רב חכיתי. בו בשבוע עלינו אל הספינה, ספינה קטנה וישנה. אנשים טף ונשים הצטופפו בתאיה והספון מלא אדם ומשא עד אפס מקום. הורם העוגן והספינה החלה לזוז. נשאתי את עיני והשקפתי על חופי בולגריה המתרחקים בשמחה מהולה בצער, כי צר היה לי לעזב את חברי וקרובי. הים היה שקט וצלול כאגם והנסיעה נעמה לי מאד. הגענו לקושטא ומשם הפלגנו הלאה בדרך קפריסין. כאן החל הים רועש וגועש, סופה גדולה התחוללה ורבים חלו במחלת הים. כשנכנסנו בשעות הלילה למימיה של ארץ ישראל נִפצה הספינה אל אחד הסלעים והחלה שוקעת. קראנו לעזרה ואותתנו בפנסים עד אשר הגיעו אלינו מלחים אנגלים בסירותיהם והצילונו.

לאחר ארבעה עשר יום של טלטולי דרך זכינו לדרך על אדמת ארץ ישראל, על אדמת חיפה, ומשם הסיעונו למחנה ההסגר שבעתליט – ולאשרנו לא היה גבול!

ציון שאער (כתה ו־א)

חַג הַחֲנֻכָּה בְּצַנְעָא

– מנהגי החג –

בלילות חנכה מתכנסים הילדים אל בית אחד מהחברים לבלות את החג בנעימים. על רצפת „הַסְּקִיף", הוא הפרוזדור, פרושת מחצלות. אם החבר מכבדת את האורחים במשקה הנקרא „יין ילדים", משקה זה, הטעים והנעים לחך, אינו לא יין ולא בירה ואף לא עסיס אלא מי סוכר צבועים צבע אדם. מלבד „יין הילדים" מכבדים את הילדים בגזר (כי כן משפט ילדי צנעא לאכל גזר בחנכה) ובפולים ובחטה מבושלת הנקראת בשם לְסִיס ובשאר פירות העונה. החנכיה העשויה על פי רב שַׁיִשׁ מפיצה אור יקרות ואורה ושמחה בלב. יש שנשמעת בשעת הסעודה דפיקה על הדלת אך אין פותחה, כי מנהג בצנעא שבלילות חנכה מתפרצים ילדים, שלא הוזמנו אל הסעודה, אל בית המאֲרֵחַ ונוטלים את הַגַּעֲלֶה (פרפראות) ובורחים. שמונה לילות החנכה הם לילות שמחה לילד העברי, אשר בגלות תימן, ובהם הוא זוקף את קומתו ומעלה בגאוה ובתקוה את זכר גבורי עמנו ואת ארצנו הקדושה. ביחוד תגדל השמחה בליל השמיני שבו מכבדים את הקטנים לא ב„יין ילדים", כי אם ביין־גפן ממש וכל הילדים שרים ומנגנים ומוחים כף עד חצי הלילה.

אליאב כהן (כתה ז־ב)

לֵיל בַּלָּהוֹת

(מוצאי שבת, ז׳ בכסלו)

שקט היה אותו ערב. שבנו שמחים מהמועדון שלנו, מועדון ה„מכבי הצעיר", ופנינו הביתה. הרחוב רועש ושוקק. המון מטילים מהלכים להם להנאתם ומסתכלים בחלונות הראוה. פתאם וקול אזעקה חד פלח את חלל האויר ואחריו – קול יריות בלתי פוסק. רגע עמדנו המומים ואובדי עצה: לאן לפנות, הלעשות את דרכנו הלאה או לשוב אל המועדון? עמדנו ורעדנו. מעל לראשנו חלפו כדורים. האויר מלא עשן. צעקות וקריאות נשמעו, התחלנו לרוץ למען הִמָּלֵט מאש הרובים. אני רץ לאן שתשאוני רגלי ומרב בהלה התרחקתי מחברי ופתאם אני רואה את עצמי שוב במועדון. מבחוץ עולה ובוקע קול היריות. הכדורים פוגעים בקירות בקול נפץ. ישבנו באולם דוממים ומדוכאים. זעה קרה כסתנו. „אויה", – נאנח אחד – „אמי דואגת לי וחרדה לשלומי". „והורי" – לוחש השני כשעיניו דומעות – „אינם בבית. הם הלכו לבקור מכרים ואיך ישובו הביתה?". אני יושב ומחריש, אך בעיני רוחי אני רואה את הורי והם בוכים מרב דאגה לי. בכדי לחזק את רוחנו הננו פורצים בקול שיר וזרועותינו משתלבות זו בזו ואנו מתחילים לרקד, אך הרגלים אינן נשמעות לנו הפעם ושוב הננו יושבים ומחכים לאות ארגעה. היריות התחילו פוסקות לאט לאט. אי משם תשמע יריה בודדה. קול צעדים כבדים וקצובים נשמע מבחוץ, צעדיהם של החילים. שוב נתנו בשיר קולנו ויצאנו יחד עם המדריכים במחולות ועכשיו התעודדנו. נתנה לנו הרשות ללכת ונתחלקנו לקבוצות ויצאנו מהאולם. הרחובות דוממים. ערפל דק של אבק ועשן מכסה את פני הארץ. רגלי דורכות פעם בפעם על תרמילי כדורים. בלב חרד ודופק אני פותח את דלת ביתנו ונכנס, במרוצה, פנימה ורץ אל הורי היקרים והם מקבלים את פני בגיל וברעדה.

דן שליטין (כתה ח־א)

–עַל קִבְרוֹ שֶׁל שׁוֹטֵר עִבְרִי

לזכר משה בן בצלאל

עוד חדשה הידיעה וחדש הפצע וטרם הגליד. עוד קבר נכרה, עוד אדם חף מפשע נפל חלל ונרצח בידי מרצחים מן המארב. מה דואב הלב על שקמו מקרבנו, מקרב העם העברי, זה שהכריז לראשונה את הצו הקדוש „לא תרצח", אנשים שפרשו מן הצבור המאורגן וממוסדותיו האחראיים והורגים חילים ושוטרים עברים ואנגלים וערבים ואינם שמים על לב שקלון ואסון הם ממיטים עלינו. הפעם היה שוטר יהודי קרבנם ובעיר העברית הראשונה נפל ודמו צועק אלינו מן האדמה: מדוע קֻפְּדוּ חיי וְיֻתְּמוּ ילדַי? מה חטא חטאתי ומה עשיתי? כלום חטא הוא להיות שוטר ולשקד על בטחונם ושלומם של התושבים?

מאות שנים נִרְדַּף עמנו בגולה וחרד מפני כל איש לובש מדים והרכין את ראשו בפני הקטן שבפקידים הלא־יהודים – ועתה, כאשר זכינו לשוב אל ארצנו ולחיות בה חיי עם חפשי הלא עלינו להוקיר את שוטרינו, להשמע להם ולנהג בהם כבוד ולהקל מעליהם את עבודתם הקשה, כי אכן קשה עבודת השוטר, הממונה על בטחון הישוב העירוני והכפרי, וגם מצבו הכלכלי אינו טוב ביותר ורק הכרתו בערכו הלאומי הרב של תפקידו, שהטיל על עצמו, מחזקת את ידיו להוסיף ולעמד על משמרתו.

שוטר עברי במולדת! ידענו כי דרך קוצים דרכך ולא הכל יבינו להעריך את פעלך הרב, אך אל תפל ברוחך: לך בכחך זה, חזק ואמץ כי עבודת עמך אתה עובד!

יגאל זלוטניק (כתה ז־ב)

תְּאוּנָה

שבועות מספר לפני חג „בר מצוה" שלי בקשתי מאבי שיקנה לי אוֹפַנַּיִם, כי רב חשקי לערך טיולים בעיר ובסביבה. אבי לא אמר לי לא „הן" ולא „לאו" וגם לפי הבעת פניו לא הכרתי אם ימלא את בקשתי ואם לא. אולם יום לפני חגי הביא לי אבי את כלי־היקר אשר שאלתי מעמו, אופנים חדשים ונוצצים – ולשמחתי לא הָיה קץ. הודיתי לאבי על מתנתו היקרה ומיד עליתי על אופני ונסעתי. חברַי קנאו בי ובקשו ממני שאתנם לרכב על אופני ואני עשיתי את חפצם וגם הם נהנו ורכבו פה ושם. למן היום ההוא והלאה רכבתי על אופני בכל זמן שהייתי חפשי משעורי ומבקורי בבית הספר, ואמרתי בלבי: יבואו ימי החפש הגדול ואז ארכב כנפשי שבעי. וכך הוה: מיד, עם בוא ימי החפש, שכחתי תבל ומלואה ושקעתי עצמי ברכיבה על אופני, עד שנעשיתי לרוכב מובהק ומנוסה. אכן, לא לעולם שמחה וגם על שמחתי הקיץ הקיץ. באחד הימים, בשובי מבית חברי, עקבה אחרי מכונית צבאית כדי להכשילני. לכל מקום שהטיתי את אופני פנתה גם היא עד שלא היה לי מנוס ממנה. מרב התרגשות נתבלבלתי ועליתי על מדרכה והמכונית פגעה בי ובאופני. אני יצאתי בדרך נס בשלום ואולם לא כן אופני. הם נחבלו קשה ונשברו. באותו רגע לא ידעתי את אשר קרני וכעבור זמן מה מצאתי את עצמי במטתי. מיד העברתי אל תחנת „מגן דוד" ואחרי שטפלו בי שם הֶחזרתי הביתה. אני כאמור, שבתי לאיתני ואופני שבורים עד היום הזה ואין איש נוגע בהם. התחלתי מפציר באבי שימסרם לתקון. בתחלה לא רצה לשים לב להפצרותי מדאגה פן יקרני אסון, אך בזמן האחרון, לאחר שהבטחתיו שאזהר זהירות מרובה, הבטיחני לעשות כבקשתי, ואני מקוה שלא ירחק היום ואני שוב ארכב לי להנאתי על אופני חביבי.

שמואל וַרון (כתה ח־ב)

מַעֲשֶׂה טוֹב

הדבר היה באחד מימות הקיץ. פעמון בית הספר צלצל להפסקה. הילדים יצאו החוצה ושחקו במשחקים. האהובים עליהם. אני וחברי שחקנו בכדור רגל. כתום המשחק נגש אלינו ילד, תלמיד בכתה בינונית, ובקש מאתנו ללכת אחריו ולראות את מעשה־גבורתו והתפאר לפנינו שיודע הוא לקפץ מענף לענף. לשמע דבריו צחקו הילדים ולעגו לו. הילד התחיל לטפס על עץ והתקרב אל ענף אחד ואני הרביתי לדבר על לבו לרדת מהעץ פן יקרנו אסון. אך התלמיד לא שעה אל דברי ולא עוד אלא שגם לעג לי וקרא לי „מוג לב", „פחדן", „בטלן". לא הספיק הילד להגיע עד ראש העץ ופתאם – נשבר הענף שנאחז בו והוא נפל ושבר את ידו. חברי, שהסתכלו מן הצד, פרצו בצחוק ואני נגשתי אל הילד הפצוע והבאתיו אל חדר האחות. הפעמון צלצל והילדים נכנסו לכתותיהם. וגם אני נכנסתי לכתתי אך לא יכלתי להקשיב לשעור המורה, כי כל מחשבותי היו על התלמיד הפצוע. עם גמר הלמודים ראיתיו יוצא מחדר האחות כשידו חבושה ושאלתי את עצמי: הללוות את חברי לביתו או לשוב לביתי? אם אשוב הביתה תקחני אמי אל הקולנוע, אך אם אלוה את הפצוע אשוב במאוחר ולא אראה את הסרט החדש. החלטתי בלבי: מוטב לותר הפעם על הקולנוע ובלבד להביא את הילד הפצוע אל ביתו. וכך עשיתי. ליויתי את חברי לביתו וחזרתי לביתי ולבי טוב עלי.

יצחק שושני (כתה ח־ב)

בִּקּוּר בְּלַטְרוּן

באחד מימי החפש של סכות נסעתי עם דודתי, לבקר את בעלה העצור בלטרון זה כשנתים.

הנסיעה ארכה כשלשת רבעי השעה ובקלומטר העשרים ותשעה בקשנו מאת הנהג לעצור את המכונית. ירדנו לכביש ארוך, שארכו כשני קלומטרים. הגענו למחנה העצורים וראיתי שכל השטח מוגן בחוטי תיל.

על יד השער עמד שוטר ואליו נגשנו ומסרנו את רשיון הבקור. השוטר קבל את הרשיון ומסרו לקצין יהודי, הממונה על הבקורת, וכעבור רגעים מספר נתנה לנו הרשות להכנס, מיד הביאונו לתוך צריף ארוך שחוט תיל הוצאו לשנים ומבדילו בין המבקרים והעצורים. חכינו בהתרגשות לבוא דודי וכמוני היו עוד רבים שחכו בכליון עינים מי לבעל ומי לבן.

ולא עבר זמן רב והעצורים הופיעו בלוית שוטרים. הם עמדו מעבר מזה ואנו מעבר מזה והשיחה החלה בדרישת שלום אל הבית ומן הבית. הרעש היה גדול, כי כל אחד השתדל להביע את כאבו וצערו.

דודי אדם חרוץ ואינו אוהב את הבטלה ועל כן הוא עוסק שם בעשית צעצועים שונים מעצי זית.

ובאותו יום זכיתי לקבל ממנו קופסת סיגריות, מַאֲפֵרָה וקופסת גפרורים, מעשה ידיו, ועליו כתוב „ממחנה העצורים ב„לטרון". שמחתי מאד על המתנה, אך לצערי, לא הספקתי להודות לו כי השוטר בא והפסיק את שיחתנו ובלב שבור חזרנו הביתה.

אמנון זמֶּרוֹ (ז־א)

מִי יְשִׂימֵנִי נֶהָג!

מה רבה קנאתי בילדים שאביהם נהג, מה מאושרים הם! ילדים אלה נוסעים באוטובוס עם אביהם בכל פעם שהם חפשים מלמודים ומשעורים. אלו הייתי גדול, ולא תלמיד, ודאי וודאי הייתי בחברת „המקשר" והייתי נוסע ונוסע כל היום להנאתי. אין לך עבודה נעימה כעבודת הנהג: הוא יושב לו על כסאו המיוחד לו לעצמו ואוחז בהגה ונוסע ונוסע הלאה, הלאה, לתל־אביב, לחיפה ולצפת. חברים לי והם בני נהג ואני משתומם עליהם: איך זה? אביהם נהג והם אינם מתאוים כלל לנסע באוטובוס שלו! דבר זה מפליא אותי עד מאד! להיות בנים לנהג ולא לערך יום יום טיול באוטובוס של אביהם! לו הייתי אני בן נהג — לא נהגתי כמוהם. הייתי נוסע תמיד, תמיד, אפילו שלא בימי החפש הגדול. מה טוב לנסע, מה טוב תמיד להיות בתנועה! הייתי עובר את כל הארץ לארכה ולרחבה וחוזר ועובר בכל פעם. פעם אמרתי לאבי: מדוע אתה בבנק ואינך חבר ב„מקשר" אלו היית נהג — לא היה ילד מאושר כמוני בכל הארץ. ואבי השיב לי בצחוק: חבל שלא אמרת לי את חפצך לפני שנים, עוד בטרם שנולדת, אילו ידעתי הייתי ממלא את בקשתך... ובאמת צר לי על שלא ידע אבי את רצוני. ואני היה אהיה לנהג! יעבר עלי מה ואני אֹחַז בהגה ואסע לי למרחקים. אין לך לילה שאיני חולם בו שאני מַסִיע הרבה נוסעים באוטובוס המבריק שלי, אל מקום חפצם. אח גדול יש לי, בחור בן שבע עשרה, הגומר בקרוב את למודיו בבית ספרו. יש שאני אומר לו: לכשתסַיֵּם את למודיך בבית הספר תהיה, אם ירצה השם, לְנֶהָג ואני אֲסַיֵּע לך לִנְהֹג במכונית ונסע יחד. והוא עונה לי בזעם: אל תדבר הֲבָלִים! לכשארצה להיות נהג לא אשאל את פיך. אני אומר אז בלבי: לא אבקש משום איש שיהיה נהג אלא אני עצמי ודאי שאהיה נהג ואסע לי תמיד ואסיע גם אחרים.

מוֹעֲדוֹנֵנוּ

כאשר הודיע המחנך כי גם השנה יהיה לנו מועדון בבית הספר שמחתי מאד, ובו ביום נרשמתי בו כחבר. השנה גדל המועדון והתפתח. ארבע קבוצות יש בו ולכל קבוצה מדריך משלה: קבוצת כתה א׳, קבוצת כתה ב׳, קבוצת כתות ג׳—ד׳ וקבוצות כתות ה׳, ו׳, ז׳. אני חבר בקבוצה העליונה. חברי המועדון אוכלים ברובם במסעדת בית ספרנו את ארוחת הצהרים ונשארים בין כתליו לאחר סיום הלמודים. בראש ובראשונה אנו עוסקים בהכנת השעורים. ואחר הכנת השעורים הננו עוסקים בצופיות ומשחקים במשחקים שונים והחביב עלינו ביותר הוא משחק המחנים. בכל שבוע נערכת על ידינו מסבה נאה באולם „אהל שם לתלמידים" שאת תכניתה אנו מכינים בעצמנו. גם מועצת ילדים קימת במועדון, השוקדת על התנהגות יפה וידידותית בין החברים. בשם חברי המועדון אני מודה למורנו היקר מר א. מ[illegible]קי הדואג לעניני המועדון בבית ספרנו ולמדריכים הטובים המדריכים אותנו במסירות רבה.

אליהו שטינברג (כתה ה־א)

דוֹדִי יִשְׂרָאֵל קַדִּישַׁאי ז"ל

אדם בעל קומה היה. פניו הביעו רֹך ונדיבות ואכן טוב לב ועדין היה ומחובב על תלמידיו הרבים, שלהם הקדיש את כל כחו וכשרונותיו. הוא אהב אותי ואת אחי מאד. מדי בקרו בביתנו הביא לנו מתנות וכשהורי התנגדו לכך היה משדלם ואומר: „קחו, ילדים, אין דבר. ילדים אוהבים דוד טוב הנותן מתנות". פעמים, כשהורי התאוננו עלי, ובנוכחותו, לא היה ניזף בי כי אם מעמידני בקולו הנעים והשקט על טעיותי ומחזירני למוטב. לא רק דוד חביב היה לי כי אם גם מורה וחבר ולו הייתי מראה את חבורי ושואל לחות דעתו ולעצתו. ופתאם חלה. בתחילה קוינו שמחלתו תחלף מהרה ושוב ישוב אל עבודתו החביבה עליו, עבודת מורה ומחנך הדור הצעיר, אך לאסוננו גברה מחלתו מיום ליום. כשראיתיו זמן קצר לפני מותו אמר אלי: „הוה שקוד על למודיך", ואני ברכתיו: „ישלח לך אלהים רפואה שלמה ותשוב במהרה לאיתנך". אך ברכתי לא נתקימה וביום השבת, ח׳ במרחשון, עלתה נשמתו הטהורה השמימה. ת.נ.צ.ב.ה.

המתאבל עליו עדי ברטוב (כתה ז־א)

רֵעַ הַיְלָדִים

(לזכר שַׁמָּשֵׁנוּ היקר ר׳ יהודה בן יהודה בּוּנִי נ"ע)

בשמו הפרטי קראנו לו כלנו. לא „אדון" ולא „רבי" ולא „מר" אלא בשמו הפרטי—יהודה, כמנהג חברים בחבר ובידיד. ואכן רע ועמית היה יהודה הזקן לתלמידי בית הספר, לגדול ולקטן. ילד כי יברח מפני חבר הרודף אחריו להכותו ובא יהודה והצילו. תלמיד כי ישמח בציונו הטוב שקבל ממורו ושמח עמו גם יהודה. שותף היה לנו בשמחתנו ובצערנו ועל כן אהבנוהו. לא פעם אחת הפליאנו בזכרונו המצוין. את כל ילדי בית הספר. שמספרם מגיע עד שמונה מאות, הכיר היטב בפניהם ובשמותם. חרוץ היה ידידנו ושקד תמיד על נקיון הכתות והחצר. בקר, בקר ראינוהו עובד כפוף גב את עבודתו בנקיון החדרים והרהיטים. זכורני את היום בו בקרה בבית הספר ועדת החנוך של הממשלה: הופתענו לראות את יהודה לבוש בגדי חג וחזהו ענוד שלש מֶדַלְיוֹת נוצצות והקפנוהו ואמרנו לו: „חייך, יהודה, לא נזוז ממך עד שתספר, לנו מֶדַלְיוֹת אלו מנין לך, כלום גנרל היית?" „לא גנרל ולא קולונל ולא סרג׳נט הייתי — ענה לנו בענוה ובצחוק קל — חיל פשוט הייתי בגדוד העברי הראשון, אני ובני, ושתי מדליות אלו קבלתי ממפקדי על הצטיינותי בעבודתי וזאת השלישית נתנה לי ב„בית הבריאות" על שקידתי בנקיון בית הספר".

במותו אבד לנו ידיד נאמן ומסור לבית הספר ולכל התלמידים. יהי זכרו ברוך!

יוחאי אהרני (כתה ז־א)

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(חִבּוּרֵי חֲבֵרֵינוּ הַקְּטַנִּים)

א
סַבְתָּא שֶׁלִּי וְדוֹדוֹתַי בָּאוֹת מֵהֹדּוּ

יוֹם אֶחָד קִבַּלְנוּ טֶלֶגְרַמָּה שֶׁסַּבְתָּא שֶׁלִּי וְדוֹדוֹתַי עָזְבוּ אֶת הֹדּוּ וְהִפְלִיגוּ בָּאֳנִיָּה הַהוֹלֶכֶת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. שָׂמַחְתִּי מְאֹד וּבִקַּשְׁתִּי מֵאָבִי שֶׁיִּקַּח אוֹתִי אִתּוֹ כְּשֶׁיִּסַּע לְלוֹד לְקַבֵּל אֶת פְּנֵיהֶן. אָבִי הִסְכִּים וְאָמַר לִי לַעֲלוֹת עַל הַמִּטָּה בְּמֻקְדָּם, כְּדֵי שֶׁאוּכַל לְהַשְׁכִּים קוּם. וְכַךְ עָשִׂיתִי. בְּשָׁלֹשׁ שָׁעוֹת וָחֵצִי בַּלַּיְלָה הֵעִירַנִי אָבִי וּמִיָּד קַמְתִּי וְהִתְרַחַצְתִּי וְאָכַלְתִּי וּבְאַרְבַּע שָׁעוֹת כְּבָר עָמַדְנוּ לְיַד תַּחֲנַת־הַמְּכוֹנִיּוֹת „אֶגֶד". שָׁם עָמַדְנוּ בַּתּוֹר וּבְחָמֵשׁ שָׁעוֹת וָרֶבַע יָצָאנוּ מִירוּשָׁלַיִם. בְּרַמְלֶה יָרַדְנוּ מֵהַמְּכוֹנִית וְהָלַכְנוּ בָּרֶגֶל לְלוֹד. עָבַרְנוּ עַל יַד כֶּרֶם אֶחָד וְרָאִיתִי שָׁם חֲמִשָּׁה תַּנִּים. בְּשֶׁבַע שָׁעוֹת הִגַּעְנוּ עַד תַּחֲנַת הָרַכֶּבֶת וְחִכִּינוּ עַד שַׁעַת תֵּשַׁע לְבוֹא הָרַכֶּבֶת מִמִּצְרַיִם. הָרַכֶּבֶת בָּאָה וְהֵבִיאָה אִתָּהּ אֶת סַבְתָּא הַיְקָרָה שֶׁלִּי וְאֶת דוֹדוֹתַי הַחֲבִיבוֹת וְשִׂמְחָתֵנוּ גָּדְלָה עַד מְאֹד, וְאַחֲרֵי שֶׁנַּחְנוּ שָׁעָה קַלָּה יָשַׁבְנוּ בַּמְּכוֹנִית וְהֵבֵאנוּ אֶת אוֹרְחוֹתֵינוּ הַיְקָרוֹת אֶל בֵּיתֵנוּ.

יצחק פולטוף (כתה ד"א)

ב
הַפָּלִיט

בְּלֵיל שַׁבָּת, אוֹר לְיוֹם כ"ב בְּחֶשְׁוָן, בָּא אֵלֵינוּ פָּלִיט מִמִּשְׁפַּחַת אִמִּי. עִם כְּנִיסָתוֹ לְבֵיתֵנוּ שָׁאַל אִם גָּרָה כַּאן מִשְׁפַּחְתֵּנוּ וּכְשֶׁעָנִינוּ לוֹ בְּחִיּוּב שָׂמַח מְאֹד וְשָׁאַל לְאִמִּי. בְּאוֹתוֹ רֶגַע נִכְנְסָה אִמִּי מֵהַחֶדֶר הַשֵּׁנִי וּכְשֶׁרָאֲתָה אוֹתוֹ קָרְאָה בְּהִתְרַגְּשׁוּת: „יַעֲנְקֶל׳ה, בְּנָהּ הַיָּחִיד שֶׁל דּוֹדָתִי הַיְקָרָה!" — וּבִבְכִיָּה קוֹרַעַת אֶת הַלֵּב נָפְלָה עַל צַוָּארָיו. „יַעֲנְקֶל׳ה, הַגִּידָה לִּי — אָמְרָה לוֹ — „הַאִם לֹא נִשְׁאֲרָה גַּם נֶפֶשׁ אַחַת מֵאַחַי וּמֵאַחְיוֹתַי הַיְקָרִים (שִׁבְעָה אַחִים וּשְׁתֵּי אֲחָיוֹת בַּעֲלֵי מִשְׁפָּחוֹת גְּדוֹלוֹת הָיוּ לְאִמִּי בְּחוּ"ל) אוֹ אוּלַי שָׂרַד אֶחָד מֵהֶם?" בְּקוֹל נוּגֶה אָמַר הָאוֹרֵחַ שֶׁיֶּלֶד אֶחָד בֶּן אָחִיהָ שְׁלֹמֹה נִשְׁאַר בַּחַיִּים וְיֵשׁ תִּקְוָה שֶׁגַּם אָחִיהָ הַצָּעִיר חַי בְּרוּסְיָה כִּשְׁבוּי מִלְחָמָ[ה] בְּדִמָעוֹת עַל עֵינָיו סִפֵּר שֶׁמִּכָּל מִשְׁפַּחְתּוֹ נִשְׁאַר רַק הוּא בַּחַיִּי[ם] אֶת הוֹרָיו וְאֶת אַחְיוֹתָיו הִשְׁמִידוּ הַנָּאצִים הָאֲרוּרִים בְּתָא[י] גַּזִּים בְּאוֹשְׁוֶנְצִים...

אִמִּי עָרְכָה אֶת הַשֻּׁלְחָן וְאָבִי קִדֵּשׁ עַל הַיַּיִן. בִּשְׁעַ[ת] הַסְּעֻדָּה סִפֵּר לָנוּ שֶׁהָיָה פַּרְטִיזָן שָׁלֹשׁ שָׁנִים בְּהָרֵי הַקַּרְפַּטִי[ם] וְהִשְׁמִיד הַרְבֵּה נָאצִים. וְאֵיךְ נַעֲשָׂה לְפַרְטִיזָן? כְּשֶׁהֵחֵל[ו] הַנָּאצִים לְהַשְׁמִיד יְהוּדִים הֶחֱלִיט לִנְקֹם אֶת נִקְמָתָם וּבָרַ[ח] מֵעִירוֹ. שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת נָדַד בַּיְּעָרוֹת שֶׁבְּהָרֵ[י] הַקַּרְפַּטִים. כֹּחוֹ עֲזָבָהוּ מֵרֹב תְּלָאָה וְרָעָב. פִּתְאֹם שָׁמַע רִשְׁרוּ[ש] בֵּין הָעֵצִים, נָשָׂא אֶת עֵינָיו הַיְגֵעוֹת וְרָאָה לְפָנָיו שְׁנֵי גֶּרְמַנִּי[ם] וְחָשַׁב שֶׁקִּצּוֹ הִגִּיעַ וְהִתְחִיל לֵאמֹר „וִדּוּי". בְּאוֹתוֹ רֶגַע שָׁמַ[ע] שֶׁ„הַגֶּרְמַנִּים" מְדַבְּרִים רוּסִית וְהֵבִין שֶׁהֵם פַּרְטִיזָנִים רוּסִים הוּא סִפֵּר לָהֶם שֶׁיְּהוּדִי הוּא וְשֶׁגַּם הוּא רוֹצֶה לִנְקֹם בַּנָּאצִי[ם] אֶת נִקְמַת דַּם עַמּוֹ הַשָּׁפוּךְ, וְהֵם לְקָחוּהוּ עִמָּהֶם וְכַךְ נַעֲשָׂ[ה] לְפַרְטִיזָן וְנִלְחַם בָּאוֹיֵב הַנִּתְעָב עַד יוֹם הַנִּצָּחוֹן.

יצחק הל־אור (כתה ד"ב)

בְּרִיאוּת הַתַּלְמִיד

נפש בריאה בגוף בריא

אֲגֻדַּת הַבְּרִיאוּת בְּבֵית סִפְרֵנוּ

„אגודת הבריאות" קיימת בבית ספרנו זה שנים רבות. אגודה זו דואגת להשלטת הסדר והנקיון בבית הספר, להסדרת חלוקת החלב בכתות ולפקוח על האכל בשעת ההפסקה הגדולה. חבריה משגיחים בחצר על התלמידים לבל יצאו מהכתה ואכלם בידם. וכשיפצע אחד התלמידים בחצר—מיד מוגשת לו העזרה הדרושה. כאלה הם תפקידיה של אגודת הבריאות. מכאן אנו למדים כי עורק החיים, בשמירת הנקיון והבריאות בבית־הספר, היא „אגודת הבריאות" וכל מטרתם של חבריה היא רק להיטיב עם חבריהם, לעזור להם ולמנוע התפשטות מחלות בבית־הספר ומחוצה לו. מתפקידם של חברי האגודה הוא גם לשמור על התלמידים ממקרי אסון. תלמידים רבים יוצאים בזמן ההפסקות מחוץ לחצר בית הספר אל הרחוב, מקום שמכוניות עוברות שם רגע רגע, ומשחקים שם והם צפויים לתאונות ולאסונות. חברים! כלום חצר בית הספר, רחבת הידים, אינה מספיקה למשחקיכם עד שאתם מוכרחים לפרוץ גדר דווקא ולצאת מתחום בית הספר? אנו, חברי הנהגת האגודה, פונים בקריאה אליכם: השמעו לכל ההוראות שתנתנה ע"י חברי „אגודת הבריאות", כי אך את טובתכם הם דורשים. בזמן הפסקת האכל אנו מבקשים מכם לא להתהלך בחצר כשאכלכם בידכם, אלא עליכם לשבת במקומותיכם עד גמר האוכל ואז רשאים אתם לצאת לחצר ולשחק שם כאות נפשכם. הביאו את האוכל כשהוא עטוף בניר לבן ופרשו מפית בשעת אכלכם על השלחן. בכונה אני מדגיש נ י ר ל ב ן ולא ניר מודפס, כי אותיות הניר המודפס עוברות על האוכל ומזהמות אותו, והצבע שמורחים בו את האותיות בשעת ההדפסה רעל חריף הוא, כמו כל הצבעים. תהא ארוחתכם קלה וטוב שֶׁתְּגֻוְּנוּהָ בפירות ובירקות שטופים היטב במים רותחים או בתמיסת קליום. עם גמרכם לאכול צאו מיד אל החצר והתורנים ידאגו

לפתיחת החלונות ולאוורור הכתה, את פח האשפה העמידו בפנה הקבועה לו ושימו בו את קרעי הנירות. במקרה פציעה אסור לגעת בפצע אלא יש לפנות מיד לחדר האחות ושם יטפלו בפצוע.

עמדתי כאן על כמה תקנות החשובות ביותר, לשמירת בריאותו של תלמיד ביה״ס, ואם נמלא את כל הנדרש ממנו נחלץ מהרבה צרות ותקלות.

גדעון לרמן (כתה ח־ב)

פִּנַּת הַסְּפּוֹרט

– בזמן האחרון נערכו בירושלים, בתל אביב ובחיפה התחרויות רבות בכל ענפי הספורט, שתוצאותיהן המוצלחות מעידות על רמה ספורטיבית גבוהה שהגיעה אליה הארץ.

– ירושלים זכתה להשגים חשובים במשחק כדור סל ו„המכבי" המקומי הגיע לשיא במשחק הזה. ה„פועל" הראה את כחו הרב בריצה ממושכת והשיג בה את השיא הארצי.

– בביה״ס „תחכמוני" בירושלים נערכה התחרות גדולה במשחק "מחנים", נבחרת כתות ח' נגד „מועדון תחכמוני" בתוצאות של 1 – 2 לטובת כתות ח'.

– בתל אביב תפש ה„מכבי" את המקום הראשון במשחק כדור רגל.

– בחיפה הגיע לשיא המורה להתעמלות מר צבי גרוס, שקפץ בגבה 3 מטרים ו־75 ס״מ.

אברהם מאירוביץ (כתה ז״ב)

סְפָרִים חֲדָשִׁים

(„ילדים במחתרת" מאת לוין קיפניס, הוצאת' „דביר", תל־אביב תש״ו)

תקופת היטלר הרשע, ארור זכרו, היא אחת התקופות השחורות בחיי עמנו שבגרמניה ושבכל הארצות. מיום עלותו על כס השלטון בגרמניה התעלל בבני עמנו וגזר עליהם גזרות אכזריות, שלל מהם את כל זכויותיהם, פרע בהם פרעות ובימי המלחמה נשמדו על פי פקודתו ששה מליוני יהודים. הרבה ספורי זועה קראנו על חיי אחינו בגרמניה לפני המלחמה שזעזעו את הלב ועוררו בנו משטמה נצחת לטמא אדם זה ולעמו אשר מקרבו יצא.

בספר „ילדים במחתרת" מספר סופרנו החביב לוין קיפניס על חיי אחינו בגלות גרמניה בראשית פעולתו ההרסנית של היטלר הרשע. בימים ההם לא היה עדיין שליט כל־יכל, אך השפעתו המזיקה היתה כבר גדולה מאד על הנֹער הגרמני ועל מוריו ומנהליו. בכפר הקטן והשקט זְדוֹנה (שם זה נתן לו על ידי המחבר על שום מעשי הזדון והרשע שנעשו בו ליהודים אחר כך, עם השתלטות הנאצים בגרמניה) ישבו משפחות יהודיות מעטות והתפרנסו מעמל כפיהם וחיו חיי שלום וידידות עם התושבים הגרמנים. ופתאם „היתה רוּח אחרת", רוח שנאה ובוז התחילה מנשבת בכפר. היהודים הרגישו כי ימים רעים קרבים ובאים עליהם והתחילו לעזוב אחד אחר השני את הכפר כדי להמלט מארץ התפת. רק ילדים יהודים אחדים וביניהם האמיץ ובעל הנפש, ארטור, החליטו להסתתר בחורשה שעל גבעה ולהנקם באויביהם האכזריים. וכך עשו והצליחו.

כמעט בכל יום נעשו בכפר ובבית מעשי חבלה נועזים ואין איש יודע מי הם המחבלים והגורמים הנסתרים. ובשעת חגיגה נאצית בכפר, שבה העלו על המוקד דחלילי היהודים שיצאו משם, ביחד עם ספרים עברים, הציתו „ילדי המחתרת" את הכפר באש והוא נשרף כלו ולא נשאר זכר ממנו וכאשר כלו הילדים את מלאכתם מהרו ונמלטו על נפשם.

הספר נקרא במתיחות רבה ואף על פי שתכנו עצוב ברובו, הוא מעורר בלב הקורא רוח גבורה ורצון עז לנקם באויב חסר המצפון, ככל אשר עשו ארטור וחבריו בכפר זדונה.

אמנון טננבוים (כתה ז־א)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

– בב' בתמוז, תש״ו, נערך טקס חלוקת תעודת הגמר לתלמידי המחזור כ״ח. אחרי נאום הפתיחה של מנהל ביה״ס מר מרדכי אילן, ברכו את התלמידים מחנכיהם ה״ה אברהם אבא אורי, ואריה אילן, ויו״ר ועד ההורים ד״ר ח. ל. שפירא ואחות ביה״ס הגב' יהודית גינצבורג. מר ציון אלעזרי הודה, בשם הורי הגומרים, למנהל ולמחנכי המחזור על עבודתם הנאמנה והמסורה בחנוך בניהם במשך כל שנות למודם.

מספר תלמידי המחזור הוא 75 ומספרם הכללי של כל התלמידים, שגמרו במוסדנו את חק למודם, מגיע ל־1276.

– בכ״ד בתמוז נפטר הסופר והחכם הדגול מורנו ורבנו ר' אליעזר מאיר ליפשיץ ז״ל. המנוח היה ממיסדי ביה״ס וממחברי תכניתו לשמונה שנות למוד ושקד שנים רבות על שכלול המוסד ופתוחו ת נ צ ב ״ ה.

– בי״ב במנחם אב נפטר שמש בית ספרנו ר' יהודה בן יהודה בוני ז״ל. המנוח עבד במוסדנו כשלשים שנה והצטין במסירותו לעבודתו והיה חביב על כל התלמידים. ת נ צ ב ״ ה.

– בה' באלול נפתח ביה״ס לשנת הלמודים החדשה. המנהל קדם את פני תלמידי בנאום ברכה. אחריו קרא אחד התלמידים את הפרק נ״ב שבתהלים ואחרי שיר „התקוה" נכנסו התלמידים לכתותיהם לשעורם הראשון.

– בכ״ח באלול נפסקו הלמודים, מטעם המוסדות הלאומיים, בשעת 10, כמחאה על גרוש מעפילנו לקפריסין.

– בכ״ז בחשון חגגו תלמידי הכתה ה־ב חגיגה צנועה ונאה לרגל סימם את הספר שמואל ב'. מורנו מר לוי יוסף דבשני, מחנך הכתה, ברך את תלמידיו ואחל להם הצלחה

בלמודיהם גם להבא. בחגיגה נכחו מנהל ביה״ס מר מ. אילן ואחד ממורי הכתה.

– בר״ח כסליו נערכה המסבה החדשית הראשונה לשנה זו שנערכה ובוצעה ע״י מורנו מר יהודה דבוסיס. המסבה הוקדשה כולה ליצירתו של משוררנו החביב דוד שמעונוביץ, לרגל יום הולדתו הששים. תלמידי הכתה ח־א המחיזו בטעם ובתפאורה נאה את אחד ממשליו של המשורר ואת האידיליה ב„יער בחדרה".

– מראשית שנת הלמודים ועד סוף חדש חשון תרמו תלמידינו לקה״ק 23 לא״י ו־63 מא״י. התלמידים מתבקשים לפנות בכל עניני הקה״ק למורנו מר ל. י. דבשני.

– חברי מערכת „חברנו" לשנת תש״ז: בורשטין ישראל, שליטין דן (כתה ח־א), טננבוים אמנון (כתה ז־א), גיפמן חיים, מאירוביץ אברהם (כתה ז־ב). התלמידים מתבקשים לפנות בכל עניני העתון אל החברים הנ״ל.

מִקָּרוֹב וּמֵרָחוֹק

(ידיעות שונות)

– בהושענא רבה נתלו בעיר הגרמנית נירנברג 11 הפושעים הנאצים הגדולים וביניהם יוליוס שטרייכר, צורר היהודים הנודע, זה שפרסם במשך שנים רבות בעתונו הנתעב דברי בלע ועלילות על עמנו. אחד מהפושעים, גרינג, הצליח להתאבד שעתים לפני עלותו לגרדום. שם רשעים ירקב.

– בשלהי שנת תש״ו העפילה האניה „פלמ״ח" ואחריה באו עוד אניות מעפילים, „ברכה פולד", „לטרון", „רפיח", „המרי העברי", ו„כנסת ישראל". כל מעפילנו אלה, אחינו שנצלו בנס מהתפתה הגרמני, לא הורשו לעלות על יבשת מולדתנו, אלא גֹרשו והועברו באניות בריטיות לקפריסין.

– במוצאי יום הכפורים נוסדו בנגב אחת עשרה נקודות ישוב חדשות, כן תרבינה, ואלו שמותן: קדמה, גל־און, תקומה, בארי, נירים, אורים, נבטים, חצרים, שובל, משמר הנגב, כפר דרום. הבדוים, שוכני המדבר, הקבילו את פניהם בסבר פנים יפות ובברכות. כן הוקמו בהרי יהודה הנקודות בניה ונוה אילן, ודברת למרגלות התבור ונאות מרדכי בקרבת ההולה.

– בתחלת כסלו, נוסדה בגליל נקודה חדשה ושמה „כפר יחיעם" (ע״ש יחיעם ויץ ז״ל, שהקריב את חייו בהלחמו את מלחמת עמנו).

– ביום ב', ט״ז בכסלו, נפתח בעיר בָּזֶל הַקּוֹנְגְרֶס הציוני הכ״ב ע״י נשיאנו היקר פרופ' חיים ויצמן. בְּמַשָּׂאוֹ הנשגב תִּנָּה באזני כל העולם את מצבו האיום של עמנו ואת אסונו הגדול שקרהו במלחמה, שבה נכחדו ע״י המרצחים הגרמנים ששה מיליון מבניו. בכח בטוי עז, נאדר להפליא, תבע מאנשי הצדק והמצפון שבקרב האומה הבריטית ואומות העולם, לקום ולעזור לעמנו לכונן מחדש את מולדתו העתיקה, את ארץ ישראל, למען יחיה בה חיי שלום ובטחון ויצירה. בכאב ובצער עמוק דבר על תעלולי הטרוריסטים, המסלפים במעשיהם „את מהות הציונות ומחללים את ההיסטוריה שלנו" וקרא לישוב לקום „נגד היסודות המסכנים את שמו הטוב ואת עצם קיומו". בקונגרס משתתפים הפעם 383 ציר המיצגים למעלה משני מליון שוקלים.

דן שליטין (כתה ח״א)

פַּרְפְּרָאוֹת

א.

מַדּוּעַ אֲסָרוּהוּ?

פלח ערבי נזדמן לאחת הערים. באותו יום בקר הנציב העליון בעיר ההיא, ידידיו של הפלח שלווהו באותו מעמד הסבירו לו כי זה הוא הנציב העליון. הסתכל הפלח התמים במכוניתו של הנציב העליון וראה את משמר השוטרים שהקיפהו ושאל: „מדוע זה נאסר הנציב העליון?"...

ב.

בַּעַל חֶשְׁבּוֹן

פקיד צעיר נתקבל לעבודה בבנק. אך החל בעבודתו והנה נכנס הקופאי ובידו צרור שטרות. בדוק נא, בבקשה – פנה הלה לפקיד הטירון – אם אמנם מגיע הסכום ל־100 לירות. התחיל הפקיד לספור וכשהגיע למספר 56–57–58 הניח את הצרור במגרה ואמר: אם החשבון היה נכון עד כה, ודאי הוא נכון עד הסוף...

ג.

עוֹרֵךְ־דִּין למוֹפֵת

בשעת בחינה לעורכי־דין חדשים נשאלו המועמדים: „מהו הצעד הראשון שהיית עושה לשם השגת תביעה משפטית?" ענה אחד התלמידים: „ראשית כל הייתי מתייעץ עם עורך־הדין שלי..."

ד.

מִשְׁפַּט סְדוֹם

חנוני יהודי בחוץ לארץ תבע למשפט את אחד הגויים על שזרק אבן ושבר את שמשת חלון הראוה שלו. כשנשאל היהודי מה הן הוכחותיו נגד הנתבע, קם מבין הקהל יהודי אחד והעיד כי הוא נכח במקום המעשה. שאל השופט את העד: „מנין לך כי הנאשם זרק את האבן ונפץ את חלון הראוה?" ענה העד: „הוא התכוון לזרוק את האבן בראשי אך מהרתי והתכופפתי והאבן פגעה בחלון". „אם כן" – אמר השופט – „עליך לשלם את הנזק, כי לא היית צריך להתכופף..."

לקט ג. ל.

ברכה נאמנה לחברינו החביבים

ברמן יהושע, קוטינסקי משה, ושליטין דן

לחג בר מצוה שלהם

היו נא, חברים יקרים, בנים נאמנים לעמכם ולארצכם ולתורתכם

חבריכם תלמידי הכתה ח"א ומוריהם

קבלו נא חברינו היקרים:

ונדר גרשון, כהן דניאל, שחר יעקב

את ברכתנו הלבבית

ליום הכנסכם בעֹל תורה ומצוות

היו בנים נאמנים לכל קדשי ישראל

חבריכם תלמידי הכתה ז"א ומוריהם

הננו מברכים את חברינו היקרים: אַינהורן צבי, בנימיני יוסף, בק אמנון, גאגין אברהם, ורון שמואל, סַבָּן צדוק, קמינסקי יעקב, שושני יצחק.

במלאת להם י"ג שנה

יהי רצון שיזכו להיות בין בוני ארצנו ומחיי נשמותיה וישכילו בכל אשר יפנו.

חבריהם תלמידי הכתה ח"ב ומוריהם

מעמק הלב אנו מברכים את חברינו:

חי כרמי, לינדמן אליהו, סעידוף נחמיה, רבינוביץ שמעון, שושני מנשה, שַרבני שאול, שְרֶם יעקב

ליום הכנסם למצוות

היו בנים נאמנים להוריכם ולמוריכם ואזרחים חרוצים ואמיצים במולדתנו הבנויה והפדויה!

חבריכם, תלמידי הכתה ז"ב ומוריהם

קוֹל קוֹרֵא

(למורים, ולילדים ולידידי הפלטים באשר הם שם)

חברים יקרים!

באיטליה נמצאים כ־900 ילדים פליטים. הם רוצים להשתלם בלשון העברית ובלמודים הכלליים ולהשיג את אשר קִפְּחוּ אותם שנות החיים במחנות ובגיטאות וביערות. למטרה זו נחוצים ספרים ללְמוד ולקריאה. לדאבוננו קבלנו מהארץ בשבילם מעט מאד ספרים. חסרים לנו לגמרי: א) ספרים ללמוד הלשון העברית לכל שנות הלמודים. ב) ספרי למוד לחשבון לשנות הלמודים הראשונה, השניה והשלישית. ג) ספרי למוד לטבע הדומם ולבעלי החיים ד) ספרים מנוקדים לקריאה, מגלות וכדומה. ה) חסרים אנו לגמרי חומר לביום ולהצגה, ביחוד לחגים פורים, ופסח וכו'. חברים בוגרים וקטנים! שוממים הם החיים במחנות ובקבוצים בגולה, והספר הוא המחַיה, המעורר והמרוֶה את הצמאון לדבר מארץ אבות. יום בו מתקבל ספר—הוא חג אצלנו והחגים בגולה הם כה מעטים! ועוד מבקשים הילדים בגולה מאת אחיהם בארץ: כתבו מכתבים! מכתבים הם כדברי בשורה לנו, הם מעוררים תקוות ומעודדים—כתבו לנו מכתבים!

כתבתנו:

Organization of Jewish

Refuges in Italy, Central Committee

שנת העשרים ושבע (גליון 222—220)   ירושלים, אייר-תמוז, התש"ז   גליון ג-ה

חֲבֵרֵנוּ

יוצא ע"י תלמידי ביה"ס תחכמוני

בירושלים

עלון חדשי

הַתֹּכֶן:

אם אשכחך גולה	דן שליטין
ילדי ישראל במחנות	יהודית גינצבורג
בימי עֹצר וצער	אליהו פרלא, שלמה דיסקין, משה אילן
בארמון המלך עבדאללה	עודד חצרוני
מגלשים	דוד פינקל
ככר לחם	אלישע בן דוד
אבי	יצחק קושניר
י. יציב ז"ל	מיכה זק
זאב מוג לב	אהרון פוריצקי
רדיו בכתתנו	מאיר קליגמן
גם אנחנו רוצים לכתוב	—
א) המדורה	מנחם גרונדוג
ב) חגיגות בסדום	שלמה זאבי
ג) התאונה	יצחק שורץ
מסבות ראש חדש	ח. קריסטל
ספרים חדשים	מאיר ארנמן, ראובן צבי
פנת הספורט	ק. ריבק
שעור התלמוד ברדיו (מכתב אל המערכת)	מ. אילן
מקרוב ומרחוק	שליטין דן, שמי אליהו
בבית ספרנו	—
אגרות פרידה *	—
שמות תלמידי מחזור כ"ט	—
שאלות במקרא	—
נתקבלו במערכת	—
ברכות, מודעה	—

דן שליטין (כתה ח"א)

אִם אֶשְׁכָּחֵךְ, גּוֹלָה...

לאחר שש שנות אימים והרס המלחמה עומדים כל העמים ושירת הנצחון בפיהם: „האח, נצחנו את הרע, הצדק נצח!" המלחמה, וזו דרכה מאז ומתמיד, קפדה חיי מליונים ועל מיליונים רבים אחרים הביאה שכול ואלמון ויתום. טרם בבעה לה האנושיות דם ודמע, כמו חפצה תבל להכרית את יצוריה היא מעל פניה. כל עמי אירופה סבלו נוראות ומיטב בניהם הסגרו לטבח והשמדו, אך רַע, רע ומר שבעתים מהם גורל עמנו. עכשו, כשרוב מדינות אירופה מתעודדות לאט לאט ומרפאות את שבר עמיהן, נותר רק עם אחד מוכה ומדוכא בתוככי אירופה רבתי — עם ישראל. איש איש מבני כל העמים חוזר אל ביתו ואל מולדתו — ורק בני עמנו עדיין חיים ללא מחסה וללא בית ומולדת־אֵם. הם, רק הם, ראשוני קרבנות הנאצים ימ"ש, עדיין עצורים במחנות הסגר מבלי דעת אנה, יפנו ואנה ילכו: הלגרמניה או לאוסטריה, ואם לפולין, אל הארצות שנהפכו להם לשדה קברות אחד?

רק ארץ אחת מחכה להם, אשר תקבלם בלבב שלם ובזרועות פתוחות, הלא היא מולדתם האמתית, ארץ ישראל. ואולם — אהה! — יד רשעים סגרה את שעריה בפניהם למען לֹא יוכלו להמלט אליה ולמצא בה מנוח לכף רגלם. מארצות שונים נסים פליטי עמנו, אודים מוצלים אלה מכבשני האש ומתאי הגזים, ומתדפקים על שערי מולדתם — ואין פותח. אחינו פליטינו אלה הם שרידי אותה גולה שהעמידה מקרבה אנשי תורה וחכמה לרוב ושקעו גם מרץ וכשרון בבנין ביתנו הלאומי. עתה עומדת גולה זו, עוטיה ואבלה, ומבקשת מאתנו להושיט לה יד אחים ולהושיעה — ואנחנו הושע נושיעה!

„מה נוכל אנו כאן לעשות להם לאחינו שם? — יטענו רבים — הן קצרה ידינו מעזור להם, חוץ משליחת חבילות מזון ומכתבי תנחומים". אמנם לא רב כחנו, אך אינו גם קטן ביותר ועלינו להשתמש בו ולהעלות את גולינו הנה, אל ארצנו. בעוד חדשים מספר יוטל גורל הארץ קבל כל תבל וידענו גם ידענו שרבו מתנגדינו המתנכלים לנו לגזול את „כבשת הרש", את מולדת ישראל, ולהגישה שי לעמים שבעי ארצות ושטחי קרקע נרחבים המוזנחים מחמת עצלות ורפיון ידים, אך שומה עלינו להפר את מזמתם הרעה ולהניע את לבב הסידי אומות העולם ואנשי יושר ומצפון לעמד לימיננו, כי לא חסד ונדבה אנו מבקשים מהם, כי אם צדק ומשפט.

ואם גם יתכחשו העמים חס ושלום לזכיותינו — גם אז לא תרפינה ידינו, כי אם המשך נמשיך במפעלנו ונציל ונעלה את אחינו למען יחיו אתנו חיי עבודה וחרות ושלום.

האחות יהודית גינצבורג *)

יַלְדֵי יִשְׂרָאֵל בַּמַּחֲנוֹת

דברים אלה, שאני באה לספר לכם, ראיתי בשעת בקורי במחנה מעבר באיטליה ושמעתי מפי שליחים ושליחות העוסקים בפעולות שונות בין הנידחים, ובעיקר עם הילדים בגרמניה, אוסטרליה ופולין.

בראשונה — את אשר ראיתי במחנה שבסמוך למילאנו, אחת מערי איטליה הגדולות והיפות, שהיא כיום הרוסה למחצה עקב ההפצצות בימי המלחמה. בבית גדול, אפל וקודר, אשר שִׁמֵּשׁ לפני כן קסרקטין לצבא הגרמני הכובש, נמצאים קרוב לשלשת אלפים פליטים יהודים, ביניהם כמאתים בני נעורים. כמה גדולה השמחה בלב, שעוד נותרו לנו ילדים, ולו גם במספר מועט. הידיעות אשר הגיעו אלינו מיד לאחר המלחמה בשרו רעות, ספרו שלאחר הרצח האיום של מליוני יהודים ניצלו מעטים, רק לוחמים, שהצטרפו לפרטיזנים והסתתרו ביערות. ילדים אין ביניהם כלל. והלב לא רצה להאמין לבשורת איוב זו. האם ממאות קהלות ישראל באירופה, ששקקו ילדים, לא נשאר מתום? ומה רב האושר לפגוש את השרידים הללו, גם אם הם מעטים.

ושבעתים יקרו לנו עכשיו אלה היושבים עדין במחנה, שלרובם לא נותר קרוב וגואל מבני משפחתו, ילד יחיד ובודד בתבל. רבים, רבים הם כאלה.

הילדים התלכדו לקבוצות חנוכיות בהדרכה של מורה או שליח וחיים בצותא. לעתים חסרים הם שפה משותפת, כי באו מארצות שונות: פולין, הונגריה, בולגריה, צ'כיה וכיו"ב. זה שבע שנים שילדים אלה לא למדו; שבע שנים של מחסור, רעב, סיוט ופחד; שבע שנים שחייהם היו תלויים להם מנגד, פחד מות רחף עליהם יומם ולילה. הם ידעו גם ראו כיצד נהרגו בני המשפחה ועל פי נס נצלו רק הם.

אבל את אשר לא יכול להשכיח השכל, עשה הזמן. למרות כל אשר עבר עליהם יש בהם רצון־חיים כביר וכמיהה עצומה לארץ־ישראל. המטרה הזאת, התקוה להגיע לחופי המולדת, אשר תהיה להם שלומים בעד הכל, חוללה נפלאות. פניהם נהיו ערים ורעננים, שירי ארץ־ישראל פורצים מחדריהם ונתעורר אצלם צמאון גדול ללמוד ולדעת. אין במחנה ספרים במדה מספקת ואין שולחנות וכסאות. הספרים הבודדים המגיעים אליהם מפרקים אותם לדפים וברטט של קדושה שוכבים הם על הרצפה, על המטות העשויות קומותים, מצטופפים קבוצות קבוצות, מעתיקים כל אות, כל מלה ושותים בצמא כל ידיעה וכל משפט. יודעים הילדים ומאמינים הם שכל מלה עברית חדשה בפיהם מקרבת אותם לעמם ולארץ־ישראל הנכספת. למרות גילם הרך יש להם נסיון — חיים עשיר; הם יודעים שהדרך לא"י הסומה בפניהם, והם מוכנים לכל סבל ולא יקר בעיניהם כל קרבן על מזבח העליה.

ויש עוד סוג של ילדים, ואינני יודעת אם טוב אני עושה, שאני מספרת לכם עליהם, אבל חייבים הנכם לדעת שאתם בנים לעם הנאבק מרה על קיומו. וכאשר תפגשו עם ילדים אלה תזכרו שהם אחים לכם ורק מקרה הוא, שכל הצרות נפלו בגורלם. הן יכול היה להיות גם להיפך, חייבים אנחנו לקבל אותם ולהתחלק אתם בכל, כי אין להם דואג אחר.

הסוג הזה של ילדים הם אלה המגיעים לילה, לילה — במשך החדשים הרבים שלאחר המלחמה — דרך גבולות שונים אל המחנות בגרמניה. הם נאספים מבתי גויים, ממנזרים, מיערות וכפרים. מדולדלים הם, כחושים, מוכי מחלות ורעב, נרדפים על צוארם במשך כל השנים. הם ניצלו כי הסתתרו בבורות, בתעלות הביוב. הם לבושים בלויי סחבות, לא טעמו טעם רחיצה, שנים לא ידעו מה זאת מטה, מתי אוכלים לשובע, לא הרגישו לטיפת יד קרוב או גואל. בדרך היסורים אבדה להם הילדות. ואם כי הם רק בגיל עשר — ארבע עשרה שנה, מי יודע מתי ישכח מלבם כל מה שעבר עליהם.

בְּבַוַּריה שבגרמניה הוקם להם בית, רוֹזֶנְהַיים (בית השושנים) שמו. שם קרוב לאלף ילד. כאשר הפעמון מבשר הפסקה הנך נדהם לראות את מאות הילדים בחדר ואין רעש והמולה, אין צחוק או משחק. מושלך הס בחצר, הילדים עומדים ליד הקירות או הגדר ומשוחחים בלחש או שותקים, כאילו מסתתרים, מחפשים מחבוא והגנה, הם יראים. אין להם צורך וענין בשום דבר המסמל ילדות — אין להם משחקים, אינם מתקוטטים, אינם מתקהלים, אינם סקרנים לדעת משהו, אינם רוצים במאומה.

כשסודר למענם פעם טיול יפה באוטובוסים להרים, דרושים היו מאמצים בלתי רגילים כדי לשכנע אותם שיסכימו לנסוע. כאשר באו להרים לא ענין אותם הנוף ולא מראות הטבע ולא משהו אחר, הם רק בקשו — האפשר כבר לחזור?

פחד עמוק מקנן בלבם ושרוי על פניהם, הם אינם מאמינים גם בארץ־ישראל שעליה מספרים להם המדריכים והמורים, הם חושבים כל זאת לאגדה.

ורק לשליח מארץ ישראל הם נותנים אמון, סביבו הם מתקהלים ומקשיבים לכל מוצא פיו. באיזה הוש פנימי הם מרגישים שזאת היא הצלתם, לדבריו הם מאמינים שלא חלום וספור הם, מפיו הם שומעים שארץ ישראל איננה יותר אגדה.

את אלה אסור להכזיב.

*) אמר „חברנו": מורתנו הותיקה, כותבת הרשימה הזאת, בקרה בחדשי החרף במחנות פליטים רבים שבאירופה וראתה מקרוב את סבלותם של אחינו בני ישראל ועל פי בקשתנו היא מספרת לכם, תלמידים יקרים, מקצת מרשמיה ומהסתכלויותיה.

בִּימֵי עֹצֶר וָצַעַר

א.

אליהו פרלא (כתה ז"ב)

הַמַּצָּב הַצְּבָאִי

היתה שעת בין הערבים ואני הולך לי לתומי לביתי — ופתאם וקול נפץ אדיר החרידני. עוד רגע ואני כבר ליד הבית, הבטתי מאחרי וראיתי מכוניות צבאיות, מלאות וגדושות חילים מזוינים, רצות במהירות הבזק. נשמעה צפירת אזעקה ובכל הרחובות קמה בהלה. מיד התרוקנו כלם, כי כל האנשים מהרו אל בתיהם. עם הכנסי הביתה שמעתי קול הרמקול מכריז ואומר: עֹצר הוטל על כמה מחלקי העיר. לרע מזלי נכנסה גם שכונתנו לשטח העֹצר. בלילה, בשכבי על מטתי, שמעתי מדי רגע ברגע קולות יריה ואימה נפלה עלי והרהרתי, אולי יפגע בי כדור תועה ולא אזכה עוד לקום בבקר וללכת לבית הספר. הלילה עבר תוך נדודי שנה, אך כדור תועה לא הרגני ברוך השם ואולם לבית הספר לא הלכתי. עוד בשעות־הבוקר המוקדמות הודיע הרמקול שהוטל מצב צבאי. בשני הימים הראשונים ישבנו כלואים בבתים ללא מזון מספיק, אך אחינו שמעבר לגדרות התיל החישו לנו עזרה והעבירו אלינו בידי החילים מצרכים שונים. לאט לאט החלו השלטונות להקל במעט על התושבים. אנחנו, הילדים, השתעממנו מאד וישבנו בבית ללא בית ספר וללא ספר. ספרים שנקראו על ידינו מאה פעמים ופעם הוצאו מהארונות ושוב נקראו. כל רחובותינו הוקפו, כאמור, בגדרות תיל באין אפשרות לצאת ולבוא. החילים עמדו על המשמר והשגיחו בשבע עינים עלינו. בין החילים היו בחורים הגונים שלא נהגו בנו חומרה יתרה ושוחחו עמנו, ויזָכר לטוב ביחוד החיל מוֹרִיס שנתחבב עלינו בגלל אדיבותו וחביבותו וסופו של דבר שהוא גם נענש על יחסו הנאה. ראינו כיצד העבירוהו ממקום משמרתו ודמעות עלו בעינינו וקראנו אליו קריאות פרידה: „מִיסְטֶר מוֹרִיס, גוּד בַּי, גוּד בַּי!"

כך נמשכו בעצלתים הימים הכבדים, המעיקים. גם בלילות לא ידענו מנוחה בשל היריות שפלחו את חלל האויר. עם המשך המצב הצבאי השתדלו מורינו, שמחוץ לשטח הצבאי, להשיג רשיון כניסה אלינו וללמדנו תורה. באחד הימים התבשרנו, כי ב־12 שעות לפני הצהרים יבוטל המצב הצבאי — ושמחתנו מה גדלה! ואמנם בהגיע השעה הזאת נפרצו גדרות התיל והקהל החל לזרם אל הרחובות הסמוכים. עתונאים רבים עמדו על מכוניות וצלמו את המראה המענין הזה. הרחובות נתמלאו תנועה ותרועה ואנחנו, הילדים, מהרנו לבתי ספרנו, אל מורינו ואל חברינו, אשר לא ראינום זה שבועים ימים.

ב.

שלמה דיסקין (כתה ז"ב)

הֵפַרְתִּי אֶת הָעֹצֶר!

„עֹצֶר", „עֹצֶר" — מלה זו ידועה לנו היטב, גם תינוק רך בן שנתים ושלש יודע פרושה מהו, שכן היא חוזרת ונשנית מדי פעם בפעם: „עֹצר בדרכים", „עֹצר במושבות", „עֹצר בעיר" ו„עֹצר בשכונות וברחובות". אני בא לספר כאן על העֹצר שהוטל על ירושלים לאחר שהרסו הפורשים את מלון „המלך דוד" וגרמו למותם של עשרות אנשים ונשים חפים מכל פשע. לא ככל העצרים היה העֹצר ההוא. נכלאנו בבתים, סוגרים ומסוגרים, כבימי מצור, בלי אויר לנשימה ולרע מזלנו היו הימים והלילות ההם חמים עד למחנק. רק ליחידים נתן הרשיון לעבֹור על פני הרחובות והמאושרים האלה היו רופאים ואחיות ולעתים גם העתונאים. והנה מקרה קרה שאני, נער בן אחת עשרה שנה ומחצה, הפרתי את העֹצר! והמעשה שהיה כך היה: באחד הערבים ראיתי מבעד לחלון שתינוקת פעוטה, כבת שנה ומחצה, מהלכת לה בשקט ליד ביתנו ואין איש שם אליה לב. מהרתי ואספתי את התינוקת אלינו. כשהסתכלתי בה מקרוב נדמה לי כי ראיתיה פעם, אך לא זכרתי איפה. אמצתי את כח זכרוני ונזכרתי: כן, תינוקת זו ראיתי כשבקרתי את חברי לכתה ובקרבת מקום מגוריו היא גרה. אמרתי את הדבר להורי. מיד לקחה שכנתנו את התינוקת, נגשה אל הקצין שעמד ברחוב וסחה לו את המעשה. הקצין צוני לבוא ולהשיב את התינוקת אל ביתה ושלח עמי חיל. אני הולך והחיל לצדי. דממה מסביב ורק קול צעדינו נשמע. בלכתי

נתעוררו בי ספקות מרים: אולי טעיתי ולא אל בית מגורי התינוקת אני הולך והקצין וחילו יחשבוני למתעתע ויענישוני. אולם לשמחתי לא טעיתי. כשהגעתי אל הבית עמדה אמה והתמוגגה בדמעות ולא היה קץ לאשרה כשראתה את התינוקת והיא בריאה ושלמה. במשנה שמחה חזרתי הביתה, כי הרגשתי שמעשה טוב עשיתי וגם נהניתי: ראשית החזרתי את התינוקת אל חיק אמה והשנית—הן את העֹצר הפרתי ואף זכיתי לטיל בדממת הלילה עם חיל.

משה אילן (כתה ו"ב)

ג.

מִ י מֵ י הָ עֹ צֶ ר

פֶּרֶק א׳: "עַד לְהוֹדָעָה חֲדָשָׁה"

לילה. הכל ישנים ונשאים אל עולם החלומות. פתאם שומעות אזני, מתוך שנה, שלש מלים שבזמן האחרון מבין כל תינוק של בית רבן את פירושן: "עד להודעה חדשה". עודני שוקע במחשבות ואומר לשוב ולהרדם והנה אני שומע שנית קול הכרוז האנגלי: "הַאוּטֶל אוּצֶר עַאוּד הוֹדָא חֲדָשָׁאוּ" הינו, "הוטל עֹצר עד להודעה חדשה". עברית יפה—האין זאת?— קראתי וצחקתי בקול. "מה אתה צוחק באמצע הלילה?—גערה בי אמי, שהתעוררה לקול צחוקי. "האוטל עואוצר" – אני עונה בצחוק. "שטויות – אומרת אמי – שכב וישן ואל תשגה בחלומות־שוא". "ומה זה?" — פניתי אליה לקול ההודעה שנשמעה מרחוק מקום. אכן, "עֹצר עד להודעה חדשה".

פֶּרֶק ב׳: "לֶחֶם, לֶחֶם..."

בֹקר. הרחוב ריק. התעצלתי לקום. מה איכפת לי אם אשכב עוד רבע שעה, עוד חצי שעה, הלא למודים לא יתקימו היום בבית הספר. והנה קול המולה ברחוב עולה באזני: לחם, לחם... עזי הלב רצים בחֵרף נפש להשיג לחם. אני קופץ מן המטה, מתלבש כהרף עין ומתחנן לפני הורי:

"תנו לי ללכת ולהביא לחם". "יש לחם בבית"—אומרת אמי—"אין צרך ללכת". "מה איכפת לכם אם אלך"—אני מוסיף להתחנן — "מה שיקרה לכל האנשים, יקרה גם לי". לאחר הפצרות רבות הרשו לי ללכת. הגעתי עד מכונית הלחם שעמדה בקצה הרחוב מוקפת אנשים רבים המבקשים לחם. לקחתי אף אני את חלקי ורציתי לשוב הביתה והנה — שוד ושבר! — פתאם הקיפוני טנקים צבאיים. ריצה ובהלה. אני וחברי התחמקנו וחדרנו אל הבית הקרוב. אולם טנק אחד עמד ולא זז ממקומו כמחצית השעה. סוף סוף מצאנו לנו דרך־סתרים, טפסנו על גדרות ועשינו קפנדריות ונכנסנו לבתינו — ובו ברגע עבר טנק. נס התרחש לנו. עוד שניות מספר והיינו בְּטַלַבִּיָה, במקום המעצר לעבריני־העֹצר.

עודד חצרוני (כתה ו"ב)

בְּאַרְמוֹן הַמֶּלֶךְ עַבְדַאלָלה

דוד לי והוא ידיד ומקורב לעבדאללה מלך עבר הירדן. באחד מימי הקיץ הלוהטים הציע לי דודי, לנסע עמו לעבר הירדן לבקר בהיכל המלך ומובן מאליו שהסכמתי להצעתו בשמחה. ירדנו לשער שכם ודודי שכר מכונית טקסי וישבנו בה ונסענו. הדרך היתה מענינת מאד. ירושלים, עיר תפארתנו, נתגלתה לפני מחוץ לעיר בכל יפיה וקסמה והיא כמו לִוַתנו עד עלותנו למעלה אדומים. מכאן מתפתלת הדרך ויורדת עד יריחו. יפה עיר זו, כלה משקה מרוב תעלותיה ומעינותיה, אך גם מלוכלכה ומוזנחת. באשר תפנה תראה אנשים בטלים ממלאכה, יושבים על כסאות קטנים ומוצצים נרגילות. המכונית לא התעכבה שם ומהרה לנסע וכעבר זמן מה הגענו לגשר אלנבי, שנבנה מחדש אחרי שנהרס ע"י אנשי תנועת המרי. בגבול ארץ־ישראל נעצרנו ושוטרים חטטו במזודותינו. החֹם גדול כאן עד לבלי נשוא. כשעברנו את הגשר נשנו החפושים והחטוטים ע"י שוטרי עבר הירדן. משם נסענו בין פרדסים וגני־הדר ובאנו לעיר שוני ואל ארמון החֹרף של המלך. שם ראינו את הבנינים הנהדרים שבנה דודי למלך, כי זה עשר שנים שהוא בונה בשבילו ארמונות ובתים. רק בקור קצר בקרנו בארמון ואחר עשינו את דרכנו הלאה, לעממן, היא רבת עמון, עיר בירתו של מלך עבר הירדן כיום. נסענו ליד נחל נאה, המוקף משני עבריו שושנים נותנות ריח נעים, והנהג ספר לנו שפעם נפל המימה וחמש שנים היה מוטל אחר כך חולה בבית החולים עד שקם לאיתנו. כעבר זמן קצר נכנסנו לעיר הבירה השוכנת על הר תלול. בעיר העתיקה ראינו שרידי תיאטרון וחומות. העיר החדשה נקיה ותמהתי על כך לא מעט. הרחוב הראשי יפה מאד. באמצעיתו גן ומגדל ושעון מתרומם אל על. שם נמצאים בנקים, ארמונות ומסעדות למכביר. דומה, שכל העיר היא מסעדה אחת גדולה. הדרך אל ארמון המלך נקיה ביותר ועשירה בגנים ופרדסים. בחצר הארמון ירדנו מהמכונית ובמבוא פגשנו את האמיר טַלָאַל, יורש העצר של המלך, ששוחח עם כמה שרים, כלם חגורי חרב ולבושי מדי קצינים. נכנסנו אל חדר ההמתנה וישבנו על כסאות מצופי־זהב וחכינו להזמנת המלך. ראיתי שכל היוצא מההיכל הולך אחורנית כשפניו תמיד אל פני המלך. כעבור רגעים אחדים יצא המלך בכבודו ובעצמו והתקרב אלינו. דודי השתחוה לו והעביר את ידו בצורת קשת עד מצחו והמלך נכנס עמי בדברים ושאל לשמי. אמרתי לו: עודד. דודי תרגם לו את שמי בערבית "עוד", הַיְנוּ: כלי נגינה ערבי. הדבר מצא חן בעיניו והזמין אותנו אל ההיכל. המלך ישב על כסא מלכותו ואחריו ישבו כל האורחים. נשמעה מחיאת כף ומיד בא במרוצה עבד כושי יחף, שעל פניו כתבת קעקע. המלך לחש משהו באזניו והוא הסתלק וכעבור רגע קל חזר והעמיד לפנינו שלחן מתקפל ועליו כוסות קטנות, המסומנות בציור כתר, ומִלְאָן קפה שחור. התבוננתי וראיתי שהמלך חגור חרב זהב גדולה ועל מדיו קשוטים, אותות כבוד. לאחר שתית הקפה נתכבדנו גם בארוחה שכללה, פתות, פלאפל (פלפל), אורז וקשואים. כתם הסעודה בקרנו] בחדריו הפרטיים של המלך, בחדר ספריתו ובחדרי האורחים ובאולמים גדולים. שעות אחדות בליתי בבית המלך ודברתי עמו ועם שריו ומלא רשמים שבתי לפנות ערב ירושלימה.

דוד פינקל (כתה ו"ב)

מִ גְ לָ שַׁ יִ ם

תמיד השתוקקתי לרכוש לי מִגְלָשַׁיִם (סְקֵטִים בלע"ז), כמו לשאר חברי. הורי סרבו לקנותם באמרם שהגלישה בהם הוא ספורט מסוכן מאד ואפשר על נקלה לשבר את הידים ואת הרגלים גם יחד. אמנם לא פעם אחת גָלַשְׁתִּי על מגלשים אך אלה לא שלי היו, כי אם של חברי המאושרים ממני. פעמים רבות נפלתי ארצה ושבתי הביתה כשכלי פצוע ביד וברגל ובפנים, אבל — אין אסון: הפצעים נתרפאו עד מהרה וחשקי לגלש התלקח בלבי ביתר עז. כיום אני נמנע עם הַגַּלָּשִׁים הזריזים והטובים ביותר שברחובנו. סוף סוף שחק המזל גם לי ודודי מאמריקה שלח לי במתנה ליום הולדתי 5 דולרים והרשה לי לקנות בהם כל אשר תאוה נפשי. הרבה חשבתי מה לקנות בכסף זה ולסוף באתי לידי החלטה לרכש לי מגלשים, כדי שלא אוסיף לקנא בחברי. אמי נעתרה לי הפעם והלכה אתי אל החנות וקנתה לי מגלשים משובחים, וכיום אני מתחרה בריצה ובגלישה ברחובנו ורוח הקנאה סרה ממני.

אלישע בן דוד (כתה ו"א)

כִּ כַּ ר לֶ חֶ ם

באחת מפנות הרחוב יושבים סבלים אחדים, מי על יד עגלתו הקטנה ומי ליד אופניו, ואוכלים את ארוחתם הדלה, פתה וגבינה. ביניהם יושב סבל קטן, נער חור ורזה, ולועס את זיתיו היבשים ואת פתו החרבה. שם הנער—סעדיה. אביו חולה זה חדשים אחדים ואין תקוה שבקרוב ירד ממטתו. לא יכל סעדיה לראות בצער הוריו ואחיו הקטנים הרעבים ללחם ופנה אל אביו ואמר: "אבא, אל לך להצטער. אני אעבד ואפרנס בעזרת השם את הבית עד שתשוב לאיתנך". בתחלה סרב אביו לשלחו לעבודה ואמר לו: "עודך קטן ולא לפי כח גבך לשאת משאות", אך הנער פצר באביו ובאמו זמן רב עד אשר נעתרו לו. ישב סעדיה בין הסבלים ואכל את פתו והנה נגש אליו איש ושאלהו: "איה אביך?" "חולה" — ענה סעדיה. "אם־כן"—אמר האיש—"אבקש לי סבל אחר". "אל נא, אדוני" — התחנן הנער — "נסני נא ונוכחת כי גם אני אוכל לשאת את משאך". האיש נאות לו והעמיס עליו ארגז וצוהו ללכת אחריו. סעדיה התנהל לאטו, צעד אחר צעד, עד שהגיע בשלום אל בית האיש. זה טפח לו על שכמו ואמר: "בן חיל אתה, בחור קטן, ממש כסבל מומחה ומנוסה" ונתן לו גרושים אחדים. נכנס סעדיה אל החנות הקרובה וקנה ככר לחם ורץ הביתה בשמחה.

יצחק קושניר (כתה ז״א)

אָ בִ י

לזכר אבי מורי היקר יעקב נ״ע

ביום י״ג באדר הָשְׁבַּרְתִּי שֶׁבֶר גדול: אבי היקר, מטפחי ומדריכי, נלקח ממני בפתע פתאם לבלי שוב אלי עוד—ומאז חשך עלי עולמי ובלבבי יגון וכאב. אבי הטוב סבל ממחלת „לחץ דם גבה״ ולעתים קרובות חש בראשו. אך כשהתישבנו בבני ברק, מקום שאקלימו נֹח, הוטב לו שם בהרבה וְהֶתְקֵפֵי הראש פחתו והלכו. לפני שש שנים התחיל אבי לעבד בים המלח ואף על פי שהחֹם שם גדול מאד, כידוע, הרגיש את עצמו יפה וְהַהֶתְקֵפִים לא נשנו כמעט האמנו שהמחלה חלפה ושמחנו שמחה רבה. אבי הטוב היה מסור אלינו בכל לבו והתאמץ להסב לנו שמחה והנאה. מדי שנה בשנה, לעת ימי החופש הגדול, היה לוקח אותי אל ים המלח ומטיל עמי בכל הסביבה הנהדרה הזאת. כשקבל בשנה שעברה את חֻפשתו השנתית בקשה ממנו אמי שינוח בבית הבראה, לא מלא את בקשתה ובמקום לנוח בעצמו לקח את כלנו וערכנו יחד טיול שארך חדש ימים. כך חיינו חיי אשר ולא ידענו שהאסון אורב לנו. בימים קשים אלה העוברים עלינו בארצנו היה אבי נרגז ונרעש מדי פעם בפעם והתרגזות זו השפיעה לרעה על מצב בריאותו עד שבא עלינו היום המר במרים: ישבנו אל השלחן ואכלנו ופתאם תקף את אבי כאב ראש חזק ומהר ועלה על משכבו. הרופאים שבאו אחרי רגעים מספר טפלו בו במסירות, אך לא הצליחו להצילו ואחרי ארבע שעות יסורים יצאה נשמתו הטהורה.

לנצח אשמֹר בלבי את זכרו היקר.

יִצְחָק יַצִּיב ז״ל

ביום ב׳, ז׳ בסיון, בצהרי היום, הגיעה לירושלים השמועה הרעה שידידנו וחברנו יצחק יציב, עורך עתוננו „דבר לילדים״, נפטר פתאם בעצם פעולתו הפוריה והיעילה. הבשורה המזעזעת הזאת צערתני צער רב, כי אהבתי לקרא את רשימותיו ב„דבר לילדים״ שנדפסו בו מדי שבוע בשבוע. הוא לא ספר לנו ספורים ואגדות, הוא לא שר לנו שירים, הוא רק שוחח עמנו על מאורעות השבוע בחיי עמנו ובחיי העולם. הוא היה העתונאי שלנו ובעמודו השבועי „במעגל הימים״, השכיל להסביר לנו בלשונו הקלה הרבה ענינים קשים שעלינו לדעתם. שיחותיו המענינות היו משלימות את שיחות מורינו שבכתה, כמו, שיחתו האחרונה, למשל, „השיחה על ענינים שוטפים״ שכתב אותה שעות אחדות לפני מותו. בשיחה הזאת מסר לנו על המושב החמשי של אספת הנבחרים ועל ההחלטות נגד מעשיהם הנתעבים של הפורשים. שנים רבות ערך י. יציב את עתוננו והקדיש לו את כל כחו לשפורו ולפתוחו. ובכל השנים האלו ספר לנו על כל המתרחש בישוב ובכל העולם ושוחח עמנו ולמד אותנו. והיה לנו לא רק סופר ועתונאי, כי אם גם מורה, מורנו החביב והמסור, שזכרו הטוב ישמר בלבי לימים רבים.

מיכה זק (כתה ז״א)

אהרן פריצקי (כתה ה״ב)

„זְאֵב מוּג־לֵב״

הדבר היה באחת השכונות החדשות שמלאכת בניתה עוד לא נשלמה. מדי ערב בערב נתלקטה שמה קבוצת־נערים ובלתה את הזמן בצותא. אולם נערים אלה נערים פוחזים היו והשחיתו כל הבא בידם. מה עשו ומה לא עשו השובבים הללו! ערמות אבנים ואבני חצץ היו שם. לקחו מהן הנערים וזרקו האחד על השני או חסמו בהן את הרחוב וכאשר היו עוברות עגלות היו העגלונים נאלצים להתעכב כדי לפנות את הדרך. בינתים, בשעה שהעגלונים עסקו בסלוק האבנים, היו הנערים מבהילים את הסוסים ומבריחים אותם. ליד אחד הבתים היה בור סוד והנערים היו נוהגים להשתולל במקום המסכן הזה ולדחוף איש את אחיו עד שפת הבור. רק נער שקט אחד היה ביניהם, זאב שמו, שעמד תמיד מן הצד ולא השתתף בתעלוליהם ויש שהיה מטיף להם מוסר על מעשיהם הכעורים. אך חבריו לעגו לו ובישוהו תמיד וכנוהו בשם זאב מוג לב. יום אחד שחקו הנערים ליד הבור ודחפו, כדרכם, זה את זה עד שאסון קרה: נער אחד נפל לתוך בור הסיד. מיד קמה בהלה גדולה, אבל גם אחד מהנערים לא העז להציל את חברם. פתאום קרא זאב מוג לב: מוגי לב אתם שאינכם חשים לעזרת חברנו! קרא וקפץ אל הבור והוציא את הנער. שלשה ימים שכב זאב מוג לב חולה במטה, וכאשר הבריא התחילו חבריו לאהוב אותו ולכבדו ואף שנו את שמו וכנוהו בשם זאב אמיץ הלב.

מאיר קליגמן (כתה ה״א)

רַדְיוֹ בְּכִתָּתֵנוּ

חג לנו, התלמידים: רמקול הותקן בכתה והננו מאזינים לתכניות שרות השדור, כשאנו יושבים על ספסלינו הרגילים. בכליון עינים מצפה־אני, כחברי, ליום השני בשבוע, היום בו מבוצעים התסכיתים בנביאים ראשונים המיועדים לכתות ד׳ וה׳. התסכיתים האלה לקוחים מספורי התנ״ך הנפלאים ומלווים במנגינות ערבות. מה נהנה אני להאזין לתסכיתי התנ״ך! נדמה לי שאני חי באותה תקופה ולנגד עיני מופעים כל האנשים שמלאו תפקידים חשובים בימים ההם.

אך משמיע הקריין את קריאתו „קול ירושלים״, משקיטים אנו איש את רעהו ומטים אזנינו כאפרכסת. גם הפטפטנים שבכתה שותקים בזמן ההאזנה ואינם מוציאים מפיהם הגה כל זמן התכנית.

אף על פי שכבר למדנו נביאים ראשונים אין התסכיתים משעממים אותנו. להיפך: זוהי חזרה חיה בשבילנו. חבל שכל התסכית אינו נמשך יותר מרבע שעה ובקשת כל התלמידים היא להאריך את זמנו.

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(סִפּוּרֵי חֲבֵרֵינוּ הַקְּטַנִּים)

א
הַמְּדוּרָה

חֲבֵרַי וַאֲנִי בְּתוֹכָם הִתְכּוֹנַנּוּ לָחֹג הַשָּׁנָה אֶת חַג לַ״ג בָּעֹמֶר בְּרֹב פְּאֵר וְשִׂמְחָה. וְכַךְ עָשִׂינוּ: הֲכִינוֹנוּ זְרָדִים וְשִׁבְבֵי עֵצִים רַבִּים מִבְּעוֹד מוֹעֵד וְעַתָּה צָפָה הַשְּׁאֵלָה: אֵיפֹה נַעֲרֹךְ אֶת הַמְּדוּרָה? הֶחְלַטְנוּ לְבַקֵּשׁ רְשׁוּת מֵהַמְּנַהֵל לַעֲרֹךְ אוֹתָהּ בַּחֲצַר בֵּית סִפְרֵנוּ. הַמְּנַהֵל נֵאוֹת לְבַקָּשָׁתֵנוּ וְשָׂמַחְנוּ מְאֹד. בְּלַ״ג בָּעֹמֶר, בָּעֶרֶב, כִּבַּדְנוּ אֶת הַמְּנַהֵל בְּהַדְלָקַת הַמְּדוּרָה. אַךְ כָּאן קָרָה מִקְרֶה מַצְחִיק: הַמְּנַהֵל אָחַז בְּגַפְרוּר וְאָמַר לְהַדְלִיק אֶת הָעֵצִים הַטְּבוּלִים נֵפְט, — וּבוֹ בָּרֶגַע יָצְאָה הַשַּׁמָּשִׁית מִבֵּיתָהּ וּבְיָדָהּ סְחָבָה בוֹעֶרֶת וְהִיא רָצָה וְהִשְׁלִיכָה אוֹתָהּ שָׁמָּה. כְּשֶׁהַמְּדוּרָה הִתְלַקְּחָה פָּרְצוּ קְרִיאוֹת גִּיל מִפִּי כָּל הַנֶּאֱסָפִים, וְהַיְלָדִים בִּמְקוֹם לְתוֹפֵף בְּתֻפִּים—תּוֹפְפוּ בְּפַחִים וְהַשִּׂמְחָה הָיְתָה רַבָּה. בְּרַדְיוֹ שָׁמַעְתִּי תֵּאוּרִים מְעַנְיְנִים עַל הַהַדְלָקָה בְּמִירוֹן וְעַזָּה תְּשׁוּקָתִי לִרְאוֹתָהּ פַּעַם בְּמוֹ עֵינַי — וַאֲנִי מְקַוֶּה שֶׁיָּבוֹא יוֹם וְאֶרְאֶנָּה.

מנחם גרונדוג (כתה ד״א)

ב.
חֲגִיגוֹת בִּסְדוֹם

בְּמֶשֶׁךְ כָּל יְמֵי הַחֹרֶף יָשַׁבְתִּי עִם הוֹרַי בִּסְדוֹם וְלָמַדְתִּי שָׁם בְּבֵית הַסֵּפֶר הַקָּטָן, הַמּוֹנֶה רַק אַרְבָּעָה יְלָדִים. הַחַיִּים בִּסְדוֹם, שֶׁיְּדֵי חֲלוּצֵינוּ מְחַיּוֹת אוֹתָהּ נָעֲמוּ לִי מְאֹד. הָאֲנָשִׁים עוֹבְדִים שָׁם קָשֶׁה, אַךְ תָּמִיד הֵם עַלִּיזִים וּבָעֲרָבִים הֵם רוֹקְדִים וְשָׁרִים. הַמּוֹרָה הַטּוֹבָה טִיְּלָה עִמָּנוּ לְעִתִּים קְרוֹבוֹת בַּסְּבִיבָה וְגַם עָרְכָה לָנוּ חֲגִיגוֹת נָאוֹת. קֹדֶם כָּל חַגֹּנוּ אֶת חַג הַחֲנֻכָּה. סִדְּרָה לָנוּ מְסִבָּה שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ בָהּ גַּם מְבֻגָּרִים. הַיַּחַס בֵּין הַיְלָדִים וְהַמְּבֻגָּרִים שָׁוֶה וְיָפֶה מְאֹד. כְּשֶׁעָשִׂינוּ, לְמָשָׁל, מַעְגָּל וְרָקַדְנוּ וְשַׁרְנוּ אֶת הַשִּׁיר „סְבִיבוֹנִי״ וְחָסֵר הָיָה לָנוּ „סְבִיבוֹן״ בָּחַרְנוּ בְּחָבֵר הַמְּבֻגָּר בְּיוֹתֵר, בְּאִישׁ בֶּן 74, וּבְכִשְׁרוֹן רַב מִלֵּא אֶת תַּפְקִידוֹ, מַמָּשׁ כְּיֶלֶד. אֶת הַחֲגִיגָה בְּט״וּ בִּשְׁבָט לֹא אֶשְׁכַּח יָמִים רַבִּים. הַיּוֹם הָיָה בָּהִיר. הַמּוֹרָה עִטְּרָה לְרָאשֵׁנוּ זֵרֵי פְּרָחִים וְהָלְכָה אִתָּנוּ אֶל הַמַּחֲנֶה. שָׁם הָיָה תָּלוּי סֶרֶט וְעָלָיו פָּסוּק מִן הַתּוֹרָה, שֶׁאוֹתִיּוֹתָיו נַעֲשׂוּ מִפְּרָחִים וּמִיֶּרֶק, כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה: „כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וּנְטַעְתֶּם כָּל עֵץ.״ הַגַּנָּן הֵכִין לְכֻלָּנוּ שְׁתִילִים וְכָל יֶלֶד עָמַד לְיַד גֻּמָּתוֹ. נִתַּן הָאוֹת וְכֻלָּם הִתְכּוֹפְפוּ וְשָׁתְלוּ וְשָׁרוּ מִשִּׁירֵי ט״וּ בִּשְׁבָט. מִשָּׁם נָסַעְנוּ לְמָקוֹם הַנִּקְרָא „עֵין עָרוּס״. גַּם בְּחַג הַפּוּרִים הָיְתָה לָנוּ חֲגִיגָה נָאָה. הִצַּגְנוּ מַחֲזֶה וְתַפְקִידִי בוֹ הָיָה הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. אֵינֶנִּי מִתְפָּאֵר בָּזֶה, הֲלֹא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מֶלֶךְ טִפֵּשׁ הָיָה וַאֲנִי רַק מְסַפֵּר לָכֶם כְּדֵי שֶׁתֵּדְעוּ מַה הִצַּגְנוּ. הַהַצָּגָה הִצְלִיחָה בַּכֹּל וְהַקָּהָל בִּקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁנַּצִּיגָהּ פַּעַם שְׁנִיָּה. אַחֲרֵי כֵן עָרְכוּ לָנוּ סְעֻדַּת פּוּרִים טְעִימָה. בְּלֵיל הַסֵּדֶר שֶׁל פֶּסַח נָכְחוּ 400 אִישׁ וּמֵעַצְמְכֶם תָּבִינוּ, חֲבֵרַי, שֶׁבְּחֶבְרָה גְדוֹלָה כָּזֹאת, הָיָה שָׂמֵחַ מְאֹד... הָיוּ לָנוּ גַּם הַגָּדוֹת שֶׁחֻבְּרוּ בַּקִּבּוּץ. כַּאֲשֶׁר נִכְנַסְתִּי לִמְקוֹם הַ„סֵּדֶר״ נִדְהַמְתִּי לְמַרְאֵה עֵינָי: עַל הַקִּירוֹת הָיוּ מְצֻיָּרִים שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וּלְכָל שֵׁבֶט סִמְלוֹ. כָּל שַׁעַר הַקִּירוֹת הָיָה מְקֻשָּׁט בִּתְמוּנוֹת עַתִּיקוֹת הַמַּרְאוֹת כֵּיצַד חָגְגוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת חַג חֵרוּתֵנוּ בִּימֵי קֶדֶם. אָנוּ, הַיְלָדִים, שָׁאַלְנוּ כָּל אֶחָד קוּשְׁיָא אַחַת וְאַחַר שֶׁגָּמַרְנוּ לִקְרֹא בַּהַגָּדָה אָכַלְנוּ וְשָׁתִינוּ וּבְשָׁעָה מְאֻחֶרֶת חָזַרְנוּ שְׂמֵחִים הַבַּיְתָה. בָּרִאשׁוֹן בְּמַאי בָּחֲנָה הַמּוֹרָה אֶת כֻּלָּנוּ בִּקְרִיאָה וּבְדִקְדּוּק וּלְשִׂמְחָתִי בָּחֲרָה בִי לְמַלֵּא תַּפְקִיד בַּחֲגִיגָה. בַּלַּיְלָה הָיוּ כָּל הַדְּרָכִים מוּאָרִים בַּהֲמוֹן לַפִּידִים וּבְאֶמְצַע הַיָּם הָיוּ שְׁנֵי עַמּוּדִים וַעֲלֵיהֶם חֲרוּתָה בְּאוֹתִיּוֹת דְּפוּס הַמִּלָּה: נַעְפִּיל! הֻצַּג מַחֲזֶה יָפֶה שֶׁחֻבַּר בִּידֵי צִבּוּר הָעוֹבְדִים בְּשֵׁם „מִשְׁפַּט סְדוֹם״. גַּם הַחֲגִיגָה הַזֹּאת עָבְרָה בְּהַצְלָחָה רַבָּה. בְּלַ״ג בָּעֹמֶר נִפְרַדְנוּ מִסְּדוֹם וְשַׁבְנוּ יְרוּשָׁלַיְמָה וְהִתְרַגַּשְׁתִּי מְאֹד בְּאוֹתוֹ יוֹם לְמַרְאֵה הָעֲגָלוֹת הַמְּלֵאוֹת תּוֹצֶרֶת עִבְרִית, שֶׁהֻגְּשׁוּ עַל יְדֵי הַיְלָדִים כְּמִנְחַת בִּכּוּרִים לַקֶּרֶן הַקַּיֶּמֶת. אֲנִי מְאַחֵל לְכֻלָּנוּ שֶׁנִּזְכֶּה בַּשָּׁנָה הַבָּאָה לָחֹג אֶת חַגֵּנוּ, עִם כָּל יְהוּדֵי הַגּוֹלָה, בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

שלמה זאבי (כתה ד״ב)

ג.
הַתְּאוּנָה

לֹא הָיָה קֵץ לְשִׂמְחָתִי, כַּאֲשֶׁר נָסַעְתִּי לְבַלּוֹת אֶת יְמֵי חַג הַפֶּסַח הָאַחֲרוֹנִים בְּבֵית דּוֹדִי, בִּכְפַר לְיַד פֶּתַח־תִּקְוָה. הַיָּמִים עָבְרוּ בְּשִׁירָה וּבְשִׂמְחָה וְנָעֲמוּ עָלֵינוּ מְאֹד, אֲבָל בְּדַרְכֵּנוּ הַבַּיְתָה קָרָה לְדַאֲבוֹן לִבֵּנוּ אָסוֹן: כַּאֲשֶׁר הִגַּעְנוּ לְפָרָשַׁת דְּרָכִים רָאִינוּ מְכוֹנִית נְהוּגָה בִּידֵי עֲרָבִי מִתְקָרֶבֶת אֵלֵינוּ בִּמְהִירוּת. אָבִי, אֲשֶׁר נָהַג אֶת הַמְּכוֹנִית שֶׁלָּנוּ, שֶׁבָּהּ יָשְׁבָה כָּל מִשְׁפַּחְתֵּנוּ, עָצַר מִיָּד. אֲבָל הַנֶּהָג הָעֲרָבִי הִתְבַּלְבֵּל וְהִטָּה אֶת הַהֶגֶה יָשָׁר אֵלֵינוּ, וּבֶן רֶגַע הִתְנַגֵּשׁ בַּמְּכוֹנִית שֶׁלָּנוּ וְטִלְטְלָהּ לְמֶרְחָק שֶׁל עֶשְׂרִים מֶטֶר. אָבִי וּבֶן דּוֹדִי וַאֲנִי עָפְנוּ מֵהַמְּכוֹנִית וְהִתְגַּלְגַּלְנוּ בַּכְּבִישׁ, אָבִי וּבֶן דּוֹדִי נֶחְבְּטוּ קָשֶׁה בְּגוּפָם וַאֲנִי שָׁבַרְתִּי אֶת יָדִי, אוּלָם הַפְּצוּעִים בְּיוֹתֵר הָיוּ אִמִּי וּשְׁנֵי אַחַי שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בְּתוֹךְ הַמְּכוֹנִית. אָחִי הַלּוֹמֵד בְּבֵית סִפְרֵנוּ בְּכִתָּה ח׳ הִתְעַלֵּף וְרַק לְאַחַר זְמַן הִתְעוֹרֵר. לְמַזָּלֵנוּ עָבַר בְּאוֹתוֹ זְמַן אוֹטוֹ צְבָאִי וְאָסַף לְתוֹכוֹ אֶת בֶּן דּוֹדִי, שְׁנֵי אַחַי וְאוֹתִי וְהוֹבִילָנוּ לְבֵית הַחוֹלִים בֵּילִינְסוֹן. שָׁם קִבַּלְנוּ עֶזְרָה רִאשׁוֹנָה וְאָחִי נִשְׁאַר לְטִפּוּל בְּבֵית הַחוֹלִים.

כְּשֶׁהִגַּעְנוּ הַבַּיְתָה רָאִינוּ שֶׁאִמִּי נִמְצֵאת אַף הִיא בְּמַצָּב קָשֶׁה וַתֵּיכֶף הֶעֱבַרְנוּ אוֹתָהּ בְּאַמְבּוּלַנְס „מָגֵן דָּוִד אָדוֹם" לְבֵית הַחוֹלִים הַיַּרְקוֹן.

וְעַתָּה, בְּכָתְבִי שׁוּרוֹת אֵלֶּה, שׁוֹכְבִים עֲדַיִן אִמִּי וְאָחִי בְּבֵית הַחוֹלִים, אֲבָל הֵם יָצְאוּ תּוֹדָה לָאֵל מִכְּלָל סַכָּנָה וַאֲנַחְנוּ מְצַפִּים לִרְאוֹתָם בְּקָרוֹב בִּמְהֵרָה בַּבַּיִת בְּרִיאִים וּשְׁלֵמִים.

יצחק שורץ (כתה ג—א).

מְסִבּוֹת רֹאשׁ חֹדֶשׁ

מסבות ראש חדש היו השנה מגוונות ועשירות בתכן ונתקימו ברובן במועדן הקבוע. אין בכונתי ובאפשרותי, לרגל קוצר המקום, לתאר בפרוטרוט כל מסבה ומסבה, כראוי לה, אלא לצַין את נושאיה העיקריים. המסבה הראשונה נערכה בר"ח כסלו ע"י הכתה ח"א, בהדרכת מורנו מר יהודה דבוסיס, והוקדשה כלה ליצירותיו של משוררנו חדגול דוד שמעונוביץ לכבוד יום הולדתו הששים. תלמידים אחדים דקלמו משיריו וקראו קטעים נבחרים גם מיצירותיו שבפרוזה. רשם חזק עשתה הצגת האידיליה „ביער בחדרה" שהומחזה ובוימה בהצלחה ע"י קבוצת שחקנים מבין התלמידים. מסבת ר"ח טבת הוקדשה לחג החנכה. חברינו תלמידי הכתה ו"א הציגו, בהדרכת מורנו מר דוד אופיר, מחזה בשם „מעות חנכה" שבדח את קהל הצופים והמאזינים. יפה היתה השיחה „מנהגי חנכה בקהלות ישראל", שבה ספרו ילדים תימנים, פרסים, מערביים, ספרדים ואשכנזים על מנהגי חג האורים בקרב עדותיהם. היו גם רקודים ושירים, מעניני היום, שבוצעו בכשרון ובטעם. תלמידי הכתה ז"ב ערכו את המסבה השלישית, בר"ח שבט, בהדרכת מירנו מר רפאל אבישר. בתכניתה צוינו מאורעות החדש שעבר, כמו: יום הצום בי' בטבת שהוא גם יום הולדתו של משוררנו הגדול ח"ן ביאליק ז"ל והוצגה תמונה חיה עפ"י שירו הנודע „המתמיד"; י"ט בטבת, יום הוסד הקה"ק לישראל; כן הוצג ע"י חברינו הנ"ל מחזה בשם „עמוס" לרגל סִימם בחדש זה את ספרו של הנביא הזה. ר"ח אדר הוחג ע"י חברינו תלמידי הכתה ז"א, בהדרכת מורנו מר מרדכי לוין, והוצגה בטעם תמונה חיה מחיי טרומפלדור וגדוד נהגי הפרדים בגליפולי שלוותה בשירים נאים וערבים לאזן השומעים. עלי להוסיף שהוכנה גם חגיגה עשירה מיוחדת לכבוד חג הפורים אך, לצערנו, לא יכלנו לבצעה בגלל המשטר הצבאי ודחינו אותה לחדש ניסן, ליום הלמודים האחרון. חגיגת פורים זו, שחגונו אותה בניסן, הצליחה מאד בשיריה וברקודיה העליזים וביחוד במחזה המבדח „מאבל ליום טוב" שבוים והוצג ע"י מורנו מר דוד אופיר וחבר שחקנים מבין תלמידי בית ספרנו. במסבת ר"ח אייר הפתענו הפתעה נעימה: מורנו מר א. לולו, שחזר ממסעו באפריקה הצפונית, מסר לנו ידיעות ופרטים מענינים על חיי קהלות ישראל שם. הצטערנו מאד בשמענו על המצב המעציב בו נמצאים אחינו בגלות אפריקה ועל סכנת הטמיעה הצפויה להם. המסבה השביעית שנתקימה בר"ח סיון הוקדשה לזכר המשורר והמקובל רבי משה חיים לוצאטו (רמח"ל), במלאת מאתים שנה לפטירתו ושמענו מפי מורנו מר יהודה דבוסיס הרצאה רבת תכן על חייו ועל יצירות המופלאות.

חנוך קריסטל (כתה ז"ב)

סְפָרִים חֲדָשִׁים

א.

„ככל הנערים"

ספור בן זמננו מאת ארי אבן זהב, הוצאת „יבנה", תל אביב, תש"ז

מלחמת העולם השניה, שזכינו לראות בסיומה ובתבוסתו השלמה של עם־היטלר, הביאה אתה יבול ספרים רב, לגדולים ולקטנים, שתכנם האסונות והזועות שעברו על כל העמים. גם הספור הזה ספור מלחמה הוא, אך גבוריו הם בחורי ישראל, בני ארץ־ישראל, שרב חלקם במגור הנאצים והפשיסטים. הגבור העקרי, הנער גד, בן למשפחה שעלתה מגרמניה והתישבה בתל אביב, סובל מחצי לעגם של חבריו לכתה ולמשחקים בשל קטן קומתו ואחת היא תפלתו לאלהים שירחם עליו ויהפכהו לגדול ולמרבה הפלא הקיץ באחד הבקרים משנתו והנה הוא גבה כאחד הבחורים. בבואו לבית הספר העממי לא הכירוהו חבריו אלא על פי קולו ומיד באו עליו פגעים חדשים. הילדים דוחים אותו ואינם רוצים לשחק עמו ולועגים לו — ולצרת נפשו אין קץ. רחמו עליו הוריו והעבירוהו לירושלים והכניסוהו לאחד מבתי הספר העממיים וגם שם לא תמו יסוריו, אך שחקה לו השעה וגאולתו באה: ביום אחד, בשבתו בקולנע, נלקח על ידי בחורים אחדים וגויס לצבא. אחרי חדשי אמונים במחנה נשלח לחזית ושם הוא ממלא בכשרון רב תפקידים אחראיים ומסוכנים, עד שהוא נופל יחד עם שלשה מחבריו בשבי. עתה מתפלל גד לד' שיהפכהו לגמד וגם תפלתו זו מתקימת והודות לכך, הוא מצליח לחדור אל ארמונו של הצר הצורר היטלר או כפי שכנהו מורו, רב שטן, ורואה את תעלוליו ואת שגעונותיו. גד מנסה ללא הצלחה להרג את הרשע הזה, אך בינתיים נוחל הצורר מפלה והוא וחבריו חוזרים עטורי נצחון לתל אביב. גד איננו רוצה לעבור ברחובות תל אביב כגמד כשקהל ילדים רודף אחריו. הוא רוצה להיות לא גדול ולא קטן אלא „ככל הנערים" ופלא על כל פלא: הוא מקיץ בבוקר משנתו ומוצא את עצמו בביתו — וקומתו כקומת כל הנערים. הסופר מעביר לעינינו את פרשת מאורעות המלחמה בתמונות חיות ממש. והמענין שבספור רב רשם זה שכל המעשה אינו אלא חלום בהמשכים, תאור חלום גדול המשתרע על מאה וארבעים ושמונה עמוד.

מאיר ארגמן (כתה ז"א)

ב.

„על שתים ועל ארבע"

מעשיות כתובות בידי לוין קיפניס, מהדורה חדשה, הוצאת „דביר", תל־אביב, תש"ז.

באחת ההפסקות בבית הספר ראיתי בידי מורי ספר ובקשתי ממנו להשאילו לי לקריאה והוא נתנו לי. רבה היתה הנאתי לקראו. בספר יש חמשה עשר ספורי־מעשיות וכלם מלווים בציוריו הנחמדים של הצייר נחום גוטמן, שצייר כבר ציורים רבים בשבילנו הילדים. על מה ועל מי מדובר בספורים האלה? על חיות ועופות ורמשים. הסופר נתן בפיהם לשון בני אדם והם מדברים על הכל. ולא רק הם, בעלי החיים, מדברים, אלא גם הדוממים מתוכחים ומשוחחים זה עם זה. אפילו הסנדלים, השלפוחית וקני הקש — פה להם וידברו.

ובאמת, יפה ומענין הדבר הזה. שותפים אנו להם ולכל הגה, שאם משמיעים, שמחים בשמחתם ומצטערים בצערם. ועוד מעלה אחת לספורים חמודים אלה: אוהב אני לחזור ולקראם כי משעשעים הם מאד ומלמדים גם על מדות טובות ונאות שיש להשרישן בקרבנו. ועל כך יבורך סופרנו היקר לוין קיפניס המעניק לנו זה שנים רבות ספורים, מעשיות, מחזות ושירים לרב.

ראובן צבי (כתה ה"א)

פִּנַּת הַסְּפּוֹרט

א

הַסְּפּוֹרְט בְּבֵית סִפְרֵנוּ

בשנת הלמודים תש"ז הושגה בבית ספרנו התקדמות נכרת בשטח החנוך הגופני, בהתעמלות ובמשחקי־ספורט. בחדשים הראשונים עסקו תלמידינו באמונים ובהכנות למבחן „אות הספורט" ובחודש טבת נערך „יום הספורט" במגרש „הפועל" בירושלים שהשתתפו בו 118 תלמיד מבין הכתות ז"א, ז"ב, ח"א וח"ב ועמדו במבחן — 109. ראוי לציין במיוחד את השגיהם של תלמידינו מאיר כהן (כתה ח"ב) ואברהם מאירוביץ (כתה ז"ב) שעברו את המרחק 60 מ. בתוצאות 8,1 שניות ושאול שרבני (כתה ז"ב) שזרק את הכדור ההוקי למרחק של 60 מ. כסיום ל„יום הספורט" התקימו על מגרש בית הספר התחרויות בין־כתתיות במשחק המחנים והכתה ח"א תפשה את המקום הראשון. הישגים אלה צוינו במכתב הברכה שנתקבל בבית הספר מאת המחלקה להכשרה גופנית שע"י „הועד הלאומי". במשך השנה הונהגו בכתות הגבוהות שני משחקי ספורט חדשים, כדור סל וכדור יד.

ב

הַסְּפּוֹרְט בָּאָרֶץ

התקדמות רבה הושגה השנה בארצנו בכל ענפי הספורט וביחוד באטליטיקה קלה: גבאי („מכבי", רמת גן) עבר את המרחק 100 מטר ב־10,9 שניות ואת המרחק 200 מ. ב־22,8 שניות.

— במרוץ שליחים 4×100 הושג שיא חדש על ידי נבחרת מכבי א"י בתוצאות 43,8, שיא שאינו נופל בהרבה משיאי מדינות רבות בעולם.

— בכדור רגל ראויות לצין נבחרת תל אביב שנצחה את נבחרת בודאפשט ב־3:1 ונבחרת ה„פועל א"י" שנצחה את נבחרת הצבא הבריטי בארץ.

— נבחרת ה„פועל א"י" בארצות הברית של אמריקה: עד כה התחרו 5 פעמים ובכל המשחקים עמדו על הגבה. פעם אחת נצחו, פעם הפסידו ושלש פעמים נגמר המשחק ב„תיקו".

— המשחקים האולימפיים בלונדון: הועד האולמפי בארץ ישראל הוזמן להשתתף במשחקים האולימפיים שיתקימו בלונדון בקיץ הבע"ל. בפעם הראשונה הוזמנה ארצנו בשנת 1936 על ידי ממשלת היטלר וסרבה להשתתף במשחקים במדינת הרוצחים הנאצים. כעת תשתתפנה הנבחרות שלנו בפעם הראשונה בזירה בין לאומית במשחקים האולימפיים.

ג

הַסְּפּוֹרְט הַיְּהוּדִי בָּעוֹלָם

למרות המלחמה הארוכה לא שותק הספורט היהודי בעולם ויש כיום ספורטאים יהודים חשובים בכל המקצועות, מן הראוי לצין את גרשון נובק (רוסיה) בעל שיאים עולמיים בהרמת משקלות ואת א. מונדשטין (אמריקא) אלוף ארצות הברית במלחמת הָעֶשֶׁר. אותו ספורטאי קופץ גם לגובה 2.02 מטר.

ק. רִיבַּק

שִׁעוּר הַתַּלְמוּד בְּרַדְיוֹ

(מכתב למערכת)

משמעתי שחושבים להנהיג שעור בתלמוד ברדיו ירושלים, החלטתי להאזין אליו ולעמד על טיבו אם יהיה גם לפי הבנתי. ולשמחתי השרה עלי השעור, וכפי ששמעתי אחר כך, גם על כל השומעים, רוח עֹנג. טוב הדבר שהשדור סודר מבית הרב. כשם שהכלי נוצר בבית היוצר כך צריך למוד התלמוד להשמע בבית המדרש או בבית הרב. השעור היה יפה מאד הודות להסברו המצוין של רבנו שמחה אסף. אנשים רבים הביעו את שמחתם ואת תודתם לשרות השדור ולרב אסף, שהוא גם פרופסור באוניברסיטה העברית, על השעור ומשאלתם היא — שמשעור אחד לשבוע יעברו לאט לאט לשעורי יום יום.

וחובה אני מרגיש להודות קודם כל למורי מר י. דרוזדובסקי, מורה התלמוד בכתתנו, שהקנה לי פירושן של מלים ארמיות עד כדי להבין את שעורי הרב ולתחנת השדור השוקדת במרץ על שפור התכנית העברית וגוונה, ואחרון אחרון חביב — לרבנו הרב שמחה אסף המרביץ תורה ברבים.

ואני מציע לכל חברי, בני כתתי, שיאזינו גם הם אל השעור בתלמוד ויפיקו ממנו תועלת מרובה.

ברגשי תודה וברכה

משה אילן (כתה ו"ב)

מִקָּרוֹב וּמֵרָחוֹק

(חדשות שונות)

— לאחר שממשלת בריטניה הגישה למזכירות או"מ וארגון האומות המאוחדות בקשה, לכנס מושב מיֻחד לעניני ארץ ישראל, כֻּנס המושב ביום ב', ז' באייר, 28 באפריל, ש"ז. נציגי חמִשים וחמש אומות דנו בכובד ראש בבעיה דחופה זאת ואחרי וכוחים סוערים שנמשכו 17 יום בראשותו של ד"ר אוסולדו ארהנה נסחו ההצעות וההחלטות. למושב זה נודעת חשיבות רבה לשאלתנו כי בו הורשה בפעם הראשונה לסוכנות היהודית להופיע לפני אספת האומות, בתור באת כֹּח העם היהודי. את תעצומותיה הגישו: ד"ר א. ה. הרב סילבר וה"ה מ. שרתוק וד. בן גוריון. בדיונים נשמעה בת קול נאמנה לתביעת העם העברי מפי נציגי אומות שונות. ותצוין לשבח הכרזתו של מר גרומיקו, נציג ברית המועצות, בה הבליט את דרישות עמנו למדינה, להצלת הנדחים והעלתם לארץ ישראל. לאחר סיום המושב הרכבה ועדה לקביעת

עובדות שנתנו לה סמכיות רחבות לחקר את בעית א״י. בראשית חדש ספטמבר תגיש הועדה את מסקנותיה לפני מושב או״מ ואז כנראה תתקבל ההחלטה המכרעת.

— ביום ג׳, א׳ בסיון נתכנסה אספת הנבחרים — המוסד המחוקק העליון של כנסת ישראל. כנוסה זה הוא החמשי מאז הבחרה לפני שנתים. לאחר ארבעה ימי וכוחים ננעל והחלטותיו הן: מלחמה לעם היהודי בארץ ישראל בטרור ההורס מבית, התנגדות למעשי הממשלה המכוונים נגד המפעל הציוני, תביעה לפתח את שערי הארץ ולבטל את חקי הספר הלבן עד החלטת מושב האומות.

— במשך חדשי אייר וסיון, בהם נדונה בעית ארץ ישראל, העפילו אל חוף הארץ כ־7000 עולים יהודים, באניות: „תיאודור הרצל", „התקוה", „שאר ישוב", „מורדי הגיטאות" ו„יהודה הלוי" וגורשו לקפריסין ע״י ממשלת א״י. הם הפגינו את רצון העם היהודי במדינה עצמאית ובעליה חפשית.

— בכ״ז אייר מלאו מאתים שנה לפטירת אבי השירה העברית החדשה – רמח״ל (ר׳ משה חיים לוצאטו). הועד הלאומי הכריז על השנה הנוכחית (מכ״ג אייר ש״ז עד כ״ג אייר התש״ח) כשנת רחמ״ל, ובה נתיחד עם זכרו של האיש ועם יצירותיו. ביום הזכרון נערכה על קברו בטבריה הזכרה ובה צֻינו ערכו ופעולתו של המשורר המופלא הזה.

— לפני כחדשים נפטר בקופנהגן כריסטיאן העשירי מלכה של דניה, אחד מחסידי אומות העולם. בימי המלחמה האחרונה, בהיות דניה משעבדת לנאצים, הרבה מלכה הצדיק לעזר ולהיטיב ליהודי מדינתו. בדבריו האמיצים והגאים מנע את ענידת אות הקלון ע״י היהודים, ואכן אך בדניה לבדה מכל הארצות הנכבשות לא ענדו את הטלאי הצהב. בהודע למלך על מזמת הנאצים להשמיד את כל יהודי דניה עורר את עמו להושיעם ולהעבירם לארץ חפשית. בן שבעים ושש היה במותו, ת.נ.צ.ב.ה.

— ביום ב׳, ד׳ בסיון, נפטר בת״א הסופר יצחק יציב. המנוח היה חבר מערכת „דבר" ועורך שבועון הילדים „דבר לילדים" במשך שנים רבות הקדיש לו את כל זמנו ומיטב אונו וכשרונו ושקד תמיד על שפורו ושכלולו. בן 57 היה במותו. יהי זכרו ברוך.

— כמדי שנה בשנה נערכו בארצנו גם הפעם, בכ״ג באייר, חגיגות יום הים, יום חגה של הימאות העברית, של הדיג העברי ושל השיט העברי.

—ביום ו׳, כ״ה בסיון, נפטר חבר הנהלת הועד הלאומי וממנהיגי ההסתדרות „מזרחי" הרב הדגול ר׳ משה המאירי (אוסטרובסקי), מחבר הספרים „המדות שהתורה נדרשת בהן" ו„מבוא לתלמוד". המנוח היה עסקן לאומי נאמן ומסור ומורה לתלמוד בבית המדרש למורים „מזרחי" בירושלים, מיום הוסדו ועד ימיו האחרונים. ת.נ.צ.ב.ה.

אלי שמי, דן שליטין (כתה ח״א)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

בימי המשטר הצבאי, שנמשך מ־י׳ באדר עד כ״ה בו, בקרו בביה״ס 300 תלמיד מבין 700 תלמידינו. התלמידים שלא יכלו מחמת אונס לבקר בביה״ס למדו עפ״י תכנית־שעורים זמנית שנשלחה אליהם ע״י המוסד. לרגל שעת החירום לא יצא לחג הפסח גליון ג׳–ד׳ של „חברנו" ונדחתה גם חגיגת הפורים המסורתית והיא נתקימה בה׳ בניסן.

— בכ״ח באייר נתקימה בבית ספרנו פגישת המורים עם ההורים שבה נמסר להם על מהלך למודי בניהם.

— ביום ו׳, י״ח בסיון, שודרה בהצלחה ע״י תלמידינו, ברדיו ירושלים, תכנית מיוחדת בשם „נרות שבת" שנערכה ע״י מורינו מר חנוך נימן ומר יעקב לבנון.

— בכ״ז בסיון חזרה הגברת יהודית גינצבורג, אחות ומורה להיגינה בבית ספרנו, לעבודתה הקבועה במוסד. הגב׳ גינצבורג עשתה חדשים מספר באמריקה והשתתפה שם בקונגרס הבין לאומי של האחיות, כנציגת ארגון האחיות העבריות שבארצנו.

— במוצש״ק, י׳ בתמוז, תערך באולם „אהל שם" ע״ש ביאליק שבבית ספרנו, חגיגת הגמר של תלמידי המחזור כ״ט. הורי התלמידים הגומרים ותלמידי המחזורים הקודמים מוזמנים אל החגיגה.

— ביום ב׳, י״ב בתמוז, יפסקו הלמודים בביה״ס לחדשי החפש ויתחדשו ביום ב׳, ט״ז באלול, ב־8 שעות בבקר.

— בשנת למודים זו תרמו תלמידינו לקרן הקימת לישראל 95 לירות.

— ב־י״ב בתמוז יוצא מורנו החביב והותיק מר יהודה דבוסיס, יחד עם עשרות מורים מתנדבים, לחו״ל לשם פעולה חנוכית ותרבותית בקרב מחנות פליטינו שבאירופה. עבודה לאומית קדושה, קשה ורבת אחריות, הטיל על עצמו מורנו וחברנו היקר, אך אנו, היודעים מקרוב את שפע מרצו ואת להט מסירותו, בטוחים, שפעולתו החשובה תוכתר בהצלחה רבה ושוב ישוב, כתום שליחותו, אלינו, אל בית ספרו ואל חבריו המורים והתלמידים. תלוהו נא ברכתנו הנאמנה בצאתו ובשובו.

אִגְּרוֹת פְּרֵדָה

א

בית ספרנו, מורינו וחברינו היקרים,

לפני שמונה שנים עמדנו על פתחי בית ספרנו ואנו אז קטנים בגיל ובדעת ועתה, עם סימנו בו את למודנו גדלנו ולמדנו תורה עם דרך ארץ. שמונה שנים אלו שנים קשות היו לעמנו. ששה מליונים מאחינו נטבחו באירופה ושרידי החרב מתדפקים עכשו על שערי ארצנו, משא נפשם ונפשנו. אתה, בית ספרנו, הכשרת אותנו לקראת חובתנו הלאומית בהוה ובעתיד ועצבת את דמותנו. על כך אנו מודים לכם, מנהלנו ומורינו החביבים. יהי רצון שתזכו לראות פרי הלולים בתלמידיכם גם בימים יבואו. ביחוד נתונה ברכתנו למחנכינו היקרים מר יהודה דבוסיס ומר צבי מונזון שחנכונו באמונה ובמסירות. עתה אנו עומדים על סף החיים. מגמותינו שונות, אך כלן יוצאות ממקור ברוך אחד, ממקור ישראל סבא. ושנים רבות עוד נזכר בברכה ובתודה את בית ספרנו, את מוריו ואת „חברנו", עתוננו היקר, בו אנו מביעים את הגיגינו ומחשבותינו.

ברחשי אהבה והוקרה,

בורשטין ישראל, אבולעפיה חיים

ירושלים, ה׳ בתמוז, תש״ז

ב

חברינו החביבים, תלמידי המחזור כ״ט,

בשם כל תלמידי בית הספר אנו מברכים אתכם ביום שמחתכם, יום גמרכם את חק למודיכם בבית הספר העממי. ידענו, חברים, ששעה זו שעה גדולה היא בחייכם: סימתם פרק חיים אחד ואתם פותחים בפרק חיים חדש והוא גדול ומסובך בהרבה מהפרק הראשון

יהי אלהים עמכם והצליחו בכל אשר תפנו!

ועתה, לעת עמדכם על סף בית ספרנו, זכרו נא ברגשי כבוד וחבה את מוריכם ומחנכיכם שהקנו לכם דעת והדריכו אתכם בדרך הישר והאמת.

היו כלכם בנים נאמנים לעמכם ולארצכם הקדושה!

בשם תלמידי ביה״ס,

גיפמן חיים, דנון יוסף

ירושלים, ה׳ בתמוז, תש״ז

שמות תלמידי המחזור כ״ט

כתה ח״א

(המחנך: מר יהודה דבוסיס)

1) אימס אברהם 2) בורשטין ישראל 3) ברמן יהושע 4) בלאו פנחס 5) בן חיים סיני 6) הוכרמן יצחק 7) הלחמי אילן 8) זלקו אמנון 9) חלבי מאיר 10) חרל״פ מרדכי 11) ליברמן שמואל 12) לוין אלכסנדר 13) מלמד רחמים 14) מיטלס זאב 15) מרימסקי איזי 16) מרגובסקי דניאל 17) עשבי חנניה 18) פינברג ברוך 19) פרלא נתן 20) קהאן אהוד 21) קוטינסקי משה 22) רדובילסקי אהרן 23) שלומוף אהרן 24) שמי אליהו 25) שחור אברהם 26) שליטין דן 27) שקדי יגאל.

כתה ח״ב

(המחנך: מר צבי מונזון)

1) אבולעפיה חיים 2) אינהורן צבי 3) אלוני שר שלום 4) בנימיני יוסף 5) בנימיני שלום 6) ברג אנוש 7) בוקסר ישעיהו 8) בקל מאיר 9 בק אמנון 10) גגין אברהם 11) גולדנבום שמואל 12) ורון שמואל 13) וייס יוסף 14) יחזקאלי יחזקאל 15) כהן יצחק 16) כהן מרדכי

17) כהן מאיר 18) לוי רחמים 19) מנצור עמנואל 20) ניסן משה 21) סבאן צדוק 22) סרי אמנון 23) סגל ברוך 24) פודבורסקי אפרים 25) קמינסקי יעקב 26) רצבי אריה 27 שפון נחום 28) שניאורסון בנימין 29) שושני יצחק.

שְׁאֵלוֹת בַּמִּקְרָא

א. מהי האות השכיחה בת״נך ביותר?
תשובה: האות י והיא נזכרת 76922 פעם.

ב איזו אות נדירה בתנ״ך ביותר?
תשובה: האות ט והיא נזכרת 1975 פעם.

ג. איזהו הפרק הקטן ביותר בתנ״ך?
תשובה: הפרק קי״ז בתהלים, בן 2 פסוקים בלבד

ד. איזהו הפרק הגדול ביותר בתנ״ך?
תשובה: הפרק קי״ט בתהלים, שמספר פסוקיו הוא 176

לקט רחמים מלמד הכהן (כתה ח״א)

נתקבלו במערכת

ילדים במחתרת ספור מאת לוין קיפניס, הוצאת „דביר", תל אביב, תש״ו

על שתים ועל ארבע מעשיות מאת לוין קיפניס, הוצאת „דביר", תל אביב, תש״ז

ככל הנערים ספור מאת ארי אבן זהב, הוצאת „יבנה", תל אביב, תש״ז

כל אגדות פושקין מרוסית אברהם רוזנצויג, הוצאת „יבנה", תל אביב, תש״ז

ספר האגדות לאוסקר ויילד תרגמו מאנגלית יעקב אורלנד, הוצאת „עבר", ירושלים תש״ז

הביבר העליז מאת לאה גולדברג, הוצאת טברסקי, תל אביב תש״ז

על כנפי נשרים אגדות ומעשיות מאת מרדכי מיכאלי, הוצאת „יבנה", תל אביב, תש״ז

בְּרָכוֹת

מעמק הלב אנו מברכים את רעינו:
אריאלי יעקב, בלום יעקב, דואק מרדכי,
דנון יוסף, הר מרדכי, זוסמן עמרם, לוי מתתיהו,
מזרחי אליעזר, פיקר עמוס, קוסובסקי נ.ח.
ליום הכנסם למצוות
היו ברוכים ומאושרים בחייכם!
תלמידי הכתה ז״א ומחנכם

לחברינו היקרים:
בנאי זכריה, בנדסטון משה, גרינבוים אברהם,
דובדבני נפתלי, כהן אליאב, כובשי יהונתן,
קריסטל חנוך.
שפע ברכות במלאת להם י״ג שנה
תלמידי הכתה ז״ב ומחנכם

ברכותינו הנאמנות שלוחות לחברינו החביבים:
אימס יצחק, ברוך אליהו, נוביק אברהם, סטולר יצחק.
ליום חג „בר מצוה" שלהם
עלו והצליחו בלמודיכם ובמעשיכם והיו בנים
מסורים להוריכם, לעמכם ולתורתכם הקדושה
חבריכם תלמידי הכתה ו״א ומחנכם

בית מסחר ספרים „אהל"
ירושלים, רחוב יפו, מול „אגד"
ספריה
מבחר גדול של ספרי מקרא לילד ולנוער.
לילדים בני הגיל הרך נתנת הדרכה מיוחדת
בבחירת חמר הקריאה.

שנת העשרים ושמונה (גליון 224 — 223) ירושלים, טבת־שבט, תש״ח (1948) גליון א — ב

חֲבֵרֵנוּ
יוצא ע״י תלמידי ביה״ס תחכמוני
בירושלים

עלון חדשי

התכן

בלילה ההוא	—
א) הבשורה	יוסף דנון
ב) מדינת ישראל	אליאב כהן
ג) ליל אשר	אמנון טננבום
ד) מדינתנו קמה לתחיה	משה כ״ץ
ה) באותו לילה	יורם שכטר
ו) מדינת היהודים	איתן אפשטין
ז) מדינתנו	יאיר בר כהן
ירושלים	—
א) יום ירושלים	משה אילן
ב) אם אשכחך, ירושלים	נפתלי דובדבני
ג) לא נשכחך, ירושלים	יוסף דן
במחנה על הר הכרמל	עמוס ברק
בתוך כתלי בית הספר	יצחק הלאור
שלום בין חברים	ניסן גרינברג, עודד גוזמן
ההתקפות על ימין משה	אלוני זמרו
שכנינו השכולים	אברהם נחום
נר נשמה	חיים יוסף לוי
גם אנחנו רוצים לכתוב	—
א) הבשורה הגדולה	יגאל בש
ב) ליל שמורים	איתן מוטס
ג) שמחת המדינה העברית	יהושע יעקבי
גבורי האמה	—
לוחמי הגטו; העבודה עם שחר	מאיר וינשטין הי״ד
שאיפתי	אהרן סילמן הי״ד
דוד נוימרק הי״ד	—
פנת הספורט	ק. ריבק
חדר התרבות	עמירם גרשוני
בבית ספרנו; מקרוב ומרחוק; ברכות; תנחומים; מודעות	—

בַּלַּיְלָה הַהוּא

(י״ז בכסלו — ליל בשורת הגאולה)

א

יוסף דנון (כתה ח״א)

הַבְּשׂוֹרָה

„דוד, מלך ישראל, חי, חי וקים״ — שירה זו העירתני משנתי באשמורת הלילה השנית. קמתי ברעדה ושאלתי את אבי בתרעומת: „מי הם הפוחזים המחרידים ישנים בשנתם?״ ענה אבי בתרועות גיל: „שוטה שבעולם! הן לזו השעה צפינו אלפי שנים ומה לך כי תתרגז?״ והוא ספר לי כי בשורה טובה הגיעה מ„אגם ההצלחה״, מליק סקסס, שמדינה יהודית תוקם בארץ ישראל. מלא שמחה קפצתי מן המטה ובן רגע לבשתי את בגדי ואצתי אל הרחוב. וברחוב המון עם רב שוקק, מכוניות גדושות נערים ונערות עוברות בחפזה. ופלא על כל פלא: חילים בריטיים הפכו לנו לרעים. מכוניות המשטרה נושאות אנשים הלומי ששון ואושר ועל המכוניות דגלנו הלאומי. רגע תמהתי: אולי חלום אני חולם, אך לא חלום הוא. אצבע אלהים היא... הלכתי עם כל הקהל והגענו לרחבת הסוכנות היהודית. החצר מוארה במנורות ובפנסים והאור גדול בחוץ ובלב פנימה. השמש כמו זרחה בעצם הלילה. זקנים, צעירים וטף עומדים צפופים ועיני כלם צופות אל מרפסת הבנין שמעליה מבשרת הגב׳ גולדה מאירסון שמדינת ישראל קום תקום. „ידנו מושטת לשלום אל שכנינו הערבים״ — מכריזה הנואמת. מרחוק ומקרוב עולים קולות שמחה ושיר. המונים רוקדים ברחובות. „הידד״, „עליה חפשית״ — קוראים הרוקדים במעגלי ה„הורה״. אכן, שמחה כזו לא ראתה ירושלים זה דורות רבים!

ב

אליאב כהן (כתה ח״א)

מְדִינַת יִשְׂרָאֵל

„הידד! מדינה עברית!״ — בשורה זו הקיפה בחצות הלילה את כל שכונות ירושלים. אנשים אחוזי שנה ופרועי שער הציצו מבעד החלונות לשמע השירה הבוקעת בחלל האויר. ירדתי אל הרחוב. כל בני השכונה התאספו שם. הכל רועש, הכל שמח. פרצופים מפרצופים שונים נראים ועל כלם נסוכה שמחה אחת, שמחת הבשורה.

— „השמעת?״ — אומר אחד — „למעלה משני שלישים.״ — „שלשים ושלשה כנגד שלשה עשר!״ אומר אחר בגאוה.

„נלך אל המוסדות הלאומיים״ — מציע אחד וכלנו צועדים בצעדי און. כל רחובות העיר מלאים אנשים. דומה: יום עתה ולא לילה. אנו הולכים, לא, אנו רוקדים. ידים וזרועות משתלבות ורקוד של שמחת אמת פורץ ברחובות קריה. הכוכבים מאירים באור מזהיר ונדמה שאף הם רוקדים ושמחים בשמחתנו.

ג

אמנון טננבוים (כתה ח״א)

לֵיל אֹשֶׁר

לקול רעש והמולה הקיצותי משנתי. מה קרה? בשורה טובה הגיעה מאמריקה, בשורת הגאולה! במהירות לבשתי את בגדי ובהתרגשות רצתי החוצה. רוח לילה קרירה טפחה על פני וקול רנה עלה באזני. הגעתי לרחוב והנה הוא מלא קהל אנשים רב. אני מביט ומשתומם: הזוהי ירושלים, הזוהי העיר שרחובותיה מתרוקנים בזמן האחרון מיד עם רדת צללי הערב? אכן שעה גדולה, שעה היסטורית, השעה הזאת לעמנו: מדינה תהיה לנו! חפשים נהיה מעל גלות! כקדם נחדש את ימינו! מה רב האושר! אך איני יכל להמשיך את חוט מחשבותי, כי לפתע וקול תרועה נשמע. מכוניות משורינות עמוסות נערים עוברות בצהלה את הרחוב. פה ושם נראים קהל רוקדים ואני נסחף בזרם הרוקדים. „זה היום עשה ד׳ נגילה ונשמחה בו!״ — קורא זקן אחד ואנו חוזרים על הפסוק הזה ברעדת גיל. מכוניות משורינות עוברות בסערה על פני הכביש ועליהן מתנופף הדגל הלאומי שלנו. המכוניות הללו שרבות סבלנו מהן ממלאות עכשו תפקיד חדש — הסעת ילדים חוגגים ברחובות העיר. עיף ויגע אני שב לביתי, למען התיחד עם עצמי ועם שמחתי. כוכב השחר מפציע. המזרח מאדים וקרני השמש הראשונות מפזות את הדגלים העברים המתנפנפים מעל כל חלון ומרפסת.

ד

משה כ״ץ (כתה ו״א)

מְדִינָתֵנוּ קָמָה לִתְחִיָּה!

באותו ליל הבשורה, בחצות הלילה, ישבתי עם הורי ליד הרדיו והאזנתי. בקוצר רוח צפינו כלנו להחלטה על גורל עמנו. אודה: לא הבנתי דבר מכל מה שהשמיע מקלט הרדיו, אך ישבתי דומם והתבוננתי בפני הורי והרדתי לכל הגה שיצא מפיהם. רגע אורו פניהם ורגע הועבו ופתאם פרצו בקריאת שמחה: „הוחלט להקים מדינה יהודית!״ מיד רצתי החוצה לבשר, כי יש לנו מדינה. הרחובות נתמלאו חיש מהר יהודים שרים ורוקדים. חנויות נפתחו, תנועת מכוניות התחילה. הכל התלהבו מההחלטה הגדולה. לשמחתי לא היה גבול, אבל ברגעי שמחה אלה נזכרתי בששת מליוני אחינו ואחיותינו שנרצחו בידי היטלר ימ״ש וחבר מרצחיו. אהה, אלו היתה לנו מדינה לפני המלחמה, ודאי היו נשארים בחיים. אני מאושר כי בימי תוקם המדינה היהודית ואזכה להיות בה אזרח נאמן.

ה

יורם שכטר (כתה ו״ב)

בְּאוֹתוֹ לַיְלָה

ערב שקט ונעים ירד על ירושלים. כל איש וכל ילד השוחר חדשות ישב על יד המקלט לשמע את החלטתה של ועדת עצרת האומות, אבל הנה צרה: הישיבה נדחתה לשעה

האחת עשרה לפני חצות. מה לעשות? הולכים לישון — ודי. גם אני לא יכלתי לחכות אלא הטלתי עצמי לתוך המטה ונרדמתי. „קום, קומה!״ — נשמעה קריאתה של אמי — אינך שומע? שרים! הועדה החליטה ברוב של שני שלישים ליסד מדינה יהודית בארצנו!״ מבלי להתמהמה הרבה קפצתי מהמטה והתלבשתי ויצאתי עם הורי אל הרחוב והלכנו אל בניני הסוכנות. בדרכנו ראינו בחורים ובחורות רוקדים הורה בהתלהבות גדולה. אוטומובילים ואף האוטומובילים של המשטרה נשאו עליהם צעירים וצעירות ששרו פזמוני לעג לספר הלבן. ראשי הסוכנות נאמו נאומי ברכה לכבוד המאורע הכביר וקראו שלום לעם השכן. אנשים רבים שתו יין מרב שמחה והצהלה היתה גדולה עד אור הבוקר.

ו

איתן אפשטין (כתה ה״א)

מְדִינַת הַיְהוּדִים

בחצות הלילה התעוררתי משנתי לקול שירה. בחורים ובחורות שרו בצהלה: „דוד מלך ישראל, חי, חי וקים״. בתחלה לא הבנתי לשמחה מה זו עושה. מחדר הורי עלה באזני קולם הנרגש: „היאמן כי יסופר? מדינה עברית! גם אנו נהיה ככל העמים!״ קפצתי מיד ממטתי ובקשתי מהורי שנצא אל הרחוב והם הסכימו ויצאנו. הלילה היה ליל אור. השמים היו בהירים. אף ענן קל לא נראה עליהם, כמו לא רצו להעיב את שמחתנו. התרחקנו צעדים אחדים מביתנו ומראה נהדר נתגלה לפני: אנשים מבוגרים ביחד עם ילדים צעירים רקדו חבוקים במעגל. הפנים היו נרגשים. הרגלים כמו רקדו מעליהן ומאות אנשים מלוים אותם במחיאת כפים סוערת ובשירה „דוד מלך ישראל, חי, חי וקים.״ כך המשכנו ללכת עד בואנו אל בנין ההסתדרות. בדרכנו פגשנו עשרות מכוניות משורינות מקושטות בדגל תכלת לבן ובתוכן חילים ובחורים וילדים. עמדתי משתומם ונזכרתי בדברי הנביא „וגר זאב עם כבש״. הרגשתי שהשנאה שהיתה לי תמיד לחילים חלפה. רקדנו ושמחנו עד אור הבוקר וברכתי: „ברוך אתה ד׳ אלהינו מלך העולם שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה.״

ז

יאיר בר כהן (כתה ה״ב)

מְדִינָתֵנוּ

הדבר היה בי״ז לחדש כסלו, במוצאי שבת. ישבתי ליד המקלט והכיתי לחדשות מלייק סקסס עד שעה מאוחרת. אחרי חצות שמענו את תוצאות ההצבעה: שלשים ושלשה קול בעד החלוקה ושלשה עשר — נגדה. באותו רגע קפצתי מהכסא ורצתי אל המרפסת וקראתי: „מדינה עברית תהיה לנו!״ כלנו יצאנו אל הרחוב והגענו עד בניני המוסדות הלאומיים. שמעתי את נאומה של הגברת גולדה מאירסון — ונהניתי. קהל אנשים נשים וטף, צעירים וזקנים התהלכו ברחובות. מכונית משורינת של המשטרה, מלאה ילדים ומקושטת בדגלנו הלאומי, חלפה על פני. כמה שמחתי למראה התמונה הזאת. חשבתי: כמה טוב יהיה לנו שגם לעמנו תהיה מולדת ונהיה חפשים ככל העמים. בינתים באו חברי והכניסוני למעגל רוקדים ורקדתי בלב שמח. אחר כך טפסתי על אוטו משורין והחזקתי בידי דגל עברי ועברנו ברחובות ושרנו „המדינה העברית תבנה ותחיה.״ עיפתי ונכנסתי הביתה לנוח, אך לא יכלתי לשכב במנוחה ושוב יצאתי אל הרחוב ובליתי שם עד שעה מאוחרת בלילה. לא אשכח לעולם את הלילה ההוא ואני חושב כי זכרו ישאר בדברי ימי עמנו לנצח. די סבלנו. אלפים שנה סבלנו. די. חזק, חזק ונתחזק!

יְרוּשָׁלַיִם

א

משה אילן (כתה ז״ב)

יוֹם יְרוּשָׁלַיִם

יום חג היום. דבר זה הרגשתי עם קומי בבקר משנתי, שנדדה בליל השמורים. איך יכלתי לישון ולא לשמח עם השמחים? הן זכינו למדינה, למדינה משלנו, למדינה עברית! עודני מהרהר על החג הגדול — ואזני שומעות קול שירה משתפך בחוצות העיר. נוער עברי, ילדים וילדות, עוברים במכוניות שהועמדו לשרותם ושרים שירי חרות ושמחה. החלטתי להצטרף אל המון החוגגים ורציתי לקפץ אל אחת המכוניות. לצערי הרב עצרוני הורי ולא הרשו לי לעשות כחפצי. בינתים הגיעה השעה ללכת לבית הספר והלכתי, אך בעודני בדרך נודע לי כי לרגל המאורע נתן יום חפש לתלמידים ואף על פי כן המשכתי בדרכי. בבית הספר נפגשתי עם כמה מחברי והצעתי להם ללכת ולסיר בעיר. הצעתי נתקבלה פה אחד, ברב של שני שלישים, והלכנו לרחובות הראשיים של העיר ושם — אל תשאלו מה קרה לנו שם! — בתוך הקהל הרב והצפוף נפרדנו איש מעם אחיו וכל אחד עלה על מכונית אחרת, שהיתה מלאה ילדים וילדות, וסבבנו ברחובות כשזמר על שפתותינו: „דוד מלך ישראל, חי וקים,״ „עליה חפשית״ ו„מדינה עברית״. הזמן חלף ושעת הצהרים הגיעה. החלטתי לשוב הביתה. ראשית, חששתי שמא ידאגו לי הורי והשנית, שמעתי כי תהלוכת רבת עם תתקים אחר הצהרים ולכן מוטב שאנוח בתחלה בבית. חזרתי הביתה „בדחילו ורחימו״, שמא יעשו בי שפטים על כי עזבתי את הבית למשך זמן רב ובלי נטילת רשות. בזכות המדינה נסלח לי הפעם עוני.

התהלוכה נתקימה אחר הצהרים והשתתפו בה אלפי איש. בני ירושלים הביעו את שמחתם על המאורע ההיסטורי הגדול שארע אמש. נער וזקן, אנשים ונשים, בני כל העדות והמעמדות, התלכדו יחדו בתהלוכת הנצחון. קרו מקרים שגם חילים בריטיים שמחו עם השמחים. שמחת אמת היתה זו, שמחת התלהבות שלא תשכח מן הלב. אכן היתה ירושלים ביום ההוא לקריה עליזה ומי יתן ולא ירחק היום ושוב תשוב להיות למשוש כל הארץ.

ב

נפתלי דבדבני (כתה ח״א)

אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָיִם...

מיום שחרבה ירושלים, עיר קדשנו, דובבות שפתותינו ברטט קדש: „ולירושלים עירך ברחמים תשוב״. דורות חולפים ודורות באים והשמות „ציון וירושלים״ נשארו חרותים בלב האומה. בכל ארצות גלויותינו, בימים רעים ובימים הטובים, הפנינו את פנינו שלש פעמים ביום אל עבר עיר הקדש בתפלה חרישה: „ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים.״

מה רבים הם ילדי ישראל, המעונים בגלות האפלה, שניזונו בחדרי התורה מאגדות הפלאים על ירושלים! כמה תינוקות חולים נרדמו על ברכי האם העבריה עת ספרה להם על ציון ומוריה.

„ציון כלילת יפי, אהבה וחן תקשרי מאז...״

כל חלומות הגאולה, כל הגעגועים על ארץ אבות, כל עליה והעפלה מאז החורבן ועד ימינו אלה — מרכז משיכה אחד היה להם — ירושלים, עיר המקדש והמלוכה.

רמת הרואה, מצפה, גבעת שאול ובית לחם יהודה, השוכנות כולן במסבי ירושלים, — מי יכל לנתקן מלבנו? והכתל המערבי, זה עדנו הקדום והנאמן, הרווי דמעות אהבה על דורות רבים, והר הזיתים ועפר הקדוש — הנוכל שכחם?

ואכן לא נשכחך, ירושלים, עיר עברנו ועתידנו, לנצח. עוד נבנך ונבנית וגדלת והוספת יפי על יפיך שחלק לך יוצרך.

ג

יוסף דן (כתה ז״ב)

לֹא נִשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָיִם!

בימים אלה, ימים גדולים אלה, שאנו עומדים בהם על סף המדינה העברית, מהולה שמחתנו גם בצער רב: לא כל ארצנו תושב לנו. הגליל המערבי, גוש יהודה וירושלים אינם בגבולנו. ידאב הלב ביחוד על ירושלים עיר בירתנו שתהפך לעיר בין לאומית. בכל ימי הגלות הארוכה, בימי הגזרות והרדיפות והגרושים, דבק עמנו בתורתו ובאמונתו ולפני עיניו רחפה תמיד ירושלים הקדושה בכל הדרה. רחוקה היתה מהם, אך קרובה היתה ללבם ותמיד שאפו לחונן את עפרה, לבנותה ולחיות בה. בתפלותינו אנו מעלים את שמה וקוראים לד׳ שישוב וישיבנו אליה — ועכשו לקחוה מידינו, מדוע ועל שום מה? חלמנו על תחית העם והארץ ואמנם מתגשם והולך חלומנו זה בחלקה של הארץ. אולם הנוכל לשכח את ירושלים „עיר בה חנה דוד״? אני בטוח שרבות עמלו מנהיגינו להציל את ירושלים וגברו הרבים והתקיפים והחליטו מה שהחליטו. אך את ירושלים לא נשכח ולא נעזבנה לעולם. אנו נשב בה ונישבה, נרבה בה בתים ומוסדות, נגדיל בה את הישוב היהודי יותר ויותר והצדק והאמת סופם לנצח.

עמוס ברק (בליץ) כתה ז״ב

בַּמַּחֲנֶה עַל הַר הַכַּרְמֶל

— רשמי טיול —

בשורה טובה נתבשרנו עם התחלת ימי החפש: „אנו יוצאים אל הכרמל!״ לבשורה זו צפינו זה כמה ושמחנו לה מאד.

באשמרת הבקר, עם קריאת הגבר, אני קם ומתלבש, כראוי לילד היוצא למחנה למשך שמונה ימים. התרמיל על הגב ולצדי הצפחת, שבעת הילוכי משתקשק בה משהו, הלא זהו הטה החמוץ שבתוכה. הגעתי למקום הפגישה ומצאתי כבר את כל חברי המטילים. ולא עברו אלא דקות מעטות ואנו באוטו ופנינו — הכרמלה. יפה היא ארצנו, יפה עד מאד, ואולם בכל הדרה נגלתה רק עתה לעינינו: שטיח רחב ידים של פרחים ודשא לוונו בדרכנו. בכל מקום מנצנצים בלבנם בתי ישוב עברים. מעל — זורחת השמש ומסביבה — שמים תכולים השולחים מבט חבה וחיוך אל הארץ מטה. אחרי שעות טלטולים ורקודים באוטו הגענו אל הכרמל, למקום המחנה. עוד בטרם גמרנו להסיר מעלינו את אבק הדרך קפצנו במרץ לעבודה ואכן עבודה רבה עמדה לפנינו: להקים אהלים ולסדרם בטעם ולחלק את התפקידים הרבים והשונים. עבדנו שעות אחדות, עד שקיעת החמה, ואחר המסבה והמפקד הודיעו המדריכים: „שעת השנה הגיעה, לישון!״ עשינו כאשר נצטוינו,

---

יצחק הלאור (כתה ה״ב)

בְּתוֹךְ כָּתְלֵי בֵּית הַסֵּפֶר

א

חֵטְא וְעָנְשׁוֹ

חברי נדב, בן כתתי, הוא נער בן 10 שנים. פניו חורים, קומתו גבוהה, עיניו תכולות וגדולות ושערו זהבהב. נדב לומד בבית ספרנו זה שנים אחדות והוא נמנה עם התלמידים המצוינים שבכתה ומחנכו יאהבהו וגם חבריו יכבדוהו. בקצור: הוא ילד מושלם בכל המעלות.

באחד הימים, בעצם שעת השעור, היה נדב במצב רוח משונה ונכנסה בו פתאום רוח שטות ונגש אל המחנך ובקש ממנו רשות ללכת לביתו, כי מסבה משפחתית נערכת עתה בביתם. מחנכו האמין לו ומלא את בקשתו. קרה, שבו ביום פגש המחנך את אבי נדב ברחוב וברכו איש את אחיו, כרגיל, ודברו על דא ועל הא. תוך שיחה שאל המחנך על המסבה שנתקימה במשפחתו, שבגללה עזב הנער את בית הספר באמצע הלמודים, ונתברר שכזב הנער — „לא דבים ולא יער״! בשוב האב לביתו שאל את נדב: „מדוע שקרת למחנך?״ בתחלה נסה נדב להשתמט מתשובה, אך עד מהרה הבין שלא תועיל לו כל השתמטות והודה על חטאו. אביו לא הענישהו כי הניח את הדבר ביד מחנכו.

בבוקר הלך נדב אל בית ספרו בלב פועם ובפיק ברכים, ובבואו לכתה התבונן בו מחנכו רגע אחד, אך לא אמר לו דבר. במקום זה פתח בשיחה על האמת והשקר וספר ספור שתכנו ענשו של בדאי והוכיח שלעולם חייב אדם להגיד אך ורק אמת, כי האמת היא יסוד החיים. נדב היה בטוח שהמחנך ינזוף בו וישימוהו לצחוק בעיני כל חבריו והנה פלא: המורה לא נזף בו כלל ולא הזכיר אפילו את שמו. וזה היה באמת הענש הגדול ביותר שנענש בו נדב. הוא התחרט על מעשהו והחליט בלבו החלטה נמרצה לדבר תמיד אמת ורק אמת.

אך באמת לא ישנו אלא התהוללנו במקצת. כשנרדמו החברים הבטלנים מיד נתארגנו כשלשים נער, הדלקנו מדורה ואחר כבינו אותה ו„יצרנו״ פחמים. כל חבר נטל פחם אחד וקשט בו את פני הנרדמים והפכם לכושים וכשקמו בחמש שעות בבוקר משנתם היו כלם לצחוק וזמן רב עבר, עד שהצליחו לרחץ את פניהם ולשוב ולהיות לבני אדם לבנים. אחר המפקד הלכנו לרחוץ בים. שוכני ערי החוף צחקו ודאי לנו: מה חידוש כאן — רחיצה בים! אבל לנו, לבני ירושלים, היה זה יום חג. ובאמת מה נעים לרחוץ במי הים התיכון! ככה עבר עלינו היום בתענוגי נפש רבים, ברחיצה בים, בסדור האהלים וגם בסחיבת תפוחי אדמה מהמטבח ובצליתם. בערב, בשעת המפקד, נתבשרנו לאמר: מחר בשש שעות בבוקר אנחנו יוצאים ל„יום נדידה״. מהרנו משום כך לשכב, כדי לאסף כח למען נוכל ללכת מחר שלשים וחמשה ק״מ. אך האיר השחר והמולה כבר עולה מן המחנה: אורזים תרמילים, מקפלים שמיכות וממלאים את הצפחות מים. ובינתים נתפרסמה תכנית הטיול: אנו הולכים ליגור דרך של 13 ק״מ ומשם — נסע באוטו אל הקבוץ משמר העמק ללינת לילה. בבקר נלך אל הקבוצים עין השופט, רמת השופט, הזורע ולקרית חרשת ומשם נחזור אל המחנה. עד שיצאנו מחיפה עברנו כ־3 ק״מ ומעתה התחילה עצם ההליכה. אנו פונים ליגור. הנוף שם נהדר. באשר תפנה תראה חורשות עצים, מדשאות טבעיות, פרחי קיץ לרב, והכל מלבלב ומרהיב עין. בשירה נכנסנו אל הקבוץ והשבנו את נפשנו במים צוננים. חברי הקבוץ היו אדיבים מאד והראו לנו את כל ענפי המשק והסבירו לנו את כל הטעון הסבר. היינו נאמנים לתכנית־הטיול ולא התמהמהנו הרבה בקבוץ ונסענו למשמר העמק והרבה דברים נאים ראינו במשק הגדול הזה, שידים חרוצות מטפלות בו בנאמנות ובמסירות. למחרת אחרי שנה מתוקה, נפרדנו מאנשי משמר והלכנו לקבוץ עין השופט. עברנו דרך חורשות ושדות מוריקים ונעמה עלינו ההליכה חרף החם החזק. על שער הקבוץ התנוסס שלט מקושט כתובת עשויה מזרי פרחים, לאמר: „חג העשור לקבוץ עין לשופט״. נזכרתי שקראתי בעתונים על החג הזה. גם אנשי הקבוץ הזה הקבילו אותנו בסבר פנים יפות ובלינו במחיצתם בנעימים. משם הלכנו לקבוץ רמת השופט ואחד מחבריו סיר עמנו את המשק והראה לנו את הנגריה ואת המסגריה המשוכללות ובקרנו גם בלול, ברפת ובדור. בקבוץ הזורע המקסים ביפיו נחנו שעה קלה והלכנו לקרית חרשת, היא התחנה האחרומה שבטיולנו. שם חכה לנו האוטו ושבנו בו, אחרי 30 שעות הליכה ברגל, אל המחנה שעל הר הכרמל.

כך עברו עלינו ימי־מחנה נעימים, בטיולים, במשחקים וברחיצה בים ושבנו הביתה רעננים ועשירי־רשמים.

אלוני זמרו (כתה ה״ב)

הַהַתְקָפוֹת עַל יְמִין מֹשֶׁה

שמחה גדולה שמחנו בשעה שהמדינות המאוחדות החליטו להקים בארצנו מדינה עברית, אך שמחתנו לא ארכה. ביום שמחתנו הודיע הרדיו כי הערבים הרגו ארבעה יהודים. אחרי שבוע ימים התקיפו הערבים את שכונתנו, אך חברי ההגנה התגברו עליהם והדפום. בלילה אחד ראה בחור אחד, חבר ההגנה, שפורע ערבי עובר בכביש, מיד קם והרגו. כעבר רגעים אחד באו שוטרים אנגלים אל שכונתנו, מהרו חברי ההגנה וטמנו את נשקם בתוך העשב. ואנחנו, בבית, רואים מבעד החלון את כל הנעשה ושומעים גם יריות. תפשו האנגלים את חברי ההגנה, אך חבר אחד נמלט מידיהם. האנגלים ירו בו ולמזלו החטיאו את המטרה והחבר הצליח לקרא למוכתר. המוכתר דבר עם האנגלים והבחורים שוחררו. ראה אבי שהמצב בשכונתנו מתוח ושכדורים חודרים לבתי חצרנו, הלך וקנה שקים ושנינו עבדנו שני ימים ומלאנו אותם עפר ושמנו אותם על החלונות ועכשו דומה ביתנו למבצר. והערבים, צמאי

ב

פַּעֲמוֹן בֵּית הַסֵּפֶר

לא פעם ראיתי את אחד הילדים מחזיק להנאתו בפעמון בית הספר ומצלצל. לקול הצלצול ממהרים הילדים להכנס לכתותיהם. מה קנאתי במאושרים האלה אשר נפל בגורלם לצלצל! ובראותי את אחד מתלמידי כתתי מצלצל קפצתי אליו ובקשתי ממנו שיניח לי לצלצל רק רגע קט — וזה היה בורח עם הפעמון ולא מלא את בקשתי. פעם אחת, בשעת ההתעמלות כאבה רגלי ולא השתתפתי במשחקים. הסתכלתי בשעון והנה נשארו עוד שני רגעים עד הצלצול. מהרתי ובקשתי מהשמש שיתן לי הפעם לצלצל. לשמחתי נתן לי השמש את הפעמון ואמר: „צלצל צלצול חזק!״ התחלתי לצלצל בכל כחי ומיד — פרצו הילדים מכתותיהם והחצר נתמלאה שאון. הילדים רצו והשתובבו עד שצלצלו שנית, אבל הפעם לא אני צלצלתי כי אם תלמיד גדול ממני, אך כל אותו יום שמחתי בחלקי, על שזכיתי גם אני לצלצל.

ניסן גרינברג, עודד גוזמן (כתה ו״א)

שָׁלוֹם בֵּין חֲבֵרִים

שנינו גרים בשכנות ולומדים יחד בבית הספר החל מהכתה א׳, וחברים טובים היינו תמיד. ישבנו על ספסל אחד, הכינונו שעורינו בצותא ושחקנו יחדו. פעם אחת רבנו בגלל ענין קל ערך — ונעשינו „ברגז״. לא דברנו איש עם אחיו ואף לא ברכנו זה את זה לשלום. הימים היו לחדשים והחדשים — לשנים וכך — במשך שנתים ומחצה — לא שכן השלום בינינו. הורים, מורים וחברים נסו להשפיע עלינו ולהשלים בינינו — ולשוא. במרוצת הזמן שכחנו אפילו מה היתה הסבה שגרמה ל„ברוגז״ זה, — אך מעקשנותנו לא זזנו.

לפני זמן מה נזדמנו יחד לדירתו של חבר משותף, שחגג את יום הולדתו. באוירה החגיגית ששרתה באותו זמן הצליחו חברי כתתנו להשלים בינינו. עלינו להודות שבתחלה התבישנו אך לאט לאט מתרגלים אנו שוב האחד לשני ושבים אל ידידותנו הישנה. ועתה, לאחר שכבר עברו כמה שבועות מאז השלמנו, כאשר אנחנו משוים את תקופת ה„ברוגז״ לתקופת השלום, רואים אנו כי טובים השלום והאחוה מכל! הבה נקוה שלא נחזור עוד על טעיות כגון אלו והיה נהיה לחברים נאמנים כל ימינו.

הדם, התקיפו אותנו פעמים רבות — ונהדפו. יום אחד היתה התקפתם חזקה מאד. אני שבתי אז מבית הספר, עוד לא הספקתי לנוח וקול יריות נשמע בלא הפסק. הערבים ירו ברובים, בברן, בסטן ובמכונת יריה. אבי מהר אל העמדה שעל גג בית כנסתנו, אך הוכרח לחזור לביתנו, מפני שכדור עבר על ידו. פתאם ראינו את שכננו, דוד מזרחי, רץ כשהוא פצוע בראשו והוא מוסיף לירות ברובהו. מיד רץ אבי ואתו עוד שלשה חברים אל החבר הפצוע והביאוהו לחדר „עזרה ראשונה".

כעבור ימים אחדים חזר החבר מבית החולים בריא ושלם.

אברהם נחום (כתה ה"ב)

שְׁכֵנֵינוּ הַשַּׁכּוּלִים

ביום השבת, ו' בשבט, הגיעה אלינו הידיעה הנוראה, כי שלשים וחמשה בחורים יהודים, מגבורי ההגנה, נפלו בקרב עם מרצחים ערבים. כששמעתי את השמועה הזאת חרדתי מאד והרהרתי: מה תעשינה עתה אמהותיהם האמללות של הבחורים האלה, אשר נהרגו בשעת מלוי תפקידם? בין גבו־רינו אלה נפל גם בנימין פרסיק, שקראנו לו בחבה ונצ'יק. בחור כארז היה בנימין ופנים צוחקים היו לו. הוא למד באוני־ברסיטה מדעי הטבע, כדי ללמד אחר כך את תורתו לאחרים. אך בשעת חרום זו הניח את למודיו ואץ לעזרת כפר עציון ולא הספיק להגיע שמה ומת מות גבורים. במוצאי שבת הודיעו לשכנתנו הרופאה שבנה נהרג והיא פרצה בבכי מר: „אוי לי, בני, בני." פתאם בא האב ומרר בבכי וקרא: „בנימין שלנו נהרג." גם הבן מרדכי אמר אותו דבר. מה צר לי על הבחורים הגבורים האלה אשר הקריבו בעדנו את חייהם. ינחם ד' את כל ההורים השכולים. רציתי מאד להקל במעט על שכנתנו הטובה ואמרתי לה: אולי דרוש לך משהו ובמה אוכל לעזר לך? היא בכתה ואמרה: אם באמת אתה רוצה לעשות לי טובה, הבא לי נפט. אמרתי לה: תני לי כסף ופח. היא נתנה לי ומיד רצתי והצטרפתי אל תור הנפט. חכיתי וחכיתי עד אשר קבלתי את פח הנפט והלכתי הביתה. בדרך פגשתי את מורי והוא שאל אותי: מה בפח הזה, שאתה נושא? ספרתי לו הכל. המורה שבח אותי ואמר לי: ילד טוב אתה ומעשה טוב אתה עושה. לך אתי כי גם אני הולך שמה. הלכנו יחד וכשהבאתי את הפח שאלתי את שכנתנו במה אוכל לעזור לה עוד. היא הודתה לי ונשקה לי.

יזכר העם העברי את בניו הנאמנים והגבורים, אשר נפלו קרבן על משמר המולדת, ואת הוריהם השכולים המבכים אותם יומם וליל.

חיים יוסף לוי (תלמיד מחזור כ"ז)

נֵר נְשָׁמָה

לזכר סבי הרה"ג יוסף מרדכי הלוי נ"ע

מותו של סבי היקר, שהיה מחכמי ירושלים הנודעים, היא אבדה גדולה לא רק למשפחתו אלא גם לכל תושבי עיר הקודש. מימי עלומיו הרביץ תורה בישראל בישיבות העיר העתיקה ובבית המדרש לרבנים של חברת „עזרה", וזכה להע־מיד תלמידים הרבה המכהנים כיום כרבנים בכמה קהלות באירופה ובאמריקה. במשך עשרות שנים היה חבר פעיל בהסתדרות ה„מזרחי", בהסתדרות המורים, ברבנות הראשית ובאספת הנבחרים, וביזמתו ובמרצו הושגו הישגים ישוביים חשובים למען אחדותה של כנסת ישראל והקמת מוסדותיה ויסוד הרבנות הראשית המאוחדת, לאחר מלחמת העולם הרא־שונה. אף הוא לקח חלק בבנין ירושלים החדשה. אחר הכרזת בלפור היה בין ראשוני המיסדים של השכונות „בית וגן" ו„רחביה", שמש כמה שנים כנשיא בית החולים „משגב לדך" שבעיר העתיקה וכחבר הנשיאות של „האחוד העולמי של הקהלות הספרדיות", שמרכזו היה בפריז. פעמים אחדות יצא את הארץ בעניני הישוב ובקר בפריז, בלונדון ובאמשטרדם ובכל מקום נתקבל בכבוד ובהערצה. בעשר השנים האחרונות לחייו כהן כחבר הרבנות הראשית לא"י ואב"ד בקהלת ירו־שלים. סבי היקר נפטר בט"ו באלול תש"ז, ובן שבעים ושתים היה במותו. ת. נ. צ. ב. ה.

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(רְשָׁמֵי חֲבֵרֵינוּ הַקְּטַנִּים)

א
הַבְּשׂוֹרָה הַגְּדוֹלָה

— „קוּם, יִגְאַל! לָמָּה תִּישַׁן? הֲרֵי מְדִינָה קִבַּלְנוּ!" — פָּקַחְתִּי אֶת עֵינַי וְהִנֵּה אִמִּי וְאָבִי הַטּוֹבִים שְׂמֵחִים וּמְחַיְּכִים. בִּתְחִלָּה נִבְהַלְתִּי וְחָשַׁבְתִּי: וַדַּאי שׁוּב עֹצֶר וְהוֹרַי קָמוּ לִקְנוֹת צָרְכֵי אֹכֶל. אַךְ מִשֶּׁרָאִיתִי אֶת פְּנֵיהֶם הַקּוֹרְנוֹת מִגִּיל הֵבַנְתִּי שֶׁאָכֵן דְּבַר מַה גָּדוֹל קָרָה. אַחֲרֵי דַקּוֹת מִסְפָּר כְּבָר הָיִיתִי לָבוּשׁ וְיָצָאתִי יַחַד עִם הוֹרַי אֶל הָרְחוֹב לִרְאוֹת בְּשִׂמְחַת אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בָּרְחוֹבוֹת הָלְכוּ נְעָרִים וּנְעָרוֹת וּבִידֵיהֶם דְּגָלִים עָבְרוּ וְקָרְאוּ: הֵידָד, הַמְּדִינָה הָעִבְרִית! מְכוֹנִיּוֹת מְלֵאוֹת יְלָדִים עָבְרוּ בָּרְחוֹב וּפִיהֶם מָלֵא רִנָּה. בַּחוּרִים וּבַחוּרוֹת רָקְדוּ הוֹרָה. הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת עָבְרָה אֲפִלּוּ אֶל הַחַיָּלִים הַבְּרִיטִים וְהֵמָּה קִשְּׁטוּ אֶת מְכוֹנִיּוֹתֵיהֶם בְּדִגְלֵי צִיּוֹן וְהֶעֱלוּ עֲלֵיהֶן יְלָדִים חוֹגְגִים. נָשָׂאתִי עֵינַי הַשָּׁמַיְמָה וְרָאִיתִי אֶת רִבְבוֹת הַכּוֹכָבִים הַנּוֹצְצִים וְנִדְמָה לִי שֶׁהֵם לוֹחֲשִׁים: אָנוּ יָדַעְנוּ אֶת הַבְּשׂוֹרָה זֶה מִזְּמַן רַב. אַךְ לֹא רָצִינוּ לְגַלּוֹתָהּ לִפְנֵי הַמּוֹעֵד הַקָּבוּעַ, כְּדֵי שֶׁתִּגְדַּל הַשִּׂמְחָה. עָבַר הַלַּיְלָה וְהַשֶּׁמֶשׁ עָלְתָה וְעִמָּהּ עָלְתָה גַם הַשִּׂמְחָה. בְּבֵית הַסֵּפֶר לֹא הָיוּ לִמּוּדִים. אֲנִי עִם חֲבֵרַי הִתְהַלַּכְנוּ לָנוּ בָּרְחוֹבוֹת. רָאִינוּ שָׁם הַרְבֵּה אֲנָשִׁים שֶׁשָּׁתוּ „לְחַיִּים". שָׁמַעְנוּ אֶת הַגְּבֶרֶת מֵאִירְסוֹן שֶׁבֵּרְכָה אֶת כֻּלָּנוּ בְּרִכַּת „מַזָּל טוֹב". אַחֲרֶיהָ דִּבֵּר מַר בֶּן גּוּרְיוֹן שֶׁאָמַר שֶׁבְּיוֹם שִׂמְחָתֵנוּ אָסוּר לָנוּ לִשְׁכֹּחַ אֶת אַחֵינוּ הַפְּלִיטִים. הַרְבֵּה יֵשׁ לְסַפֵּר עַל הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת, אַךְ הֲרֵי כֻּלָּנוּ הִשְׁתַּתַּפְנוּ בָהּ. יְהִי רָצוֹן שֶׁנִּזְכֶּה לִבְנוֹת אֶת מְדִינָתֵנוּ וְשֶׁיָּבֹאוּ אֵלֶיהָ כָּל יְהוּדֵי הָעוֹלָם, אָמֵן.

יגאל בש (כתה ד"ב)

ב
לֵיל שִׁמּוּרִים

בַּלַּיְלָה, בְּעֶשֶׂר שָׁעוֹת, שָׁכַבְתִּי לִישׁוֹן וְאָבִי נִשְׁאַר יוֹשֵׁב עַל יַד הָרַדְיוֹ. יַחַד אִתּוֹ הִקְשִׁיבוּ בִּמְתִיחוּת אֲנָשִׁים רַבִּים וּפִתְאֹם נוֹדַע לָהֶם שֶׁהִכְרִיזוּ עַל הֲקָמַת הַמְּדִינָה הָעִבְרִית. מֵרֹב שִׂמְחָה לֹא שָׁכְבוּ לִישׁוֹן וְיָצְאוּ לְבַשֵּׂר אֶת הַבְּשׂוֹרָה לַשְּׁכֵנִים הַיְשֵׁנִים. כֻּלָּם הִתְעוֹרְרוּ. קוֹלוֹת הָרְחוֹב הֵעִירוּ גַם אוֹתִי. קָפַצְתִּי מִמִּטָּתִי, הִתְלַבַּשְׁתִּי מַהֵר וְיָרַדְתִּי לָרְחוֹב. רָאִיתִי תַּהֲלוּכוֹת נֹעַר. הַכֹּל שָׁרוּ בְּהִתְלַהֲבוּת. קָרְאוּ: „מְדִינָה עִבְרִית", „עֲלִיָּה חָפְשִׁית" וְשָׁרוּ „דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם". הַבְּרִיטִים הִצְטָרְפוּ לַשִּׂמְחָה וְהִרְשׁוּ לַנֹּעַר לַעֲלוֹת עַל מְכוֹנִיּוֹתָם וּלְהָנִיף עָלָיו דֶּגֶל כָּחֹל־לָבָן. הָרְחוֹבוֹת הָיוּ מְלֵאִים אֲנָשִׁים וְכָל הָעִיר צָהֲלָה וְשָׂמֵחָה.

איתן מוטס (כתה ג"א)

ג
שִׂמְחַת הַמְּדִינָה הָעִבְרִית

הַרְבֵּה, הַרְבֵּה שָׁנִים חַי עַם יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת וְסָבַל סֵבֶל רַב, כִּי לֹא הָיְתָה לוֹ מְדִינָה, וְכָל הַיָּמִים שָׁאַף לְשַׁחְרֵר אֶת עַצְמוֹ וְאֶת אֶרֶץ אֲבוֹתָיו. וְהִנֵּה בְּלַיְלָה אֶחָד, בְּאֶמְצַע הַשֵּׁנָה הָעֲמֻקָּה, בָּאִים וְדוֹפְקִים בְּחַלּוֹן בֵּיתֵנוּ וְקוֹרְאִים: „קוּמוּ, הִתְעוֹרְרוּ, יֵשׁ לָנוּ מְדִינָה עִבְרִית!" כָּל בְּנֵי בֵיתֵנוּ קָמוּ בִּזְרִיזוּת רַבָּה. הִתְלַבַּשְׁנוּ וְרַצְנוּ הָרְחוֹבָה לִשְׂמֹחַ יַחַד עִם כָּל יִשְׂרָאֵל. וּבָרְחוֹב – שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה. זְקֵנִים וּנְעָרִים מִתְנַשְּׁקִים וְרוֹקְדִים וְשָׁרִים. אֲנִי וּמִשְׁפַּחְתִּי הָיִינוּ כָּל הַיּוֹם בָּרְחוֹב וּלְשִׂמְחָתֵנוּ לֹא הָיָה גְבוּל. פִּתְאֹם נִזְכַּר אָבִי כִּי עָלָיו לִנְסֹעַ לַעֲבוֹדָתוֹ. אֲנִי וַאֲחוֹתִי לֹא הִסְכַּמְנוּ לָזֶה בְּשׁוּם אֹפֶן וְאָמַרְנוּ: „חַג לָנוּ הַיּוֹם, אַבָּא. שִׂמְחָה גְדוֹלָה לְעַמֵּנוּ וְאֵין עוֹבְדִים הַיּוֹם!" אַבָּא מִלֵּא אֶת בַּקָּשָׁתֵנוּ וְשִׂמְחָתֵנוּ הָיְתָה שְׁלֵמָה. אַךְ בְּעֶצֶם יוֹם שִׂמְחָתֵנוּ הִתְחִילוּ מְרַצְּחִים עֲרָבִים לְהִתְנַפֵּל עַל הַיִּשּׁוּב וְשׁוּב אֵין שֶׁקֶט בָּאָרֶץ. אָבִי נִמְצָא בְּיַם הַמֶּלַח וַאֲנִי דּוֹאֵג לוֹ מְאֹד מְאֹד. וְיוֹם יוֹם אֲנִי מִתְפַּלֵּל לֵאלֹהִים כִּי יָשִׁיב אֵלֵינוּ אֶת הַשִּׂמְחָה הַמְּלֵאָה וְיַשְׁכִּין שָׁלוֹם בָּאָרֶץ, אָמֵן וְאָמֵן.

יהושע יעקבי (כתה ג"ג)

גִּבּוֹרֵי־הָאֻמָּה

„אל ספד, אל בכות, בעת כזאת, אל הוריד ראש" — צו האומה הוא, שהביעו משוררו. ואכן אנו כובשים בלבנו את כל עצמת כאבנו ואף לא ננסה לבטאו במלים, שהרי כל מלה יתרה עשויה רק לחלל את שגב פעלם ואת קדושת מותם של בחורינו גבורינו. יום יבוא ומשוררי העם הגאול יתנו ניב אמת לזו פרשת הגבורה, המסירות והנאמנות והם יספרו, שבתקופה הקשה ביותר בחיי עם ישראל, בתקופה של אבדן ותחיה, של יאוש ותקוה, של שעבוד וחרות, קם לו דור חדש בארץ, לא ידעו זה אלפים שנה, דור כובשים וגבורים, דור מלא להט יצירה וחזון גאולה אשר בטהר חייו ומותו נתק את כבלי העבדות מעל עמו וסלל לפניו את הדרך אל חיי דרור וקוממיות. לא הספד, לא קינה — כונתנו רק להציב ציונים לכמה דמויות יקרות וקרובות לנו, לתלמידינו הגבורים, אותם טפחנו וחנכנו ולהם הקדשנו את כל כחנו:

משה רמבך, מראשוני תלמידינו, משנות תר"ע־תרע"ד. גמר את ביה"ס למסחר, שליד ביהמ"ד למורים העברי. פקיד ותיק בבנק ברקליס בירושלים. נרצח בידי מרצח ערבי ביום ב', ט"ז בטבת.

אברהם זיסרמן (תלמיד מחזור י"ז, תרצ"ה) נפל בהגנו על מקור חיים ביום ה', י"ט בטבת.

אהרן סילמן (תלמיד מחזור כ״א, תרצ״ט) נפל בלוותו שירת נוסעים בכביש ירושלים — תל אביב, ביום ו׳, י״ג בטבת.

מאיר וינשטין (תלמיד מחזור כ״ה, תש״ג) וישעיהו ספקטור (תלמיד מחזור כ״ג, תש״א) נפלו ביום ה׳, כ״ח בכסלו, בהגנם על „גבולות״ שבנגב.

זרובבל עובדיה (תלמיד מחזור כ״ו, תש״ד) נפל בשיירה לכפר עציון ביום ג׳, ב׳ בשבט.

דוד נוימרק, נפל ביום א׳, ט״ו בטבת, בלכתו לרוממה להגן על אמו בשעת התנפלות ערבים.

אלכסנדר כהן (תלמיד מחזור כ״ה, תש״ג), יעקב קוטיק (תלמיד מחזור כ״ד, תש״ב), בנימין פרסיץ, יהודה בוטנסקי ויעקב כספי, מדריך מועדון ביה״ס, נפלו בהרי חברון, ביום השבת, ו׳ בשבט, בלכתם לעזרת גוש עציון.

עמיחי אורלינסקי נפל בקרב על הר הקסטל ביום א׳, י״ד בשבט.

יְהִי זִכְרָם הַטָּהוֹר וְהַקָּדוֹשׁ שָׁמוּר בְּלֵב הָאֻמָּה לָנֶצַח.

מאיר וינשטין הי״ד

מִדְּבָרָיו

א
לוֹחֲמֵי הַגֶּטוֹ*)

באחד מימי אייר זועזע העם היהודי לרגל הידיעה המע־ציבה: „קריאת ,הצילו׳ מגטו ורשא.״ פליטת ישראל שבגיא הגלות נלחמת בגבורה על חייה וכבודה עם הנאצים הארורים. גבורי ישראל מתגוננים בנשק המועט שהפרטיזנים הפולנים מספקים להם, והנאצים ימ״ש תוקפים אותם בנשק החדיש ביותר ושופכים עליהם את זעמם, זעם חיה טורפת. הנאצים נכנסו אל הגטו בכלי משחית להשמיד ולאבד את בני עמנו. הם התאכזרו בילדים קטנים ובנשים רכות והרגו ושחטו, הרסו את הבתים, חסמו את כל מבואי הגטו והעלוהו באש. זעקות האומללים הנשרפים והנחנקים עלו השמימה. גבורינו נלחמו ועשו בנאצים שמות, אך מספרם הלך ועצם מרגע לרגע ואנ־שינו מתו מות גבורים. בין הגבורים שנתנו את חייהם למען הצלת עמם היו שתי הבחורות צביה וטובה. הן עמדו בראש ההגנה היהודית ופעלו גדולות וביום 27 לחדש אפריל מתו מות קדושים וגבורים. לאט לאט הולכת ורופפת ההתגוננות מחסר עזרה באנשים נוספים ובנשק. הישוב היהודי בארץ זועק אל אומות הדמוקרטיה לבוא לעזרת המתגוננים והעזרה אינה באה. בוא יבוא יום הנצחון אשר בו יבואו הנאצים ימ״ש על שכרם, אך גם אומות הדמוקרטיה תתבישנה להביט בפני היהודי.

ב
הָעֲבוֹדָה עִם שַׁחַר**)

עם דמדומי־השחר זרועים שמי ארץ ישראל כוכבים. פה ושם נשמעת געית פרה ונביחת כלב. הולך אני בדד. מתחתי — אדמה חרושה רגבים. מעלי — השמים הזרועים רבוא רבבות כוכבים וממולי — הרי בגלבע, אותם ההרים אשר עליהם נלחמו בגבורה שאול ואנשיו בפלשתים. הולך אני בדד אל עבודתי בענף החצירים להשקאה. בפתחי את הברז נשמע קול סאונם של המים המפיקים חיים ואושר ואשר אליהם צמאים האדמה והאדם. יושב אנכי על רגבי האדמה ומחכה למים הבאים מהברז, אשר מרחקו מאות מטרים משטח ההש־קאה, וחושב על אותה אדמה ועל אדמות רבות כמוה אשר הרוו את צמאונן בדמם של בחורים רבים מישראל. עשרות ישובים חדשים הוקמו בפנות שונות. הארץ תשוב להיות כבימי מלכות ישראל. קול סאונם של המים הבאים נתק את חוט מחשבותי. נגשתי לעבודה, לעמל כפים וליצירה.

*) מתוך חבור הגמר שלו (מחזור כ״ה תש״ג)

**) „בנתיב ההתגשמות״, חוברת ב׳, אלול, תש״ו, עין חרוד

אהרן סילמן הי״ד

שְׁאִיפָתִי*)

אדמת שממה היתה אדמת הבקעה ההיא. הרי סלע גבוהים עטרוה מסביב ועל מורדותיהם השתערו יערות שיחים וקוצים סבוכים. שממת עולם היה המקום ורק לעתים רחוקות עבר שם הלך עני, אך גם הוא לא שהה בו זמן רב וימהר ויעש את דרכו הלאה, כי פחד נפל עליו למראה השממה הזאת.

באחד הימים, עוד לפני עלות השחר, בא בחור חלוץ לכבש את השממה וכל רכושו אשר אתו היו: מכוש, מעדר, אמתחת זרעים ונאדות מים. והחלוץ החל בעבודה. בידיו סקל את האבנים, באצבעותיו עקר את הקוצים וישר את הקרקע. יום תמים עמל במרץ ובעלות הירח הניח את מעדרו וישב לנוח ורק אז ראה את השטח הקטן שהכשיר ואת הבקעה הגדולה שעליו עוד לעבדה. ידיו זבו דם מדקירות הקוצים. גופו עיף מרב עמל, אך לבו לא נפל ורוחו לא רפתה, כי מחשבה אחת עודדתהו: הוא החלוץ, הוא הראשון שבא להחיות את השממה. יום יבוא וכל הבקעה תהיה מיושבת אכרים־אחים השואפים כמוהו לבנות ולנטוע, לזרע ולשתל. יחד, בכחות מאוחדים, ובהתאמצות מרכזת יצליחו להפך את הבקעה הנש־מה למקור חיים לאחים עולים, שבי גולה וצמאי גאולה. החלוץ האלמוני קם, נטה לו אהל ואכל פת יבשה ושכב ונרדם ושנה מתוקה היתה לו אחר עמל היום. כה עבד החלוץ החרוץ יום, יום, שעה, שעה. תמיד עבד. תמיד עמל, עד שזכה להקים משק למופת. אך עכשו לא היה זה משקו שלו בלבד, כי אם גם של חבר חלוצים שעמלו עמו יחד. וגם הבדידות חלפה ולא היתה עוד, כי חמש נקודות ישוב חדשות נבנו ליד משקם. כל הבקעה קמה לתחיה: נצח החלוץ את השממה ויכבשנה! אולם רוע לבם של שכנים נכרים, אוהבי תרדמה ושוכני מדבר, ובאחד הימים בחרש החלוץ את שדהו פלח כדור מרצחים את לבו ויפל שדוד.

* * *

שאיפתי היא היות חלוץ, נכון לכל מקום סכנה. היות אכר עובד אדמה, לחיות חיי שתוף עם חברים בוני מולדת ואפילו למות על קדוש רעיון נשגב. כי עמנו המורדף צמא למולדת, למולדתו העתיקה. ומולדת היא אדמה אשר עובדיה מגנים עליה בחרף נפש ובגאון.

הנני גומר את בית ספרי ואקוה כי שאיפתי תתגשם, כי זאת היא דרכו של כל נער עברי בימינו.

*) מתוך חבור הגמר שלו (מחזור כ״א, תרצ״ט).

דָּוִד נוֹימַרְק הי״ד

מצעירי אנשי ההגנה ובנו של איש ההגנה ותיק, ממגני ירושלים במאורעות שנת תרפ״ט. נולד בי״א בסיון תרצ״ב בירושלים. את ראשית חנוכו קבל בבית ספרנו והתחבב על מוריו בנמוסיו הנאים ובחריצותו. משנת תרצ״ט עד שנת תש״ו ישב עם הוריו בזלנד החדשה ולמד שם בבית ספר של הממ־שלה, אך לא הזניח גם את למודיו העברים ולא נתק את קשריו עם הארץ ולחץ על הוריו למהר ולשוב אליה. היה נאמן עם מסורת ישראל ודתו ומבקר תמיד בבית הכנסת.

נרצח ברוממה ביום א׳, ט״ו בטבת. ת. נ. צ. ב. ה.

פִּנַּת הַסְּפּוֹרְט

עולם־הספורט עומד השנה שוב במזל הופעות ספורטיביות בין־לאומיות. קוראינו, חובבי הספורט, זוכרים ודאי שבשנה שעברה בקרה בארצנו הקבוצה המהוללת לכדור רגל מ. ט. ק. בודפשט, וקבוצת „הפועל" בקרה את ארצות הברית. בסקירות הספורטיביות הנתנות ברדיו או בעתונות המקצועית מסופר על הופעות בין־לאומיות, כמו: הפגישות שבין הקבוצה הרוסית החזקה לכדור רגל „דינמו" לבין קבוצות אנגליות, בין נבחרת אנגליה לבין נבחרת בלגיה. השנה יערכו בלנדון (ביולי) המשחקים האולימפיים. האתלטים שלנו התחילו כבר להתמודד עם אתלטים אחרים ונחלו נצחונות יפים באתונה. גם שחינינו נסו לפני חדשים את כחם בהתחריות ביונים, ובמשחקי כדור מים היתה ידנו על העליונה. קבוצת כדור המים שלנו, הנחשבת כטובה ביותר במזרח התיכון, תיצג, כנראה, את ארצנו במשחקים האולימפיים. במשחקים אלה האחרונים חשובה הפעם לא הרדיפה אחרי שיאים חדשים, אלא תפישת המקום הראשון בה, בזירה הבין־לאומית הגדולה ביותר. קבלת מדליה של זהב והנפת הדגל הלאומי על התורן בלוית צלילי ההמנון הלאומי חשובה מאד לספורטאי המצטין ולמדינתו. בכל המדינות נבחרו כבר הספורטאים שישתתפו באולימפיאדה. רק בארצנו מתקדם הדבר באיטיות בגלל העדר אמצעים כספיים מספיקים, מאחר שאין לנו מוסד ממלכתי. נקוה, שגורמים מעכבים אלה יסולקו ומשלחתנו הקטנה, תיצג אותנו בכבוד בתהלוכת האולימפיאדה הכבירה שבה ישתתפו למעלה מ־50 משלחות. ידיעות אלו שהובאו כאן חשובות גם לתלמידי בתי הספר העממיים, שכן חיבים גם תלמידינו אלה לקבל את האמון הנכון, הואיל ומקרבם תצא ודאי בעתיד הנבחרת הלאומית שלנו. לא במקרה נתנת בבית ספרנו התעמלות בקר כללית. כל המקים את פקודות המעמל בדיקנות שומר על גופו, מחזק את שריריו, מפתח את ריאותיו ומאמן עצמו לקראת פעולות קשות יותר. המחלקה להכשרה גופנית, שליד הועד הלאומי, החליטה לפני שנים אחדות על מפעל של כנוסים מחוזיים וארציים המוקדשים לענפי ספורט שונים, כגון: התעמלות, משחקים ואתלטיקה קלה. הכנוסים הארציים מתקימים אחת לשנתים ובהם משתתפים המנצחים בכנוסים המחוזיים. גם בית ספרנו אינו מפגר בכמה ענפי ספורט ומשחק. ראוי לציין שבענפי ספורט אחדים השיגו תלמידינו הישגים נכרים, בזריקת כדור הוקי, למשל, עברו כמה מתלמידינו את המרחק 50 מטר; בקפיצה לגבה — את הגבה של 1.30 מ. בין המשחקים תופס אצלנו משחק „המחנים" את המקום הראשון ואנו מקוים לזכות באליפות. בית ספרנו מתכונן גם למערכות גדולות, נגד בתי ספר אחרים. נבחרת של כתות ח' שלנו כבר הספיקה לנצח את יריבה הישן, הגימנסיה העברית, במשחק „מחנים" בתוצאות 2:0. המשחק הבא יתקיים בין נבחרת בית ספרנו לבין ילדי ביה"ס „מעלה", ולא רק במחנים יתמודדו תלמידינו, אלא אף באתלטיקה קלה ואולי גם בהתעמלות. הבה נקוה, שתלמידינו יצליחו גם השנה בכנוסים המחוזי והארצי, ולא רק ב„מחנים", אלא גם בענפי ספורט אחרים.

ק. ריבק

עמירם גרשוני (כתה ז"א)

חֲדַר הַתַּרְבּוּת

חדר נאה יש בבית ספרנו — והדר התרבות שמו. בחדר זה יש לנו ספריה עשירה המונה למעלה משמונת אלפים כרך, פרי עטם של חכמים וסופרים יהודים גדולים וגם תרגומים מלשונות העמים. על שלחן העתונות מונחים תמיד כל עתוני הנוער המוקדשים לספרות, למדעי הטבע, להיסטוריה, לגיאוגרפיה, לטכניקה ולספורט. הרבה ילדים נהנים מחדר התרבות, שבו הם יושבים בשעות הפנאי וקוראים את הספרים והעתונים המענינים אותם ולפרקים הם מאזינים גם לשדורים שרדיו ירושלים מעניק להם. מהכתה ד' ומעלה מקבלים הילדים ספרים הביתה. עשירה, כאמור, ספריתנו, אך אנו משתדלים להעשירה עוד יותר ולכן נוהגים הילדים לתרם לה ספרים מספריתם הפרטית. כספרן־עוזר למנהל חדר התרבות מורנו מר חנוך נימן הנני פונה אל קהל קוראינו: הוו זהירים, חברים, בספרים ושמרו על נקיונם ושלמותם. אל נא תלכלכו את הספרים ואל תרשמו בהם דברי הבל ושטות ואם כה תעשו והיתה לנו ספריה נקיה ויפה למופת.

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— ביום ב', י"ח בכסלו, בשעה 8.30 בבוקר, נערך בחצר בית הספר טכס חגיגי לכבוד בשורת הגאולה. המורים וקהל התלמידים הסתדרו למפקד, כשהם ענודים סרטים יפים, מעשי ידיה של מורתנו הגב' תמר עץ־הדר. אחרי שהונף הדגל הלאומי תקע אחד התלמידים בחצוצרה והכל שרו את השיר „תחזקנה". תלמיד קרא מספר התהלים את הפרק „מן המצר". המנהל מר מ. אילן נשא את דבר היום. תלמיד קרא את פרק התהלים „בשוב ד'". אחרי נאומו של מורנו מר א. א. אורי ננעל הטכס בשירת „התקוה".

— ביום א', כ"ד בכסלו, נערכו חגיגות חנכה ב„אהל שם לתלמידים ע"ש ביאליק". לפנה"צ — לכתות א' וב'; אחה"צ — לכתות ג'־ד'־ה'־ו'; בערב — להורים ולכתות ז'־ח'. המחזה „בנים רחמנים" שהצלחתו היתה מרובה ביותר הוצג בכ"ו בכסלו פעם נוספת בפני ילדי המועדונים, שבבתי הספר בירושלים, על פי בקשתה של לשכת הנוער של מחלקת החנוך.

— ביום ד', י"א בטבת, התקימה אספה כללית של הורי ביה"ס ונבחר ועד חדש לשנת תש"ח ואלה הם חבריו: גב' אושרוב ע., גב' אפשטין י., גב' בנימינוביץ, גב' בק, מר ברינקר ש., גב' גוזמן פ., גב' ג'יניאו ת., גב' גרינברג ר., גב' גרוס, גב' יעקבי, גב' כהן ע., גב' לוי, מר לנצנר י., מר פרבר פ., גב' צבי ז'., ד"ר קורקידי נ., מר קפלן, מר שלייפר א., ד"ר שפירא ח. ל.

— ביום ב', א' בשבט, חולקו לתלמידינו תעודות השליש הראשון.

— ביום ה', ד' בשבט, בקרו בבית ספרנו מר ד"ר ברוך בן יהודה, מנהל מחלקת החנוך, והמפקח על בתי הספר התיכוניים מר ד"ר הנדל. במשך שעה ומחצה, בערך, סירו האורחים את ביה"ס והתרשמו מחדר התרבות ומשאר מפעלי מוסדנו.

— ביום א', י"ד בשבט, שלחו תלמידינו מאות שקיקי פרות וממתקים לילדי העיר העתיקה הנצורה ורבים מהם צרפו גם אגרות ברכה ועדוד לחבריהם.

— ביום ב', ט"ו בשבט, בשעה 2.30 אחה"צ, נערכה במסעדת ביה"ס, שקושטה בטוב טעם, מסבת חג של חברי המועדון ביחד עם אגודת הבריאות. התכנית בוצעה בהצלחה מרובה ומר יוסף מיוחס, מנהל לשכת הנוער שע"י מחלקת החנוך, הודה למבצעים על מסבתם הנאה.

— תרומות תלמידינו לקה"ק בשליש הראשון לשנת תש"ח מגיעות ל־48.740 לא"י.

— חברי מערכת „חברנו" לשנת תש"ח: גרשוני עמירם (כתה ז"א): מזכיר; דן יוסף (כתה ז"ב) ודנון יוסף (כתה ח"א): המדורים „מקרוב ומרחוק", ב„בית ספרנו", ברכות ומודעות. טננבום אמנון (כתה ח"ב) „ספרים חדשים" ו„בריאות התלמיד".

התלמידים מתבקשים לפנות בכל עניני המערכת אל החברים הנ"ל.

מִקָּרוֹב וּמֵרָחוֹק

— ידיעות שונות —

— מאורע כביר ארע בי"ז בכסלו. אחרי אלפים שנות גלות וענויים החליט ארגון האומות המאוחדות לעזר לנו להקים מדינה עברית עצמאית בארץ ישראל. יום זה היה ליום שמחה בכל תפוצות הגולה ובארץ נחוג היום בכל ערינו וכפרינו. אך, אהה, בעצם יום שמחתנו קמו עלינו מרצחים ערבים, מבני בריתם של היטלר ימ"ש, להלחם בנו. גבורינו הודפים את כל התקפותיהם ומקריבים את חייהם לשם גאולת העם והמולדת. אנו עומדים דום על קברם של בחורינו הנערצים שנפלו בקרב וזכרם יהא חרות על לב האומה הדואבת.

— זרם ההעפלה גבר על אפם וחמתם של צוררינו. לא הועילו כל איומיהם וספינות מעפילים צמאי מולדת הגיעו ארצה, זו אחרי זו: „יציאת אירופה תש"ז", „ואף על פי כן", „מדינת היהודים", „גאולה", „שיבת ציון", „עליה" ו„יד גבורי גשר א־זיב". יחסם של אויבינו כלפי הנדחים היה אכזרי ושפל. רב המעפילים גרשו על ידיהם לקפריסין. רע ומר ביחוד היה גורל מעפילי „יציאת אירופה תש"ז". הבריטים הרגו ופצעו מעפילים רבים ונוסף לכל התועבה הזאת שלחום מארץ לארץ עד הגיעם להמבורג, החוף הגרמני השנוא עלינו, ושם הורדו בכח בכ"ג באלול תש"ז.

— בשני לנובמבר מלאו 30 שנה להצהרת בלפור, אך השנה לא נערכו כל חגיגות כבימים ימימה, מפני שהבריטים הפרו את ההצהרה הזאת וחללוה.

— בערב סכות נתכנס הכנוס הששי של „קול האדמה", באמפיתיאטרון של האוניברסיטה העברית. במעמד אלפים משליחי הישוב והגולה נפתח הכנוס רב הרושם ובו חונך „דגל ההתנחלות" שימסר מנקודה חדשה אחת לנקודה חדשה שניה עד שיתכסה כלו בסימני ישובים.

יוסף דנון (כתה ח"א)
יוסף דן (כתה ז"ב)

בְּרָכוֹת

מעמקא דלבא נברך את חברינו היקרים:

אהרוני יוחאי, בן ברוך אביטל, בגון ראובן, ברטוב עדי, ברינקר דוד, גולדמן בנימין, גיפמן חיים, דימנט יצחק, דרומי גיל, ורמשטין יוסף, זינגפר אלכסנדר, זמרו אמנון, זק מיכה, לוי אבנר, מזרחי גדליה, מררי הלל, סופר מנשה, פוגל אורי, פניני חגי, ציגר דב, קוטלר יעקב, קוסובסקי נח, קורקידי גדעון, קלינמן שמואל, קרוטמר משה, רוטר מאיר, שורץ משה, שליפר מאיר

במלאת להם י"ג שנה

היו בנים גבורים לעמנו וכובשי מולדתנו!

תלמידי הכתות ח' ומוריהם

שפע ברכות לחברינו יקירינו:

בן ישראל ישראל, בן עמי שרגא, דפנה אברהם,
מנדלס ימושע, פניגשטין אפרים
ליום קבלם עליהם עול מצוות.

היו, חברים, מסורים לעמכם לארצכם ולתורתכם הקדושה

תלמידי הכתות ז' ומחנכיהם

„סיני"

מכון ללמודי בר מצוה ויסודות היהדות
מיסודם של
ביהכ"נ „שירת ישראל" ו„אהל שם־תחכמוני", ירושלים.

תכנית הלמודים:

א. הכנה לעליה למפטיר (הברכות על התורה, קריאת ההפטרה וברכותיה בטוב טעם.)

ב. קריאת המפטיר בתורה

ג. הלכות תפלין והנחתן

ד. דרשות בר מצוה (דרגות וסוגים שונים לפי כשרון הנער ורצון ההורים.) תשומת לב מיוחדת נתנת לתכן הדרשה ולבצועה ע"י הנער בטעם ובלשון ברורה וטובה.

ה. למוד יסודות היהדות

א) בין אדם למקום: תפלות וברכות, תפלין, שבת, חגים וזמנים, בית הכנסת, דינים ומנהגות, תלמוד תורה.

ב) בין אדם לחברו: מדות ודרך ארץ, כבוד הורים, אחדות ישראל, יחיד וצבור, מצות ישוב הארץ.

ג) שיחות, אגדות ועיונים מאוצר המחשבה הישראלית.

ו. הכשרת בעלי קריאה: קורס זה יכלל למוד טעמי קריאת התורה, ההפטרה וחמש המגלות עם נתינת אפשרות של אמון במעשה כבעל קריאה.

כל אחד משני הקורסים (ה־ו') ימשך 3 חדשים. הלמודים מתקימים בשעות של אחה"צ.

ההנהלה:
מרדכי אילן, יו"ר
שמואל ריבלין, מנהל המכון
חנוך נימן, מזכיר

המורה הראשי ללמודי בר מצוה: חזן ביהכנ"ס תחכמוני מ. טירנובר

הכתבת:
משרד „סיני", בית הכנסת „אהל שם תחכמוני", רחוב תחכמוני, מקור ברוך, טלפון 3806

בית מסחר ספרים „אהל"
ירושלים, רחוב יפו, מול „אגד"
ספריה
מבחר גדול של ספרי מקרא לילד ולנער. לילדים בני הגיל הרך נתנת הדרכה מיוחדת בבחירת חמר הקריאה.

אנו משתתפים באבלם הכבד
של ההורים השכולים
בנפול בניהם יקיריהם,
גומרי בית ספרנו,
על משמרתם בהגנת העם והארץ.
ת. נ. צ. ב. ה.
הנהלת ביה"ס „תחכמוני"
וחבר מוריו ותלמידיהם

חברנו היקר יהודה נוימרק
אנו מבכים אתך את אחיך, איש ההגנה,
דוד הי"ד
שנפל על משמר העם והמולדת

אנו מבכים מר את חברנו היקר
ובר הלבב
הקדוש דוד צֻוְבְּנֶר הי"ד
שנפל, ביום ו' בשבט, על הרי חברון
על משמרת העם והמולדת.
התלמידים המתפללים
בבית הכנסת "תחכמוני"

שנת העשרים ושמונה (גליון 227—225) ירושלים, אדר א' — ניסן תש"ח (1948) גליון ג — ה

חֲבֵרֵנוּ
יוצא ע"י תלמידי ביה"ס תחכמוני בירושלים

עלון חדשי

התכן

א.	אנו והמלחמה	חיים גיפמן
ב.	המגנים הקטנים (ספור)	אליאב כהן
ג.	שומר ישראל	ברוך בביוף
ד.	על קבר אח	אליהו שעיב
ה.	דודי הגבור שמעון	מתתיהו הלוי
ו.	מחנכנו הפצוע	עזי ילובסקי
ז.	צנעא (פיליטון)	ציון שאער
ח.	בתור לנפט	שאול לוי
ט.	העיר העתיקה	יעקב שפירא
י.	על גבול הבגרות	מאיר ארגמן
יא.	גם אנחנו רוצים לכתוב	——
יב.	גבורי האומה	——
יג.	ספרי החדשים	אמנון טננבוים
יד.	בבית ספרנו	——
טו.	מקרוב ומרחוק; ברכות; תנחומים; מודעות	——

חיים גיפמן (כתה ח"א)

אנו והמלחמה

בימים קשים אלה, ימי מלחמת העם על חרותו וקיומו, מוטלות על כלנו חובות קדושות רבות. אכן את החלק הכבד והמסוכן ביותר הטיל על עצמו הנוער העברי והוא נושאו באמץ לב ובגאון. הוא הלך לעמדות, עזב אב חרד ואם דואגת, משק הזקוק לו ואחים ואחיות הקשורים אליו. וגם בחזית לא תמו חובותיו, כי שם מחובתו לרומם את מצב רוחם של החברים, להסתגל לחיים קשים מתוך שמחה וגם בזה לא הוכזבנו: החבריא שלנו יודעת שמחה מהי. החיים בעמדות מתנהלים לא מתוך קדרות ועצב, העלולים להזיק למאמץ המלחמה, להיפך, הם מתנהלים מתוך בדיחות הדעת וחדות החיים. החילים שלנו יודעים איך לירות ואיך לחיות ויכל הישוב לסמך עליהם בבטחה גמורה שעמד יעמדו איתן ולא יסוגו אחור עד הנצחון.

ואולם מחוץ לחזית נודעת חשיבות רבה גם ל„ערף". העורף והחזית קשורים זה בזה. כדי שבחזית יהיה המצב משביע רצון צריכים אנו להתאמץ שגם בערף יהיה הכל כתקונו — וזהו תפקידם של חברי „משמר העם". עליהם לשקד על השלטת הסדר בעיר, על מניעת הצטופפות המונים ברחובות שלא לצורך, על השקטת הקהל בשעת אסון ועל המלחמה בספסרות. וכאן מתחלת פרשה חדשה של חובות קטנות המוטלות עלינו, הקטנים. ואם הראשונות הן „ממצוות עשה", הרי האחרונות הן מהסוג השיך למצוות „לא תעשה": „לא תתרוצץ ברחובות", „לא תרגיז", „לא תשחק בכדורי נפץ". אודה ולא אבוש שאין אנו מקימים בכלל מצוות אלו, משום שהן רק מעלות את כעסנו. וכי אין זה מרגיז? לשמע קול נפץ פצצות, יריות — ולשבת בחבוק ידים, בשעה שהגדולים ממך רק בכמה שנים כבר עומדים ולוחמים! ואתה, הילד, חיב עוד לשמע דברי מוסר מפי הגדולים: „שב בשקט", „היה ילד טוב". האמת היא שאין אנו מקימים את החובות הקטנות, כי רוצים אנו שישתפונו בחובות הגדולות.

אם יבוא יום וגם עלינו יוטל לטעם קצת מטעמם של חיי חילינו, הריני בטוח שלא נביש את קודמינו ונהיה גם אנו ראויים לדברי־תהלה אלה: „הבחורים שלנו יודעים את הכל!"

אליאב כהן (כתה ח"א)

המגנים הקטנים

א

היה הדבר באחד מימי הקיץ. אני והורי ישבנו בצל עצי גננו. החמה השוקעת שלחה את קרניה האחרונות ורוח קלילה ונעימה חלפה מדי פעם בפעם על פני והשיבה את נפשי. ואני ישבתי מחריש מקשיב אל ספורו של אורחנו, חיל עברי מחיל ההגנה, שישב עמנו: ...ישבנו אז בצריף — כך ספר החיל — ושוחחנו על הפעֻלות ששומה עלינו לבצען בקרוב. בחוץ התחוללה סערה חזקה שטלטלה את הצריף הדל, אך לא שמנו לב לכך והקשבנו קשב רב לדברי מפקד פלוגתנו. פתאם נפתחה הדלת ושני נערים קטנים, כבני שתים עשרה, פרצו החדרה ובקול נמוך, שלא נשמע כמעט, אמרו „שלום". „שלום, ברוכים הבאים — ענה המפקד — מה חדש בפיכם, אורחים נכבדים?"

הנערים עמדו ליד הדלת מבוישים מבלי לדעת במה לפתח את שיחתם וקריאה זו של המפקד הביאתם במבוכה.

— „בבקשה, נערים, הכנסו והגידו מה רצונכם?" — פנה אליהם המפקד רכות.

הנערים התקרבו ואחד מהם דחף את חברו בכתפו והלה לבש עז ואמר: „אני וחברי עומדים בראש קבוצת ילדים לכדור רגל בשם „התקוה" וברצוננו לעזור לכם, המגנים".

צחוק גדול פרץ מפי כל החילים.

„ובמה, למשל, כחכם גדול לעזור לנו?" — שאל המפקד כשחיוך מרחף על שפתיו.

„במה? — ענה אחד הנערים — בפל. אנו יודעים מה זה סטן, מה זה ברן, תנו לנו תחמשת ונסיעה לשם או נביאה לכאן. נעביר ידיעות חשובות. כל מה שאתם רוצים נעשה ובלבד שתתנו לנו לעזור לכם."

— „מה שמותיכם, כי אדע?" — שאל המפקד.

„שמי אני — ענה נער אחד — סעדיה ושם חברי יאיר."

— „ובכן סעדיה ויאיר — אמר המפקד — שנסו נא את מתניכם ומהרו ושובו הביתה, פן ידאגו לכם הוריכם."

— „לי — ענה סעדיה — אין אבא. אמא יש ברוך השם, אך עבודה אין."

— „ולי — הוסיף יאיר — אין גם אמא. היא בתל אביב."

— „חבריא! — פנה המפקד אלינו — הבחורונים עושים רשם טוב. נראה שהם עזובים וגם רעבים, הבה ונאספם אלינו וישבו אתנו!"

ולאושר הנערים לא היה גבול.

ב

אורחנו השתרע על הדשא, הדליק סיגריה והחל להעלות סילוני עשן, תוך כדי דבורו:

...וכך נתברכה פלוגתנו בשני ילדים אמיצים ונבונים. את רוב זמנם בלו בחברתנו ומלאו את כל אשר הטלנו עליהם ולא עבר זמן רב והם הוכיחו שאפשר לסמך עליהם בכל: באחד הלילות, ליל סגריר ואפלה, ישבנו בצריף דמומים ומכווצים מרב קור והתכוננו לצאת עוד הלילה אל נקודה מסוימת למען הגן על דרכי התחבורה. עוד אנו יושבים והמפקד נכנס ואמר: „חבריא, הקבוצה שבעמדה הקיצונית ביותר מנותקה עכשו. הערבים כתרו אותה מסביב וממטירים עופרת על ימין ועל שמאל ולפי חשבוני פוחחת תחמשתה והולכת ויש לספק לה בהקדם האפשרי ביותר שני תרמילי כדורים. לשם כך דרושים לי שני אנשים זהירים וזריזים."

המפקד גמר את דבריו וסעדיה קפץ וקרא: „תן לנו. בחיי, תן. נמלא בדיוק ובמרץ — „איזן"!

— תראה — מלא אחריו יאיר — שנמלא בדיוק את השליחות ונשוב בשלום."

רגע הביעו פני המפקד ספקות וחששות ואחר אמר בעז:

— „טוב! כבר תהיתי על קנקנכם. לכו והצליחו גבורים קטנים!"

מיד נתלו על גבם תרמילים מלאים כדורים ואחרי שנתנו להם כמה הוראות מהרו ויצאו לדרך.

כעבור שעה שמענו קול גניחה, מהרנו ופתחנו את הדלת והנה יאיר נושא על גבו את סעדיה חברו ורגלו של זה שותתת דם. בבהלה הכנסנום פנימה והאחות חבשה את רגלו של סעדיה ואלה הדברים שספר לנו יאיר:

„זחלנו אט אט בדרך. הכדורים עברו בשריקה מעל לראשינו ונתקלנו פעם בפעם בשלוליות מים. עצרנו את נשימתנו והתקרבנו, הלוך והתקרב, אל העמדה ופתאם פגע כדור ברגל סעדיה ופצעה וחרף הכאב שהרגיש אמר לי: קח ממני את התרמיל ולך ואל תתעכב על ידי ולי אל תדאג." עשיתי כדבריו והצלחתי להביא את כל התחמשת אל העמדה ומיד חזרתי אל סעדיה ונשאתיו אתי."

השתוממנו למעשה־גבורתם של שני הקטנים הללו, שנראו עתה עיפים מאד, וכבדנום במיטב המאכלים שקבלנו באותו יום ולאחר שסעדו את לבם שכבו ונרדמו.

ג

למחרת הכנסנו את סעדיה לבית החולים העירוני והרופא בדק את רגלו ואמר לנו, שפצעו קל מאד ושבעוד ימים מספר ישוב לאיתנו. לאחר שגמר הרופא את בקורו נכנסנו כלנו, יאיר ואני ועוד כמה מחברינו, אל החדר ועמדנו ליד מטתו ועודדנו אותו בבדיחות מצחיקות.

— „יאיר, יאיר בני" — נשמע פתאם קול צעקה בפרוזדור בית החולים וכעבור רגעים אחדים נכנסו אל החדר האחות ואשה אחת. מיד רצה האשה אל יאיר וַחבקתהו וקראה: „היכן היית „שקץ"? רק לפני שעה שבתי מתל אביב והשכנים ספרו לי הכל."

— „אל נא, אל נא, תכעסי עליו — אמר סעדיה — אני פתיתי אותו, אני האשם!..."

ברגע זה נפתחה הדלת שנית ואשה רזה ודקת צואר נפלה על צוארי סעדיה ובכתה: „אויה לי, סעדיה חביבי, מה קרה? אויה ליי!"

„לא כלום, אמא — ענה סעדיה — דבר לא קרה. אין סכנה. שלום לי."

ובשעה ששתי האמהות חבקו את בניהן הגבורים יצאנו חרש מחדר החולים והלכנו לדרכנו.

ברוך בביוף (כתה ז"א)

שומר ישראל

קשה ואחראית מאד עבודתו של השומר, חבר ב„משמר העם", שכן עליו לשקד על שלום חיי השכונה, העיר והכפר. וכמה אני שמח שגם אבי ואחי הגדולים ממלאים את חובתם זו לעם ולמולדת! מאז הכריזו עלינו הערבים מלחמה אין הם נחים כמעט ותמיד תמיד הם עסוקים בשמירה.

ערב. אנו יושבים אל השלחן וסועדים. פתאם קמים אבי ואחי ממקומם ופניהם אל הדלת. הלילה תורם לצאת לשמירה. אבי פותח את הדלת ואחותי הקטנה שואלת: „אבא, לאן אתה הולך? לקולנוע, לתיאטרון, לאן, אבא?" אבי עונה לה: למשמר העם, יקירתי." היא מוסיפה לשאל: „אבא, מה זה „משמרם"?" ואבי עונה: „שאלי את ברוך והוא יסביר לך." עלי איפוא הוטל התפקיד לספר לאחותי מהו משמר העם, ואני מספר: הערבים רוצים לכבש את ארצנו, את עירנו הקדושה ירושלים, את כל ערינו וכפרינו ולכן יוצאים אבא ואחינו לשמור ולהגן על חיי היהודים. אחותי שמחה וקוראת: „אבא גבור! אבא שומר!" היא רוצה להוסיף ולמלמל והנה מטר יריות נתך על שכונתנו. אחותי רועדת מפחד ואמי משקיטה אותה. פני אמי נוגים ומודאגים ואני מנחם אותה: „אמא, אל תדאגי. הם ישובו בשלום." אנו שוכבים לישון, אך השינה טרופה בשל קול היריות המחריש אזנים ומרעיד לב. למחרת שבו אבא ואחי וספרו ששום איש לא נפגע בשכונה והאויב סבל אבדות כבדות. לשמע הדברים האלה קפצה אחותי הקטנה וקראה: אתם גבורים, גבורים גדולים!

אבי מנשק לה ואומר: „גם את גבורה, בתי!"

אליהו שעיב (כתה ח"ב)

על קבר אח

(לזכר אחי הגבור מצליח הי"ד)

הדבר היה ביום הששי, ח' באדר ב', היום היה מעורפל מאד ונוגה מאד ומשהו מר העיק על לבי. בלכתי ברחוב נודע לי שאחי היקר נפל בקרב בדרך מהרטוב ירושלימה, בהגנו על התחבורה היהודית. לא האמנתי למשמע אזני ומהרתי הביתה ומצאתי את אמי בוכה בלי הפוגות והיא אמרה לי שהודיעו לה שאחי פצוע קשה. נגשתי למרכז לברר את הדבר וקבלתי תשובה סתומה. בצהרים פורסם שמו בעתון בין ההרוגים ופרצתי בבכי ואבי קרא את העתון ועיניו זלגו דמעות. השתדלנו שלאמא לא יודע דבר האסון שקרנו. אמי חשבה שאחי עודנו בחיים ורק פצוע אנוש והיא נגשה אל המקום הקדוש שבבית, אל המזוזה, והתפללה חרש לד' שישלח רפואה לבנה החביב עליה. בלילה נדדה שנתי והתאבלתי על אחי יקירי. ביום הראשון בבוקר הלכתי ללויה. ראיתי את גופת אחי, ראשו היה פצוע וכל חלקי גופו היו שלמים. ההלויה יצאה כשהגופות מכוסות בדגלנו הלאומי וקול בכי נשמע מכל המכוניות שהסיעו את המשפחות האבלות ומהקהל הרב שהלך אחריהן. אחי, אחי היקר, אבדת לי ולכל משפחתנו! הוא היה צעיר זריז, עליז החיים, אוהב משחקים וטיולים ובקר בכל הקבוצים והמושבות. לפני שנה שרת כנוטר במשטרת הישובים העברים. פעם פגשתהו דודתנו ואמרה אליו: „שובה כבר לעבודתך הרגילה" והוא ענה בחיוך: „איני יכל. אסור. זאת היא חובתו של כל צעיר עברי." בן 18 שנה היה במותו, מות קדושים וגבורים. יזכר עם ישראל את בניו הגבורים, האמיצים והנאמנים שהקריבו את חייהם הצעירים על גאולתו וגאולת ארצו.

מתתיהו לוי (כתה ח"ב)

דודי הגבור שמעון, הי"ד

דוד יקר היה לי, עלם צעיר וחסון ואהוב על הבריות. יום יום, ערב, בקר וצהרים, היה מבקר אותנו ושואל לשלומנו. מסור מאד היה לאחותו, היא אמי, ותמיד בקש ממנו, הילדים, לשמור עליה ולא להרגיזה כי אשה חלשה היא. לפני זמן מה ראה שספרי אינם מסודרים ואין לי מקום מיוחד בשבילם הלך והביא לי במתנה ארון קטן ואמר לי: הרי לך ארון נאה ואני מקוה שמעתה יהיו ספריך בסדר. שעות רבות היה מבלה אתנו ומספר לנו ספורים ומשתעשע עמנו ויש שיצא עמנו לטיול, כי כל חפצו היה להקל מעל אמי את עבודתה הקשה. פעם נכנס הביתה כשבת צחוק מרחפת על פניו ואמר לאמי: „אני יוצא לאמונים", ונפרד מכלנו והלך לדרכו. כעבור ימים אחדים חזר רענן ועליז וספר לנו מרשמיו. בו בערב יצא לשמירה

וסבתי התנגדה ואמרה לו: אך זה שבת מהפעולה ואתה עיף, נוחה לכל הפחות לילה אחד. והוא ענה לה: אם כל אחד יאמר שהוא עיף לא תהיה שמירה ולא תהיה הגנה. והוא הלך ולא חזר למחרת והודיע הביתה, שהוא עסוק. אחרי יומים, ביום ו׳ באדר א׳, קראנו בעתון שארבעה בחורים נרצחו בשער שכם ואמי התפרצה בבכי ואמרה: אוי לאותה אמא שתשמע שבנה נה־רג. כשהמשיכה לקרא ראתה שגם שמעון יקירנו בין הקרבנות ומיד התחלנו כלנו לבכות. וכשנודע דבר האסון לסבתי גדלו הבכיה והילָלה ועד היום אנו מבכים אותו. יהי זכרו הקדוש חרות בלב עמו.

עזי ילובסקי (כתה ו״א)

מחנכנו הפצוע

ביום אחד, בשעת השעור בחשבון, הרעיד קול נפץ אדיר את שמשות החלונות והקפיצנו מעל הספסלים. לא ידענו היכן אירעה ההתפוצצות אולם בהפסקה נודע לנו, כי בנין „קרן היסוד״ הופצץ על ידי הפורעים הערבים וכי מחנכנו היקר מר אליעזר מרגובסקי נפצע מרסיסי הפצצה. למחרת וכן גם ימים אחדים לאחר האסון הזה לא בא מחנכנו לבית הספר. חרדנו מאד לשלומו והתענינו במצב בריאותו. כעבור כמה ימים בא מחנכנו לבית הספר כשראשו חבוש תחבשת גדולה. עיניו היו עיפות ופניו חוורות, אך בת שחוק קלה רחפה על שפתיו. מיד רצנו לקדם את פניו וברכנו אותו ואף הוא השיב לנו את ברכתו ולטף אותנו באהבה. גם את המורים ראינו בשמחתם לפגש את מורנו בלחיצת יד חמה. יהי רצון שנזכה כלנו לראות בקום מדינתנו ובהתחלת תקופה חדשה, תקופה של שלום ובנין ארצנו.

יעקב שפירא (כתה ה״ב)

העיר העתיקה

תושבי העיר העתיקה היהודים וילדיהם נתונים כיום במצור ששמו עליהם מרצחים ערבים, ולמן יום פרץ המהומות ועד עתה מגנים עליהם כחות הבטחון שלנו ואינם נותנים לכנופיות הפורעים לחדור אליהם. פעמים רבות נסו הכנופיות להתפרץ אל האזור היהודי — אך חרס העלו בידם. שאלת המזון בעיר העתיקה חמורה מאד. כי בקשי רב מביאים את מצרכי האכל לתושבים היהודים. בית הספר העברי פתוח והילדים לומדים תורה מפי מוריהם ומדריכיהם. לפני חג ט״ו בשבט שלחנו, אנו ילדי בתי הספר, מתנות לחברינו הנצורים. ירושלים העתיקה קדושה ליהודים, לנוצרים ולמוסלמים וכשם שלא עזבנו אף לא נקודה אחת בארצנו, מושב או מושבה או קבוץ כן לא נעזב גם את העיר העתיקה הקדושה לנו למעלה מאלפים שנה. האנגלים עוזרים בכל לערבים, אבל לפני אומות העולם הם טוענים: אנחנו נייטרלים! איננו פועלים לא לטובת היהודים ולא לטובת הערבים. אני מקוה שכחות הבטחון היהו־דים יפרצו מצור זה — וירושלים העתיקה תשוחרר!

ציון שאער (כתה ז״א)

צנעא

למען אחי ורעי אדברה נא על אוזל העיר, היא צנעא, בירת תימן. אבותינו יספרו לנו. כי בימי קדם ישבו אחינו בני ישראל בתוך העיר יחד עם בני העם הערבי השליט באין מפריע ומכלים דבר. אולם עם חלוף השנים קמו בתימן מלכים עריצים וקנאים לדתם שאמרו: „לא נאה לנו, לבני האדונים, ש„בני החסות״, היהודים, ידורו עמנו בכפיפה אחת״ — ועמדו וגרשו אותם אל מחוץ לעיר, אל מקום שמם, מעון לשועלים ולצבועים, שנקרא בשם „קאע אל סמע״ (רובע הצבועים) וברבות הימים נשתנה השם הזה בשם „קאע אל יהוד״. הרובע מוקף חומה גבהה ושלשה שערים לה: השער האחד פונה אל בית הקברות ושמו „באב אל קאע״, השני נקרא בשם „באב אל חמוד״ והשלישי — „באב אל בוניה״ ושניהם פונים אל צנעא הערבית המוקפת חומה אף היא ולה ששה שערים. רחובות הרובע היהודי צרים ומחולקים לפי משלח ידם של גריהם, כמו: רחוב הצורפים, רחוב הסנדלרים, רחוב התגרים וכן על זה הדרך. הבתים הם לרב בני שתי קומות ובנויים לבני חמר ואם יעזו היהודים להוסיף עליהם קומה עוד אחת — מיד יבואו הפקידים הערבים ויהרסוה, כי לפי חוקותיהם ונמוסיהם אסור לו ליהודי להגביה שבתו. ברובע היהודים מרובים בתי הכנסיות ובתי המדרשות ותלמידי החכמים מרביצים תורה ויראת שמים בקרב נערי בני ישראל ומלמדים אותם מקרא, תרגום אונקלוס, תרגום ר׳ סעדיה גאון, משנה, גמרא ורמב״ם והמעולים שוק־דים גם על למוד ספר „הזהר.״ ואם כי כבדה יד הגלות בתימן אין היהודים נמנעים מבקר יום יום בצנעא הערבית אם לשם מסחר ואם לשם מלאכת עבודה. וביום הששי, יום השבת של הישמעאלים, באים רבים לראות את פני האימם, הוא המלך, בשובו אל ארמונו מהמסגד בעסק גדול. גם אני נכחתי פעמים אחדות בטקס הזה שנערך לכבוד האימם הזקן יחיא בן מוחמד חמיד אלדין. אחרי הליכה מרובה ומיגעת, ביום קיץ לוהט, הגעתי עד בניני הפאר הרמים של עשירי צנעא, המוקפים עצי פרי ונוי לרוב ומזרקות מזלפות מים קרירים. ומשם באנו אל רחבת ארמון האימם הבנוי כלו אבני בזלת שחורות כזפת. ההמון היה רב. כל אחד כבש לו מקום מול חלונות הארמון. יונים רבות עפו מעל הגג. פה ושם נשקפו בעד החלונות עשרות בניו ונכדיו, כי נשים רבות היו לו וביניהן אף אשה יהודיה שגזלה מידי ארוסה מתחת לחופתם. פתאם נשמע קול תופים המבשר את צאת האימם מהמסגד. כל העינים נפנות אליו. הנה זה ישב בכרכרה פתוחה למען יראוהו העם בכל הדרו ובכל שומן גופו, כי איש בשר האימם. אחריו נסעו מר־כבות רבות ובהן שריו. גדודי פרשים שנשקם מורם עברו על פניו עד שנכנס אל ארמונו.

לפני שבועות מספר נרצח האימם ועל כסאו ישב הוזיר שלו, אולם בנו סיף אל דין אחמד קבץ חיל נאמנים לו והם צרים על צנעא. היהודים סובלים ודאי עכשו סבל איום ומי יתן ויזכו להמלט מהגלות החשכה הזאת ולעלות לארץ ישראל.

מאיר ארגמן (כתה ח״א)

על גבול הבגרות *)

קדש לאמי החביבה חוה שתחיה

נער קטן הייתי אז, כאשר הוחג ברוב פאר חג בר מצוה של בן דודי. בקנאה הסתכלתי בחתן החג, שהיה כענק לעומתי, ושאלתי את עצמי: מתי אזכה לכך גם אני? ולמן היום ההוא התחלתי מונה מספר לחדשים ולשנים המקרבים אותי ליום הגדול הזה ,בו אצטרף למנין ואניח תפילין ככל אדם בישראל. חדש רדף חדש ושנה רדפה שנה ועתה מלאו לי י״ג שנה ובר מצוה אני! ומעתה חלות עלי כל המצוות והחובות שכל יהודי נצטוה עליהן ובין כל הזכירות שעלי לזכר תמיד אני מזכיר שלש זכירות, הלא הן „זכור את יום השבת לקדשו״. יום השבת הוא היום הקדוש שבו נבדל ישראל משאר אומות העולם. יום השבת הוא יום המנוחה לאדם ולבהמה. „למען ינוח שורך וחמורך״ כתיב. ואין לך תורה כתורתנו השופעת רחמים ונדיבות לב לכל בעל חי. והזכירה השניה היא זכירת יציאת מצרים ככתוב „למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך״. כל אדם בישראל חיב לזכר את הנס הגדול הזה ואסור לו גם לשכח שפעם היה עבד הוא עצמו ועליו איפוא להזהר שלא ישעבד וידכא את רעהו, את האדם, כי כל אדם נולד חפשי. והזכירה השלישית היא „זכור את אשר עשה לך עמלק״. עם ישראל נצטוה לזכר את העם הרשע, עמלק, אשר זמם להשמידו. ואין הכתוב מתכון רק לעם מסוים בלבד, כי אם לכל עם רשע שנטל על עצמו את תפקידו של עמלק והולך בדרכיו. עמלק זה מורגש היטב גם כיום בשנאתו לישראל ובנכליו הרבים. וכשם שלא שכח ישראל את עמלק הקדמון, כך לא ישכח את עמלק שבדורנו וכשם שזכה להשמיד את הרשע ההוא ולנצחו, כך יזכה, ודאי יזכה, לנצח את כל שונאי ישראל ואת כל משעבדיו וגוזלי חרותו, אמן ואמן!

---

*) דרשה שדרשתי ביוש״ק, ט׳ באדר ב׳, לעת הכנסי למצוות.

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(חִבּוּרֵי חֲבֵרֵינוּ הַקְּטַנִּים)

א

יוֹדַעַת אִמָּא נֶפֶשׁ בְּנָהּ

בְּשׁוּבִי פַּעַם מִבֵּית־הַסֵּפֶר הַבַּיְתָה נִשְׁמְעוּ יְרִיּוֹת רַבּוֹת וַחֲרָדָה אֲחָזָה אֶת כָּל שְׁכוּנָתֵנוּ. רַק אַחֲרֵי עֲבוֹר שָׁעָה וּמֶחֱצָה נִשְׁתַּתְּקוּ הַיְרִיּוֹת, וְאָז בִּקַּשְׁתִּי מֵאֵת אִמִּי שֶׁתַּרְשֶׁה לִי לָצֵאת לְשַׂחֵק בָּרְחוֹב וְהִיא הִסְכִּימָה בִּתְנַאי שֶׁלֹּא אֶשְׁהֶה לְמַעְלָה מֵחֲצִי שָׁעָה. בְּצֵאתִי לָרְחוֹב הָלַכְתִּי עִם קְבוּצַת יְלָדִים לְשַׂחֵק בְּמִגְרַשׁ „רְחָמָה״ וְשָׁקַעְתִּי בַּמִּשְׂחָקִים הַמְעַנְיְנִים כִּשְׁתֵּי שָׁעוֹת. בְּפַחַד חָזַרְתִּי הַבַּיְתָה: מַה תֹּאמַר אִמָּא? בְּיָד רוֹעֶדֶת נִסִּיתִי לִפְתֹּחַ אֶת הַדֶּלֶת – וְהַדֶּלֶת אֵינָהּ נִפְתַּחַת. הֵצַצְתִּי דֶּרֶךְ חוֹר הַמַּנְעוּל – וְהַמַּפְתֵּחַ אֵינֶנּוּ. „וַדַּאי הָלְכָה אִמִּי לְחַפְּשֵׂנִי וְהִשְׁאִירָה אֶת הַמַּפְתֵּחַ אֵצֶל הַשְּׁכֵנָה״ – אָמַרְתִּי בְּלִבִּי. נִכְנַסְתִּי אֶל הַשְּׁכֵנָה וּמָצָאתִי אֶצְלָהּ אֶת אִמִּי. הֶחֱוַרְתִּי וְרָעַדְתִּי מֵרֹב פַּחַד. אַךְ אִמִּי הֵעִיפָה בִּי רַק מַבַּט כַּעַס וְלֹא אָמְרָה דָּבָר וַהֲבַנְתִּי, שֶׁאֵינֶנָּה רוֹצָה לְבַיְּשֵׁנִי וּלְהַעֲנִישֵׁנִי לְעֵינֵי הַשְּׁכֵנָה וּבְנֵי בֵּיתָהּ. בְּדַרְכֵּנוּ הַבַּיְתָה בִּקַּשְׁתִּי סְלִיחָה מֵעִם אִמִּי וְגַם הוֹדֵיתִי לָהּ עַל שֶׁלֹּא בִּיְּשַׁתְנִי בִּפְנֵי אֲנָשִׁים זָרִים.

יאיר שפון (כתה ד־א)

שאול לוי (כתה ה״א)

בתור לנפט

— נפט! נפט! — נשמעת הבשורה הטובה ומיד מתחילים האנשים, הנשים והטף, — ואף אני ביניהם — לרוץ אל המקום שבו עמדה המכונית הנושאת בקרבה את הנוזל היקר, את הנפט, שבלעדיו אי אפשר להתקים. עתה פורצות קטטות וצעקות. זה אומר: „אני עומד כאן״ וזה טוען: „לא, שלי המקום ולא שלך.״ הקטטות גוברות והולכות עד שנגש אל המתקוטטים איש „משמר העם״ ומפריד ביניהם והתור מסתדר סוף סוף, וחלוקת הנפט מתחלת. אך — אסון ושבר! בהגיע תורי תם הנפט. פניתי אל איש „משמר העם״ ושאלתיו: מה עלי לעשות עתה? הוא נחמני ואמר לי, שהמכונית תשוב עוד מעט ותביא אתה נפט. הלכתי למקומי וחכיתי שעה, שעתים — ונפט אין. לאט, לאט, התיאשו האנשים שעמדו אחרי והתפזרו. רגע חשב־תי לעשות כמוהם, אך אמרתי בלבי: חכיתי זמן רב כל כך, אנסה ואחכה עוד שעה קלה. הוספתי וחכיתי עוד שעה — ונפט אין, ובאין ברירה החלטתי לשוב הביתה. רק צעדתי צעדים אחדים ומכונית הנפט הגיעה. מיד רצתי אל מקומי, אולם ילדים שעמדו אחרי רצו גם הם ואחד מהם הקדימני ותפש את מקומי. לא רציתי לריב עמו ודברתי אליו רכות: „סלח לי, המקום — מקומי״, אך הילד שהיה גדול ממני התחיל להכותני. למזלי נגש אלינו איש „משמר העם״, אותו אדם ששאלתיו על אודות הנפט, וגער בילד, וכענש על הפרעת הסדר העמידו בסוף התור, ואותי השיב אל מקומי וקבלתי את הנפט. הודיתי לאיש על השליטו חק וסדר בתור ושבתי הביתה שמח וטוב לב.

ב

הַמַּחְסוֹם

בִּרְחוֹבוֹת יְרוּשָׁלַיִם הוּקְמוּ מַחְסוֹמִים וְלְיָדָם עוֹמְדִים אַנְשֵׁי מִשְׁמַר הָעָם וּמַשְׁגִּיחִים שֶׁלֹּא תִּכָּנֵסְנָה מְכוֹנִיּוֹת שֶׁל הָעֲרָבִים וְהֵם בּוֹדְקִים אִם יֵשׁ בִּידֵי מִישֶׁהוּ רוֹבִים אוֹ פְּצָצוֹת. אֲנַחְנוּ, יַלְדֵי רְחוֹבֵנוּ, נִתְקַנֵּאנוּ בַּגְּדוֹלִים וְיִסַּדְנוּ לָנוּ קְבוּצָה בְּשֵׁם „יַלְדֵי מִשְׁמַר הָעָם". מָה עָשִׂינוּ? הֵבֵאנוּ אֲבָנִים וְשִׁבְרֵי פַחִים וְהֵקַמְנוּ מַחְסוֹם. כְּשֶׁמְּכוֹנִית הִתְקָרְבָה הָיְתָה נֶעֱצֶרֶת לְיַד הַמַּחְסוֹם וְדָרַשְׁנוּ מֵהַנֶּהָג שֶׁיַּרְאֶה לָנוּ תְעוּדַת זֶהוּת וְאַחַר כַּךְ נָתַנּוּ לַמְּכוֹנִית לַעֲבוֹר. גַּם מֵאֵת הָעוֹבְרִים וְשָׁבִים דָּרַשְׁנוּ תְּעוּדַת זֶהוּת. רַבִּים שָׁמְעוּ בְקוֹלֵנוּ וְהֶרְאוּ לָנוּ. אֲחָדִים שָׁאֲלוּ: הַאַתֶּם מִ„מִּשְׁמַר הָעָם"? עָנִינוּ: הֵן. וְגַם הֵם נִשְׁמְעוּ לָנוּ. קָבַעְנוּ תוֹר שְׁמִירָה וְהֵטַלְנוּ עַל כָּל יֶלֶד לַעֲמֹד בְּשָׁעָה קְבוּעָה לְיַד הַמַּחְסוֹם. כָּכָה אָנוּ עֲמֵלִים וְעוֹמְדִים יוֹם יוֹם עַל הַמִּשְׁמָר וְשׁוֹמְרִים עַל רְחוֹבֵנוּ מִפּוֹרְעִים וְרוֹצְחִים.

אלחנן אשכנזי (כתה ד־ב)

ג

נֵפְט קִבַּלְנוּ

זֶה שְׁלשָׁה יָמִים שֶׁאֲנִי וְאִמִּי עוֹמְדִים בְּתוֹר הַנֵּפְט. בְּכָל יוֹם אוֹמְרִים לָנוּ שֶׁהַיּוֹם נְקַבֵּל נֵפְט וְאֵינֶנּוּ מְקַבְּלִים. סוֹף סוֹף קִבַּלְנוּ נֵפְט בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. בְּשִׂמְחָה רַבָּה חָזַרְנוּ הַבַּיְתָה. בְּאֶמְצַע הַדֶּרֶךְ הִרְגַּשְׁתִּי שֶׁהַפַּח אֵינוֹ כָּבֵד בְּיוֹתֵר. כְּכָל שֶׁהָלַכְתִּי נִדְמָה לִי שֶׁכֹּחִי הוֹלֵךְ וְחָזָק וְהַפַּח הוֹלֵךְ וְקַל וְאָמַרְתִּי לְאִמִּי בְּגַאֲוָה: רוֹאָה אַתְּ, אִמָּא, בְּאֵיזוֹ קַלּוּת אֲנִי נוֹשֵׂא אֶת פַּח הַנֵּפְט? פִּתְאֹם רָאִיתִי שֶׁהַפַּח נָקוּב וְשֶׁרֹב הַנֵּפְט נִשְׁפַּךְ. עַכְשָׁו הֵבַנְתִּי מִפְּנֵי מָה יָכֹלְתִּי לָשֵׂאת אֶת הַפַּח בְּקַלּוּת מְרֻבָּה כָּל כָּךְ.

אברהם דנון (כתה ג־א)

ד

בִּשְׁעַת חֵרוּם

בְּכָל מָקוֹם רוֹאִים תּוֹרִים אֲרֻכִּים. בְּתוֹר אֶחָד מְחַלְּקִים נֵפְט, בְּתוֹר שֵׁנִי מְחַלְּקִים חָלָב, בַּשְּׁלִישִׁי – לֶחֶם, בָּרְבִיעִי – בֵּיצִים וְיֵשׁ אֲפִילוּ תוֹר גַּם לְזֵיתִים וְדָגִים מְלוּחִים.

„– בּוֹא, יוֹסִי, – אוֹמֶרֶת לִי אִמִּי – עֲמֹד אַתָּה בְּתוֹר לְחָלָב וַאֲנִי – בְּתוֹר לְבֵיצִים". הִסְכַּמְתִּי וְעָמַדְתִּי שָׁעָה אֲרֻכָּה בַּשּׁוּרָה עַד שֶׁהִגִּיעַ תּוֹרִי. נִגַּשְׁתִּי לֶחָלְבָן וְהוּא יָצַק לַסִּיר אֲשֶׁר בְּיָדִי כּוֹס חָלָב וְהָלַכְתִּי לִי בְּשִׂמְחָה. אַךְ אוֹיָה! כְּשֶׁיָּצָאתִי מִן הַתּוֹר נִדְחַפְתִּי עַל יְדֵי אֲנָשִׁים וְהַסִּיר נָפַל וְהֶחָלָב נִשְׁפַּךְ. בָּכִיתִי מְאֹד, אַךְ אִמִּי הַטּוֹבָה לִטְּפָה אוֹתִי וְאָמְרָה: „אֵין דָּבָר, יוֹסִי שֶׁלִּי, אַל תִּבְכֶּה. הֲרֵי לֹא בְּאַשְׁמָתְךָ נִשְׁפַּךְ הֶחָלָב".

וְחָזַרְנוּ הַבַּיְתָה בְּסִיר רֵק.

יוסף מרגובסקי (כתה ג־ב)

ה

לֶחֶם

לִפְנֵי יָמִים מִסְפָּר נָפוֹצָה שְׁמוּעָה שֶׁיֵּשׁ מַחְסוֹר בְּלֶחֶם: חָזַרְתִּי מִבֵּית־הַסֵּפֶר וּמִיָּד אָמְרָה לִי אִמִּי שֶׁאֵלֵךְ לִקְנוֹת כִּכַּר לֶחֶם. לָקַחְתִּי אֶת הַכֶּסֶף וְהָלַכְתִּי אֶל אַחַת הַמַּאֲפִיּוֹת. כְּשֶׁהִגַּעְתִּי לַמָּקוֹם רָאִיתִי תוֹר גָּדוֹל וְאָמַרְתִּי בְּלִבִּי: אֶהְיֶה אַמִּיץ, אֶכָּנֵס לַתּוֹר וְאָבִיא לֶחֶם הַבַּיְתָה. עָמַדְתִּי זְמַן רַב עַד שֶׁהִתְקָרַבְתִּי אֶל הַחַלּוֹן. רָצִיתִי לְהַגִּישׁ אֶת הַכֶּסֶף לָאוֹפֶה, אַךְ אֲנָשִׁים מְבֻגָּרִים דָּחֲפוּ אוֹתִי וְתָפְשׂוּ אֶת תּוֹרִי. רָאָה זֹאת הָאוֹפֶה וְאָמַר לִי: יֶלֶד, בּוֹא הֵנָּה וְתֵן אֶת הַכֶּסֶף. נָתַתִּי לוֹ אֶת הַכֶּסֶף, וְקִבַּלְתִּי אֶת הַלֶּחֶם וְשַׁבְתִּי בְּשִׂמְחָה הַבַּיְתָה.

חיים סעוד (כתה ג־ב)

פּוּרִים

פּוּרִים זֶה לֹא הָיָה שָׂמֵחַ. הִתְכּוֹנַנְתִּי לְפוּרִים כַּמָּה שָׁבוּעוֹת וְחָשַׁבְתִּי לְהִתְחַפֵּשׂ וְלִשְׁלֹחַ מָנוֹת. לְבַסּוֹף הוֹדִיעַ הָרַדְיוֹ שֶׁאָסוּר הַשָּׁנָה לְהִתְחַפֵּשׂ. אֲנִי מְקַוֶּה, כִּי בַּשָּׁנָה הַבָּאָה, כְּשֶׁתָּקוּם הַמְּדִינָה הָעִבְרִית, נָחֹג אֶת חַג הַפּוּרִים כַּאֲבוֹתֵינוּ בַּשָּׁנִים הַקּוֹדְמוֹת, וְאָז תִּגְדַּל שִׂמְחָתֵנוּ. כִּי כָל בְּנֵי הָמָן שֶׁל יָמֵינוּ נָפֹל יִפְּלוּ וְיֵרְדוּ לִבְאֵר שַׁחַת.

אהרן מכטינגר (כתה ב־ב)

גִּ בּ וֹ רֵ י הָ אֻ מָּ ה

אַתֶּם בָּרֶכֶב וּבְפָרָשִׁים,
אַתֶּם בַּסּוּסִים וּבְשֶׁנְהַבִּים, –
אִתָּנוּ מְתֵי מְעַט נוֹאָשִׁים –
אַךְ בָּנִים הֵמָּה לַמַּכַּבִּים!

(ביאליק)

המלחמה האכזריה שכפו עלינו שבטי ערב ומנהיגיהם הלבנטיניים, בסיועם של רבים מבני אותו עם הקורא לעצמו עם חובב־התנ"ך — גוברת והולכת. והעם העברי, שפניו לשלום, לחיי תרבות, לעבודה ולהחיאת שממות הארץ, שותת כיום דם, אך גם משיב מלחמה שערה ומכה בכח מחץ רב בכנופיות מרצחים ושודדים, אנשי מדבר, שנתלקטו ובאו להרג ולשלול שלל ולבוז בז. „ואויב תתה לי עורף" והם, האויבים, נותנים אמנם ערף לפני גבורי האומה בכפר עציון, בטירת צבי, בהר קסטל ובמשמר העמק — כי לא ינוח ולא ישקט ישראל עד אם גאל את ארצו ועד אם ישב בה בטח ושאנן וחפשי מכל על צר וצורר. בינתים משכל העם יום יום בנים נאמנים ויקרי־רוח, אנשי עמל ואנשי השכלה ומדע ולכמה מהם, לתלמידינו, נציב גם בגליון זה ציון לנפשם:

יהודה כשיוף (תלמיד מחזור כ', תרצ"ח) נפל אור ליום ו', כ"ו בשבט, בידי חיל בריטי, בשמרו על מחסום ליד הסוכנות.

אליהו בורקינסקי נפל ביום ב', ו' באדר א', בהגנה על תלפיות.

שמעון שופטן (תלמיד מחזור כ"ג, תש"א) נפל ביום ב', כ' באדר א', בלוותו שיירה לירושלים.

מרדכי גרוסמן (תלמיד מחזור כ"ד, תש"ב), יהושע ויסמן, אשר ליפצין (תלמיד מחזור כ"ד, תש"ב), נפלו ביום ה', כ"ג באדר א', בדרך לעטרות־רמללה.

נפחן משה (מחזור כ"ד, תש"ב) נפל ביום ו', א' באדר ב', ע"י צמח.

ישעיהו הלב"ץ (תלמיד מחזור ד', תרפ"ב), בן ר' יהודה הלב"ץ ז"ל, ממיסדי הגימנסיה העברית בירושלים וביה"ס תחכמוני, נפל ביום ה', ז' באדר ב', בדרך עכו־נהריה.

ישראל קובלסקי, נפל ביום ה' ,ז' באדר ב', בלוותו שיירה להרטוב.

כרמי איזנברג, נכדו של ר' אהרן איזנברג ז"ל, ממיסדי המושבה רחובות, נפל ביום ד', י"ג באדר ב', בדרך לעטרות ע"י שיך ג'ראח.

ישעיהו רייזמן, נפל ביום השבת, ט"ז באדר ב' בהגנה על תלפיות.

יהי זכרם הקדוש והטהור שמור בלב האומה.

יהודה ביטנסקי הי"ד

נולד בוילנה בשנת תרפ"ה ובן יחיד היה להוריו. בהיותו בן עשר עלה עם הוריו לארץ ישראל, שהתישבו בירושלים. למד שנים אחדות בבית ספרנו והצטיין בלמודיו ובמדותיו התרומיות ונתחבב על מוריו וחבריו. לאחר שסיים בהצלחה את למודיו התיכוניים התחיל שוקד על למוד הפילוסופיה באוניברסיטה העברית ומוריו נבאו לו עתיד מזהיר. בעודנו נער רך הצטרף אל ההגנה והיה מטובי החילים שבחיל המחץ שלה. עם פרוץ המלחמה על חרותנו עזב את ספסל הלמודים והתיצב במערכה ועל במותיו נפל, בהרי חברון, ביום השבת ו' בשבט, יחד עם ל"ד חבריו הגבורים.

יהא זכרו הקדוש שמור בלב עם ישראל.

יהושע ויסמן הי"ד

נולד בשנת תרפ"ז. למד בבית ספרנו והמשיך את למודיו בבית החנוך התיכון. הצטיין כספורטאי והיה מפעילי „הפועל" בירושלים ונתפרסם כשחקן מובהק במשחקי כדור רגל וכדור סל. היה חבר נבחרת א"י של „הפועל" שהשתתפה בהתחריות ספורטיבית בפראג. נפל בקרב ביום ה', כ"ג באדר א', בדרך עטרות־רמלה.

ת. נ. צ. ב. ה.

אברהם זיסרמן הי"ד

תושב מקור חיים וממגניה האמיצים עוד בשנת תרצ"ו, בעודנו נער בן ארבע עשרה. נולד בשנת תרפ"ב והונך חנוך מסורתי־לאומי. גמר את חק למודיו בבית ספרנו בשנת תרצ"ה. היה תלמיד שקט וענו ולא נהג להתבלט בידיעותיו, אך מוריו ידעו את שקידתו על למודיו ואת יחסו הרציני אליהם. היה איש החובה והמשמעת ומסור בכל נפשו לעניני הבטחון. עם פרוץ המהומות נחלץ ועמד על משמרת שכונתו ונפל בהגנתו עליה ביום ה', י"ט בטבת. ת. נ. צ. ב. ה.

אלכסנדר כהן הי"ד

נולד בירושלים בשנת תר"ץ לאביו האמן והליטוגרף מר משה כהן, ידידו הנאמן של בית ספרנו זה שנים רבות. רך ויחיד היה אלכסנדר להוריו שטפחוהו ברך אהבה ובמסירות אין קץ. בהיותו בן 6 נכנס לבית ספרנו לכתה א' וגמר בו את חק למודיו בהצטינות בשנת תש"ג. היה ילד עדין וטוב לב ובעל כשרונות מצוינים ושקדן ונמנה עם בחירי התלמידים

שבכתתו. את השכלתו התיכונית השלים בגימנסיה העברית ויצא לשנת שרות. אחרי שמלא את חובתו הלאומית הזאת נכנס לאוניברסיטה העברית, כרבים מטובי הנוער בארץ הצטרף גם הוא להגנה ועבר על קורס אמונים. ביום ו', ה' בשבט, יצא עם 34 חבריו לעזרת גוש עציון, אעפ"י שמפקדיו שחררוהו, כבן יחיד להוריו, מפעולה מסוכנת זו, ולמחרתו מת יחד עם חבריו מות גבורים.

זכרו הקדוש יהיה שמור בלב מוריו ומוקיריו.

בנימין (ונצ'יק) פרסיץ הי"ד

נולד בשנת תרפ"ד בעיר קורסק שברוסיה. ימי ילדותו הראשונים עברו עליו במוסקבה. בהיותו בן חמש וחצי עלה עם אמו ואחיו לארץ ישראל, אל אביו שעלה ארצה לפניהם, אחרי שחרורו מגלות סיביר, שהגלה לשם בשל פעולתו הציונית. בשנת תרפ"ט נכנס לכתה א' שבבית ספרנו ולשון דבורו היתה הלשון הרוסית, אך במשך חדשים מספר סגל לו את הלשון העברית ודבר בה כאחד מילידי הארץ ואהבה ולא רצה לדבר עוד בלשון נכר, וכשפנה אליו אחד ממוריו אוהביו בדרך הלצה וחבה בלשון הרוסית היה עונה: „אני מדבר רק עברית ושמי בנימין ולא ונצ'יק". היה תלמיד ברוך כשרון ועליז ומלא חיים וחביב על כל מוריו. בלמדו אח"כ בגימנסיה מלא תפקיד חשוב כמדריך בקהלת צופי השבט „מתתיהו". בשנים האחרונות למד באוניברסיטה מתמטיקה ומדעי הטבע. היה פעיל ב„הגנה" ושמש בה מדריך פוליטי. עם פרץ מלחמת הישוב על קיומו וחרותו נחלץ לשרות העם במאבקו. השתתף בקרבות בשער הגיא במשך חדש וחצי. נפל בקרב בהרי חברון, בחושו לעזרת גוש כפר עציון, יחד עם ל"ד חבריו. ת. נ. צ. ב. ה.

יעקב קוטיק הי"ד

נולד בשנת תרפ"ט. גמר את בית ספרנו בשנת תש"ב ונמנה עם תלמידיו המצוינים בלמודיו ובנמוסיו. לאחר שגמר את חק למודיו בגימנסיה העברית התגיס למשטרת הישובים העברים וכשנשתחרר נכנס לאוניברסיטה העברית להשתלם בלמודיו. פעל בשורות המגן במסירות מפליאה ולא גלה להוריו על פעולתו דבר, למען לא יחרדו לשלומו. בצאתו עם ל"ד חבריו לעזרת גוש עציון מסר להוריו את מספר הטלפון שאפשר להתקשר עמו ודרך אותו טלפון נודע להם על מות בנם היקר. ת. נ. צ. ב. ה.

ספרי החדשים

(„קורות חיי" מאת הלן קלר, תרגמה מאנגלית אסתר ולדקובסקי, ספרית „שחרות", הוצאת „עם עובד", תל אביב, תש"ז)

ספר מופלא, מאלף ומושך את הלב קראתי בשבועות האחרונים — ו„קורות חיי" שמו ואלה הן קורות אשה רבת כשרונות ומרץ, שהגורל המר לה וגזל ממנה שנים מחושיה, את חוש הראיה ואת חוש השמיעה. היא נתעורה ונתחרשה עוד בימי ילדותה הראשונים ושני מומיה אלה הסבו לה ולהוריה כאב ויגון. רופאים מפורסמים טפלו בה, אך כל עמלם ומסירותם היו לשוא וההורים האומללים ראו בסבל ילדתם וידם קצרה מהושיעה. והנה עמדו לה להלן המסכנה רוח והצלה ממקום אחר, לא מרופאים, כי אם מ מ ו ר ה גדולה ונאמנה. אן סוליבן מורתה היתה גם היא עורת בימי ילדותה, אך זכתה ונתפקחה ועל כן הקדישה את כל חייה לחנוך ילדות עורות. ואן סוליבן זו טפלה בסבלנות ובאהבה בהלן שנים רבות, וראו זה פלא: את עיניה העורות ואת אזניה האטומות לא יכלה אמנם המורה לפקח, כי מרפא לא היה להן, אך היא למדתה לקרא ולכתוב ולדבר ולהבין את אשר ידברו אליה. הלן חוננה בכח רצון כביר ובמרץ עז והתגברה על מומיה ולמדה לשונות רבות, עתיקות וחדשות, ומקצועות מדע שונים וקנתה לה שם בעולם בכשרונותיה ובהשכלתה. ספרה כולל אבטוביוגרפיה וקטעים ממכתביה ומכתבי מורתה. ממכתביה אנו רואים את צמאונה לדעת ואת נפשה העדינה, המשתתפת בצערם של כל הסובלים ובעלי המום האומללים.

אמנון טננבוים (כתה ח"א)

בבית ספרנו

— ביום ג', ה' באדר ב', ירד שלג רב בירושלים ורבים מתלמידינו לא באו לביה"ס. בכתות א'־ג' לא נתקימו הלמודים ובשאר הכתות למדו שתי שעות בלבד.

— ביום א', י' באדר ב', בשעה 3 אחה"צ, נערך כנוס כללי של חברי אגודות הבריאות בירושלים, ונכחו בו גם חברי „אגודת הבריאות" של בית ספרנו ביחד עם האחות הגב' שושנה מינקוב והמורה מר אליעזר מרגובסקי. הוצגו סרטים חנוכיים היגיניים בפני התלמידים וכמה מחברי אגודות הבריאות, וביניהם גם מתלמידינו, הופיעו בדקלומים, בשירה ובנגינה. הכנוס עבר בהצלחה מרובה.

— מועדון ביה"ס, בהדרכת המורה מר חנוך נימן, ערך ביום י"ד באדר ב', באולם „אהל שם לתלמידים", חגיגה נאה לכבוד פורים. התכנית כללה שירת מקהלה, דקלומים, מהתלות פורים והשאירה רושם רב על כל חברי המועדון והאורחים.

— הרשמת תלמידים לכתה א' החלה מיום א', ב' בניסן, משעה 10—9 לפנה"צ.

— החזרות במקהלת ביהכ"נ לקראת החג תתקימנה בימים ה', ו' בניסן, א', ט' בניסן ובג', י"א בו.

— ביום ד', ה' בניסן, יפסקו הלמודים בביה"ס לפגרת חג הפסח ויתחדשו ביום ב', כ"ד בו.

מקרוב ומרחוק

(חדשות שונות)

— מעשה זועה בוצע בי"ב באדר א' ברחוב בן יהודה בירושלים. עריקי צבא ומשטרה בריטיים טמנו, בשעות הבוקר המוקדמות, פצצות ליד כמה בנינים ולאחר שהפעילון הסתלקו במכוניותיהם המשורינות. בהתפוצצות הזאת נהרגו הרבה נשים, ילדים וגברים בעודם ישנים במטותיהם וחלק מהרחוב הנאה הזה נהרס.

— ביום כ"ח באדר א' הורכבה הממשלה הזמנית של המדינה העברית.

— ב־10 במרץ אבד את עצמו לדעת מיניסטר החוץ הדגול של צ'כוסלובקיה יאן מסריק ז"ל. המנוח היה בנו של תומס מסריק, משחרר ארצו מידי הגרמנים וגם הוא, כאביו המלומד, היה מחסידי אומות העולם, ידיד נאמן לעם העברי ולשאיפותיו הלאומיות. יהי זכרו ברוך.

— ב־ל' באדר א' חדר נהג ערבי של הצירות האמריקאית אל מגרש מוסדותינו הלאומיים ברחביה והניח בו חמרי נפץ שהתפוצצו. בהתפוצצות זו נהרס חלק מבנין קרן היסוד ונהרגו י"ג פקידים וביניהם המשורר הנלבב מר ליב יפה, מנהל „קרן היסוד". ת. נ. צ. ב. ה.

— בט' באדר ב' הודיעה אמריקה על הסתלקותה מתמיכתה בתכנית החלוקה. ההחלטה על החלוקה ועל יסוד מדינה יהודית נתקבלה ברב גדול בעצרת האומות ב־29 בנובמבר 1947. העם העברי איתן במאבקו והרף כל מכשוליו ומכשיליו, צוררי ישראל, יקים את מדינתו ויחיה חיי חרות ויצירה בארצו.

— ביום השבת, כ"ג באדר ב', כבשו יחידות ההגנה העברית את הכפר הערבי שבהר הגבה קסטל החולש על כביש ירושלים־יפו וגרמו אבדות כבדות לכנופיות הערביות.

— בכ"ד באדר ב' הפגינו בניו יורק ששים אלף ותיקי מלחמה יהודים והביעו את מחאתם ואת התמרמרותם על המפנה הבלתי צודק, שחל במדיניות הממשלה האמריקאית בשאלת החלוקה ויסוד המדינה היהודית.

יוסף דנון (כתה ח"א)

ברכות

ברכתנו הנאמנה שלוחה לחברינו היקרים

ב נ י ־ ה מ צ ו ה :

ארגמן מאיר, בן כוכב אריה, גרמנסקי חגי, הרגיל שלמה, טננבוים אמנון, יהושפט משה, כהן יעקב, מלכא יהודה, ניגר דוב א', ניגר דוב ב', פוריצקי יאיר, פורמן אברהם.

היו, חברים, בנים בונים וגבורים לעמנו ולארצנו!

תלמידי הכתות ח' ומוריהם

שפע ברכות ואושר לרעינו החביבים

בלר מרדכי, בן צבי נחום, גרשוני עמירם, וייס יוסף, עליוף מרדכי, צופיוף דניאל, שטינברג יהודה, שמי אברהם,

שצ'וגלוב אלכסנדר

במלאת להם י"ג שנה

היו לברכה ולתפארת להוריכם ולמוריכם!

תלמידי הכתות ז' ומוריהם

ברכת אשר והצלחה לחברינו הנאמנים:

אורנשטיין מאיר, אשרי צבי זאב, בן עמרם זאב, בקשי נוריאל, גפני ירמיהו, וינשנקר יצחק, זקס צבי, טירנובר יוסף, נוימרק יהודה, עבאדי שלמה, פולאק ברוך, פלוס משה, פרדו חיים,

רובין מיכה, שכטר יורם

ליום החלם להניח תפלין

עלו והצליחו בכל אשר תפנו!

תלמידי הכתות ו' ומוריהם

„סיני"

מכון ללמודי בר מצוה ויסודות היהדות

מיסודם של

ביהכ"נ „שירת ישראל" ו„אהל שם־תחכמוני", ירושלים.

תכנית הלמודים:

א. הכנה לעליה למפטיר (הברכות על התורה, קריאת ההפטרה וברכותיה בטוב טעם.)

ב. קריאת המפטיר בתורה

ג. הלכות תפלין והנחתן

ד. דרשות בר מצוה (דרגות וסוגים שונים לפי כשרון הנער ורצון ההורים.) תשומת לב מיוחדת נתנת לתכן הדרשה ולבצועה ע"י הנער ובלשון ברורה וטובה.

ה. למוד יסודות היהדות

א) בין אדם למקום: תפלות וברכות, תפלין, שבת, חגים וזמנים, בית הכנסת, דינים ומנהגות, תלמוד תורה.

ב) בין לאדם לחברו: מדות ודרך ארץ, כבוד הורים, אחדות ישראל, יחיד וצבור, מצות ישוב הארץ.

ג) שיחות, אגדות ועיונים מאוצר המחשבה הישראלית.

ו. הכשרת בעלי קריאה: קורס זה יכלל למוד טעמי קריאת התורה, ההפטרה וחמש המגלות עם נתינת אפשרות של אמון במעשה כבעל קריאה.

כל אחד משני הקורסים (ה־ו) ימשך 3 חדשים. הלמודים מתקימים בשעות של אחה"צ. הקורסים פתוחים גם בימי החפש.

ההנהלה:

מרדכי אילן, יו"ר

שמואל ריבלין, מנהל המכון

חנוך נימן, מזכיר

המורה הראשי ללמודי בר מצוה: חזן ביהכנ"ס תחכמוני

מ. טירנובר.

הכתבת:

משרד „סיני", בית הכנסת „אהל שם תחכמוני", רחוב תחכמוני, מקור ברוך, טלפון 3806.

אנו משתתפים באבלם הכבד של ההורים השכולים
בנפל בניהם יקיריהם
גומרי בית ספרנו,
על משמרתם בהגנת העם והארץ.
ת. נ. צ. ב. ה.
הנהלת ביה"ס תחכמוני
וחבר מוריו ותלמידיהם

כוס תנחומים
למורנו החביב מר שלמה וורטמן
במות עליו אחיו היקר
אהרן הי"ד
בידי מרצח ערבי
תלמידי הכתות ח' ומוריהם

חברנו היקר אליהו שעיב
אתך אנו באבלך הכבד בנפול אחיך הגבור
מצליח ז"ל
בשעת מלוי תפקידו הלאומי.
המקום ינחם אותך ואת הוריך השכולים עם שאר אבלי ציון וירושלים.
חבריך
תלמידי הכתות ח' ומוריהם

לחברנו היקר יוסי הירשמן
אנו, חבריך, משתתפים באבלך הכבד,
במות עליך אביך היקר
מר אליהו הירשמן הי"ד
בעמדו על משמרתו הלאומית
תלמידי כתה ד"א ומורם

לחברנו יוסף לפידות
אתך אנו בצערך במות עליך אביך
שבתי נ"ע.
צערך — צערנו
תלמידי הכתה י"ב ומחנכם.

בית מסחר ספרים
„אהל"
ירושלים, רחוב יפו, מול „אגד"
מבחר גדול של ספרי מקרא לילד ולנער.
לילדים בני הגיל הרך נתנת הדרכה מיוחדת בבחירת חומר הקריאה.

שנת העשרים ותשע (גליון 229 — 228) ירושלים, שבט־אדר, תש"ט (1949) גליון א—ב

חֲבֵרֵנוּ

יוצא ע"י תלמידי ביה"ס תחכמוני

בירושלים

עלון חדשי

התכן

חבלי גאלה — משה אילן
בין יאוש ותקוה — א. קלונר
חובזה (ספור) — ד. רובין
בימים ההם ובזמן הזה — ש. אוסיה
מפלט — מ. לוי
יום הבחירות — א. פרומקין
מדינת ישראל — ידידיה יעקב
לפיד החשמונאים — עודד גוזמן
חג כפול — א. עטיה
את הנשיא ראינו — י. שפירא
בחרב ובמחרשה — י. דן
השבלים והחרב — עמוס ברק
שלג בירושלים — ש. גרוס
בר מצוה אני! — י. אלעזרי
גם אנחנו רוצים לכתב
א) סבי החלוץ — י. עשבי
ב) המצור בירושלים — י. אבן טוב
ג) בימי המצור — א. ניגר
גבורי האמה
א) יהודה דובשני
ב) אריה פניגשטין — אפרים פניגשטין
ג) עודד בן ישראל
ד) אמנון ויגוליק
ה) שלמה שכנאי — שמואל שש
ו) יוסי מרגובסקי — יהודית הלחמי
ז) יונתן אברמסקי
מקרוב ומרחוק
בבית ספרנו
ברכות

משה אילן (כתה ח״ב)

חֶבְלֵי גְאֻלָּה

א

יום גדול היה יום העשרים ותשעה בנובמבר 1947, אותו יום, בו הכיר העולם בזכותו של עם ישראל להקים מחדש את מדינתו בארצו, בארץ־ישראל. מה רבה השמחה ביום ההוא! נערים, טף, אנשים ונשים, זקנים וזקנות צהלו ורקדו בחוצות ירושלים ושירה אדירה בקעה בכל העיר: „דוד, מלך ישראל, חי, חי וקים!" אך השמחה נשבתה מהר. עוד באותו יום החלו הפורעים הערבים בהתנפלויות דמים על התחבורה העברית ובשוד וברציחות בירושלים העברית. הרעה נפתחה מהמרכז המסחרי העברי. המון פורעים ערבים התנפלו על חנויות המרכז והעלון באש. אנשי ההגנה שלנו התאמצו בכל כחם להגן על הרכוש ועל הנפש, אך נתקלו בבריטים שמנעו מהם החשת עזרה. גם יהודי העיר העתיקה התקפו ע״י כנופיות ערביות והושם עליהם מצור והבריטים היו למכשול ולאבן נגף לאנשינו גם כאן. הם החרימו את מעט נשק המגן שהיה לנו ולא נתנו לגבורינו לבוא לעזרת אחינו ולא עוד אלא שגם השתתפו עם הערבים בצליפות לעבר עמדותינו. לולא הם לא היינו נוחלים כשלון בעיר העתיקה. בעיה כאובה היתה הגנת כפרי גוש עציון מדרום לירושלים, בהרי חברון. גוש זה רתק אליו כחות אויב מרובים וההגנה עליו היתה כהגנה על ירושלים. אכן עמוד עמד גוש מבודד זה בגבורה במשך שבועות וירחים ללא מזון מספיק וללא נשק מספיק נגד אלפי פראי המדבר. מיטב בחורינו האמיצים שחשו לעזרתו מתו מות גבורים. נסינו לשלח שמה שירת מזון ונשק, שהגיעה למקום בשלום, אך משראו הערבים את השירה מיד הזעיקו את רוצחי חברון הנודעים באכזריותם ואלה גלגלו מן ההרים אבנים גדולות וחסמו את הכביש. כשהגיעה השירה עד המחסומים לא יכלה לעשות את דרכה לירושלים. הבריטים לא נתנו לאנשי ההגנה שבירושלים לבוא לעזרת אחיהם והפעם טענו שאלו היו מודיעים להם מראש על צאת השירה היו מגינים עליה, כביכל. באין ברירה נאלצה השירה להכנע ורב היה הכאב, אך כזאת וכזאת תעשה המלחמה: פעמים מנצחים ופעמים נופלים. הגוש עצמו החזיק מעמד עד אמצע חדש מאי ולאחר קרב נואש, מעטים נגד רבים, הוכרחו אנשינו להכנע ורבים מהם לוקחו בשבי והובלו לעבר הירדן. והבריטים, שימי שלטונם בארץ היו ספורים, השתוללו בינתים והחלו במעשי פרובוקציה וטרור. בתחלה פוצצו את בנין העתון „פלסטין פוסט" במכונת תופת ונספו יהודים אחדים. אחר כך פוצצו את בניני מרכז העיר, ברחוב בן יהודה, ולמעלה משבעים איש נהרגו שם. באחרונה בוצע על ידי מרגל ערבי הפצוץ בבניני המוסדות הלאומיים, שבין ההרוגים היה גם המשורר הנלבב והציוני הישיש בן השבעים מר ליב יפה הי״ד, נשיא קרן היסוד. עוד אסון מחריד קרה בירושלים והוא, רצח אנשי השירה שעברה בשכונת המרצחים הערבים שיך ג׳ראח, בדרכה לביה״ח „הדסה" ולאוניברסיטה העברית בהר הצופים. זו נעצרה ע״י הערבים וכל אנשיה, רופאים, אחיות ואנשי מדע, נרצחו על ידיהם. אבל עטף את ירושלים כלה ורב היה הקצף והזעם על הבריטים שמנעו מאנשי ההגנה שלנו להציל את אחינו ואחיותינו אלה. האויב האכזרי אזר כחו לנתק את ירושלים מכל ישובי הארץ. בחרף נפש ובקרבנות יקרים עשו השירות דרכן לירושלים לספק את צרכיה וכשגברה הסכנה פסקה כמעט התחבורה. חג הפסח קרב ובא ובעיר גדל המחסור. רק קרוב לחג הבקיעו להן דרך שלש שירות גדולות שהן, אפשר להגיד, הצילו את ירושלים ואלמלא הן היינו מתים ברעב. כזה היה מצבנו עד 14 במאי, יום בו הוקמה מדינתנו ונסתים המנדט הבריטי.

ב

אחרי נפילת גוש עציון נשתחררו כחות הערבים והללו הטילו את כל כבד מערכתם על ירושלים והגבירו עליה את המצור. העיר העתיקה כותרה מכל עבריה ואנשיה, שומרי החומות מדורות קדומים, עמדו בגבורה עילאית נגד אלפי ערבים ונשקם החדיש שסופק להם ע״י הבריטים. הרבה מעשי גבורה הראו צעירים וזקנים בעיר העתיקה. מעשים נואשים עשו כדי להחזיק מעמד עד בוא עזרה. ואמנם הצליחו בחורינו, אחרי מלחמת גבורה, להבקיע לתוך העיר ומאז שתפו עצמם עם אחיהם המגינים בעיר העתיקה עד אשר נפלו רובם בקרב והנשארים בחיים, זקנים וזקנות, פצועים וחולים, נפלו בשבי בידי האויב. וירושלים החדשה הפגזה בלי הרף ע״י תותחי האויב, יומם ולילה. אין דמי ואין הפוגה. החיים בעיר שבתו. החנויות ובתי הספר סוגרו והאזרחים ישבו במקלטים, אין יוצא ואין בא. בסכנת נפשות יצאו אנשים לרגע קט לחנות הסמוכה להביא את מנת אכלם, מאה וחמשים גרם לחם לנפש וחמשים גרם אפונה וגריסים. פחת האכל בעיר הנצורה ומה שחלקו במדה זעומה חלקו. פעמים נראו אנשים מתנועעים כצללים והולכים בהחבא בצדי הכתלים ופח מים בידם, מנת יומם. רבים היו שלא שתו משקה חם ולא בא לפיהם תבשיל חם במשך ימים ושבועות כי לא היה במה לבשל: חמרי דלק אפסו ולבשל על עצים אפשר היה רק בחוץ ושם רחפה סכנת הפגזים. ואף על פי כן לא יצאה מפי איש תלונה על המצב הרע והכל קבלו עליהם את יסוריהם בגבורה ובאמץ רוח. כיצד יכלנו, אנשי ירושלים, לשאת ולסבול כל כך ומאין שאבנו עז ותעצומות לעמד בפני כל הפגעים שבאונו כתומם? רק אחת היא התשובה: האהבה העזה לעיר קדשנו, לבירתנו בעבר, בהוה ובעתיד! יותר מצרת המזון כאבנו על המחסור בנשק עד ששבעה חילים החזיקו ברובה אחד ומכונת יריה נדדה מעמדה לעמדה ,בה בשעה שלערבים היה נשק קל וכבד למכביר שסופק להם ע״י בני בריתם הבריטים. ובכל זאת ולמרת הכל החזקנו מעמד עד אשר באה ההפוגה וירוח לנו.

ג

עם בוא ההפוגה נשמה ירושלים לרוחה. בימי המצור דאג הישוב ליהודי עיר הקדש וכל אנשי הארץ התפלאו על עמידתם האיתנה. בכל כחם נסו להגיע אלינו ולעזר לנו. אך ללא הצלחה .עתה בבוא ההפוגה „המטירו" עלינו „מטר" חבילות מזון והפגינו בזה את אהדתם ואהבתם לנו. אלפי חבילות נשלחו

אלינו ע״י קרובים ומכרים, כי גורל העיר נגע ללב כל יהודי באשר הוא שם עד שאפילו מחו״ל נשלחו הנה חבילות. הירושלמיים שמחו וקבלו ברצון את החבילות שהיו בהן חמרי מזון שחדשים רצופים לא ראום גם בעיניהם. ויותר מזה נגעה ללבם החרדה הגדולה של כל אנשי הארץ לגורלם. ואיש ירושלים כי נקרה לערי השפלה — לא נלאו התושבים לישב ולשמע שעות על שעות על מעללי הגבורה שהראו מגני ירושלים. וכאן תבוא שאלה: כיצד הובאו חמרי המזון והנשק בשעה שהדרך הראשית לירושלים דרך לטרון, תפושה בידי הליגיון הערבי? כאן נתגלה אחד המפעלים הכבירים שבוצע על ידי גבורי ישראל. הם סללו דרך חדשה לעירנו, שנקראה „דרך בורמה" ע״ש הדרך הבלתי סלולה והבלתי נוחה שהיתה בימי מלחמת העולם השניה בארץ בורמה. כדוגמתה סללו גבורינו דרך חדשה לירושלים ומכאן עברו שירות המזון והנשק לעיר הנצורה. ועוד מבצע חשוב בוצע בידיהם והוא, הנחת צנור מים חדש לירושלים, העובר לאורך הדרך החדשה וכך נפתרה גם שאלת המים בירושלים הצמאה. אך ההפוגה לא ארכה והמלחמה נתחדשה שוב. עתה שונה מצבנו לטובה. נשק רב שכלל גם תותחים הובא לירושלים ומששמענו כי תותחינו מרעישים את האויב — התעודדנו. באש תותחינו השתקנו כמה מעמדות האויב והערבים טעמו הפעם את טעם ההפגזות שטעמנו אנו בתחילה. בעת ההרעשה למדנו להבחין בין קולות הנפץ „הלנו הם אם לצרינו". ומה רבה השמחה בשעה ששמענו את קול פגזינו. בלילה האחרון לפני הפוגה ב׳ הפגזנו בעצמה רבה שאין דוגמתה. כל הלילה לא עצמו תושבי ירושלים עין מחרדה לנפשם ולגורל העיר ולא האמינו כי למחרתו תשאר אבן על אבן. עם שחר נדמו הקולות ואנשי ירושלים שמחו בראותם את עירם עומדת על תלה. זה היה סיום עשרת ימי הקרב, שיצאנו ממנו עטורי נצחון בכל הארץ, כי הכה הכינו את האויב המתרברב שוק על ירך ומעתה התחילה ההפוגה השניה.

ד

הקרבות בירושלים פסקו בזמן שנקבע ע״י מועצת הבטחון לאחר אותו לילה קשה שהזכרתי למעלה. עתה החל הרוזן ברנדוט, המתוך מטעם ארגון האומות בארץ, בהצעות שונות לשלום, כביכל. לפי הצעתו היתה ירושלים צריכה להמסר לידי עבדאללה, זה המלך האביון, המלך־הפקיד האנגלי בעבר הירדן, ולהחזיר אליה את כל הפליטים הערבים שנסו ממנה מנוסת עכברים. וכמובן לא הסכמנו לכך, לאחר שדם יהודי רב נשפך על הגנתה ולשחרורה, כי ירושלים, לב האומה, לנו היא ולנו תהיה לנצח נצחים. יכלנו להסכים רק לחלק מהצעותיו, כגון, פירוז הר הצופים, ששם נמצא בית החולים „הדסה", הגדול בכל המזרח התיכון והיכל המדעים, האוניברסיטה שלנו ובית הספרים הלאומי, שחבל מאד היה לנו שיאבדו במלחמה. בינתים עמדה ירושלים בפני בעיה חמורה: מה השלטון שיהא בה ולאיזו מרות תהיה שיכת? למדינה צעירה כמדינת ישראל קשה היה להסתבך עם אומות העולם, שלפי תכניתן צריכה היתה ירושלים ליהפך לעיר בינלאומית, אך גם לותר עליה היה מן הנמנע, שהרי היא עיר קדשנו ומעוזנו ואליה נשואות עיני כל ישראל בכל הדורות. כדי לצאת מן הסבך הכריזה ממשלתנו את עירנו לשטח כבוש וכמושל צבאי נתמנה בה מר ד״ר דוב יוסף, לפי תנאי ההפוגה חיב היה הליגיון הערבי להזרים מים לעיר דרך הצנור הראשי והמשאבות בלטרון שברשותם. אך הערבים מאנו לקים את התנאי ולא עוד אלא שפוצצו את משאבת המים. אך אנו אזרנו עז והסתפקנו לעת עתה בצנור בורמה אף כי קטרו קטן מן הצנור הראשי וכמות המים הנתנת לנו אינה מספקת עדין. גם בעיר גופא לא קימו הערבים את התחיבותם והפרו יום יום את ההפוגה בצליפות ובהפגזות לעבר העיר העברית. כל מחאותינו בפני נציגי האו״מ לא הועילו וכך הכרחנו גם אנו לא לשבת בחבוק ידים ולהשיב מלחמה שערה. ובאותו זמן נתכנס בירושלים הועד הפועל הציוני, שבחר בעירנו, שסבלה כה קשה במלחמה. אז גם החלו מדברים על פתוח עיר הקדש, על הגברת התעשיה והמלאכה בה, על העלאת עולים חדשים, למען גדולה ושגשוגה, כיאות לבירת ישראל.

זוהי השתלשלות המאורעות בירושלים עד סוף שנת תש״ח.

קלונר אברהם (כתה ח״א)

בֵּין יֵאוּשׁ וְתִקְוָה

בקר. תושבי ירושלים הנצורה נמים את שנתם הטרופה ואלה שכבר קמו מחשבים חשבונות שונים, כיצד להשיג את המזונות המעטים הדרושים לקיום הגוף. את הלחם ואת הפול מחלקים במנות קטנות בחנות, כי זה כמה שבועות שהבירה מנותקת משאר חלקי הארץ. האויב הערבי ממטיר עפרת ופגזים יומם ולילה. אנשים עיפים מנדודי שנה עומדים ומשקיפים מבעד לחלון ומצפים לפתיחת החנויות. בזהירות פותחים החנונים את חנויותיהם הריקות כמעט. אוטובוס בודד עובר ומחלק לחם. פתאם פולחת את האויר קול שריקה ואחריו — התפוצציות מחרידות ומיד משתטחים כל האנשים שברחוב על הארץ כדי לא להפגע מרסיסים. הרחובות הראשיים שוממים. רחוב בן־יהודה ובתיו ההרוסים ריק מאדם. פה ושם נראית שלולית דם שנקרשה בשעות הלילה הקר. כך חיים אנשי ירושלים אך רוחם אינה נופלת. מקוים הם כי המצור יפרץ ויזכו להתקשר עם אחיהם שבארץ. ואמנם תקותם באה. אחרי נצחוננו נשתנה הכל. כעת קשורה הבירה עם כל הערים והכפרים. תושבי ירושלים זכו אל מה שהתפללו אז, בזמן שישבו במקלטיהם האפלים: הוקמה מדינת ישראל. נבחרה האספה המכוננת הראשונה. העליה העברית זורמת מכל ארצות תבל בגלים לא ידענום עד כה. צבא ישראל נחל נצחונות כבירים בנגב ובגליל והנחיל לעם היהודי כלו כבוד ותהלה. אכן לא לשוא סבלה ירושלים מצור ורעב וצמא, לא לשוא נלחמה בגבורה, כי יום גאלתה בא בא!

דב רובין (כתה ו"ב)

„חֻבֵּזָה"

— לך נא, בני, — אמרה אלי אמי — אל המגרש ותקטף שם מעט חבזה ואטגן קציצות. הלא אפסו כל הירקות בשוק וגם בחנות אין להשיג דבר.

— מה זאת חבזה, אמא? — שאלתי — מימי לא שמעתי שם מאכל זה.

— חבזה, חבזה — ענתה — ב„פנת האשה", ברדיו, שמעתי אתמול שליד הגדרות ובמגרשים גדל ירק זה ואפשר להשיגו חנם אין כסף ומטגנים ממנו קציצות וטעמן כטעם התרד. לך, בני, אך הזהר נא מרסיסי הפגזים.

מיד לקחתי סל והלכתי אל השדה לא הרחק משכונתי. כשהגעתי ראיתי והנה כל השדה מלא אנשים ונשים וילדים. הטלתי את הסל והתחלתי לקטף את העלים הירקים, שכמה מהם היו מכוסים שכבת אבק גדולה. עוד אני קוטף ובחור אחד נגש אלי ואמר, „הסתלק מכאן, ילד, כי החלקה חלקתי והחבזה שקטפת איננה שלך" ובדברו הריק את סלי ושם את הירק בסלו ואני הלכתי לדרכי ככלי מלא בושה וכלמה. אחד מחברי חמל עלי ופנה אלי: ודאי אתה מבקש חלמית?

— לא — עניתי — אמי אמרה לי להביא לה חבזה ולא חלמיש.

— אל תקרא חלמיש — ענה חברי בצחוק — אלא חלמית וזוהי חבזה בלשוננו. רצונך — ונלך יחד, אני מכיר מקום ששם נמצאנו בשפע.

הסכמתי והלכנו יחדו ונכנסנו לחצר אחת מלאה ירק, אך לצערנו היתה גם היא מלאה אנשים וילדים שקדמונו ולא מצאנו לנו מקום. משם הלכנו אל המגרש שמאחורי „בית הדגל" ואם כי גם שם מצאנו קהל לא קטן לא שבנו בידים ריקניות. קטפתי עלי חבזה רבים, מלא הסל כמעט, ונפרדתי מחברי ושבתי הביתה ולתמהוני לא היו הורי בבית ושכנתנו אמרה אלי: סוף סוף חזרת, תכשיט! אבא ואמא ראו שאינך חוזר הביתה ודאגו לך והלכו לבקשך.

ספרתי לה כמה יגיעות יגעתי עד שהבאתי את החבזה ובינתים חזרו הורי ואף הם הביאו אתם סל מלא אותו ירק יקר. אמי נחה מעט ואחר החלה לנקות את החבזה ואמרה:

— רבונו של עולם, לואי וכל שונאי ציון, המופתי ועבד־אלקה יזכו לאכל מאכלים אלה.

— אין זאת קללה גדולה — אמר אבי — החבזה היא מאכל הערבים מאז ומתמיד.

— ואם לא המופתי ועבדאלקה — הוסיפה אמי — הרי אני מאחלת לבוין שיזכה לאכל חבזה כל ימי חייו, לארוחת הבקר, לארוחת הצהרים ולארוחת הערב, עד מאה ועשרים שנה.

— יפה דרשת, אשתי! — ענה אבי וצחוק גדול פרץ מפיו.

ואמי, אשה דיקנית ואוהבת סדר, נקתה בינתים את העלים ועשתה ככל אשר שמעה ב„פנת האשה" וטגנה לנו קציצות טעימות וערבות לחך. ומאז התחלנו לאכל קציצות־חלמית יום יום, עד שהובאו ירושלימה ירקות מהמשקים העברים.

שאול אוסיה (כתה ו"ב)

בַּיָּמִים הָהֵם וּבַזְּמַן הַזֶּה

יום שהאנגלים עזבו בו את הארץ החל המצור על ירושלים בירתנו. שבועות רבים עוד לפני התחלת המצור סבלנו מחסור ומצוקה. בפנקסי התלושים שבידינו היינו הולכים אל החנות לקבל רבע ככר לחם לכל נפש וגם שאר מצרכי המזון נתנו לנו במדה דלה. את רוב זמני בליתי במקלט. הלמודים פסקו, כי הורינו יראו לשלח אותנו לבית הספר, מחמת ההפגזה הבלתי פוסקת. הפגזים פוצצו את השמשות וכמה מהן חדרו גם לבתים והרסום ויושביהם נהרגו. יום אחד, לאחר הפגזה קשה, נכנס אל מקלטנו שוטר הג"א לשאול אם יש פצוע בינינו וראיתי שמכנסיו מאירים ואמרתי לו: „אדוני, מכנסיך מאירים". הסתכל וראה כי רסיס קטנטן מפגז תבערה נתקע במכנסיו ומהר והסירו. נערים שלא שמעו בקול אמם ויצאו ללקט רסיסי פגזים נפצעו ורבים מהם גם נהרגו. תחת „מטר" פגזים היינו הולכים להביא ממרחק מימינו ושלמנו גרוש אחד חלף פח מים. מרב בטלה התחלתי להרגיש שעמום נורא ובכדי להתבדר במקצת התקנתי בחצרנו תנור־בשול. כיצד? הצבתי שתי לבנים גדולות אצל הגדר ושמתי עליהן שני פסי ברזל ומהאמבטיה הוצאתי את הארובה ותקעתיה שם. פעם עמדתי ליד התנור הבוער ובקעתי גזרי עצים והנה נשבה רוח חזקה והעיפה אלי את הפיח מבלי שהרגשתי בזה כלל. פתאם התחילה הפגזה ואני מהרתי אל המקלט וכל האנשים פרצו בצחוק למראה פני ואני לא ידעתי את סבת צחוקם. נתנו לי מראה וראיתי שפני שחורים כפני הכושי וצחקתי גם אני. את הפעולות הצופיות לא הפסקתי גם בימי ההפגזות. הייתי זוחל על ארבע ואחר תלאות רבות הייתי מגיע אל המקום. פעם הצעתי לחברי שנטפס על עץ התות הגדל בקרבת המקום והם הסכימו, טפסנו ואכלנו את כל עלי העץ והכל עבר בשלום ולא הרגשנו כאב בטן. אחר ששחררנו את ירושלים החדשה, שהיא בעצם רובה של כל העיר, נשתנה מצבנו לטובה. שירות רבות הגיעו יום יום והן הביאו אתן מזון לרב. גם הלמודים נתחדשו והחיים שבו למסלולם. עתה בטל גם המשטר הצבאי ועירנו החביבה תהיה בקרוב לבירת מדינתנו. בתי הקולנוע נפתחו ואני נהנה לעתים קרובות מסרטים חדשים. לפני שבועות מספר נתקימו הבחירות לאספה המכוננת וכל האנשים הלכו אל הקלפי בלב שמח על שזכו להגיע לימים טובים אלה.

מאיר לוי (כתה ו"א)

מִפְלָט

ירושלים כלה מופגזת. האויב עומד וממטיר אש עלינו, על שומרי ירושלים הקדושה. כלתה רגל מן הרחוב. אנחנו גרים לא בבית, כי אם במקלט, יחד עם חמש משפחות. הרעש במקלט גדול ואנו שומעים כל הזמן את שריקת הפגזים הנופלים לכל עבר. הכל רועדים. לקחנו את ספר התהלים בידינו ושפכנו את לבנו לפני ד' שירחם על עמו ועל עיר תפארתו.

יום אחד נפוצה השמועה שבשכונת קטמון היפה, שחילינו כבשוה, גרים עכשו הרבה יהודים בשקט ובשלוה והאויב אינו מפגיז שם. אמי פנתה אל הממונים על השכונה ובקשה מהם שיתנו לנו דירה שם עד יעבור זעם. ברצון מלאו את בקשתה, אך פחדנו לצאת מן המקלט פן נפגע ברסיסי הפגזים. כאשר שקט במקצת לקחנו את חפצינו והלכנו. בדרך שמענו קול נפץ הפגזים, אך ככל אשר התקרבנו אל השכונה כן הלך ונחלש הקול. סוף סוף עברנו את הדרך הארוכה לקטמון ונכנסנו לחדרנו הנאה והמרוח ומאז אנחנו גרים בו וטוב לנו.

אליעזר פרומקין (כתה ח"א)

יוֹם הַבְּחִירוֹת

(יום ג', כ"ד בטבת, תש"ט)

הקיצותי משנתי ומיד קפצתי מהמטה והתלבשתי. הסתכלתי בשעון: השעה כבר שעת 8, כיצד אספיק להגיע אל בית הספר? וראה זה משונה: אין שומעים את קול הילדים מבית הספר הקרוב וגם רעש המכוניות נדם. מה יום מיומים? פתאם נזכרתי: הלא חג גדול לנו היום, יום הבחירות לאספה המכוננת, ואין למודים בבית הספר! הצצתי מהחלון אל חצר בית הספר „דורש ציון", שנועד למקום הקלפי של אזורנו והנה קהל אנשים זורם שמה ושוטרים עומדים לבושים מדיהם הכחולים ומשגיחים על הסדר. נתעורר בי רצון עז לראות את מהלך הבחירות והלכתי אל חברי ושנינו יצאנו לשוטט בעיר. החניות סגורות. שבתון. אנו מטילים לנו להנאתנו מתוך הרחבת הדעת, כי חפשים אנחנו לנפשנו ואין עול למודים ושעורים עלינו. ב„ככר ציון" טובעים אנו בים של פתקאות וכרוזים: „א' היא רשימתך", „בחר אך ורק ב־„ב" וכו'. קהל רב מהלך ברחובות, נערים ונערות, חילים וחילות, והכל משוחחים והכל מתוכחים והכל שואלים: מי ינצח בבחירות? קשה לדעת מראש יד מי תהיה על העליונה. וכי לא היה העולם בטוח שדיואי יבחר לנשיא אמריקה ומי נבחר אם לא טרומן? ליד כל מקומות קלפי עומדים ילדים והם מחלקים כרוזים לכל הנכנס לחדר הקלפי כדי שיתישב ברגע האחרון. כשנגשנו, אני וחברי, אל מקום הקלפי נזרקו אלינו כרוזים מכל צד והשוטר פנה אלינו בצחוק: „לבחור באתם, נערים, חכו עוד מספר שנים, ולפי שעה התכבדו והסתלקו מכאן". הסתלקנו ועמדנו מהצד והבטנו אל תור הבוחרים ואני הרהרתי: מה היה מראה המקום הזה ב־20 במאי וב־25 בו? במקום קהל שמח זה היה מטר פגזים. האנשים עברו בריצה את הרחוב. הרבה נהרגו. הרבה נפצעו. הרבה שאלו מתוך אנחה: מה יהיה סופו של מאבק זה? הנעמד? היום קבלנו 150 גרם לחם ומחר כמה? היספיק המלאי? היספיק הנשק?

והתשובה נתנת היום: החזקנו מעמד! פרצנו את המצור! נצחנו! הכינו את האויב וגרשנוהו מגבולותינו!

והיום מתקימות הבחירות לממשלת ישראל.

האח! קמה מדינת ישראל וקמה ממשלת ישראל! לאחר אלפים שנות גלות, סבל, יסורים ושעבוד זכה עמנו לחיי חרות ועצמאות!

ידידיה יעקב (כתה ח"א)

מְדִינַת יִשְׂרָאֵל

קשה להאמין, אך עובדה היא — ועובדה מאד משמחת — קמה, קמה מדינתנו! עמנו, עם בן חורין הוא כיום, במולדתו, ככל עמי העולם. יש ונדמה לנו כי בחלום או באגדה אנו שקועים. הן רק תמול־שלשום עזב השלטון הזר את ארצנו ואיככה קם פתאם חזון דורות והיה למציאות? כן, אחרי אלף ושמונה מאות ושמונים שנות גלות ונדודים וסבל ללא נשא זכה עמנו להיות השליט בארצו. לב מי לא יתרגש לשמע בשורת עצמאותנו? לא בנקל עלה לנו הדבר. קרבנות יקרים הקרבנו, בהם אבות, אמהות, אחים ואחיות, ועל כן שבעתים תוקר מדינתנו בעינינו. כשלשים שנה שלט כאן העם הבריטי, שהפר את התחיבותו כלפי העם העברי, ונעל את שערי הארץ בפני אחינו הנרדפים בארצות פזוריהם. וכיום אנו עדים למראה רבבות אחינו הבאים באין מעצור לארצנו הקוראת אליהם בזרועות פשוטות: שובו, בני, לגבולכם, כי קץ סבלכם בא! והם באים, יום יום באים, והם יוסיפו לבוא, כי על כן מדינה לנו — מדינת ישראל!

מי האמין שבתקופה כה קצרה נצליח להכות ב־7 מדינות ערביות שסבונו וזממו להכריתנו כליל, כשהם חמושים מכף רגל ועד ראש בנשק קל וכבד ונתמכים ע"י בעלי בריתם הבריטים? עם ישראל שתמיד האמין בנסים, כי נסים רבים קרו לו אמנם בכל ימי ההיסטוריה הארוכה שלו, מאמין באמונה שלמה שגם הפעם קרה לו הנס הגדול בעזרת האל. ידעו מנהיגינו הדגולים וחילינו הגבורים לעמד בשער. בתחלה נלחמנו מלחמת התגוננות, בלי נשק כמעט, אך לנו לא היתה ברירה אחרת, אולם נשקנו היה נשק המסירות והגבורה והוא הוא שהכריע. ומי יתנה את סבלה של ירושלים במלחמה זו? אנו, תושביה, נותקנו מכל הארץ ויומם ולילה היינו מטרה לפגזי האויב. רעבנו וגם צמאנו והרבה קרבנות הקרבנו, אך רוחנו לא נפלה. כיום אנו שולטים בבירתנו וברשותנו, לפי שעה, כל שטחה של העיר החדשה. בשלב השני של המלחמה עברנו ממלחמת התגוננות להתקפה כללית על האויב ונצחנוהו ולמעלה מהשטח שהוקצב לנו מטעם ארגון האומות הוא בידינו. כיום אנו בני חורין ואנו מהלכים קוממיות וזקופי קומה בארצנו. וגם בעולם כלו נתעלה כבודנו וכבוד אחינו הפזורים לעת עתה בארצות. ממשלתנו שהיתה עד כה זמנית תהיה בקרוב לממשלה היהודית הראשונה הקבועה. אכן לא לחנם שפכו גבורי ישראל את דמם! כאריות נלחמו את מלחמת השחרור ומות גבורים מתו ובמותם צוו את החיים לעמם. זכרם הקדוש יהיה חרות על לב האומה לנצח נצחים.

עודד גוזמן (כתה ז"א)

לַפִּיד הַחַשְׁמוֹנָאִים

הנה הלפיד! — התפרצה מפי קריאת גיל, בעמדי באחד מרחובות ירושלים ההומים מאדם. עומד הייתי כה זה זמן רב ומצפה לראותו. מה יפה היה הלפיד ומה רב האור שנאצל ממנו! דומה, שאור זה מאיר את הכל בתקוה ובאמונה לעתיד. מראה הלפיד העבירני באותו רגע לתקופה קדומה. גם היא

היתה תקופת גבורה לעמנו, זמן שחרורו משעבודו של אנטיו־כוס הרשע. כאז כן גם עתה נלחם עמנו על קיומו ועל חרותו. קשורות הן שתי תקופות אלו, תקופת המכבים ותקופת שחרורנו כיום בקשר אמיץ. וכשם שאז נִצחו המעטים את הרבים כן גם בימינו ראינו נס זה, כיצד נצח דוד העברי את גלית המצרי. הערב ירד והגיע זמן הדלקת הנרות. מהרתי הביתה לראות בהעלות אבי את נרות החנכה ולשיר עמו שירי תהלה ונצחון. לאחר ההדלקה נתפזרו בני הבית איש לעברו אך אני עוד נשארתי עומד ליד החנכיה והסתכלתי בנרות המאירים וכמו ספרו לי את אשר החל לספר הלפיד, את פרשת התחיה והתקומה.

אברהם עטיה (כתה ו״ב)

חג כָּפוּל

יום גדול היה לנו יום ט״ו בשבט, ביום הזה חגנו חג כפול, חג ראש השנה לאילן וחג פתיחת הכְּנסת הראשונה של מדינת ישראל! בשמחה קמתי באותו בקר ולבשתי את בגדי השבת שלי, ענדתי סרט תכל־לבן ומהרתי לבית הספר ושם מצאתי כבר את כל התלמידים, כלם מקשטים כמוני. לקול תזמרת כתה ח׳ יצאנו מחצר בית הספר ופנינו מועדות לחצר הסוכנות היהודית. ומה מרהיב היה מראה ירושלים! מעל כל הגזוז־טראות התנוסס דגלנו הלאומי. משני צדי הרחוב עמדו אנשים, נשים וטף והקבילו את פנינו במחיאות כפים. אחרי הליכה ממושכת בסך הגענו למחוז חפצנו. חצר הסוכנות היתה מלאה וגדושה אנשים לבושים בגדי חג. לקול פקודת „דום״ עמדנו כלנו ועל מרפסת בית הסוכנות הופיע ראש ממשלתנו מר דוד בן גוריון ונשא את דברו אלינו ברגש רב ואמר, כי, אנו, ילדי ישראל, אזרחי ירושלים, והשתילים אשר נטע היום, נרבה ונשגשג ונחיה חיי חפש במדינת ישראל כשהיא משוחררת מכל צר ואויב. המון נוער צוהל רקד ברחבת המוסדות. וגם אנחנו, הרים נטענו בנוה שאנן את גן מגני ירושלים וגם אנחנו, תלמידי הכתה ו׳, זכינו לשתל שתילים לזכר גבורי ישראל. כתם טכס הנטיעה חזרנו למרכז העיר. בשעה 4 הגיעה שעת פתיחת הכנסת. כל הנבחרים ושרי ממשלתנו נתכנסו קדם בבית התפלה „ישורון״ והתפללו להצלחת מדינתנו, ומשם הלכו אל בית הסוכנות היהודית. אלפים מתושבי ירושלים לוו את חברי הכנסת בשירה ובמחיאות כפים סוערות. לעולם לא אש־כח את היום הגדול אשר עבר עלינו בט״ו בשבט.

יעקב שפירא (כתה ו״ב)

אֶת הַנָּשִׂיא רָאִינוּ!

היום, יום ח״י בשבט, יום בהיר וצח, באתי, כמשפטי, לבית הספר ולתמהוני עמדה תזמרתנו בחצר ונגנה. כעבור אילו רגעים נתבשרתי שאנו יוצאים כלנו להקביל את פני הנשיא הד״ר חיים ויצמן, שישבע היום לשמור אמונים לחוקת מדינת ישראל. לקול פקודת „קדימה, צעוד״ יצאנו מחצר בית הספר, כשהתזמרת הולכת לפנינו ומנגנת נגוני לכת, ועברנו ליד בניני שנלר ונהנינו הנאה רבה ממראה מאות חילים עב־רים העומדים על נשקם. כשהגענו לבנין „מושב זקנים״ של הספרדים, שברחוב הרצל, עמדו זקנות רבות ושלחו אלינו מרחוק את ברכותיהן, כשעיניהן זולגות דמעות גיל. המשכנו את דרכנו עד בית היתומים דיסקין ושם עמדנו וחכינו בקצר רוח לנשיא, שהיה צריך לעבור בדרך זו, בלוית משמר כבוד. חכינו וחכינו — והוא איננו בא. מורינו עצרו כמה ג׳יפים ושאלו את נהגיהם אם ראו בדרכם את הנשיא וכל התשובות היו שליליות. לבסוף עבר ג׳יפ אחד ונהגו בשרנו שראהו בין קרית ענבים ומוצא. לא ארכו הרגעים ושיירה גדולה נראתה מרחוק. מיד התיצבנו „דום״ ובלב דופק חכינו לנשיא והנה נגלו שני אופנועים ואחריהם נסעו משורין ושיירת מכוניות ובאחת מהן ישבו הנשיא ואשתו. מיד קראנו כלנו: „יחי נשיא ישראל!״ אך עברה השיירה הסתדרנו שנית וחזרנו לבית הספר ולקחנו את ילקוטינו והלכנו הביתה בשמחה.

יוסף דן (כתה ח״ב)

בַּחֶרֶב וּבַמַּחֲרֵשָׁה!

בעוד חדשים מספר תמלא שנה מאז עזב השלטון הבריטי את ארצנו. נחשול קרבות עבר ושטף את הארץ, כי האויב זמם לנתץ את ביתנו הלאומי שהקימונו בעמל לא־אנוש. ואולם קרבות זעם אלה אך חשלו את הפלדה. עמנו שבע היסורים לבש עז ולא כרע, כי אם הכריע את האויב והממו. צבאנו הד־גול, אשר בו נתפאר, צועד מנצחון לנצחון, אך הלב חרד: הרק בדם נבנה את ארצנו? היהיה עמנו ככל העמים החיים על חרבם? הימים הוכיחו שלא כן הדבר. עמנו זקוק לחגורת בטחון ישובית ולא רק לחגורת כדורים ואכן משקטה המלחמה פנינו לצד השני, להתישבות.

פעולות „מכבי״ הצליחה. האויב בלטרון מכותר. כביש „הגבורה״, המחבר את ירושלים עם תל־אביב, פתוח כיום לכל נוסע. אך לבטחון יתר מן ההכרח הוא להקים לכל ארך הדרך ישובי משלטים, ישובי עובדים חקלאים. ואמנם התחלנו בפ־עולה הזאת ורבים הארגונים שכבר עלו על הקרקע וביניהם גם ארגון הפלמ״ח.

הפלמ״ח מהו? לפני שבע שנים, כאשר אימה על ארצנו סכנת הכבוש הנאצי ימ״ש, התאגדו כל הבחורים העזים, מתוך חברי „השומר״ ומחברי ארגוני נער שונים, לפלוגות מיוחדות, הלא הן פלוגות המחץ הידועות בשמן הקצר פלמ״ח. שם זה היה אך כסות עינים בפני הבריטים. שמו האמתי היה „פלוגות לעזרת משקים חקלאיים״. ומאז היו למשענת לעמנו. רבות, רבות היו פעולותיהן ודי אם נזכיר אחדות מהן: הפלישה לסוריה, החבלות באויב, העזרה בהעפלה, פיצוץ גשרים ואניות משחית. מלחמת גבורה נלחמו במשמר העמק, בירושלים, בגליל ובנגב. וכיום הוא משתתף ברוב מרץ בהקמת ישובי משלט. למעלה מ־15 קבוצים כבר הוקמו. קבוצים אלה עצרו את האויב בגליל ובנגב ובדרך לירושלים. אויבינו שחבלו תחבולות על תחבולות למען הכריתנו נבלמו בנשק זה, הנשק הגלוי־הסודי של העם העברי. ותמונה מרהיבה עין, תמונת העתיד הקרוב, אנו רואים בעיני רוחנו: תמונת חגורת בטחון של שרשרת קבוצות סביב ירושלים. הדרך אליה מוגנה על ידי קיר מגן, שפגז לא יעברנו — קבוצי הפלמ״ח. עם בוא השלום יניח הפלמ״ח את רובהו ויטול את מעדרו בידו וישוב לעבודתו החביבה עליו, לעבודת האדמה.

עמוס ברק (כתה ח״ב)

הַשִּׁבֳּלִים וְהַחֶרֶב

התבוננתי אל הסמל הנאה והנוצץ אשר לפני, זה שבמשך שנים רבות חלה עליו גזרת אלם והעלם, ורבות, רבות, ספר לי: הוא ספר על גבורי ישראל האמיצים והנאמנים, על גבורי גשר א־זיב, מפוצצי הראדאר, משחררי מעפילים ממחנות מעצר בריטיים, גוש עציון, הר הקסטל, נחשון, הנגב והגליל. ומכאן ואילך החל לספר דבר חדש, וכה סח לי:

...כבד היה הקרב. האדמה רותה דם חללים. ששה חב־רים יקרים נפלו, אך האויב האכזרי גורש מן המשלט. למחרת בבוקר, כשזרחה שמש הסתו ועשבי בר עטפו את הנוף היפה, עלינו על המשלט הכבוש להקים עליו ישוב חדש, לא ישוב תוקפני, אלא ישוב שלום, ישוב של עובדי אדמה ומגדלי בקר ועוף. רק אתמול שפכנו את דמי מחריבי ארצנו ונצחנו וכבשנו בחרב — והיום אנו עולים לכבש לא בחרב ולא בפגיון אלא באת ובמעדר. עבודה קשה עבדנו כל היום. צריפים בנינו. גדר תיל הקימונו ואת האדמה פלחנו. והיום היתה לנו הרגשה אחרת לגמרי, הרגשה נעימה: נקל לנעץ את באדמה מנעץ חרב בגופו של אדם, באשר האת מצמיחה חיים והחרב מצמיתה חיים...

שמואל גרוס (כתה ו״ב)

שֶׁלֶג בִּירוּשָׁלַיִם

בקר. פקחתי את עיני והשתוממתי: לבן חדרי. לובן זה מהו? הצצתי בחלון והנה — הכל לבן. כל הרחוב לבן. פתי שלג רכות, עדינות וצחורות יורדות בלי הפסק מטה ומעטות את כל העיר במעטה לבן נהדר. בשמחה קפצתי ממטתי וכעבור רבע שעה אני מהלך כבר בחוץ, בדרכי לבית הספר, ולנגד עיני נוף מרהיב עין, כלו צחור, כלו יפי. ובבית הספר — מה רב הגיל! הילדים רוקדים מסביב לגלם של שלג ומיד קפצתי אף אני לתוך המעגל, וזמן רב רקדנו עד שעיפנו. ביום השני קפא הכל והמראה היה יפה פי שבעה מאשר אתמול. השלג הפך לקרח נוצץ. הקור היה גדול אבל לא שמנו לב אליו. בשבילנו, ילדי ארץ ישראל, השלג הוא אורח יקר שרק לעתים רחוקות יבקרנו ועל כן נאהבהו ונשמח בו. הורי ספרו לי שבחוץ לארץ יורד שלג רב והאנשים נוסעים בעגלות חרף והילדים מתקינים להם עגלות חרף קטנות ומחליקים בהן על פניו. כאן אין השלג מרובה ועמק ואי אפשר להחליק עליו. אך הוא יפה גם כמו שהוא.

הבקר החל השלג נמס והפך לשלוליות מים ואני מצטער מאד על כך.

יעקב אלעזרי (כתה ח״א)

בַּר מִצְוָה אָנִי!*)

הורי, מורי ורבותי היקרים,

ביום זה שבו התאספתם לקחת חלק בשמחתי מלאו לי 13 שנים תמימות ונכנסתי לעול מצוות עם ישראל ולכללו, לא רק בנפשי אלא גם בגופי ובמעשי. והריני עתה איש מניח תפילין ומתפלל בקר בקר, משלים מנין ומקים המצוות המוטלות עלי מעתה בתור אדם העומד ברשות עצמו ואחראי למעשי, ואחת מהן היא המצוה הגדולה של הנחת תפילין.

לא אלאכם, אורחים יקרים, בדברים ובכל המצוות, החוקים והמשפטים של הנחת תפילין, אך משמעותם וסמלם העקרי אשמיע באזנכם.

מעתה עלי להתעטר, בקר בקר, בימות החול, בתפילין, כנזר שבראשו של מלך. ובתפילין אלו שני בתים האחד של יד והשני של ראש. את התפילין של יד אנו מניחין על ה„קבורת״, היגו, שריר היד השמאלית לזכרון הזרוע הנטויה שהיא נגד הלב לשעבד בזה תאוות ומחשבות הלב לעבודתו יתברך שמו. ותפילין של ראש על הראש, מקום שמוחו של תינוק „רופס״, כדי שהנשמה שבמות עם שאר החושים והכוחות יהיו משועבדים לעבודתו של הבורא.

בתפילין אלו מובאות ארבע פרשיות מהתורה והן: „שמע־ישראל״, „והיה אם שמוע״, „קדש״, „והיה כי יביאך״, שבכלן ישנו יחודו ואחדותו של הקב״ה.

הראשונה מורתנו שכל אדם מישראל חייב לקבל עליו עול מלכות שמים ולאהוב בכל נפשו ובכל מאודו את ה׳ צבאות וללכת ברכיו ובאורחותיו אשר הורנו.

אחת השאיפות הגדולות ביותר של עם ישראל מדורי־דורות היתה: עם וארץ — רוח וחמר. ז״א, לכנס כל תפוצות ישראל מהגולה כמו שכתוב בהפטרת השבוע „וקבצתי אותם מסביב והבאתי אותם אל אדמתם״.

ובאמת לקבוץ גלויות זה אנו מחכים קרוב לאלפים שנה. והנה בא ומתגשם חלום קבוץ גלויות ישראל. הנה אותן אניות המעפילים, אותן עשרות האניות אשר פלטו נתיב מחשכים בים האין סופי, עמדו ב„קליפות אגוזיהם״ [illegible]

מלא חדרי לבם: להגיע לארץ הבחירה ולהסתופף בצל שדי. ואותם רבבות המעפילים שעלו ארצה — נקבלם בזרועות פתוחות, ויבואו בשערי ציון בשירי הלל ורינה.

ארים כוסי לאריכות ימיהם!

והנה חלום הדורות הפך למציאות וקמה מדינתנו הצעירה. היא קמה בזכות כוח עצמה, ואת אויבינו שיצאו נגדנו בכוח הנשק הפצנו כמוץ לפני רוח בקריאה על שפתינו: „כן יאבדו כל אויביך ה׳״.

הרימו כוסותיהם לכבוד מדינתנו הצעירה!

אך גם בראש שמחתי הגדולה הזו איך לא אזכור ואיך לא אעלה על שפתים את הקדושים בחירי עם ישראל שנפלו על „מזבח המולדת״. הם נפלו בגוננם על כל שעל ושעל של אדמת ישראל וגם יכלו לאויביהם, הם נפלו למען אושר העם הסבא־הצעיר שקם לתחיה זה עתה; הם נפלו אך רוחם נשארה לפנינו ותמלאנו עוז ואומץ להמשיך ולנצח, ות.נ.צ.ב.ה.

ותקותנו שקרבנות אלו לא יהיו קורבנות שוא, המה סללו את הדרך לנתיב הגאולה ואנו נמשיכנו. ומקוים אנו שיתגשם עוד בימינו אלו מאמר הנביאים ישעיהו ומיכה: ושפט בין גויים רבים והוכיח לעמים עצומים וכתתו חרבותם לאיתים וחניתותיהם למזמרות. לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדון עוד מלחמה״. גם השלום יבוא במהרה בימינו בארצנו היפה. עוד נישבה ומקומות שוממים יהפכו לגנים פורחים, עוד ינטעו שדות וכרמים ואנו נשב בשקט ובבטחה על אדמתנו כמאמר הנביאים: „וישבו איש תחת גפנו ותחת תאנתו ואין מחריד״. והכרה אלוהית אחת תמלא כל עמי העולם — הכרה יחידה באלוהי ישראל. כמו שכתוב בהפטרת השבוע: „וטהרתי אותם והיו לי לעם ואני אהיה להם לאלהים״. ומי יתן ודברים אלו יהיו מכוונים לא רק לעם ישראל בלבד, אלא לכל עמי העולם.

ועתה הנני מודה לכם, הורי החביבים ומורי היקרים, על אשר טפחתם אותי עד עתה ותטפחוני בעתיד, השרשתם בי תורת אמת, הכנסתם בלבי מדות ונמוסי דרך ארץ עם ישראל ותורתו ועשיתם אותי לבן מקשיב, נאמן לעמו, לארצו, למולדתו, לשפתו, לאלוהיו ומתפלל לבוראו ולקונו. ומקוה אני שלא אכזיבכם בכל התקוות שתליתם בי.

כן מודה אני לכם, אורחים נכבדים, על שזיכיתם אותי בבואכם לקחת חלק בשמחת לבבי ובחגי הגדול הזה. ויהי רצון שתראו בי נחת עד עולם, אמן ואמן!

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(חִבּוּרֵי חֲבֵרֵינוּ הַקְּטַנִּים)

א

סָבִי הֶחָלוּץ

לזכר סבי אליעזר נ"ע

מָה אָהַבְתִּי לִשְׁמֹעַ אֶת סִפּוּרֵי סָבִי עַל הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ! בְּאֶחָד מִימֵי הַחֲנֻכָּה, לְאַחַר הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת, יָשַׁבְתִּי לְפָנָיו וְהוּא סִפֵּר לִי עַל עֲלִיָּתוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל „הָיָה זֶה לִפְנֵי חֲמִשִּׁים שָׁנָה— פָּתַח סָבִי אֶת סִפּוּרוֹ כְּשֶׁעֵינָיו נוֹצְצוֹת — שָׁמַעְתִּי פִּתְאֹם קוֹל קוֹרֵא אֵלַי: קוּם „עֲלֵה אֶל אֶרֶץ הָאָבוֹת. עָזַבְתִּי יַחַד עִם סַבְתָּא אֶת בֵּיתֵנוּ וְעָלִינוּ לַמָּקוֹם, שֶׁהַיּוֹם הוּא נִקְרָא רְחוֹבוֹת. אָז הָיָה הַמָּקוֹם כֻּלּוֹ חוֹל. קָנִינוּ אֶת הַחוֹלוֹת וְיָסַדְנוּ עֲלֵיהֶם אֶת הַמּוֹשָׁבָה' הַרְבֵּה צָרוֹת עָבְרוּ עָלֵינוּ עַד שֶׁזָּכִינוּ לִבְנוֹת אֶת בָּתֵּינוּ וְלֶאֱכֹל יְגִיעַ כַּפֵּינוּ וַאֲנִי מְקַוֶּה שֶׁמּוֹשַׁבְתֵּנוּ הַנֶּחְמָדָה תִּגְדַּל וְתִתְרַחֵב וַאֲנִי מְקַוֶּה, נֶכְדִּי הַיָּקָר, שֶׁבְּקָרוֹב תָּקוּם גַּם מְדִינַת יִשְׂרָאֵל". וְכַמָּה צַר לִי עַל סָבִי עַל שֶׁלֹּא זָכָה לִרְאוֹת בְּקוּם הַמְּדִינָה! שָׁבוּעַ יָמִים לִפְנֵי הַכְרָזַת הַמְּדִינָה הֵשִׁיב אֶת רוּחוֹ לֵאלֹהִים.

יאיר עשבי (כתה ד"א)

ב

הַצָּמָא בִּירוּשָׁלַיִם

עִם הַתְחָלַת הַמִּלְחָמָה פּוֹצְצוּ פּוֹרְעִים עֲרָבִים אֶת צִנּוֹרוֹת הַמַּיִם. קִוִּינוּ שֶׁבְּקָרוֹב יְתֻקְּנוּ הַצִּנּוֹרוֹת וּתְחֻדַּשׁ הָאַסְפָּקָה, אַךְ תִּקְוָתֵנוּ לֹא בָאָה וְהִתְחַלְנוּ לִצְמֹא לְמַיִם. אָז הִתְחִילוּ לְחַלֵּק מַיִם מֵהַבּוֹרוֹת. הָיוּ שְׁכוּנוֹת שֶׁאֲלֵיהֶן הֵבִיאוּ מַיִם בִּמְכוֹנִיּוֹת, אַךְ אָנוּ נֶאֱלַצְנוּ, לְמַזָּלֵנוּ הָרַע, לַהֲבִיאָם לְבֵיתֵנוּ מִבּוֹר רָחוֹק. עָלַי הָיָה לַעֲזֹר לְאִמִּי מִפְּנֵי שֶׁאָבִי שֵׁרֵת בִּצְבָא הַהֲגָנָה לְיִשְׂרָאֵל וְרַק לְעִתִּים רְחוֹקוֹת נִזְדַּמֵּן בִּזְמַן חֲלֻקַּת הַמַּיִם. לֹא פַּעַם אַחַת נֶאֱלַצְנוּ לְהַשְׁאִיר אֶת הַמַּיִם בְּאֶמְצַע הַדֶּרֶךְ וּלְחַפֵּשׂ לָנוּ מִקְלָט מִפִּגְזֵי הָאוֹיֵב שֶׁהֻטְּלוּ לְלֹא הֶפְסֵק. לֹא אִישׁ אֶחָד נָפַל הָרוּג בַּתּוֹר לְקַבָּלַת הַמַּיִם. וְיוֹם גָּדוֹל הָיָה לָנוּ אוֹתוֹ יוֹם שֶׁבּוֹ הֻזְרְמוּ הַמַּיִם מֵחָדָשׁ וְהֶחְלַפְנוּ אֶת הַסֵּפֶל בַּבֶּרֶז.

יהושע אבן טוב (כתה ד"א)

ג

בִּימֵי הַמָּצוֹר

בִּימֵי הַמָּצוֹר גַּרְנוּ בְּבֵית יִשְׂרָאֵל הַחֲדָשָׁה. לֶחֶם וּמִצְרְכֵי מָזוֹן אֲחֵרִים הָיָה קָשֶׁה לְהַשִּׂיג. אֲנִי וְאָחִי עָמַדְנוּ תָּמִיד בַּתּוֹר לְמֵי בּוֹר וְקִבַּלְנוּ חֲצִי פַּח לְנֶפֶשׁ. הָעֲרָבִים הָיוּ צוֹלְפִים אֶל שְׁכוּנָתֵנוּ וּמַפְגִּיזִים אוֹתָהּ. עָזַבְנוּ אֶת הַשְּׁכוּנָה וְעָבַרְנוּ אֶל קְרוֹבִים שֶׁבְּנַחֲלַת אַחִים. בָּעֶרֶב בָּאנוּ לְשָׁם וְכַעֲבוֹר שָׁעָה קַלָּה רַצְנוּ אֶל הַמִּקְלָט. בִּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת בַּלַּיְלָה שׁוּב יָרַדְנוּ לַמִּקְלָט. פַּעַם הִתְהַלַּכְנוּ אֲנִי וְאָחִי וְנַעֲרֵי קְרוֹבֵינוּ בֶּחָצֵר וּפִתְאֹם נִשְׁמְעוּ קוֹלוֹת פְּגָזִים. מִיָּד נִכְנַסְנוּ הַבַּיְתָה, אַךְ פָּגָז אֶחָד נָפַל בַּחֲצַר בֵּיתֵנוּ וְהִפִּיל אֶת הַמַּעֲקֶה. דֶּרֶךְ שִׁמְשָׁה אַחַת עָבַר רְסִיס וְנִכְנַס לַמִּטְבָּח וְאָחִי נִצַּל בְּנֵס. כַּעֲבוֹר כַּמָּה יָמִים חָזַרְנוּ לְבֵיתֵנוּ שֶׁבְּבֵית יִשְׂרָאֵל וּכְשֶׁגָּבְרוּ הַיְּרִיּוֹת שָׁם עֲזַבְנוּ אוֹתוֹ שׁוּב וְעָבַרְנוּ לִרְחוֹב הַמֶּלֶךְ דָּוִד. אַחַר כַּךְ עָבַרְנוּ לָגוּר בִּרְחַבְיָה וְשָׁם אָנוּ גָּרִים עַד הַיּוֹם.

אהוד נִיגֶר (כתה ד"ב)

גִּבּוֹרֵי הָאֻמָּה

יהודה דבשני הי"ד

נולד בירושלים בשנת תרפ"ח לאביו המורה הותיק ועסקן הקהק"ל המסור מר לוי יוסף דבשני. בהיותו כבן שש נכנס לבית ספרנו וגמר בו את חק למודיו בשנת תרצ"ד. היה תלמיד מחונן וחרוץ והביב על מוריו וחבריו. את השכלתו התיכונית קנה לו בגימנסיה בירושלים. גמר את ביה"ס המקצועי ע"ש מקס פיין שבתל אביב. בן 17 התגיס לבריגדה ועם שחרורו מהצבא הצטרף לכחות ההגנה ונמנה עם חבריה הפעילים. כשפרצה מלחמת השחרור התפטר ממשרתו והתמכר בכל להט עלומים לעניני בטחון הישוב בעיר העתיקה, ברמת רחל ובמקור ברוך. פעל זמן מה בנען כמדריך טירונים ונשלח בט"ז באדר להגנת גוש עציון. „רק לאחר שאדם יעשה כאן, בסביבה זו, כמה ימים — כתב משם להוריו — יבין על מה הוא נלחם ואכן יש בלב כלנו אהבה למקום. אל פחד, אל מורא, הנצחון לנו הוא". והוא נלחם אמנם בגבורה עד רגעי חייו האחרונים ומת מות גבורים ביום ה' באייר, ביום נפילת גוש עציון, ובן עשרים שנה היה במותו.

אריה פניגשטיין הי"ד

אחי, אחי אריה! קשה לי להשלים עם העובדה המרה, שאינך אתנו ולא נוסיף לראותך עוד. על אדמת ירושלים הק־דושה נפלת ומות גבורים מת. באשר אפנה אראה את דמותך הנאה, את חוסן תארך, את גובה קומתך ואת חיוכך שעל שפ־תותיך. את המולדת אהבת אהבה עזה, אהבה ללא גבול וידענו כי כאשר תקרא לך — תענה לה. ואתה הלכת ונחלצת למלחמת תקומת ישראל, אך — אהה! — לא זכית לראות בתקומתו ובנצחונו כי בקרב נפלת, ביום הפריצה לעיר העתיקה, ביום שב"ק, ו' באייר, תש"ח ,ואתה עוד כה צעיר ורק תשעה עשר אביבים עברו עליך.

אחי אריק נולד בשנת תרפ"ט, בזמן המאורעות. מימי ילדותו אהב מוסיקה ולמד לנגן ועשה חיל בלמודיו. היה גם ספורטאי טוב וחבר פעיל בהגנה. בהיותו בן 16 שנה נכנס למשטרה. עם פרוץ מלחמת החרות עבר על קורס אמונים והיה סמל־חובש בפלוגת „נעם". השתתף בהרבה קרבות ובקרב האחרון פגע בו כדור מרצחים בעוד ידו חובשת חבר פצוע. היה טוב ועדין, אמיץ לב ולוחם לבלי חת. ת.נ.צ.ב.ה.

אפרים פניגשטין (כתה ח"ב)

עודד בן ישראל הי"ד

נולד בתל אביב בשנת תרצ"א לאביו הסופר והמורה הנודע ד"ר אשר בן ישראל. בגיל רך נכנס לבית ספרנו וגמר בו את חק למודו בהצטינות בשנת תש"ד. היה ילד יפה פנים ויפה נפש ותלמיד שקדן ובעל כשרון. פרסם מזמן לזמן חבורים נאים ב„חברנו", שתכנם רשמי טיול ומאורעות ילדות מענינים. גם בבית הספר התיכון, בבית הכרם — שהמשיך בו את למודיו — נמנה עם בחירי תלמידיו. עם פרוץ מלחמת התקומה נתן את ידו לכחות ההגנה — והוא רק בן 17. „עתה אין חלשים ואין צעירים — אמר — כלנו בתפקיד ועלינו למלאותו". השתתף בהרבה מבצעים נועזים ומסוכנים ובהת־קפה על אשדוד, בכ"ה באייר, תש"ח, כרע, נפל על במותיו.

יהי זכרו הטהור ברוך.

אמנון ויגוליק הי"ד

תלמיד עליז חיים ובעל אפי חזק היה. בן שש נכנס לבית ספרנו ובשנת תש"ב גמר בו את למודיו. „אני נקרע לגזרים, — כתב בחבור הגמר שלו — כי לא רק שאלת עבודה או למוד מטרידה אותי. בסערה פורצת למוחי שאלות חשובות יותר, דוחקות יותר: העם וה־מולדת בשעה זו. הלא זמן מל־חמה עתה. בחורי המושבות וה־קבוצים התגיסו ומה יהיה לש־דה, לניר ולרפת?" המשיך את למודיו בביה"ס המקצועי „ע־

מל" וסימו בהצלחה. היה לוחם נועז ועשוי לבלי חת ומלא בה־גנה את התפקידים האחראיים ביותר והעביר יום יום נשק מהבסיס אל המרכז המסחרי ואל העיר העתיקה.

בתחלת חודש אייר נשלח לנוה יעקב לזרע מוקשים מס־ביב לכפר העברי, ומשבצע את משימתו נפצע פצעים אנושים בכל אברי גופו ומת מתוך יסו־ריב קשים בי"ג בטבת, תש"ט.

חברנו שלמה שכנאי הי"ד

עוד בלמדי בגן הכרתיו. הוא היה ילד גבה קומה ואנו, חבריו, היינו קוראים לו „אריכא", כנוי שעורר בו חמה עלינו ולא פעם ספגנו מהלומות ממנו על כך. פחדנו מפניו, אך עם זה היה חביב עלינו מאד. לפעמים, כשבקרה אמי בגן, והייתי מראה לה את גבהו היתה אומרת לי: אם תאכל — תהיה גבה כמוהו. ודבריה השפיעו עלי, להגדיל בי את תאבון האכילה. בהכנסו לבית הספר נכנסתי גם אני עמו ולמדנו שנינו באותה כתה. היינו חברים טובים והכנו יחד את השעורים. כאשר עלינו לכתה ד' התחילה המלחמה. האויב שם מצור על ירושלים והפגיז אותה יומם וליל. בזמן ההפגזות ישבנו במקלט ובגלל הפגזים לא יכלתי לבקר את חברי אלא לעתים רחוקות. בערב אחד, בכ"א באייר, כששקטה מעט ההפגזה, עלינו מהמקלט וישבנו בחוץ והתענגנו ואמרתי לאמי: מה טוב לשבת בחוץ מאשר לשבת במקלט! באותו רגע שמענו קול נפץ של פגז שנפל קרוב מאד ומהרנו להכנס למקלט. כשנכנסנו ראינו מכונית „מגן דוד אדום" נוסעת. אחר כך נודע לנו שבמכונית הזאת היו שלמה ואחותו מדהבה הי"ד, שנהרגו מפגז האויב, בעלותם לאכל את ארוחת הערב. אבדה גדולה אבדה לנו בנפל על חרות העם שלמה ומדהבה אחותו, „הנאהבים והנעימים בחייהם ובמותם לא נפרדו".

ואתם, הורים שכולים, גדול כים שברכם, באבד לכם בן ובת ביום אחד. חזקו ואמצו והנחמו בבנין הארץ ובתקומת מדינתנו היקרה.

שמואל שש (כתה ה"ב)

יוסי מרגובסקי הי"ד

(נהרג מפגז האויב בב' בסיון, תש"ח)

מן היום הראשון נתידדנו וקבעתי את מושבו בספסל הראשון לפני. יפה היה, וחולצות הצבעונין המשבצות אשר הלבישתו אמו, בטוב טעמה, עוד שוו לו הדרת־חן. לא ארכו הימים והוא נתגלה לפנינו, גם בכל יפי נפשו. בכל התכונות היפות אשר חונן בהן; טוב־לב, נדיבות, סלחנות ואהבת הזולת. מעולם לא השיב פני חבר ריקם. לכלם העניק בעין יפה מכל אשר היה לו. חסר למישהו עפרון, מחק וכיוצא באלה, מיד יוסי ימלא את החסר, גם מפתו פרס לחבר, ופעם כאשר היתה איזו מגבית חובה בכתה וחברו לא יכל היה להשתתף בה, הביא הוא ממעות החנכה שלו שילינג נוסף ומסרו לחבר בסודיות גמורה. אהוב היה על הכל וחבריו כנוהו בשם החבה יוסי. צעיר וקטן היה מכלם ואהוב ונערץ ותמיד נבחר לראש קבוצה, הוא היה מנצח על המשחק וגם מנצח בו, כי קל היה ברגליו וזריז להפליא. ולא רק באלה הצטין, הוא חונן גם בכשרונות מעולים, בתבונה וברגש, בערות ועליזות. הוא היה הרוח החיה בכתה. ואם השתובב ורציתי לגער בו, אך נפגשו מבטי בחיוך שעל שפתיו ובזוג העינים הנוצצות והנה עבר כל רגזי. והעינים — שתי גחלי־אש, בוערות ומתלקחות עם תשוקת הדעת וחדותה, שלוות ומרחמות כאשר צרת הזולת נגעה בלבו. ולעתים הוזות וחולמות ומלאות תוגה כאלו חזה את הצפוי לו.

כזה היה יוסי ובסך הכל בן שמנה שנים והוא איננו עוד וגדול הכאב.

יהודית הלחמי

יונתן אברמסקי הי"ד

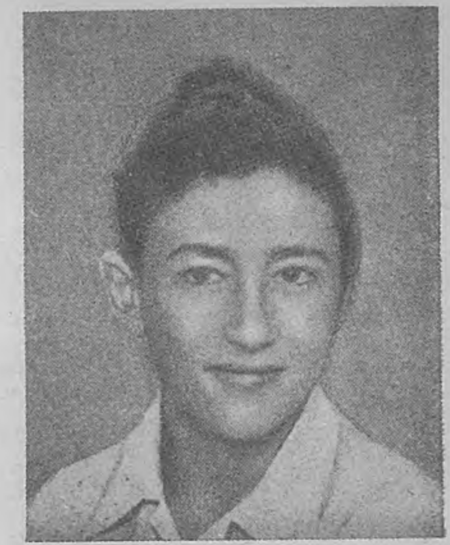

אִמָּא, שִׁלְחִי נָא בָּנַיִךְ,
כִּי לַקְּרָב הֵם הוֹלְכִים,
וְאַחַת שְׁאִיפָתָם —
לִנְקֹם דַּם אַחִים.
חַיִּים וּמָוֶת סִיסְמָתָם,
הַתַּחְמֹשֶׁת אוֹזֶלֶת,
אֵשׁ בַּלֵּב תְּפִלָּתָם —
אַךְ הָאֱמוּנָה יוֹקֶדֶת!

השורות שורותיו של יונתן הקטן, בן השתים עשרה, של יוני היפה ורב החן, זה שהנעים עלינו את שעותינו בבית הכנסת במתק קולו, עת שורר עם חבריו במקהלת התלמידים עתה לא נוסיף עוד שמוע את קולו הערב ולא נראהו עוד לעולם, כי איננו עוד.

יונתן נולד בעיר טשקנט, בשנת תרצ"ו, לאביו הסופר י. ד. אברמסקי והרבה גלויות גלה עם הוריו עד שזכה להגיע לעיר הקדש. בהיותו בן שש נכנס לבית ספרנו ולמד בו מספר שנים. היה תלמיד בעל כשרון ובעל רגש רב ולבו — אש אהבה לעמו ולארצו. ומאז פרצה מלחמת ישראל לשחרורו לא ידעה נפשו דמי וחלם להיות בלוחמים ובמגנים ולא זכה לכך.

ביום י"ד באלול, בשבת, — בימי ההפוגה — קפדה יד צלף ערבי את פתיל חייו הצעירים ולכל חלומותיו וכמיהותיו בא הקץ.

שלום לעפרך, ילד חמודות, זכרך הקדוש יהיה שמור בלב כל ידידך ואוהביך.

מִקָּרוֹב וּמֵרָחוֹק

(חדשות שונות)

— חלומנו, חלום קבוץ גלויות מתגשם והולך לעינינו. מאז הוקמה מדינתנו, שתפרח ושתשגשג לעולמי־עד, עלו לארצנו למעלה מ־130 אלף עולים מכל הארצות והקצב גובר מיום ליום.

— למעלה מ־50 ישובים חדשים נוסדו בארצנו בחדשים האחרונים. ישובי משלטים רבים נוסדו לשם הגנת הסביבה וביחוד על דרך ירושלים.

— כבוש נוסף נסלל לירושלים ושמו „כביש הגבורה", שנפתח ברוב פאר ע"י ראש הממשלה ושר הבטחון מר דוד בן גוריון וראש המטה הכללי לצבא ההגנה לישראל רב אלוף מר יעקב דורי.

— מדינת ישראל הוכרה עד עתה ע"י 45 מדינות וביניהן צרפת ובריטניה וסין. ארצות הברית של אמריקה ורוסיה הסוביטית היו הראשונות שהכירו במדינתנו.

— בט"ו בשבט נפתחה בירושלים בירתנו הנצחית הכנסת העברית הראשונה. בכנסת משתתפים 120 נבחרים שיקראו בשם חברים. ברוב קולות מכריע נבחר הד"ר חיים ויצמן לנשיא מדינת ישראל. וביום י"ח בו השבע שבועת אמונים למדינה ולחוקתה.

— אחרי „עשר המכות" שהוכו הפולשים המצרים ע"י צבא ההגנה לישראל נתכנסו ברודוס נציגינו ונציגי מצרים, בראשותו של המתוך בפעל מר ראלף באנץ', ואחרי דיונים ארוכים, שנמשכו 6 שבועות, חתמו הנציגים, ביום כ"ה בשבט, על הסכם לשביתת הנשק בין ישראל ומצרים. שר החוץ שלנו מר משה שרתוק הצהיר לפני נציגי העתונות הישראלית, שלפי ההסכם הזה נשמרה שלמות שטחה של מדינתנו הכולל כיום גם את באר שבע, עירו של אברהם אבינו.

יוסף דן (כתה ח"ב)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— בכ"ט בסיון, תש"ח, נערכה חגיגת הגמר לתלמידי המחזור ל'. המנהל מר מ. אילן פתח את החגיגה בנאום ברכה. אחריו דברו שני מחנכי הכתות מר מ. לוין ומר ש. ורטמן והעלו זכרונות מעבודתם בביה"ס ונפרדו במלים חמות מחניכיהם הגומרים. בשם ההורים דברו יו"ר הועד מר ד"ר שפירא ומר ד"ר קורקידי. ושני תלמידי הכתות ז' ברכו את חבריהם בשם כל תלמידי ביה"ס.

— ביום י' באלול נפתח ביה"ס לשנת הלמודים החדשה בטכס חגיגי: כל התלמידים נתכנסו אל חצר המוסד והמנהל קדמם בדברי ברכה. היו גם תרגילי התעמלות ושירה, ואחרי שירת „התקוה" נכנסו התלמידים והמורים לכתותיהם.

— בכ"ד בכסלו נערכו חגיגות חנכה בביה"ס, לפני הצהרים לתלמידי הכתות הנמוכות ואחרי הצהרים — לתלמידי הכתות הבינוניות והעליונות.

— ביום ז' בטבת נתקימה אזכרה לקרבנות ישראל בת־פוצות. אחרי דברי פתיחה של מר מ. אילן הרצה מורנו מר יהודה דביר, שחזר זה מקרוב מאירופה, על חיי אחינו בגולה ועל כל אשר עבר עליהם בימי המלחמה.

— בכ' בו חולקו לתלמידים תעודות השליש הראשון.

— בכ"ג בו טילו תלמידי הכתות ה' ומוריהם בסביבות ירושלים ובעין כרם.

— בימים ט', י', י"א בשבט ירד שלג כבד בירושלים ורב התלמידים לא בקרו בימים אלה בבית הספר.

— בט"ו בשבט, יום פתיחת הכנסת הראשונה בירושלים,

נערכה בעיר תהלוכת תלמידים מפוארת בלוית תזמרת בית ספרנו.

— בי"ח בשבט יצאו תלמידי בית ספרנו להקביל את פני הנשיא הד"ר ויצמן בבואו לירושלים להשבע שבועת אמונים למדינת ישראל ולחקתה.

— תלמידי ביה"ס רשמו את הכנסת הראשונה בספר הזהב.

— בכ"ה בשבט יצאו תלמידי הכתות ד' ומוריהם לטיול לעין כרם ולסביבתה.

— חברי מערכת „חברנו" לשנת תש"ט שמואל סגל וציון שעאר (כתה ח"א), אילן משה ודן יוסף (כתה ח"ב). התלמידים מתבקשים לפנות לחברים הנ"ל בכל עניני המערכת.

יוסף דן (כתה ח"ב)

בְּרָכוֹת

אנו מברכים את חברינו היקרים:

אג'י חיים, אלעזרי יעקב, אדלשטין אברהם, אפורי שמואל, אפשטין זרח, אורן זאב, בביוף ברוך, ברק עמוס, ברובנדר שלמה, גולדמן יעקב, דבש אבנר, דן יוסף, דניאלי דוד, המאירי בנימין, ולר צבי, ורשבסקי שמואל, זוכוביצקי צבי, חצרוני עודד, ידידיה יעקב, יפת יוסף, מנצור אלישע, משורר יעקב, משורר אשר, סימן טוב אבנר, פרץ עודד, פומרנץ יואל, צוקרמן בן עמי, קלונר אברהם, רובינשטיין רפאל, שילוני עמוס, שמואלי מנחם, שריון אריה.

במלאת להם י"ג שנה

יהיו נא בנים נאמנים לעמם ולמולדתם ולתורתם.

תלמידי הכתות ח' ומוריהם

שפע ברכות לבביות לחברינו החביבים:

איזנברג מאיר, בן חיים יגאל, גורדון רפאל, גוריון ישראל, גליצקי אליהו, דואק ישראל, וינשנקר יצחק, כהן חיים, כ"ץ משה, נדב עזריאל, פרדו חיים, קורקוס יוסף, שנצר אמנון, שרם ישי.

בהגיעם למצוות

יעלו ויגדלו ויהיו אזרחים נאמנים וחרוצים בישראל.

תלמידי הכתות ז' ומוריהם

מעמקי לבב אנו מברכים אותך יקירנו, דני אנג'ל

במלאת לך י"ג שנה

ימלא נא השם את כל משאלות לבך לטובה
וראה אושר והצלחה במדינת ישראל

רעיך ומוקיריך

תלמידי הכתה ו"א ומחנכם

למורנו הנכבד והחביב

מר אברהם אבא אורי

שא ברכה נאמנה, ברכת תלמידים מוקירים,

במלאת לך ששים שנה

יאריך ד' ימיך ותזכו אתה ורעיתך הכבודה לראות
בגדולת ישראל ובפריחת מדינתנו

ידידיך ומוקיריך

תלמידי בית הספר „תחכמוני" בירושלים

אנו מקדמים בברכה ובשמחה את פדויי השבי שלנו,
את תלמידינו החביבים, החילים הגבורים

בן שמש יצחק, דבשני בנימין, הר צבי אריה, מלמד אריה, מילון יעקב וראובן, פרידמן ישראל

לשובם בשלום אל חיק המולדת

חזקו ואמצו, בחורינו היקרים,
בכם יתפאר ישראל הגאול והפדוי!

מוריכם וחבריכם התלמידים
בביה"ס „תחכמוני" בירושלים

בית מסחר ספרים

"אהל"

ירושלים, רחוב הרצל (יפו), מול „אגד"

מבחר גדול של ספרי מקרא לילד ולנער

לילדים בני הגיל הרך נתנת הדרכה
מיוחדת בבחירת חומר הקריאה

דפוס קואופ. „רונלד" בע"מ, ירושלים. טל. 5439.

לא למכירה

שנת העשרים ותשע (גליון 232—230) ירושלים הבירה, אייר—תמוז, תש"ט (1949) גליון ג'—ה'

חֲבֵרֵנוּ

יוצא ע"י תלמידי ביה"ס תחכמוני בירושלים

עלון חדשי

התכן

דור ראשון לגאולה אנחנו — — — — — — שמואל סגל
קשר ההגנה — — — — — — — יואל הדרי
יום העצמאות — — — — — — —
א) ירושלים חוגגת — — — — — — שמואל ורשבסקי
ב) המחלקות הצועדות — — — — — — בנימין המאירי
ג) ביום העצמאות — — — — — — יצחק שלייפר
ד) הכנסת ספר תורה — — — — — — שלמה לויתן
המחנך — — — — — — — נהוראי אלעזרי
חגי שנשבת — — — — — — — שאול לוי
הבאת בכורים — — — — — — בנימין בן כוכב
איש אדמה — — — — — — — דוד קמינסקי
יצחק אימס ז"ל — — — — — — יעקב אלעזרי
גם אנחנו רוצים לכתוב — — — — —
א) ילד עזוב — — — — — — עמוס קלוזנר
ב) טיול לנגב — — — — — — אברהם אייזנברג
ג) פגישתי עם ראש ממשלתנו — — — — אמנון לוי
ד) דודי — — — — — — דוד צוקרמן
גבורי האומה — — — — — — —
א) אריה סלוצקי — — — — —
ב) שלום מלבסקי — — — — — א. קפורר
ג) ברוך רוהלד — — — — — — צבי טלמון
ד) יעקב אנאיס — — — — — א. א. אורי
ה) יהודה כשיוף — — — — —
ו) עובדיה זרובבל — — — — —
ז) אליהו בורקינסקי — — — — — ציון שאער
ח) דוד סימן טוב — — — — —
בריאות התלמיד — — — — — —
פנת הספורט — — — — — —

שמואל סגל (כתה ח"א)

דור רִאשׁוֹן לִגְאֻלָּה אֲנַחְנוּ!

(מתוך חבור הגמר)

לא יאֻמן כי יסופר: הגאלה השלמה בוא באה. אין זו רק „אתחלתא דגאולה", כי אם עצם הגאולה בכל הודה והדרה. רבות, רבות סבלנו עד שזכינו להגיע עד הלום ומעשרה קבין של חבלים ויסורים שירדו על ארצנו ועל עמנו — תשעה מהם נטלה ירושלים, העיר בה נתהלל ובה נתגאה. וירושלים, עיר דוד, סוגרת ומסוגרת בימים ההם, אין יוצא ואין בא. וירושלים הרים סביב לה ועל ההרים האלה הציבו בני הגר ובני אדום כלי תותח רבים ויעמדו וירעישו בהם את העיר יומם ולילה, יומם ולילה. אך לא חתו אנשי ירושלים ורוחם לא נפלו בהם, ותהי להפך: בלא נשק כמעט הכו באויב העצום מהם ולא נתנו לו להפיק את זממו. ולעזרתם באו חילינו האמיצים מכל פנות הארץ והמה סללו דרך חדשה לבירתנו והחישו את גאולת עיר הקודש. מעתה אין עם ישראל „קנה רצוץ" עוד. לא. ברוש רענן הוא, פורח ומשגשג. שונאיו ומבלעיו זממו לגדעו ולהכריתו מארץ חיים, אך הופרה מזמתם ואף תופר לעולם. לפני שנה — ביום ה' באייר, שנת תש"ח — בעוד להבות קרב מלחכות את ארצנו, הוקמה מדינת ישראל והוגשם חלום דורות גולים צמאי חרות.

עם ישראל, הנאבק תמיד על קיומו, הקריב את מיטב בניו על מזבח מדינתו. ואכן האהבה והמסירות לעם, הנכונות להלחם לו בעד חרותו ושלומו והבטחון בצור ישראל — הם הם אשר הביאו לנו את הנצחון והגאולה.

יואל הדרי [פומרנץ] (כתה ח"ב)

קֶשֶׁר הַהֲגַנָּה

לא עברו עוד ימי השמחה של יום העשרים ותשעה בנובמבר 1947 — ובשכונתנו התארגנו כחות המגן. אנו, ילדי השכונה, „ארזה", שעמדנו תמיד בקשר אמיץ עם ההגנה, החלטנו להצטרף אליה בכל נפשנו ובכל מאדנו. והימים ימי בלהות. ההגנה פעלה אז במחתרת והסתירה את נשקה ואת אנשיה ב„סליקים". כדי להגיע אל המטה היינו צריכים לעבור דרך מעצורים ומחסומים למכביר. כשרצינו לשלח למפקד מכתב השתמשנו בסיסמאות של הקרן הקימת לישראל ובדרך זו העברנו ידיעות חשובות חרף הפושי המשטרה הבריטית וצבאה. חברינו קבלו ממנו יפוי כח לדבר בשמנו במטה ההגנה וכך הוקמה כתת קשרים, שגם אני זכיתי להמנות עמה. לכל חבר היה כנוי מיוחד ולמטה קראנו „מיטה". במכתבינו השתמשנו בלשון מעורפלת וסודית מוסכמת מראש. בינתים התפשטה המלחמה על פני כל הארץ ובידינו רק נשק דל בלבד: סטנים ורובים איטלקיים ישנים ומשומשים. בהמשך המלחמה למדנו להשתמש גם באלחוט ובמרכזית טלפונים והעברנו גם נשק ותחמושת לעמדות. עם התגברות ההפגזה נכנסנו לתפקידנו יותר ויותר והבאנו תועלת מרובה לחברינו המבוגרים העומדים במערכה. בימים ההם אבדנו את חברנו היקר והאמיץ, תלמיד בית ספרנו, אלישע בן דוד הי"ד, שנפל בעת מלוי תפקידו. מותו עורר בנו משנה מרץ ומסירות ונלחמנו את מלחמת המולדת בלהט ובעז ועמדנו על משמרתנו עד בוא ההפוגה השניה.

יוֹם הָעַצְמָאוּת

א

שמואל ורשבסקי (כתה ח"א)

יְרוּשָׁלַיִם חוֹגֶגֶת

א

עם נטות צללי ערב לבשה ירושלים אויר של חג. החנויות המוארות זורעים אור רב. הרחובות מלאות אנשים, אנשים וטף. הדגלים הלאומיים מתנוססים מעל הגזוזטראות והגגות בעוז ובגאון, כאומרים: לא יורידונו עוד! הנוער העברי החביב מתלכד במעגלים, מעגל בתוך מעגל, ורוקד בקול ענות גבורה ושמחה. וכל מסתכל במחזה נהדר זה אומר בלבו: אשרינו שזכינו לכך! גם לנו מדינה, גם לנו ארץ. עם חפשי אנו במשפחת כל העמים!

ב

שמש אביב מחממת קדמה את פני. הרחוב שוקק מרוב אדם. חג היום, חג גדול, חג הקוממיות וכל ישראל משתתף בו. הילדים הקטנים, פעוטי הגן, צועדים ברגליהם הקטנות ונושאים ברמה את דגלוניהם ושרים שירי נצחון. תלמידי בתי הספר, על דגליהם ועל כתבתיהם, הולכים בסדר ובצעד נכון, כיאות לחילי ישראל בעתיד. פתאם — ומחיאת כפים סוערת בוקעת את חלל האויר: תהלוכת צבאנו עוברת ברחובות הראשיים. הקהל הרב עומד בשני צדי הרחובות ומקביל את פני בניו הגבורים בתרועות גיל.

התלהבות הקהל אינה פגה גם לאחר הצהרים. אוטומבילים עם מגבירי קול עוברים ברחובות ומשמיעים נגונים עממיים. העם חוגג את יום חרותו. כמובן, שהחג הזה מוחג גם בכל ערי ארצנו וכפריה, ברוב פאר והדר ומה דל תאורי לעומת הרשמים העזים הממלאים את לב כלנו!

ב

בנימין המאירי (כתה ח"ב)

הַמַּחְלָקוֹת הַצּוֹעֲדוֹת

הידים משתלבות, יד אל יד וכתף אל כתף, וקהל נער, נערים ונערות, רוקד בהתלהבות ובגיל בחוצות ירושלים. עם ישראל חוגג את יום השנה להכרזת מדינתו. בתהלוכה נאה, רבת רשם, צועדות כל מחלקות הצבא הירושלמי, צבא ההגנה לישראל. בין המחלקות הרבות נראות פלוגות אנשי ההגנה והם מחזירים אותנו אל העבר הקרוב. אנשים אלה, שכיום הם בגיל העמידה, העפילו בעודם צעירים לימים, אל ארצנו, בנו מושבות וקבוצים, סללו כבישים, כרו בארות מים ויצרו את כח המגן העברי. הם הם אשר הצילו את הישוב מכליון עוד מימי משול התורכים בארץ ובימי משול הבריטים בה, במאורעות תר"פ, תרפא, תרפ"ט ותרצו ובמלחמת השחרור בימינו. צועדות המחלקות בעז ובגאון וביניהן אנשי הפלמ"ח, בחורים יקרים אלה, אשר פרצו, יחד עם כל חבריהם החילים, את הדרך לירושלים ואשר הגנו עליה ואשר הצילוה מכף הפולשים הערבים. צועדות המחלקות ונזכר אתה בימי המצור, בשריקת הפגזים ובאנקת הפצועים וההרוגים. ומקבל העם את פני בניו הגבורים בתרועות שמחה וגאוה כי יודע הוא שרק אנשי הצבא הללו, אנשי ההגנה ובחורי הפלמ"ח הביאונו עד הלום, עד חג יום העצמאות.

ג

יצחק שליפר (כתה ז"א)

בְּיוֹם הָעַצְמָאוּת

חלפה שנת המאבק וסבלה ונצחונותיה ועתה חכיתי בקוצר רוח ליום העצמאות ורציתי לראות את תהלוכת הנצחון. בליל התקדש החג יצאנו אלפי חוגגים לרחובות העיר והצטרפנו אל מעגלי הרקודים. לא האמנתי למראה עיני: הרחובות קושטו בדגלי הלאום. המונים המונים מלאו את הרחובות. שעה ארוכה רקדתי ושרתי וכשחזרתי הביתה לא נשאר בי עוד כח לעמוד על רגלי ושכבתי ונרדמתי. בבקר הלכתי אל הדואר לקנות לי את מעטפות יום העצמאות. ראשון באתי אל הדואר ודמעות גיל נזלו מעיני ומעיני הפקיד כשמסר לי את המעטפות. אך יש למהר, כי שעת התהלוכה מתקרבת. תפשתי לי מקום ליד הבמה. אך מכר אחד ראני והעלה אותי לגזוזטרא ומקומי היה אל מול פני במת ההצדעה. נהניתי למראה ההדר והכבוד שחלקו לרב אלוף מר יעקב דורי. לקול החצוצרה הורד הדגל למחצית התורן, לזכר חללינו שנפלו בכביש ירושלים. פה ושם נשמע קול בכי חנוק. לבי נתמלא עצב על גבורינו שנפלו למען אלה העומדים כאן ולא זכו לראות בנצחוננו. אחר התחילו להגיע הג'יפים ובראשם נסע מר יצחק לוי, מפקד מחוז ירושלים, ואחריהם צעדו פלוגות משחררי ירושלים, גדודי צפון ירושלים, שעמדו בגבורה מול שריוני הלגיון בשיח ג'ראח, מגני נוטר דם, הר ציון, רמת רחל, עין כרם. מה נהדר היה המחזה! כלם צועדים בקצב אחד ומצדיעים. זהו הצבא ששחרר אותנו מידי המשעבד הזר. הנה עוברים המשורינים, התותחנים, בתי המלאכה הנעים, השרות הרפואי, „מכבי אש". כתם התהלוכה נכנס המפקד אל המונית שלו ונסע. לאן? סוד צבאי...

ד

שלמה לויתן (כתה ה"א)

הַכְנָסַת סֵפֶר תּוֹרָה

יום השלישי, ערב חג העצמאות. רחובות ירושלים כבר היו מקושטים בדגלי הלאום. כל פנים צהלו, הכל התכוננו לקבל את חג העצמאות למלאת שנה לתקומת ישראל, אחרי אלפי שנות גלות ושעבוד. אחר הצהרים לבשתי בגדי חג ויצאתי לרחוב. שם נפגשתי בחברי ויחד הלכנו לככר „בורדוי" שברוממה לראות תהלוכה של הבאת ספר תורה. ספר תורה זה — שמעתי אומרים — נצל מגוש עציון. בראש התהלוכה נסעו רוכבי אופנוע של המשטרה. כמה מחברי „בני עקיבא" נשאו את דגל המדינה ואחריהם צעד נוער מאורגן יפה עם דגלי שבטי ישראל. אחריהם נסעה מכונית משא קטנה מקושטת בדגלים. במכונית עמדו ארבעה חילים ברובים מכודנים ועליהם חופה. בתוך החופה עמדו שני חילים שפרקם נאה וזקנם מגודל ובידיהם ספר התורה. משראו האנשים, שעל המרפסות והגזוזטראות, את ספר התורה החלו זורקים סוכריות. אחריהם צעדה פלוגת חילים על נשקה ואחריהם צעדו בני עקיבא והצופים הדתיים. התהלוכה עברה דרך רחוב הרצל והמלך דוד לכוון בית הכנסת הגדול „ישורון" כשהקהל שבצדי הרחוב מריע ומוחא כף. התהלוכה הגיעה לבית הכנסת ישורון. שם חכו אלפי איש מטף ועד זקן, נערים ונערות, זקנים וזקנות וספר התורה הוכנס לבית הכנסת בשעה שרבים מהקהל מפזזים ומכרכרים לפניו.

בבית הכנסת התקימה תפלה חגיגית. ובתום התפלה המשיך עוד הקהל בתוך בית הכנסת ומחוצה לו במחולות ובשירה עד שעה מאוחרת. בלב שמח ובמצב רוח מרומם שבתי הביתה בליל התקדש חג העצמאות.

נהוראי אלעזרי (תלמיד מחזור כ"ז)

הַמְּחַנֵּךְ

(למורי ורבי מר אברהם אבא אורי בן הששים)

לעתים קרובות אני מזדמן עמו ואז אני נזכר באותם ימים טובים, בהם הייתי יושב לפניו ולומד מפיו מפרקי הספרות העברית. היו אלו שעות נעימות ושקטות, שבהן היינו סופגים בנו את הרוח היהודית הישנה, רוח של ישראל סבא, מתוך יצירות מנדלי, ביאליק, ש. בן ציון ושלום עליכם, ממוזגת ברוח ארצישראלית חדשה. במיוחד אהבנו לשמוע כשהוא קורא לנו בהתלהבות וברגש קטעי שירה ופרוזה נבחרים. פעמים, בנוח עליו הרוח, ספר לנו גם ממאורעות חייו, חייו של מורה חלוץ בארץ ששתף את עצמו עם בוני ארצנו ומחייה. לא מעט עבר האיש בחייו והרבה עשה לחנוך העברי. מר אורי הוא מחנך הגדל יחד עם חניכיו מראשית דרכם בעולם הספר. יחד עמם הוא מטפס בשלבי הגדול שלהם וחי את חויותיהם ובמשך כל שנות למודיהם בבית הספר הם זוכים ליחסו החם אליהם, האבהי והטוב. גדלים הנערים והם יוצאים מבית הספר מי לחיי עבודה ומי לתורה ולהשכלה, כל אחד כפי שמנת לו גורלו, והוא מלום בעינו הטובה והמברכת. יצא מחזור אחד, טעון מברכת בית הספר ותלמודו, — מיד יפנה שוב לזאטוטים הללו, אשר לא תמיד יזכרו להביא את ממחטתם עמם והוא הן גם לכפתור שיחסר בבגדם ידאג, כאם רחמניה צופיה הליכות בניה. ואף לרוחם ולפתוח גופם ישים לבו עד אשר יצאו גם הם לחיים, מגודלים ועליזים.

וברכתי למחנך דגול זה היא, שיאריך ימים ויוסיף לחנך דורות צעירים למדינה הצעירה, אנשים בעלי מרץ וכשרון, ויראם בונים את חיי עמם, חיים בריאים של עם חפשי בריא ברוחו ובגופו.

שאול לוי (כתה ו"א)

חַגִּי שֶׁנִּשְׁבַּת

חג ל"ג בעומר קרב ובא והתכונה לקראתו גוברת והולכת, אך רבה, עוד רבה העבודה אשר לפנינו: יש להכין עצים למדורה, יש להתחיל במגבית הנפט ולהקים בובת סמרטוטים גדולה, שבשם עבדאללה תקרא, כדי לשרפה בעסק גדול בשעת ההלולא. אני וחברי התכוננו במרץ לחג וחלקנו בינינו את התפקידים. עלי הוטל לאסוף עצים ושאר חמרי דלק. תפקידי היה קשה למדי, שכן היכן מוצאים כיום, בימי הצנע, חמרי דלק? אולם רוח והצלה עמד לי מצד חברי שהראה לי מחסן נטוש מלא כפיסי עצים וסמרטוטים מסמרטוטים שונים ומיד העברתי את החומר היקר הזה אל מקום בטוח. עברו ימים אחדים ואנו הצלחנו להכין חמרי דלק לרוב. ערכנו גם תכנית אמנותית נאה והיינו בטוחים בהצלחת ההלולא. בכליון עינים חכיתי לבוא החג והנה — שמעו את אשר קרני: יום לפני חג ל"ג בעומר אחזתני צנה קלה, אך אני לא שמתי לב אליה. אמי שהכירה, כנראה, שפני אינם כתמול שלשום, שאלתני לשלומי ואני עניתי: בסדר גמור. בריא ושלם אני! למחרת בבוקר הורע מצב בריאותי והובהל הרופא. הוא צוה עלי לשכב ונתן לי תרופות שונות. עצוב ומדוכא שכבתי במטתי, אך שעשעתי עצמי בתקוה, כי עד הערב ירפא לי ואוכל לחג את החג יחד עם חברי. עבר היום ומצב בריאותי לא הוטב. מדת חומי עלתה וצערי גדל. הערב הגיע. השמים הוארו בצבע אדמדם, צבע שלהבות האש. גצים עפו אל כל צד. לשמחה ולצהלה לא היה גבול ואני נשארתי שוכב במטתי נוגה ומלא צער. לאזני הגיע קול שירת חברי הרוקדים מסביב למדורה וקנאתי בהם. וכך נשבת חגי שכה צפיתי לו.

בנימין בן־כוכב (כתה ו"ב)

הֲבָאַת בִּכּוּרִים לַקֶּרֶן הַקַּיֶּמֶת

יומים לפני חג השבועות הודיעונו מורינו לבוא ביום הרביעי לבושים בגדי חג, כי כל תלמידי הכתות ו' שבירושלים יצאו ביום זה בתהלוכה אל בניני המוסדות הלאומיים, לשם הגשת שי בכורים לקרן הקימת. באותו יום בא אל בית הספר איש קרן הקימת ולמד אותנו את השירים שנשיר באותו טכס. ביום ד', בארבע שעות אחרי הצהרים, התכנסנו אל חצר בית הספר למל ואחרי חזרה קצרה על סדרי הטכס, יצאנו שורות שורות לכוון המוסדות הלאומיים. בראש הלכה תזמורת, שכללה שלשה תופים ושתי חצוצרות, ולפניה עברו רוכבי אופנוע של המשטרה האזרחית ואחריהם צעדו בית הספר שע"ש ברל כצנלסון ונשאו את בכוריהם: שתי תרנגולות, יונה אחת וחמור טעון סל מלא גזר ושבלים ואחריהם הלכו תלמידי שאר בתי הספר, ת"ת „מזרחי", ביה"ס „תחכמוני", ביה"ס לבנות למל — וכלם נושאים בידיהם מנחת בכורים לקרן הגואלת. הלכנו דרך רחוב דוד המלך והקהל הרב קדם את פנינו בתרועות ובמחיאת כפים ולוה אותנו עד חצר הסוכנות והקרן הקימת. החצר היתה מסודרת יפה. אל מול הבמה ישבו ראשי הסוכנות ועסקני הק"ק. כשהסתדרו כל התלמידים, בית ספר ובית ספר על תלמידיו ותלמידותיו ועל דגלו, החל הטכס. על הבמה נראתה תמונה חיה: בנות לבושות תלבושת עתיקה קוצרות את ראשית התבואה ושרות שירי קדם והלויים מברכים את הקהל ומציגים את שבעת המינים. קבוצת בנות אחרות יצאו במחול לקול תזמורת ומקהלה. כעבור הפסקה קצרה החלו הלויים מקבלים את הבכורים שהגישו להם באי כח בתי הספר ובנות ברכו ברכות שונות והפריחו יונים. כתם הטכס שרנו את ההימנון הלאומי ושבנו לביתנו שמחים ומלאי־רשמים.

דוד קמינסקי (כתה ה"ב)

אִישׁ אֲדָמָה

מקדש לסבי היקר ר' דוב

סבי הוא אחד מזקני הדור היושבים בארץ זה שנים רבות. כשיזדמן לכם ברחוב תראו לפניכם אדם פשוט, בעל זקן ארוך, לבושו חלוק, גרבים לבנים ונעלי עבודה על רגליו ועל ראשו כובע חסידים. אך באמת אין סבי פשוט כל כך. מעשים גדולים עשה בארץ. עם בואו לארץ קנה לו מידי הערבים חלקת אדמה והוא עובד אותה בחריצות ורואה פרי בעמלו. ולא רק לעצמו דאג, אלא כתת את רגליו וטרח ויגע וקנה אדמה גם בשביל הקרן הקימת וכך גאל שטחי־אדמה רבים בכפר סבא, הרצליה וחולדה הישנה. סבי אינו עוד אדם צעיר, אך עובד הוא אדמתו כצעיר לימים. הוא עכשיו בן 70 שנה (יאריך ימים ושנים!) ועדיין הוא עובד בלול, ברפת ובשדה. הוא יוצא עם הפרות למרעה ושולח את החלב לירושלים. בזמן המצור היה מחלק את החלב לחולים ולתינוקות ולעצמו לא השאיר אף טפה אחת. יש לו כרם זית, כרם גפנים ותאנים רבות ושדה תבואה. ויש לו גם יקב חצוב בסלע ולפני כמה שנים היה דורך יין. ואף על פי שהוא עובד עבודה קשה תראו אותו שמח תמיד, צוחק ומספר בדיחות. אני ואחי אוהבים לנסע אליו, למוצא, לעתים קרובות ולא היה חופש שלא היינו נוסעים אליו. סבי עוסק בעבודה ובתורה ואחרי עבודת יומו הוא יושב עד שעה מאוחרת בלילה ולומד. בשבת הוא מתפלל בהתלהבות בבית הכנסת ומזמר זמירות ויפה לראותו, ביחוד, בשמחת תורה. הוא משמח את הקהל והכל מבקשים ממנו: „ביירוש, נו, שיר, ביירוש, נו, רקוד". הוא שם את ידו על ראשו ורוקד ועושה תנועות משונות ומצחיקות ברקודו, ואנחנו, נכדיו, מתפלאים ואיננו מבינים איך הוא עושה כל זה.

יצחק אימס ז"ל

(נולד בי"א בתמוז, תרצ"ד ונפטר בא' בכסלו תש"ט)

ביום בו אנו גומרים את חק למודינו בבית ספרנו נעלה נא, חברים, את זכר חברנו היקר יצחק, שנקטף באבו, בראשית מצעדיו בחיים ולא זכה להגיע אתנו יחד ליום גדול זה. חבר יקר ונאמן היה יצחק, מן הנעלבים ואינם עולבים, ענו ושתקן. חלוש היה בגופו, אך אמיץ וחזק ברוחו ושקוד על למודיו. בכל כחו התאמץ להקל מעל אמו את עול הבית ועזר עמה בסדורו, בבשול ובאספקת מים, כי יתום היה, בלא אב דואג ועמל לעתידו.

עודני זוכר את יום הכנסו למצוות. הוא היה לבוש יפה ובחביבות הקביל את פני אורחיו, שבאו לברכו ביום חגו, ולא ידע שהמות האכזרי אורב לו במסתרים. ועתה עם סיימנו את בית הספר אין שמחתנו שלמה, כי חבר טוב נגדע מקרבנו ואיננו.

יהי זכרו הטהור שמור בלבנו עד עולם.

יעקב אלעזרי (כתה ח"א)

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(חִבּוּרֵי חֲבֵרֵינוּ הַקְּטַנִּים)

א
יֶלֶד עָזוּב

כשקמתי ממטתי אחרי מחלתי, יצאתי מעט לשוח והנה מה רואות עיני: ילד כבן שלש עומד באמצע הרחוב ולעמתו „טסה" מכונית צבאית וכל העוברים והשבים מצעקים אליו: „ילד!" „ילד!" — והוא כאינו שומע. התאזרתי עז ולמרות גרוני הכואב עוד, צעקתי אף אני: „ילד!" וכנראה שצעקתי הגיעה אליו, כי חיש מהר סר הצדה. כשהתקרב אלינו נתברר, שהוא תעה בדרך ונוליכהו אל המשטרה ושמנו פעמינו לשוב הביתה, אך הילד התחיל רודף אחרינו, כאלו היינו הוריו. רק בקשי הצלחנו להתחמק מפניו ולהשאירו בתחנה, במקום שהוריו או בני משפחתו יבואו ודאי לחפשו. בכל הדרך לביתי הייתי שרוי בהרהורים כבדים על גורל הילד: מי יודע? אולי הניחה אותו אמו לנפשו, אולי עניה משפחתו מאד ולא היה בידה לפרנסו ולא יכלה לראות את ילדה הרעב ואולי יתום הילד מהוריו...

כן, גם כאלה יש בעולמנו.

עמוס קלוזנר (כתה ד"א)

ב
טִיּוּל לַנֶּגֶב

שמחתי מאד לקראת הבשורה שהביא אבי עמו כי אנו עורכים טיול לנגב. למחרת, בבקר השכם, יצאנו לדרך. הדרך היתה יפה מאד. היינו בנגבה וראינו את המגדל המנקב כדורים, את יד מרדכי ואת ברכתה היפה, ראינו את נצנים ההרוסה כליל, את בית אשל העזובה מאנשים והזרועה מוקשים. התפעלנו מאד מגבורתם של מגני בית אשל, אשר נלחמו בעז עד אשר הגיעה עזרה, עם כבוש באר שבע. בבאר שבע ראינו את בנין המשטרה אשר עליו מתנוסס הדגל הלאומי שלנו. נכנסנו אל המסעדה העברית שבעיר וסעדנו את לבנו ונעמה לנו מאד ישיבתנו במסעדה. עיר עברית זו, שהיתה מישבת כלה ערבים, נכבשה על ידינו והיא שלנו. חזרנו לירושלים עיפים אך עליזים.

אברהם איזנברג (כתה ד"א)

ג

פְּגִישָׁתִי עִם רֹאשׁ מֶמְשַׁלְתֵּנוּ

ימים אחדים לפני חג הפסח נפגשתי עם ראש הממשלה והמעשה שהיה כך היה: אני הולך ברחוב ולקראתי בא חברו של אחי הגדול ואמר לי, שהוא נוסע לסוכנות לשם פגישה עם ראש ממשלת ישראל ואם אני רוצה לראותו יקחני עמו. אמרתי לו, כמובן, שאני רוצה. נסענו במכונית והגענו אל הסוכנות ושם נפגשתי עם מר דוד בן גוריון, ראש הממשלה. הוא שאלני בן כמה אני ובאיזו כתה אני לומד ועניתי לו שבן תשע וחצי אני ואני לומד בכתה ד׳ ובקרוב אעלה לכתה ה׳. שוב שאלני ראש הממשלה איפה עובד אבי ואני עניתי: בבית המשפט. הוא הוסיף ושאל: מה שמך? ועניתי לו: אמנון לוי. אחר שאלני מה אני מתעתד להיות. אמרתי לו כשאגמר את בית הספר אלך למשק חקלאי ואהיה לאכר. ענה לי ראש הממשלה: אם לעבד את האדמה בא הדור הזה — הרי כל הארץ תהיה בידינו ונאכל מתנובת משקינו.

בזה תמה שיחתנו ואני חזרתי הביתה שמח מאד.

אמנון לוי (כתה ד״ב)

ד

דוֹדִי

לפני שנה וחצי באה אלינו הבשורה כי דודי, אחי אבי, חי ונמצא במחנה הפליטים בגרמניה. אבי שמח מאד. כי לא ידע דבר על גורלו, מאז פרץ מלחמת העולם השניה. מן היום ההוא החלה חליפת מכתבים בינינו ודודי כתב ברוב מכתביו שנשלח לו רשיון עליה לארץ. לא יכלנו למלא את בקשתו והוא התיאש ורצה לנסוע לאמריקה והתחרט ולא נסע. כעבור חצי שנה קמה מדינת ישראל והחלה העליה ההמונית קוינו כי יעלה מיד. ואולם החלו הקרבות. אחר כמה חדשים כתב אליו אבי שימהר ויעלה ארצה. הוא ענה כי אך ישתכר סכום מה ימהר ויבוא, מפני שאינו רוצה לחיות על חשבון אחרים ואינו יכול לשבת בטל במחנה העולים ועכשו אנו מצפים בכליון עינים לבואו.

דוד צוקרמן (כתה ד״ב)

גִּבּוֹרֵי הָאֻמָּה

דוד סימן טוב הי״ד

גבור גשר א־זיב. גמר את בית ספרנו בשנת ת״ש (מחזור כ״ב). נפל יחד עם חבריו הגבורים, בי״ח בסיון, תש״ו, ב„ליל הגשרים״. ת. נ. צ. ב. ה.

עובדיה זרובבל הי״ד

נולד בירושלים בשנת תרפ״ט. למד בבית ספרנו שמונה שנים וגמרו בשנת תש״ד (מחזור כ״ו). היה תלמיד חרוץ וחביב על מוריו וחבריו. הצטין במלאכת יד ומכשירי הפסיקה, מעשה ידיו, היו הטובים והמדויקים בביה״ס. המשיך את למודיו בביה״ס „עמל״ בירושלים והצטין גם שם כאומן יד. היה מן הראשונים שנחלצו למלחמת שחרור המולדת והשתתף בלווי שיירות ובמבצעי הגנה. נעדר בדרך לגוש עציון ביום ג׳, ב׳ בשבט, תש״ח. יהי זכרו ברוך.

יהודה כשיוף הי״ד

נולד בירושלים בשנת תרפ״ד, כבן שש נכנס לבית ספרנו, לכתה א׳, וגמר את חק למודיו בהצטינות בשנת תרצ״ח, במחזור העשרים. היה תלמיד שקדן ומחונן בכשרונות טובים ובעל מדות ונמוסים. כתב חבורים נאים ואחד מהם, „איתן ונתן״, נדפס ב„חברנו״, גליון 141, תרצ״ז, ועשה רושם חזק על הקוראים הקטנים. עם פרוץ מלחמת השחרור הצטרף אל כחות הבטחון שלנו ונרצח בעמדו על משמרתו, ליד הסוכנות, בכ״ו בשבט, תש״ח, בידי חיל בריטי. ת. נ. צ. ב. ה.

אליהו בורקינסקי הי״ד

נולד בירושלים בשנת תרפ״ט. את ראשית חנוכו קבל בבית ספרנו. המשיך את למודיו בגימנסיה סוקולוב. בעודנו נער כמעט התגיס למשטרת הישובים וגלה רוב מרץ ויזמה בתפקידים שהוטלו עליו. ועם ראשית השחרור הצטרף לכחות ההגנה ונפל בקרב, בתלפיות, ביום ב׳, ו׳ באדר א׳, תש״ח. ת. נ. צ. ב. ה.

שלום מלבסקי הי"ד

נולד בירושלים בקיץ תרצ"א. בעודנו ילד רך נתקבל כתל־מיד בביה"ס ובו צמח ובו קנה דעת. תלמיד חרוץ היה וספורטאי טוב. בהיותו בכתה ו' הצטרף לתנועת הצופים והתחבב על חבריו ומדריכיו והודות לכשרו האירגוני היה לרוח החיה בחברתו. בן י"ג סים את ביה"ס ונכנס לביה"ס התיכון שבבית הכרם. בינתים פרצה המלחמה ונחשול דמים הציף את הארץ כלה ושלום ראה בסכנה המתקרבת ולפיכך נטש את ספסל התלמידים ונתן את ידו לאנשי המגן. אחר שעבר קורס של אמוני קרב לקח חלק גדול בהגנת ירושלים והשתתף בגי־חות ובלווי שיירות והיה עם השיירה האחרונה שפרצה לגוש עציון. שם עבר על קורס נוסף בהצטינות והוסמך למפקד כתה. עם פרוץ ההתקפה האחרונה, בג' באייר, תש"ח, היה שלום במנזר הרוסי החולש על כביש חברון־ירושלים ולאחר קרב קשה, שבו נלחמו אנשינו בסטנים מול שריוני האויב נתנה פקודת נסיגה. שלום חפה מעמדה, שליד תעלת הקשר, על נסיגת חבריו וירה בלי הפסק באויב המסתער ולא נטש את עמדתו ואת נשקו עד אשר נפל חלל. שנה עברה מאז נפל שלום והלב ממאן להאמין כי איננו עוד אתנו. שלום, אשר האמין תמיד, ש„עוד יהיה טוב", ונטע אמונה זו בקרב חבריו — לא זכה לראות בהתגשמות חזונו אשר לו נלחם ונפל.

חבריו לספסל התלמידים, לתנועה ולנשק ישמרו את זכרו בלבם לעולמים.

א. קפורר

ברוך רוהלד הי"ד

(תרפ"ט—תש"ח)

„אינני עוד בן יחיד" — היו דבריו של ברוך הי"ד, בשעה שנסו לשדלו בדברים לבל ילך ישר אלי קרב מסוכן. „כיום הנני אחד מבני האמה הרבים המצווים לחלץ את מולדתנו־אמא מן המיצר ולשחררה מידי זדים". ואכן, נאה שמר מוצא שפתיו. בן 16½ ש' עזב את הבית בדרכו לעסלוג'. לאחר ששהה שם זמן מה העבר ל„אלונים" ואחר ל„תל־יוסף". שם היה לחבר פלמ"ח. מפי עד שמיעה וראיה נודע שמפקדו, אשר ידע כי בן יחיד הוא להוריו, נסה לקחתו בדברים ולהשפיע עליו לבל יצא עם חבריו לפוצץ גשר מסוים. אולם גבר רצונו והיה לאש בוערת בקרבו. לא שעה לדברי מפקדו; שש אלי פעולה יצא לאותו מקום באון ובגאון. ברם לא חפץ, כנראה, בוראו לקחתו מעם הוריו בלא אמירת שלום והחזירו בשלום לירושלים ליום הראשון של חג הפסח. מכאן יצא עם גדוד ה„פלמ"ח" אשר לו השתיך, לשחרר את הדרך לירושלים, ולהסיר את המצור ממנה. השתתף באותם קרבות הדמים המרים בלטרון — ואשר מהם לא שב עוד. בן 19 היה במותו.

זכורה יפה אותה רחבת הלב אשר היתה בו, כל מי שהכירו עמד על מדותיו התרומיות; מוכן תמיד לחלק את אשר לו עם הזולת, להשתתף ביום אידו כביום שמחתו.

זכות מיוחדת היתה זו לעלם הי"ד למות בגבורה למען אותה עיר, ירושלים — מקום הולדתו ומקום הולדת אבי אבות אבותיו. אכן, דף של כבוד נתוסף למשפחה ירושלמית עתיקה זו ע"י נצר זה. ת. נ. צ. ב. ה.

צבי טלמון (מונסון)

אריה סלוצקי הי"ד

נולד בש' תרפ"ה בעיר וולקוביסק. את ראשית חנוכו קבל בביה"ס „תרבות". בשנת תרצ"ה עלה עם הוריו ארצה ונכנס באותה שנה לבית ספרנו, לכתה ד', וגמר בו את למודיו בש' תרצ"ח (מחזור כ'). המשיך את למודיו בגמנסיה וסימם בשנת תש"ב. באותה שנה התגיס לצבא הבאפס ועבר אח"כ לבריגדה שמקומה היה בחזית איטליה. שם הצטרף לקבוצת חיילים שקראה לעצמה קבוצת „נבו" (נכה באויב ונחזורה). בהיותו בצבא הציע לו מפקדו עבודה משרדית וסרב לקבלה וענה: „לא לשם כך נתגיסתי". בחזרו למולדתו התגיס לפלמ"ח, גדוד ו, בקרית ענבים. מת מות גבורים יחד עם שמונת חבריו בט"ז באדר ב', תש"ח, בקרבת נבי דניאל. לפי המסופר בחוברת „הגדוד מספר ששה" פוצצו הם עצמם את המשורין, שישבו בו, ונהרגו יחד עם המון ערבי גדול שהקיף אותם מכל צד. ת. נ. צ. ב. ה.

יעקב אנאיס הי"ד

בין רבים, רבים מתלמידינו, גומרי ביה"ס תחכמוני, אשר נלחמו בגבורה ונפלו במלחמת תקומת ישראל, זוכר אני את יעקב החביב. עוד אראנו בשבתו לפני על ספסלו והוא נער רך, בהיר עינים, שקט ונעים. חרוץ ושקדן היה ואץ למלא אחרי דרישות ביה"ס. חבר טוב היה לחבריו, בני כתתו, ודואג ומסור לבית הוריו. בסימו את חק למודיו בבית ספרנו נתקבל לעבודת פקידות בסוכנות היהודית. ושלא כנערים רבים נחו־שה היתה החלטתו להוסיף דעת והשכל וחרף עיפותו מעבודת יומו למד בבית ספר ערב. היה חבר פעיל בהגנה ובפרץ המל־חמה נחלץ מיד ונשלח לעיר העתיקה. כדרכו תמיד קבל עליו את התפקיד בשקט ובנכונות לעשות כל אשר הטילו עליו, לבלי לחשש לסכנה, ושם נלחם ושם הגן ושם נפל ביום הולדתו העשרים.

יהי זכרו ברוך.

א. א. אורי

בְּרִיאוּת הַתַּלְמִיד

נפש בריאה בגוף בריא

„אֲגֻדַּת הַבְּרִיאוּת" בִּמְדִינַת יִשְׂרָאֵל

אם נמנה אחת לאחת את הסבות שהצעידונו לקראת מדי־נה עצמאית במולדתנו ההיסטורית, — יתבלט במיוחד מפעלה הגדול של הסתדרות „הדסה", שהציבה כאחת ממטרותיה את הבראת התלמיד העברי, זה שברבות הימים היה לחיל מלא עז ומרץ והכה בפולש הזר.

ועתה, בקום חזוננו, עלינו לשאוף להקים גם את חזון הבריאות: על כל חבר וחברה שבאגודה להתמסר למשמר בריאות הפרט והכלל ועליהם לדעת כי ההתמסרות לתפקיד זה זכות היא וזכות מטילה חובות. אנו עם קטן לפי שעה וארצנו קטנה אף היא לפי שעה ומוקפים אנו מדינות נחשלות בתרבותן וברמת הבריאות שבהן. מחלות ומגפות מקרי יום יום הן שם, ולפיכך אנו חיבים לעמד בפניהן כסלע איתן ולהיות לחלוצי ההיגינה בכל המזרח. לשם כך עלינו להחדיר את יסודות ההגינה קודם כל בכל שכבות עמנו. ואין לך שליח נאמן לכך כתלמיד בית הספר, חבר אגודת הבריאות. זכינו ואלפי עולים נוהרים כיום אל ארצנו ורבים מהם ערומים ויחפים, מדוכדכים ונגועי מחלות. הם מביאים את ילדיהם ומכניסים אותם לבתי הספר. ילדים אלה יקרים לנו, אחינו הם וחובה, איפא, על כל חבר אגודת הבריאות לטפל בהם, להדריכם וללמדם את יסודות הבריאות וההיגינה.

ורואה אני בעיני רוחי את אגודת הבריאות בעוד שנים מספר והיא תופסת מקום חשוב בבית הספר והבריה משמשים מופת ודוגמא בנקיונם, במסירותם ובזריזותם במלוי תפקי־דיהם המועילים. תורת ההגינה תתפש מקום מכובד בבית הספר, כאחד ממקצועותיו העיקריים. אף בצורתו החיצונית של בית הספר יחולו שנויים: חורשת רבת צל וירק תעטרהו מס־ביב, ברכת שחיה גדולה תעמד לרשות התלמידים, מגרש שעשועים רחב ידים ישמש להם מקום משחק ומרגוע אחרי שעת למוד מעיפת, ובחדר התרבות של בית הספר ימצאו גם פנה מיוחדת שתקרא בשם „פנת הבריאות". שם יקראו ספרים ועתונים המוקדשים לשאלות הבריאות וההגינה. אם כה יעשה וקם במדינת ישראל דור בריא בגופו וברוחו.

ציון שאער (כתה ח"א)

פִּנַּת הַסְּפּוֹרְט

א

למעלה משנה נמנעה מילדי ירושלים, עקב מלחמת השחרור, האפשרות לעסוק בספורט. שנת הלמודים תש"ט התחילה במועדה, אולם מקצוע הספורט קופח בשל חוסר מורים שלא שוחררו עדיין מן הצבא. ואולם שיחק המזל לילדי בית הספר „תחכמוני" וזמן קצר לאחר התחלת שנת הלימודים נתקבל זמנית מורה להתעמלות, שהורה את המקצוע עד שחרורו של המורה הקבוע מן הצבא והעבודה החלה מחדש. דחיפה לעידוד הפעולה הספורטיבית בבתי הספר ניתנה ע"י מחלקת החינוך של מדינת ישראל, שהכריזה על המפעל המסורתי ועל הכנוס המחוזי והארצי שנקבעו לחודש אייר, הוא חודש חגיגות העצמאות הישראלית.

שבועות אחדים היו ילדי בית ספרנו מתוחים לקראת המאורע הגדול. רוב ילדי הכתות הגבוהות היו מעונינים לשפר את הישגיהם ולהמנות עם נבחרת בית ספרנו. נעשו מאמצים [illegible] כדי לאפשר לילדים אימונים רבים והכנה יסודית [illegible] יריביהם [illegible] סודרו תחרויות נגד בתי ספר אחרים וכמעט [illegible] תלמידינו על העליונה. בעיקר במשחק [illegible] באופן מוחלט ולא פעם ניצחו את [illegible]

הגיע יום הכנוס המחוזי [illegible] ביותר בארץ, מגרש האימק"א בירושל[illegible] של תריסר בתי ספר. היה זה יום ספורט [illegible] שוכלל הרף התוצאות הבינוניות שהושגו במקצועות השונים. הס[illegible] ידועה: חוסר מורים וחוסר תנאים מתאימים וגם השרב הגדול ששרר באותו יום השפיע במידה רבה על התוצאות.

בתכנית היו: ריצת 60 מטר, מרוץ שליחים 4×50, זריקת כדורי הוקי וקפיצה לגובה.

נבחרתנו הופיעה בהרכב הבא: 60 מטר — טייר צבי וישראל בן ישראל; 4×50 — טייר צבי, משורר יעקב, ישראל בן ישראל, אשרי צבי; הוקי — טייר צבי ומשורר אשר; גובה — ישראל בן ישראל ומשורר אשר.; „מחניים" — ישראל בן ישראל, בן צבי נחום, שטינברג אליהו, מנצור אלישע, משורר יעקב משורר אשר, שמואלי מנחם, אשרי צבי.

כדי לא להכביד על התכנית ביום הכנוס, הוחלט לקיים את המשחקים המוקדמים ב„מחניים" יום קודם על מגרש הגמנסיה העברית ברחביה. במשחק אחרי משחק נצחו תלמידינו ו„קרבנותיהם" היו: בית החנוך ע"ש ברל, בית ספר ע"ש סוקולוב והגמנסיה העברית. למשחק הגמר הגיעו: בית ספר תחכמוני ובית הספר התיכון בית הכרם. המשחק הזה נערך למחרת היום, ביום הכנוס, ונגמר בנצחון בית ספר „תחכמוני". קשה לקבוע מי מהקבוצה הצטיין כי למעשה הצטיינה כל הקבוצה וזכתה במגן הנמצא ברשות בית ספר „תחכמוני" החל משנת ת"ש.

גם ביתר המקצועות הצטיינו תלמידינו, פרט למרוץ שליחים.

בריצת 60 מטר הגיע ישראל בן ישראל בזמן 8,3 שניות (הראשון 8,2 ש.).

בזריקת כדור הוקי השיג טייר צבי את המקום השני (56,20 מ.) הראשון 57,20 מ.) ומשורר אשר תפס את המקום השלישי (55,20 מ.).

בקפיצה לגובה היה ישראל בן ישראל השלישי בקפצו 1.30 מ. (הראשון 1.40 מ) ומשורר אשר היה הרביעי 1.25 מ.

בסיכום הכללי תפש בית ספר „תחכמוני" את המקום השני עם 185 נקודות אחרי בית הספר תהיכון בית הכרם (213 נקודות).

ג

ימים אחדים אחרי הכנוס המחוזי נערך בתל־אביב על מגרש האצטדיון הכנוס הארצי, בהשתתפות מאות תלמידים, מכל המחוזות בארץ. בנבחרת ירושלים היו, כמובן, תלמידי בית ספרנו היחידים מבין הירושלמים שהצטיינו בכנוס זה. קבוצת ה„מחניים" של ירושלים היתה מורכבת כמעט ברובה מתלמידי „תחכמוני", אם נביא בחשבון את עמירם גרשוני ואת שלום מרדכי, תלמידינו לשעבר. לאחר שנצחו את מחוז הדרום 2:0 ואת מחוז חיפה 2:0 נכנסו הירושלמים לגמר נגד תל־אביב. בני הבית, שנחו יפה כל אחד בביתו, בניגוד לירושלמים, שהתרוצצו ממקום למקום ללא מקום לינה נוח, נצלו את עייפותם של תלמידינו ונצחו אותם לאחר משחק קשה ומרתק בתוצאות 2:1. אלולא עייפותם של חברי נבחרתנו אפשר מאד הדבר שבמקום המקום השני בארץ היו זוכים במקום הראשון ומביאים אתם את הגביע לירושלים.

ד

גי[illegible] [illegible] הכנוס לא אמרנו די. מבחן „אות הספורט", שבר־ תש"ט. ההכנ[illegible] [illegible]רב פסח, יתקים השנה בסוף שנת הלימודים כדאי לציין את היש[illegible]כר החלו והתוצאות משביעות רצון. הוקי 64 מ.! גם משורר אשאל בן ישראל בזריקת כדור היטיבו לזרק מאשר בכנוס המחוזי גורדון, טייר ואחרים מטר. יש תקוה שחרף ההפרעות בשנה הא[illegible] לגבולות 60 [illegible] יהיה המאזן חיובי בהחלט.

לא אוכל לסיים את סקירתי זו מבלי להזכיר לתלמי[illegible] שהחינוך הגופני הוא בעל חשיבות רבה מאד. השתדלו להתאמן בימי החופש הגדול בענפי ספורט שונים ולהתעמל לפחות 15 דקות יום יום למען חזוק גופכם ושריריכם: „נפש בריאה בגוף בריא".

ק. ריבק

מִקָּרוֹב וּמֵרָחוֹק

— ידיעות שונות —

— בה' באייר מלאה שנה להקמת מדינת ישראל. בכל רחבי ארצנו ובארצות הגולה נערכו חגיגות ומסבות לכבוד היום הזה. בירושלים נתקימה תהלוכת צבא ישראל. תושבי הבירה העלו באותו יום את הימים הקשים שעברו עליהם בימי המצור ואת מלחמתם בפולש הזר וחגגו את יום העצמאות ברוב פאר ושמחה. מעטפה עם חותמת בולים מיוחדת הוצאה ע"י דואר ישראל ביום זה.

— בי"ג באייר נתקבלה מדינת ישראל כחברה בארגון האומות המאוחדות.

— שני אישים דגולים אבדו לעם העברי בשבוע אחד: הרב מאיר בר־אילן (ברלין) וד"ר סטיפן ויז ז"ל. הרב בר־אילן ז"ל היה מראשי המזרחי והקדיש את כל ימיו לתחית ישראל בארץ ישראל ברוח תורת ישראל. היה מגדולי החכמים בדורנו, סופר ונואם רב כשרון ורגש ובמותו אבדה ליהדות אבדה שאין לה חליפין. הד"ר סטיפן ויז ז"ל היה מזקני הציונים שבאמריקה ומראשי דבריה. מימי נעוריו ועד יומו האחרון חלם את חלום ציון ופעל רבות להתגשמותו. הוא התכונן לבקר את מדינת ישראל לראותה במו עיניו וימים אחדים לפני הפלגתו באניה חלה ומת. ת. נ. צ. ב. ה.

— בי' בסיון מת מיתה חטופה המשורר והמחנך הנודע שמואל בס. הוא נולד ברוסיה והעלה לארצנו בהיותו ילד רך בשנים והתחנך כאן בבתי הספר. השתלם באוניברסיטת ייל שבאמריקא. פרסם ספרי שירה ופרוזה. הקדיש את עטו גם לילדים ורבים משיריו מושרים בפיהם. יהי זכרו ברוך.

— ביום א', כ"ט בסיון, נטמן בבית הקברות הזמני, בשכונת סנהדריה שבירושלים, אפרם של 200 אלף יהודים, קרבנותיהם של הנאצים הארורים באוסטריה. יחד עם צנצנות האפר נקברו שם גם עשרות חתיכות סבון שנעשו מגופות יהודים ע"י הנאצים ימ"ש. שר הדתות הרב מימון, הרב הראשי ר' בן ציון חי עוזיאל, הד"ר טרטקובר ומר ברל לוקר הספידו את קדושינו אלה וכל המוני המלוים געו בבכי.

יוסף דן (כתה ח"ב)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— בכ"ט באדר נערכה ע"י תלמידי הכתות ו"א, ו"ב מסבה נאה לרגל סימם את הפרק השלישי שבבא קמא, „המניח". פתח את המסבה המורה לתלמוד מר א. א. אורי. אחר ענו התלמידים בהבנה ובבקיאות על שאלות רבות, מתוך החומר הנלמד, שנשאלו ע"י המורה וע"י המנהל מר מ. אילן. כתום הבחינה התכנסו התלמידים ומוריהם אל מסעדת בית הספר, אל המשתה שנעשתה לכבודם בטוב טעם. אחד ההורים, כנר עולה, נגן נגוני עם יפים. תלמידים קראו מחבוריהם, שרו שירים מעניני היום ובשירת התקוה נסתימה המסבה.

— ביום ה' באייר, יום העצמאות, נערכה בחצר ביה"ס חגיגת רבת פאר לכבוד היום. ליד החורשה הוקמה בימה מקושטת בדגלי הלאום ובסמל המדינה. המנהל נאם על ערך החג החדש הזה לישראל. היו הצגות והקראות מעניני היום. אחד התלמידים קרא את תפלת „יזכר" לזכר גבורי האומה שנפלו בקרב. ואחרי שירת התקוה הלכו התלמידים ומוריהם להקביל את פני צבא ההגנה לישראל.

— בב' בסיון נערכה ע"י תלמידי הכתות א' חגיגת שבועות יפה ורבת תוכן בהדרכת חברותינו המורות הגב' הלחמית יהודית, טורקל שולמית, צור שולמית ושיקביץ צפורה.

— בב' בסיון נתקימה בביה"ס אזכרה לתלמידנו הקדוש, הילד החביב בן השמונה, יוסי ארגוב (מרגובסקי) הי"ד. אחרי דברי הספד ע"י מר מ. אילן נחנכה ספריה מיוחדת לכתות ג, שנוסדה לזכרו.

— מיום כ"ט בסיון, בשעות 10—8 לפני הצהרים, מתחלת הרשמת התלמידים לשנת הלמודים הבע"ל.

— ביום ג', ח' בתמוז, בשעות שאחרי הצהרים, תערך חגיגת הגמר של תלמידי המחזור ל"א. הורי הגומרים ותלמידי מחזורים קודמים מוזמנים לחגיגה.

— ביום ה', י בתמוז, יפסקו הלמודים לימי החופש ויתחדשו ביום ה', י"ד באלול, ב־9 שעות בבקר.

אִגְּרוֹת פְּרֵדָה

א

מורים ותלמידים יקרים.

הגענו עד סף בית ספרנו היקר, אשר בו בלינו שמונה שנים ואשר בו למדנו תורה וחכמה. זכה מחזורנו להיות מחזור היסטורי, לראות בקום מדינתנו ובהתגשמות חזון ישראל מאז גלה מארצנו. ותודתנו נתונה לכם, מנהלנו ומורינו הנכבדים, על שנטעתם בנו תורת אמת ואהבת אמת למולדתנו ולמדינתנו. יהי רצון שעוד רבות בשנים תזכו לחנך נערי ישראל בארץ־ישראל.

ירושלים, ג' בתמוז, תש"ט — בשם תלמידי המחזור

יוסף דן (כתה ח"ב)

ציון שאער (כתה ח"ב)

ב

חברינו תלמידי המחזור ל"א,

קבלו נא, חברינו, את ברכתנו הנאמנה ליום גמרכם את חק למודיכם בבית ספרנו. „דור הולך ודור בא" — ובית הספר, בית התורה והחכמה, לעולם עומד. השנה אתם נפרדים מבית הספר, ואנחנו יורשים את מקומכם בכתה ח' ובשנה הבאה נפנה גם אנו את מקומנו לדור הבא אחרינו. אך אם אמנם דורות שונים אנחנו — אחת אל נא נשכח: מבאר אחת, מבית ספרנו, שתינו והתורה והמעשים הטובים מאחדים את כלנו.

זכרו, איפוא, את בית ספרנו ואת מוריכם וחבריכם התלמידים שבקרבתם בליתם את ימי ילדותכם.

היו ברכה והיו בנים נאמנים לארצנו ולמדינתנו הצעירה.

ירושלים, ג' בתמוז, תש"ט — בשם כל התלמידים

עודד שפירא (כתה ז"א)

עודד גוזמן (כתה ז"ב)

תלמידי מחזור ל' (תש"ח)

ח"א

(המחנך: מרדכי לוין)

א) ארגמן מאיר; ב) אריאלי יעקב; ג) ברטוב עדי; ד) ברינקר דוד; ה) ברינקר מנחם; ו) בנאי זכריה; ז) בן ברוך אביטל; ח) גיפמן חיים; ט) גולדמן בנימין; י) גרמעסקי חגי; יא) דנון יוסף; יב) דימנט יצחק; יג) דובדבני נפתלי; יד) דיסקין שלמה; טו) ורמשטין יוסף; טז) זק מיכה; יז) זוסמן עמירם; יח) טננבוים אמנון; יט) יהושפט משה; כ) יוסף אליהו; כא) כהן אליאב; כב) לוי אבנר; כג) ניגר דוב; כד) סופר מנשה; כה) פירמן אברהם; כו) פוגל אורי; כז) פיקר עמוס; כח) פניני חגי; כט) פרלא אליהו; ל) פרבר אליעזר; לא) צייגר דוב; לב) קורקידי גדעון; לג) קוטלר יעקב; לד) קריסטל חנוך; לה) שלייפר מאיר; לו) שורץ משה.

ח"ב

(המחנך: שלמה אמתי [ורטמן])

א) אהרוני יוחאי; ב) ארמוזה יצחק; ג) בן כוכב אריה; ד) בגון ראובן; ה) גרינבוים אברהם; ו) דואק מרדכי; ז) דרומי גיל; ח) הרגיל שלמה; ט) הר מרדכי; י) זמרו אמנון; יא) זינגפר אלכסנדר; יב) זלוטניק יגאל; יג) טסטה משה; יד) כרמי חי; טו) כהן דניאל; טז) כהן יעקב; יז) כובשי יונתן; יח) לוי אליהו; יט) מזרחי אליעזר; כ) מהלל עזרא; כא) מלכא יהודה; כב) מררי הלל; כג) ניגר דוב; כד) סעידוף נחמיה; כה) פוריצקי יאיר; כו) קוסובסקי נח; כז) קרוטהמר משה; כח) קלינמן שמואל; כט) רבינוביץ שמעון; ל) רוטר מאיר; לא) שעיב אליהו; לב) שרם יעקב; לג) שרבני שאול; לד) מזרחי גדליהו.

תלמידי מחזור ל"א (תש"ט*)

ח"א

(המחנך: חנוך גימן)

א) אג'י חיים; ב) אלברט שמואל; ג) אלעזרי יעקב; ד) בביוף ברוך; ה) בלר מרדכי; ו) בן צבי נחום; ז) גורליק מאיר; ח) גנוט יצחק; ט) גולדשטיין יונתן; י) דבש אבנר; יא) דפנא אברהם; יב) ולר צבי; יג) ורשבסקי שמואל; יד) ורשבסקי מרדכי; טו) הדר אלכסנדר; טז) ידידיה יעקב; יז) מנדלס יהושע; יח) מרגולין יעקב; יט) מנצור אלישע; כ) סמן טוב אבנר; כא) סגל שמואל; כב) פניגשטיין אפרים; כג) פרומקין אליעזר; כד) קסיר משה; כה) קלונר אברהם; כו) רובינשטיין רפאל; כז) שאער ציון; כח) שטינ־גרט משה; כט) שמי אברהם; ל) ששוני רמי.

ח"ב

(המחנך: אריה אלקלעי)

א) אדלשטיין אברהם; ב) אורן זאב; ג) אילן משה; ד) אפורי שמואל; ה) אפשטיין זרח; ו) ברק עמוס; ז) בן ישראל ישראל; ח) בן עמי שרגא; ט) ברובנדר שלמה; י) גולדשטיין יעקב; יא) דן יוסף; יב) דניאלי דוד; יג) המאירי בנימין; יד) זוכוביצקי צבי; טו) חיימוביץ אליהו; טז) חצרוני עודד; יז) טופיק דוד; יח) טייר צבי; יט) יפת יהודה; כ) יפת יוסף; כא) כהן אברהם; כב) מילר יצחק; כג) משורר אשר; כד) משורר יעקב; כה) עליוף מרדכי; כו) פומרנץ יואל; כז) פרץ עודד; כח) פרלשטיין שלמה; כט) צוקרמן בן עמי; ל) שמואלי מנחם; לא) שריון אריה.

*) מסבות תכניות נדחתה הדפסת תמונת המחזור הזה לגליון א׳, שנת תש"י.

בְּרָכוֹת

ברכת רעים נאמנה ליקירינו:

אילן משה, אלברט שמואל, גנוט יצחק, מרגולין יעקב, סגל שמואל ופרומקין אליעזר.

ליום הכנסם למצוות

היו בנים־בונים נאמנים למולדתנו המשוחררת

תלמידי הכתות ח׳ ומוריהם

לחברינו היקרים אליאס דוד, בקליניק מאיר, גוזמן עודד, גופמן יוסף, גולדברג אליעזר, רוזנברג נתן, יצחקי יעקב, חי יחזקאל, כהן עזרא, פריצקי אהרן, שר שלום יגאל.

ברכה נאמנה ליום היותכם לבני מצוה

תלמידי הכתות ז׳ ומחנכיהם

אנו מברכים את חברינו החביבים, בני המצוה:

בנדטסון נפתלי, הר־צבי משה, ורטהימר אהרן, ורשו־יאק יעקב, חמדי אורי, חפץ משה, כהן בנימין, לר יאיר, עטיה אברהם, פינגולד דוד, רובין דוב, רובין מיכה, קנריק אשר, קמינסקי יוסף, שורץ מנחם

הצליחו בכל אשר תפנו והיו בנים נאמנים לעמנו ולתורתנו ולמדינתנו הצעירה

חבריכם תלמידי הכתות ו׳ ומוריהם

בית מסחר ספרים

ירושלים, רחוב הרצל (יפו), מול "אגד"

מבחר גדול של ספרי מקרא לילד ולנער

לילדים בני הגיל הרך נתנת הדרכה מיוחדת בבחירת חומר הקריאה

פנימי דפוס קואופ. "רונלד" בע"מ, ירושלים. לא למכירה

שנת השלשים (גליון 234—233) ירושלים הבירה, שבט־אדר, תש"י (1950) גליון א׳—ב׳

חֲבֵרֵנוּ

יוצא ע"י תלמידי בי"ס תחכמוני בירושלים

עלון חדשי

התכן

שבועה (שיר)	עודד בן ישראל
מארצות נכר לארץ ישראל	יוסף אפטוביצר
שי לעולה	אברהם נחום
שנתים בכפר ילדים	אריה מור
כזה היה יום בר מצוה שלי	אלי שטינברג
הידיד הנאמן	דוד צוקרמן
הגבור העור	אברהם דנון
יום הנשיא	יצחק וינשנקר
הכתל הגלמוד	נדב מרימסקי
רמת רחל	רפאל פרנקל
בקורי האחרון בעיר העתיקה	בנימין כהן
מהוי בית ספרנו	
א) מחיי הכתה ח"ב	עודד שפירא
ב) בחינה בחשבון	איתן מוטס
ג) יום עבודתי במסעדה	שאול לוי
ד) רפוי השנים	א. וייסהופ
גם אנחנו רוצים לכתב	
א) כלבי	זהר גיניאו
ב) טיול	אליהו דואק
ג) איך הגעתי להר ציון	צבי קרזון
גבורי האמה:	
משה רמבך	
דוד בן זאב	
בצלאל פרהודניק	
פנת הספורט	פ. ריבק
מקרוב ומרחוק	עודד שפירא, עזרא כהן
בבית ספרנו, אחרי מטתו של תלמיד, ברכות, תנחומים.	